

Ibernia Ignatiana

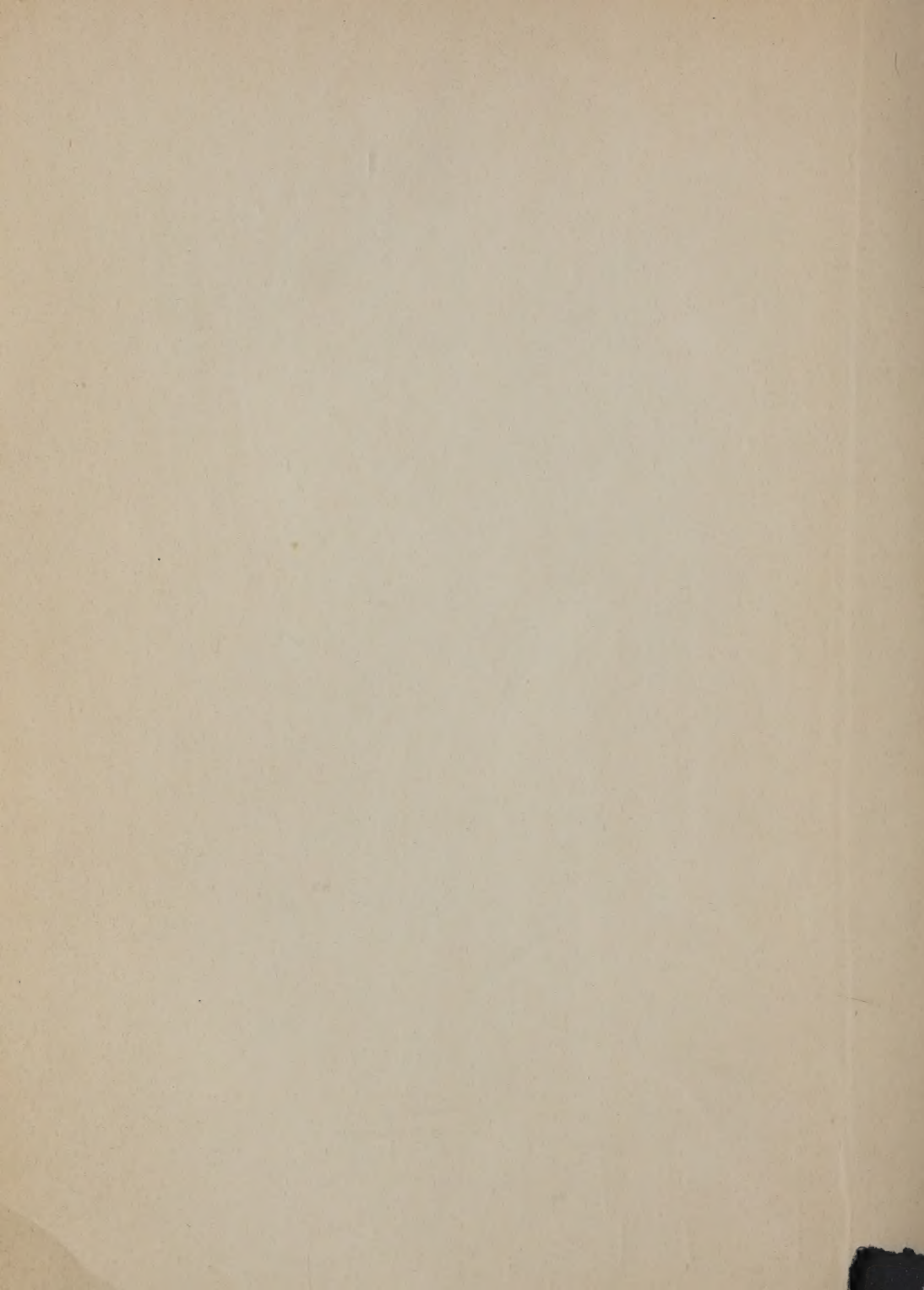
Seu

Ibernorum Societatis Iesu Patrum
Monumenta.

^a
P. Edmundo Hogan
Eiusdem Societatis Presbytero.

EXCUDERAT SOCIETAS TYPOGRAPHICA DUBLINIENSIS
MDCCCLXXX.

060.91
H 679

SANCTO IGNATIO

Societatis Iesu Patriarchae
Missionis Nostrae Ibernicae Fundatori
Rerum a Sociis in Ibernia Gestarum
Primo Scriptori
Se, Suamque 'Iberniam Ignatianam'

D.D.D.

Filiorum Minimus,
EDMUNDUS IGNATIUS HOGAN.

IBERNIA IGNATIANA

SEU

IBERNORUM SOCIETATIS IESU PATRUM MONUMENTA

*Collecta, secundum annorum ordinem distributa,
Notis illustrata, et Sociorum elogiis aucta*

A

P. EDMUNDO HOGAN,

EIUSDEM SOCIETATIS PRESBYTERO.

TOMUS PRIMUS.

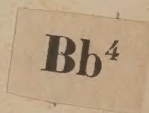
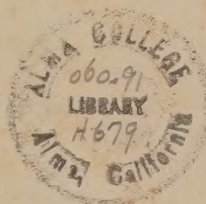
MDXL.—MDCVII.

Colligite quae superaverunt fragmenta, ne pereant—Ioan. vi.

Do b'raidear gun b'adhbair thuaisge lib,
(Do cum gloire Dé agus Onóra na hÉireann)
A meo do deádeactar r'ioct saoráil fo éirí.
—Anna La Ríogáda Éireann.

Iudicavi fuisse causam doloris vobis,
(Ad Gloriam Dei et Honorem Iberniae)
Quod Ibernii tamdiu in oblivione iacuerint.
—Annales Regni Iberniae.

EXCUDEBAT SOCIETAS TYPOGRAPHICA DUBLINIENSIS.

MDCCLXXX.

S. IGNATIUS DE MISSIONE SOCIETATIS IN IBERNIA.

“ Por la mucha priesa y estremada que de repente nos da, à los unos para enviar à las Indias y à los otros para Hibernia y para otra parte de Italia, no tengo lugar para poderme alargar como quisiera. . . . De Roma 16 de Marzo de 1540.—INIGO.”

“ Yendo los de Hibernia y los otros que están ya concedidos del Papa, solamente queda uno en Roma . . . aun para escribir à tantas y tan varias regiones y terras, para responder y entendernos con los que estuvieren en ellas, es à saber, en Portugal ó en las Indias, en España, en Paris, en Hibernia, en Nápoles, en Parma, en Plasencia, en Brescia y en la Marca de Ancona, con otras extraordinarias necesidades de escribir, tiene un compañero hartó que hacer sin entender en otra cosa.”—Aug. 1540.—Ignatius.

“ Romam saepe ex itinere, ac rursus primum cum in Iberniam appulissent, ac deinceps singulis quibusque mensibus diligenter de rebus suis Legationisque literas darent.”—S. Ignatii Monitum ad primos Socios in Iberniam missos, die 10 Sept. 1541.

“ Maestro Pascasio y Maestro Salmeron se partieron à los diez de este mes por Nuncios para Hibernia, y Francisco Zapata, omnibus dimissis, con ellos.”—San Ignacio al Beato P. Fabro, 20 Setiembre 1541.

“ De los Nuncios de Hibernia, aunque entraron en la mar, no tenemos nuevas que sean pasados ó llegados allá.—18 de Marzo 1542.”—Ignatius.

“ Di quelli di Ibernia abbiamo avuto lettere, e la somma è, che per grazia

special providenzia del Signore essi andarono sino ad Ibernia, e là stettero 34 giorni di Quaresma patendo assai per amore del Signor Iddio, e rimediando assai anime, facendole confessare e dandogli indulgenza, e dispensando con li poveretti gratis, e con li altri imponendo alcuna penitenza pecuniaria, la quale tutta in presenza loro e del Vescovo distribuirono per l'amore di Dio alle povere persone, e in aiuto per riparazione delle chiese. Nondimeno le cose di là per li nostri peccati vanno de tal sorte, che non ci spaventano tanto le lettere di Alemagna. Tutti li Principi, eccetto uno, che era per fare il medesimo, sono confederati col Re di Inghilterra, giurandolo per capo *in spiritualibus* et temporalibus, et di ubbruciare le lettere Apostoliche che là arrivassero, et *siquos invenissent huius viae viros, victos perducerent in Angliam vel ad eius vicarium in Hibernia*. Di modo che, non sperandosi frutto, sono ritornati sani e salvi in Scozia, dove si fermeranno, se le nostre lettere giungono là innanzi al partire, e non trovandoli, verranno quà per li bisogni che abbiamo.—1° di Giugno, 1542.” —Ignatius.

“Porque Maestro Pascasio [Brouet] me escribe de parte de Monseñor nuestro Armacano, que desea haberle al nuestro Maestro Andrés para escribir . . . es verdad que à su Señoria deseo hacerle todo servicio à gloria divina ; y besándole las manos de mi parte, hareis mí tan justa escusacion. Dos cosas son en causa y cada una basta, que yo no puedo asentir con el Arzobispo Armacano sobre Maestro Andrés.” An. 1547.—Ignatius.

“Maestro Pascasio, con las letras que tiene, tiene mucha esperiencia en visitar y reformar Obispados y monasterios, y habiendo ido por Nuncio à Irlanda, que ninguno de la Compañia ha entendido en estos ejercicios tanto, dando admirablemente buena cuenta de todo quanto ha tomado entre manos. De Roma á 26 de Octubre de 1547.”—Ignatius.

“Est in Collegio Germanico unus Anglus indolis et ingenii boni, et in Collegio nostro Ibernus magnae spei unus. Si in rem futurum existimaverit Dominatio V. R.^{ma} mittere istinc aliquos, ingenio et natura factos ad literas, ad utrumvis collegium, in spem venio, brevi tempore eos regredi posse ingenti cum fructu vitae et doctrinae, et huius Sanctae Sedis summa cum veneratione. . . . Nostrum esse duximus id offerre, quod animo nostro iniicit illa, quam divina supremaque charitas nobis impertitur, cupiditas serviendi animabus istorum Regnorum.—S. Ignatii Epistola ad Cardinalem Pole, 24 Ian. 1555.

“Admitti Iberos desiderat omnino P. Generalis [Aquaviva], quum ad Institutum nostrum facti quodammodo videantur humilitate, obedientia, charitate et doctrinae laude, quibus, omnium locorum testimonio, valde excellunt; ad Provinciales proinde plurimos scribit ut erga eos dilatent viscera charitatis.”—Epistola P. Assistantis Germaniae in Festo S. Patricii 1604.

“Haec tam Praefecto Missionum [Iberniae] quam Rectoribus atque Provincialibus observanda commendamus, a quibus animari et paterne iuvare Praefectum Missionum in tanto opere perferendo ac promovendo ad Dei gloriam cupimus, Seminariisque ac Catholicorum Iberorum ‘causae, qui pro Fidei professione tot ac tanta pertulere, omnem a Nostris impendi charitatem, quam possunt, exoptamus.—Romae, 6 Maii Anno Domini 1604.” [Claudius Aquaviva].

Congregatio Generalis 10MA et Concilium Iberniae Supremum de Missione Iberniae s.r.—

“Proposita deinde fuit die 17 Februarii Petitio nomine Missionis Ibernicae . . . ut in singulis Provinciis admitteretur ad novitiatum unus Ibernus . . . qui et ab iisdem Provinciis educaretur ad finem usque studiorum; eique vel remisso in Iberniam vel ad alia ministeria applicato succederet alius eiusdem Nationis in novitiatu et studiis alendus; et hoc modo charitas haec continuaretur donec placeret Divinae bonitati Missionem in pristinum statum restituere. Quem certe adeo praeclarae Missionis afflictissimum statum et eo, quo par fuit, animorum sensu ac dolore accepit Congregatio et promptissima voluntate postulato annuit.”—Actio 36 Congregationis Generalis 10^{MAE}, in qua, die Festo S. Patricii, 1652, Goswinus Nickel electus est Praepositus Generalis.

Conciliū Iberniae Supremum de Societate circa an. 1645 :—“In publicis Regni Iberniae Comitibus, unanimi omnium consensu, Societas acceptata est, et confirmata tanquam Ordo Stabilitus et Immatriculatus in Regno, dato super hac re authentico diplomate, ut possit Societas perpetuis futuris temporibus gaudere ac frui privilegiis et immunitatibus Regni; simulque votum emiserunt unanimiter omnes erigendi Universitatem de Nomine Iesu pro studiis publicis, cuius curam et administrationem Societati destinarunt.”—P. Yong in Epistola ad A. R. P. Generalem, quam vide infra, p. viii. Praefationis.

APPROBATIO.

Ego Aloysius Sturzo, Societatis Iesu in Ibernica Praepositus Provincialis, iuxta facultatem mihi factam ab Admodum Reverendo Patre Nostro Petro Beckx, Praeposito Generali, opus, cui titulus *Ibernia Ignatiana, seu Ibernorum Societatis Iesu Patrum Monumenta, collecta, secundum annorum ordinem distributa, notis illustrata et Sociorum vitis locupletata a P. Edmundo Hogan, Societatis Eiusdem Sacerdote*, a deputatis ad id eiusdem Societatis Patribus lectum et approbatum typis mandari permitto. In cuius rei fidem has literas manu propria subscriptas et officii sigillo munitas dedi. Dublinii, die 21 Februarii, 1880.

ALOYSIUS STURZO.

 PROTESTATIO.

Quaecumque narrantur in his annalibus de virorum illustrium quorumcumque virtutibus aut miraculis, ac si quae alia referuntur quae vim aut conditionem naturae ullo modo videantur excedere, ea sic intelligenda sunt ut a privata duntaxat auctoritate profecta, nec fidem humana maiorem promerentia: idque ex decretis Urbani VIII. P. M.

PRAEFATIO.

“Missio Ibernica,^a quam Congregatio Generalis Decima ‘adeo praeclaram’ declaravit, una est de antiquissimis Societatis nostrae in Europa missionibus, et Sancto Ignatio ita cordi fuit ut eo duos ex decem primis patribus destinaverit. Fuit a sancto Patre Nostro instituta, a Patre Lainez provecta, sub Sancto Francisco Borgia multum aucta, et ab eius temporibus semper instructa viris magnae et laboriosae virtutis; a Patre Claudio Aquaviva fuit specialiter dilecta, et particularibus instructionibus et ordinationibus informata, a Sede Apostolica multis privilegiis, indulgentiis et facultatibus munita; et in hunc usque diem, magno cum fructu animarum, in Ibernia et circumvicinis insulis, magno numero sociorum doctrina et religione celeberrima, et in plerisque orbis Christiani Universitatibus illustrium felici cursu progressa est. Vivendi ratio usque ad annum circiter 1620 talis erat, ut nullas haberent residentias seu domos ubi simul habitarent, sed vivebant quisque seorsum vel in aedibus nobilium, vel semoto quopiam refugio, unde suis temporibus prodibant ad missiones et munia Societatis cum animarum fructu subeunda. Successu temporis, cum haeretici constantia Catholicorum victi in negotio religionis conniverunt, coeperunt Nostri circa praedictum annum cohabitare, et in domibus vel propriis vel conductis iuxta normam collegiorum ac leges Societatis vitam simul agere. In his domibus, quas Residentias vocamus, excitata oratoria ubi conciones et catecheses habebantur, apertae scholae ubi iuventus more Societatis educabatur, erectae sodalitates ubi nobiles et cives et plebei diversis congregationibus ad omnem virtutem et pietatem instuebantur. Haec, tam ordinate et cum tam inusitato splendore ac tanto cum fructu et incremento religionis Catholicae gesta, Societatem nostram in totius Gentis admirationem ac venerationem rapuerunt; itaque a multis civitatibus et primariis viris postulata nova collegia, fundationes oblatae, ex quibus a P. Mutio [Vitelleschi] nonnullae acceptatae sunt.

“Tredecim ergo Residentias habebat in Ibernia Societas, ex quibus aliae suis redditibus tanquam inchoata collegia fruebantur, aliae piorum eleemosynis liberaliter sustinebantur; singulae suis bibliothecis, ornamentis ecclesiasticis, domestica suppellectili, et omnibus ad usum nostrum requisitis sufficienter instructae. Per has Residentias ita distributus erat Nostrorum numerus ut in quibusdam essent Socii quinque, in aliis octo, nullibi pauciores quam tres. Vita erat ubique tam laboriosa et in ministeriis adeo frequentibus occupata, ut unus plurium subiret

^a Quae sequuntur scripta sunt a Patre Yong in Literis Annuis (1641-1650) et in eius Epistola ad P. Generalem et Congregationem Generalem missa an. 1660.

vices. Rector, sive superior domus, idem erat concionator ordinarius diebus dominicis et festis, idem iisdem diebus catechizabat a meridie, idem confessiones indefessus audiebat, idem sodalitatibus praeerat, ac tota reliqua septimana idem non secus ac reliqui magistri pueros in scholis assiduus docebat: stupente populo, cum viderent viros aetate et auctoritate venerabiles, concionatores ac theologos eximios, quorum consilium et resolutiones viri gravissimi in suis difficultatibus exquirebant, tales, inquam, viros cum viderent dies totos in scholis puerorum traducere, et, nullo emolumento aut spe humana proposita, sese parvulis accommodare, et quodammodo, instar Elisei, staturam suam ad mensuram puerilem capacitatemque contrahere. Ex his Residentiis, licet tam minuto essent numero, fiebant excursions ad oppida vicina et loca in quibus Societas fixam sedem non habebat; unde tantus extabat spiritualis fructus ut integrae civitates simul ad poenitentiam commoverentur; tantus erat populi concursus et tantus ardor confitendi, ut, cum densis agminibus se mutuo et confessarios obruerent, monerenturque confitentes ut submissa voce loquerentur, illi audacter responderent—'tu vero audi patienter, nobis curae non est quis audiat, modo tu audias et conscientias nostras exoneremus.' Episcopi fere omnes, etiam illi qui ex aliis Ordinibus ad episcopatum evecti sunt, Societatis opera plurimum utebantur; nostros adhibebant comites et adiutores in dioecesibus visitandis, nostros suos parochos et sacerdotes emittebant exercitiis spiritualibus imbuendos. Denique in publicis Regni Comitibus, unanimi omnium consensu, Societas acceptata est, et confirmata tanquam Ordo stabilitus et immatriculatus in Regno, dato super hac re authentico diplomate, ut possit Societas perpetuis futuris temporibus gaudere ac frui privilegiis et immunitatibus Regni; simulque votum emiserunt unanimitè omnes erigendi Universitatem de Nomine Iesu pro studiis publicis, cuius curam et administrationem Societati destinaverunt.

"Hic fuit Missionis Ibernicae universim status usque ad an. 1649, qui annus fuit fatalis et Regno et Religioni Catholicae. Nam et pestis eo anno grassata est, et parlamentarium bellum tota mole in Catholicos incubuit. Exercitus noster cum die 2° Augusti fusus fugatusque, et castris, armis, tentoriis, totoque commeatu bellico exutus esset, parlamentarii maiorem Ibernicae partem percurrerunt, et civitates multas, quasdam deditione, seu, ut opinio est, proditione, alias obsidione longa, nec sine magna clade suorum, alias peste exhaustas et prope ad solitudinem redactas obtinuerunt. Itaque e quatuor Regni provinciis fere tres integras intra unius anni spatium suae ditioni subiecerunt. Saevitum in Catholicos, maxime Ecclesiasticos, et in primis in homines Societatis nostrae. Ex tredecim, quas habuimus, Residentiis, decem amisimus, domibus et ecclesiis nostris vel in iumentorum stabula vel in militum peste infectorum nosocomia conversis, vel etiam incensis et solo aequatis in odium speciale Societatis. Bonis omnibus et collegiis

exuta Societas, patres in odium Religionis partim interempti, partim captivi, post vincula et carceres in alias regiones amandati, reliqui, qui deprehendi non poterant, auxilio animarum se constanter et prudenter impenderunt.

“Missio habet caput suum soli Patri Generali vel eius vicario subiectum, per literas eius patentes, quales dari solent reliquis Provincialibus, constitutum pari cum illis auctoritate in suos, paribus facultatibus, etc. Habuit ille usque ad haec tempora, habet etiamnum, proportionem quadam, sub se superiores locales in residentiis aequa cum Rectoribus aliis potestate, aequali gubernandi modo et methodo. Testis ego ipse sum gubernatam hac ratione Missionem illam per annos quadraginta et plures magna cum pace nostrorum, magna cum observantia regularis disciplinae, magno cum fructu proximorum, magna cum auctoritate Superioris apud omnes Praesules et Proceres Regni Catholicos. Nonnullae constitutae sunt Provinciae minore numero seu personarum seu collegiorum quam Ibernica Missio fuerit, ubi in octo Collegiis bene fundatis et sex florentibus et optimae spei Residentiis exercebantur omnia Societatis ministeria : docendi, praedicandi, sacramenta administrandi, congregationes omnium graduum ad pietatem erga B. Virginem instituendi, exercitia spiritualia tam laicis quam ecclesiasticis tradendi, et similia. Sic excrescebat in Provinciam, ita ut nihil nobis defuerit ad formalem Provinciam nisi solum nomen.”^b Haec scripsit P. Yong, Patrum Tertiae Probationis in Urbe Magister, et veritatis ac modestiae cultor quam qui maxime. Auctore alio Patre, qui ‘Statum Societatis in Ibernia’ descripsit an. 1651, ‘Societas iam inde a primo suo in Iberniam ingressu sancte et fructuose in ea laboravit missionibus, Doctrinae Christianae traditione, ministracione sacramentorum, scholis, charitatis et misericordiae operibus, aliisque suis functionibus ; unde cleri populiue catholici amorem, benevolentiam, bonamque apud ipsos etiam haereticos adepti est aestimationem.’ Paucis dehinc annis Pater Arsdekin haec in sua “Theologia Tripartita”^c scripsit—‘Utinam hic quoque liceret in Missione Ibernica exantlatos tot annis Sociorum labores in publicam lucem proferre ! Si exhiberentur oculis prima istius Missionis ab ipso Ignatio constituta feliciter exordia ; si inter varias deinceps temporum procellas et persequentium machinas invicta constantia ; si virorum in omni facultate illustrium domi forisque eximia decora ; si paucorum hominum, docendo, praedicando, scholas erigendo toto Regno diffusa industria ; si tolerata non ita pridem, dominante Cromwello, bonorum rapina, et vincula et carceres, et longinqua etiam ad barbaros exilia ; denique, si post extremam ruinam instaurati veluti ex cineribus pristini labores,

^b Inter Literas Annuas, Romae typis vulgatas circ. an. 1652, sunt “Literae Annuae Provinciae Hiberniae” (sic) ; et in libro, qui inscribitur “Imago Primi Saeculi,” ed. an. 1640, Ibernia dicitur *Vice-Provincia*.

^c Edita an. 1686. Tom. 3, p. 158.

aliaque his similia, sub modio hactenus latentia, in lucem prodirent : stuperet sane posteritas, res orbis theatro dignissimas intra silentii et modestiae cortinas tot annorum lustris potuisse contineri. Magis scilicet intenti fuerunt illi, ut scribenda patrarent quam ut patrata scriberent.^c

Sed tamen et intentos fuisse Iberos Patres ut patrata scriberent patet eorum epistolis. Pater Wale ad Cl. Aquavivam an. 1605—"Faxit Deus, ait, ut veniat tempus, quo res nostras aperte describere possimus. Intra annum et dimidium proxime elapsum quinquies vel sexies literas scripsi, et epistolare commercium cum P^{re} vestra nunquam, data occasione, intermisi. Eodem anno Pater O'Kearney ad P. Generalem sic scripsit—"P. Georgius nihil a nobis literarum datum conqueritur praeter schedulam ; sed vere integra folia et ad illum et ad vos aliquoties scripsimus. Scripsimus saepe ad Dominationem Vestram et ad D. Claudium et Georgium, neque accepimus sed unam a D. Georgio scriptam. Frequentius scribimus, idque per diversas vias, ut si una non successerit, alia atque alia saltem epistola succedat—non sit V.R.^{ae} molestum quod idem pene in singulis inculcemus. Huc atque illuc digressiones [an. 1605] facimus, in quibus non exiguus fructus in animarum conversione percipitur, ut in literis nostris saepe Superiorem certiores facimus."^d Pater Holywood haec dicit ad Patrem Generalem : 'Paternitas V. non ignorat expedire nequaquam, ut qui in persecutione vivimus statum nostrae Missionis exacte, apertoque spectandum exhibeamus, cum literae in adversariorum manus incidere, indeque varia nostris progressibus oriri impedimenta facile queant ; quorum declinandorum causa, nonnulla hac in relatione subobscura dicenda, nonnulla extra suum locum proponenda, nomina item personarum et qualitates aliquando supprimenda.' Haec Superior Missionis, qui addit se dubitare an continuandus sit usus Literarum Annuarum, quia multa pericula sunt.^e Qui illi in regimine successit, P. Robertus Nugent, haec habet : 'Conor certe munus meum in scribendo explere, et procul dubio, si rarissimae a me Romam perferantur, non est negligentiae meae adscribendum, cum hoc anno plures quam sex fasciculos variis vicibus ad Paternitatem Vestram destinavi, et aliquos duplici exemplo et via. Si vero alii Romae degentes hinc singulis minimum mensibus, si non hebdomadis, literas accipiunt, merito mirum videri debet, et eas potius in transmarinis partibus exaratas quam hinc missas iure suspicari licet, cum sat sciam meas aliquando ad integros menses navium commoditatem expectasse ; et faxit Deus ne, cum hinc summa cum diligentia et industria mittantur, postea in Galliis aut in via, nescio cuius culpa, pereant. Saepius conatus sum huic malo mederi, nondum tamen mihi licuit.

^d Literae P. Wallii 4 Julii 1604 et 28 Feb. 1605 ; Kearney 5 Ap. 1605 et 20 Aug. 1607 ; et P. Lenichi 3 Ap. 1605.

^e Lit. Patris Holywood ad P. Generalem an. 1612 et 1621.

‘Iampridem, ex ordinatione R. P. N. Mutii [qui obiit 9 Februarii 1645] et Consultorum meorum consilio, commendavi uni e nostris Patribus, ut integram huius Missionis Historiam retexeret, idque ex Annis nostrorum Literis. Praestitit ille gnaviter quod imperatum est, et ferme in hosce nostros annos filum historiae deduxit, cum bellici hi tumultus labores eius interruperunt, ipseque fato concessit; nec quid chartis ipsius factum adhuc liquet; eas aliquando sub terra reconditas iacuisse constat, at an exinde ab aliquo erutas aut in alia loca transportatas nescimus. Quaelibet Residentia quotannis puncta, uti dicimus, annua collecta ad me mittit, quae penes me servo,* quod a R. P. N. Mutio et a meis Consultoribus iudicatum fuerit periculosum nimis ea Romam mittere, cum, si vel semel in manus haereticorum inciderent, actum esset de nobis, et ea quae maxime secreta esse cupimus vulgo innotescerent. Deo laus, non est quod de meis Patribus in hac vinea laborantibus conquerar, cum pro viribus conentur tum concionando, tum docendo, tum ceteris muniis nostris utendo fidem Catholicam promovere, et verbo et exemplo suo omnes ad virtutem inflammare.”

Probabile est “integram Missionis Historiam” periisse, cuius auctor, ni coniectura fallor, erat P. Stephanus White, vir in rebus gestis latine explicandis ingenio promptus, exercitatione limatus, et ‘antiquitatum non Iberniae solum sed aliarum etiam gentium scientissimus.”^g Historiam et multa alia monumenta nostra destructa fuisse constat ex eis quae supra dicta sunt, et ex testimonio Patris Bracken, viri accuratissimi et antiquitatum nostrarum sitientissimi. ‘In quo statu, inquit,^h res nostrae fuerint ante extinctam Societatem facilius est sibi animo fingere quam literarum monumentis comprobare. Ad reliqua scilicet incommoda, quibus renata Societas in hac Vice-Provincia laborat, et illud accedit non sane levissimum, ut quos ceterae Provinciae fructus a sua quaeque historia capiunt, dum praeclare a maioribus gesta et solatio illis sunt, et incitamento virtutis, his, maxima ex parte, nobis carere necesse sit. Quanquam enim maiorum nostrorum memoria apud populum adhuc gratissima vigeat, et leges in eosdem latae testentur satis, non ignavos fuisse Religionis defensores, paucissima tamen monumenta extant, quibus eorum acta consignata sunt literis. Neque hoc mirum videri debet, cum nec de Religione scribere tutum erat, nec scripta retinere. De paucis, quae fortasse restant, documentis licet merito coniecere, maximam partem apud exterarum nationes esse, quo plurimi e nostratibus coacti sunt in exilium proficisci. Haec cum fieri non posse videatur ut in unum colligantur brevi, iure timendum est, ne plena et perpetua huius Missionis Historia aut existat nunquam aut diu desideretur.’ Haec hactenus Pater

* Videntur odio religionis nuper combusta esse a Marchione de X.

^g Lit. P. Roberti Nugent, Jan. 20, 1646.

^h Multum laudatur ab Usserio, Radero, etc. ^h In Prooemio ad MS. Lit. Annua 1820.

Bracken, qui tamen res gestas nostrorum ab oblivioneⁱ vindicare potuisset, quippe qui et "Historiographus Vice-Provinciae" esset designatus in catalogis, atque otium ad scribendum, et facultatem Tabularium nostrum Romanum videndi nactus esset; sed forsana a stylo abstinere censebat melius esse quam historiam, quae non fuerit "plena, perpetua" et perpolita, elaborare. Multa de hac nimis verecunda rerum Ibernicarum negligentia queruntur multi scriptores, quorum verba usurpare mihi liceat ad explanandum, et excusandum nostrum silentium. Pater Carayon in sua "Bibliographia," indicat fontes ex quibus deduci possint historiae Societatis, eiusque provinciarum et patrum; sed vir valde perspicax nullos historiae Provinciae Iberniae fontes invenire potuit praeter Catalogos annorum 1844, 1847, 1854 et 1855!!; unde verissime de nostris rebus dici possunt quae in Praefatione scribit.—"L'Histoire des Ordres Religieux, malgré son incontestable importance, est de nos jours encore la partie la plus négligée de l'histoire ecclésiastique. S'il est impossible de justifier cette négligence, on peut au moins en avouer les causes: l'ignorance des sources authentiques, où cette histoire peut être sérieusement étudiée, en est une." . . . De hac oblivione sic conqueritur Edmundi Campiani amicus, Stanihurstius.—"Saepe et multum praecipuo dolore angī soleo, quod, cum extimi orbis terrarum recessus ad hominum scientiam magis ac magis quotidie perveniant, sola Ibernia in crassa obscuritate ubique pene delitescat. Nam ut eorum monumenta percurras, qui se totos in regionum terrestrium pervestigatione posuerunt, tamen vix aliquid ex eorum scriptis expiscari potes quod ad Nationem nostram meritis laudibus illustrandam pertinere videatur. Ego vero [hunc librum scripsi] partim ut nostrorum gloriam a nostratum oblivione vindicarem, partim, ut literarum monumentis patriam ex diuturnis tenebris eruerem atque exteris gentes ad memoriam praestantis Insulae excitarem."

"Inde quidem," ait O'Sullivan Beare, "externi scriptores merito queruntur

ⁱ Doctor Oliver, vir valde industrius, fere nihil de nostra historia expiscari potuit. In "Collections towards Illustrating the Biography of the Scotch, English, and Irish Members, S.J.," p. xiii., ait—"What information can you offer on the subject of the Irish Mission of the Society of Jesus? A. Unfortunately but very little." Ad Doctorem Oliver Pater Kenny scripsit die 13 Nov., 1836, patres Iberos nulla prorsus habere monumenta de nostra Missione—"It will surprise you to know that we are wholly destitute of documents in any regular shape concerning our predecessors in the Irish Mission—no catalogues, lists, notes, etc. The caution, which the penal statutes, and the jealous activity of our enemies had inspired seems to have made our fathers dread to keep any memorandum of their former association. No occupation, I solemnly assure you would be more gratifying to my feelings than that of replying (to your queries), both on account of the interest I feel in the subject of them. . . . In Dublin our occupations are such, that often the midnight hour is approaching before we can finish the recitation of our breviary."—F. Kenny's letter to Dr. Oliver, Nov. 13, 1836.

nullum extare Ibernicum historicum, qui patriae suae res in lucem emissas exteris gentibus cognoscendas ob oculos proponat; idque magis mirandum est, quod etiam hodie [1621] multi Iberni, sacri et saeculares, viri ingenio excellentes . . . florent. Verum concursus multiplicis calamitatis prohibet, et tanta rerum omnium perturbatione sumus convulsi, ut scribendi otium non suppetat, ut de se canit Ovidius:—

Ille senex, dictus sapiens ab Apolline, nullum
Scribere in hoc casu sustinisset opus.”

“Hoc,” inquit Rev^{mus} Rotheus, “cum aliis Iberniae infortuniis, vel calamitati temporum tribuatur, et minus aequo regimini, ac nimiae solertiae gentis adventitiae (quae vetera monumenta supprimendo vel exportando interverterat, ne vero in lucem nova prodeant imperio absterret, et timore percellit scripturientium animos) vel oscitantiae adscribatur et pusillanimitati incolarum vel occupationibus eorum gravioribus, quae acrius stimulabant, vel denique (ne nimium gravemus afflictam gentem) iudiciis deputetur summi Dei, ‘qui nunc stellae claudit sub signaculo.’ . . . Tamen improperabitur nobis ingratitudo si conticuerimus . . . neque enim sepultae inertiae celata virtus multum distare multis videbitur; tametsi severius iudicando cum Sulpitio Severo censeam ipse, hominis officium esse, perennem potius vitam quam perennem memoriam quaerere non scribendo vel philosophando sed pie vivendo: verumtamen ipsa severa sanctitas . . . veritatis nuntiam non spernit, nec respuit tuendae eiusdem veritatis adminiculum.” Qui Rotheo in sede Ossoriensi successit haec in *Hibernia Dominicana* habet: “Nullam prorsus opem literariam recepi, quod antiquae iam et nimium notae Hibernigenarum hisce in rebus ignaviae (absit iniuria verbo) partim attribuendum videtur, partim vero, quia coenobia eorumque proinde archiva et praeclarissima monumenta, ex quibus laudabilissima nunc Historia conscribi posset, acatholicorum rabie destructa fuere.”*

Non abs rē duxi haec clarissimorum virorum verba proferre cum omnino ad Patrum Ibernorum excusationem pertineant, quos non sua ipsos voluntas, sed suae vitae rationes impediverunt quominus, quemadmodum factum est in aliis Provinciis, suam historiam conscriberent. Quaerenti igitur et miranti cur nostra monumenta tamdiu luce caruerint, haec habeo quae dicam. Nostrorum animos a scribendo abstraherat quaedam conficiendorum librorum abstinencia, orta ex verecundia aut ex opinione de nimio librorum numero, aut ex cauta in periculis vitae ratione et prudenti metu ne, per temporum iniuriam, virtus cognita sceleris

* Carayon in “Bibliographie des Ouvrages relatifs à la Histoire des Jésuites.” Stanishurstius—“De Rebus Hibernicis,” ed. an. 1584; O’Sullivan “Historiae Catholicae Compendium;” Rothei “Analecta,” p. 28; De Burgo, “Hibernia Dominicana,” p. vii.

poenam ferret, unde expectabant dum tempestas detumesceret, et fortasse etiam rem differebant in id tempus, cum omnia vel pleraque haberent monumenta quae extant. Praeterea rerum scriptioni et editioni obstitit non solum inopia materiae, cum quod ederent fere nihil in patria haberent, sed etiam ‘penuria pecuniarum’ et praecipue angustia temporis: in hac enim Insula, quae est benigna laborum et maligna librorum, socii ita suis sese ministeriis totos abdiderunt ut nihil posse in aspectum lucemque proferre viderentur. Hinc nemo qui res gestas literis mandaret inventus est, cum nemo fuerit, qui non sibi ad docendum et dicendum et ad confessiones audiendas potiusquam ad scribendum studio omni enitendum putarit, et qui non negarit posse dare se huic generi literarum, quod vires integras, horas vacuas et expeditas, et sedulam legendi excerptumque industriam requirebat et tot molestiis erat obsitum ut terreret magis quam, ut par erat, invitaret alliceretque. Quae cum ita sint, ausim dicere Patres affatim excusatos, quippe qui rebus gerendis intenti non vacabant scribendis, et tot tantisque periculis erant affecti et afflicti ut nec scribere nec vivere licuerit.^m

Ne vero nunc quidem post tria saecula et semper res nostrae sua quodammodo reticentia sepultae iaceant bono animo conabor (exitu utinam pari!) me huic diuturno silentio interponendo, et mihi ‘res gestas nostrorum scribere sumam’ eo lubentius et ardentius, quod video tantum operae impendi passim a literatis Iberniae hominibusⁿ ut nostrates doctrina et virtutibus claros ab iniuria oblivionis asserant, commentariosque de eorum vitis concinnent, et quod doleo pauca admodum de Patria nostra in generali Societatis Historia inserta, in qua nihil invenire est de Rochfordi laboribus et periculis, nihil de Flemingi vita et virtutibus, nihil de gloriosa O’Donelli et Eustachii morte, nihil de Ambrosio Wading, professore Dilingensi, et nihil prorsus de obitu Christophori a Sacrobosco, qui doctrina, vinculis, ac rerum gestarum utilitate et gloria floruit, nostramque Missionem feliciter rexit annos tres et viginti.

Quae cum ita sint, opus facere mihi videor Patriae et Provinciae nostrae honorificum in memoriam revocando strenuas sociorum curas ad tuendam in Iberniam rem Catholicam iugi studio collatas, et eorum epistolas et alia mutila monumenta (pretiosa rerum rudera quibus temporis invidia pepercit) luce qua diu caruere donando, antequam vetustate detrimentum capiant, aut a blattis tineisque semesa intercendant, aut tandem ‘turbata volent rapidis ludibria ventis’

^l ‘Quod ex officina typographica non hactenus palam prodierint mea opera prohibuit maxime penuria pecuniarum.’—P. Stephanus White ad Colganum circ. an. 1642.

^m P. Petrus Kenny et P. Jacobus Butler (vir doctus et industrius) in animo habebant nostram historiam conscribere, sed nunquam tantum otii nacti sunt quanto opus erat ad rem incipiendam.

ⁿ Vide libros editos a Rev^m DD. Moran et McCarthy, et a DD. O’Renehan, Meehan, Kelly, Reeves et Gilbert, aliusque.

et flammis. Habes igitur, benevole lector, literas a multis vario plane stilo scriptas, easque saepe mancas et hiulcas, ex quibus alia multa extare vel extitisse colligetur;^o habes alias res, quae in variis locis librisque dispersae et quodammodo disperditae iacebant, a me collectas et in unum volumen compositas non temere et tumultuarie sed secundum annorum seriem, quo modo fit in Societatis Annalibus; invenies etiam multa quae alii praeterierunt aut indiligentius attigerunt, utpote in speciem leviora, quae ego quidem distinctius explicanda iudicavi, eo quod saepe res, quae ab externis minimae censentur, mores et historiam ostendant illustrentque, ac domestico lectori non ingratae videantur; habes denique sociorum vitas paucis lineamentis a me abumbratas, atque etiam elogias aliorum Iberorum qui bene de nostra Societate meriti sunt.

Quo vero consilio et ordine in rebus scribendis, connectendis et enucleandis usus sum, paucis exponam. Prima fuit ea curarum ut literas autographas accurate et ad verbum exscriberem, servata primigenia scriptorum phrasi, atque eas lector intactas haberet quales scriptae sunt; unam vero rem, quae ad patres nostros non pertinet, semel atque iterum sollicitus et fere invitus omisi, quippe quam tacere salvo officio vix potui, nec referre sine aliorum offensione. Stilum mutare et emendare religioni habui, et quia periculi plenum ac lubricum id mihi moris visum est proprio Marte scribere et omnia eodem stilo reformare,^p nativae monumentorum integritati potiusquam sermonis venustati consultum volui; abunde ratus si modo, fidelitatem in verbis describendis potiusquam limatum dicendi genus quaerendo, fidelis librarii nomen laudesque assecutus videbor. Quam veritatis historicae observantiam nemo; ut spero, reprehenderit; opus enim sic parum quidem laudis plus autem certitudinis habebit, utpote positum in hominum auctoritate, qui eo maiore commendantur candore quod nequaquam eorum literae exaratae fuere ut in typorum lucem migrarent, et quod testes rerum ipsarum intenti spectaculo, etsi temporum intervallo disiuncti, propriis se in verbis ostendant nobis et nobiscum per epistolas colloquuntur, quas qui legat non multum fortasse desideret historiam contextam eorum temporum.

Haec monumenta conatus sum crasso filo nectere, et lacunas quae passim hiant complere^q; et quoniam latino sermone (eoque saepe puro) fere omnia scripta sunt, congruum mihi visum est ut eorum copulatio latina foret, et ut literae anglicae, italicae et hispanicae latinitate donarentur, sed, calamo ad alia proper-

^o Monumenta, quae in Ibernia nunc extant, notantur numeris 92, 93, 96, 98, 104, 108, etc. unde constat multa desiderari.

^p Sic Froudius, exornator rerum et cultu orationis pene nimius, res tractat, non sine magno veritatis detrimento.

^q Quae epistolarum textui inserui uncis interclusi, sic [].

ante versiones invitus praetermisi, quas tamen spero inserendas in ultimo volumine. Brevitatis causa parerga et digressiones quae narrationem exhilararent non interposui, et, a longis Kalendarum, Nonarum, Iduumque ambagibus declinans, dies et tempora more hodierno indicavi; moremque nostrorum Catalogorum in cognominibus sum secutus. In libri limine paucis historiae summam breviter comprehendo, et in paginarum margine 'summa sequor fastigia rerum,' et in fine voluminis indices non inutiles invenire est. Diu animo pendebam quem titulum operi praefererem; *historiam* nominare nolui, nihil enim est nisi historiae solum et fundamentum, aut sylva rerum narrandarum unde historiae apparatus depromi possit. Sed quemadmodum doctissimus Thomas de Burgo suum librum *Hiberniam Dominicanam* denominat, ego meam rerum syllogem *Iberniam Ignatianam* appellavi, et "Iberniam" scripsi iuxta verbi derivationem et exemplum doctissimi Stephani White, S.I., ('Polyhistoris'), ac Philippi O'Sullivan-Bere et aliorum. Hoc titulo indicare volui Sanctum Ignatium^{*} fuisse Missionis Fundatorem, Ignatii filios in Insula diu multumque laborasse, eiusque Ordinem esse in Iberniam "immatriculatum"; plus velle voce significare vel Thomam de Burgo aemulari insignis esset in me stultitia.

Timendum vero videtur ne rem arduam et hacterius intactam maiore animo quam consilio suscepisse existimer, et Sociorum famae detrudere aliquid potiusquam addere videar, atque nihil aliud me labore nisi reprehensionem doctorum merear, qui, cum historia nostra, aureo digna stilo, sit campus in quo possit exultare oratio, stomachabuntur quod schedas inornatas opusque male digestum obtrudere ausim, multa vix leviter attingam; nec integram gestorum seriem, imo ne integrum quidem annum complectar; sed si vellem historiam perfectam et perpolitam et summis dicendi ornamentis vestitam edere, oporteret multa discerem, colligerem et expectarem, ac scriptioni temporis florem impenderem. Ratus igitur meum otium, ingenium et temporum fragmenta auctiori operi apta non esse, nec praecipitatos interruptosque labores rigidiori examini et ulteriori limae locum relinquere, et praeterea mature facto opus esse, ac ante omnia audendum et incipiendum, taedio expectationis et illecebra editionis, seu, ut ita dicam, impatientia et pene praecipiti rerum edendarum aviditate impulsus ad exitum festinavi—sperans fore ut brevi oriatur aliquis non leviter eruditus, qui, superiorum permissu et hortatu recreatus, multiplici librorum impressorum et manuscriptorum supellectili instructus et huius inchoati operis lectione adiutus, rebus nostris affabre scribendis totus vacet, et proxime accedat ad nitidam illam venustatem, quam in historicis nostris admiramur.

^{*} Sancti exhibeo imaginem, quam fecit eius amicus, eximius pictor Del Conte.

IBERNIA IGNATIANA.

ANNUS DOMINI 1540, SOCIETATIS I.

SANCTUS IGNATIUS, NOSTRAE MISSIONIS IBERNICAE FUNDATOR, in Cantabria, anno 1491, natus patre Beltrando Janez de Oñaz y Loyola, matre Marina Saenz de Licon y Balda, primo Catholici Regis aulam deinde militiam secutus est. In propugnatione Pampelonensi die 20 Maii, an. 1521, accepto vulnere graviter decubens, ex fortuita piorum librorum lectione ad Christi sanctorumque sectanda vestigia mirabiliter exarsit. Ad Montem Serratum profectus, ante aram B. Virginis suspensis armis noctem excubans sacrae militiae tirocinium posuit pridie Annuntiationis 1522. Inde Manresam secessit, ubi homo literarum plane rudis admirabilem illum composuit Exercitiorum librum, Sedis Apostolicae iudicio et omnium utilitate comprobatum. Anno 1520 Romae limina Apostolorum et in Palaestina Religionis nostrae monimenta sedulo cultu veneratus est. Anno 1528 Lutetiam venit; ibique adiunctis sibi sociis novem in Monte Martyrum prima Ordinis fundamenta iecit an. 1534.* Die 25 Ianuarii 1536, eius Socii Parisiis in Italiam profecti sunt, quorum unus, Rodericius de Azevedo, narrat^b eos Meldis mansisse sex dies, atque ut rei Divinae interessent, aedem Divi Fiachrii, Ibernī, quae ab urbe distat duo millia passuum, singulis diebus petiisse. Mense Octobri an. 1537 Ignatius Romam ingressus se sociosque suos Summo Pontifici obtulit, quem paulo post magnarum rerum magna utilitate Religionis ab eis gestarum fama impulit, ut Institutum Ignatii sub nomine Societatis Iesu confirmaret Apostolica Constitutione, data die 27 Septembris 1540. Sed antequam Societas confirmata est, nempe in Vigilia S. Patricii Ibernorum Apostoli, S. Ignatius S. Francisco Xaverio dedit hanc commendatitiam, in qua de nostra Ibernia scribit.

BELTRAMO LOYOLAE DOMINO.

IESUS.

Dominus Noster nobis semper adsit auxilio et favore! Magna summaque festinatione, qua urgemur extemplo ut alios in Indias, alios in Iberniam et per Italiam mittamus, omnino impediatur quominus ad te pluribus, ut vellem,

^a Haec praecipue ex Breviario, anni vero dantur ex Praef. ad Epist. S. Ignatii.

^b "De Origine Societatis" a P. Rodericio.

perscribam. Hasce fert literas Magister Franciscus Xavier, Navarrensis, filius Domini Xavieriensis, unus e Societate nostra, qui pergit iussu Pontificis et postulatu Regis Lusitaniae, praeter alios duos qui ad eundem Regem mari se conferunt : a quo Magistro Francisco plane omnia cognosces, qui et tecum de quibusvis meo loquatur nomine, perinde ac si ego coram adessem. Scias hunc Lusitani Regis Legatum, cui comes it Magister Franciscus, esse magnopere nobis firma amicitia coniunctum, cui multum admodum debemus, quique in rebus ad Dei Domini Nostri obsequium pertinentibus magno se sperat praesidio nobis fore apud suum Regem caeterosque omnes apud quos valebit. Quare pro Dei Domini Nostri obsequio te rogo, ut eum istic perhonorifice excipias et quam lautissime poteris. Si fuerit ibidem Araosius hanc sibi scriptam putet. Porro autem Magistro Francisco eadem omnino fides meo nomine habenda est, qua mihi ipsi haberetur. Matronae, universaeque familiae me, quaeso, maxime commenda. Dominus Noster adsit nobis semper auxilio et favore. Romae, 16 Martii 1540.

Bonitatis pauper, IGNATIUS.

Anno sequenti decreti fuere Ioannes Codure et Alphonsus Salmeron S Ignatii socii in Iberniam internuntii, ut constat ex sequentibus Brevibus^d Pauli iii.

“Dilecto Filio nobili viro Conossio Yneyllo, principi Hibernicorum Ultoniae. Dilecte fili salutem, etc. Literas nobilitatis tuae accepimus in Vigilia festi Omnium Sanctorum^e datas, quas dilectus filius Raymundus^f tuus attulit, estque ipse uberiori sermone suo prosecutus, ex quibus noster animus varie affectus est ; nam istam insulam nunc a moderno rege ad tantam impietatem deduci, tanta crudelitate vastari, honoremque Dei Omnipotentis tanta illius saevitia ac feritate conculcari, quo debuimus dolore intelleximus ; at contra cum tuis literis et dicti Raymundi sermone edocebamur, te simul honoris Dei ac Romanae Ecclesiae et Catholicae Religionis Propugnatorem existere, Paternae Charitatis affectu et laetitia exultavimus. Te igitur, Fili dilecte, proinde ac meritis es, et laudamus et commendamus in Deo Domino ; eique tum gratias agimus, quod te tali virtute ac pietate insignem hoc tempore ad conservationem illius Insulae Nobis concesserit, tum preces offerimus, ut eundem te nobis diu conservet et prosperet. Nos autem de te ac caeteris Fidei Catholicae Propugnatoribus eam curam suscepimus, quam debuimus, tuque a Nobis petiisti. Quamobrem exhortamur in Domino ipsam Nobilitatem tuam, et cunctos Hiberniae populos auctoritatem ac pietatem tuam sequentes, ut in Catholica Religione, quam a Patribus accepistis

^c Epist. S. Ignatii, p. 271, ed. 1804. Vide supra Hispanica S. Patris verba in libri limine.

^d Vide Annales Baronii, etc. p. 556, ed. 1877.

^e Oct. 31, 1540.

^f Raymundus O'Gallagher, qui an. 1549 erat Episcopus Aladensis, et postea martyr occubuit. Conossius erat Con Bacach O'Neill, qui 40 annos in Ultonia Princeps regnavit, vitamque integram, et irreprehensam egit—*Annala Eireann*, an. 1559.

et ad haec tempora constantissime conservastis, perseverare velitis, sicut vobis ac veris Christi Fidelibus dignum est. Nos enim, qui istam Insulam singulari charitate complectimur, et in vetusto Sanctae Fidei cultu conservatam cupimus, nunquam tuae Nobilitati, et caeteris sectatoribus pietatis tuae deerimus, sicut haec omnia ex eisdem Joanne et Alphonso, Nuntiis nostris, et Raymundo tuo plenius intelliges. Datum Romae, XXIV Aprilis MDXLI, Pontificatus Nostri anno VII."

"Universis et singulis venerabilibus fratribus, archiepiscopis, episcopis, aliisque personis ecclesiasticis quam saecularibus quam regularibus, necnon dilectis filiis nobilibus viris principibus, populis et communitatibus insulae Hiberniae, quibus hae litterae exhibebuntur, salutem et Apostolicam benedictionem. Cum nuper audierimus vestras clades, et in fide Catholica perturbationes vobis ab impietate et crudelitate vicini regis inflictas, sane nos et pro nostro pastoralis officio omnibus Christi fidelibus debito, et pro peculiari in istam insulam amore, graviter vestris damnis tum temporalibus, tum, quae his maiora sunt, spiritualibus indoluimus. Itaque salutem animarum vestrarum paterno zelantes affectu mittimus ad vos dilectos filios Ioannem Coduri et Alphonsum Salmeron, latores praesentium, presbyteros doctrina et pietate insignes, nostros et A. S. nuntios, quibus mandata ad vos dedimus super nostra de vobis speciali ac paterna cura, tum etiam non paucas facultates de Christi thesauro concessimus ut animarum vestrarum saluti commodius consulere possint. Hortamur igitur fraternitates, nobilitates et devotiones vestras in Domino, ut eosdem Ioannem et Alphonsum nuntios honorifice ac benigne suscipere, eorumque cuiuslibet ipsorum verbis ex parte nostra vobis referendis plenam fidem habere, et in vera Catholica religione, sanctaeque Romanae Ecclesiae vestrae peculiaris matris obedientia, in qua tantopere cum maioribus vestris vixistis, persistere velitis, habituri praeonium constantiae et pietatis vestrae, temporalium primum bonorum in terris, deinde immortale et perpetuum in coelis. Datum Romae, XXIV Aprilis MDXLI, Pontificatus nostri anno VII."

Ex his internuntiis Ioannes Codure lectus est omnium primus, ut ex eius suffragio, quod ab urbe discessurus pro Generali creando praescripserat, cerni potest; verum is inopinata morte praereptus est die 29 Augusti 1541, cuius animam S. Ignatius in coelum ab Angelis efferri vidit. Pro eius valetudine cum rei divinae faciendae gratia ad aedem S. Petri in Ianiculo tacitus properaret, medio in ponte, qui Sixti dicitur, intentis in coelum oculis, velut a stupore defixus repente constitit; tum ad comitem Baptistam Violam: "Referamus, inquit, nos domum, Codurius noster decessit." Creditum ab Ignatio visam, ut antea Hosii, sic nunc Codurii animam in coelum intransentem; ex horarum quippe ratione compertum, ipsum illo temporis expirasse momento, nec sane causa alia fuit, cur, intellecto divinitus chari sodalis excessu, domum extemplo repeteret, ac non

potius ad aliquod piaculare pro eo faciendum sacrum de more contenderet; quin cum ad Beatum Petrum Fabrum scriberet veluti de communis obitu filii, narravit decedentem Codurii animam a pio viro, in oratione defixo, conspectam in coelum esse luce coruscam inter Angelicos Choros deportari. Suffectus est in Codurii locum Paschasius Brouet.

Huius itineris ea causa fuit, inquit Orlandinus, quod Henricus VIII. ad maiorem Apostolicae Sedis, quae in Iberniae Regnum legitimam dominationem habebat et habet, contumeliam eius Regni Principes, populosque citarat. Qui, oppressi tyrannide, quanquam ei se palam non audebant opponere aut Regis adversari Praefectis a quibus illa Insula, Britannicis commendata regibus, administrari consueverat, intactam tamen fidem et sincerissimam erga Romanum Pontificem obedientiam servabant. Cuius rei certior Pontifex factus, cum praeclusos sibi undique videret aditus ad ferendam tot animis opem, et ad virorum fortissimorum pietatem muniendam, qui seu ad tutandam Fidem, seu ad participandos Ecclesiae interiores thesauros administris indigebant, concilium cepit, maxime urgente Roberto, Armacano Archiepiscopo et Primate, ut in Iberniam de Societate nonnullos Nuntiorum nomine ampla cum potestate legaret, qui in insulam interiorum ingressi, si id consequi possent, tot animarum periculis obviam irent. Mittebantur, more Apostolorum, sine sacculo et pera; sed Dei cura non defuit, nam Franciscus Zapata, Scriptor Apostolicus, Societatem meditans, tertium se, tirocinium sic positurus, adiunxit, sumptus magna voluntate ministraturus itineris, et laborum particeps periculorumque futurus.

Quarto Idus Septembris 1541, tres Socii simul ab Urbe profecti, solo obedientiae ductu, difficili itineri se committunt. Ut Societatis posteri quales ad has expeditiones requirantur intelligant, non abs re fuerit, quibus Ignatius monitis abeuntes instruxerit, indicare. Haec documenta, quae singularem prudentiam spirant, sic traduntur—1°. Cum omnibus quidem, sed cum inferioribus aequalibusque praecipue, habita dignitatis cuiusque ratione, oportere eos esse in loquendo moderatos et parcos, in audiendo autem faciles, ut tamdiu homini patulas praeberent aures dum ille sensus omnes sibi expressisse videretur; ac tum demum breve responsum et facile subiicerent, unde omnis instandi praecideretur occasio. 2°. Ad hominum benevolentiam colligendam imitarentur Apostolum, qui omnia fiebat omnibus ut Christo lucrificeret; nulla enim re aequae ac morum studiorumque similitudine benevolentiam conciliari. Adeo ut si quempiam animadverterent acrem et incitatum, etiam et ipsi lentitudinem morosam excuterent; contra, tarditatem gravitatemque induerent, si is, cum quo agerent, circumspicior et in loquendo tardior apparet. Caeterum qui versetur

Vere "Roberto Wauchop Archiepiscopo Electo Armacano," et "Consultore S. S. Domini Papae."—Vide Spicilegium Ossoriense, p. 13, Ed. ab Illmo Ep. Ossoriensi, P. F. Moran.

cum iracundo, si eodem ipse morbo laboret, neque una sit in rebus omnibus utriusque sententia, magnum dicebat esse periculum nequa demum existat inter ipsos irae contentio. Quapropter qui se ad iram pronum sentiat eum oportere singulari provisione convenienter ante pectus munire, ut aequo animo ferat quicquid ex eo, quem infirmiore forte perspexerit, triste pertulerit: quippe a tardis ingeniis non adeo magnum rixae discrimen ut a vividis imminere. 3°. In vocandis hominibus ad salutem, suis ipsum armis petendum daemonem docebat, quod S. quoque Basili praeceptum fuit. Laudanda prudenter initio quae sunt in hominibus recta, vitiis parumper intactis, ac leniter in eorum gratiam irrependum. Qua conciliata, tum demum admovendam morbis animi medicinam, ut, cum ingressus eorum quodammodo fuerint, egressus nostri sint. Ad curandos autem eos qui perturbatione tristioreve animo sunt, hilaritatem vultus verborumque comitatem quam possent maxime exhiberent, ut ad aequitatem animus se revocaret. 4°. Non modo in habendis concionibus sed etiam in privatis colloquiis ac rebus caeteris, praecipue autem in placandis iris illud praecipendum monebat; fore ut aliquando omnia sua dicta atque facta in vulgus emanarent, et quae in tenebris dixissent proferrentur in lucem. 5°. In negotiis diem potius anticipandum quam prorogandum, ut siquid in crastinum sponsum esset id hodierno persolveretur. 6°. Quod ad rem nummariam pertinet, nolebat eam ipsorum manu contingi, ne eam quidem, quam multae nomine pro dispensationibus imperassent, sed pecuniam omnem, quacunque ratione collectam, per alios potius pauperibus dividendum atque tractandum, ut iureiurando affirmare possent, se ex ea muneris procuratione ne assem quidem attigisse. 7°. Ubi loquendum foret cum Magnatibus partes loquendi cum Paschasio essent; consultarent autem inter se ubicumque posset sententiarum diversitas nasci, quodque de tribus duo probassent id fieret. 8°. Romam saepe ex itinere, statim ut in Scotiam, ac rursus primum cum in Hiberniam appulissent, ac deinceps singulis quibusque mensibus diligenter de suis Legationisque rebus literas darent. Haec et his affinia ex prudenti Patris disciplina prodibant.

Huius itineris* valde secundi expectabantur eventus, nisi in tempora turbulētissima incidisset. Patres his monitis instructi, et Sedis Apostolicae auctoritate muniti, Galliam multo cum labore, atque, ut inter bellorum suspiciones, manifesto etiam carceris periculo praetergressi, Scotiam versus navigationis cursum instituunt, quo, periculis haud sane minoribus difficultatibusque pervenere. Scotorum Rex eis die 13 Februarii commendatitiam^h sequentem dedit.

Jacobus, Dei gratia, Rex Scotorum, Iberniae Dominis et nobilibus amicis nostris salutem. Datum ad Nos cum Paschasio Broet, Alphonso Salmeron, et

* Vide supra literas Ignatii Hispanicas; Aug. 1540; Sep. 1541.

^h In Record Office of London.

Francisco Capata Beatissimi Breve ; quantum Sanctitatis suae animo Iberniae insulae res sedeant, et quo desiderio illius populi Paterne sitiatur salutem per amplius testatur. Nunc vero, cum ipsis in Hiberniam proficiscentibus necessarium sit per Regnum nostrum iter facere, oravit sua Serenitas ipsos ad Insulanos nostros primum, deinde ad amicos, per quorum ditiones et dominia transeundum sit, commendaremus. Quare rogamus vos, divertentes istos per loca vestra benigne et humaniter accipiat, commeatuque et rebus necessariis iuvetis, quod ipsis, nostra causa, a vobis perinde atque nostris hominibus praestari magnopere cupimus. Valet. Datum e Regia nostra Strivilingensi, idibus Februarii, 1541.

Eodem die de eadem re scripsit Rex Principi O'Neil Latinas literas, quas terminavit his verbis—" Quare a te petimus, in tua dominia venientes ipsos ita cures tractari, ut nostram commendationem sibi sentiant profuisse. Amice, vale." ^b

Ex Scotia in Iberniam Nuntii (cum Farquharo Farquharson fratre Episcopi Insularum)ⁱ non sine peculiari Divini Numinis beneficio, ineunte anni 1542 quadragesima, perveniunt. Hic vasta offendunt omnia, plena trepidationis et periculi, longe opinione peiora, non rei Catholicae modo verum etiam in ipsius civilis vitae prudentia atque ratione. Genus illic hominum incultum ac rude, et, quod deterius est, Pastorum vigiliis plane destitutum. Nulla erat apud eos Parochorum, nulla Episcoporum libera procuratio. Proceres omnes, uno duntaxat excepto, qui tamen ipse caeteros imitaturus credebatur, non solum regis in Edictum iurarunt, verum etiam iureiurando sese astrinxerunt concrematurus literas universas Romani Pontificis, et siquos invenirent huius viae viros, victos ad Regem vel ad Proregem perducturos. Ita illi cum Apostolicis coniungi Nuntiis ne mediocri quidem sermone sunt ausi, ac ne tutum quidem eis reditum ex illa Insula praestare.^k

Patres tamen non idcirco spem penitus abiecerunt vel desponderunt animum ; sed mutandis subinde latebris, captandisque temporibus omnem laborem ac diligentiam in tutandis curandisque Catholicis collocabant ; modo tacitis passim monitis eos corroborando, modo castum Religionis cultum, et quae potissimum oporteret adsciscere, quaeque reicere perdocendo. Compluribus Sacrosancta Mysteria rite ministrabant, aures confitentibus admovebant, et, pro accepta a Romano Pontifice potestate, parce tamen adhibita, modo cumulatam peccatorum indulgentiam tribuebant ; modo vota nuncupata sed nondum soluta permutabant ; multis Sanctae Sedis arbitrio reservata facinora condonabant, alios aliis animad-

^b Record Office, Scotch State Papers.

ⁱ *Paget's Letter to Henry VIII.*

^k Haec mirifice confirmantur ex monumentis in *Record Office*, a me in *Irish Ecclesiastical Record* editis.

versionum nexibus relaxabant; nec paucis irrogatam ab homine vel a iure mulctam liberaliter remittebant. Qua in re ingens apud eos populos ubique laetitia et admiratio, Patrum praesertim continentia et integritate perspecta, qui relaxationes immunitatesque aut plane gratuitas aut aere permodico tenuioribus indulgebant. Hoc tamen ipsum Ignatii memores manu sua non audebant tangere; sed, per eos qui solvere debebant, aut per Episcopum, ad Sacrarum aedium instaurationem, ad viduarum solitudinem, virginumque pudicitiam defendendam, vel ad alia id genus officia universum convertebant. Ipsi vero rerum omnium egentissimi nunquam vel pro se aliquid postulabant vel admittebant. Hunc in modum diebus quatuor et triginta ea regione lustrata, rumore patefacti ab Anglis Indigenis quaeruntur ad necem proposito indicibus magno praetio. Nullae satis latebrae Christi famulos tegere potuerunt. Illos piorum favor et concursus, aequae ac pavor impiorum et odia prodiderunt. Quasi hostium agmen Iberniam invasisset, sic in eos edicta, lictores, tormenta comparantur. Nec defuerunt fraudulentum quidam, qui negotiatoribus quibusdam Anglis per speciem negotiationis implicitos venales Patres molirentur exponere. Ergo cum moram non modo animis non frugiferam, sed ne tutam quidem iis, qui erga se officiosi esse vellent, animadverterent, in apertum enim se vitae fortunarumque discrimen obiciebant; cum nulla spes non modo fungendi officii, sed ne salutis quidem retinendae appareret, ingensque discrimen Catholicis, eorum causa, crearetur, ne quid cuiquam accideret periculi, in Scotiam profugere statuunt, ubi forte populo quietiore uterentur.

Abeunt ex Iberniam secundum mandata Romae accepta, relicto apud eos populos cum sui desiderio non parvo tum singulari virtutis documento. In Scotiam deinde reversi forti et illic animo pertentant, ut regem ipsum adirent et Catholicam rem aliqua ratione levarent; sed cum omnes aditus impia Procerum vis obsideret, et Scotia eodem ac Anglia flagraret incendio, in Galliam transmittunt. A portu Dieppa eunt pedibus Lutetiam, ubi, dum moras trahunt, accipiunt a Pontifice mandatum ut eadem cum potestate in Scotiam remigrent; sed illi haesere tam diu dum certior Papa factus de Scotiae statu eos iussit ad Urbem regredi. Eorum in locum Socii postea successere.* Ac profecto credi potuit nequitiam humana ope factum, ut, sub ipsa initia, tantula sociorum manus, per plerumque omnem orbem dispalata, ubique sedem intra anni unius spatia nancisceretur. Nam et in Galliam coloniae ductae, et Italia, Germaniaeque Societatem accepere. Quin per Hispaniam quoque ac Lusitaniam increbuit Sociorum nomen, ac mox civitate accepti. In Iberniam denique Indiamque transportatae exiguae eorum copiae mirabili incremento auctaeque valuerunt.†

* Hist. S. I. et Epitome Jouvancii. Vide supra Epist. Ignatii Italicam 1º di Guigno 1542.

† Ribadeneira in Vida de S. Ignacio.

Lutetiae Zapata studiorum causa relicto, Romam ipsi, humiles pannosique Sedis Apostolicae Nuntii, perexiguo instructi viatico revertuntur. Lugduni, bello inter Gallos Hispanosque saeviente, Patres, Hispanus alter, alter Gallus inusitato squalore sordidi, et obsoletiore neglecti vestitu pro exploratoribus comprehensi coniiciuntur in vincula; sed a duobus Cardinalibus Lugduni forte morantibus, non ita mox, agniti, honorifice dimissi sunt viatico equisque donati. Coniecti fuerunt in carcerem die 29 Iulii ut constat ex epistola¹ Legati vel exploratoris Angli, notis arcanis scripta, et die 31 Iulii ad Henricum VIII missa, in qua dicit—"Nudiustertius huc venerunt bini fratres Hispani; pro exploratoribus comprehensi et in carcerem detrusi confessi sunt se in Iberniam a S. Pontifice missos, et quidem sine felici successu quia Scotorum Rex promissis non stetit. Farquhardus Farquhardson, frater Episcopi Insularum eos comitatur." Iuvat totum hic anglice¹ transcribere. There hath lately bin in yor Majesty's land of Ireland two Freres Spaniardes sent thither by the Bishop of Rome to practise with O'Donnell against your Majesty. They passed through Scotland with letters of commendation to the King of the Scots. With them was sent for that purpose the Bishop of the Isles' brother, that is, Farquhard Farquhardson, which Bishop lyeth at Icolm Kille, between Scotland and Ireland. The two Spaniardes and the Bishop's brother be arrived within these two days in this town on their return from Ireland, where, as they say, they have done no good, because the Scottish King kept not his promise. And this confession have these two Freres made to the Lieutenant of this town, for here they were arrested for spies.

WILLIAM PAGET.

Hic fuit Ibernicae Missionis exitus, quae, tametsi arcano quodam mentis supernae consilio ex animi sententia non successit, documentum certe fuit singularis Patrum erga Sedem Apostolicam obedientiae, et paratissimi animi testimonium ad subeunda pro Religione pericula, vitamque ipsam pro animis exponendam. Nec reticeri debet hoc loco Roberti Armacani religio, qui profectionem Patrum antea curarat. Is, natione Scotus, a puero caecus (*recte* "debilitatem visus patiens"^m), scientiae pietatisque praestantia ad sacras evectus infulus; ubi cognovit minus peragi potuisse ab Nuntiis Apostolicis quam optasset, "Nunc video, inquit, nisi oves audiant vocem pastoris, me parum proficere." Ab Urbe in Iberniam delatus, contemptis periculis, ex quibus singulari Dei tutela libere evasit, multis et maximis, totam suam lustravit Archidioecesim cum inaestimabili commodo populorum. Inde navata praeclare opera toti rei Christianae publicae in Tridentino Concilio, dum iterum in Iberniam tendit, Lutetiae inter Nostrorum manus, quos omnes unice diligebat, religiosissime cessit e vita

¹ Ex Calendar of Foreign State Papers.

^m Act. Consistorial. Rom. Vide Spicilegium Ossoriense, p. 14.

nocte quae praeibat diem S. Martino sacrum, illa Sancti eius verba habens in ore —“ Domine! si adhuc populo tuo sum necessarius, non recuso laborem, fiat voluntas tua.” Huius “Comarbae”, seu Successoris S. Patricii, consilio et Doctorum Ingoldstadtensium precibus publice docere compulsus fuit Pater Lejay S. I., ut eius sustineret Cathedrae maiestatem, quam Eckius, Ecclesiae defensor, magni vir nominis, nuper morte reliquerat.^a Luculentum de Armacano elogium Suavis profert; si namque ex Favorini sententia “tepidus laudator vehementer vituperat,” frigidus pariter obtrektor perhonorifice commendare censendus est. Et sane quae frigidior obtrectatio exquiri poterat, quam illum traducere quod hebeti esset oculorum acie, et cursor expeditus in equitando? At vero convenientius illius Antistitis meritis elogium texuit Spondanus, commemorans eximias illius legationes, Ecclesiae causa susceptas, apud Caesarem et Galliae Regem, et observans Suavis dicteria ex faeculento Sleidani fonte hausta fuisse. At vulgaris minusque operosae virtutis esset indicium in se impiorum rabiem morsusque non incitare.^o

De Patre Broeto, huius Ibernicae Missionis praefecto, S. Ignatius sic scribit in scheda quae etiamnum exstat in Romano Tabulario S. I., “Paschasius ante omnia ita est vir bonus ut a nobis quasi angelus in Societate habeatur; deinde, praeter scientiam, qua pollet plurimum, est in causis Episcoporum versatus, quippe functus in Ibernia Nuntii Apostolici munere, adeo ut eiusmodi negotia nemo unus e Societate aequae tractarit. Illa autem sic tractavit, ut ad quamcumque rem manus admovent operam suam mirabiliter probarit, Nam et valde natura sedulus est, et magnam in cognoscendis Episcopalibus et conscientiae causis diligentiam ac studium semper adhibuit.”^p Idem Sanctus, die 24 Januarii 1555, sic scribit ad Cardinalem Pole—

“Gratia et charitas Christi Domini nostri cum suis sanctis donis et charismatibus sit cum Reverendissima Dominatione vestra. Amen.

Ex literis Rmae Dominationis Vestrae undecimo Novembris Bruxellis datis, quo tempore iter parabat in Angliam, intellexi bonam spem, quam Dominus Deus Rmae Dominationi vestrae iam tum faciebat reducendi eius regni ad sanctae Ecclesiae unitatem. . . . Et quoniam perspecta mihi est charitas, qua minimam hanc Societatem nostram Rma. Dominatio vestra complectitur, et qua inter summi momenti negotia etiam nostri memoriam fovet, avetque de rebus nostris quemadmodum constitutae sunt scire, cognoscere poterit, quod in Domo Professa et in Collegio Romano atque Germanico in melius omnia proficiunt. Nam, praeter sexaginta personas Domum Professam incolentes, in Collegio sunt plures

^a Hist. Germ. S. I.

^o Hist. Conc. Trid. Scripta a Pallavicino, Lib. VI. cap. 5.

^p Praefatio “in Epist. S. Ignatii,” p. 41, et Jouvancii Epitome, an. 1562.

septuaginta; scientiae vero omnes (legum et medicinae disciplinis exclusis) traduntur multo cum fructu nostrorum et externorum auditorum, qui multi sunt et superant quingentos. . . . Est in Collegio Germanico unus Anglus indolis et ingenii boni, et in Collegio nostro Ibernus magnae spei unus. Si in rem futurum existimaverit Dominatio V. Rma. mittere istinc aliquos ingenio et natura factos ad literas ad utrumvis collegium, in spem venio brevi tempore eos regredi posse ingenti cum fructu vitae ac doctrinae et huius Sanctae Sedis summa cum veneratione. Dominatio V. Rma. accuratius rem universam perpendet; nostrum esse duximus id offerre quod animo nostro iniicit illa, quam divina supremaque charitas nobis impertitur, cupiditas serviendi animabus istorum Regnorum iuxta minimam vitae nostrae rationem. Commendo me humillime sanctis precibus Rmae. Dominationis V.^{rae}, finioque rogando Deum Dominum nostrum, ut omnibus det gratiam cognoscendi semper et perfectissime adimplendi Ejus sanctissimam voluntatem.

Romae, 24 Januarii anni 1555.

Anno sequenti Sanctus Pater Noster Ignatius, dulcissimum Iesu Nomen appellans, placidissime expiravit altera post ortum solis hora, feria sexta, die 31 Iulii.

ANNUS DOMINI 1558: SOCIETATIS 19.

P. Lainez Praepositus Generalis Secundus eligitur. P. David Wolfius, Ibernus, collegium Mutinense regit.

ANNUS DOMINI 1559: SOCIETATIS 20.

"Ibernus magnae spei unus," de quo S. Ignatius scribit, videtur fuisse P. David Wolfe, Limericensis, qui Romae septem annos vixit, ibique Professus Societatis Iesu factus est,^a ac deinde Collegium Mutinense rexit. Anno 1558^b Bobadilla, unus e primis S. Patris Nostri sociis, in Vallem Tellinam profectus, magnum apud omnes Societatis desiderium excivit. Eques Antonius Quadrius, ut stabili Societatem domo censuque firmaret, ritu solemniori, tabulisque publicis Augustae Vindellicorum, facultatibus suis in eam rem donatis, Pontem ad possessionem quoque coram transferendam contendit. Eam qui rite Societatis iniret nomine, David Wolfius, natione Ibernus, ab Mutinensi Collegio, quod regebat, missus est an. 1559, caetera simul cogniturus, quae ad collegium celerrime statuendum usui forent.* Erant hoc tempore saltem tres Iberni in Societate, Wolfius, Mauritius, et Edmundus (O'Donnell.)

^a Shirley's Original Letters—Examination of Archbishop Creagh in Prison, 17 March 1564-5.

^b Hoc anno "visum est barbam a Nostris non nutriendam." * Hist. S. I.

ANNUS DOMINI 1560: SOCIETATIS 21.

Anno 1560 Pius Quartus ex Societate missiones instituere coepit: bini in Iberniam et bini in Cyprum missi.* Cum Elizabetha se palam pro haeretica ferret, Iberniam, quanquam maximam partem prisca obtinebat sacra, et in Romanos Pontifices vulgo gens, non modo ut Christianorum Sacrorum Antistites, sed ut Principes nominatim suos (cum eorum ditionis sit) optime animata erat; tamen propter et magistratus haereticos, et commercia Anglorum in maritimis praecipue locis, non pauci velut contagione inficiebantur. Ideo Cardinali Morono, eius Insulae Patrono, et Collegii Mutinensis fundatori necessarius videbatur vir pius ac prudens, qui clementer res viseret, tum laicos tum ecclesiasticos in pietate et Romani Pontificis obedientia confirmaret, et Iberniam in avita verae Fidei professione conservaret; egit cum S. Pontifice ut Lainius virum huic idoneum operi nominaret. Hominem huiusmodi Pontifex ab Lainio postulat. Visus aptissimus atque designatus est P. David Wolfius, quod et caetera idoneus, et Ibernus ipse, locorum gentisque peritus, tum in Evangelicis expeditionibus diu multumque exercitatus. David, rebus Vallis Tellinae compositis, Fossani, ubi supra diximus Praeceptoriam Possevino traditam, una cum eo utilibus fungebatur laboribus, cum Romam vocatus est. Eum vero in urbem accitum Pontifex primo creare voluit Episcopum, dein cum Apostolici Nuntii potestate et honoribus insignibus mittere. Sed Lainio utrobique contra rogante, tum ut in Societate humilitas servaretur, tum ut liberius ipse, qui mittebatur, agere posset, eoque minor esset apud haereticos invidia quo quietius ageret, Pontifex potestatem Nuntii Apostolici cum Davide omnem communicat, sed externi tituli ornamenta et insignia honoris remisit. Dedit praeter caetera in mandatis, ut videret ubi Episcoporum sedes vacarent, ac referret ipse quos iudicaret idoneos, ut inutilis ac laboriosa Romam profectio et ambitio noxia tolleretur; idem in sacerdotiis quibusdam maioribus faceret, quorum traditio ab urbe peteretur. Itaque, deprecatus utramque dignitatem, Nuntii tamen potestate sane omni munitus, viatico a Papa, bonoque piaculariumsertorum et similium rerum numero instructus, die 11 Aug. Roma profectus est cum Socio eiusdem Nationis.* Datae sunt ei instructiones a superioribus *z. c.* Ricordi circa le cose d'Ibernia . . . 1° Visitar li Capi Cattolici e specialmente quattro Sgri Secolari che sono li principali del Regno, lodando da parte di Sua Santità loro costanza e zelo della Religione Cattolica, ed animandoli a perseverarvi. Visitar anche li Vescovi Cattolici. . . . Similmente con Preti, massime curati. . . . In tutti li predetti officii di carità ed altri che sogliono esercitar le persone della Compagnia per aiuto delle anime procedano secondo l'istituto nostro. . . . E

* Ribadeneira, in "Vida del P. Lainez.

* Hist. S. I.

quantunque per la gloria di Dio e ben commune bisognassi mettersi in pericoli della vita senza temerità ne tentar Iddio, non li debbono fuggire.^t

Captus in oppido Condivico pro Lutherano est, cum suspecta essent omnia, et quatuor dies vexatus. In Sancto Maclovio cum sarcinulas suas imposuisset in navim, usque Burdigalam, quamvis comite invito, pedibus processit. Fuit divinitus instinctus, nam ea navis et sarcinulae eius omnes perierunt. Iam summa erat hiems, et quam plurimae naves paucis ante diebus perierant; inde multi suadebant Davidi, ut mitiorem opperiretur tempestatem. Ille tamen paratam eo tempore negotiatorum navim cum reperisset, turpe esse dicens plus eos lucri causa audere quam Religiosos animarum causa, siqua illis tanta salutis esset spes, multo sibi maiorem adesse oportere nihil nisi divinam sequenti gloriam: nomine implorato Domini conscendit.

ANNUS DOMINI 1561: SOCIETATIS 22.

Tunc Religio laborabat in Gallia; ad haereticorum motus sedandos edictus est "conventus ad Poissy," in quo inter veterem et "novam" (seu Calvinisticam) Ecclesiam de concordiae ineundae ratione quaereretur. Ne Francia plagam acciperet, Pontifex misit Cardinalem Estensem et Patrem Lainez. Lainez in itinere in Galliam, Augustae Taurinorum tres Iberos iuvenes Romam euntes, paulo post diem 7 Augusti, 1561, obvios habuit, quos Pater Wolfe, anno superiore in Iberniam legatus, Deo serviendi in Societate Iesu cupidos et erudiendos ad Urbem mittebat.^u Ni ego coniectura fallor, horum iuvenum nomina data inter alia sunt ab Archiepiscopo Armacano in suis responsis ad interrogationes haereticorum, an. 1565. Erant "William An Moryrtagh alias Morgan, Brian Tayg Kiblichan vel Riblicin, Donigh fr. Rikard, Creun Dermvid Mady, Richard (Arthur vel or so) Morris Derby."^v Hinc dicit Imago Primi Saeculi, "Plures ad se attrahit avitae Fidei tenax Ibernia; utque paulatim silvenscens amplam laborum materiam, ita, Religiosorum non infecunda parens, ipsa sibi colonos sufficit."^w Literas ab his iuvenibus accepit Lainez, quibus David de se et Insulae statu haec nuntiabat: se, inter insidias haereticorum, consolandis confirmandisque Catholicis, et ordinandis Iberniae rebus operam dare. Die 20 Ianuarii Corchum venisse, exceptum mira gratulatione et aliquot dies coactum ibi subsistere. Cum, quam maximo silentio potuit, Catholicis, adesse se quidque adesset, nuntiandum curasset, miranda specie inde usque ab 60 passuum millibus gregatim viros faeminasque accurrere nudis pedibus uno tantum indusio tectos, peccata confessuros, et absolutionem super incestis matrimoniis rogaturos. Plus mille coniugum paria, non multis mensibus, ex iniustus nuptiis auctoritate Apostolica legitimis, ab se iuncta.

^t Sunt in Archiv. Secret. Vatican.—Vide totum in pp. 78 et 415, "Archbishops of Dublin."

^u Sacchinus,

^v Shirley's Original Letters; sic!!

^w Imago Primi Saeculi.

Hoc maxime implicatum vitio populum, caeterum ab haeresi purum esse;* demirari populos quod nec mercedis quidquam nec doni David acciperet. Se tamen omnibus quae Roma gestabat amissis, vehementer cum inopia conflictari; ad convivia non adire ne locum gratiae aperiret; emendicare minime expeditum esse, quod in ea Provincia interdiupanem vix apud quemquam reperias, quod cum exiguus prandii sit usus, ad coenam quotidie panem recentem, sed non ferme ante vesperam, coquant. Quosdam ecclesiasticorum, quibus tanta Davidis abstinencia non placebat, irridere inopiam eius; at se, sanctae paupertatis fructus abunde et alacriter colligentem, irrisionem illam pro lucri accessione numerare. Lactus ea religiosi animi firmitate, Pater Lainez Taurino ad Conventum Poissiacum abiit.† Anno sequenti, XVIII. Kal. Oct. moritur Paschasius Brouet, peste confectus.

Hoc anno P. Wolfe ad Cardinalem Protectorem scribit—"Di Limerico alli 12 di Ottobre, 1561. La vera pace ed amore di Gesu Christo Sre. nostro sia nelli cuori nostri. Ho scritto in questi giorni passati con Sig. Guillelmo Neon a V. R^{ma}, ed Illma. Sigria . . ed ora essendo il portatore di questa lettera Donaldo Mac Comgayll meco in tutta la mia peregrinazione per la Iberniam, ho giudicato piu expediente per dar buon conto del tutto di mandarlo in persona . . per dar conto di me stesso ed ancora delli Vescovi, Arcivescovi e Prelati, etc. è ben dotto secondo la dottrina di questa patria, ed è ben voluto d'ognuno ed è stato in Roma l'anno passato . . . Cristoforo Bodkin Arcivesco di Tuam, (essenda sua chiesa per 300 anni per fortezza nelle mani di gentiluomini senza messa . .) lui l'ha tolto per forza dalle loro mani con gran pericolo della sua persona . . e lui suole essere in coro ogni giorno, abbenche non vi siano in quella terra Tuamense più di 20 case o 30. . . Eugenio O'Harty potria esser vescovo Accadense, e credo che con li suoi esempi e buona vita insieme con l'aiuto delli suoi amici potria pigliar quella chiesa dalle mani dei gentiluomini chi l'hanno per fortezza.

ANNUS DOMINI 1562: SOCIETATIS 23.

28 Ian. "SS. providit Ecclesiae Elphinensi de persona Dⁿⁱ Andreae O'Crean. Ord. Praed. professoris, quem R. P. David, Presbyter S. I. in Hibernia commorans, per suas literas commendavit."‡ S. S. providit variis Ecclesiis de personis D. D. Creagh, M'Conghail, O'Hart, M'Bryan, et aliorum Wolfii literis commendatorum, et virtutibus, rebusque gestis illustrium.

ANNO 1563, David sic scribit—"David Wolf, presbyter Societatis Iesu, ac sanctissimi dni nostri dni Pii divina providentia Papae 4^{ti} ad illustrissimos

* Hic quaedam omisi.

† Sacchini.

* Abps of Dublin, p. 418.

‡ Dr. Moran's "Archbishops of Dublin," vol. i. p. 185

Principes et universum Iberniae regnum Commissarius, dilecto nobis in Christo Tadeo, sacerdoti Dublinensis dioecesis salutem in eo qui est vera salus. Cum impossibile nobis sit, ob discrimina itineris, illas partes Lageniae visitare iuxta officium nobis a sede Apostolica commissum, in qua nonnulli inveniuntur, quibus indulto Apostolico et nostro ministerio opus est, nec ipsi propter bella, et istas, quae utrinque inter hos tyrannos reipublicae, et omnes probationis expugnatores exortae sunt, simultates et odia pessima, has partes adire audeant: visum est nobis tibi committere vicem nostram, quem ad hoc munus subeundum fidelem arbitramur et idoneum, ut omnes . . . a quibusvis casibus quantumvis gravibus . . . et specialiter a criminibus haeresis et schismatis absolvere valeas . . . et volumus quod omnia omnibus gratis et sine spe alicuius lucri facias. . . .

Datum Limerici 7° die mensis Decembris sub nostri signi testimonio et propriae manus subscriptione, An. Dⁿⁱ 1563^m. Hoc anno nominati sunt Episcopi Leverus, Walsh et Lacy ut idonei qui Sedem Primatiam occuparent . . . "est quoque unus, quem Pater David in suis literis Vrae Illmae et Revmae Dom.ⁿⁱ commendavit, nomine Ricardus Crellius Theologiae Baccalaureus, quem voluit praeesse ut Archiep. Casselensem: vii. sane et vita et doctrina satis clarus."

ANNUS DOMINI 1564: SOCIETATIS 25.

P. Lainez vita cedit. Dum rem Catholicam strenue promovebat Pater Wolfe, hoc anno venerunt suppetias socii duo cum Armacano profecti. Cum hoc Primate, cui erigendi collegia, instituendi academias, et quosvis Ecclesiasticos redditus, praeterquam Episcoporum, ad hanc rem transferendi, una cum Patre Wolfe, qui adhuc multa ad sustinendam eius Insulae Religionem faciebat ferebatque, potestas a Sede Apostolica permissa fuerat, missi sunt Gulielmus Good, Anglus, et Edmundus, Ibernus, qui Archiepiscopo et Davidi levamento essent.^b Bullam Pii Quarti, qua datur facultas erigendi Universitates in Hibernia, 31 Maii, 1564, legere est in *Spicilegio Ossoriensi*,^c ex qua haec pauca excerpere iuvat . . . In Hibernia, sicut accepimus, ubi quinquaginta Cathedrales, quarum nonnullae invicem unitae sunt, praeter alias dignitates Ecclesiasticas, esse dicuntur, nihil fere omnino hac in re hactenus relatione dignum actum esse apparet . . . Nos igitur cupientes in civitatibus seu oppidis vel locis eiusdem Insulae ad hoc commodioribus Universitates studiorum generalium ac Collegia

^a Shirley's Original Letters.

^a Illmo Protectori "Pro Patria Ibernia." Vide Archbishops of Dublin.

^b Hist. S. I.

^c p. 32, ubi mendose inscribitur "Bull of Pope Pius the Fifth."

erigi et institui . . Venerabili Fratri Nostro Richardo *Crevoch*, moderno et pro tempore existenti Archiepiscopo Armacano totius Hiberniae Primati, ac dilecto filio *Davidi Wolfe*, Presbytero Societatis Jesu in Hibernia existenti, et eorum cuilibet concedimus applicari et appropriari ex quibuscumque saecularibus et Regularibus beneficiis ac locis Ecclesiasticis fructus et aedificia, ut, bonorum omnium largitore coöperante, huiusmodi miseriis feliciter obvietur, et tandem in dicta Hibernia viri eruditi et Doctores succedant, qui Ecclesiam Dei non opprimant, sed illam ex propriis bonis promoveant. Motu proprio (concedimus) *Richardo* ac *Davidi* praefatis (ut ab iis erigantur) Universitates ad instar Universitatum studiorum generalium Parisiensium et Lovaniensium, ac Collegia.

De hac Bulla Armacanus scripsit ad P. Manareum ex Turri Londinensi—"Quod cogitavi (ut certi Patres religiosi valeant quanto citius in Hibernia Apostolica auctoritate scholas aperire et Academiam instituere) coepi, non ego sed Dominus, et perfectum est quantum in me fuit nam motu proprio Pius IV. quicquid optavi concessit."^d Et hi patres Societatis non solum adultos et senes concionibus, sacramentorumque administratione iuvabant, sed et pueros et iuvenes in Christiana doctrina et literis Catholice erudiebant.^e Hic illustrissimus Primas in domo nostra Lovaniensi, an. 1564, ex obitis Exercitiis Spiritualibus vires, vigoremque hausit tanto muneri digne fructuoseque sustinendo pares; ac Dublinensis Praesul, vir domi suae nobilis ac prudens, postquam Lovanii apud nos obisset Exercitia, omni contentione persuasit Stephano Mariae Stuartae Scotorum Reginae ad S. Pontificem Legato, nescio qua causa a nostrorum consuetudine prorsus abhorrenti, ut et ille commentationibus illis aliquantisper vacaret.^f Hoc anno Robertus Rochford Societatem ingressus est Romae. Quis fuerit Edmundus Ibernus s. i. qui cum Armacano venit, nescio; eum fuisse Edmundum O'Donnell, qui an. 1575 suspensus est, asserit Bruodinus, auctor, meo iudicio, fidissimus. Alter vero, Pater Good, venit cum Armacano, viro Societatis studiosissimo, qui nullum non movebat lapidem ut regnum illud in Fide Catholica retineret, quod Societatis praecipue opera fieri posse sperabat; sex totos annos in Iberniam strenue laboravit magnas inter aerumnas et vitae pericula, pedibus eam quaquaversus concursans, onustus sarcina, in qua sacram supellectilem circumferebat ad quaestum dumtaxat animarum. Incidit aliquando in latrones, quos sylvestres vocant Iberni, a quibus sarcina sua spoliatus est. Dum iter tranquille prosequitur, illi quid sarcina contineret perscrutati, sacerdotem esse coniectant, et festino cursu rursus eum assecuti provolvuntur omnes in genua, manibus in caelum, velut deprecabundi et poenitentes, protensis. Eo corporis habitu quid vellent cum non caperet Pater, neque illi se, ignotum quiddam

^d Vide Preface to Fitz Simon's Work on "The Masse."

^e P. Houling in Vita Ricardi Creagh.

^f Imago I Saeculi S. I., p. 789.

frementes, satis explicarent; unus, prehensa Patris manu signum crucis super socios ea producit quasi reliquos a scelere absoluturus; tum genibus se vicissim nixus curat per socium, eiusdem Patris manu, pari caeremonia absolvi. Hic Pater probatissimae virtutis et doctrinae, in Belgium redux, Personium Societati per exercitia spiritualia genuit.* Mortuus est Romae die 5 Iulii 1586; eius vita adumbrata est a PP. Moro, Sotvello et aliis.

ANNUS DOMINI 1565: SOCIETATIS 26.

S. Franciscus Borgia electus est Praepositus Generalis Tertius. Festo S. Patricii Ricardus Creagh examinatus in Turri Londinensi dicit se mandato Davidis Wolf, Nuntii Pontificalis, qui tunc Limerici degebat, Romam ivisse mense Augusto, et literas ad Generalem Societatis et ad Cardinalem Moronum tulisse. Primas noster citra unius horae spatium a tempore petiti litoris optati, audito tamen prius sacro in quodam suae Provinciae Monasterio per milites cuiusdam centurionis haeretici captus et Londinum ductus; sed post quinque habdomadas evasis; cui Goldwell, Episcopus Asaphensis, scripsit die 20 Iunii an. 1565, "In hac civitate (Mediolani) est vir valde probus, Ibernus Iesuita, qui vocatur Mauritius, qui valde gaudebat quod te evasisse intelligeret."^g Die 14 Iunii Societatem ingressus est Edmundus Tanner de quo haec a se scripta exscripsi ex libro, cui titulus "Libro de' Novizzi," quem in Domo Probationis Romana vidi—"Edmundo Tannero Hiberno, 39 anni d'età; entrò nella Compagnia il 14 di giugno 1565." An. 1566 al 5 di Gennaio uscidalla casa il Padre Edmundo Hiberno per andar al Collegio Romano; e promise di vivere da buon Religioso in ogni luogo dove sara mandato, e si contentò che, non portandosi con soddisfazione dei superiori dove starà, sia rimandato nella casa di Probazione per più aiutarsi alla gloria del Signor; si sottoscrisse con sua mano—*Edmundus Tannerus*. Al di 1° di Settembre 1567 sono partiti per Germania il P. Gerardo Tedesco, il p. Edmundo Hiberno, il fratel Roberto (Rochford) Ibero etc.^h Anno 1565 obiit in Sicilia Carolus Verlin; ex nomine, et ex eo quod Historia Provinciae Siculae dicit non constare cuius sit, suspicor eum Ibernum fuisse. Die 27 Feb. 1568, sua Sanctitas providit Ecclesiae Corcagiensi et Cloinensi invicem unitis . . de persona R. D. Nicolai Landes Hiberni et literis Episcoporum eiusdem Provinciae atque etiam testimonio Reverendi Patris Wolf S. I. commendati. Die 4to Ian. 1568, socii renovarunt vota; et super mensam conciunculis habitis quindecim linguis, auditi sunt Hebraeorum atque Arabum soni . . . tum lingua Britanni sua et Scoti et Iberni—hoc fuit in Collegio Romano. ⁱ

*Sic Morus. † Vide Rothei "Processum Martyrialem," p. 19.

^h "Libro dei Novizzi" in S. Andreae Domo.

ⁱ Sacchini.

Ricardus Creagh an. 1568 scribit ex Turri Londinensi 15 Maii—Plures de Societate non essent habendi in Ibernia; an. 1569 scribit ad P. Polancum se male tractari in carceribus et Episcopatum Darensem vacare per obitum Eugenii. Duo Iberni venerunt ad Curiam, videlicet, Cornelius O'Cervallan cum quibusdam literis P. Davidis Wolfii. .^f Anno 1568 S. Pius Quintus de Wolfio sic scribit—

PIUS PP. V.

Ven. Frater, etc.

Relatum Nobis fuit, Ven. Fratrem Archiepiscopum Armacanum, qui, ut nosti, Primas est Hiberniae, captum fuisse ab Anglis, et in Turri Londinensi in compedibus haberi: dilectum autem filium Davidem ex Hibernia Soc. Iesu Professore ab iisdem Anglis in oppido Dublinio arctissime custodiri, ambosque durissime tractari. Valde admodum dolemus tantam calamitatem utriusque eorum propter singularem ipsorum probitatem et multos ob religionem Catholicam susceptos labores. Quia vero adiuvere eos quantum possumus cupimus et debemus, alia ratio non occurrit quam ut charissimus in Christo filius noster, Rex Catholicus, Reginae Anglorum pro eis diligenter scribat. Itaque fraternitas Tua cum ipso Rege pro utrisque diligentissime loquatur, et curet, instetque, et roget nostris verbis, ut ad ipsam Reginam atque ad oratorem suum accuratissime scribat. Quo eius officio nihil in praesentia gratius Nobis esse poterit.

Datum Romae apud S. Petrum sub annulo Piscatoris die 13 Martii, 1568, Pontif. nostri anno tertio.

Venerabili Fratri Archiepo. Rassanensi,

in Hispania apud Regem Catholicum nostro et Apostolicae Sedis Nuntio.^g

Qualis fuerit carcer Dublinensis patet ex P. Houlingo, quo teste, "Ricardus Creagh, Primas, in Castro Dublinensi detinebatur in subterraneo et obscurissimo carcere in quem nec lumen nec sol unquam ingreditur, nec lucerna accendi permittebatur." Sancti Pii epistola minime profuit Wolfio, qui detentus est usque ad annum 1572, quo fuga se subtraxit.

Anno 1570, Carolus Leae ingreditur domum Probationis Romanam die 24 Iunii, est 25 annorum, natus in oppido Cluenensi diaecesis Corcagiensis; pater et mater sunt defuncti, pater erat Mauritius Leae, Doctor Medicinae, mater Maria Chihi (qu. Sheehy vel Hickey?) Ab infantia dedit operam literis, per unum annum Lutetiae postea Oxoniae; postea vacavit logicae et philosophiae Coloniae tres annos; fuit graduatus magisterio Logicae ac Philosophiae. Et proponit se observaturum perfecte

^f Eccles. Record vol. i. p. 316; et May 1865.

^g Abps of Dublin p. 420.

^h Spic. Ossorien. p. 84.

omnes regulas, constitutiones et modum vivendi Societatis, et se fore in-differentem ad omnia quae iusserit Societas—in cuius rei testimonium subscrip-sit sua manu—Carolus Leae. Die 17 Ian. 1571, Carlo Leae, Ibero, fece i voti primi in Casa Professa; il 24 di Guigno andò al Collegio Romano.¹

An. 1572 mense Maio “P. Wolfius (Sir Davy Wolfe) ad portum *Tarbert* appulit; aufugerat e carcere; ante diem 13 Octobris iam in Hispaniam iverat cum Sir Rice Corbally et filio Iacobi FitzMaurice;”² sed ante fugam convertit ad Ecclesiam episcopum Protestantem Limericensem, ut constat ex epistola ab Andrea Trollope an. 1587 scripta et in “Archivio Status” conservata. Episcopus sequentem fidei professionem fecit—“I, William Cahessy, priest, sometime named Bishop of the Diocese of Limerick, yet nothing canonically consecrated, but by the schismatical authority of Edward, King of England, schismatically preferred to the Bishoprick of Limerick aforesaid, wherein I confess to have offended my Creator. I renounce also, if I might have the same, the Bishoprick of Limerick, the charge and administration of the said cure. Also other benefits and privileges received from the said Edward, or other heretics and schismatics. And I draw unto the said holy and universal church, and do bow myself unto her laws, and I embrace *the Rev. Lord David Wolfe, appointed the apostolical mes-senger* for all Ireland from the most Holy Lord the Pope. And I pray and be-seech that as a lost child he receive me again into the bosom of the Holy Mother of the Church, and that he will absolve me from all the ecclesiastical sentences, censures, punishments, heresies, rules and every other blot—dispense with me and reconcile me again to the unity of the same church.” Circa hoc tempus P. Wolf scripsit narrationem rerum Ibernicarum,³ quae est in Bibliotheca Vaticana, Cod. O. Hobon 2419. Fo. 40, et inscribitur “Raguaglio delle cose d'Ibernia e d'alcuni uomini principali Cattolici che signoreggiano parte dell' Isola, dato dal Padre David Wolph, Gesuita, nazionale di quell' Isola. Ex hoc quaedam excerptam—“Diego Marcutio (Iacobus FitzMaurice?), fratello ingino del Conte Giraldo di Desmonia, resta in loco suo per governare in Ibernia, et regge la Momonia con timore di Dio E giovane ma buon Cattolico e valoroso Capitano; voleva mettersi in alcuna religione o andarsene d'Ibernia a vivere in terra dei Cattolici, e per consigli dei buoni et per bene della Patria non parti. . . Donaldo Oenoc Senez (O'Conor Sligo? E. H.) grande amico del Padre David, fu ricevuto in Inghilterra con gran honore della Regina, et tornò à Dublino con gran potere, e promise al P. David che stava carcerato in Dublino, di farlo liberare per mezzo del Vice-Re; Il Signor O'Donnell destrui le sue terre per stare in Inghilterra con dire che era perpetuo vassallo suo. . . Giovanni O'Neil fu crudele ed impio

¹ “Libro dei Novizzi.”

² State Papers.

³ Vide Roman Transcripts in Pub. Rec. Office, London.

heretico ; brugìò la chiesa Metropoli d'Armagh con tutti i monasteri di quella città . . . ed essendo ripreso dall' Arcivescovo perseguitò lui ed il suo clero aspramente. Costui combattì con suoi avversarii in un busco chiamato Cumloc, dove perse 600 dei suoi. Si tornò contro di lui li nobili di Tironia dopo che aveva rifatto l'esercito, e fu miracolosamente rotto, passando un fiume che si chiama Fearsidmor, da Odo O'Donnell, e dicono che i morti e sommersi furono 8000, e 74 dei più valorosi e nobili di Tironia ; e questo fu alli 9 di Maggio 1561, e ritirandosi agli heretici di Scozia fu crudelmente amazzato alli 2 di Giugno del detto anno—cosa che gli fu profetizzata molto tempo avanti dal buono e santo vecchio Ricardo, Arcivescovo Armacano in presentia del sudetto Padre David ed altre persone, specificando l'anno e mese e luogo, e le persone da chi doveria essere amazzato. . . . L'Armacano fu preso due volte, ed in questa ultima, parte in Londra, parte in Dublino è stato e ritenuto in oscuro e tetro carcere. Il Vescovo Tomaso (Leverous) andò a vedere il Padre David in prigione, e non potendo soffrire il fetore e il puzzo che usciva da detta prigione se ne ritornò senza far niente. L'Armacano sta preso nei cappi in un luogo sotterraneo, dove che nessuno lo può ne vedere ne parlarle, eccetto il guardiano della prigione. Tienne molte piaghe nel corpo suo, e quantunque non passi 44 anni di età, gli sono già cascati tutti i denti. È stato presentato molte volte avanti á Magistrati, i quelli ne con minacce ne con straccie gli hanno mai potuto far abbandonare la fede Cattolica ; e promettendogli essi grandi honori e dignità, ipse omnia arbitraturs est ut stercora ut Christum lucrificat. Ognuno e massime gli avversarii restano stupefatti grandemente della sua constanza e fortezza nella fede Cattolica. Egli in fin da puerizia, ha havuto poco conto delle delizie di questo mondo, con trattare suo corpo molto aspramente. Molte cose si potriano dire dell' integrità e santa vita de questo grande uomo, ma non conviene hora e si diranno a suo luogo e tempo, perche non potranno star coperte, avendo il Signor Dio manifestato al mondo un servo suo di tanta gran qualità."

Die 2 Feb. 1573 novitiatum S. Andreae Nicholaus Sedgrave ingressus est "an 35 natus Dublinii ex Jacobo Sedgrave, qui exercebat mercaturam, et Margarita Bath ; uterque defunctus est. In Collegio Germanico fuit inter alumnos annos tres et octo menses, audivit cursum Philosophiae." Die 24 Dec. 1573, idem inseritur cum additamento : "Fu ricevuto qui una volta ma uscì ; ahora vuole, con la grazia di Dio, perseverar alla morte, avendo fatto i voti, da sua parte, della Compagnia—Nicholaus Sedgrave." Novitiatum Romanum ingreditur, die 6 Oct. 1574, "Thomas Phildius, annos natus 25, Limericensis Ibernus ; pater eius Gulielmus, Medicinae scientiam callebat, mater erat Geneth Creah—ambo mortui. Parisiis et Duaci tres annos humanioribus literis vacavit, Lovanii rursus Philosophiae tres annos ubi in Magisterium in Artibus promotus fuit. Proponit etc.

manu propria—Thomas Phildius.” Aprile 28, 1575, Tomaso Fildio, Ibero, e Giovanni Sate, Inglese, andarono in peregrinazione a S. Giacomo di Gallizia per passar di là al Brasile senza aver fatto voti.^m Die 5 Novembris 1574, Edmundus Tanner ex Provincia Dublinensi oriundus, in Theologia Magister, in 50mo aetatis anno factus est Episcopus Corcagiensis; erat ex Provincia Dublinensi oriundus et ipsi de vitae munditia, honestate morum, spiritualium providentia et temporalium circumspectione, aliisque multiplicum virtutum donis fide digna testimonia perhibentur. Die 12 Maii 1575, in patriam proficiscenti Gregorius XIII. commendatitiam dedit.^m

ANNUS DOMINI 1575: SOCIETATIS 36.

Hoc anno Pater Edmundus O'Donnell gloriose “Martyrium consummavit.”^p

Edmundus O'Donnell^a (Donallium^o Donaldum et Donatum^p alii vocant) natus est Limerici; vocatur Societatis Iesu studiosus^p et inculpabilis sacerdos.^a In patriam simul cum Patribus Good et Wolf remeavit, ut in avitae Fidei semitis contrerraneos confirmaret et Limericensem Iuventutem in rudimentis Fidei Catholicae et Ciceronianae eloquentiae regulis instrueret.^a Erat forsán “Edmundus Ibernus” de quo supra, pp. 14 et 15; mense Maio 1572 videtur fuisse Olisipone.^q A Gregorio XIII missus in Iberniam, et in ipso ingressu deprehensus^r est insidiis iniquissimi Momoniae Praesidis Ioannis Perrott, viri barbari et sanguinolenti.^a Propterea quod Catholicos consolabatur, quodque Iacobo Mauritio Geraldino, duci Christianissimo contra haereticos bellum gerenti literas S. Pontificis detulit, severe excruciat^{us} est; primo Limerici in carcerem coniectus, postea Corcagiam, quae distat 40 mille passus, manibus ligatis, tanquam latro et malefactor insignis, abductus, ibique in publicam custodiam cum latronibus missus,^p post usitatas quaestionis durissimae prolusiones mori iussus est ob eas tres causas, nempe: Quod in Fidei Catholicae confessione perseveraret; quod in Iberniam venisset eisdem praedicandae ac propagandae studio; postremo quod Reginam Ecclesiae Anglicanae caput recusaret agnoscere.^r Permanens in confessione Fidei, et aliis verbo et exemplo ad Fidei professionem persuadens,^p mortis sententiam ore laetissimo excepit Dei famulus, et collo felicem laqueum alacer inseruit.^r Dilaceratus, suspensus, iugulatus, et in quatuor dissectus partes Martyrium consummavit Corcagiae die 16 Martii, an. 1575,ⁿ quo alter Edmundus, scilicet Campianus, Dublinii, Historiam Iberniae scribebat. De Edmundo O'Donnell scripserunt P.P. Houling, FitzSimon, Jouvancy, Alegambe, Tanner, Drews et Patrignani. Ex

¹ Libro Dei Novizzi.

^m Irish Eccl. Record, vol. i. p. 317.

ⁿ Sic Bruodinus.

^o Sic David Rothe.

^p Sic P. Houling.

^q “Sir Davy Wolfe was landed at Tarbert. . . Edmund O'Donnell a scholar at Lisbon.” Examination of John O'Grady, in *Calendar of State Papers*.

^r Jouvancius.

sequenti Epistola Iacobi FitzMaurice patet eum suspensum esse an. 1575, et non an. 1580, ut scribunt fere omnes; "eum praeteritum in Annalibus nostris miro."^r

IACOBUS FITZMAURICE AD P. GENERALEM, IAN. 31, 1576.

In pace et tranquillitate spes nostra Iesus et Maria.

Sicut^s illi qui in extremis angustiis et necessitatibus positi, omnique humani auxilii spe destituti, quando ob id ad verum Dominum nostrum Iesum Christum, eiusque matrem Virginem Mariam, bono et integro mentis proposito, pro opportuno auxilio confugiunt, tunc maxime divinam consolationem, praesidium, opem et et liberationem sentiunt, sicut ego ipse saepius variis exercitiis, manibus et turmis adversariorum circumseptus expertus sum. Ita nunc ego, colendissimi Patres, veri ex professo eiusdem Domini Iesu imitatores, eiusque matris Mariae non vulgares quidem cultores, docti et pii sacerdotis, qui me, meamque totam familiam Christianae pietatis et doctrinae rudimentis imbuat, nostrumque cuiusque officium et vocationem probe scire et intelligere faciat, solatio, consortio, et praesentia destitutus, pro auxilio in hac parte ad vos, sedulos ruinarum reparatores, confugio. Nam ex Lovanio mihi aliquem eorum, quos mihi maxime convenire iudicavi, vocanti respondetur unum eorum morte esse preventum, ad hoc vero, superstitem alios vel proposito non satis adhuc esse idoneos, alios vero, qui idonei putantur gravioribus impedimentis ita esse praepeditos, ut nemo inde meis votis respondere in praesentiarum valeat; qui autem ex patria mea mihi responderent aequae rari sunt pastores atque oves pastore destitutae. Praeterea Reverendus Pater David Woulf in Iberniam rediit; aliquem ergo sacerdotem Ibernium probum, fidelem, discretum, et, si non exacte, mediocriter saltem in casibus conscientiae et praedictis rudimentis versatum, vestraque aliquo modo conversatione et moribus imbutum, inde ad me, quam citissime fieri poterit, mitti pro Iesu amore et honore suppliciter efflagito, quem quidem ex ipsa Societate esse optarem, si modo vestram pietatem rogare auderem ut me indignum, tanto beneficio, gratia et honore afficere pro Dei amore dignaremini.

Quod fortasse mihi licet immerito concedere non gravaremini, si omnium vestrarum actionum, orationum, et studiorum scopum, meorum quoque omnium conatum scopum esse intelligeretis: Dei videlicet gloriam, animarumque Christi sanguine redemptarum salutem. In Iesu enim nomine, qui me in omnibus angustiis confortavit, dilatavit, fortem potentemque fecit, a desperatione, omnibusque aliis periculis feliciter cum tota mea familia liberavit, per Eius gratiam promittere ausim me aliis, praesertim cognatis, notis et amicis Iberniae cognobilibus, literis aliisque modis fideliter communicaturum quicquid spiritualis beneficii ipse per Iesu gratiam ex vobis imbibam, discam aut sciam. Rev. ergo ipsum

^r Jouvancius.

^s Haec Epistola est in Archiv. Ibero s.I.

Patrem Guillelmum Good mihi prae aliis, absoluta huius anni Iubelaei ibi functione lubens eligerem si electio mihi daretur, licet maxima pars meorum familiarium Anglicae linguae penitus sit experts. Verum si multorum saluti promovendae istic aequae fuerit necessarius, aliquis Ibernus, forte alibi minus vobis necessarius, mihi sufficiet. In ista tamen mea petitione Iesu voluntas, cui vos semper obedire parati estis, non mea fiat; ita ut vel nullum mittatis, vel eum mittere dignemini, qui communem amborum scopum maxime promovere et velit et possit.

Si esset aliquis hic talis, qualem ego desiderem, in casibus reservatis absolventi auctoritatem habens, certe scio quod hic longe plures, saltem Iberos, a peccatis exiari et viam Dei edocere posset quam Romae aut alibi in illis partibus. Hanc tamen meam persuasionem ex privato forte amore promanantem vestro indicio, quod ex Dei communique amore procedit, probandam vel improbandam relinquo; meque vestrae charitati vel ex Domini Iesu gratia suscipiendum audiendumque, vel ex malis meis meritis repellendum submitto: omne vobis obsequium iure optimo, et quicquid unquam beneficii praestare potuero ex animo coram Deo promittens, pro singulari illo favore, et orationumstrarum participatione quae mihi, ex rogatu et commendatione R. P^{ris} G. Good unquam a vobis erogare dignamini, ut intelligo ex literis quorundam amicorum; cum tamen nullum unquam aliquod beneficium vobis contulerim quam ut unus fratrum vestrorum, mei causa, e medio crudelissima morte tolleretur, ut audivistis. Illa nunc precumstrarum participatio, quarum me indignum vos facere participem dignamini longe mihi uberrimam laetitiam summumque Divinae Providentiae et favoris signum adfert; pro quo quidem summo vestro in me, praeter vlla mea merita, collato, beneficio nunc verbis et scriptis, sicut hactenus animo et proposito, me omniaque mea, quatenus status aut conditio permittet, merito vobis obligata esse fateor, meque iuxta vestrum consilium et instructionem in mea vocatione labentis ecclesiae necessitati ad sanguinis usque effusionem inserviturum per Iesu Christi gratiam propono, et, quantum mea de meipso coecitas coniectare permittit, idem vobis per Domini Nostri Iesu gratiam promittere praesumo. Inceptis igitur in nomine Domini precibus pro me ad Deum effusis et effundendis pergite, rogo, Charissimi Patres. Valet. Ex Sancto Malovio in Britannia, *ultimo ianuarii 1576.*^a

De commodo autem apud me vivendi modo, Deoque serviendi tantam habebit libertatem quantam ipse sibi optabit. Et quoad vitae necessaria, nihil ipsi per Dei gratiam deerit quamdiu ego aliquid alicubi habuero. Et expensas, quas in via faciet, Parisiis rependere paratissimus sum. Et si sit posthac, dato tempore opportuno, in Iberniam mittendus, tractabimus interim de modis quibus rudem illam et indoctam gentem Deo facilius lucrari potuerit. Et si alibi pluribus prodesse poterit quam apud nos hic, poterit, ubi me probe officii mei admonuerit,

doctumque effecerit, eo ire aliumque sibi substituere, qui tunc mihi satisfacere poterit. *Iterum valete.*

V. Pietati licet indignus et exul alumnus,

^b IACOBUS MAURICII DESIMONIE DE GERALDINIS.^b

Edmundus Tanner Patri Generali Everardo, Oct. 11, 1577.

Literas^t longiores ad V. R.^{dam} P.^{tem} dedissem, si tabularii, iam navem ascensuri, celeritas me non impediret. Hoc solum V. R.^{dæ} P. temporis angustia impeditus significare volo, me, Dei Opt. Max. gratia, bona gaudere valetudine, et in mediis fluctibus persecutionum, et haereticorum turbulentissimis tempestatibus, non mediocri perfusum consolatione. Semel ab haereticis captus eram, Dei gratia et piorum industria liberatus, insidias impiorum, qui me iterum caperent, si facultas permissa a Deo fuisset, 12 effugi: diebus singulis meum interitum quam diligentissime machinantur. In his angustiis Dei nostri gratia adiuti, multos ex Nobilioribus Regni, plures ex Civibus diversarum Civitatum et nobilibus reconciliatos, a cintina (sentina ?) schismatis acceptos ad Ecclesiae Sanctae gremium et unitatem recepinus, et indies recipimus; et multo plures recipere, si praesens persecutio, et bonorum, vitae, et libertatis privatio non impediret eos. Hac catena infinitus numerus, alioqui bene affectus a nobis excluditur; sed spero per Christum, quod tandem "laqueus contritus est" et quod nos liberabimur. R.^{dus} Pater Carolus, et magister Robertus Richfordus (Rochford) optimum odorem sui instituti in Societate Iesu undique spargunt, scholam gubernant in oppido nomine Iockyll (Youghal) Dioecesis Corchagensis in Mõmonia. Sui auditores et oppidani indies instituuntur in doctrina Christiana, et frequentatione Sacramentorum et bonis moribus, quantum tempus patitur, non quidem sine molestia; tum Dominus dat perseverantiam illis, auditoribus vero ingentem fructum, Frater noster David (*i.e.* Wolfe), proch dolor, cum illis incedere non videtur, precor Deum ut dirigat illum in via salutis et vocationis suae. Ego eum a longo tempore non vidi; de eius progressu certior omnino factus ad vestram Rev.^{dam} P. scribam. Precor in Christi visceribus habeat me apud Patres et Fratres commendatum. Ros. 11 Octobr, 1577. V. R.^{dæ} P. indignus servus

EDMUNDUS TANNER CORCHAGEN. SUPERSCRIPITUM ✠ "CHORCAGEN. P. EDMUNDUS TANNERUS 11 Oct."

An. 1577, ad Braziliam cum Patre Serram, qui ex ea Provincia Romam accesserat Procurator, septemdecim profecti, Braziliam tenuere pervigilio Nativ-

^{a-a} et ^{b-b} manu Geraldini fuit scriptum.

Achiv. Ibern. S.I.

tatis Domini inter quos nominatur Thomas Filde, qui a Franco^u Italus, a Patre Charlevoix Scotus vocatur; sed, teste P. Del Techo, Limericum pro patria, pro patre medicum Catholicum habuit; adolescens vitandae haereseos et studiorum ergo in Belgium inde Romam concessit, ubi in Societatem admissus ita se gessit ut adhuc tiro primo ambitu Braziliam Provinciam adeptus sit. Roma pedes stipem flagitando Olisiponem perrexit. In Brazilia Venerabili P. Anchietae itinerum comes et miraculorum admirator fuit.^v

ANNUS DOMINI 1578: SOCIETATIS 39.

D. Wolfius in portu Maclovio navim conscendens, die 24 Martii, venit in Iberniam cum Iacobo FitzMaurice.^x "David Wolf Sacerdos Ibernus" vivebat Olisipone 3 Iunii 1578, sustentatus a Summo Pontifice.^y

P. Generalis ad Iacobum FitzMaurice, Parisiis degentem 28 Iunii, 1578.

I.H.S.

Illustrissime Domine, Pax Xti.

Litterae^e Illustrissimae Dominationis vestrae, Parisiis sexto Iunii datae, nobis fuere gratissimae, ex quibus et illam, ut volebamus, bene valere intelleximus et eius in nos benevolentiam perspeximus. Unum illud sat moleste tulimus, quod binas aut ternas, quas se antea scripsisse affirmabat literas nos adhuc non vidimus; quae si in manus nostras venissent, citius ad ea quae volebat respondissemus. Quod ibi Ill^a D. V^{ra} suadebat ut aliquos e nostris in Scotiam et Iberniam mitteremus—primum sciat, animum nobis istum suum vehementer probari, plenamque pietatis ac religionis voluntatem; deinde eam quoque nobis provinciam summo-pere esse cordi, nec quidquam magis optare, quam ut in illis locis aliquando pedem ponere liceat, veramque illuc ac Catholicam lucem inferre. Sed omnino pro certo habemus, ut res quidem se habent in praesentia, adhuc tempus non esse. Quando enim haec omnia a Divino motu pendeant, Illius est, cum venerit plenitudo temporis, aditum in illa Regna patefacere, et occasionem aliquam commodam aperire: quae cum affulerit, eam avidissime Dei causa, tum etiam ipsius Dominationis Vestrae, cui tantum debemus, arripiemus. De Davide Woulf quod quaerit, an nos eius cum illo familiaritas offendant: mihi vero, ut etiam coram me illi dixisse memini, placet ut eo D. V^{ra} prout libuerit utatur, atque adeo gratum nobis erit si quidquid illi poterit commodarit. Et quoniam non est aliud quod scribam, finem faciam me Dominationi V^{ae} ad omne obsequium, quod ei a nobis

^u Franco—Annus Gloriosus.
ipso scribit, p. 9.

^v Hist. Paraquariae; vide etiam supra quae de se

^x Hamilton's Calendar of State Papers.

^y Catalogus in Archiv. Secr. Vatican.

^z Hae lit. sunt in State Paper Office.

impendi possit, libenter offerens, simulque Dominum rogans, ut D^{nem} V^{am} donis suis auctam coelestis gloriae tandem compotem faciat.

Romae 28 Junii 1578.

Illus^{mae} D^{nis} V. Servus in Xto Iesu.

Ever. Mercurianus.

A tergo sic inscribitur—Illu^{mo} D^{no} Iacobo Geraldino, D^{no} meo in Xro Osser^{mo} Parisiis.

Circa an. 1579 Gulielmus Walsh, Episcopus Medensis, post vincula et carceres et cruciatus, “e corporis vinculis ad Salvatorem suum Iesum evolavit in urbe Alcala de Henares,” teste Patre Houling, qui eius vitam^a adumbravit, et ait—“ante eius mortem ibidem non semel illum allocutus sum, intimaque amicitia illi iunctus fui.”

Novitiatum Romanum ingressus est Iacobus Barry, “aetatis 27 an., natus in Civitate^r Corcagiensi. Pater erat Ioannes Barry et mater Ioanna Sanaghan—vivebant de suis redditibus. Ipse studuit grammaticae et per sex menses dialecticae, et est factus sacerdos in sua Provincia : propria manu Iacobus Barry.”¹²

P. Carolus Leus, et P. Robertus Rishford, ambo Societatis Iesu, variis in locis docent literas sub cura et mandato R^{mi} E. Tanner Corcagiensis. Die vero 4to Junii 1579, Tannerus obiit^a; atque ei successit Dermitius Mac Cragh, Ibernus, Scholaris Collegii Germanici. Testibus P. Houlingo, et Rotheo Episcopo Ossoriensi, “confessor erat Edmundus Tanner, Corcagiensis Episcopus et Cluenensis, Sacrae Theologiae Doctor et Commissarius Generalis S. Pontificis.” Per multos annos, ait Bruodinus, in Societate singularem in virtutibus fecit progressum; tandem infirmitate coactus, cum bona tamen Patrum venia, Societatem reliquit.^b Cum per diversas Regni partes munere Episcopali fungeretur, Clonmeliae una cum suo capellano ab haereticis captus, et in ergastulum coniectus est. Ibi fuit a schismatico episcopo visitatus, quem post diversas disputationes et conferentias ad gremium ecclesiae reduxit; at vero post aliquot dies, Dei et cuiusdam nobilissimi Comitum auxilio e custodia dimissus, totum fere Regnum peragravit, Sacramenta aliaque officia divina, ut Commissarium et Episcopum decet, clam, propter persecutionem, ministravit; qua in re infirma utens valetudine quatuor annos perseveravit, tandem inedia et labore omnino confectus in Ossoriensi Episcopatu tanquam fidelis et diligens Iesu Christi servus obiit^c die 4to Junii 1579, non vero mense Ianuario, ut scribit Houlingus, nec an. 1578, ut dicit Bruodinus, quo teste Tannerus ductus fuit Dublinium, ibique in carceribus, praeter alia tormenta, e manibus retro retortis ac fune ligatis visus est non

^r Quare, Comitatu?

² Libro Dei Novizzi.

^a Irish Eccles. Record. Vol. i., p. 318.

^b Bruodini “Propugnaculum.”

^c P. Houling

semel per duas continuas horas pendere. His variisque aliis aerumnis confractus 18° post captivitatem mense mortuus est.^b Scripsit "Lectiones in Summam D. Thomae."^c

Eodem fere anno vel sequenti obiit P. Wolfe, de cuius vita et morte scribit doctissimus Lyncaeus: "Vidi dispensationem Ricardo Lyncae, civi Galviensi, avo Nicolai Lyncaei Ordinis Praedicatorum in Ibernia Provincialis dignissimi, collatam a Davide Wolfio Limericensi, in qua David Apostolici Nuntii titulo insignebatur. Orlandinus illius meminit. Accepi virum fuisse pietati addictissimum, et acerbissimum sceleratorum obiurgatorem; ac tandem, omnibus bello flagrantibus, in Castrum *Clonoan*, in Tumonia Comitatusque Galviensis confinio collocatum, se praesidii causa recepissem; ubi vero praesidiarios raptò vixisse rescivit, religioni ducentem cibo ab aliis delato vesci, morbum primo deinde mortem contraxisse.^d De eo tamen Sacchinus dicit: "Felicem, si talibus exordiis convenienter vixisset, nam demum per solitudinem et impunitatem, remissa paulatim cura sui, utilior multis quam sibi, ita se homo gessit ut segregandus ab Societate fuerit." Haec a Sacchino scripta confirmatione vel explicatione indigent, sed probabilia esse videntur ex iis quae Tannerus et FitzMaurice ad P. Generalem scribunt.^e

Circa hunc annum Societatem ingreditur Nicolaus Quemerford, Theologiae Doctor, "est annorum circiter 30, vivit in urbe Portuensi, est ex Momonia et callet linguam Anglicam et Ibernicam, sed melius Anglicam."^f

ANNUS DOMINI 1580: SOCIETATIS 41.

Ingrediuntur Societatem Romae, die 23 Aprilis, Ioannes Gerott Wexfordiensis, et 19 Sep. Gualterus Tayler, an. 17, natus Dublinii. Margeria Barnewall, nobilis virgo, virtute et carceribus nobilior, post varios casus, et a pluribus periculis liberata a B. Virgine cum sua ancilla Sanctum Jacobum visitavit. Pater Houling earum confessiones pluries in Galicia excepit; et etiam de mirabili modo, quo Beata Virgo eas contra homines haereticos et libidinosos et contra canes Maclovienses defendit, diligenter interrogavit; huius virginis vitam a P. Houlingo scriptam legere est, in Spicilegio Ossoriensi p. 107.

Ricardus Flaminus (Fleming?), Ibernus de Societate, praeclarae virtutis sacerdos, Parisiis degebat hoc tempore. Is pridie quam Generalis Praepositus renunciaretur, Iacobum Tirium S. I., qui deinde Assistens Romae decessit, ita secreto compellavit—"Nostine, Pater, Claudium Aquavivam"? Nam ipse Ricardus nec de facie norat, neque, ut aiunt, de nomine. "Novi," inquit Tirius; "sed quorsum hoc quaeris"? "Fabor," inquit, "ad Dei gloriam, uti res habet. Hac nocte cum ad orandum tantisper surrexissem, comitorum successum Deo commendaturus, visus mihi sum a B. Virgine introduci ipsam in aulam, ubi Patres laturos suffragia considebant; ibique dum adsto, Sanctissima Dei Mater

* Waraeus. ^d "Cambrensis Eversus," p. 734.

^e Vide supra.

^f Archiv. Sec. Vatic.

Patrem quemdam aetate iuvenem, humeris apprehensum in medio consessu statuit, et ad Electores conversa "Claudium, inquit, Aquavivam Generalem dicite," patres cum annuissent, visio evanuit." Prodierrat iam a novem decemve annis catalogus Sanctorum Iberniae, editore R. P. Henrico FitzSimon Societatis Iesu, ordine alphabetico distinctus, et ad singulos qui numerantur Sanctos adiecti auctores, unde firmatur id quod asseritur; idemque catalogus interiectis plurium antiquorum elogiis in Menelogii formam diductus est, signato mense et die natali cuiusque sancti. Et quamvis editio ipsa recens sit, catalogus tamen est vetustae admodum collectionis, contextus a Reverendo admodum P. Ricardo Flemingo S. Theologiae professore in universitate Mussipontana, appositis ad calcem elucidationibus et notis ad clariorem intelligentiam et distinctionem omnium conducentibus. Ex isto elencho vidi ego litanias concinnatas, quas in urbe ad sacras stationes cum suis familiaribus, popularibus, et famulitio devote recitare solet Ill. ac Rev.^{mus} Dom.^s P [etrus] L[ombardus] Archiepiscopus Ardmacanus, Primas totius Iberniae: et inter privatos parietes, statis horis legebat indies cum interventu Nobilissimorum Dynastarum, Tyroniae et Tirconalliae Comitum, etc."

An. 1581, die 25 Maii Romae Societatem ingreditur Iacobus Archer, an. 30, natus Kilkenniae; et die 9 Iunii Iacobus Walsh, an. 22, natus Waterfordiae^p; ingreditur A. Morony; mense Novembri, persecutione coactus clam ex Ibernia Rochfordus recedit.^r Quantum in praesenti vitae periculo versatus fuerit ex his conicere licet—Matthaeus Lamport, Waterfordiensis fidelis Catholicus, propterea quod in suo pistrino, is enim pistor erat, Baronem de Baltinglass et Patrem Rochford omni humano auxilio destitutos excepit, ad equi caudam dilaceratus, et patibulo suspensus fuit an. 1581.^s Matthias Lamport, parochus cuiusdam loci prope Dublinum, quod Patrem Rochford hospitio non raro susceperat, fune suffocatus est 1 Iulii 1581;^d Robertus Meiler, Edwardus Cheavers, et Ioannes o' Lahy, Wexfordienses cives, et honesti Catholici, accusati quod P. Rochfordum in Iberniam transportassent ex Belgio, et sacerdotes sustentassent, Wexfordiae suspensi et dissecti sunt 15 Iulii An. 1581,^t vel die 25, ut dicit Houlingus, qui sic habet—"Meiler, Patricius Canavan, et Cheevers, cum duobus aliis nautis, eo quod se quemdam patrem S. I. et alios Catholicos a potestate haereticorum in Galliam transferrebant, fuerunt suspensi, etc."

Ricardus Frinch, Wexfordiensis Sacerdos, maxime quod cuidam Patri S. I. et aliis Catholicis extremo vitae periculo laborantibus auxilium ferebat, captus est, manibus a tergo ligatis, Wexfordiam, deinde Dublinum ductus est; tandem Wexfordiam reductus, itinerum laboribus, carcerumque squalore consumptus^u obiit

ⁿ Hist. S.I. ^o Hibernia Resurgens a Donato Roirk (*vere* Reverendissimo D. Rothe.)

^p Libro dei Novizzi.

^r Hamilton's Calendar of State Papers; vide infra, p. 28.

^s Houling.

^t Bruodin.

an. 1581. In quo periculo fuerit etiam constat ex his excerptis e libro qui inscribitur *Calendar of Irish State Papers*—"Thirteen interrogatories to be administered to the Earl of Kildare an. 1581, inter alia, about a letter of James FitzMaurice, a book from the Viscount Baltinglass, sent to him by Rochford the priest." Chancellor Gerard writes—"The Countess of Kildare is to hear that her Majesty is not ignorant of her harbouring papists and the open passage Rochford had at Rathangan, where his books were left." Fenton writes to Walsingham, 12 Nov., 1581—"The Viscount Baltinglass and Rochford have escaped." July 12, 1582—"Rochford hath entered a house of Jesuits at Lisbon." June 14, 1583, Walter Eustace, examined, says he hath learned certain doctrines from Dr. Tanner and Father Rochford. Aug. the 28th—Barnwall, examined, says that letters were at that time brought by Rochford."

An. 1582, Ricardus Conway et Florentius More Societatem ingrediuntur, de quibus plura suo loco scribentur. P. Rochford moratur Olisipone. Die 24 Aug. Iac. Sedgrave intrat, an. 22, natus prope Dublinum; crus fuit fractum praeterito tempore; si quando incideret propter talem dispositionem in morbum ita ut esset parum aptus ad ministeria Societatis, patienter feret se dimitti ab illa.—Sic "Libro dei Novizzi," Romae.

An. 1583 Nicolaus Skerret, Archiepiscopus Tuamensis qui in "Catalogo Primatum et Archiepiscoporum" a Cordara in *Hist. Coll. Germanici* impresso primus nominatur, moritur mense Febuario, in urbe Olisipone, cuius morti interfuit, cuiusque vitam adumbravit Pater Houling. De eo mira narrat Lyncheus in *Althinologia*, p. 92. Mense Octobri Margeria Barnwall Romam pervenit, atque ibi iterum a P. Houlingo de sua a periculis liberatione interrogatur.

An. 1584, C. Holywood, T. Sheyn, R. Field, et Bray Societatem ingrediuntur.

An. 1584, Dermotius O'Hurley, Archiepiscopus Casselensis, pedibus et manibus vinctis humi prosternitur, ad vastum truncum religatus Dublinii. Eius pedes, cruraque ocreis, sale, butyro, oleo, sero, piceque illitis (aqua fervente admixta) induuntur. Ita crura calceata, ferreaeque craticulae imposita iniectione igne crudeliter fringuntur. Cruciamiento per integram horam maxima cum patientia vultuque hilari tolerato, in obscurissimum et foetidum carcerem reducitur. Tunc temporis erat Dublinii Carolus Mac Morris, presbyter e Societate Iesu, vir artis medicae et chirurgicae peritus, qui cum propter Christi fidem fuisset ab Anglis in carcerem coniectus ab iisdem rursus fuit dimissus ob aliquas difficiles curationes adhibitas quibusdam nobilibus. Is sanctum Archiepiscopum in carcere adiens, eidemque admovens medicamenta, eo illum perduxit ut decimo quarto die potuerit in lecto aliquandiu stare. Quod Archiepiscopus Protestans

¹ Cal. of S. Papers, Ireland.

(Loftus) et Quaestor (Sir H. Wallop) intelligentes, et Urmoniae Comitē adventare, eiusque auctoritatem Dermīto salutē fore, malis furis acti, eum summo mane ultimo supplicio afficiunt die 7° Iunii 1584.^v P. Carolus Mac Morris, nī fallor, erat idem ac P. Mauritius de quo Goldwellus ad Ricardum Creagh scripsit an. 1565.^w A. Theinero vulgatae sunt in suis "Annalibus Ecclesiasticis," an. 1584, duae Epistolae *al Cardinale di Como da Parigi e da Edinburgo*, scriptae a Gulielmo Nugent et Barnaba Geoghegan, quos ipse vocat Iesuitas.

An. 1585 die 14 Oct. Primas Iberniae, Ricardus Creagh, caseo medicato necatur^x in Turri Londinensi in qua vixerat 18 annos. Patres Societatis in Iberniam introduxit, qui non solum adultos et senes concōnibus, sacramentorumque administratione iuvabant sed et pueros et iuvenes in Christiana doctrina et literis Catholice erudiebant, ut narrat P. Houlingus. Die 2 Feb. Ricardus Eustace Ibernus an. 22 natus, et die 25 Martii Pater Milerus Higinus, an. 30, dioecesis Accadensis in Iberniam, Novitiatum Romae ingressi sunt, ut narrat 'Libro dei Novizzi.'

An. 1586 ingreditur Nicolaus Leynach. P. Field a Ven. P. Anchieta mittitur in Tucumaniam. Episcopus Ibernus Patribus Collegii Augensis narravit, hortatu trium Patrum in Scotiam missorum effectum esse ut ad Sacramentum Confirmationis accesserint mille—(*An. Franciae.*) "Edmundus Ibernus, Ardacensis Episcopus (*i.e.* Edmundus Mac Gauran) duplicis voti reus Lauretum venit. Pulsus in exilium cum fidis aliquot famulis profugerat in Scotiam; Scotiae proceres, Anglae reginae rogatu, in vincula coniici iubent; ille rem odoratus navim conscendit; pridie Natalis Diei B.V. Mariae, qui dies ab Episcopo eiusque famulis praecipua veneratione agitabatur, navis capta est a duce navali Drake, sed, voto ad Lauretanam Aedem eundi facto, ipse et socii non potuerunt capi. Navis secunda vice ab aliis Anglis capta est, et omnia scrutati adversarii Episcopum inveniunt, sed repente ipsi capti sunt oculis dum eum extrahere conantur; et dimissa navis tenuit portum; et ex portu Episcopus et socii pedibus Lauretum usque venerunt an. 1586"—haec narrat Tursellinus fusius in *Hist. Lauret.*^y "E Lovanio missi Nostri in diversis militum stationibus strenue occupantur; et in Anglica quidem Ibernicaeque nationis hominibus id effectum est ut certo campanae signo Salutationis Angelicae admoneantur. Sublatum praeterea inter primores peracre dissidium; bona pars ad confessionem communionemque adducta, sic ut uno die aliquando plus centum Divinorum Mysteriorum sint facti participes, septem ab iniusta criminis nota ac proinde a suspendio liberati; adiuti alii convicti et morti addicti. Ab Archiepiscopo Ibero acceperunt Sacramentum Confirmationis"—(*An. Belgic.*)

^v P. Houling S. I. et O'Sullivan; secundum Houling et Patrem Mooney fuit laqueo suspensus mense Maio. ^w O'Sullivan *Hist. Cath.* p. 125, *Ed. Kelly*, et vide sub an. 1565.

^x Sic P. Steph. White in *Apologia*, p. 43. ^y Lib. V. cap. 15.

An. 1588 die 11 Aug. Pater Field et duo alii ad Urbem Assumptionis perveniunt, et hi sunt fundatores Missionis Paraguaiensis, de qua postea. Olisipone adversus Angliam solvit classis formidanda, apparatu maxima, successu minima. Viginti tres patres S.I. eam conscendere. Hos inter mortui sunt tres, ex quibus P. Robertus Rochfort, Ibernus. Societate an. 1564 donatus Romae, deinde studiis operam dedit Dilingae, tandem in Iberniam missus multum exhaustus in Catholicis iuvandis laborum, inter frequentia vitae discrimina, quoad, vulgata iam notitia eius, et praemio interfectori proposito, cum nec latere diutius, nec posset usui esse, clanculum evasit et in Lusitaniam ivit. Laboriosus rectique exempli vir erat, et multarum instructus linguarum peritia, quo magis incommoda et acerba mors eius accidit classi, tanquam multos in uno perdidisset. Magnum in eo praesidium nacti erant Olisipone Catholici omnes Iberni, Angli, ceteraeque nationes.* Anno 1586, die 20 Martii, ex Collegio D. Antonii Olisiponensi Epistolam "ad Socios et Collegas suos de morte Mauricii Kinrechtin conscripsit religiosus Pater Robertus Rochfort," quam integram subiicit Reverendissimus David Rothe, in suo *Processu Martyriali* p. 157; ex ea haec excerpta dabo: "Mitto vobis munus praeclarum—insigne martyrium familiaris mei Mauritii Kinrechtin, Sacerdotis piissimi, inclyti Comitis Desmoniae Sacellani (quem bene nostis) ob eamque causam captus ab Anglis, ad Clonmel, patriam vestram, ductus, plus anno in carcere detentus fuit. Vespere autem Paschae Dominicae Resurrectionis, an. 1585, Victor White eiusdem oppidi vir primarius et pius obtinuit a praefecto carceris, ut apud se permitteret sacerdotem pernoctare. . . . Haeretici eum semivivum de patibulo deponunt, et sacrum abscondunt caput. . . . Valete in Domino et estote, si opus fuerit, fortissimi Domini Mauritii Kinrechtin imitatores, ad hoc saltem disponite animos—Vestorum amantissimus, Robertus Rochfort.

Anno quo haec scripsit, ut narrant Annuae Lusitan., "ex vectoribus nautisque, Ibernis praesertim Anglicisque plures 45, qui Catholicam fidem neglexerant, veritatis lucem aspexerunt, et totam vitam confessione expiarunt Olisipone," cura, ut videtur, et auxilio Patris Rochfort. Multum laudatur a Patre FitzSimon.

Mauritius Eustace illustri familia natus, artium magister, sacrae theologiae studiosus, et Societatis Brugis in Flandria novitius fuit, inscio tamen patre, Ioanne Eustace viro nobilissimo et praepotenti. Ioannes ad nostros patres scripsit, rogans ut filium et haeredem suum in patriam mitterent. Miserunt, ut eius voluntatem quaereret, vel licentiam ingrediendae Societatis peteret; Pater ei obtulit pecunias, uxorem pulchram divitemque, etc. Filius renuit, et cum licentiam ingrediendi religionem non posset obtinere, clam in Flandriam rediit, et a nostris benigne exceptus est; sed nostri suaserunt ipsi ut ad patrem rediret.

* Sacchinus; Damiani Synopsis; Annuae Lusit.

Reversus, fit a patre dux equitum ; sed quia voluit ab Episcopo sacris initiari, pater hoc impatienter ferens, eum vinctum, cum iudex esset, in carcerem Dublinensem misit, et non multo post obiit—filio in carcere relicto, et legitimum dominium habente paternae haereditatis. Tunc haeretici eum bonis et vita spoliarent. Fuit suspensus die 9 Iunii 1588. Dixit coram Iudice Supremo, se “ non cum armatis Catholicis correspondisse ; sed ad satisfaciendum parentum desiderio ex Belgio (ubi in Catalogo Novitiorum Soc. Iesu erat inscriptus) venisse ut, placatis parentibus, se votis in Societate obligaret.” Cui Iudex, “ ex ore tuo te iudico, nam cum ex numero Iesuitarum te affirmas, merito obiecti tibi criminis reum te esse quisque prudens dicet.” Vide plura de eo apud Houling, Bruodin et Rothe.

An. 1589, Barnabas O’Kearney, et Mauritius Wise Societatem ingrediuntur.

An. 1590, Angli 60 conversi sunt Olisipone. Non pauci ex Iberniam, religionis constantia profugi in Lusitaniam se recipiunt, quibus sacerdos noster Ibernus (Houling?) auxilium praebet ; is multas nationum Borealium linguas percallet, magno eorum bono quos ad salutarem confessionem et rectam religionem adducere studio habet ; ex his anno posteriore quadraginta perfidiosam opinionem animo eiecere.—*An. Lusit.*

An. 1592, Salmanticae stabilitum est Regale Collegium Nobilium Ibernorum, *El Real Colegio de Nobles Yrlandeses*, sub cura Societatis ; expensis Philippi II., rogantibus Nobilibus in Hispania Ibernis, qui ipsi scripserant : “ Domine, incassum laboramus, si nostra iuventus Societatis Iesu curae et institutioni non sit commissa ” (vide *Irish Eccl. Record*). Iberni complures Vallisoletum confluebant ab aliquot annis, haeresim et patriam fugere coacti, vicatim obibant urbem, vitam et studendi laborem stipe corrogata aegre tolerantes ; vidit haec sacerdos grandaevis Thomas White, unum sub tectum collegit praeclaros exules, et aluit tantisper dum aliqua spes rei melioris effulgeret. Venit ipsi in mentem illos omnes ad Philippum Regem deducere in Regiam S. Laurentii Villam. Deducit ; oblatos Rex bonis verbis et lauta etiam eleemosyna prosequitur. Non contentus eo Vitus, illos iterum Philippo supplices sistit ; domum et vesticum orat, exoratque. Salmanticam jubentur proficisci, conditur Seminarium, eiusque cura Societati demandatur. Thomas, ubi suum illud agmen in manibus Patrum deposuit, ipse Societati, quod dudum habebat in votis, sese dedit—(Iouvancy). Hoc an. intrat Henricus FitzSimon, Dublinensis, natus die 31 Maii 1566, a Nicolao Armigero seu primogenito Equitis Aurati et Senatore Dublinensi, et Anna Edgrave (Sedgrave?), studuit gram. et human. Mancestriae 4 an. usque ad rhetoricam inclusive ; dein Oxoniae leviter rhetoricae, quam repetivit per annum Mussiponti, ubi philosophus per 3 an. studuit, et magister artium factus est. Ibi et theologus menses 3, Duaci vero hebdomadas 7, casibus conscientiae privatim studuit.

Admissus ab Oliv. Manareo, Duaco Tornacum venit 15 Apr. 1592, defuncto patre; Missus Lovanium ut prosequeretur studia theologica die 2 Iunii 1593.— (*Lib. Novit. Tornacen.*)

An. 1593 in Domo Professa Olissiponensi est Pater Ibernus [Houling], patriae linguae satis peritus, qui populares suos omni ope iuvare instituit. Simul ac navem ex Iberniam aut Angliam ad portum appulisse cognovit, eo se confert, vectores, nautas, navarchos patrio sermone et mira comitate devincit sibi; inde, sensim sermone de religione illato, errantes in viam reducit, nutantes confirmat, instituit non modo ad veritatem, sed etiam ad virtutem ac pietatem. Nec labor inanis fuit; quinquaginta errores deposuerunt, in his gubernatores quatuor. Aliarum praeterea navium vectores apud eundem sacerdotem animos expiarunt confessionibus ab ineunte aetate repetitis. Illud autem maxime ex usu Gentis Ibericae curatum, effectumque est, ut Iberni adolescentes Olissipone domicilium haberent, ubi piorum hominum liberalitate alerentur, ac bonis artibus, et moribus instruerentur, quoad matura iam doctrina atque virtute populares suos iuvare possent. Ibernus quidam amplissimo loco natus piis meditationibus apud nos se exercuit. Inde sua sponte ad Aedem B. Virginis satis celebrem, in summo Cynthiae promontorii iugo sitam, millia passuum viginti ab urbe maxime ardua, nudis pedibus contendit. Porro cum ille Pater Ibernus, de quo ante dictum est, Iubilaeum a Clemente Octavo concessum in Iberniam per certum hominem ad Principes Catholicorum misisset, occultis locis, ne ab haereticis impedirentur, aras statuisset et e Catholicis viginti mille coeleste epulum rite inisse dicuntur. Impetrata etiam a Summo Pontifice potestas est dispensandi in iis rebus, quas Ius Pontificium Romanae Sedi reservat, eaque potestas idoneis sacerdotibus permissa; quae res illi genti maximo usui fuit — (An. Lusitan.). Ibernus positum est seminarium Olisipone; ibi degebat P. Joannes Houling, et quam poterat operam navabat popularibus suis, cum Olisiponem, aut Religionis ergo profugum, aut captum a praedonibus advehebantur. Aliquot ex Iberniam naves portum subierant ineunte anno 1593. Continuo advolat maiori studio quam institor quilibet avidus lucri. Enimvero quas unicuique vestigabat merces invenit, Catholicorum ingentem numerum, qui, ab Anglorum praefectis vexati, tranquillum exilium perturbatae patriae, et Fidem fortunae patrimoniiisque servandis praetulerant. Excepit illustrem turbam, erudit, mysteriis expiavit; e vectoribus etiam haereticos quinquaginta, et in iis magistros navium quatuor Ecclesiae redonavit. Sed nihil aequè illius vel dolorem accendit vel zelum stimulavit ac conspectus adolescentium plurimorum, qui tenella in aetate, parentibus, patria, opibus relictis, ex Academia Dublinensi profugerant. Hanc olim Academiam a Romanis Pontificibus institutam, deinde temporum iniuria collapsam Elizabetha nuper instauraverat, eo consilio, ut esset in Iberniam propugnaculum erroris et simul

armamentarium. Invitaverat parentes etiam Catholicos, ut eo liberos mitterent erudiendos gratis et alendos. Ea spes orthodoxos aliquot lalexerat, quibus frigidior caritas atque res familiaris angustior; sed liberi parentibus sapientiores, magistros exosi lupos, scholam erroris unanimi consensu deseruerunt, et ad littus ignotum advecti, rebus omnibus destituti conederant. Fecit Houlingi sedulitas ut in exilio patriam, parentes et fortunas quodammodo recuperarent. Huc omnes curas cogitationesque contulerat, ut primo certum larem eiectionis errantibusque conquireret, deinde ut iisdem meliorem Academiam Olisipone conderet, insignitam Sancti Patricii nomine, excitatis ad opus egregium civibus praecipuis, qui, dum corporibus alimenta praebuere, ipse animarum curam gessit—(Iouvancy). Sic possent Ibernii, bonis moribus et artibus eruditi, scientiarum absolutis studiis, redeuntes in patriam iuvare in spiritu et Fide conservanda populares suos. Post varias in urbe sedes conductas, fixa demum habitatio prope castellum ad plagam australem. Id piissimum opus erexere suis industriis noster P. Houlings, Ibernus (qui erat in urbe ad reducendos haereticos et iuvandos Catholicos et utrumque mirabiliter praestitit) et P. Fonseca. Nonnullis annis Societas Nobilium sustentationem Ibernorum curae habuit—(P. Damiani “Synopsis”). Huius collegii primus Rector erat P. Thomas White, cuius opera collegium Salmanticense fundatum est. Die 3 Nov. Generalis Congregatio 5ta declarat Patres Anglos, Scotos et Iberos ad Nationem Gallicam tunc pertinere in ordine ad Assistentium electionem, eosque ad Assistentis Galliae officium eligibiles esse. In Civitatem Assumptionis (Caput Paraguaiae) quatuor e nostris veniunt primum an. 1588; operam aliquandiu navant civibus, domum Societatis in oppido Valarica constituunt, in circumiectos agros et oppida effusi opima Christo spolia de variis populis tollunt, et an. 1593 accipiunt Collegium in Urbe Assumptionis—unus ex his patribus est P. Fild, Ibernus.

An. 1594 est Olisipone recens Ibernorum collegium institutum, ut sinceram hic doctrinam edocti, ad restituendas Ecclesiae laves, quas fecerit haeresis, in patriam se referant. Tutela collegii est penes urbis primarios; cura instituendae disciplinae, et literarias exercitationes dirigendi e nostris uni commissa est, qui statis temporibus eo se confert, cognoscitque de rebus omnibus, corrigitque quae subinde Rectoris indigent diligentia . . . Ex Anglorum Ibernorumque gente, qui hic versantur, quadraginta ad Fidem sunt traducti—(An. Lusitan.). P. Ioannes Mac Conor Mac Mahon (*alias* Cornelis, *alias* Moone) propter Fidei confessionem morti traditur Dorcestriae, quinto Nonas Iulii 1594. Sacerdotis egregii virtutes, potestatem in daemones, pietatem in mortuos, et res praeclare gestas videre est in eo libro qui inscribitur “Mortes Illustres,” et in “Records of the English Province” et alibi; “Ioannes e Societate Iesu Martyr ab Anglis quoque seu Anglus merito honoratur effuso apud eos sanguine. Ipse tamen vivens

moriensque semper se Ibernum professus est non originis tantum, sed fortuitae in Anglia nativitatis nomine, cum boni eius parentes Anglos et Angliam toto nisu fugaque vitantes adverso vento in Cornubiam delati fuissent. Id inclytae Mariae Arundeliae certissima, quam penes me habeo, de eo historia manifestat”—haec Henricus FitzSimon in Catalogo Sanctorum Iberniae edito an. 1611. Sic Ioannem, inclytum sui saeculi athletam, et Angli scriptores sibi vindicant et Iberni sibi. Utrosque conciliant ii qui Bodminiae in Cornubia sed Ibernus parentibus e nobilissima O'Maghaunorum stirpe natum asserunt.^a Testante Bruodino, “natus est in comitatu Clarensi; pater eius erat Conor seu Cornelius Mac Mahon Dominus de Tuonafarna, et hinc filius erat Ioannes Cornelii *i.e.* Mac Conor, sicut Iacobus Mac Maurice seu FitzMaurice vocatur Iacobus Mauriti in eius epistola superius data. Mater Ioannis erat Brigida, filia Darii Mac Bruodin, Domini de Monte Scoto. In Angliam puer decennis ivit cum parentibus invitante patruo Thoma Mac Mahon, qui erat unus e generosis Domini Arundelli asseclis. Parentis nomen, quo fere Angli nunquam utuntur, cognomen, linguae Ibernicae exacta notitia, probant eum esse Ibernum; ut omittam alia quae a meo parente D. Milero Mac Bruodin, Domino de Baliogensk, et aliis nobilissimis ex familia Mahonorum fide dignissimis viris de *Cognati mei*, P. Ioannis, vita didici.”^b Prima illi cura fuit, reduci in Angliam, matrem viduam, extorrem, afflictis fortunis, ex haeresi revocare. Cum ambigeret satisne integre peccatorum suorum mater exhomologesim instituisset, quoniam haud satis Anglicum idioma callebat, diu binas quotidie horas ei operi tribuit, ut librum illi super ea re ex Anglico Ibernice interpretaretur; ac tandem diligenter institutam filius matrem audivit, et magno utriusque gaudio absolvit. Diu illum flagrans cupido exercuit boreales Britanniae oras aut Iberniam adeundi.^a Eius famuli, qui cum illo suspensi sur, erant Patricius O'Hogan, et Ioannes Mac Considine, Iberni Tumonenses^b; paucis ante mortem horis epistolam Dorotheae Arundel dedit, petens illius virginis vota scripto renovata, quae in paradiso S. Brigidae praesentaret, et eam exhortans ut promissum, quod Deo et S. Brigidae fecerat, servaret—“Keep the word you gave to God and St. Bridgid.”^c Haec satis indicant eum fuisse Ibernum. Ille quidem a se vocatur “Cornubiensis” in Libro Collegii Anglicani Romae, uti Cardinalis de Lugo, Matriti natus an. 1583, “Hispalensis” a se appellatur,^d quoniam ipsius pater Hispali commorabatur. Sed de hoc satis superque. Oxonii literis latinis, graecis et hebraicis instructus, Ioannes Remos in Galliam profectus philosophos audiit; demum Romae in Anglicano Seminario theologiam profanis disciplinis quasi cumulum addidit. In Angliam regressus an. 1583, haeresim ac vitia paratis longo usu armis debellare coepit, nondum cooptatus in

^a Allegambe.^b Bruodini “Propugnaculum Catholicae Veritatis.”^c H. Foley S.I. Records of the English Province S.I.^d Vide eius Opera.

Societatem quamvis eam iam tum ambiret, nostrorumque consiliis omnem vitae suae rationem gubernaret. Carus fuit a prima aetate Comiti Ioanni Arundel qui adolescentem in re non valde lauta natum pia liberalitate adiuvabat, ut bonas artes facilius condisceret. Ad hunc Ioannes Londinum venit, eiusque familiam accepti olim beneficii memor excolere coepit. Inde ad quaerendas animas ac sublevandas procurabat; idque tam feliciter ut primis tribus annis trecentas amplius familias errori abstulerit. Novum hostem in Ioanne sensit Haeresis, neque contemnendum esse, tot repentinis experta damnis, intellexit. Furit igitur et arma, lictores, exploratores expedit. . . . Satis constat irrupisse aliquando milites in viri nobilis et Catholici domum ubi sedebat in conclavi solus, nescio quid scriptitans: videt armatam satellitum manum, nec videtur; haerent quasi vacuo cubiculo et circumspiciunt; ipse per medios neque advertentes, neque moram iniicientes ullam, fugit, obstupescente familia et gratulante quae captum iam et perditum lugebant. Proditus a famulo, carcerem pro domo probationis habuit, dignum Ignatii milite tyrocinium, paucisque post diebus ibidem se religionis votis Deo et Societati consecravit.^a A tribus vel pluribus annis votum Societatis ingrediendae emisit; de eo, an. 1592, scribebat Henricus Garnett: "Est vir notae pietatis, vere humilis, pius et sanctus, et daemonibus terribilis, quippe qui eos nuper in exorcismis mire exagitaverit; est eius apud nostrates aestimationis, dignus ut sit qui nostris humeris feratur. Votum Societatis ingrediendae emisit . . . fere semper vivit cum uno e nostris."^f Quatuor hebdomadae dies vulgo ieiunus transigebat, utebatur cilicio, genuumtenus promisso, tamque aspero ut vel spectantium oculos cruciaret. Coelestibus gaudiis inter sacrificandum sic affluebat, ut sacrificium sibi esse *instar paradisi* diceret; repertus aliquando est animo a sensibus abstracto, et in rerum divinarum contemplationem sic immerso ut clamore multo ad se revocandus fuerit. Nullum periculum, facies laboris nulla quamlibet horrida magnanimum pectus deterrebat, si qua spes alienae salutis affulgeret . . . ut obiter notem, quoties abluebat manus, psalmum, qui pro defunctis vulgo recitatur, submissa voce pronunciabat, dictitans, ut manus aqua, sic animas precatione refrigerari ac purgari. Noctem in pia precatione, mutisque cohortationibus Ioannes et socii duxere pervigilem; mane sociorum ante se suspensorum exosculatus pedes, et felicem arborem arcte complexus proclamavit se sacerdotem de Iesu Societate esse, et laqueum suavius pependit die 3 Iulii 1594.^e

An. 1595, Gualterus Talbot et Dominicus O'Calan; et an. 1596 Gulielmus Bathe, Patricius Lenan, Gualterus Wall, et Stephanus White; et eodem fere tempore Ricardus Walshe (FitzRobert), Ricardus Walshe (FitzJames) Iacobus Everard et Laurentius Lee Societatem ingressi sunt.

^e Iouvancy.

^f H. Garnett ad P. Generalem, an. 1592.

ANNUS DOMINI 1597: SOCIETATIS 58.

“Missio Ibernica, una de antiquissimis Societatis in Europa missionibus, ab ipso S. P. N. Ignatio instituta, a Patre Lainez provecta, sub B. P. Borgia multum aucta,”^a a P. Claudio Aquaviva, anno 1596 vel 1597,^b fuit feliciter instaurata. Ostendebatur aliqua spes confirmandae et reducendae meliorem in statum Religionis in hac Insula, Romanae fidei semper studiosissima. Hanc spem fecerat, anno 1595, Hugo Tironiae Comes, qui avita sacra defendebat armis felicibus, et Ultonia prope tota et Connacia potitus erat. Erecti et accensi non poenitendo successu, Proceres Iberniae apud Summum Pontificem, et Cardinalem Mathaeium, gentis patronum, et Praepositum Generalem Societatis egerunt, ut aliqui e Nostris Ibernii in Iberniam mitterentur. Destinati fuere P. Iacobus Archer, Ibernorum Seminarii Salmanticensis moderator, et P. Henricus Fitz-Simon, Philosophiae professor Duaci; iis adiutor et rector datus est, in fine anni 1598, P. Christophorus Holywood, et dein huic in Turrim Londinensem coniecto subrogatus P. Ricardus Field anno 1599. Ex patrum Archer et Fitz-Simon literis apparet operae pretium ab ipsis factum esse minime contemnendum; quos utilem operam navasse etiam constat ex A. R. P. Aquavivae epistola, ipsos, anno 1597, ob rem bene gestam laudantis, simulque admonentis ut locorum in quibus versantur, temporumque meminerint, neque moliantur vel suscipiant quidquam, unde catholicis creari periculum possit.^c De Fildio, et suae anteactae vitae rationibus nihil comperi nisi quod, anno 1579, erat auditor Theologiae Duaci, ut habet “Index Ibernorum Iuvenum magnae spei,” qui exstat in Bibliotheca Vaticana. Iacobus Archer, natus Kilkenniae an. 1551, in celeberrima Petri Viti schola humanitatem edoctus, Lovanii, ut videtur, disciplinis philosophicis et theologicis eruditus est. In Iberniam una cum Doctore Comerford revertens, iter per Angliam mense Martio an. 1577 faciendo, ut refert Praefectus Anglus, “Reginae religionem verbis oppugnavit, ita ut multi ad desperationem adducti fuerint; erat odiosus Verbi Divini inimicus, quippe qui Lovanii abiuravit Reginae iurisdictionem, et promisit se librum anglice scriptum nunquam lecturum.”^d Erat annorum triginta, cum, die 25 Maii 1581, tironibus est aggregatus in domo probationis Romana, prout ipse in “Libro Novitiorum S. Andreae” scripsit. Postea “in Flandria et alibi” versatus est, ubi multis haereticis notus est;^e et tandem ex Gallia^f ad collegium Ibernorum

^a Sunt verba Patris Yong in Epist. ad Adm. R. P. Generalem an. 1661.

^b Sic Epitome Juvencii.

^c Hist. S. I. et Epit. Hist. S. I.

^d Letter of Lord President Drury, “Irish S. Papers,” Ed. a Doctore Maziere Brady.

^e Eius Epist. 10 Aug. 1598. ^f Vide “Irish Colleges Abroad” in Irish Eccles. Record.

tam, nempe collegii cuiusdam ampli et magnifici extractione iuxta Dublinum, primariam Iberniae urbem, in quo a praeceptoribus Anglis haereticis Iuventus Ibernica in haeresi instituatur. Ex hoc collegio et institutione magnum imprimis periculum Ibernis imminet, quia licet hactenus affectum eiusmodi per Dei gratiam, et merita Sanctorum suae gentis, praesertim Apostoli nostri S. Patricii, erga Religionem Catholicam et Apostolicam Sedem insitum sibi ostenderint semper, ut is videri possit in nativam transiisse dispositionem, tamen, quia flexilis valde eorum indoles, timendum merito, ne, deficientibus qui de Catholica religione instruant, haeretica doctrina serio seduloque inculcata affectum istum immutet, et flexilem indolem ad se rapiat. Deinde ex, periculi huius consideratione tristitia magna et continuus dolor cum nobis tum cordatioribus in Ibernica Catholicis, eo quod illic desint idonei et sufficientes homines, qui in Catholica religione instruant, ac simul desiderium, velut parturientium, quo optamus eiusmodi homines illuc submitti.

Quare Sanctississime Pater, Clementissime Domine noster, haec nostra et populi nostri, imo vero tui iure optimo, voluntate paratissima offerentes tibi vota, ad oscula beatissimorum tuorum pedum prostrati, imprimis optamus, et Deum Opt. Max. rogamus, ut in diebus tuis, et in universo adimpleatur mundo quod praedixit Isaïas: "Venient et adorabunt vestigia pedum tuorum qui detrahebant tibi;" et peculiariter contingat genti nostrae, ut quam Henricus VIII. Ecclesiae rebellis factus ab obedientia Clementis Septimi violenter avulsit, Pastor bonus Clemens Octavus Ecclesiae compagi Iberniam postliminio restituat. Deinde rogamus Clementissimam T. Pietatem, ut digneris Articulos et rationes iam allatas attente considerare, ut quae vel ex iis vel ex aliis quibuscumque pro salute Iberniae tuae Deus bonus cordi tuo inspiraverit, ea pro T. Pietate. prudentia et officio executioni mandari satagas. Denique quia, Clementissimo Deo conservante nobis semen, sunt nostrates quidam e Societate Jesu sacerdotes idonei, qui in patria fructum faciant maximum, obsecramus humiliter, ut sicut ad provincias alias ab haeresi reducendas, aut retinendas in Catholica religione aliorum hactenus factae sunt missiones, sic ex istis sacerdotibus ordinentur aliqui in Iberniam, albam ad messem regionem, auspiciis tuis mittendi operarii.

Sanctitatis T. humill^{mi} Clientes Iberni pro Catholica Religione Exules hinc inde dispersi.

Superscriptum—'Articuli nôie Hybernorum S. S^{ci} proponendi.'

2.—*Dell' Illmo Sig^{ra} Cardinale Mattei a N. R. P. Gnrale da Ferrara a 21 di Maggio 1598.*

Molto R come fratello. Diedi conto giermatina alla s^{ta} di N. S. della missione che la P^{ta} V^a era risoluto di fare, quando così fusse piaciuto a S. B^{na},

d'alcuni PP. in Ibernia, accio potessero ivi fare quel frutto spirituale che dalle loro mani si puo fermamente sperare. E si come la S. Sta gradi molto cotesta buona volonta della P. V., cosi si contenta di concedere come fa a quei PP. che da lei saranno inviati in quel Regno, che possino in esso essercitare tutte le facultà che da Sua B. sono state concesse o confermate ai PP. della Comp^a che sono andati in Inghilter e vuole Sua Sta che questa mia lettera basti per essecutione della presente concessione.

3.—*Christophorus Holliwood*,^b S. J. ad P. Aquavivam.

Admodum R^{de} P^r. Pax Chri.

Gratias habeo quantas maximas P. V^{ac} quod tantam de me curam dignatus est habere. Patavium petam, Deo bene propitio, proxima hebdomada, ibi facturus quod iubebit Provincialis donec aliter Paternitas V^{ra} disposuerit. Scriptum est ad me nullum esse in Hibernia qui habeat facultatem dispensandi cum Nobilibus Catholicis, ad hoc ut possint, salva conscientia, retinere bona Ecclesiastica, quae iam possident, donec Deus restituat pacem Ecclesiae. Videat P. V^a an expediat talem facultatem nostros, qui mittentur, habere. Certe expedit Ecclesiae sua hoc tempore a Catholicis possideri; nam illi erunt semper parati ea restituere, et interim aliquid quotannis pendere in pios usus insumendum: quod si omnia Ecclesiae bona ab haeticis possiderentur, id redderet ipsorum conversionem multo difficiliorem et impediret pacem Ecclesiae, nec quicquam interim subsidii inde pauperes acciperent. Quod superest, oro D. opt. max. ut P. V. incolumem et nostri memorem servet. Mediolani 10 Junii 98.

P. V. servus in X. minimus

CHRISTOPHORUS HOLIVODIUS.

Al m^o R^{de} in Chr^o P. il Padre Claudio

Aquaviva Gnale della Comp^a di Giesu a Roma.

4.—*Litterae Patris Archer*,^c S. J. Aug. 10, 1598.

R^{do} in X^o P. Claudio Aquaviva, Praeposito G^{li} Societatis Jesu, Romae, Admodum R^{de} in X^o Pater, Pax Christi, etc.

Quas t. p. ad me dedit 14 Martii, has ego non ante Calendas Augusti accepi, etsi ad patrem Henricum Fitz Symons tribus ante mensibus pervenerint, unde facile perspicere potest occasionem tanti silentii. A tempore quo huc perveni in tantis angustiis versatus sum, ut nihil de ratione mittendi per Angliam didicerim, quam p. Fitz Simons, quem ad horulam tantum vidi, me docuerit. Per Hispaniam plures misi cum pecuniis ad studiosos, et nullum omnino responsum accepi. Unde hoc provenerit non aliter conijcere possum, quam quod mercatores nostri literas ad me vel ex me transferre vereantur, eo quod status hic

^b Dublinensis,

Kilkenniensis.

maximo me prosequatur odio, et frequenti indagine, magno proposito pretio, me perquirat, ita ut in sylvis et latebris ut plurimum agam, et regredi ad meos non liceat eo quod mercatores in suas me recipere naves non audeant, quod certo sciant quosdam in quolibet portu a statu designatos qui me opperiantur.

Attamen Societatis munia, prout possum, exercere non desisto; bis mille confessiones...excepi; incultos et barbaros in fide instruxi; quosdam, abiurata haeresi, Ecclesiae reconciliavi, et personam unam nobilem, quae, ablegata coniuge, scortum introduxerat, unde maxima dissensio inter principes viros oriebatur, cum illa in gratiam redire feci; sacramenta in Castris ministravi quandoquidem cum subditis in Civitatibus versari non sit permissum. Mirum est quantus erat concursus ex vicinis locis ut Sacrum audirent et peccatis expiarentur; hinc facile conicere potest t. p. quanta sit spes uberrimi fructus si plures e Societate mittantur.

De Missione cum nobilibus, praesertim aquilonaribus, egi, qui eam valde expetunt, et maxime opus habent, homines inculti, barbari et plane rudes; religiosos tamen plurimum respiciunt. Illi omnem operam et sollicitudinem et praedia quaedam illis designare pollicentur. Ex hac parte, valde inculta, excursions ad reliquas cum maiore securitate et fructu fieri poterunt. Alii in parte australi missionem quidem exoptant, patrocinium patrum assumere publice non audent, sed fovere, et procurare ut nihil illis desit non renuunt. Maior modo spes est uberius fructus quam hactenus ob frequentes Catholicorum victorias, unde fit ut haeretici ex multis locis migrare cogantur.

De reformatione Cleri tota difficultas erit ob eorum audaciam et inscitiam ...*Quapropter opus erit ut qui mittantur amplam habeant Iurisdictionem*, quam solam illi respiciunt et reverentur, ad coercendam eorum insolentiam. Ex eorum restauratione tota res pendet, quod ego compertum habeo, ex eo quod quidam Cornelius Stanle, Vic. Apos^{cus}, obnix me rogavit, cum huc venirem ut illi assisterem in executione sui muneris in spiritualibus; cui eo lubentius assensum praebeui, quod sperabam inde maiorem Dei gloriam et ingens animarum lucrum, ut res ipsa testatur; brevi namque tempore decem sacerdotes, ablegatis concubinis et schismate abiurato, ad meliorem frugem redeg; quod sane efficere non possem nisi fultus auctoritate et iurisdictione illius. Practerea ad securitatem conscientiarum illius nomine dispensavi cum quibusdam Catholicis pro fructibus Ecclesiasticis, ab Haeticis perceptis, componendo cum illis pro quota aliqua solvenda *in subsidium Seminarii Hybernorum* Salmanticae, quorum gratia huc missus sum. In qua re non existimo me quicquam fecisse adversus Societatis institutum, et quod non sit gratum Deo, et t. p. acceptum, cui in omnibus, ut semper, meum subicio iudicium. Quod si liceret mihi accedere ad Superiores,

nec illud ipsum sine ipsorum iussu acceptarem; enixe rogo t. p. ut nihil mali de me suspicetur in hac nec alia re ex relatu aliorum, qui parum de me aut meis actionibus compertum habent. Dicere non possem quantum rei Christianae proficerem, si liceret mihi inter hominos publice versari, quod spero aliis fore permissum eo quod cum adversariis nunquam sint versati, ut ego in Flandria et alibi, nec eorum nomina statim sint cognita. Iter in Hispaniam cogito prima occasione ex septentrionali parte, quo antea pervenire non potui, omnibus viis interclusis. Haec sunt, R^{de} Pater, quae de me et de missione scribere pro ratione temporis potui; t. p. inveniet me semper fidelem, humilem et obedientem Societatis filium. Raptim ex Castris 10 Augusti 98.

t. P. servus in X^o minimus,

JACOBUS ARCHERUS.

5.—*Nicholas Lenich^a S. J. ad P. Fr. Duras, Sep. 25, 1598.*

Ihūs

Pax. X. Quoniam intelligo R. V^{ram} cupidam esse aliquid audiendi ex multis, quae Deus Opt. et Max., opera et industria nostrorum patrum, in Iberniam operatur, ideo non immerito existimavi ad R. V. mittere ea quae accepi ex literis Patricii Hamlii, sacerdotis et olim alumni huius Seminarii, scriptis ex Iberniam 12 Calendas Julii huius praesentis anni, ex Anglico idiomate quantum ego potui Latino donatis.

Haud facile dictu est, quantus in his locis fructus constiterit ex opera Patris Jacobi Archeri, uberior procul dubio futurus, nisi unum illud obstaret quod exploratores a Prorege constituti iam inde a primo Patris in Hyberniam ingressu, in eum diligenter inquirebant: usque adeo ut ab hominum oculis, in quibus versabatur, in latebras sibi confugiendum putaret: in quibus moratus tantum temporis, quantum satis esset ad sui memoriam abolendam, rursus intermissa studia instauravit, hodieque Societatis munia ita exequitur, ut ad fidem Catholicam magnus haereticorum fiat accessus. Hic est alius ex eadem Societate sacerdos e Flandria appulsus, cui nomen est Henrico Simonio,* qui non minori cum fructu animarum saluti operatur, Deo illius conatus favente; nam singulis quibusque festis ac Dominicis diebus frequentem ad populum concionatur, tanto cum animi ardore ut suimet ac suarum rerum oblitus videatur. Multi ab haeresum coeno ad Christianae religionis splendorem convertuntur: utque alios praetermittam verae fidei communionem ingressos, Dublinii, in urbe totius Regni metropoli, ubi Prorex sedem tenet, centum omnino sunt, qui praeterito anno circa festum Paschatis resurrectionis pravo haereticorum more, ritumque perverso communicarunt iidem tandem christianae doctrinae rudimentis probe instructi,

^a Clonmellensis

* H. Fitz Simon, Dublinensis.

apud Patrem anteactae vitae maculas confessione eluerunt; vitæque coelestis Sacramento refecti, tantum pietatis specimen, fluentibus abundanter lacrimis, prae-buerunt, ut omnes in admirationem darentur. Ne tamen propter insolentem multitudinem turbæ fierent, non omnes uno die sacrum Xⁱ Corpus exceperunt: sed in duos bipartiti, priori sexageni, posteriori vero quadragen: qua in re videre erat pium illorum certamen contendentium, utri prius divinum illud convivium degustarent. Huius rei novitas fuit omnibus tam iucunda, ut multos dies nullus nisi de illa sermo haberetur, singulis immortales gratias Deo agentibus, quod ab errorum tenebris in lucem veritatis traducti essent: unde praecipuus in Deum honor et in Catholicorum coetus utilitas redundabat. Cum vero Catholicorum numerus in dies augetur, Patri visum fuit nobili in domo** aram collocare, quo Catholici confluentes divinis rebus interessent. Quare, ut maiorem in omnium animis ad pietatem affectum excitaret, aulam peristromatis excoluit, tapetibus instravit, et in medio aram posuit rebus omnibus ad sacrificandum tam eleganter instructam, ut nulli cederet earum quae in istis locis instructissimae visuntur. Curavit insuper, ut res divina cum omni vorum nervorumque concentu celebraretur; itaque, organa si excipias, nullum ferme ex musicis instrumentis requisieris: nablia, cytharae, testudines, et si qua reliqua sunt, iucundissimam commiscebant harmoniam. Prius tamen quam Sacrum solemni fieret apparatu ter celebratum est planiori ritu, et quidem sine ullo cantu vorum, non tamen affectionum, quae, in omnium animis adversus Deum mirabiliter incensae, Dei coelitumque aures pertingebant; quippe in singulis Sacrificiis Catholici bene multi coelesti pane pasti et incredibili divinae consolationis dulcedine perfusi, ita ut pro votis nunquam satis Deo gratias decantarent. Stato Missae tempore de rebus divinis Pater sermonem instituit tanta cum utilitate audientium quanta maxima esse poterat. Argumento [est] quod demisso sacro plurimos in sodalitatem B. Mariae cöoptaverit, quae ab eodem patre instituta tam ibi quam apud alias primi ordinis familias magna cum Sodalium frequentia efflorescit. Hinc facile erit intelligere quanta laetitia omnium mentes eo die compleverit, siquidem quadraginta abhinc annis hoc primum Sacrum solemni ritu peractum audierunt: quae omnia conjicienda potius relinquo ac meditanda, esset enim opus immensum singula literis complecti quae de horum Catholicorum pietate ac perseverantia scripta digna videbantur.

Pater, ut omnium saluti consulat, varios quoquoersum excursus efficit, adeo quidem prompto animo et expedito, ut sibimet omnem quiescendi facultatem adimat, tanto flagrat desiderio suos adiuvandi concives. Quacumque iter

** in domo D. Thomae Fagan, ni fallor—Ed. Hogan.

vel moram facit, statim de Deo sermones serit, patresfamilias de rebus docet, quae ad reliquum vitae spatium in Dei amore ac timore transigendum requiruntur. Illi praeceptis illius obediunt, mandataque cum sedulitate exequuntur, ut merito eos dicas ad Christianam pietatem ex animo proclives atque propensos esse. Praeterea duodecim pueros bene morigeratos, spectataeque indolis et ingenii collegit in Flandriam mittendos, una cum aliquot virginibus, quae se Deo perpetua virginitate devoverunt, ut suum nomen consecrent alicui familiae Deo sacrae: nunc idoneam navigandi tempestatem Dublinii praestolantur, quam fortunatissimam praecamur.

Igitur, Pater amantissime, si viginti habuerimus e Societate brevi temporis spatio [ab] eis tota Hybernia ad veram fidem compelletur: cui nihilo magis quam viæ duce opus est. Quapropter cures diligenter oportet ut quotquot e Societate nostra Hibernico aut Anglico sermone utuntur huc mittantur, suam hisce populis operam daturi, qui indies salutis suae avidiores existunt. Interim unum illud admonitum te volo eos omnes in Regno impune, libereque vagaturos, nemine eorum labores, exercitationesque perturbante. Denique ut scribendi finem faciam perstringo breviter quod nuper cum haereticorum ministris Patri contigit. Prorex certior factus de iis quae a patribus, tum praesertim a p. Henrico agebantur, publicam fidem pactus eum ad certamen cum suis ministris de rebus divinis palam ineundum invitavit. Strenuus Christi miles non recusavit congressum, ad pugnam descendit. Illi, patrem ut agnoscunt, obstupescere; periculum vereri, negare insuper cum Iesuitis Seminariorumque alumnis (quos nihilo differre putant) veluti cum impostoribus rem gerendam: imo affirmare nefas esse quovis praesidio illorum studia fovere. Itaque fugere ante pugnam quam post illam victi discedere maluerunt: hinc eo maiorem ignominiae notam subierunt, quo insolentius antea iactitabant, neminem esse in toto orbe, nedum in Hybernia, qui posset suos inter disputandum impetus sustinere.

Catholici rem divinam audituri armis se muniunt, quibus se ac sacerdotes tueantur. Antea enim haereticorum ministri quamplures exploraverunt domos, siqua ornamenta vestiendis altaribus et sacerdotibus accommodata invenirent, inventa abstulerunt; nunc vero in idem periculum se inferre non audent, metuentes ne ubi velint quaestum facere sumptum faciant. Et haec breviter ex literis Patricii Hamlii.

Quid ergo praestolamur, pater amantissime, et cur stamus tota die otiosi, siquidem Deus nos conducat in vineam suam, vineam iam maturam ad messem; age igitur, pater mi, age inquam, ut quam cito plures amendantur operarii, ut semen hoc in horreum Domini reponatur antequam pereat, devasteturque, et summis a V. R. precibus contendo, ut me indignum et inutilem servum

dignetur inter caeteros huius sanctae et felicitis missionis nominare, nam tanto temporis intervallo tum a N. R. P. tum a praedecessore R. V. illam exposulavi. Valeat R. V. in X. Jesu, et me [tuis] piis sacrificiis devotisque precibus me committo. Ex Collegio D. Antonii, Ollyssipone 25 Septembris 1598.

R. V^{ac} fr. et servus in X^o. NICOLAUS LENICH.

R^{do} in Christo Patri, Patri Georgio Duras Assistenti Societatis Jesu hae dentur.

Superscriptum—'Fiat extractum et exhibeatur Illmo Protectori.'

6.—*H. Fitz Simon ad P. Generalem. Nov. 25, 1598.*

Admodum R. P. Pax Xⁱ. Nihil mihi in votis prius est quam ut quaecumque circa nos gerantur intelligatis; sed mora est a tabellariis, omnia enim commercia hac rerum perturbatione cessarunt ut literas mittere aut recipere non sit facile. Adversarii congressum refugiant non sine eorum confusione et gaudio Catholicorum. Multas insidias instruxerunt, quas divina providentia evasi, comprehensis cum ego evaderem aliis. Dublinia est primaria civitas, in qua tribunal regium et proregis sedes, et haereticorum sentina, altera plane Londinia. Hanc a sacerdotibus prodendam Senatui inculcant Angli Justiciarii et iureiurando confirmant; fecerunt fidem adeo ut fratrem frater proderet duos producendo sacerdotes, utque senatus multam gravissimam proponeret quibuscumque sacerdotes foveantibus, evolant omnes deserentes catholicissimam civitatem. Hic exitus fuit, ut insontes probati sint sacerdotes et audaciores facti Catholici ad terrores huiusmodi perferendos. Ego autem ab iis praemonitus fui quorum intererat perscrutari aedes, quamvis vix satis mature, cum [non prius] efferrem pedes quam adessent inquisitores. Tota aestate varias obivi regni partes non sine operae praetio, sex revocatis haereticis, plurimisque schismaticis, et auditis confessionibus ingenti numero. Singulis festis concionem habeo, ad quam confluant a vigesimo milliari non pauci non sine optato in aliquot fructu. Jam autem excurrere non licet absque manifesto vitae periculo, ita digrassantur hostes, qui quamvis catholicos se [ia^e] citent, non tamen aliud praeter nomen habent, nec ferunt qui a nequitia coërceant, aut qui inscitiam corrigant; sic enim rapinis incumbunt, ut timeam praecipuam eas insurrectioni dedisse ansam, et non aliud militibus manere stipendium. *Arcerius noster tandem ad vos dat literas*, utinam per quas se purget. Implicuit enim se officio Vicarii Generalis, ejus fultus auctoritate qui dubiam habebat potestatem quam etiam alteri contulerat. Inde magna confusio, tantaque ut qui ejus usi sunt opera in dispensationibus aliisque id [generis]* incerti sint omnium. Ego sane nec augeo nec

* erosum.

* erosum.

minuo eius auctoritatem cum nihil de V. R. voluntate habeam compertum. Id enixe supplico V. P., ut collectionum, quas ex tota corrasit Ibernia, aequa pars Duacensibus Ibernīs statuatur, qui flos sunt studiosorum nostratium, et quorum intuitu potiorē partē obtinuit. Ideo hoc requiro, quod privatis suis, Salmanticae, nimium studere passim iudicetur.

Cum opinione omnium, et ipsorum expectatione haereticorum, diversa totius reipublicae futura facies et conditio sit, consulere divino honori, aliqua Ecclesiastica beneficia praeoccupando, debemus. Tria autem nostris usibus accommodatissima animadverti. Primum, Thomae Courtum in ipsa Dublinia, quod aliquando Canonicorum Regularium fuit: secundum Abbatia S^{tae} Mariae quod Bernardinorum: tertium Kilmainam quod equitum Melitensium. Haec etiam posteriora duo in ambitu Dublinensi continentur. Si impetremus primum, partem fructuum etiamnum ad nostros usus consequemur. Quod sane opus est, cum recepto more nihil sacerdotibus erogetur praeter oblationes tempore Sacrificii, et victum. Quare, salvo meliore iudicio, soli illi in principio huc mittendi sunt quibus vel patrimonium vel affinitas ampla. Quantum ad externa nova, tota haec patria licet non subiaceat proceribus qui insurrexerunt eorum tamen incursionibus prostituitur; pervolant enim impune, non minus bonorum quam malorum bona diripientes. Ex iuvenibus qui Duaci studuerunt cum unus in eos improvide incidisset, quod se Henricum FitzSimon diceret, habitus est benigne, dein dimissus. Venerantur externo cultu omnia veneranda, sed opera eorum longe a Deo. Cum [ed*]ictum vetaret omnes, non exciperent sacerdotes, mihi quamplurima diversoria patuerunt. *Magna et periculosa lis inter tres primates falsis rumoribus exoriebatur, quae omnes ad sanguinem mutuo effundendum protrahabat, iamque facinus patrandum erat, cum, nocturno itinere veredariis equis ad auctorem percurrente, eumque ad palinodiam recinendum inducendo, malum divino beneficio averterim. Feci, in aliis Societatis functionibus, quidquid potui: minutiora per se concipiantur. De facultatibus verbum nullum, deque erecta a me sub ratihabitione sodalitate. Omni animi demissione vestras efflagito sive consolatorias in aestu laborum, sive mandatorias in finibus terrae ut sim semper obedientiae filius. Denique pari conatu contendo, ut insignis benefactor noster, Dominus Thomas Faganus precibus totius Societatis extraordinariis commendetur, et significatione gratiae acceptionis a V. R^{tia} honoretur. Meipsum eisdem, ut unico fulcro tanto instantius committo, quanto longius absum ab influentiis caeterorum membrorum, quantoque pluribus obnoxius periculis. Ex Ibernia 25 Novembris 1598.*

V. R^{tiae} tam promptus in X^o servus quam humilis filius—

HENRICUS FITZSIMON.

* a tineis erosum.

ANNUS CHRISTI 1599: SOCIETATIS 60.

Pater Holywood, "Al Magnifico Sig^{to}, Sig^{re} Claudio Aquaviva, Patrono suo osservandiss^o."—1 Maii, 1599.

Cum P. Christ. (Holywood) iam eo loco sit, unde non possit ad Paternitatem vestram scribere, mearum partium esse putavi P.V.^m cum de illius, qui Londini in carcere detinetur, tum de nostro, qui in hac Insula versamur, statu, quantum tempus fert, facere certior: quo P.V.^a, pro solita in gregem cura, et nostrae orbitati et illius spirituali necessitati possit melius in Domino consulere. Ille quidem, ut inde ordiar, dum per Helvetios iter faceret solus, coepit, ut fit, secum de suis rebus ratiocinari, et exquirere, quid sibi foret expetendum magis, quidve tandem de se Divina constitueret Providentia. Et quidem intuitu ipsi felicem eorum sortem, quibus Dei causa contingit occumbere, vehementer optandum putavit in Haereticorum manus venire. At vero convertenti oculos ad sanctam obedientiam, Divinae voluntatis interpretem, nihil aequè in votis habendum videbatur ac in destinatam Insulam (Iberniam) pervenire, quandoquidem hoc P.V.^{am}, vehementer desiderare sciebat. Interior haec lis et contentio mansit dies aliquot, donec Spirae tandem ex insperato P. Magistrum Gregorium (Valentiam?) audivit pronunciantem, divinum amorem a nobis postulare, ut velimus magis diu permanere ad aliorum salutem quam brevi consummari ad propriam consolationem. Quam a tanto viro profectam, ac tam opportune auditam sententiam accepit non modo ut in se ipsa veram, sed etiam ut praenuntiam, fore ut ad laborandum in sua vinea servaretur.

Itaque iam securus qatuio (quatrduo?) dormiebat, somnumque perduxisset nimium, nisi populares sui duo, spectati viri (e. Soc. Jesu?) illum excitassent; alter daemone insidias aperte praedicendo, alter loquendo de ipso capiendū tanquam de re valde probabiliter futura; uterque congratulando de eius profectione, contra quem captum nihil vel fingendo objicere possent adversarii quam causam religionis. Quibus facibus admotis coepti sunt ei oculi aperiri, et apparere crux, quam tunc ut, quamdiu posset, vitaret, de tutiori in patriam via amicis consuluit. Profectionem in Hollandiam dissuasit Superior Missionis Hollandicae, qui per illos dies Bruxellis agebat: idem D. Richardus Stanihurstius et duo primarii Patres Provinciae Belgicae quibuscum debuit sua consilia communicare. Placuit igitur in Galliam proficisci, indeque recta, si fieri posset, navigare in Iberniam, sin minus in Angliam; Gallorum, ad promovendum negotium, promittebatur auxilium.

Itaque tertio Januarii Attrebatō se confert Abvillam, ubi infaustus puer, qui ipsi Attrebatō ad reducendum equum fuit datus, publice in hospitio narravit ipsum, quamvis saeculari habitu vestitum, saecularem non esse, sed regularem, idque

eius Ordinis, cuius hominibus capitale esset per Galliam iter facere. Ut autem puer Patrem novit nulla ratione potuit comprehendere. Nunquam enim ante eum viderat, neque facile erat creditum rem adeo periculosam ab amico, cui valedixerat Attrebat, fuisse communicatam adscititio puero. Verum undecunque prophetavit, res pervenit ad eius aures, ad quem Pater commendatitias literas ferebat Abvillam, ut alias acciperet Diepam; et nescio an inde factum sit, ut illum, a quo Pater sperabat Diepae iuvare, invenerit frigidissimum et supra modum meticulosum, et nescio quid de Mercatore Ibero pro Iesuita habito mussitantem. Quo in loco quid ageret Pater quidve caperet consilii, quod solum supererat, utitur in re mala animo bono. Ad obscurum quoddam divertitur hospitium; hospiti, quod res erat, indicat se Ibernium esse, Reginae Angliae subditum, et Patriam petere; vereri se Anglos propter bellum quod pars Insulanorum contra Reginam gerunt, proinde sibi caute admodum procedendum, necnon ipsius opera utendum esse Bonus senex, cui Deus benefaxit, suam opem lubens pollicetur, et praestat; secretum cubiculum statim accomodat. Postero die stationem adit, navim quae in Iberniam cursum teneat invenit nullam; duas invenit quae in Angliam ibant, ex his unam, quae opportuna videbatur, Pater eligit, cum navarcho ad se vocato transigit. Res videbatur bene constituta, cum ille, cuius erat altera navis, audito, nescio quomodo, diversari ubi Pater hospitabatur quemdam, qui cum suo aemulo transeisset, venit furibundus ad hospitium, quaerit ubinam ille sit, qui vehi cupit in Angliam; secum veniat necesse ait, siquidem hoc habeat privilegium, ut, cum profectionem parent, omnes vectores sint sui; idque merito, cum ipse inter omnes maxime perspicax sit in cognoscendo proditores, qui facile ex eo loco carpere (*sic.*) possent in Angliam, amicam regnum. Ad quae hospes: ego domi meae proditores non foveo; hospitatur apud me mercator quidam, vir plane honestus, qui nunc domi non est; ubi venerit, quae dicis referam, tecum uti abeat si ita videbitur.

Pater vero, ut intellexit, vitavit hominis congressum, sivitque sine se abire. Interea navarcho, inter quem et Patrem convenerat, mora iniecta est, ut profectionem de die in diem differret. Quare Pater, veritus ne in parva civitate, Hugonotis Gallis et Protestantibus Anglis referta, rumor aliquis de se oriretur, clam in alia nave, quae forte occurrit, solus transmisit. Erat gubernator navis Hugonota Gallus, et Patrem pro Anglo habebat, undecunque ita iudicabat. Quare Pater, ne in maius periculum in descensu incurreret, statuit ultro se insulanum (Ibernium) profiteri, maxime cum ex tali confessione, si aliarum circumstantiarum ratio reddi posset, nec esset quis aliunde notus, et se gereret liberaliter, nullum evidens apparebat periculum. Sed, o incerta prudentia nostra, qui vix quae ante pedes sunt videmus! Paucis ante diebus, cum Angliae Consilium

suspicaretur nonnunquam Catholicos furtim in Insulam venire, et ex ea ad alia regna proficisci, novum ad portuum et quorundam etiam pontium, et viarum (nisi male audivi) custodes mittunt edictum, quo possent ac debeant, per iusiurandum quod vocatur supremae jurisdictionis, explorare Catholicos ad suppleendum vel negligentiam vel diligentiam vel corruptionem suorum ministrorum Qui hamus, quamdiu latuit, mirum est dictu quot cepit orthodoxos; eoque Pater captus est, cum scilicet Iuramentum recusasset, eamque ob rem reus mortis conclamatus, ac in carcerem Doroberniae coniectus, indeque Londinum ductus est.

Ubi cum esset tantum cognitus pro Catholico, ac sibi religione duceret quicquam omittere, quod pertineret ad respondendum expectationi P.V.^{mo}, accessit ad quemdam creditum amicum (Baronem de Dunsany?) qui si operam suam promitteret, facile foret Patri libero dimitti. Verum ille, sive quod sibi nimis timeret, sive quod Deus ita voluit, nam brevi post facti eum poenituit, renuit vel semel loqui Patri. Quod cum ille videret, seque iam satisfecisse suae obligationi existimaret, commendans se Deo, laeto animo constituit se ipsum prodere, maxime cum non ignoraret quamplurimos in Regno versari, qui ipsum norunt Patavii. Itaque ductus primum ad my Lord Cobham, (ita loquuntur), generalem Gubernatorem Portuum Canciae, nomen indicat et ordinem. Ille ut ordinem cognovit, "Quare Regni uti statum perturbares venisti?" intulit. Negavit Pater, asserens "id a suo Instituto abhorrere." Contra vero ille—"Quid narras, quasi ignoraremus vestram Societatem rerum publicarum negotiis sese permiscere; propter quam causam ipse Pontifex vos odit, et eiecti estis ex Gallia; et sane mirum est si ab ista labe tu sis immunis, nam nostri Angli daemonium habent, nec possunt se continere."

Ad haec Pater "Quid alii faciant nescio, pro me rationem reddo; et quidem quod attinet ad nostros, qui ex aliquibus Galliae partibus sunt eiecti, in implacabile odium et occultas machinationes haereticorum causam reducendam esse." Ductus deinde ad D. Robertum Cecilium, supremum Secretarium Reginae, fatetur se sacerdotem et Societatis hominem esse. Rogat Cecilius causam veniendi. Respondet, ob animorum salutem se venisse. "At quid nobis vestra opera opus est," inquit ille; "nonne sumus Christiani?" "Id nequaquam satis est, respondit rursus Pater, cum non sitis Catholici." Qua responsione accepta, de ea re amplius nihil Illustriss. D. Sec^{ius}.; sed in hunc modum aggressus est—"Cum credere liberum esse debeat, proindeque nemo te iuvare possit nisi Deus mentem tuam illustret, pro tua fide nihil patieris; at si novarum rerum, et quae statum Reipublicae attingunt, inventus fueris reus, non feres impune." Tum Pater—"Saeculo iam pridem nuntium remisi; negotiis saecularibus amplius me

non immisceo, sed neque miscere possum, cum ea a meo Instituto sint aliena." Hic ille in nostrum Ordinem invehi, et dicta dicere; ad quae cum Pater orsus esset respondere, dicens Societatem nihil nisi laude dignum suis proponere, iussit eum auferri et arctissimae custodiae tradi, sub qua fuit menses tres, donec tandem intercedente Domino a Donsane (Christophoro 8° Barone de Dunsany) cognato suo, "libertas," quam dicunt, "carceris," ei concessa est, quae in hoc consistit, quod sui non prohibentur ad ipsum accedere.

Non praeteribo duo, quae ab eodem, a quo caetera, accepi (i.e. a seipso), et quae Pater pene invitus narravit. Alterum est, quod a puero desideravit vocari se aliquando ad iusiurandum illud, de quo supra, praestandum, idque in Anglia (potiusquam in Iberniam) ubi magis esset illi timendum, dolens populares suos, primae notae viros, contra conscientiam, Deique et Patriae honorem ea in re foede se polluisse. Quod pauperis desiderium complevit Deus, cum nullam aliam viam passus est patere ad eum capiendum, quam id iusiurandum, quod ab ipso cum pte (*sic.*) exegit maior Dorobernensis. Alterum erat, quod quamdiu fuit sub arctiori custodia, omni humana consolatione destitutus, uberius sese Dominus ipsi in orationibus communicabat.

Hactenus de illo; nunc ad nos venio. Certe perquam dura est nostra conditio, qui in hac Insula versamur. Nam Insula tota in se divisa est, et militibus plena. Ad haec, belli ratio talis est, ut qui in altera Insulae parte versatur (esto nihil agat) auctor seditionis et rebellionis habeatur, qui in altera, fautor atque adeo propagator haereseos. De Bertrandi Primogenito (P. Archer) multa audivi dicta superioribus potestatibus; Bertrandi natu minimum (P. FitzSimon) intelligo se continere, et solum in eo desiderari maiorem cautelam. Tempus docebit quid sit facto opus; lux aliqua brevi aborietur. Interim non video quid melius facere possint Nostri, qui optant in partem laborum horum venire, quam si vacent piis precibus, ac nobis deprecantur veniam peccatorum nostrorum, propter quae punimur. Deus cordis nostri Paternitatem vestram, et filios omnes per orbem dispersos repleat sua gratia, nosque in semita mandatorum suorum in finem usque servet. Dublinii (*vere* in Turri Londinensi), 11 Maii 99, iuxta veterem computum.

P. V. Filii et servus in X.^o Johannes Bushlok (*vere* Holywood.)

Carnales P. Chr.[istophori] amici, bonum putantes malum, cogitant de eius liberatione; serio eos monuit, ut, si quid tale tentent, modus non sit malus vel in speciem.

P. Ricardus Fildius Magnifico Viro D^{no}. Claudio Aquaviva.—1 Sep. 1599.

Accepi R^{tie} V^{ac} literas in Aprili scriptas, una cum facultatum nostrarum et R^{ac} V^{rac} admonitionis exemplaribus, quae prius ego ipse ex Flandria attuli. P. Chr[istophorus Holywood] in carcere sed liberiori adhuc detinetur; non desunt qui laborabunt et contendunt omni ratione ut libertati reddatur, sed meticulosiores sunt, penes quos est auctoritas loquendi in tali causa. Vir primarius mihi asseveravit illum posse liberari, dummodo iuramento se velit obstringere, quod persuadebit nostratibus licitum illis esse arma capessere adversum resistentes regiae potestati, in praesenti causa; quae cum non constet esse primario propter religionem, rogamus R. V^{am} nobis significet quid petentibus consilium in tali casu respondendum iudicat, diversimode enim videntur sacerdotes hac de re sentire. Dico Religionem non fuisse primariam [causam], quia in prima rebellione, ut aiunt, religio non fuit omnino allegata pro causa. Sed persuasum est postea principibus nostris non iuste arma suscipi contra regiam potestatem pro causa mere temporali, quae persuasio tantum valuit ut iam pro primaria causa religionem allegent. P. H. FitzSim[on] strenue laborat in vinea Domini; solum adhuc induci non potest, ut secretius peragat sua ministeria: maximus fit ad eum concursus, (Deo laus) non sine fructu; instituit congregationem seu sodalitatem B. Virginis, cuius occasione multi ad pietatem incitantur, multi a perversis consuetudinibus revocantur. Hanc rogamus R. V^{am} confirmare, eique indulgentias, aliis congregationibus concedi solitas, impertiri; totam tamen eius curam, sicut et aliarum rerum a nostris administrandarum, penes superiorem constituat. Magnos sumptus facit P. H. [FitzSimon], nec unde eos sustentet mihi significat; cum in urbe est, vix unquam sine sex vel octo hospitibus mensae accumbit; cum rus proficiscitur, tribus aut quatuor comitibus equitat: quae a religiosa simplicitate dissidere videntur. Collegit pecuniam quam Duacum, pro sustentatione iuvenum Ibernorum, qui ibidem student, aliquoties mittit. Admonitio R^{ac} V^{ac} multum iuvabit ut ad mediocritatem revocetur. A P. Archero nihil adhuc accepi; significatum mihi est eum graviter laesum esse, imo mutilatum a milite, quem non tantum verbo, sed et verbere, indiscrete a mala vita voluit revocare: scripsi ad eum huius rei eum admonens^a. Reverentia V^a plurimum pro hac provincia fecerit, si nobis facultatem impetraverit consecrandi altaria portatilia et calices, quorum hic magnus est defectus, praesertim in hac et duabus vicinis (vicinis?) dioecesisibus. Habemus hic quosdam honestos presbyteros, qui vicarii generalis in quibusdam dioecesisibus vice defunguntur: horum duobus contulit P. Archerius potestatem in hac et vicina dioecesi, auctoritate accepta a D^{no} Cornelio Stanleo, qui secundam literas Apostolicas habuit amplissimam auctoritatem quasi Episco-

^a Fabula erat, composita ab Anglis eorumve fautoribus; aliud mendacium dictum fuit Patri FitzSimon de Dominico O'Calan, s.l., quod postea dabitur.

palem, ex qua illi licebat unum sibi assumere, cui aequalem secum auctoritatem conferret. Hanc ipse retulit D^{no} Ioanni Waltio, quem postea, nescio qua de causa, eadem voluit privare; unde non parva lis est excitata, et concursus est Romam ante triennium. Hic Stanleus, in P. Archerium incidens, hanc potestatem ei iterum contulit, et ab eo dicti Vicarii omnem suam habent auctoritatem in hac et Medensi dioecesi, qui calices et lapides consecrant, aliisque auctoritatem amplissimam conferunt absolvendi dispensandique in casibus difficilibus. Sed quia dubitatur an dictus Stanleus potuerit secundo suam auctoritatem conferre (cum fuerit indulto Apostolico limitatus ad unum), et an P. Arch[er] potuerit pro se aut aliis illam auctoritatem admittere: rogamus R. V^{am} ut hoc nos dubio liberet, sunt enim viri discreti, qui ea facultate sunt digni, dummodo illis potuerit conferri. Multi viri primarii, Dei beneficio, sanctae Matri Ecclesiae se aggregant; sacerdotes, qui hic in carcere annis aliquot detinebantur, dimissi sunt. In omnibus bellis et congressibus hactenus infeliciter pugnatum est ex parte Regia; mirum d'ctu, fatentur ipsi Angli cum primum in conspectum veniunt Ibernorum, deficient animis, armaque deiciunt. Iam iam Prorex quinque sexque millibus profectus est, ut manus conferat cum Comite Tironensi, diu avidoque eum expectante, quo exitu adhuc nescimus. Deus conferat iustam causam sustinentibus victoriam. Commendamus R^{ac} V^{ne} SS. Sacrificiis hanc vineam, in quam rogamus ut operarios plures mittat. Dublinio, 1 Sept. 1599.

RICH. FILDIVS.

A tergo datur rerum breviarium; et postea hoc scribitur (manu Aquavivae, ni fallor)—“N.S., *potest aggregari* in gra. ner. prout in Gesu, feci indulg^{am},” “quoad calices, etc., habent facultates Anglican. Vide an.” Haec scriptura lectu difficilis est. Revera habebant facultates altaria consecrandi, ut constat ex charta in qua P. Holiwodii manu hoc scriptum est an. 1598 mense Iunio.—

“Facultates praecipuae ultra ordinarias. 1. Facultas legendi libros haereticos ad impugnandum. 2. Dispensandi super omnibus impedimentis iuris positivi in matrimonii contractis et contrahendis, quae impediunt ad contrahendum sed non dirimunt contractum. 3. Dispensandi in gradibus consanguinitatis tam in contrahendis quam in contractis, gravibus de causis, usque ad 2um gradum inclusive, et prolem legitimandi in foro conscientiae tantum. 4. Dispensandi super omni irregularitate sacerdotum et eos ad celebrandum habilitandi. 5. Commutandi et dispensandi super omnibus iuramentis et votis, exceptis castitatis et religionis, in quibus etiam dispensari potest cum feminis tantum intra Angliam vel ea commutare. 6. Dispensandi super male perceptis beneficiorum fructibus, cum ministris aut aliis clericis haereticis, schismaticis, et simoniaciis ad ecclesiam redeuntibus, exceptis relapsis. 7. Commutandi et dispensandi super ieiuniis et abstinentiis ubi legitima existit causa. 8. Consecrandi calices et altaria

portatilia. Haec omnia discrete et cum delectu certis hominibus communicandi ; videntur tamen reservandae Superiori dispensationes in 2° gradu et super irregularitate et in votis castitatis et religionis in femineo sexu." Patres Iberos has habuisse facultates constat ex epistola Cardinalis Matthaei, data die 21 Maii 1598, quam supra videre est.

P. FitzSimon "Observando Dno Aquaviva Sep. 7, 1599.

"Vestras, quibus P. Fildius in locum sufficitur incarcerati, accepi cum animi eo sensu et voluptate ut maiore nequirem, quod vererem indignam visam vobis hanc vineam tanta dignitate, sive ex perpetua sua infelicitate sive ex adversariorum nequitia. Iam vobis placeat supplico plures in eandem operarios delegare, quibus plurimum indigemus, quos ampliter excipiemus. Ex nostratibus in has partes P. Talbotus et P. Lenanus amandandi mihi, nescio an vobis, confestim videntur : in austrinas P. Andreas Mulronius, P. Nicholaus Leinachius, et P. Barnabas Karneus et siqui alii videntur. Magna enim est hic mutatio, dextera Dei fecit virtutem ; promovemus rem Christianam summa cum immunitate et tranquillitate. Ex quo enim Essexius inter nos venit, rem Bellicam sic curat ut negligat religionem : sine cuius incuria et neglectu nihil successurum animadvertit. Rebelles in dies sunt insolentiores, freti potentia qua longe praepollent, et felicitate qua strages edunt mirabiles. Anglicanus exercitus causarios languidosque plures habet quam habiles, et fere in nihilum est reductus. Tantus est ad fidem accessus, ut *uno die quatuor Anglos*, et ex iis tres praecipua nota susceperim, et magna brevi futura credantur. P. Fildius nondum innoscit ; omnium aptissimus est qui ad clavum assideat, sed ferventibus hic opus. De nostra erecta sodalitate id sibi persuadeat tua Paternitas, non posse nos sine ea facere operae pretium, cum hic populus ducatur magis exemplo quam verbo ad omnem pietatem, maxime vero ad Sacramentorum crebram susceptionem ; et res est citra omne periculum nec praetermitti potest sine manifesta animarum iactura et mea infamia. Opto igitur et supplico, ut non admittatur tantum, sed cum primaria incorporetur, omnique modo a V. R^{ia} ornetur. Idque supplicaturum etiam P. Fildium non ambigo, maxime cum comperit integram civitatem Pontanam [Drogheda] nomen ei nuper dedisse. Sed id etiam conducet : ut plusculum mihi tribuatis hac in vinea, quam sedulo excolui, et in qua tantum divino adminiculo feci, ut tantillo tempore alii nec magis profecerint, nec plus facile profuturi aut saltem maiorem existimationem relaturi credantur, nescio etiam an maiorem experientiam habituri. Integrum tamen, sicut par est, Vestrae Reverentiae semper erit constituere de omnibus, et, quamvis confidenter ista proponam, neminem magis verbo Superioris audientem unquam comprobabit. Me Paternitatis V^{ae} (pro qua Deo semper supplicabo) sanctis Sacrificiis commendo. 7 Sep. 1599. V. R. servus in X^o observantissimus, Henricus Fitz-

Simon." Superscriptum est (ab Aquaviva, ni fallor), "Laus Deo de fructu. Doctor Lombardus conend* (Cardinalis ?) Baro"[nius].

Inter diem 13 Nov. et diem 25 Decembris P. FitzSimon in carcerem detrusus est, ut videtur constare ex "Calendar Carew MSS." pp. 348 et 349. Eius incarcerationem O'Nellus declaravit esse violationem induciarum, quas Angli cum eo pacti erant; sic enim scripsit—"Seeing the conclusion of cessations is so prejudicial to that which I pretend, henceforward I will conclude none if present redress be not done. In this last concluded between the Earl of Ormond and me, there were sundry breaches by your side committed; for Sir S. Bagnall took a prey of O'Hanlen, one of my men was apprehended, one of my horsemen's sons killed, and a horse of mine taken away. And chiefly the cessation is greatly violated by the apprehending of Father Henry FitzSimons, a man to whom (as before God I protest) I am no more beholden than to an Irish Catholic that is restrained in Turkey for his religion, but undertake generally to plant the Catholic faith throughout all Ireland. According to my often protestations, I must undertake, be it accepted or not, for all Irish Catholics; and I do feel myself more grieved, that any should be for his religion restrained in time of cessation, than if there were 1000 preys taken from me. Wherefore, as ever you think that I shall enter to conclude peace or cessation with the State, let him be presently enlarged. Dunganan, 25 Dec. 1599."

De sua ante incarcerationem vita sic scribit FitzSimonius in Britannomachia: "Audita sectariorum iactata ad disputandum promptitudine, scripto, prima qua appuli in Iberniam hora, fidem publicam, ut me coram Praesidibus tuto sistere possem, per illustrem unum aut alterum Catholicum efflagitavi. Rem Proceres insolitam mirati, aliquot dies deliberarunt quid factu opus esset, deinde reiecta fuit honesta haec postulatio. Cum ipsos viderem timere summae rei, si palam apud Gentem sponte quadam Catholicissimam eorum doctrina discuteretur, ad privatos conflictus eorum antesignanos, Hanmerum Challinerumque, casso tamen conatu, duorum annorum spatio aliquot irritamentis incitavi. Flagrabam nempe cum eis disputandi desiderio, ob id solum ut ubi meus error malo olim fuisset exemplo, erroris improbatio maculam erroris abstergeret. Hac spe frustratus cupiebam religionis ergo in eorum manus incidere, ut saltem non ignorerent Ministri quo a volentibus essem loco reperiendus. Id autem mihi, non tantum non repugnanti, ut ipsi non inficiantur, sed lubenti, et apparitorem, obruendum a populo, armis propugnanti anno 1599, piissimum cum forte obirem munus, Divina benignitas indulsit." Die 27 Maii Essexius Castrum Cathiram obsidione occupavit, in quo cum, illo accedente, quidam esset Episcopus (M'Cragh?) et sacerdos Societatis Iesu (Archer?), ii se inde tempestive subduxerunt—in hac oppugnatione Ibernii 80, et ex Angliis praecipue Capitanei Brett et

Carye perierunt—vide Petri Lombardi Commentarium, p. 171, Ed. 1868; et O'Sullivan et Dymok.

"Anno 1599, praesidiarii in castro Cahirensi non sufficebat sylva vicina ad focum, sed tectum sacelli et crucem libuit comburere. Communicata igitur ope, ex tecto et cruce quantum iumentum perferre potuit ad stationem transtulerunt; verum concidente mortuo jumento, horror et poenitentia facti caeteros occupavit. At vero Centurio animosior crucem cum parte tecti in ignem proiecit. Subito ferventissime flagrans et miserrime vociferans ad paradromidem castris conscendit, ibique excubitori sciscitanti quorsum evaderet, respondit "ad praecipitium imperii Domini sui," et una cum verbo sese praecipitans in praeterlabentem fluvium non amplius comparuit. Anno eodem in Lagenia in Castro Elicio, Iacobus Devereux, Apostata Sacerdos, se gerebat officialem haeretici Superintendentis. In Sacello loci S. Ioannis Baptistae imaginem conspiciens, in vilem obscurumque angulum, sordibus obsitum, iussit proici. Eodem momento paralisi affectus, impotens a suis in cœmeterium elatus est, statimque in summo foetore impiam animam efflavit. Cadavere vero eius in loco quem imagini deputavit humato, ipsa imago priori loco restituta est. Anno item eodem Gualterus Ballus, vere vir Belial, Senator Dubliniensis (tam impius filius in Matrem, quam decrepitae aetatis invitam traxit in Concilium impiorum et in viam peccatorum, quam sacrilegus investigator Christorum Domini seu Sacerdotum), magno comitatu Patrem quemdam Franciscanum, Patremque Societatis Iesu rimebatur; eosque tantum non intercipiebat. Tandem spe delusus domum remeans, rabidus spiransque blasphemias caeteris Sacerdotum persecutoribus in inferno se subito aggregavit."—Sic P. Holywood in tractatu qui inscribitur "Magna Supplicia a Persecutoribus in Iberniam Sumpta."

Iacobus Gordon-Huntley, vir tot animi ornamentis instructus, ut nobilitas generis inter postremas eius laudes haberetur, philosophiae, theologiae, iuris ecclesiastici ac linguae hebraicae consultissimus, transiit, an. 1599, in Iberniam cum potestate Nuntii Pontificii. Mox Angliam, Scotiamque, salutarem ubique ferens doctrinam, peragravit; at dum fidentius agit, in carcerem detrusus est. Ad fidem reduxit suum nepotem, Comitem de Huntley, Comitem de Errol, aliosque. Circa tempus, quo ex Iberniam in Scotiam migravit, hoc Sancto Iberniae Apostolo honorificum contigit, opera Huntley vel alius Iesuitae Scoti. "Nobilis Scotus, apprime Catholicus, uxorem morbo et haeresi perituram summo suo dolore cernebat. Iam medici corpus aegrum deposuerant, et animae cura erat eo difficilior quod mulier curari omnino recusabat. Maritus igitur Societatis sacerdotem induit veste medici. Prodit ille velut medicus peregrinus et moribundam contemplantis meliora sperare iubet: notum sibi morbi genus, paratum remedium. Laetari familia, laudare medicum, et e iubentis ore pendere. Ille

nescio quod ptisanarium imperat, certam faeminae salutem, si haurire posset, spondet, ac subinde multa de arcanis herbarum virtutibus erudite disserit: merum Hippocratem diceret. Dum potio conficitur ipse in conclave secretum se recipit, Deum pia precatatione placaturus, quae remedii praecipua vis at occulta erat. Redit cum eleganti pyxide, quam adstantibus ostentans, latere pulverem in hoc vasculo mirificum affirmat, panaceam aversus omnes morbos quam vulgus ignoraret. Erant in pyxide sacri cineres e tumultu S. Patricii Ibernorum Apostoli. Ex iis paulum instillavit in cyathum argenteum ptisana ferventi plenum. Ecce autem mulier, quae totam se in medici potestate futuram promiserat, ac potionis summam paulo ante cupiditatem prae se tulerat, ut in cyathum sacer pulvis infusus est, horrore concuti repentino, aversari poculum, iactare inquietos artus, oculos feroces horribilem in modum convolvens. Sentit sacerdos tartareas artes, et tacite prece nequissimos spiritus per Dei nomen adiuravit. Aegra furere desiit ac poculum satis quiete hausit. Mox, tanquam evigilans, "ubi versor," ait, "quis pertinaciam animo, quis offusam oculis caliginem eripit." Attonitus maritus omnes e cubiculo iubet facessere, uxorem iam audientem compellat de abiicienda haeresi; rogat sacerdos ecquid redire ad Ecclesiam Catholicam velit, cuius in sinu maiores ipsius omnes vitam deposuerunt; nihil se malle respondet. Igitur excommunicationis et peccatorum vinculis exempta postridie in plenam, ut spes est, filiorum Dei libertatem excessit.—Juvencius in Hist. s. 1. Optimus P. Gordon ad fidem etiam redaxit suum nepotem Comitem de Huntley, et Comitem de Errol, aliosque.

In Missione Castrensi, in Belgio, tres patres ad coeli triumphos iverunt. Primus erat P. Gualterus Talbot, Ibernus, anno 38vo aetatis, 4to Societatis. Multos in castris, suae praesertim Nationis, Ecclesiae conciliavit, multos diversarum nationum in salutis viam reduxit; in quo genere maiores spes praebeuit quam exequi, quod intendebat, vita superstite licuit. Cum enim aquis perfusus, uno atque altero deinde die, militum excipiendis confessionibus, sua ipsius cura posthabita, incubisset, febre praepotente infirmior cessit e vita.—(Lit. An. Belg.)

Sic Talbotus de se scribit—"Ego, Gualterus Talbot, Dublinii natus an. 1562 in fine Iunii, patre Gulielmo Talbot, viro nobili, adhuc superstitute, matre Maria Birmingham (in Domino defuncta). Studui, in patria, grammaticae aliquot annis; Mussiponti, in scholis Soc. Iesu, humanitati an. 1, Rhetoricae an. 1, Philosophiae an. 3, ibidemque Magister et Doctor creatus mense Aug. 1590. Acepi tonsuram simul cum 4 min. Ordinibus a R^{mo} Suffraganeo Archiepⁱ. Metensis. Promotus deinde fui ad ordinem subdiaconatus 26 Martii, ad subdiaconatum 9 Apr; ad Presbyteratum 4 Iunii 1594 a R^{mo} D^{mo} Ioanne a Stryan Ep^o Middelburgensi (Mussiponti), vigore Indulti Apost^{ci} concessi R^{mo} Card. Alano. Studui Theologiae, Lovanii, et quidem in Collegio s. 1. frequentavi scholasticas

lectiones supra 4 an., positivae Theologiae $\frac{1}{2}$ anno. Admissus in Societatem a R. P. Georgio Duras, Praep. Provⁿ in Belgio, veni ad Domum Prob. Tornacensem 10 Maii 1595, ubi examinatus a Rectore, I. Bargio."—*Lib. Novit Tornacen.* An. 1597 in Missione Castrensi laboraverat, de qua sic narratur in *Lit. An. Bruxellensibus*.—

"Ibervi sunt in castris, Anglique cum variis nationibus mixti . . . Supra viginti Ecclesiae reconciliati, albo Venerabilis Sacramenti sodalitiis adscripti quamplurimi. Sclopetarii processionem suam insigni religione decorarunt, multorum animos ad admirationem rapientes, dum vexilla ad Patris pedes reverentiae causa stravere. Plerique in quadragesima a lacticiniis abstinuere; alii 4ta et 6ta feriis atro pane contenti vel nudis pedibus loca sacra subiere, corpora ita flagellis dilaniarunt, ut intuentibus esset horrore."—(*Lit. An. Bruxellenses*).

Quoniam Olissipo communis quaedam aliarum gentium patria habetur, ubi, praeter Hispanos, Itali, Belgae, Germani, Galli et Ibervi vel habent domicilia vel mari, mercaturae gratia, commeari solent, eo missi sunt Patres earum linguarum periti, quas illi advenae usurpant. Octobri mense aperta pestis se prodit; lustrabant Nostri omnia urbis etiam suburbana loca, aegrosque latentes suis domiciliis quaerebant ad animorum expiationem; se enim clam tectis continebant ne in Aedem Salutis perferrentur. Ipsi aegri noctu irrepebant, et ad nostros veniebant, animi expiandi gratia, ne si die facerent caperentur. Cum aegroti ad duo millia in Salutis Aede crevissent, et nec locus nec lecti essent, quibus iacerent, ante ipsas fores relictis expirabant priusquam humanae curantium vires opitulari possent. Viri, apud quos regendi regni erat auctoritas, nobiles, divites, curiones plurimi urbem deseruere. Antistes, qui forte aberat, edicto declaravit se loco moturum curiones qui suo officio non fungerentur. Rediere multi, quos, cum nostro inter eam flammam impune decurrentes animadverterunt, puduit cessavisse. Ne extinguerentur inedia pauperes, quatuor e nostris paratos cibos horis matutinis dividere incipiebant, vespertinis pene absolbebant. P. Ortogius et Frater Lorentius afflati interierunt. . . . Tertius occubuit P. Ioannes Olingus (Houling) Ibernus. Mali vis quatuor perniciosius tuberculis exanimavit. Sanctissime semper vixisse est animadversum. Quo tempore Divi Rochi domum habitavit, externarum gentium homines, qui venenum haereseos ebiberant, Ecclesiae restituit. Seminarium Olissipone est Ibernarum Iuventutis, puberes impuberesque ab domo profugi huc se conferunt; malunt apud Christianae Fidei cultores exulare quam apud suos periclitari. Hos Olingus quacunque via poterat iuvabat, docendo frequens, et corporibus medendo assiduus procurator. Iacobo Diaz petenti concessum est ut P. Olingo et Lorentio mederetur, et, ipse peste ablatus est. . . . Octavus interit P. Petrus Fonseca, vir 73 annorum, magno ingenio, prudentia, religione insignis.

Ibervi adolescentes per hosce annos Olissiponem frequentes appulerunt; hos inopes et pene naufragos P. Fonseca tutabatur, operamque dabat, ne propter indigentiam de reditu vel re alia tristiore cogitarent. Ea de causa Collegium et Seminarium extruxit, quod certum esset eius gentis domicilium: vivendi non modo ipsis rationem praescripsit, sed viros lectissimos qui prospicerent conquisivit. Sic sublevati incumbunt in studium literarum, et vitae subsidiis non carent; unde aetate, doctrina, et virtute validiores navigabunt aliquando in Iberniam. Obtinuit etiam a Patre Generali, ut sacerdotes nostri Itali, Belgae, Iberique in Lusitaniam venirent ut suos quisque populares iuarent, quorum omnium multos habet Olissipo—ab his patribus non pauci ad Fidem sunt revocati”—(Lit. An. Lusitan. 1599). Teste Patre Franco, in sua Synopsi, Pater Houling obiit die 31 Decembris, non vero mense Ianuario ut habetur in *Spicilegio Ossoriensi*. Scripsit “Compendium perbreve in quo continentur nonnulli eorum, qui in Ibernia, regnante impia Regina Elizabeth, vincula, exilium et martyrium perpersi sunt,” quod ex manuscripto, in Salmanticensi Collegio Ibernorum servato, vulgavit Reverendissimus P. F. Moran Episcopus Ossoriensis in *Spicilegio Ossoriensi* (p. 82 ad p. 110). Ut ex hoc Compendio constat, P. Houlingus “ante mortem Rev^{mi}. Gulielmi Walshe in oppido Alcala de Henares an. 1578, eum ibidem non semel allocutus est, intimaque amicitia cum illo iunctus fuit; morti Archiepiscopi Tuamensis (Skerret) interfuit Olissipone an. 1583; novit Patrem Good s.i.; bene novit tres Clonmellenses, qui testes erant martyrii Domini Kinrechtin; noverat in Gallicia an. 1580, et Romae an. 1583 nobilem virginem, Margeriam Barnwall cuius historiam miram scripsit; et Dublinii noverat ante an. 1580 nobilem viduam, “Matronam Ball, quae erat mater, hospita et receptaculum Catholicorum, et magistra Christianae doctrinae. Nam famuli et ancillae, quae e sua domo ad alias partes tendebant, vel ab ipsamet nobilibus postulantibus dati fuerant, tanquam periti scholastici ex optima Schola missi non suos solum conservos et conservas, sed et aliquando et saepissime heros et dominos Christo lucrati sunt. Haec vidua filium habebat haereticum, pro cuius conversione continuo fere lacrymosa fundebat orationes, multos Catholicos Episcopos, sacerdotes, aliosque literatos opera data in domum suam vocabat, et postea filium ad convivium invitabat, ut saltem eorum conversatione, orationibus, praecipue disputationibus, tanquam altera Monica, filium ab haeresi revocaret—huius rei sum oculatus testis. Sed induratum cor illius incapax disciplinae mansit. Mater tamen non cessabat et per se et per alios pro eo orare, et propterea semper habebat domi Sacerdotem Catholicum, qui pro se suique filii conversione quotidie Deo Patri sacrificium offerret. Quam ob causam saepe accusata et ab haereticis capta fuit, nonnunquam et tempore Missae, una cum Sacerdote celebrante, apprehensa est, et cum eodem sacerdotalibus induto

paramentis publice per plateas ad carceres perducta ; et quamvis sic plures calices et paramenta perdidit, tamen, pecuniis nobiliumque auxilio e custodia publica liberata, non omisit paramenta procurare, singulisque diebus clam Sacrum audire. Tandem eius filius, civitatis Gubernator factus, propriam matrem, senio confectam et ambulare non valentem, e domo extrahi fecit et quodam instrumento quasi feretro ignominiose ad carceres portari ubi carceris squalore et incommodis confecta obdormivit in Domino circa an. 1584." In hoc compendio P. Houlingus vitas adumbrat Episcoporum 11, Sacerdotum 10, laicorum 33, et duarum mulierum^b. Collegium Olissiponense, quod fundaverat, numerabat 60 vel 70 sacerdotes et discipulos an. 1598^c; de his in fine "Compendii" sic scribit: "Multi adhuc tum ecclesiastici tum utriusque sexus saeculares, qui in ergastulis detinentur Dublinii et alibi in Ibernia causa fidei ad unum omnia sustinere parati sunt. Multi in transmarinas partes, et insalutatis amicis, se receperunt, praesertim sacerdotes, pueri, et aliqui tredecim vel quatuordecim annorum, eligentes potius, absque ulla certa humana sustentatione, inter Catholicos cum puritate Fidei pauperulam vitam, quam inter suos parentes et amicos cum omnibus suis commoditatibus corporalibus versari." Hunc optimum patrem nominat Henricus FitzSimon inter eos insignes Iberos qui de patria optime meriti sunt. "These late heresies," inquit, "oppressed religion in our country, banished teachers, extinguished learning, exiled to foreign countries all instruction, and forced our youth either at home to be ignorant, or abroad in poverty rather to glean ears of learning than with leisure to reap any great abundance thereof. Yet such as travelled to foreign countries, notwithstanding all difficulties, whom their friends in their absence, as is the notorious unkindness of our nation, abandoned, they often attained singular perfection and reputation of learning in sundry sciences, to principal titles of universities, to high prelacies, of whom some are yet living, some departed in peace. But of those that by their pains advanced the public good of our country, as well departed this mortal life, leaving their glorious memory in continual benediction, as yet travelling for it without private or provincial respects these to my knowledge were and are the principal: Patrick and Henry Seagrave, Leonard FitzSimon, Richard Stanihurst, John Lea, David Rooth, Thomas Deis, Lawrence Seagrave, John Roch, Thomas Whyte, Thomas Massingham; that nothing be said of Jesuits Father Rochfort, Father Howling, F. Thomas Whyte, F. Richard Conway, F. William Bathe, F. Cornelius Carrig, and others, studiously advancing the public cause of our country to their greatest power—by whom our said country received many rare helps and supplies especially in those later days, to the great advancement of God's glory and the discomfiture of heretics.—Vide Preface to FitzSimon's 'Treatise of the Masse.'

^b Vide Spic. Ossor. ^c Domestic State Papers, an. 1598, p. 41.

Eodem fere tempore, quo P. Houlingus mortuus est, obiit P. Nicolaus Comerford seu Quemerford. Natus Waterfordiae, factus est Artium Magister Oxoniae an. 1562, ibique quatuor annos logicae et philosophiae summa diligentia studuit, vel, ut Historici Oxoniensis verba usurpem, "pecking and hewing at Logic and Philosophy."^d An. 1566 in patriam reversus sacerdotio initiatus est, deinde in exilium pulsus Lovanium migravit, atque die 23 Iunii vel Octobris^e 1575 Theologiae Doctor creatus est; de qua re celeberrimus Petrus Lombardus, qui eo anno erat "Primus in Schola Artium," edidit poema quod inscribitur *Carmen Heroicum in Doctoratum Nicolai Quemerfordii*. An. 1577 in Iberniam rediit, ut Anglus Praeses Momoniae Gubernium Anglicum monet—

"Dr. Quemerford, of Waterford, also of late come out of Louvain. He and all the rest taught all the way betwixt Rye and Bristol against our religion, and caused a number to despair. There are a great number of students of this city (Waterford) in Louvain at the charge of their friends and fathers."—Letter of Sir W. Drury, an. 1677, *Dr. Brady's State Papers*. An. 1578, "Quemerfordus est annorum 30, vivit in urbe Portuensi, callet linguam Anglicam et Ibernica[m] sed melius Anglicam."—*Archiv. Vatican.* Circa hoc tempus Societatem ingressus est in Hispania, ibique magna laude plures annos docuit usque ad mortem. Scripsit —1. Answers to Certain Questions propounded by the Citizens of Waterford; hic liber a Stanihurstio laudatur ut "a verie pithie and learned Treatise, and therewithal exquisitely penned." 2. Divers Sermons. 3. Carmina in Laudem Comitum Ormondiae.^d 4. "Divers Things."^e De eo et de aliis e nostra Societate scribit Ricardus Stanihurst (pater Gulielmi et Petri Stanihurst, s.l.) in libro, qui inscribitur *Description of Ireland*, et in opere de Rebus Hibernicis, ed. an. 1584, ubi ait, p. 25,—"Kilkenniae ludum aperuit nostra aetate Petrus White, cuius in totam rempublicam constant merita—ex illius enim schola, tanquam ex equo Troico, homines literatissimi in reipublicae lucem prodierunt. Quos ego hic Whiteos, quos Quemerfordos, quos Walsheos, quos Wadingos, quos Dormeros, quos Shethos, quos Garveos, quos Butleros, quos Archeros, quos Strongos, quos Lumbardos, excellentes ingenio et doctrina viros commemorare potuissem, qui primis temporibus aetatis in eius disciplinam se tradiderunt. Huic ego doctori operam in eadem schola puerulus dedi; cui quidem homini tanto officio ac potius pietate sum devinctus, ut haud sciam qui remunerando esse possim, cum infinita eius in me merita ne numerando quidem percensere valeam." In "Descriptione Iberniae" an. 1586 edita, capite 7°, Stanihurstius dat nomina virorum doctorum Iberniae, inter quos e nostris quosdam nominat, sed tacet eos e Societate esse—"The names of the Learned Men and Authors of Ireland, 7th chapter. Maurice Eustace, a Student of Divinitie,

^d Wood's Athenae, ^e Stanihurst.

one that notwithstanding he were born to a faire living, yet did wholly sequester himself from the world. Field, a physician. Thomas Field, a Master of Arts (erat, ni fallor, Thomas Field, s.i. filius medici Limericensis) ; Leie a learned and expert physician (censeo eum fuisse patrem nostri Laurentii Lee de quo vide supra). There is a Fleming now living, of whom I hear great report to be an absolute divine and a professor thereof. Robert Rochford, borne in the countrie of Wexford, is a proper divine, an exact philosopher, and a very good antiquary. There is another Rochford that is a student of philosophy. Sedgrave, two brethren of the name, both students of divinity. Edmund Tanner, a profound divine ; he wrote "Lectiones in Summam Divi Thomae." David Wolfe, a divine." Hoc anno 1599, ingressi sunt Cornelius Carrig Tuomensis, Jacobus Butler Rossensis, et Ioannes Barnwall Medensis ; Barnwall natus est an. 1576, "a Roberto, nobili, Domino de Stacallan et ab Alsona Brendon." Tunc temporis degebat in Collegio Novodomensi in Provincia Austriæ P. Florentius Morus, ibique tum Illustrissimæ Collegii Fundatrici (Catharinae de Montfort-Neuhaus) tum nostratibus et externis pro Sacri Tribunalis arcanis sedulam navabat operam, quod fecit ab an. 1596 ad an. 1616, et annis septem Collegii negotia minister tractavit. Morus erat in Ultonia natus an. 1552, ut habet Catalogus Ibernorum s.i. an. 1609 ; secundum Historiam Provinciæ Austriacæ erat Armacanus, parentibus, civibus semper Catholicis, ortus. Humanioribus literis in patria imbutus, presbyterio est interea a Corcagiensi Episcopo initiatus. Eximia iam tum pietatis exempla spargebat, nam Sancti Patricii Purgatorium (locum in Ultonia rigidissimæ poenitentiae in novem ipsos dies producendæ opportunum) tertium ingressus est. Iberniae Primati [Ricardo Creagh] ab Elizabetha in vincula coniecto plus annum operam gratuitam impendit ; quo morte sublato Parisios studiorum causa concessit, propeque abfuit quin mare transmittens proditione haeretici mercatoris ad Londinensem carcerem reduceretur. Parisiis ac Mussiponti dum, octennium moratus, philosophicis interea disciplinis animum imbut, ipsum ad Societatis amplectendum Institutum adiecit. Receptus a P. Generali Aquaviva ac Brunam missus, nondum exacto istic tirocinio, Olmucii coepit et quas alibi didicerat literas recolere, et nova a Morali Theologia petere supplementa, Spiritualibus subinde Coadiutoribus adnumeratus.^f Ex hoc constat Morum Parisios ivisse an. 1574 et ingressum esse Societatem an. 1582, ante Primatis Armacani mortem quæ contigit die 14 Oct. 1585.—Vide supra p. 29. An. 1579 erat Parisiis, ut dicit Primas ab haereticis examinatus die 16 Martii 1579—"Dr. Creagh's Confession. He hath receyved certeyn letters from sooch as releve him, conteyning no other matter then concernethe eyther releef, bookes, or some newse especially towching the realm of Ireland. And being

^f Hist. Prov. Austriæ, s.i.

asked from whom he receyvethe the sayd letters, he sayeth from one Shan Beg and one Florence, sometimes his sarvants, the sayd Florence being nowe at Parrys . . . he confesseth also that he receyved releefe from Cardinal Merene, which was delyvered unto his servaunt Florence or Segrey, and as he remembreth the some he received was about 60 crownes . . . he never sent letter into any forreyn parts but to his servaunt Florence and one Doctor Mychel [Bannes], dwelling at Louvain, from whom he received releafe."—State Papers in Spicilegio Ossoriensi, p. 52. Teste Historia Prov^{ae}. Austriae, quatuor et triginta annos Deo in Societate varia per munera fidelem exhibuit famulatum ; et illud habuit peculiare, ut, non contentus ultro accedentibus quovis tempore expeditas praeberere aures, ad Festa solemniora, populum, qui delictorum se reum peragens eius potissimum adhaerescebat sedi, ad suscipienda Sacramenta invitaret vicatim obeundo domos. An. 1595 Adam von Neuhaus, Regni Bohemiae Prorex (Burggraff), et eius coniux Catherina Comes de Montfort Collegium nostrum erexerunt ; anno vero 1599, de quo nunc tractamus, Catharina multa donavit collegio. Quoniam P. Morus eius pater spiritualis viginti annos fuit, iuvat hic quaedam de huius Dominae virtutibus inserere. Laudatur mira eius in pauperes charitas, qui omnes eam ut suam Dominam et matrem colebant. In omnibus erat moderatissima ; tamen si pauperes adesse sentiret rapi extra se visa est, nec conquiescebat donec calamitates eorum sustulisset, aut extenuasset. Accidebat aliquando, ut dum mensae accumbebat, sub fenestris inopes stipem rogarent ; exiliebat continuo Catherina, et quidquid in manus veniebat—capones, aves, carnesque ceteras ex mensa per fenestram iactabat. Habebat quoque pharmacopolium, e quo liberaliter pro cuiusque necessitate dispensabat, nullo pretio recepto. Erat Societatis optima mater ; vixit in aula quasi in claustro ; per orationem, cum Deo familiaritatem usque ad delicias frequentavit. Sumpta Eucharistia bis in hebdomada, ardebat tota divino amore, aliquando septem vel octo horas, immota, nullo nixa fulcro, genibus flexis durabat. Quotidie in Quadragesima et feria sexta in anno viam Crucis obibat nudis pedibus ; hieme, multo ante lucem ad Aedem sacram festinabat, Sacrificiis omnibus usque ad prandium interfutura. Lectulus illi saccus stramine fartus, vulgaribus stragulis tectus ; corpus erat cinctum zona cilicina, quae carnem penetrabat. Ieiunium ei frequens, inediamque saepe in tertium, quandoque in duodecimum diem extrahebat ; nihilominus pulchritudinem singularem etiam senex praeseferebat. Confessario erat semper obedientissima, vidua facta est an. 1595, obiit an. 1631.

Tempus est de rebus a P. Fildio in Paraguaia gestis scribere. In Belgium, et inde Romam ab ineunte aetate venerat, patriam fugiens erroribus involutam. Ibi, dum literis operatur, incensus desiderio Societatis, ab Everardo Mercuriano recipitur, neque dum peracto tirocinio mittitur in Brasiliam. Plures apud

Iosephum Anchietam, Brasilorum Apostolum, confecit annos, rerum ab eo gestarum testis et ex parte aemulator. Hinc migrare in Paraguaia inter primos de Societate iussus, dum Argentei Fluminis subit ostium, incidit in piraticam Anglorum. Captum inhumani praedones, et vinculis oneratum perdiu huc illucque per ea maria deportaverunt, fame sitique torserunt, omni indignitatum genere affecerunt. Ad extremum, laesae maiestatis damnatum suspendio necandum putabant eo nomine, quod, cum Regi Angliae obnoxium fecisset conditio naturae, ipse tamen Romano obtemperare Pontifici, Romanamque religionem et profiteri et pro viribus propagare maluisset. Sed valuit sententia aliquanto mitior. Impositus navi lacerae, velis remisque ac navali omni instrumento destituta, permittitur arbitrio maris atque ventorum, certum in naufragium deferendus scilicet. At cursum gubernantibus superis innocentiae patronis, portum Boni-Aeris feliciter tenuit. Iam labores eius resque in Paraguaia gestas singillatim exequi longum sit. Tucumaniam excoluit primo, deinde Guairaniam, utrobique multis Indorum millibus aquam salutarem infudit. In urbe Assumptionis, tetra cum saeviret lues, et miserandam mortalium ederet stragem, aegrotis expiandis, efferendisque ad sepulturam mortuis ita totum devovit se, ut eum tanto superfuisse periculo mirarentur omnes, idque in caelestis vim opis unice referendum dicerent. Multa huius generis cogor praetermittere brevitatis studio. Illud non omiserim, Fildium, etsi a literis inopem, ad professionem trium votorum fuisse provectum, qua una re peramplum virtuti eius testimonium moderatores reddiderunt. Haec Cordara, Hist. Part. VI. Lib. XI. p. 93,^a a quo mendose dicitur Fildius patria Limovicensis, cum fuerit Limericensis. Fusius eius res gestas sic narrat Historia Provinciae Paraguaiae a Patre Del Techo scripta. Acceptis Tucumaniae Episcopi literis, Iosephus Anchieta Brasiliae Provincialis, an. 1587,^b socios quinque, P. Arminium Italum aliis praepositum, P. Salonium Hispanum, Thomam Fildium Ibernium, PP. Ortegam et Graum Lusitanos, selectos plane viros, in subsidium misit, qui aspirantibus ventis vela facientes, ubi ad Argentei Fluminis ostium pervenire, arbitantes in tuto iam se esse, ex improvviso piraticam Anglorum haereticorum in se involantem perspexere. Capta navi, Haeretici, suoapte ingenio in Societatem Iesu infesti, socios indignis probris onerant, et, ne Fidei Catholicae facem ad barbaras nationes transferant, in insulam desertam, foetore notabilem, mactationi destinatos deponunt. Mutata deinde sententia, rursus in navim ex malo, ut aiebant, suspendendos recipiunt, aliis interim eorum cistas insolenter explorantibus. In quarum una consecratae cereae Agnos magno numero cum reperissent, mirum quantum in Romanum Pontificem talium rerum consecratorem exarserint, et

^a Nomen Fildii non est in Indice Voluminis; vide etiam Del Techo, Lib. VIII., cap. 19.

^b An. 1586, ait Pater Lozano in "Historia del Paraguay."

quantis ludibriorum dehonestamentis sociorum pietatem exagitarint. Haereticorum uno sparsas per navis tabulatum sacras ceras pede proculcare auso, non tulit indignationem P. Ortega, aususque est haeretici pedem, utraque manu prehensum, ab sacrilegio avertere; dum haeticus pedem e manibus Ortegae extricat, alliso ad navis oram capite sanguinem sibi elicit. Quo viso haeretici in Ortegam involant, impactis prius verberibus in mare deturbant;¹ (deinde, in Fildium irruunt;² sed mutatis consiliis Ortegam), diu cum fluctibus collectantem et iam navim natationis beneficio prehendentem e mari extrahunt ut duriore morte cum reliquis sociis eum afficiant. Iam consilia de genere necis agitabant, cum res accidit memorabilis; in pede haeretici sacras ceras proculcare ausi repente nata est pustula, quae etiam proximas partes serpendo invasit, et corpus totum ita affecit, ut abscisso frustra pede, ante 24 horas sacrilegam animam exhalaret, tanto aliorum stupore ut de inferenda sociis violenta morte abstinuerint. Aliquot tamen diebus versus Fretum Magellanicum ductos, duraque fame maceratos, tandem navi sine velis, et sine cetero navigandi instrumento, ad certum pene naufragium, imponunt. Sed velis remisve non egent qui Spiritus Sancti aura afflati navigant, cuius aspirante pro ventis Numine non diu post portum Boni-Aeris feliciter tenuere. Hoc etiam accidit singulare—secum portabant Socii Cranium unius Virginis ex Divae Ursulae comitatu, visaque haeretica nave, ne violaretur sacrum pignus, eo loci absconderant quo non facile penetraret scrutatrix haeticorum impietas; haeretici non invenerunt, tamen cum illud Socii educere vellent, nusquam poterant reperire, creditumque est divinitus alio translatum fuisse, Virgine scilicet Angla (*vere Iberna*) popularium suorum sacrilegia dedignantē.

Appulsos socios excepit Ill^{mus} D. Paraguaiae Episcopus, multis rationibus urgens ut mutato Tucumaniae adeundae consilio ad urbem Assumptionem se conferrent, ibi linguam Brasilicam, quam callebant, a Paraguaensi paucis dialectis differentem, usui esse posse; sed Socii Maiorum imperia causati, per solitudinem 120 leucarum, Cordubam, primam Tucumaniae urbem, se contulere (mense Aprili³). Adventantes PP. Angulus et Barsena procurarunt ipsis vestes, eosque pro loci conditione luculenter exceperunt; sed PP. Arminius et Graus, eo quod iam in Tucumania erant Patres Peruani, remigrarunt in Brasiliam; Ortega vero, Salonius et Fildius Patribus Peruani (donec Praepositus Generalis super ea re consultaretur) se adiungere. P. Barsena Ortegam, Salonium et Fildium ad Salsum Flumen (Rio Salado³), regionem multis barbarorum millibus scatentem, deductos Tonocotanam linguam docere incipit; sed aegrotat, et per eius morbum Deus Optimus Maximus Paraguaensibus salutem dare destinat. Nam Patres Ortega, Field, et Salonius, deficiente Tonocotanae linguae

¹ Techo.² De Lozano, "Historia del Paraguay."

magistro, in Paraguaiam quo eos Episcopus loci, ob linguae Guaranicæ peritiam et sacerdotum inopiam, invitaverat, perrexere an. 1588. Leucis 300 distat Assumptionis Urbs, quo itinere partim terra, partim adverso Flumine Argenteo, Paraguaioque confecto, collecta ubique copiosa animarum messe, ab Assumptionis civibus, tres omnino leucas obviam effusis, magna omnium ordinum aggratulatione excepti sunt (Aug. 11, 1588¹). Primo trimestri eo successu res est peracta¹ ut seipsam in se urbs immutata vix agnosceret. Deinde Salonio in urbe relicto, Ortega et Fildius, adverso primum Paraguaio, deinde per immensa nemora et paludes pedibus incedentes (ut in eis agnosceres Iosephi Anchietae discipulos) in Guairaniam, leucarum 150 itinere, profecti, pagos omnes, qua transeundum erat, omni Apostolicorum officiorum genere, pluribus praesertim ubique baptizatis, curarunt. Prima molitione ethnicos 350, quorum Dux, horribili figura, picto ad terrorem deformatoque capite, comam ad genua demiserat, e sylvis erutos ad partes Christi traduxere. Quot in obviis passim vicis baptizaverint notatum non reperio; in ultimo Paraguaiae pago Guairaniae contermino mille ethnicorum capitibus salutare aquas infudere. Quadringentos maritali vinculo adstrinxere. Tantis rebus in itinere perfectis, deducuntibus (qui obviam iverant) civium Primoribus, primum Guairaniae Hispanorum oppidum, "Civitatem Regalem," tenuere. Ibi nullum sacerdotem invenerunt, ideoque per mensem integrum, multis baptizatis, Hispanis omnibus et Indis legitimam aetatem habentibus matrimonio rite adstrictis, veteribus inimiciis, pravisque amicitii dissolutis magnam segetem in Christi horreum intulere. Deinde adverso Parana Huibaioque leucarum 80 itinere Villaricam urbem, obvios passim barbarorum pagos baptismo et confessione expiantes, perrexere. Villaricani festo tympanorum sclopetorumque sono testati sunt nihil sibi accidere potuisse gratius, quam ut, post tot annos, quibus nullum sacerdotem viderant, talibus viris fruerentur. Quadrimestri spatio Hispanorum omnium conscientiae purgatae sunt, et ingens barbarorum numerus ad Christum adductus. Denique explorata regione reperere Socii ducenta ethnicorum millia in Guairania, si non deficerent operae, ad Fidem duci posse. Igitur urbem Assumptionem, abs se conspecta P. Salonio relaturi, multis in itinere baptizatis, postliminio rediere. Ortegam et Fildium fatigatos leucarum 450 peregrinatione excepti in urbe Assumptione labor prope immensus, quippe pestis invaserat cives tanta cum clade, ut subinde uno die centum capita demeteret. Anno 1589, peste grassante Socii per Paraguaiam Guairaniamque multa egerunt memoratu digna; Salonius, Ortega et Fildius non integro anno 1500 poenitentibus aures praebuere, 1500 ethnicos baptizavere; cibi et somni immemores summa cura vires animi corporisque intenderunt ne quid humanae vel divinae opis cuiquam deesset, et,

¹ Lozano,

quod mireris, nullo virium suarum aut valetudinis detrimento, Deo scilicet eorum corpora protegente qui animas aliorum suo periculo protectum ibant. Postquam pestis civibus abunde se pavit, agros invasit eo maiore damno, quo omni subsidio agrestes carerent; in pagis et villis Urbi Assumptioni subcensitis, Ortega et Fildius 10,000 morientium expiationes fecere, totidemque cadaverum millia suis manibus sepelivere, quatuor fere millia ethnicorum baptizavere, qui fere omnes statim a suscepto baptismo ad coelos evolarunt. Continuato dein labore Guairaniam petentes, in Civitate Regali, ubi nullus adhuc erat sacerdos, 2500 homines de peccatis confessos absolvere, mille capita ethnicorum Christiana fecere, 150 paria rite coniugio copularunt. His rebus patris, Ortega, Fildio Villaricam adhuc sacerdote carentem ante se amandato, multa solus fecit; sed Villarica petenda ab ipso fuit, ubi magna corporum strages erat. In ea urbe ab utroque socio tantum laboratum est, quantum vix posteritas credet; uno eodemque tempore pueri, viri, senes, feminae, Hispani, barbari, cives, suburbani, neophyti ethnicique calamitates deplorabant suas; alius ex proprio morbo, alius ex moriente patre matreve gemitus fundebat miserabiles; hic vitae necessaria, ille Viaticum ad mortem sibi dari petebat; baptismum, confessionem, extremam Unctionem, cognatis sepulturam, catechesim simul plures postulabant — Patres omnibus adesse velle, quo res ferret diversim abstrahi, domi curare, in urbe nihil negligere, ad suburbana excurrere, mortuis vivisque opitulari, deinde Indos aequali cura ac Hispanos excolere. Fructus laborum fuit, novem mensium spatio—6600 ethnicos baptizasse, 2800 matrimonium ineuntibus adfuisse, suis manibus 4160 mandasse sepulturae, innumeros confessione, extrema unctione et viatico procurasse. Pro certo compertum est 2000 ethnicos ad Socios, baptismi ergo, ex longinquis locis adproperantes in itinere ante suscepta sacra, peste enectos fuisse, quorum plerisque, sperandum est, misericordiarum Patrem gratiam suam non denegasse. Subinde pestis, Villaricorum et suburbanorum corporibus satiata, late in agros et nemora sese diffudit! Nec segnior fuit ruri quam in urbe Sociorum virtus, a quibus, semestri excursione, 3100 barbari, Daemoni erepti, Christo per baptismum asserti sunt; 600 a pellicatu abstracti, 2500 matrimonio Christiano ligati. Quae ego sigillatim omnia non aegre recenseo; nam si rerum profanarum scriptores hostes in bello occisos . . . posteritati transmittant, cur ego Fidei hostes ad Christi partes traductos . . . computando, censuram piaе posteritatis reformidem? Ab campestri expeditione reduces Ortega, Fildiusque, trimestri spatio Villaricanos omni officiorum genere, et se spiritualibus exercitationibus refecere. Fildio Villaricae manente, Ortega plura millia Ibraiorum baptizat; deinde Villaricam contendit ubi, dum cum Fildio de repetenda urbe Assumptione agitat, eum cives rogarunt ut remanerent, et neophyti genua manusque Sociorum prensantes se vix Christo natos deseri querebantur; commota

sunt corda Sociorum qui dixerunt, se, si accederet P. Salonii cuius imperio subdebantur autoritas, paratos et vitam et sanguinem pro singulorum salute impendere. Quo responso recreati Hispani, Barbarique, certos homines citatis itineribus ad Salonium 200 leucis distantem mittunt, quo non repugnante, illico templum et domus civium neophytorumque manibus condita sunt Villaricae,— ibique Ortega et Fildius per septem subsequentes annos (1590-1597) tanta patravere, quanta suis locis narrabimus.

An. 1594 Guairania lustratur; eam excolere pergebant Ortega Fildiusque Villaricae abhinc quinquennio commorantes. Eo ibatur ex urbe Assumptione longissimo leucarum 150 itinere, ea tempestate, increscentibus pluvia paludibus, pene intranabili. Omnia tamen pervicere PP. Salonius et Lorenzana, qua natando qua cimbula equisve vecti, qua nudatis corporibus cum coenosa illuvione collectantes. . . . Apud Civitatem Regalem tandem cimbis ex una arbore concavas, cum gratulatoriis Ortega et Fildii literis necnon viae levamentis, 60 leucas obviam missas conscendere. Villaricam invecti (Festo Epiphaniae 1595 —Lozano), post mutuae gratulationis officia pro munere suo in Sociorum facta inquirentes, humanis viribus maiora repererunt. Nam in duos illos viros incumbibat immensae Provinciae nullum alium sacerdotem habentis onus, quorum munus erat Hispanis omnia Sacra ministrandi, neophytorum pagos hinc inde sparsos percurrendi, sylvestres homines, semotis in nemoribus degentes ad humanitatem fidemque capessendam sollicitandi, adventantes ethnicos baptismi ergo erudiendi, dispalatosque reducendi. Qui labor pene nullus erat, si conferretur cum assiduitate curandorum omnis generis hominum Villaricam confluentium adeo notabili numero, ut quamvis diu noctuque operi insisterent, fieri tamen non posset, ut singulorum confessiones, saltem semel in anno exciperent. Templum habebant multitudinis capax, et tamen in foro erudiendi erant neophyti catechumenique, quorum fere quinque millia, sacris praecipue diebus, doctrinae et Sacramentorum ergo, summa aviditate concurrebant. Iam vero si pestis grassabatur, nullam quietem sumebant Socii; per abrupta montium, per torrentium saxa, per fluminum pericula, per invia nemora, per infestas praestigiatoribus latebras, per oppidorum pagorumque angulos, aegrorum corpora indagantes, ut eorum animis mederentur. Praeterea duo oppida ex reductis Barbaris, opera eorum, non procul Villarica surrexerant, quorum oppidorum inquilinos, ut filios in Christo abs se genitos omni ope praesertim iuvabant. Inter quae officia ita sibi attendebant, ut nihil prae cultu divino suaque salute antiquius habere viderentur; et profecto tanta opera quanta narravimus, fieri non poterant nisi ab hominibus suos mores ad normam Instituti nostri exigentibus.

An. 1599 P. Salonius moritur. In Guairania adhuc perseverabant Ortega Fildiusque, immensitatem terrarum paribus animi viribus metientes. Gloriosam

materiam utrique praeberunt pestis et inundatio, universam prope regionem luctuosa calamitate complexae. Fildio Villaricae relicto, Ortega per nemora . . . ibat, (multaque egit mira quae non vacat in nostra Ibernia Ignatiana narrare, E.H.); deinde, comite Fildio, universam ferme Guairaniam, qua Hispanis patebat, et Xeresium Oppidum, sacerdote etiam destitutum, per difficillima itinera adivit, excoluitque, donec uterque iussu maiorum, ad Paraguariae Metropolim, adnitente P. Marcello Lorenzana, unum se populosae civitati et ditioni imparem sine fine clamante, revocarentur. Sic Ortega, Fildiusque incredibili Hispanorum et Indorum dolore, post octo annos in ea Provincia summa cum laude positos urbem Assumptionem repetivere, ubi statim (*i.e.*, Festo Nativitatis—Lozano) cum Lorenzana apud Hispanos, neophytos, ethnicos, et Aethiopes rem Christianam domi forisque insigniter promoverunt." Haec omnia excerpti ex *Historia Prov. Paraguariae*, a Patre Del Techo scripta, Lib. I., Cap. 28, 31, 32, 33, 34, 36; et Lib. II., Cap. 1, 4, 12, 13.

Hoc tempore insignis adolescens, Ioannes Hall, et tredecim iuvenes Angli ex Angliā in Iberniam traiecerant, quo tutius e Dublinio ad Vallesoletanum Collegium s.l. se conferrent. In Ibernia comprehensi ad Proregem adducti, et de Fide interrogati respondent se esse Catholicos; ideoque contumeliis verberibusque affecti Londinum retrahuntur, et ibi in carcerem traduntur. In itinere et in urbibus Litanias aliasque preces contenta voce concinebant.—(*Lit. An. Toletan.*)

Bernardus O'Donnel, Ibernus, fert Romam literas Gabrielis Vasquez, Theologi s.l., ex Hispania die 10 Iunii 1596 scriptas ad P. Franciscum Rodriguez, quibus Bernardus unice commendatur, et dicitur Romam profecturus negotiorum publicorum causa.—(*State Papers.*) E discipulorum grege, in Collegio Montensi, diem clausit puer quidam Ibernus. Decumbenti coelestis quidam iuveni specie spiritus apparuit, aeterni praemii spem praeferens. Locum sociis ipse moribundus, in quo Angelum videbat, ostendit, atque statim spiritum Deo reddidit. Non caruit honore sepulturae extra patriam, cuius anima veram Patriam attigerat. Collecti vicini funus cohonestarunt, quatuor demortui faces praelatae, locusque in aede sacra, inferiis rite institutis, condendo corpori comparatus. Hanc mortuo gratiam praestitit, qui infirmo fomenta ac medicamenta, valentique domum officiaque plurima praeberat. Is erat Mercator Montensis, qui filio Societatem donavit, eleemosynis pauperes donare non cessat. Nostrorum hortatu octo scholaribus tenuioribus aedificium addixit, quibus, praeter non rara nec ingrata, munuscula, lectos, focum etc. attribuit; usque adeo Ibero tenello ne in aliena quidem regione parens defuit.—(*Lit. An. Belg.*). Hispali, Patres Seminarii Anglicani Anglis, Ibernis et Scotis operam egregie navant.—(*Lit. An. Hispal.*)

ANNUS DOMINI 1600: SOCIETATIS 61.

P. R. Fildius, Dublinii 20 Iulii 1600, Patri Generali, Pax Christi.

Non miretur R. V. si rarius a nobis recipiat literas, nam tabellariorum exiguus est numerus, et mercatores, qui in Galliam Hispaniamque navigant, literas perferunt nullas, quas prius non lectitent. Praesentium latorem, P. Arch[er] ad R. V. mitto, qui illam de omnibus, quae apud nos geruntur plenissime informabit; negotiis nostris lucem opemque tulit plurimam, semper apud Dominos, qui rem Christianam promovent, commoratus, statui regioque exercitui vel ex eo infensissimus, sed rei Christianae promovendae hoc calamitoso tempore perquam necessarius. Illum autem ad R. V. mitto, partim quod ex literis R. Patris Duras ad P. Holivodium scriptis intellexerim eam fuisse R^{ac} V^{ac} mentem, ut quam citissime et commodè fieri posset ille remitteretur, partim quod neminem sciam qui melius possit R^{ac} V^{ac} et aliis, quorum interest, negotium Ibernicum explicare; quare e re Christiana erit, si illum aliosque plures ad nos quam citissime remittat, ille enim cum uno aut altero socio necessarius erit ut incultos illos rudesque populos generali quidem nomine Religionis pro Fide pugnantes, sed vita moribusque a Christiana perfectione multum distantes doceant, instruantque ac coerceant a variis excessibus vitiisque quibus addicti sunt. Aliorum operam requireret haec civilior Regni pars, quorum industria, Deo favente, fructu non carebit, quod et nos hactenus experti sumus, propensissimi enim sunt nostrates pene omnes ad sanam fidem recipiendam conservandamque. De P. Henrico FitzSimons, qui duobus mensibus arcta tenebatur custodia, nunc autem liberiori, plura ex hoc latore intelliget. De P. Christ. Holivodio, ex quo com mutavit, nihil audivimus cum prius mensibus singulis per nostros mercatores de eius statu certiores redderemur, Londino namque translatus est in castrum, quod dicitur Wysbich, unde raro aut nunquam ad nos adveniunt nuntii, quare siqua prius de eius libertate spes fuit, nunc concidit hac Regina regnante.

P. Henricus in primo suo in hanc insulam appulsu, formam quamdam Sodalitatis B. M. Virginis instituit, quae licet auctoritate non fuerit fulcita, fructu tamen non caruit; quapropter R^a V^a religiosi mentibus multum conferet, si eidem sodalitati auctoritatem indulgentiamque impertiatur, quae congregationibus, et sodalitatibus eiusdem Deiparae virginis in Collegiis nostris impertiri solent. Communis sermo est Suam Sanctitatem renovasse Bullam felicitis recordationis praedecessoris sui, Pii Quinti, excommunicationis latae in Reginam Angliae eiusque fautores eique adhaerentes, et ab episcopis in quibusdam Iberniae partibus est publicata et recepta, ut in Ultonia et Connacia. Si ad nos eius notitia pervenerit, vereor ne multorum perturbet animos propter eius adimplendae

difficultatem; nec desunt nunc multi viri nobiles, qui percunctantur quid eis agendum sit in tali casu; si enim Bullae obtemperaverint, tunc eorum bona et possessiones in fiscum rediguntur Reginae, et ipsi laesae maiestatis rei condemnabuntur; sin vero Bullae non obtemperaverint, in censuras incident ecclesiasticas, et sacerdotes omnes sub iisdem censuris prohibentur ne sacramenta ulla illis administrent aut Sacrosanctum Missae Sacrificium coram illis celebrent—quae poena illis ipsa morte durior censebitur: cui quaestioni quo modo respondendum sit quum ad id ventum fuerit ex R^a V^a scire desidero, cum ea ad res status pertinere videatur. Et quoniam magna elucescit spes restituendae Religionis Catholicae ex felici successu Belli, nam in omnibus pene conflictibus superior evadit Catholicus exercitus, et ex Hispania novae expectantur copiae, (utinam in hoc ipsum Sua Sanctitas conferret opem), operae pretium iudicavi beneficia quaedam ecclesiastica R^{ae} V^{ae} nominare, quae Societati nostrae ad collegia exstruenda essent perquam opportuna, si ea Sua Sanctitas nobis conferret. Et iuxta Dublinum quidem est monasterium S. Thomae Martyris, quod aestimatur communi aestimatione valere 550 libris Ibernici, libra autem valet duobus coronatis cum dimidio. 2. Monasterium B. Virginis iuxta Dublinum valet per annum 463 lib. 3. Hospitale S. Ioannis Baptistae extra novam portam (partem?) civitatis valet 156 lib. 4. Monasterium Omnium Sanctorum prope Dublinum, ubi haeretici illustre exstruxere collegium, valet 84 lib. (et adiuncta est domus Fratrum Ordinis S. Augustini, valet vi. lib.)¹ 4. Est etiam prioratus seu monasterium de Holmpatrik in Comitatu Dublinensi iuxta mare, locus peropportunus relaxandis animis—valet 69 lib. Plura alia, in diversis regni partibus, descripta ex libris rationum Reginae, tradidi Latori, quae mihi minus nota sunt. Commendo R^{ae} V^{ae} D. Robertum Lalour, qui se socium itineris adiunxit Patri Iacobo, vir bonus ac pius et nostri Ordinis amantissimus, qui licet multum possit in rebus ecclesiasticis in hoc Regno, nihil tamen agit, quoad fieri potest, nobis inconsultis. R^a V^a pro nobis et pro felici successu rei Christianae in hoc Regno, nostrorum sacrificia orationesque impetrabit, et, Deo iuvante, fructus colliget non poenitendos. Beneficium Iubilaei nobis etiam impetrabit, et nos, ut facimus, pro perpetuo bono R^{ae} V^{ae} totiusque Societatis nostrae assiduo Deum precabimur. Dublino, 20 Iulii 1600. R^{ae} V^{ae} in Christo Servus, Richardus Delafeldius.” In dorso scribitur epistolae summarium et additur a P. Generali vel eius Secretario “Remisimus Arcerium (pro?) Sem[ina] riis Hispanis istinc [deinde] mittetur;” caetera minutis characteribus scripta vix legi possunt.

Die 3 Novembris 1600, Robertus Card. Bellarminus ad P. Generalem sic scribit “Rev^{mo} in X^o Padre mio Oss^o-Nostro Signore è risoluto contentare questi

¹ Verba, quae in parenthesi posui, sunt calamo deleta a Patre Field.—E. H.

Hiberni con mandare in Hibernia un Padre della Compagnia nostra Italiano, e mandarlo da Roma, e che sia a gusto loro. Però mi ha commesso che dica a V. P. che ne elegga alcuni, e conferisca con il Sig^{or} Pietro Lombardo, che è il capo delli Hibernesi, e così di quelli se ne stabilisca uno di commune consenso. Con questo mi raccomando alle sue sante orazioni dalle stanze li 3 di Novembre 1600. Di V. P. R^{mo} Att^{mo} servo in X^o, Roberto Card. Bellarmino.

Hic quaedam adiungam de patribus qui in his duabus epistolis nominantur. P. Holivodius coniectus est in carcerem Wisbick, olim Eliensium Episcoporum castrum, nunc propter coeli gravitatem desertum, muris undique fatiscens tectisque dirutis; vastum et palustre solum, stagnantibus aquis ac turpi uligine difforme. Hanc sedem seu sepulcrum potius delegerunt protestantes catholicis enecandis citra caedis invidiam; singuli suum in cavum inclusi, frigore, aestu, solitudine, fame, tenebris et squalore foetido cruciabantur: in hoc ergastulo P. Holivodius quadriennium exegit. P. Henricus Garnett die 19 Aprilis 1599 nuntiat P. Holivodium in carcerem, qui dicitur Gatehouse, coniectum fuisse; die vero 22 Maii 1600 eum sic laudat: "he doth much comfort our friends at Wisbich, and was of exceeding edification in the Gatehouse; there is hope of setting him at liberty and sending him into his country."—Dr. Oliver's Collectanea. In eius locum suffectus erat in Ibernia Pater Ricardus Field, homo navus et prudens, cuius ad conciones, colloquia, consilia, cum permisti Catholicis haeretici passim et schismatici convolarent, perniciosam illi famam conciliarunt, qua exploratores admoniti et irritati capto vincula iniecerunt cum incautius per Dublinum incederet. Nec ita multo post Pater Archer Romam accitus est a Summo Pontifice, ut ipsum de statu Religionis in Ibernia edoceret.—Clemens Catholicorum constantia delectatus P. Ludovicum Manzoni ad eos consolandos legavit.^m Ante suum ab Ibernia discessum P. Archero hoc accidit memorabile. FERIA quinta, die 10 Aprilis 1600, erat in exercitu O'Morrae, Principis Leisiae; motus spe reducendi Comitem Ormoniae ad sanam mentem, petit ut liceat colloqui. Colloquendi facultatem Ormonius non negat. Itaque ex altera parte Ormonius, O'Brien Tomoniae Comes Lomnachaëque Princeps, et "Sir" Georgius Carew Anglus, Momoniarum Praefectus, equis vecti; ex altera vero religiosus P. Archerus, pedes, tribus Ibernis militibus comitatus, in utriusque exercitus conspectu ad colloquium conveniunt, nulla incolumitatis fide interposita. Ibi Archerus, qui linguam Anglicam optime callebat, propter Caruum, Ibernicum idioma non intelligentem, Anglico sermone pie sancteque suo more incipit verba facere. Eum Ormonius interruptit futile quoddam argumentum in Summi Pontificis sanctitatem obiciendo; non tam ex proprio quidem sensu quam ob praesentiam quorundam praecipui nominis Anglorum quos in comitatu habuit.

^m Jouvancy.—Hist. et Epit.

Qua re subiratus Archerus cum pristinum oris habitum aliquantum mutasset, et simul baculum, seu stipitem quo seniles artus sustinebat, dextera forte tolleret, tres Iberni pedites, qui eum comitabantur, Anglici sermonis ignari velle religiosum stipite cum Ormonio congredi existimarunt. Quamobrem periculum quod inermi religioso ab armato impendere putabant antevertere cupientes, duo Ormonium equo deturbant, tertius quoque ferrum stringit : in quorum auxilium pluribus accurrentibus ex catholico exercitu, multitudinem veriti Comes Tomoniae et Caruus fugae se mandant. In Archerum regii magna turba proruunt, quibus Cornelius O'Kellus ab O'Morra missus occurrit. Ormonius ab O'Morra custodiae mandatus ad fidem Catholicam ab Archero convertitur.^a Comiti quanta fieri poterat permissa est libertas, tam ut se quocunque vellet exercitii genere recrearet ; accesserunt ad eum ecclesiastici quidam viri qui de religione liberius eum et plenius quam antea unquam poterant instruxerunt . . . de religione quidem se ab iis instrui gratanter accepit et cum fructu, neque enim haeretica ei unquam doctrina probata ; et dixit se, tametsi cogeretur in rebus politicis dissimulare quamdiu haec Regina viveret, nihilominus, si post eam mortuam contingeret superesse, tunc aperte demonstraret quantum sibi cordi religio esset et iustitia. Unde cum, paulo post quam est dimissus ab O'Morra, Prorex eum inviseret ac, inter alia, invitaret Comitem ad concionem ministri haeretici audiendam, detrectavit religione motus, etsi rationem redderet quod indisposita esset valetudine.^o De Archero autem silentio non est involvendum eum haeticis non modo terrori, sed etiam adeo vel admirationi vel stupori fuisse, ut per maria siccis pedibus incedere, per aerem volare, aliaque super hominum vires assecutum esse crediderint, inde non Archer sed Archidiabolum appellandum confirmantes. In "Pacata Hibernia," in "Itinerario Morysoni," et in "Kilkenny Archæological Journal," an. 1861, p. 390, Comitis captura fusissime describitur ; die 12 Aprilis Prorex eam nuntiat Cecilio ; eodem die Praeses Momoniae scribit Proregi :—This trecherie was plotted by that priest Aucher (recte Archer), and of the conspiracie there was no more but Owny M'Rory (O'More), Shane Oge M'Gilpatrick (my Lord of Upper Ossory's nephew), Callogh M'Walter and four bonnaghes ; Aucher is his bedfellow, Owny M'Rory useth him well. My Lord of Thomond's wound is not above two inches deep and is of no danger. Die 14 Aprilis erant Ormonius et Archerus in Castro de Gortnaclea inter Aghavoe et Abbeyleix ; eodem die Caruus scribit Archerum esse Comitis libarium ; die 26 Aprilis Fentonus dicit "The Erle is still in the Castle of Gortnaclea. The priests and Jesuits do lodge in one room with therle of purpose to alter him in religion." Ultimo die Aprilis Ormonius scribit ad Concilium Supremum : " My verie goode Lords I have been sollicitod to entreat

^a O'Sullivan.^o Lombardi Commentarius, Ed. 1632.

your Lordships to send good securities and saulfsconducte under your Lordships' hands for James Archer and Robert Lalor, preests with other three or foure as shall accompany them in their journey, that they may freely lay down before your Lordships soche things as they in the name of their confederates demand for pacifying, as they say, of these garboyles and troubles; and that during that time they shall not only safely passe and repasse, but also use their function without molestation or trouble. From the woodds the last of April 1600." Die 14 Maii erant in Castro de Ballybrittas. Die 12 Iunii Ormonius fuit liberatus, et, ut ad Regnam scribit, Archerus tunc a castro aberat, et addit in epistola ad "Concilium Anglicum"—I was held in duress by persuasiõn of the most odious traitor Archer, the Jhesuit, and others. Videtur Archerum fuisse os humerosque Ormonio similem; eius forma vestitusque delineantur in pictura conventus, quae est in Bibliotheca Lambethana et in Libro qui inscribitur Pacata Hibernia et in pictura comprehensionis Ormonii, quam videre est in Collegio Dublinensi, et in libro, cui titulus est "Ledwich's Antiquities." Circa hoc tempus Archerus ad religionem Catholicam et causam Ibernicam Dominum Ratcler flexit, ut videmus in epistola scripta a Domino Sidley ad suum cognatum Lord Treasurer Buckhurst: Ratcler had long served the Queen in France and the Low Countries, and had been Major-General in Ireland. But being absolved from his loyalty in 1600 by *Archer the Jesuit*, he revolted to Tyrone, whom he calls the Prince, and is a wicked rebel in Ireland.—Sidley's Letter from Venice, Aug. 31, 1602. Calendar of State Papers. Ni fallor, de Patre Archer narratur, quae legi apud Patrem Michaellem Wadding, qui natus Waterfordiae, an. 1587, Societatem ingressus est an. 1604—"Testis de visu loqui possum de his quae viri Apostolici, qui haereticos inter laborant, sustinent, quandoquidem in mea iuventute praesens aderam, et fui iam capitali supplicio destinatus pro Fide. Fuit persecutio foedissima in Ibernia iussu Elizabethae contra illam fortissimam Ecclesiam. Memor sum militum manus, per vias frequentium urbium divagantes, coegisse Catholicos, infestis eos hastarum cuspidibus attollentes, ut ad suas irent synagogas: bona Fiscò addicebantur, apprehendebantur promiscue sive laici sive ecclesiastici, nobiles deserebant urbium domicilia quod invenirentur impares Gubernatoribus haereticis resistendis. . . . Tunc aliqui patres Societatis Iesu, alique diversarum Religionum sacerdotes, variato cultu, habitu, gradu et populo discurrebant simulati per urbes et oppida, omnes in Fide Catholica confirmando, lapsos erigendo, debiles roborando, viresque subiiciendo praeliantibus in pugnis Domini. Agnovi patres aliquos meae Religionis, qui tanquam milites ac duces inter ipsos haereticos motu continuo latitabant; intrabant palatia principum, et ibi Catholicos eis notos habebant, qui ipsos occultabant; secreto Missam celebrabant, ministrabantque Sacramenta, sicque non paucos

adhuc ex nobilibus ad Fidem reduxerunt. De uno quodam certiore me fecerunt, eum reduxisse quindecim animarum millia, et cum hic Pater in mediis haereticorum cuneis degeret in Ibernia, quando persecutio magis saeviebat, semper manus illorum evasit. Emissarii haereticorum tam multi erant numero, ut nemo iam sciret cui confidere posset; quare mortem ob oculos semper habentes sub hasta vitam habebant, nunc habitu militum utebantur, nunc mercatorum, nunc ducum, latitantes inter haereticos—quotnam ibi cruces et omnis generis aerumnas perpassi sunt isti homines sancti!”—sic Godinez seu Wadingus in “Theologia Mystica,” Lib. 3, Cap. 6, in Appendice. Hoc anno unus ex praecipuis persecutoribus mortuus est, *i.e.*, Henricus Wallopus Anglus ex secretiori senatu et Regni proquaestor, qui Catholicorum cruentus et implacabilis semper fuit persecutor. Is cum coniuge eiusdem furfuris et Domina Sentlegera aliisque primariis Puritanis ritus et exequias ecclesiasticas, tanquam Papisticae superstitionis reliquias, consuevit, inter reliquas blasphemias, irridere, et exsibilare. Tandem vita excessit sed adeo tum intolerabili foetore ut nulli fautorum quantumvis libentes eius cadaveri accedere nedum parentare possent. Igitur non aliud ei templum fuit quam cloaca vel infernus, non alia vero iusta quam nefandae vitae execratio ac divinorum iudiciorum in has cedros Libani commemoratio. Idem prorsus et eodem modo accidit praecipuis exequiarum contemptoribus, ut coniugi praedicti Wallopi, necnon Antonii Sentlegeri, plurimisque aliis Puritanis, ut jam vulgare sit dubium an Puritani, quo magis primarii sint, eo certius, corpore simul et anima ad inferos deportentur. Anno eodem Radulphus Lanaeus eques, regii exercitus censor, Senatus supremi consultor sagaciter indagabat Sacerdotes. Eius statim tota domus, totaque suppellex tam repente noctu deflagavit, ut cum in frequenti habitaret platea, et aedium turris ex solidis esset lapidibus, ipsos tamen excubitores, nedum caeteros, latuerit incendium, et omnibus stupentibus vix cineres, vix ulla vestigia superfuerint. Mirum quam anxio hoc sectarii silentio contegere voluerunt. Idem cum supremum clausisset diem, ubi sepultus fuit, incertum; certum autem est, urna absque cadavere fuisse parentatum.—Sic Holywood, vide eius “Magna Supplicia a Persecutoribus Sumpta.”

In epistola hoc anno ad Ceciliam ex Belgio scripta de Patre FitzSimon eiusque caro collegio Duacensi haec legimus.—“There are in Douay Irish College sixty young gentlemen, eldest sons of the principal gentlemen of the Pale . . . they speak all Irish. . . . Harry FitzSimons, now a prisoner in Dublin, who gallantly maintained the Bull of Pius Quintus against her Majesty, was educated in that house, and his spleen against the State was grafted into him only there.”—State Papers Domestic, an. 1600, p. 496. De se autem haec narrat FitzSimonius—On the 29th of September 1600, Mr. William Nugent,

an honorable and learned esquire, maintained at Mr. Rider's table, that there was no diversity of belief between Catholics of the present day and those who lived in the time of the Apostles. Mr. Rider maintained that the difference was as great as betwixt Protestantcy and Papistry. Both agreed to abide a lawful resolution of the learned. A counterfeit letter, as if from Catholics doubtful towards six articles therein specified, was written on the 21st of October, and required an answer within three months.^p It was couched in the following terms :—

"To the reverend Fathers the Holy Jesuits, Seminaries, and other priests that Favour the holy Roman religion within the Kingdom of Ireland.

"Humbly praieth your Fatherly charities F. W. and P. D., with many other professed Catholics of the holy Roman religion : that whereas of late they have heard some Protestant Preachers confidently affirm, and (as it seems unto our shallow capacities) plainly prove, that these six propositions, hereunder written, cannot be proved by any of you to be either Apostolical or Catholic, by Canonical Scripture, or the Auncient Fathers of the Church, which lived and writ within the compass of the first five hundred years after Christ's Ascension. . . . And thus, having shewed you our doubts, we desire your fatherly resolutions as you tender the credit of our religion, the convincing of Protestants, and the satisfying of our poor consciences. And thus, craving your speedy, learned, and fatherly answers in writing, at or before the 1st of February next, with a perfect quotation of both Scriptures and Fathers, themselves not recited or repeated by others, for our better instruction, and the adversaries' speedier and stronger confutation, we commend your persons and studies to God's blessed direction and protection."^q

"To be brief, it was partly referred to me, and partly imposed, that I should decide this controversy, as well as one in prison, sequestered from all communication with my brethren, and divers other ways disabled and hindered, of my slender capacity in so short a time might accomplish. I accordingly dispatched brief collections of Scriptures, Fathers, and evidences of most principal Protestants as well of England as of other countries, and observed such order as from time to time I laid open before all beholders their evident demonstrations, that the cause of Mr. Nugent was most just, and the contrary altogether untrue. I sent them, the 2nd of January 1601, in the name of the Catholic priests of Ireland, by my cousin, Mr. Michael Taylor, gentleman, who delivered them presently to Mr. Rider."^r

^p "Catholic Confutation of Mr. Rider's Claim to Antiquitie." Rouen, 1608. By FitzSimon. —Advertisement to the Reader.

^q Rider's "Cayeat," p. 1; vel p. 23 of FitzSimon's "Confutation."

^r FitzSimon's "Confutation." —Advertisement to Reader.

"He showed great contentment, great thanks, and gave great promises to reply with like expedition. He admits in his *Caveat*, that he received the answer—'by a courteous gentleman,' whom he takes to be a priest—and he says it was subscribed by Maister Henry FitzSimon.^s But it was not subscribed at that time. For, on the 6th of January he repaired to me in the Castle, applauding the aforesaid answer, and saying it was beyond his expectation, and that he would rejoin thereto, if it were approved by my name and subscription. Mistrusting bad measure by such a demand, I remained slack to condescend thereto. Manifold protestations were made on the spot, as also in his letter to that effect, of great good will to pleasure and benefit. Upon which flattering, but specially to honour my Saviour Jesus Christ and his invincible Church, I gratified him with my approbation and subscription, not fearing death or danger for my profession.

"Notwithstanding his promise of expedition, his reply came not in three months almost thrice tripled."

A ministellis denunciata fuit disputatio, ait Pater FitzSimon, et proposita aliquoties magna animi specie, oblata simul publica indemnitate fide, et laceratis qui auderent impugnare universis; sed simulate omnia. Ubi enim vel minimus in millibus comparui, sectariis ipsis agonothetis, cum sectariis congregari paratus, pro conclusionibus impugnandis inclusiones ineluctabiles, pro eruditionis specimine proditorum calumniosa crimina, pro concertatione scholastica catastas ac cruce cruentas subeundas comperi. Dixit enim Lucas Challiner, iners eorum Achilles (reipsa Achelous, serpens et taurus), 'cum Iesuitis, Statui Regique exosis, commercium se nolle habere'—calva profecto (saltem inter nos) ipsismet sectariis visa excusatio, cum fides studiumque meum Regio Diplomate publico, dato 12° Martii 1604, enixius probaretur. Alter eorum Pseudo-Decanus, Meredyth Hanmer, in Patris Campiani "Rationibus" nominatus, ab aliquam animi impotentiam in carcerem, ubi eram, coniectus, a multis nec minimis suorum (inter quos Sir William Warren) ad disputandum efflicti instigatus, Agathone autem taciturnior perseveravit, donec ego causae bonitate suffultus defendere quicquid inter nos infirmissimum vel impugnare quicquid inter ipsos tutissimum reputant, in me reciperem. Tum vero clamore suorum, infamiaeque subeundae terrore, veternum excutens, "Hem!" "inquit, unde nobis probas diversum a Deo peccata remittere?" Is certe, aiebam, peccata remittit, qui a peccatis baptizat; homo autem baptizat; ergo et homo peccata remittit. Si propositionem neges, ex Formulista Puritanum, et sacrilegii in Articulum 27 doctrinae in Anglia stabilitae reum te constitues. Ille vero, Puritanis durissima imprecatus, receptui cecinit, et cum omnium cachinnis carceris praefectum laesae maiestatis

^s "Caveat" Rideri.

postulavit, qui in regiam religionem aperte disputantem non coercuisset. Crastino vero appetente, Regni Ordines, de re tota admoniti, eum citius quam alioqui voluissent emanciparunt, ne homo temulentus (sic loquebantur), alioqui longe doctissimus, victoriam insultabundo Iesuitae saepius concederet. Sic FitzSimon in "*Britannomachia*;" in epistola vero A. R. P. Aquavivae data 5 Ap. 1604, addit—"Qui per corvos Heliam aliosque alebat, mihi in magna egestate *per Hanmerum*, Campiani adversarium, succurrebat; is duas Atticas et amplius amphoras, alteram byrae, alteram frumenti contulit. Is usum omnium librorum suorum permisit; is tantopere mihi studet, ut sectariorum neminem ferat obloquentem, neque ullius invidiam mea causa aestimat. Qui, cum ex quo congressi uterque sumus suggestum refugiat, saepeque Puritanos agitet, suspectus propositae defectionis habetur; sed totus est in symposiis, totusque scommatibus dictariisque deditus, ut verear quaerentem sapientiam non inventurum. Sic FitzSimon; eius amicus obiit paulo post, de quo sic scribit Waraeus—"Meredithus Hanmer, Wallus, S. Theologiae Doctor, ecclesiae SS. Trinitatis Dublinii Thesaurarius, e Greco in Anglicum sermonem transtulit an. 1584 ecclesiasticas historias Eusebii, Socratis, Evagrii et Dorothei Tyrensis, quibus chronographiam addidit ecclesiasticam. Scripsit porro Ephemeridem Sanctorum Iberniae, et Chronicon Iberniae. Obiit Dublinii, peste correptus an. 1604."

Iacobus Usserius hoc tempore voluit cum FitzSimone contendere—"Prodiit semel," inquit Iesuita, "in summa vocis vultusque trepidatione octodenarius praecocis sapientiae (non tamen malae ut videbatur indolis) iuvenis, nescio an aurae popularis cupidior, saltem de abstrusissimis rebus Theologicis, cum adhuc philosophus philosophica studia non esset emensus nec ephebis egressus, disputandi avidus. Hunc iussi suorum calculos afferre, quibus agonista idoneus renunciaretur, et vel cum ipso disputationem me ingressurum. Sed sicut ipsi minime eum tanto honore dignati sunt, ita me vicissim sua deinceps praesentia dignatus ipse non fuit.—Sic FitzSimon in epistola ad P. Aquavivam quae est in "*Britannomachia*." Vide fabulam de hoc congressu apud Saldenum de Lib., p. 368, Act. Erudit. Lips., 1687, p. 115; videre est etiam epistolam Usserii in eius operibus, quam hic inseram, etsi dubito an unquam ad FitzSimonem fuerit scripta—"I was not prepared, Mr. FitzSimon, to write unto you before you had first written unto me concerning some chief points of your religion, as at our last meeting you promised. But seeing that you have deferred the same (for reasons best known to yourself), I thought it not amiss to inquire further of your mind concerning the continuance of the conference begun between us. And to this I am rather moved because I am credibly informed of certain reports, which I would hardly be persuaded should proceed from him who, in my presence,

pretended so great love and affection to me. If I am a boy, as it hath pleased you very contemptuously to name me, I give thanks to the Lord that my carriage towards you hath been such as could minister no just occasion to despise my youth. Your spear belike is, in your own conceit, a weaver's beam, and your abilities such, that you desire to encounter with the stoutest champion in the host of Israel; and, therefore, like the Philistine, you condemn me as being a boy. Yet this I would fain have you to know, that I neither came then, nor do come now, unto you in any confidence in any learning that is in me (in which respect, notwithstanding, I thank God I am what I am); but I come in the name of the Lord of Hosts, being persuaded that even out of the mouths of babes and sucklings he was able to show forth his own praises. For the further manifestation whereof I do again earnestly request you that, setting aside all vain comparison of persons, we may go plainly forward in examining the matters that rest in controversy between us. Otherwise I hope you will not be displeased if, as for your part you have begun, so I also, for my own part, may be hold for the clearing of myself and the truths which I profess, freely to make known what hath already passed concerning this matter. Thus entreating you in a few lines to make known unto me your purpose in this behalf, I end."

"Tuas (*sic*) ad aras usque,

"JAMES USSHER."

Patres Ortega et Fild tanto uberiorem animarum messem collegere, quanto foedior morbis ille annus (1600) extitit in Guaraniam, quam Paraguaiae partem excolendam praecipue sumpserant: pagos, antra, nemora diu noctuque concursabant, ut morientibus catervatim Indis praesto essent.—Iouvancy. Hoc anno Societatem ingressi sunt Ioannes Barnwall, Ioannes More, Andreas Nolan, Iacobus Wale, Iacobus Comerford, Thomas Wale, Iacobus Butler, et Robertus Nugent. Eodem tempore editus est secunda vice liber, a P. Gulielmo Bathe scriptus, de Arte Musices. Ediderat Londini, anno Domini 1584 aetatis vero 20mo, "A brief Introduction to the true Art of Music, wherein are set down exact and easy rules, with Arguments and their solution, for such as seek to know the reason of the truth. Which rules he means whereby any by his own industry may shortly, easily, and regularly attain to all such things as to his art do belong. London: 1584." Haec Blissius et alii, sed accuratius Henricus Foley s.r. Prov^{ac} Angliae sic librum describit in epistola ad me scripta—

Presented to the British Museum by Sir John Hawkins.

May 30, 1778.

B. M. C. 31. a. 18.

"A briefe introduction to the skill of Song, concerning the practice, set forth by William Bathe, Gentleman. In which work is set downe X sundry wayes of

2 parts in one upon the plaine song. Also a Table, newly added, of the comparisons of Cleffes, how one followeth another for the naming of notes; with other necessarie examples to further the learner.

Fabius

Musica est honestum et iucundum oblectamentum, liberalibus ingeniis maxime dignum.

London : Printed by Thomas Este.

[The tract has no date, is not paged—very small 8vo, pp. 25, of which 6 are in music.]

No dedication to }
Earl of Kildare. } "TO THE READER.

"Ignorance, as Divines do testify, is one of the plagues put upon man the creature, for transgressing the commandments of God his creator, from which we are to come (as the patient from his disease) by degrees. Man's understanding is likened by Aristotle to the eyes of the Owlet in the daylight. Solomon saith, 'Dedi cor meum ut scirem prudentiam, doctrinam, erroresq:' &c. [Eccles. i. 17.]

"The fame of our ancestors that diligently laboured to bring us, and in many things brought us, from ignorance to knowledge, shall never be forgotten so long as those things, wherein they laboured, be in estimation, and (in mine opinion) so far forth as we may, we should imitate the steps of them; for the plague of ignorance is so great, that neither did they, neither shall we find so much, but that we must leave sufficient for our posterity to be found. Wherefore, seeing sufficiently others to labour and travell in other sciences, I thought good to bestow my labour in music, seeing that pains might so much prevail, as by the fruit of my labour may plainly appear. I took the matter in hand upon this occasion, tho' it were far distant from my profession, being desired by a gentleman to instruct him in song. I gave him such rules as my master gave me; yet could I give him no song so plain wherein there chanced not some one thing or other, to which none of those rules could directly lead him. . . .

"In a month and less I instructed a child about the age of eight years, to sing a good number of songs, difficult crabbed songs, to sing at the first sight, to be so indifferent for all parts, alterations, cleves, flats and sharpes, that he could sing a part of that kind, of which he never learned any song, which child for strangeness was brought before the Lord Deputy of Ireland to be heard sing; for there were none of his age, though he were longer at it, nor any of his time (though he were elder), known before these rules to sing exactly. There was another, that had before often handled instruments, but never practised to sing (for he could not name one note), who hearing of these rules, obtained in short time, such profit by them, that he could sing a difficult song of himself, without

any instruction. There was another, who by dodging at it, harkening to it, and harping upon it, could never be brought to tune sharps aright, who, so soon as he heard these rules set down for the same, could tune them sufficiently well. I have taught divers others by these rules, in less than a month, what myself by the old obtained not in more than two years. Divers other proofs I might recite, which here, as needless, I do omit, because the thing will show itself." . . .

The last page of this tract consists of a musical map, called "A Table of the Comparisons of Cliffe, how one followeth another for the naming of notes : changing (ut) into (sol), and (re) into (la)."

^{1042. cl. 36}
₁₋₃

Is a duplicate copy, wanting only the above musical map.

Hoc opusculum est nova editio, facta an. 1600 sub hoc titulo, "A Briefe introduction to the Skill of Song, concerning the Practice set forth by William Bathe, Gent. London : printed by Thomas Este. 8vo." Revera est novum opus, cum omnia ita retractaverit, ut vix unus prioris libri paragraphus ibi integer inveniatur. Priorem librum dicavit suo avunculo, Comiti de Kildare, qui tunc in Turre Londinensi detinebatur. Sic scribit Bliss in sua editione libri cui titulus est "Athenae Oxonienses;" sed Comes de Kildare erat eius avunculus magnus, nam haec de se ait Bath in Libro Novitiorum Tornacensium : "Gulielmus Bath, Dublinii natus in Festo Paschae 1564, a Ioanne, Iudice, et Eleonora Preston; studuit human. in Ibernia, philosophiae perfunctorie Oxoniae; Lovanii aliquid Theologiae; admissus Cortraci a R^{do}. P. Duras et ingressus Tornaci in Festo S. Matthaei 1596."

Quoniam scriptores Protestantici, Harris (in Biographia Britannica), et Ryan (in Irish Worthies), Batheum eiusque familiam in contemptionem adducere conati sunt, non abs re erit de ea breviter tractare. "Harris," inquit Blissius, in libro qui inscribitur, *Wood's Athenae Oxonienses*, "Harris, the writer of Bath's life in the Biographia Britannica, tells us, from tradition, that he was of a sullen, saturnine temper, and disturbed in his mind on account of the decay of his family, which had fallen from its pristine rank by rebellions, extravagance, and other misfortunes." This statement is given on the authority of a brother citizen (Harris) who had doubtless good grounds for the assertion. Otherwise Bathe's early habits and propensity to music, in which "he much delighted," seem to warrant a supposition that he was of a more lively habit. It appears, moreover, that in later life he was beloved and respected by all orders for his singular virtues and excellencies. Now, a sullen, saturnine man is not generally an object of such universal esteem, nor does it seem probable that one of such a temper would be fixed on to transact public business for the benefit of his Society. I cannot but

think that this censure is built upon a very slender foundation, and I think I am right, as no authority has been adduced to support it. W. Bathe was of a very ancient family in the Counties of Dublin and Meath, and immediately descended from the Bathes of Dullardstown."

Haec habet Dominus Bliss in suis adnotationibus, quibus Historiam Oxoniae locupletavit; eadem fere scribit Kippisius in notis quas affixit libro qui vocatur *Biographia Britannica*. Hanc quaestionem iuvat fusius tractare.

An. 1350 Ioannes Bathe erat Praefectus (seu "Provost") urbis Dublini; an. 1381 Thomas Bathe, anno vero 1535 Iacobus Bathe, de Drumconrathe, erant "Chief Barons of the Irish Exchequer"—et Iacobus vivebat in pulchro Castello de Drymnagh prope Dublinum. An. 1554 Ioannes Bathe de Drumconrath et Athcarne, avus Gulielmi, erat "Chief Justice of the Common Pleas in Ireland," et an. 1564¹ eius filius, Ioannes, erat "Attorney General" et postea erat "Chancellor of the Exchequer" ante an. 1584, ut videre est in *Calendar of State Papers, Ireland*, an. 1584, p. 503.—Vide D'Alton's *King James's Army List*, Vol. 1, p. 55, et Smith's *Law Officers of the Crown*.

Eleanora, mater Gulielmi Bathe, s.i., erat filia Terti Vicecomitis de Gormanstone, et neptis Noni Comitis de Kildare; et erat soror Baronissarum de Navan, de Delvin, et de Slane; cognatione attingebat O'Carroll Principem de Elye, O'Connor Dominum de Offaley, O'Toole Dominum de Imaley, O'Neill Principem de Tirone, MacCarthy Principem de Carbery, et Comites de Fingal, de Roscommon, de Lincoln, de Tirconnell, de Thomond, de Ormond, et de Desmond; et tandem sanguine erat coniuncta Henrico Octavo. Soror Patris Bathe erat uxor Vicecomitis Netterville de Douth et mater Nicholai et Christophori Netterville e Societate Iesu. Haec excerpti ex *Historia Comitum de Kildare*, scripta a Marchione de Kildare, et ex Libro, qui inscribitur "Irish Peerage, by Archdall." Praeterea Lyncaeus ait Gulielmum Bathe, locuplete patrimonio relicto, se Societati aggregasse.—*Alithinologia* p. 189. Ex his et ex "Inquisitionum Ibernicarum Repertorio" constat Harrisium vehementer errasse. Hoc anno Salmanticae, Iberni Alumni, quorum in hac urbe, bonarum artium altrice, Societati commissa tutela est, Regis ampliore patrocinio tecti, in literis et in virtute pergunt alacriter. Anniversaria aucta pecunia est ad vitae subsidia, quodam Nostro Ibero procurante. Hinc ad patriam iuvandam amandati nonnulli, studiis feliciter absolutis.—Sic Lit. An. Salmant.

ANNUS DOMINI 1601 : SOCIETATIS 62.

Pater Nicolaus Leinich sic scribit ad P. Generalem die 20 Sep. 1601:—Pax Xti. Esta sera para dar cuenta a V. P. como Dios loseenido [ha se vido] a nos

¹ Recte, Die 8vo Martii, an. 1575.—Vide *Calendar of State Papers, Ireland*, an. 1575.

dar salud nesta tierra, andamos los 4 hijos de V. P. cada hun [cada uno?] por su parte travaiaando en la vinha del Señor. Los tres andaon en Dublin y fuera d'ella procurando las conversiones dellas animas. Yo quedo en la provincia de Monster cuidando las animas; y ierto [cierto] no se puede crer el fruto y provecho que los minimos hijos de v. p. hacen aquí porque son tan buscados y tan queridos dellos sc̄res [sacerdotes vel señores?] y gente principal para remediar sus consciencias, y trattar con nosotros sus cosas, que no se puede decir, andamos per una parte y otra buscando las prejas y traiendo muchos al conocimiento del cielo. Long [?]] dicir a V. P. que aunque fuessemos 10 de la cõpa [compañía] ó 20, tuvieremos haito que hacer; y yo solo confessei la quaresima passada mas de 400 personas . . . algunos clerigos he reducido y traido a dejar sus concubinas, amistei algunos nobles y otra gente de qualidade, enfin [he hecho] otras cosas desta sorte [de] que a su tiempo V. P. tendra cedo noticia, porque andamos todos 4 para hacer una carta annua de las cosas principales y de mas edificacion. Yo estuve con [el p^e] Henrico [FitzSimon] que esta preso, el qual tiene mas libertad, y dice missa quando [q]uiere, y confio en el Señor que cedo del mes tendra libertad. Alla yn Dublin hicimos nuestras preparaciones para renovar nuestros votos segun la costumbre de la Compa [*i.e.*, Compañía] con santo regocijo y alegria nuestra. Desseamos que V. P. nos embie las facultades que tenemos, con mas clareza, y particularmente facultatem consecrandi aras, calices, atque dispensandi in contrahendis, porque aquí no ay prelado ó Ovispo, syno un solo que es impotente y muy viejo, y que no queria hacer cosa alguna; tambien algunas indulgencias para la consolacion desta gente; y algunos granos y otras cosas desta sorte, porque esta gente quierese attrahir con semejantes cosas. El p. Ricardo Fieldius estuvo para partir a dar cuenta a V. P.; pero consultamos que non era bien hasta las respuestas de las cartas, que . . . escrivimos; por tanto pedimos a V. P. nos mande consolar con su carta, y con la resoluicion de las facultades sobredichas, porque son de importancia. Ha llegado el p^e Jacobo Vitus, y cierto que es bene affectus erga nostros, y se mostra a hacernos lo que pudiera. Acavo pidiendo a V. P. su bendicion, pidiendo ser incomiendado en los sanctos sacrificios de los nuestros ex Hibernia.

NICOLAO LEINICH.

Idem ad eundem eodem die—Pax Christi. Esta es la 2^a carta que embio a V. P. despues que llegey a esta tierra y pensey de recevir de V. P. algun consuelo, pues estamos tam lejos de sus amonestaciones y santos consejos; mas todo se puede attribuir a la incomodidad de portadores y dificultad del tiempo, etc. Estamos, locres a Dios, los pocos hijos de V. P. nesta tierra de salud, los tres estan en Dublin, s [es á saber?], el P. Fielde, Andre Moronos, y Patricio Lenan; y el P. Henrico que esta aun preso, pero con alguna libertad mas de la

que solia tener ; yo todo el tiempo hasta estos postremos meses siempre travajei fuera in las Aldeas con los cavalleiros y otra gente honrada, adonde, locres a Dios, tirey muchos de su mala vida, y otros a hacer muchas confessions generales, catechizando grandes y pequeños ó chiquitos, tambien remediando algunas necesidades y extirpando malos costombres. Y cierto se la Compañia tuviera libertad nesta tierra, como tiene en las mas, no se puede crer el fruto y el provecho, que se seguira ; pero todo a suio (*sic*) tiempo. Despues de algunos meses parti para Dublin, para, segun la instruction consolarnos (*sic*) unos con otros, y ansi hicemos nuestras preparaciones para renovarnos los votos de la Compa [*i.e.*, Compañía] segun la costumbre y instituto cón harto consuelo y alegría nuestra ; [tu]vimos nuestras conferencias sobre las facultades, y privilegios, los quales son confusos. Pedimos á V. P. queira (*sic*) embiarnos licencia ad consecrandas aras, calices, atque ad dispensandum in contrahendis, porque son de importancia, y hay grandissima falta de obispos nesta tierra ; tambien algunas indulgencias por el discurso del año, y— algunos granos, cuestas, medallas, etc. para el consuelo y provecho spiritual desta gente. Yo visitey el p. Henrico, que esta en la torre, el qual esta animoso y conforme con la voluntad de Dios ; haz mucho provecho alla dentro, porque, como tiene alguna libertad, converge y reduce algunos schismaticos y hereges, y resolve muchos casos, y ansi hacen los demas. El p. Richardo estuve para ir a V. P. pero con el aviso, que yo y los demas demos se quedo hasta la pr^a vera [primavera ?] o recevir respuesta de las cartas que escrivio a V. P. Del estado de la patria ia tengo escrito al p. Duras, aora pido a V. P. su santa benedicion para my y para los mas hijos suios, etc. De Hibernia 20 Sep. 1601.

NICOLAS LEINICH.

In his hispanicis literis exscribendis non mihi mens fuit eas ad hodierni sermonis hispanici formam revocare, cum ea textus mutatio foret corruptio. In Appendice eas latinitate donabo ; hic earum summarium scribam—P. Generalem certiore facit de sociorum numero et laboribus. PP. Field, Morony et Lenan in Lagenia zelum exercent, Leinich laborat in Momonia, est tantum unus episcopus et ipse est senio confectus ; P. FitzSimon est in carcere fortis et animosus, convertit haereticos et multos conscientiae casus solvit. Episcopus, de quo loquitur, erat Dermittius MacCragh ; die 18 Iunii 1601 Praeses Momoniae scripsit ad Cecilium se sperare Episcopum mox captum iri—I am promised for one hundred pounds to gett Bishoppe Craghe. Ante diem 24 Ap. 1604 erat mortuus, ut patet ex epistola Patris Holywood, qui eum vocat "Episcopum Corcagiensem piae memoriae."

Hoc anno Societatem ingressi sunt saltem quinque ; Petrus Waddingus, Waterfordiensis, natus an. 1581 a Thoma et Maria Walsh, nobilibus, gram. et

hum. per septennium operam dedit in Ibernia primum, dein Duaci per annum. Ibidem philos. biennio, et M.A. creatus; admissus Audomari a R. P. Oliverio, venit ad domum Probationis Tornacensem 24 Oct. 1601. Eodem anno in Hispania ingressi sunt Stephanus Morty, Patricius Sherlock, et Gulielmus White, Waterfordienses.

Collegium Ibernorum, in Academia Duacensi erectum, est numero frequens, et pietate et fertilium ingeniorum bonitate apprime floret; in eo alumni 60 solis piorum eleemosynis sustentantur. Patris Provincialis commendatione, ac sedula diversorum Rectorum opera in variis Provinciae locis ad 54 aluntur, et in scholis nostris pietate ac literis imbuuntur, ut utiles evadant Ecclesiae illi afflictae operarii—(Lit. An. Variar. Prov.). Gadibus, multi ex quinque Ibernis navibus in hunc portum ingressis apud unum e Nostris suae linguae peritum, totius anni maculas confessione abluerunt, e quibus bini per eundem sacerdotem, haeresi abiecta Fidem acceperunt. Olisipone nulla gens est quae nostrorum operam desiderat; nam sunt apud nos qui Germanicam, Gallicam, Belgicam, Iberniam, Italicam, ceterasque linguas callide norunt. Hispana classis huc appulit, satis instructa militibus, Iberniam petitura, et, dum idoneum tempus expectat, Nostris occasionem charitatis exercendae praebeuit. Non pauci ex Ibernia profugi ad nos se recipiunt, quibus sacerdos noster Ibernus consilium praebeuit et auxilium. Redit in Iberniam Archerus an. 1601 cum hac Hispanica classe. Expeditionis caput erat ut in unum copiae omnes tum indigenarum, tum Hispanorum coirent. Id ne fieret locorum intercapedo et anni tempus hybernum prohibuere. Hispani foris ab hoste intus a morbis obsessi reddere Kinsaliam maluerunt quam temere ac frustra perire. In Ibernia remansit p. Archerus cum fratre Dominico O'Colin de quo plura postea, seseque adiunxerunt patribus quinque, qui ibi occulti debebant, quorum unus p. Henricus FitzSimon in Castro Dublinensi occultus tenebatur et cum Ericum [Rider] declinare cominus pugnam intellexisset, illum edito libello velut eminus vulneravit.—Sic Iuvencius. Clemens Papa, catholicorum constantia delectatus P. Ludovicum Manzoni ad eos consolandos legavit, sed, rebus brevi peiorem in locum prolapsis, Manzoni obstructos aditus et bellico tumultu omnia circumstrepere cernens in urbem reversus est.—Sic ait Iuvencius. Pater Manzoni, de quo hic agitur, an. 1610 Messanae vitae cursum clausit. Ex "Historia Provinciae Siculae" haec de eo summam exscribere iuvat—Messanae aerumna potiusquam aetate aut morbo confectus obiit, vir plane summus et ad maxima quaeque a natura comparatus. Clarissimo sanguine an. 1546 Panormi ortus, sortitus est a natura elegantem oris et corporis speciem, ingenium et liberalem animum, erectam indolem, ingenium altum, excelsum ac supra reliquam hominum conditionem facile ac mite, a cardinali Toletio constanter delectus et in honore habitus. Eius facundia copiosa, ornata, efficax habebatur.

Theologicas disciplinas Panormi, Romae et Mediolani tradidit. Praefuit collegiis Ianuensi, Mediolanensi, Germanico et Romano, et Provinciis Neapolitanae et Mediolanensi; quo in magistratu quum versaretur, Clemens 8 tanta viri fama commotus, impeditissimam ei ad Iberos legationem commisit, datis ad id publicis Romae literis XIV. Kal. Maias an. 1601, quibus Manzoni mandabat ut Iberniam cum potestate lustraret, et Romani Pontificis a latere legatum sine exceptione ageret, atque Insulae Sacerdotia etiam suprema cognosceret et Iuris dicendi facultate componeret. Clemens Octavus hunc Nuntium O'Nello promiserat, die 20 Ianuarii an. 1601: "Cogitamus propediem mittere ad vos peculiarem Nuntium nostrum et huius Sanctae Sedis, vestram, pium, prudentem, zelo Dei praeditum, et nobis probatum, qui nostri erga vos amoris testis sit." (Hibernia Pacata, p. 667.) Sed ea expeditio exitu caruit, maximis interpellata difficultatibus, quae explicari non potuerunt. In Iberniam transmissurus, et Olisiponem contendens, ubi navigium conductum fuerat, in oppido Santarem paulisper consedit. Ibi in Templo principe civitatis, quum 15 Kal. Quintiles an. 1601 Festo Corporis Christi, hostiam in processione portatam devote aspiceret, ex ea statim fulguris instar eluxit Christi Iudicis facies adeo severa, ut ille quamvis animo esset forti et impavido, e vestigio pavens magno artuum tremore concuteretur et exanimatus concideret. "Ex eo tempore, ait ipse, singulis horis horrici ostenti recordatione perterritus, in me descendo atque ita mecum reputo. Si te tantopere commovit ea Christi irati, quam tandiu flagitaveras, adumbratio, quid, Ludovice, quid erit quum apud iustissimum Iudicem causam dices?"—Hist. Prov. Sic. s. I.

ANNUS DOMINI 1602: SOCIETATIS 63.

Litterae P. Gulielmi Bathe ad P. Antonium Possevinum scriptae in fine Maii 1602, seu "Summaria relatio de statu rerum in Hibernia a tempore quo Hispani appulerunt usque ad finem Maii."

1°. Catholici, qui gerunt bellum in Ibernia contra reginam Angliae suas ditiones et copias maximas in parte Aquilonari tenent, et Don Ioh. de Aquila aestimans se potuisse praevalere, duxit Hispanos, contra omnem expectationem, ad partem Australem oppositam, ubi regina maxime potens est.

2°. His auditis, Catholici, licet cum magna difficultate, dispendio, et periculo appropinquaverunt, sed exercitus reginae interim obsidebat Hispanos in oppido dicto *Kinsal*. Tunc Catholici Iberni castra opposuerunt iuxta copias Anglorum, et omne auxilium in pascuis et subsidio lignorum ad ignem contra frigus (tunc valde intensum) aliaque per terram ferenda impediverunt, et hac ratione

inimicorum vires enervare decreverunt ; uti fecissent si non essent ab hoc consilio revocati.

3°. His pendentibus, Don Ioh. suis literis et nunciis a praedicto consilio illos revocavit improvida importunitate urgendo ad aggrediendos cito hostes quacunque ratione, simul promittens se una pugnaturum, quod tamen non fecit (propter aliqua forsitan quae interim occurrerunt impedimenta), et multi ex Ibernīs, etiam nimis indiscreto fervore aggrediendi Anglos, hoc immaturum consilium probarunt, et alii contra, et hinc confusio, et sic aggressi sunt hostes contra consilium potentissimi et maxime experti Ducis et Generalis sui Principis O'Neli, unde cito defecit ordo inter milites in praelio, quo percepto, inimici dissipatas turmas facile illo die fugarunt, et quasi 1000 ex nostris sic occisi sunt. Alii pauciores numerant.

4°. His peractis Catholici, videntes sese inter tot incommoda, in illis partibus, ubi regina maximas suas vires habet, non potuisse diu subsistere, ad sua redierunt, sed unus ex precipuis, Comes O'Donil, in Hispaniam ad regem venit, honorifice exceptus est, statum rerum exponit, regem plene informat, cito expeditus ad Corunnam rediit, inde novum subsidium secum suo tempore ducturus.

5°. Tunc repente, hiemis asperitate, inter Hispanos obsidione cinctos multi aegrotarunt et plura supervenientia incommoda timebant, et ex alterâ parte in exercitu Anglorum multo plures mortui sunt quam inter nostros erant infirmi. Hinc ultro citroque de pace tractant. Anglis eam admittentibus, sub hac conditione ut Hispani portus et loca occupata restituerent, et ipsi cum rebus suis incolumes redirent.

6°. His pendentibus quidam nobiles Ibernī, quorum portus et loca maritima non erant occupata a Don Iho., sed solo amoris intuitu accommodata aliis qui cum Suriago subsecuti sunt, miserunt legatum rogantes regem cavere, ne contra omnem aequitatem hos portus etiam Don Iohannes inimicis traderet ; cum execrabile nefas sit si quis in flagrante pugna, gladium suum unicum amico accomodans, hunc gladium in manus inimici traderet, et amicum inermem morti exponeret. Rex benigne tractat legatum, responsum consolationis dat, et tale facinus omnes in aula regis uno ore Christiano homine indignum iudicant. Alii tamen ex altera parte dixerunt quod positis certis circumstantiis expedire potuisset ; sed interea antequam legatus ille ab Hispaniis decessit, Don Iho., statuto cum Anglis pacto, hos portus etiam cum reliquis (quoad potuit) tradidit. Sed unus nobilium dictus O'Soulevan, Dominus portus, quem Beerhaven vocant, his intellectis, a suis locis dimisit Hispanos, retento omni apparatu bellico, et in signum fidelitatis suae erga regem, filium suum obsidem misit, quod rex cum summo affectu approbavit, qui illum semper amando (iuvando?) pergit.

7°. Facta conclusione et stabilito pacto pacis Hispani redeuntes appulerunt Corunnam ultimo Martii; his tamen non obstantibus, Catholici in Ibernia occasionaliter fortiores sunt iam quam ante accessum Hispanorum. 1°. Enim plures, qui ante steterunt a parte reginae, audito Hispanos advenisse Catholicis sese aggregarunt. 2°. Post illud tempus aliqua loca ab inimicis recuperarunt, et in diversis regni partibus solito melius sese contra inimicos munierunt. 3°. Loca viciniora inimicorum ita vastarunt, ut inimicis vix ulla relinquatur spes aditus ad ipsos expugnandos. 4°. Iberni per se post discessum Hispanorum diversas adepti sunt contra reginam victorias, ita ut ex his omnibus, favente Deo (adiuncto futuro regis auxilio promisso), magna spes detur brevi liberandi totum regnum Iberniae a iugo haereticorum.

8°. Consuetudine est fraus belli unam partem fictitiis epistolis conari inter personas principales alterius partis odium seminare; sic haeretici, nomine Patris Iacobi Archerii e Societate Iesu, literas fictitias composuerunt petentes gratiam a regina et promittentes Patrem sub certa conditione concionaturum contra omnes inimicos reginae, et haeretici literas dederunt Don Iho. ostendendas regi, sed fraus detecta cito apud prudentes evanuit.

9°. Rex interim copiosum exercitum novum parat. Regina pariter in Anglia similem, quae interim misit ad Iberos ad tractandum cum illis de pace. Hi vero negant, nunquam cum haeticis pacem habituri, quamdiu bellum gerere possunt. Interea omnes expectant qualis proximo Autumno utriusque exercitus eventus futurus est. Res magni momenti primo conatu optatum successum sortiri non solent.

10°. Die 27 Maii solvit navis Corunna in Hibernia, tendens, et in ea legatus Provinciae, Australis Mononiae dictae, [Eugenius Mac Egan?] eodemque tempore rex misit 20,000 ducatos quibusdam nobilibus Hiberniae in signum gratitudinis. Milites regis parati dicuntur venientes ab Italia 12,000, in Lusitania 7000, circa Corunnam 5000. Sparsus est rumor quo fertur iam Anglos in Lusitaniam venisse, qui latrocinia et spolia in certis locis maritimis et non amplius aggredi posse dicuntur. Hactenus praecipua eorum, quae hic Velesoleti [Vallisoleti?] intelleximus usque ad finem Maii.

PATRI ANTONIO POSSEVINO."

Ex scriptura patet haec fuisse a Patre Bathe exarata.

Litterae Patris Gulielmi Bathae ad Patrem Manzonium, mense Iunio. "R^{mo}. et admodum religioso Patri, P. Lodovico Mansonio suae S^{is} pro Ibernia Nuntio, de rebus Ibernicis, post pactum initum cum Anglis mense Martio, relatio Domini Hugonis Mostian Capitanei. 1°. Prorrex Anglus exercitum suum obsidione Kinsali valde minutum et fatigatum ad restaurandas vires in diversa loca ad tres

menses dispersit, et principio Iunii eiusdem exercitus 4000 peditum et 300 equites in Momoniam destinavit contra nostros qui in ea provincia bellum gerunt. Cum ceteris contulit se Prorex in partes aquilonares contra Principem O'Nel, qui his intellectis suum aggregavit exercitum, et venit ad quemdam transitum, vulgo dictum Moiry, per quem locum Prorex necesse habuit transire, eundem locum aggeribus munivit antequam Prorex accessit; quo non obstante exercitus Anglorum transitum tentavit, ubi illis occurrens Princeps O'Nelus cum suo exercitu aggressus est praelium, dissipavit inimicos, insignem adeptus est victoriam, 3000 cum 27 capitaneis trucidavit, et Proregem terga dare, et usque ad oppidum Dundalk in fugam coegit. Statim post hanc victoriam contulit se Princeps O'Nelus ad dua fortalitia Ardmachanum, et alterum loci, qui vulgo vocatur Blackwater, et milites omnes in utroque fortalitie trucidavit ad 600 numero. Post haec Prorex, suspicione ductus, in carceres coniecit Baronem Delvin, Donaldum Spanach, Dominum Kavanachorum, O'Caroul Dominum Dlie [recte Eliae], O'Moloy Dominum Fercalli, O'Demsi Dominum Clanmaleri, Macochlan Dominum Dalrei, Mageochegan Dominum Banaluori [literae sunt semiesae; *qu.* Kinalea? Laragh?], Thomam Borcum fratrem Comitis Clanricard; sed per Divinam Providentiam omnes secreto evaserunt exceptis Delvino et Burco, et hac ratione a partibus reginae ad nostras sese contulerunt. Communis opinio nobilium et aliorum, qui sunt in hoc bello experti, est, quod si rex mittet 12 millia peditum cum 800 equitibus, et arma pro iis in Ibernía, qui parati ad unionem apparatu indigent, hunc numerum abunde sufficere posse ad expellendos haereticos a totis confinibus Regni Iberniae intra spatium 6 mensium, et rex interea in suis literis promisit numerum maiorem. Catholici Ibernii in hoc bello cum summa constantia pergunt parati hanc causam Ecclesiae usque ad mortem defendere; in cuius rei testimonium O'Nelus noluit vel semel ad colloquium admittere nuntium Proregis volentis de pace tractare post pactum cum Hispanis initum. Praeterea quoad Catholicos Iernos, qui adhuc partes reginae tuentur, persuasum habemus quod ad nos sese conferrent, si per Nuntium suae S^{uis} viva voce persuasum haberent ad hoc se obligari sicut per privata colloquia cum iisdem habita antequam partes reginae deserui probe novi, licet ad tempus particularia horum tacenda sint. Hoc ipsum etiam colligi potest ex uno heroico exemplo viro illustri digno, quod publice coram haereticis ad magnam omnium catholicorum consolationem accidit hoc modo—quando Comes Essex fuit Prorex, semel in primaria civitate Dubliñiensi tanquam beneficium honoris praestans commisit Baroni Delvin officium ferentis ante se ensem honoris ad templum, et Baro veniens ad fores templi in conspectu Proregis et omnium suorum adhaerentium haereticorum dixit—"Illustrissime Prorex, obsequium hoc ferendi ensem usque ad hunc locum cultui divino dicatum (in quo ego iam sto prae foribus templi) officium

temporale principibus terrenis exhibendum fuit; nunc vero in ingressu templi, mutatis circumstantiis, fit actus ex quo colligi potest professio fidei: quare ego in Catholica religione natus et enutritus coram Deo et hominibus profiteor me nolle unquam hoc templum ingredi ad cultum Deo exhibendum cum iis qui contrariam Catholicæ religionem exercent, et sic ad actus religionis nunquam me ingressurum, donec veniet dies, in qua audiendam Missam Catholico ritu celebrandam ingrediar. His auditis ipse Prorex, etsi tenacissimus haereticus, dicta Baronis quoad animi candorem publice approbavit, licet de religione tacuit; et statim commisso alteri officio ferendiensem Baroni amice valedixit.

Quoad me ipsum, qui hanc relationem Illustrissimæ Dⁿⁱ vestrae exhibeo, tanquam pro veritate eorum quæ dico, ipsam expositurus vitam dico, verum esse me sub regina Angliæ militasse ab anno ætatis meæ 12° in Gallia, Belgio et Ibernia usque ad an. dom. 1600; et tunc videns auctoritatem summi Pontificis confirmantem bellum Iberiæ contra Reginam Angliæ tanquam causam Fidei Catholice, non temporalem (qualem ego cum multis ante semper aestimaveram), incidi tandem in quemdam patrem Societatis Iesu, cui casum hunc in conscientia proposui, et habita ab illo solutione de obligatione iustitiæ et mente suæ S^{ts} contuli me ad partes Principis O'Neli, paratus contra reginam et hæreticos præliari usque ad mortem; et constitutus tunc sub regina gubernator cuiusdam loci in Ibernia, et ante Serjantus Major Generalis totius exercitus reginæ alibi, memor obligationis meæ erga Matrem Ecclesiam et Suam S^{tem} prædictis renuntiando honoribus partes reginæ deserui, quibus intellectis Prorex misit quemdam ex Proceribus regni ad tractandum mecum de reditu, cum quo publice in Campo rem exposui, indicans me nulla mundana affectum iniuria [?] sed propter conscientiam mutasse statum, et consequenter omnia etiam munera ad reditum provocantia reiici, et quod ego in hoc feci quasi omnes Catholici Iberni, qui adhuc partes reginæ tueantur, parati sunt facere si eandem opinionem in animo persuasam haberent. Ex his patet id quod communiter a multis dici solet, quod quamvis nuda scripta Suæ S^{ts}, in his tumultibus obscura et variis dubitationibus obnoxia, optatum non sortiuntur effectum, tamen Nuntius Suæ S^{ts} in propria persona magis promovebit bellum quam magna pars exercitus regis Catholici. Sæpe etiam Catholici desolati his annis præteritis magno affecti sunt dolore ex eo quod Summus Pontifex ex se ad omnem pietatem tam propensus, non solum nullum misit Nuntium sed nec ecclesiasticos Iberos, Romæ et alibi degentes, ad desolati gregis fomentum spirituale misit: quod magnum fuisset conscientiae præsidium in periculis, sicut patet quod unus Pater Archerius, cum sola privati religiosi auctoritate accedens, maior fuit illis consolatio quam potuit esse magna militum copia: Imo vox populi violenter incepit illi imponere nomen Legati, a quo vix potuit illos fustibus cohibere; et testis

sum illius praesentiam tantum profuisse ut vix aliud tantum, ad ipsius enim nutum uniuntur et tenentur corda hominum non solum in territorio Berehaven et Provinciae Australis, sed et in maiore parte totius Regni, talis est inclinatio Ibernorum et animi affectus erga ecclesiasticos, quando eos inveniunt qui auctoritatem et talenta habent.

Alia ex literis Doctoris Eugenii Hegan ab Arde in Iberniam iuxta Beerhaven 18 Iunii—Spatio 5 (9?) dierum appulimus; per integrum mensem ante appulsum Praeses Momoniae, Comes Tomondiae et Vicecomes Barre [Barry] et alii similes cum 4000 militum steterunt in insula quadam, intra Beerhaven, ubi maximas passi sunt angustias defectu victualium, quibus gaudere non potuerunt nisi per mare ubi ventus erat adversus; at in fine dum nostri in campo egressum illorum expectant, per aliam viam fugerunt, et nostri illos, licet sero, insequentes, ita tamen assecuti sunt, ut 40 illorum occiderint cum dispendio duorum tantum ex nostris. Iam resident intra milliaria ad fortalitium parati ad obsidionem; sed O'Soulevan munivit castrum 60 hominibus et bona provisione victualium et munitione, et aliis copiis per terram; et spero quod sese tueri poterunt donec rex succurret—omni die per omnes partes expectant exercitum regis.

Ex literis Dⁿⁱ O'Discol eodem tempore et loco—Princeps O'Nelus est fortis magnam habuit victoriam contra Proregem, qui coactus est revocare copias Momoniae ad restaurandum damnum. Momonienses nostri quotidie inimicos vexant, et multum animati sunt subsidio recenti nobiscum allato.

Ex literis Dermitii Carte sacerdotis tunc [sacerdotes tunc?] dicunt Praesidem Momoniae non posse plures colligere milites quam 2 aut 3 millia, quorum tantum 300 sunt Angli.

Ex literis Patricii Sinot, sacerdotis, Corunnae hoc mense—Ex duobus Tertiis, quae hinc versus Ulissipponem missa sunt, unum reversum est, et per has partes colligunt nautas.

Mittatur hoc exemplar ordine ad superiores Societatis Genuae, Bononiae, Venetiis et Patavii, et Patavii ostendatur D^{no} Ricardo Willobae, Anglo, cuius precibus me commendo.

Vester in X° Servus

GULIELMUS BATHAEUS.

Quoad ea quae spectant ad exercitum regis et alia non communiter nota, bonum est ut ad tempus non communicentur nisi nostris tantum, idque cum cautela."

Eugenius MacEgan, de quo Batheus hic scribit, erat integerrimae vitae sacerdos, Doctoris Sⁿⁱ Theologiae insignibus decoratus et in Episcopum Rossae designatus, fuit glande plumbea lethaliter ictus, die 5 Ian. 1603, in pugna ad Cladacham Sylvam ubi et Dermitius Carte, de quo supra, captus, et postea suspensus fuit.

Paulo ante MacEgani mortem Dominicus O'Colan s.l., absque iudicii forma, fuit suspensus in odium professionis die 31 Oct. 1602.^e Masculi et heroici pectoris vir fuit Dominicus O'Colan, sive cum regia terrenorum principum castra in Gallia et Hispania sequeretur, sive cum immortalia sub vexillo Crucis in Societate stipendia mereret. Natus fuit Yochaliae in Ibernia an. 1567, claris et splendidis parentibus^t Ioanne O'Coileáin, et Felice O'Dula^a vel Felicitate O'Drilⁿ [O'Driscol?] vici, cui nomen LaBranche (seu Labrancheⁿ), Dominis. Huius etiam avitae et praeipuae nobilitatis tesseram ipso, dum saecularis vixit, loquebatur in agnomine, vocatus, more Gentis, O'Coileáin, mos siquidem est Iberniae Nobilibus O literam, praerogativae notam, agnomini praefigere—quod ipse, humilitatis studio, iam Religiosus in Colani nomen mutavit.^t A parentibus apprime Catholicis non solum in Fide Catholica puer institutus est, sed etiam ad omne pietatis officium ita bene informatus, ut ea ipsi altissime insederit et in omni vitae parte postmodum mirabiliter eluxerit;^u et, ni totus fallor, in schola nostra Yochalensi bonis artibus imbutus est a Patribus Lea et Rochford. Adolescens,^a vel cum aetas accessit militiae matura, transmisit in Galliam, religionis in Regno Christianissimo et facilius conservandae, et armis etiam tutandae studio; quippe tunc bellum grave in Gallia gerebatur contra Calvinii discipulos, non iam stilo, ut alias, et scriptis, at ferro et acie dimicantes.^j Quia generosos iuvenili in pectore fervere spiritus persensit, militiam sequi decrevit, religiosa illa persuasus ratione quod non tam Regis Galliae quam Christi auspicia sequeretur. Eo in bello inter primarios centuriones meruit, ac Fidem propugnare coepit, quam armis postea sanctioribus defensurus erat.^j Quinquennio militavit, ab an. 1584 ad an. 1589,ⁿ et licet annos non amplius 22 natus,^{nt} unius Centuriae cum laude fortitudinis Ductor,^t vel sub duce Mercurio [Duc de Mercoeur] apud Britones egregius Dux equitatus specie et statura visenda.^j Galliae bellis feliciter confectis, et Henrico IV. ad avita sacra revocato, O'Colanus in Hispaniam traiecit incensus militaris gloriae cupiditate,^j et commendatitiis ad Regem literis instructus a Ioanne Aquilano [Don Iuan del Aguila], qui copiarum Hispanicarum auxilium imperator erat.

A Philippo Rege in regiam classem et inter primos eius ductores acceptus (Capitan de la Armada Real^a), digna suo genere et virtute fecit stipendia, et in Coronensi Gallaeciae portu octonos fere annos exegit^j [ab an. 1589 ad an. 1598]. Illic adiecit animum impensius ad studia pietatis, vacuusque a bellicis curis, dum fluxarum rerum et humanae gloriae inanitatem sedulo contemplatur, mortalia despexit, ut immortalia coelestis militiae praemia sequeretur^j. Cum hostis expugnandus nullus esset exterius, ipse alium quem impugnaret internum in se

^r R^{mus} Rotheus Episc. Ossorien. in "Processu Martyriali," FitzSimon in "Catalogo Sanctorum Hiberniae." Litterulae r, t, etc., indicant auctores in fine huius vitae nominatos.

invenit; vitam egit multo a militari licentia alienam, multus erat in Sacramentorum usurpatione, multus in lectione et commentatione quotidiana rerum divinarum, quibus vel inter illius vitae strepitus certa tempora segregabat—in omni denique pietatis cultu erat par cuique optimorum. Stativis illis militaribus ad spiritualem pugnam usus implacabili in seipsum odio accensus multis molestiis et afflictationibus corpus edomare pergebat^{nt}. Quod dum ita constanti pietate urgere non desinit, coepit usu virtutis paulatim vitae severioris cupiditate tangi, et alio iam oculo quam hactenus vitae perennis bona intueri; nihil illi sublime videri et excelsum nisi coeleste, viles e contra haberi spes omnes, quas vastis animis ostentat fortuna. Certus proinde iam militiam sub Imperatore Iesu sequi, vexillum duntaxat inter tot diversa militantium Ordinum signa circumspiciebat, sub quo nomen suum et sacramentum diceret^t. Commodum per id temporis delatus eo [Corunnam] vel (Ferroliamⁿ) advenit Pater Thomas White, Ibernus e Societate nostra sacerdos, virtute praestanti prudensque animi motuum aestimator^a, cuius tota vita digna est, quae fusissime describaturⁿ. Huic Dominicus quid sibi consilii esset explicuit: se cum Dominicanis et Franciscanis contulisse, utrosque probare, utrosque ad se invitare et sacerdotalem gradum condicere; Discalceatorum rigorem, et Praedicatorum vigorem sibi placere; at Societatem et in ea sortem Fratrum Coadiutorum plus placere. Pater White, aestimata generis eius claritate, (la nobleza del Capitan,ⁿ) proceri corporis et formae elegantia^a, qua, sine dubio, fuit illo tempore nemini secundum in Hispaniaⁿ, considerato cultu corporis ornatuque vestium (sus galasⁿ), munerum, quae adhuc gesserat, dignitate, postremo consuetudine usuque virorum illustrium—laudare quidem ipse consilium aspernandi caduca mortalium, sed ex adversum hortari ad alterutrum illorum Ordinum cum Sacerdotii conditione; parem illum haudquaquam fore domesticis laboribus ad diuturnitatem. Dominicus haec sese omnia iamdiu meditatam esse respondit et prorsus sibi stare sententiam abiectissima quaeque ac laboriosissima sectari, toto animo perosum lucem, otiumque, gloriam se deinceps in umbra et in opere quaesiturum. Quam vero maxime Pater White exaggerabat, tam contra Dominicus impensissime se urgeri desiderio declarabat. Explorandae firmandaeque vocationis causa visum est Moderatoribus ad unum integrum annum animum eius votaue suspendere. Itaque Societatem expetivit, et gradum inter illos qui sacerdotii expertes domesticae rei ministeriis occupantur, licet inter sacerdotes numerari facile potuisset. Neque ad eum gradum, ut videmus, statim admissus fuit. Adolescentis ingenium, corporis proceri dignitas natalibus consentanea, et animi quaedam elatio, nobilitatis ferme comes, iniiciebant nostris metum, ne conditionis in Religiosa vita infimae humilitas constantiam eius tentaret, mutaretque. Accidit enim aliquando, ut sensim intepescente sacro divini spiritus ardore, quo succensa

mens attollebatur ad coelestia, relabatur humi natura mortalis, et tenebras Christianas, quibus antea gloriabatur, oderit. Hoc metu ducti e nostris nonnulli eum hortabantur ut alium Ordinem capesseret, alii moram eius petitioni obiiendam censuerunt ad probandam voluntatem aut deterrendam. Anno igitur exacto, cum perseveraret nihilominus petere, instaretque, sic est admissus Compostellae die 8 Dec. 1598 aetat. 31, ut mensibus aliquot domi nostrae haberetur externo in habitu, necdum in tironum adlectus gregem, ad periclitandam paulisper et experiendam in domesticis laboribus obeundis eius indolem.^j

Laetus se expedierat militiae curis. "Adelantado Castellae," qui regiam classem ducebat in Anglos, (et Capitaneum O'Colan plurimi faciebat amabatque), ceterisque Proceribus et belli Praefectis, quibuscum illi familiaritas erat, salutatis, nequidquam retrahentibus illis, aliis dilaudentibus, ut sua quemque libido trahebat; cultu corporis ornatissimo, prosequentibus amicorum complusculis et vetere famulatio Compostellam se confert et in Societatem illico transcribitur (Feria tertia) ad diem 8 Dec. Immaculato Deiparae Conceptui sacrum. Simul ac in Patrum Ibernorum conspectu fuit, incessit omnes eadem, quae Patrem White nuper, formido, ne flos ille vernans aetatis, tot fortunae corporisque gaudiis educatus obsequiorum, quae subeunda forent, inclementia perstrictus languesceret. Sed abstersit metum Dominicus, cum eum in ore vultuque singulorum observasset, iubens eos de sua constantia securos esse, qui si vel doctissimos quosque mortalium scientia anteiret, alia vitae sorte nequaquam usus foret, cum ad eam se magnis a Deo motibus impelli sentiat. Huius adeo excelsi animi praeclarum continuo documentum dedit, cum Collegium Compostellanum populata lues materiam illustrem et laboriosam illius patientiae et caritati praebeuit. Nondum primam erat Probationem egressus, aut ad aliorum Sociorum consuetudinem admissus, et cultu etiam vetere ornatissimo utebatur, et toto bimestri promptissimam opem laborantibus exhibuit, tantoque ambitu ultima et sordida obsequia ambivit quanto olim dignitates et officia consecratus est; et hoc fecit veteranorum aemulatus vel etiam supergressus charitatem humilitatemque, semper integer et sui similis. Quo tempore Sacramenta divina saepius solito libabat, diesque omnes, procul ab omni relaxatione, solidos cum Deo transibat. Reliquum tirocinium iis functionibus virtutibusque exercuit, quae tironi coadiutori ornamento sunt; et cum se per omnes periclitationes luculenter commendasset, ad diem 4 Feb. 1601 trium votorum sacramentum dixit.^a

Anno 1602 Philippus Tertius classem militaribus copiis instructam iussit e Portu Corunniensi in Iberniam navigare. Classi praeerat Dominus Ioannes Del Aguila, Dominico notus olim in Gallia cum ibi adolescens mereret. Is Patrem Archer, virum bene religiosum^a (hombre de todas maneras fervoroso ed apostolicoⁿ) a sacris sibi officiis adscivit. Adiunctus huic comes Dominicus (el

santo Hermanoⁿ), qui, per aetatem et virtutem operi Evangelico maturus, et classariis primum et suis deinde popularibus omni qua posset ope prodesset. Is postremo in complexu Sociorum sperare se dixit futurum, ut multa perpessu gravia pro Iesu Christi nomine pateretur. Ut erat militarium animorum operumque probe gnarus, facillime classarios tum in itinere maritimo, tum postquam expositi fuere tractabat; et tamen militares inter homines ita versatus est, quasi in secessu collegii viveret, tanta exercendi piis cogitationibus animi cura, tantum sui macerandi castigandique studium incesserat. Orabat quasi nihil exterius laborum exantlandum foret; zelum vero suum in corpora aequae ac animas classiariorum exercebat, inserviebat aegris, die noctuque omni ope, instar mediastini, aderat, hortabatur ad patientiam, et sanis suadebat virtutem, sacramentorum usum, et vitiorum horrorem.^a Cum Classis in altum esset provecta, orta tempestate, in duas partes est divisa; una pars septem navium, Petri Zubiauris, propriaetoris, navim sequens, et pelago diu errans in Corunnam ventorum vi defertur; altera pars, quae maior erat, praetoriam navem secuta an. 1601, (die vero 23 Septembris^p) in Ceansaliam appulit. Die 12 Oct. 1601 Mattheus de Oviedo Archiepiscopus Dublinensis scripsit ad O'Nellum et O'Donnellum.^p "Pervenimus in Kinsale cum classe et exercitu, expectamus Vestras Excellencias qualibet hora; veniant ergo quam velociter potuerint, portantes equos, quibus maxime indigemus."^{*} Die 29 Decembris Donallus O'Sullivan Beare scripsit Regi Hispaniarum epistolam Ibernicam qua ipsi tradit custodiendum suum Castellum de Dunbaui; die 3 Ian. 1602 O'Nellus et O'Donnellus victi sunt apud Ceansaliam, O'Nellus in Ultoniam revertitur, O'Donnellus in Hispaniam solvit subsidium petiit, et cum ipso it Capitaneus Hugo Mostian,^{*} de quo supra; die 12 Ian. Del Aguila Anglis Ceansaliam tradit. Die 2 Feb. Patricius Sinnot, sacerdos Ibernus, Corunna scribit ad O'Colanum de O'Donnelli adventu et honorifica receptione in Hispania—haec epistola fuit inventa ab Anglis in Castello de Dunbaui post O'Colani capturam.^p Die Dominica, 6to Iunii, Iberni exercitum Anglicum fortiter aggrediuntur iuxta Dunbaui, quod sic narrat "Pacata Hibernia": All our Army was landed; nevertheless they (the Irish) came on bravely, but our falcons made them halt . . . there were only two prisoners taken, and presently hanged, whereof a servant of James Archer, the Jesuit, was one, and with him his master's sword and portace; and if the Jesuit himself had

* The 22nd of December, James Grace, an Irishman, obtaining the L. Deputy's protection, escaped out of Kinsale, and said that six Irish gentlemen, horsemen, came into the town on Sunday 15th December, and they are all ready to go out again, and Father Archer with them, to put out the countrie, if the Bishop will suffer them. They have nothing but ruske and water. Sic Fynes Morison, qui addit "Hugh Mostian, a famous Arch-rebell at this time, fled with O'Donnell into Spain"—pp. 161, 181, 188.

not been a lightfooted priest, he had fallen into our hands, and yet as nimble as he was, he escaped with much difficulty." Circa hoc tempus Eugenius MacEgan scripsit Ricardo MacGeoghagan qui praeerat in Castello Dunbaoinisi, "Have me, I pray, commended to father Dominick."* Pater Archer eodem tempore scribit O'Colano—"Your letters of Thursday last came to our hands . . . be ye of heroical minds . . . there are but two ways to attempt you, that is, scaling with ladders or battery. for scaling, I doubt not but your own wits need no direction, and for battery, you may make up the work at night. . . . From the Camp." John Anias to Dominick Collins—"Be careful of your fortifying continually; with a most special care raise the west side of, your Port; fill your chambers on the south and north sides with hides and earth; what battery is made suddenly repair it like valiant soldiers; make plain on the south side the remnant of the broken houses; make ways out of the hall to scour, and cast stones upon the Port; and, if the enemy would attempt the like, dig deep that place we first begun, and a trench above to defend the same, as I have said unto you. Devise yourselves all the invention possible to hold out this siege, which is the greatest honour in the Kingdom. With the next I shall prepare shoes for you; send me the cord or long line, and the rest of the saltpeter, withal the yron borriers, seven pieces in all. Salute in my name Richard Magoghegan. . . . From the Camp, the — June 1602. Your loving cousen, John Anias. To Father Dominick, Berehaven, these†

In hanc arcem, Ibernice *Dunbaoi* nominatam, (*Dumbuy*), nec milite nec munitione satis firmam, O'Colanus se forte receperat, alicuius rei bene ex officio gerendae causa, eam cinxere haeretici et obsidione pressere.^a Illam tenebant centum viginti pedites ab O'Sullevano constituti, duce Ricardo Mac Gochegan, viro nobili, qui, munitiones egressi, pro muro cum hoste fortiter dimicant, et intra munimenta compulsi, ex pinnis, fenestris atque turribus sese firmiter tuentur . . . Frequenter erumpunt, hostem ex oppugnatione dimovere conantes, levia praelia cominus committendo, et eminus ex munitionibus ignitos globos bombardis tormentisque faciendo. Iam vero crebris tormentis laxata lapidum moeniumque compage, arx deficiebat; magna pars concidit, pars alia procumbebat; per ruinam exercitus regius in arcem impetum facit; utrinque magna caede facta propugnatores impetum sustinent; regii rursus pergunt eminus arcem tormentis consumere, et bombardis propugnatores ex muro turribusque dimovere—ingenti fragore frustra munimenti ruunt, trahentia milites secum, saxaque collisa armatos

* Nescio an quae ex "Pacata Hibernia" excerpti sint fide digna, quippe quae ab inimico sunt scripta. Eugenius sciebat eum non esse Patrem (*father*).

† Queritur an haec unquam scripta fuerint; Anias sciebat eum non esse Patrem.

obruunt.* Regii per ruinam irrumpunt, quos globulis lapidibusque propugnatores consternunt, hastis transfigunt, gladiis iugulant, admotis clypeis, saxisque revolutis deorsum per ruinam praecipitant. Adhuc regii munimentum tormentis eminus oppugnant . . non datur libera facultas ruinae defendendae; per eam oppugnatores irruunt, et in aula, ad quam usque castellum erat collapsum, cohortes tres signa inferentes, dimidiam occupant, ibi, propugnatoribus occurrentibus manus cruentè conseritur; multis utrinque vulneribus inflictis, multis viris interemptis, regii terga vertere coguntur, aulam et totam ruinam deserentes. Qui, sauciis receptis, iterum irruptionem faciunt, recenti vegetoque milite cum defesso et vulnerato et magna multitudine cum paucis configentes. Primum de ruina demicatur; unde propugnatoribus expulsis, cohortes septem in aulam aquilas conferunt, eò sibi iniquam, quod in ea non poterant se explicare; ibi in longam moram pugna protrahitur, multi mutuis vulneribus succumbunt, aula sanguinis rivulis fluit; propugnatorum pars longe maxima cadit, praesertim Dux Ricardus MacGeoghegan, cuius animi magnitudo cum generis claritate de principatu contendebat, maxime strenue praelians inter cadavera semianimis procumbit, multis atque lethalibus vulneribus affectus. Reliquorum etiam nemo non vulneribus affligitur, superstites aulam relinquentes in inferiora tabulata se recipere compelluntur, unde acerrime pugnantes tantum tum virtute, tum desperatione (quae ad honeste moriendum saepe magnum incitamentum est) valuerunt, ut hostem primum aula deinde arce tota exuerint—illico nox dirimit pugnam. Postero die

* On the 17th the gabions, trenches and platforms were finished, and at 5 A.M. our battery of one dem-cannon, two culverings, and one demi-culvering played without intermission till 9 A.M., when a turret annexed to the castle fell down, and with it a falcon of iron which continually played at our artillery, and many of the Irish were buried in the ruins. At 1 P.M. the ordnance had battered down the west front of the castle, and the Lord President's regiment gave the assault, seconded by the Earl of Thomond's regiment, while the regiments of Percy and Wilmot stood in arms in the market place. The Irish were eventually forced to retreat under the safetie of the east post of the castle which was standing, which place they so well defended that for an hour and a-half it was disputed with great obstinacy on either side. . . . Many of our men were slain and wounded, and we oppressing them by all means we might, and still attempting to get to the top of the vault. We were divers times forced down again. By a way we discovered we made a descent on the enemy and gained ground. They being in a desperate case, some 40 of them made a salley out of the castle to the seaside and were all slain, except 8 who jumped into the sea and were killed by our seamen; 3 leapt from the top of the vault, and were slain by our soldiers, among them being a notable rebel called Melaghlen Moore, who had plucked the Earl of Ormond from his horse. The courage of the Irish decreasing with their numbers, we gave a new assault to the top of the vault, our shot from the foot of the breach giving us good assistance, and (after some hours' assault and defence, with some losse on both sides) we gained the top of the vault, and placed our colours on the castle; the remainder of the ward retired into the sellors, and defended the same against us,

regii rem per legationes conficere ducunt ; propugnatores, delecta et labefactata maiori arcis parte, amisso duce, vulneribus fatigati, multis malis defessi, pacti ut incolumes dimitterentur castellum decimo quinto die obsidionis reddunt. Postquam regii sunt castellum ingressi, Ricardus,* nondum exanimis, cum Anglicum sonum audisset, linquentem animum revocat, et sulphureo pulveri, cuius non exigua facultas erat in castello ignem pergit applicare, hostes proculdubio combusturus, nisi antequam rem perficeret spiritu destitueretur. Pactum et fides Anglica religione dedititiis servatur ; nam viri feminaeque laqueo strangulantur. Quot oppugnatorum perierint non inter omnes convenit, nonnullis asserentibus succubuisse sexcentos, aliis pauciores, aliis plures. His rebus actis regii navibus a Bearra solventes Corcacham redeunt Dominicus O'Colanum, laicum religiosum e Societate Iesu, qui ad ipsos a Dunbeac præsidio internuntius missus fuerat, deferentes ;^o missus erat omnium consensu, data ab hostibus fide impunitatis,† qui cum illis condiciones componeret ;^a quem ubi hostes habuerunt in potestate, fas omne iusque gentium abrumpunt, iniiciunt illi vincula, ovantes veluti opimam praedam ac destinatam impio furori victimam Corcagiam abducunt,^l eumque manibus instar facinorosi revinctum, communi

* The 18th, in the morning, 23 surrendered simply ; MacGoghegan, Chiefe Commander of the place, being mortally wounded with divers shott in his body, the rest made choice of one Taylor, an Englishman's sonne (the dearest and inwardest man with Captain Tirrell, and married to his niece), to be their Chiefe, who, having 9 barrels of powder, drew himself and it into the vault, and there sat down by it with a light match in his hand, vowing to set it on fire and blow up the castle, himself, and all the rest, except they had promise of life. The L. President gave direction (for the safety of our men) for a new battery to bury them in the ruins. The bullets entering among them into the cellar, the rest (being 48 in number) by intercession, but chiefly by compulsion, constrained him to surrender at 10 A.M. on the 18th. As the English entered the vault to receive them, Richard MacGoghegan, lying there mortally wounded, and perceiving Taylor and the rest ready to render themselves, raised himself from the ground, snatching a light candle and staggering therewith to a barrell of powder (which for that purpose was unheaded), and offering to cast it into the same, Captain Power took him and held him in his arms, with intent to make him prisoner, until he was by our men instantly killed. So obstinate and resolved a defence had not been seen in this Kingdom.—*Hibernia Pacata*, p. 574.

† When the 77 Irish were constrained to retire into the cellars, and defended the same against us, upon promise of their lives they offered to come forth, but not to stand to mercy. Notwithstanding, immediately after, a Fryer borne in Voghall, called Dominick Collins, who had been brought up in the wars of France, and then under the League had been a Commander of Horse in Britany (by them called Captaine La Branch), came forth and rendered himself, the sun being by this time set, and strong guards being left upon the rebels remaining in the cellar, the regiments withdrawn to the camp. The Fryer and Taylor were reserved alive by the L. President, to trie whether he could draw them to doe some acceptable service. Taylor and Dominick Collins were carried prisoners to Cork ; Taylor was hanged in chains not far from

reorum ergastulo coniciunt.^t Ibi haesit in vinculis tres totos menses, et carceris aerumnas voluntaria corporis maceratione, assiduisque cum Deo colloquiis leniens,^j coelestem in carcere vitam instituit,^a et haereticis verbo et exemplo praedicavit."

Habent sua statis temporibus Iberni comitia in quibus cum publica et graviora disceptantur negotia, tum eorum causae, qui asservantur in custodiis, cognoscuntur. Indictis per id tempus comitiis praefuit Montjoyus [*vere* Carew] Iberniae Prorex, et Anglici exercitus ductor, idemque Catholicae Fidei cultoribus infensissimus. Productum ad tribunal e carcere Colanum paucis percontatur, nam in religiosa eius veste crimen ipsius abunde legebatur, eaque indutus consulto prodierat, ne quid alieni criminis sibi dolus vel improbitas adversariorum affingeret. Fatentem ultro, seque catholicum et religiosum Societatis praedictam urget Prorex, et omnes in partes astute versat, nunc pollicitationibus * nunc minis quatit, ad Elizabethae sequendam militiam, partem exercitus illi cum potestate Ducis regendam offerens, pellicere conatus est, mortem e contra et atrocissimā supplicia, ni faceret, interminatus. Pectus machinis omnibus inconcussum generosus Christi miles obiecit; quae animi eius erat excelsitas, se iuxta pollicitationes comminationesque habere respondit, duobus se dominis non posse servire, certum sibi esse Christo merere, proinde Elizabetham Christo et Ecclesiae eius terrimam adversatricem nihil se pensi habere, mortem in ea causa, quamvis immanem, optare. Alias amici, blandas quidem, at nihilo metuendas minus artes admoverunt, orantes id unum ut dissimularet, vellet sui, et domesticorum, cognatorum, necessariorumque misereri, et tempori servire, nec pertinaciter sibi exitium et illustrissimae Familiae infamiam accerseret; posset secreto Fidem Catholicam in animo servare, et exterius ad tempus Reginae parere, nec deesset postea modus, quo se in libertatem vindicaret. "Imo, inquit, quod sum, prae me semper vel in media nece feram." Ubi operam inanem sumi,

the North Gate; and the Fryer, in whom no penitence appeared for his detestable treasons, nor yet would endeavour to merit his life either by discovering the Rebels' intentions (which was in his power), OR BY DOING OF SOME SERVICE THAT MIGHT DESERVE FAVOUR, was hanged at Youghal, wherein he was born.—*Pacata Hibernia*, p. 578.

The Lord President had written on the 13th of July: "Dominick Collens I find more open-hearted than the rest (and whose examination I send enclosed), the which, although it do not merit any great favour, yet, because he hath had so long education in France and Spain, and that it may be that your Lordship heretofore by some other examinations have had some knowledge of him, whereby some benefit to the State may be made, I respite his execution till your further pleasure be signified."—*Carew MSS. Cal.* Vide O'Colani examen infra.

* A ministrellis argumentorum calliditate erat impugnatus, propositis magnis praemiis praesertim ecclesiasticis.—O'Sullivan.

nec promissa succedere nec minas vidit Montjoyus [vere Carew] ut eum a Religioso Instituto, Fideque Catholica demovere posset,^s capitis in eum sententiam tulit, et diem qua necaretur constituit; antea tamen cruciatu repetito labefactare invictum pectus, at frustra, tentavit.¹ Sententiam ut suspendatur, semianimisque evisceretur, laetus et renidens accepit, hilarisque in carcerem rediit. Non tulit haec viri Deo pleni solatia crudelis Montjoyus et iussit eum barbara immanitate torqueri per dies supplicio praevios,^a (recibi todo genero de penalidades y malos tratamientos²). Quos cruciatus dirissimos cum ut coeli favores in deliciis haberet, in furorem acti haeretici tempus mortis accelerarunt. Die Dominica, 31 Oct. 1602, nulla habita diei reverentia, fuit suspensus. Appetente hora supplicii, vestem Societatis induit, ut ea sibi ultimo in certamine ornamento et decori esset, rapitur ad patibulum manibus a tergo vinctis, inserta collo reste.* Processit alacer cum summa omnium aedificatione, prosequente eum lacrymis tota pene civitate Corcagiensi³; in exitu oppidi Christi ab Hierosolyma educationem contemplatus, ut digne Christi improprium portaret, modeste oculis in coelum animo in Deum semper elevato incessit, crucem suam eminus magna affectus teneritudine salutans. Animo erat semper praesens et erectus; cum ad patibulum propius accessisset, id pronus in genua procumbens osculatus, et fuis aliquantis per ad Deum precibus, votisque pro se, pro constantia reipublicae nuncupatis, Martyrum omnium Exemplar imitaturus oravit pro hostibus suis; tunc immoto vultu ferale plastrum ascendit, et quo, velut e sublimi pulpito, ad circumfusam multitudinem verba et verbis fidem morte fecit; ut Catholicam Fidem constanti proposito retinerent, reginae blandimenta despicerent, et ab haeticorum fraudibus, qui venena melle contexta propinant, se caute attenteque servarent, magna verborum et animi contentione persuasit. Ad extremum, inquit: *Suspiciite in coelum, et quam vestri Maiores Fidem constantissime professi sunt, vos etiam, nequaquam degeneres, tuemini, pro qua vindicanda mortem, ut videtis, ego ipse nunc appeto.*^a

Erant haec suprema Dominici verba ad firmandos Catholicorum animos robustissima, cuius et generis claritate et sublimis fortunae contemptu notissimo auctoritas, tam constanter eo loci et articuli asserta, fulminis instar mentes etiam acatholicorum percellerat. Quod animadvertentes Ministri praecipitari de scalis illum praecipunt; neque diu in furca pendit, cum palpitanti etiam et spiranti, in poenam scilicet tam constanter assertae Religionis, pectus carnifex dissecuit, et, direptis praecordiis, elatum cor populo ostentans, solemne illud: "Vivat Regina" clamavit. Sic vitam Patriae, Christoque Duci suo honestissima conditione depactus, ad sempiterna praemia, ut spes est, gradum fecit Yocheliae

* Equorum caudis tractus.—O'Sullivan.

die 31 Octobris, anno Domini 1602, aetatis 35to et Societatis initae, 4to.^{*} Dissectum avulsis praecordiis et dilaniatum (sanctumⁿ) corpus Catholici per noctem magna pietate collegerunt, et in Sacello non procul a ponte, ubi suspensus fuit, dissito religiose terrae mandarunt.[†] In illo Sacello fidelium veneratione, et, ut Catholici affirmant, Dei eius intercessione signa patrantis honoratur.ⁿ Bonus hic miles, ut testantur "Literae Annuae Collegii Compostellani an. 1603," et vita clarus et morte, est illis annumerandus, qui nostram Societatem fuso pro Fide sanguine et vita integerrima candidam et rubicundam reddiderunt.

Iuvat hic inserere O'Colani examen a Carewo institutum, quod invenitur inter State Papers, Ireland, Elizabeth. 1602. Bundle 207. 6th inclosure in July 13th 1602.—The Examynacon of Domyrick Collins a Jesuyte and now prisoner, taken before me the President at Corke the 9th of July 1602, who to such pticulers as weare demaunded of him : sayeth

That being of the age 33 yeares, about some 16 yeares past, he depted Youghall, and in a Barke of that Towne landed at Sable de Olona in Poictu, from whence he travelled over land to Nantes in Britany where he remayned as a servaunt in 2 severall Inhowses some 3 yeares, and then having gott some money into his purs to furnish himself somewhat fittly for the warrs, he betooke himself to that Cours, and served on horsbacke vnder seurall Cap^{ens} wth the league vnder the Duke Mercure some 8 or 9 yeares, of whome Monsieur Fontenelles was the last in whose troupe he remayned 3 yeares or therabouts : and was called by the Frenche Capitaine de la Branche ; and then procuring lres from Don Juan del Aguila, he went directly into Spaine, arryving first at a smale Creeke not farr from St. Sebastians, and wth his lres from Don Juan went to the kinge, who by the meanes of the Busshop of Clonfert that came over wth Don Juan, and died in Kinsale, gave him a Pencon of 25 Crownes p mensem, wch he held a twelve-moneth or thereabouts. But then meeting wth one Thomas White of Clonemel, (who is Rector of the Colledg of the Irishe Semynary in Salamanca) by his pswacon surrendred his pencon, and professed himself a Jesuyt, remaying in a Colledge of Jesuytes in St. James in Galicia about 3 yeares. In that colledg, when he left yt, was remayninge 2 yonge men of Ireland, professed Jesuytes, the one named Richard Walshe, sonn to one Richard or Robart Walshe of Waterford, and the other one John Lee, sonn to Walter Lee of Kilkenny (wch Walter Lee came owt of Spaine, wth Don Juan to Kinsale, and there remayned wth him to be the kinges intelligencer). James Archer Jesuyt procured the superio^r of the

* El dia de su martirio fue un Jueves ; su santa alma andò para ser coronado en el cielo con diadema de Martir—(Nieremberg.)

† In vicino sacello (Iouvancy). Los Catolicos sepultaron el santo cuerpo en una Hermita fuera de los muros de la ciudad, junto à la puerta donde fué ahorcado—(Nieremberg).

Jesuytes in Castyle to comaunde this examynate to goe wth him as a companion in the holly enterprise of Irelande, though he had never seene him, vntill of late heare in Mounster, for he came not at once wth Don Juan and Archer, but wth the supplies that came wth Sr Jago to Castle haven :

He saith that he came from Castlehaven to the traytor Tyrones Campe, and was lodged wth O'Sulyvan Beare, and after the over throwe given to Tirone and the Spanierds neare Kinsale he remayned amongst his frendes the Rebells in Mounster,

Beinge asked what lres he brought into Ireland wth him, and to whome, answereth that he brought .3. lres, from the Rector of St. James Colledg in Galicia, and .2. youthes, to father Archer, wth contayned nothinge els (as he confidently affirmes) but his pticuler comendacon and the Cause whye he was sent wth was onely to be his companyon, and a fourth lre he brought from the aforesaid John Lee to his father the kinges intelligencer wth Don Juan in Kinsale,

Beinge demaunded when and where he first mett wth the Jesuyt Archer after his arryvall at Castlehaven, He sayeth that about the first begynninge of February last he mett wth Archer at a castle called Gortnecloughy neare Castlehaven, and that ever since vntill the day of the L. Presidents arryvall wth his forces against the Castle of Donboy he hath remayned as a fellow wth him, wth said day Archer went from Donboye, and since then he hath not seene him,

Being asked what lres or mesages he hath hard or knowen Archer to have sent to any man w^{thin} this Realme Nobleman or others since their fellowship togeth^r, Declareth that for mesages he knoweth not or hath not heard of any to be sent by him, but for lres sayeth, that he knew him to write one lre to a preest of O'Sulyvan Mores, or some other about him (being sent w^{thout} superscription) soone after Easter last, wherein, he advised him to w^{thdrawe} O'Sulyvan More from his alleageaunce towards her Ma^{ty}, and to combyne himself to their holly accon, grounding the reasons of his motyves upon a lre of Sr Charles Wilmotes sent to me the President (but intercepted, and brought to Archer) wherein Sr Charles had much condemned O'Sulyvan More, as the cause of his sonnes revolt and shewed many dislikes to his courses seaming that O'Sulyvan did rather encoradg and mentayne his sonn in that wicked cours then seeke or desire by any meanes to w^{thdrawe} him, upon wth Archer write that yt was not safe for him to lyve vnder the Englishe Gou^{ernement} being already suspected, wth many other reasons of advise and therfore wished him to ioyne wth them :

Beinge questioned wth what lres or mesages he hath knowen Archer to receave from any in this Realme, or forth of Spaine, since they mett togeth^r, Doth saye that he hath not knowen or heard that Archer hath receaved either lres or mesages from any in this kingdom, or forth of Spaine but such lres as he

brought him being formerly spoken of, But himself receaued one wthin a moneth or litle more after his arryvall in Mounster, from one Patrick Synnot, a preest dwelling in the Groyne, the effect whereof was that O'Donnel was very Royally enterteyned in Spaine, and that the kinge hath divulged that he will sooner loose his crowne then suffer the forces he had sent to pishe: An other lre of the kinges *to the Erle of Groyne* [In the handwriting of Carew: Don Luis de Carillo Conde de Caracena] was sent from the kinge in January last, and a Copie thereof sent by the Erle to the Viador at Castlehaven Don Pedro Lopes de Soto, wch arryved there about the begynning of February last, wherein the kinge expressed his affeccion to mentayne the holly cause in Irelande, and that he was gladd that O'Donnell was landed, req^{ing} the Erle to send him forthwth vnto him and to furnish him wth all necessaries, and that he wold conferr wth him at lardg of all thinges, at the same tyme wth this lre from the Erle of Groyne came towe packets to the Viador to Castlehaven from the kinge, one to Don Juan and the other to the Viador: to Don Juan he knoweth not what was written, but the Viador was required by his lres to strengthen and fortifie all the harbors in the west wth his best expedicon and for his good seruice made him Viador generall, and in the same packet came lres to Mac Morris, O'Sulyvan Beare, Fynnen McCarty, Donnough McCarty, O'Donovan, Cap^m Tirrel, Donnel McCarty, Dermot Moel McCarty, Conougho' O'Driscoll, and some others whome he cold not call to memory, from the Erle of Groyne, and is assured that lres weare sent to none but such as had sworne to be loyall and true to the kinge, and for confirmacon thereof, had offered their pledge to the Viador to be sent to the kinge, of whome O'Sulyvan Beares sonn was receaued, and sent, but the rest by delayeng of some time pceaving that Don Juan was drawing to a composicon wold not deliver them: Theis men he saieth did ioyntly in one lre, write to the kinge after the composicon wth Don Juan, affirming their loyalties towards him, Complayning of the Spanierds yielding and delivering of their Castles to the Englishe, and wthall promisinge that inasmuch as they weare .2000. men stronge they wold hold on in his service vntill the end of May last, so as wthin that tyme they might be releued: and further sayeth that Owen McEigan sent to this examynate at once wth the supply of munition sent into the Castle of Donboy (being pte of that he brought lately before in the Pettache forth of Spaine to the west of Mounster,) 2 lres, one from oDonnell forth of Spaine, to oConno' Kerry, the contents whereof was, *viz* Cosen I leave yo^a to the reoport of Doctor Owen McEigan for all newes, but do pray yo^a to giue me informacon of Don Juans proceedings there, and for yor encoradgm^t the kinge hath sent yo^a now a supply of money and munitions: the other lre was from Owen McEigan to Richard Magoughegan Cap^m of the Castle of Donboye, wherein he assured him that at

the Groyne was .13000. Spanierds drawn together, embarked, and ready to come away, but for what place he did not express :

Being demanded his knowledge of what he hath vnderstoode of Owen McEigan, of any in the Barke wth him, or of any others touching the cominge of Spanierds into this kingdom, or of the preparacons intended in Spaine against any pte of her Ma^{ty} domynions : Maketh aunswer, that for the seconding of the first army brought by Don Juan ; the Viador at Castle haven in very privat conference did assure him that .6000. Spanierdes had bin forthwth sent to Kinsale, yf he had not so soone compounded, and did further assure this examynate that this sommer the kinge had resolutly determyned to have made and sent hither an army of .30000. men hors and foote, to haue bin compounded of theis Nations *viz* Spanierdes, Portugall, Italyons, French hors, and Scottes, (but whether the kinges weare Combyned in the accon he knoweth not), but wel remembreth that an Erle shold haue brought the Scottes whose Name he knoweth not, besides Irishe wch the kinge dowted not wold haue risen to .10000. more at the least, and so to have wth this army over-ronn Ireland, and to have made this Realme his ladder or bridge into England : And further sayeth that he hath hard O'Sulyvan Beare say, that yf the Spanierds do not according their promise come this Sommer, that he will goe into Spaine, never purposing to come vnder Englishe Governem^t : Tirrel (except he can get a good composicon wth the Englishe) will likewise goe into Spaine, McMorris, John fz Thomas, Conno^r O'Driscoll, are likewise determyned to goe into Spaine, and the Bonnyes will gen^{ally} retorne to their contreys :

He is of opinion that yf the Spanierdes do come, a greate revolt wilbe in the kingdom, and he is assured that when they do come, they wilbe so stronge, as whether the Irishe help them or noe they wilbe hable to pforme what they intende :

Being asked whether he hath known or hearde that since his landing any hope hath bin conceived of help from the Porte Townes in Mounster to the Spanierdes : Sayeth, that yf their be such a hope yt is vnknown to him, but the Conde de Caraçena Governo^r of the Groyne told him that yf Don Juan had m^{ch}ed directly to Corke the Towne had bin his, wch now he hath cause to repent, the opinion being held in Spaine that he might have taken Corke, and told him further that Don Juans direcccon was for Corke, Kinsale, or Castlehauen, but chiefly first for Corke : and further sayeth that talkinge wth the Viador at Castlehauen of this Contrey, the Viador told him he disliked much wth the Townes, and said that for some of them, and namely for Corke, he wished he cold eate all their hartes, for that he thought them subjectes to no Prince, and for that Towne, and Waterford, he wold worke vpon his retorne into Spaine to make a restraynt against them :

He sayeth also that yf Florence McCarty had bin heare, (as he hath hard dyvers affirme) and had taken pte wth the Spanierds (as they thought he wolde) all the Contrey wold haue gon forth wth him, and that they wished him to be heare for the strengthning of that faction.

GEORGE CAREWE.

Fontes, ex quibus O'Colani vitam hausit, et quos, brevitatis causa, literis indicavi, sunt—*a*=Allegambe; *b*=Brodini "Propugnaculum Catholice Veritatis;" *f*=FitzSimon, in Catalogo Sanctorum Iberniae; *l*=Literae Annuae Prov. Castellanae s.l.; *j*=Iuvencii Historia et Epitome; *n*=Nieremberg, "Varones Illustres;" *o*=O'Sullivan-Beare, "Historia Iberniae;" *p*=Pacata Hibernia, Ed. 1633; *r*=Rothei "Processus Martyrialis;" *s*=Superior Missionis, P. Field; *t*=Tanneri Martyres Societatis. Vide etiam Ribadeneiram in "Centuria;" Catal. Edit. Cracoviae; Tabulam incisam Romae; Menologium Soc. Iesu, Germanice; D'Oultreman's "Tableaux des Hommes Illustres;" FitzSimonis "Britannomachiam;" De Arana Hist. s.l. Hispanice; Damianum in "Synopsis;" De Coste, "Histoire d'Edmond Campian;" Rho "Variae Virtutum Historiae;" Eliam a S. Theresia, "Legatio Ecclesiae Triumphantis;" librum qui inscribitur Imago Primi Saeculi, pp. 535, et 536, ubi O'Colan "Lumen Iberniae" appellatur.

Paulo ante mortem O'Colani Decanus Haereticus Dublinensis librum contra Patrem FitzSimon elucubratum vulgavit, de quo sic Iesuita e carcere scripsit ad Proregem:

"Right honourable our most singular good Lord—Occasion of my presuming to write to your honor is tendered by Mr. Rider's book, in which it pleaseth him to specifie my name. He hath chosen your honor and the rest of her Majesty's Privie Council to patronize his labours, and I also, for my part, refuse not to abide your honor's censure and arbitrament. What Varus Geminus said to Augustus—'they that durst plead in his presence were ignorant of his greatness, and they that durst not, of his benignitie,'—I may conveniently invert and apply to your Lordships—'they that adventure to stand to your arbitrament are audacious towards your profession, and they that do not, are timorous of your disposition and uprightness.'

"We are at issue (in a matter of fact, as was lately in France, before the king, betwixt both professions) that they of us are to be taxed for impostors, who, in our labours have wrested, perverted, and falsified the primitive Fathers of the Church. Which may easily be discerned, both by only perusing the volumes of the Fathers, and by verdict of all chief Protestants in the world, whom we undertake to testifie the foresaid Fathers to stand with us against Mr. Rider.

"Vouchsafe of your especial affabilitie but one half day's trial, it shall appear, that either he is of whom Homer latinized speaketh—'Ille sapit solus, volitant

alii velut umbræ'—or, for his presumptuous dedication of his book to your honours, that he deserveth to be treated as Aristo, whom the Athenians punished for unworthy treating their commendations; or as the silly poet, whom Sylla both warned and waged never to write; or lastly, as Cherilus, whose verses Alexander considering and finding but seven good, awarded for each of them a piece of gold, and for the residue so many buffets.

"I truly am of St. Gregory's minde, saying, 'Who, although weak, would not condemn the teeth of this Leviathan, unless the terror of the secular power did maintain them?' It is a double drift; for what—

'These persuade by flattering words,'
'Those enforce by smarting swords.'

"Deign, noble lord, but to suspend so long the sword; and faintness and falsehood will soon be revealed. God Almighty preserve your Honor for His and your glorie. From the prison, September 28, 1602.

"Your Honour's humble client to command, assuredly in Christ, Henry FitzSimon."

"This letter being delivered ten days after that Mr. Rider's book came to light, the Deputy, being of fervent desire to further the disputation, sent for Mr. Rider, showed him the letter, and finding him relenting from the point, he sent me word by Mr. Henry Knevet, his gentleman usher, that if I would indeed come to trial, the only means was to entreat them of the College, upon the credit of their cause and champion, to sue for such a disputation, and they themselves to be umpires. A hard condition, but necessary in that place and time.

"Meanwhile Mr. Rider came to me the 2nd of October, 1602, to reclaim his resignation of these controversies to Scriptures or Fathers severally, resolving not to accept the Fathers for arbiters, unless they had the Scriptures conjointly concurring with them. A poor retreat, because by word of mouth, and in print, he had appealed to them not conjointly but severally; and again, because it is a silly imagination to think they may be separated.*

"After my interview with the gentleman usher of the Deputy, and with the Dean of St. Patrick's, I wrote the following letter to them of the College, but endorsed to Dr. Challenor :—

'Worthy Cousin,—Great men, in confidence of their cause, have resigned their conference and controversie to unequal judges, in sundrie subjects. Origen submitted his proceedings to an infidel's arbitrament, and prevailed against five adversaries. So Archelaus, Bishop in Mesopotamia, by like arbiter did vanquish Manes. So did the Israelites surmount the Samorites.

* "Confutation," p. 27.

‘By whose example I have adventured to appeal unto, and endure your and the College adwardism in this controversie betwixt Mr. Rider and me ; that whither of us hath perverted, dissembled, or denied the effect and substance of authors by us alleged, concerning the consent of antiquity in Mr. Rider’s cause or mine, must stand to any arbitrarie reprehension and condemnation it shall please you to denounce. Wherefore I crave that it will please you to certify whether you will deign to be umpires, to award according to equitie and indifferencie.

‘Whereunto that you condescend the rather I advouch, and so God willing, will manifest, that also all chief Protestants in the world do stand with us in this controversie, confessing the ancient Fathers to be ours, and opposite to Mr. Rider.

‘Let not any extraordinarie confidence procure any inconvenience, or pulpit commotions, and exclamations, that posteritie may understand our courses to have becomed Christians. I expect your answer, committing you to God with affectionate desires of your happiness. November the 7th, 1602. Yours to command in Christ, Henry FitzSimon.’

‘To this letter I received a mere puritanical answer, full of sugared, affected words, vainly applied, and all the matter wrested in obscuritie with this only parcel to the purpose :—

‘Concerning the judgment, which you would have our College for to yeld as touching the cause between Mr. Deane Rider and you (provided always that you make us no partie), when we shall see your books, and have some small time to compare the same, by the mercie of God, we promise faithfully to perform it without all respect of person and partialitie to the cause. And I would to God that what effect Eutropius founde, and those that vouchsafed themselves to be hearers of his judgment, the same, among any of us might feel and fynde, that do err from the truth of God, of ignorance or of knowledge ; for the Lord’s arm is not so shrunken in, but that he may make us yet of a Saul a Paul. To whose grace I affectionately leave you. November the 8th, 1602. Your cousin, desiring in Christ you may be his brother, L. Challenor.’

“Behold the Puritans’ letter (in style and pointing of themselves) to testifie to all the world, that I being in prison (not being able to shrink out of their hands or punishment, whensoever it should please them to cite or condemn me), yet did proffer, urge, and importunate the being confronted to Mr. Rider. Let any therefore judge how Riderly it is assured, that I sought many sleights and delays from coming to this conflict.*

* “Replie” to Rider.

Eodem anno, ut narrat P. Holivodius, Iacobus Latnaerus, Anglus Puritanus, et, si Deo placet, Doctor Theologus, magnusque Proregis Sacellanus obiit. Is, ut quemdam Patrem Societatis [FitzSimon?] ex diuturno carcere liberaret, egregium equum sponsione accepit, fefellit pignoratam fidem. Accidit ut eidem equo insidens, cum ex abortu aliquo strepitu ferociens equus paulatim submovisset illum à turba, ab aliquo glande pone auriculam, salvo toto reliquo exercitu, traiceretur. Auribus multorum multum imposuerat, auribusque ipsius impositum fuit, quo intra biduum audire et vivere destitit—"De Morte Persecutorum," script. a P. Holiwood).

Hoc anno etiam, ut scribit Pater FitzSimon, Pseudo-Archiepiscopo, sacerdoti Anglo apostatae, aliquid mirum accidit—"Adam Loftus was an apostate priest, Lord Primate, etc., by which office he exalted his plentiful brood to knighthood, to noble alliance, and lofty estates. Time bringing him to old age, and to anguish and torment of mind for his straying courses, he betook himself to read Catholic books, and, as was blundered abroad, meditated how to recant and repent before being called to account. Sir George Carie, Lord Justice, having a tooth against Loftus, upbraided him with the reported 'infamy of his revolt.' Adam had to justify himself privatelie, and after that publiclie by a sermon on Catholic doctrine. Purgatorie seemed fittest, lest he might seem to aspire thereto. Great was the assemblie to hear the old man purge himself from the imputation. He purged himself, not as you may think; for after his text scantily uttered, . . . his colour changed, his voice grew weak, his memorie failed, he bit his lips, let fall his hands, and to the hearing and . . . of all the admiring and confounded audience (save your honour, reader). . . . This happened in the year of our Lord 1602, and of no small part thereof was I [Henry FitzSimon, s.i.], being then in prison, a beholder: namely, of the abrupt dispersion of the hearers, of the mournful countenances of our Puritan Collegists, returning in all shame, and of the headlong running of Adam's servants to fetch new apparel, new cordial restoratives, and all that was needful.

"Putidus es qui sic fecisti, Adame, quod in te est."

Let me be believed on the word of a religious man, that not private hate, nor any desire to gravel any of Adam's issue, part whereof is linked to me in kindred, but only irrefragable truth in my own knowledge, and to reveal the works of God, occasioned me to relate this otherwise unclean storie."*

† Die 7° Iulii Pater Archer in Hispaniam ivit—"From Ardea sailed with Conor O'Driscol and Archer in the Patache—Shane MacDermody Vic Donagh Oge

* Father FitzSimon on "The Masse;" idem Latine narrat P. Holyvodus infra p. 119.

O'Cullaine,* Archer's boy; David MacShane Rice, of the Dingle, servant to James Archer the Jesuit.—(Pacata Ibernica). De hoc Patre haec habentur in "Calendar of Carew MSS."—The letter which the Earl of Desmond wrote on March 14th, 1599, was indicted by Archer. The Lord President writes to Lord Deputy, May 13, 1602—"If Archer have the art of conjuring I think he hath not been idle, but ere long I hope to conjure him, for I am informed he protests to abide the siege in Dunboy Castle. The country of Beare is full of witches; between them and Archer I do partly believe the devil hath been raised to serve their turn—sic Praeses Momoniae. October 25 Carew writes: O'Donnell died about the 10th of last month, as a Cork merchant informs me, who saw letters from Thomas White, Rector of Salamanca (born in Clonmel), to the Rector of St. Patrick's College, Lisbon, giving that information. Archer books against Don Juan and Don Juan against him, and Archer told the merchant that he was weary of his life and would retire to a cloister, not purposing to come any more to Court except the King did send for him. Nov. 20, L. President to L^d. Deputy—"A merchant reports O'Donnell to be certainly dead, and also since that time Archer is deceased." To which the L. Deputy answers, "I would Tyrone were with O'Donnell and Archer."

De Patre Bathe et Capitaneo Mostian sic Anglus quidam, nomine Gulielmus Stallenge, ad Cecilium scripsit ex Corunna die 31 Dec., an. 1602—"Captain Hugh Mostian is at Court, and has 300 ducats for maintenance till the army be ready. An Irish Jesuit has lately left here, who was brought up under Sir John Perrott, was four years in Westminster, is a great scholar, and knows Spanish. The State should be aware of him, he has a devilish spirit. The English and Irish Jesuits come by way of France."—(State Papers, Elizabeth.)

*Un Memorial de la parte del Collegio de Salamanca que ha dado el
Conde Odonel, a 22 de Mayo del año 1602.*

S. C. R. Magd.,—El Conde Odonel de Irlanda besa los pies de V. Magd. y dice que en los Reynos de V. Magd. ay algunos Collegios o Seminarios para instruir los estudiantes Irlandeses que por la persecucion de los hereges no pueden ser enseñados en la sana y Catholica doctrina, y en particular tiene V. Magd. un Collegio en Salamanca, para este efecto sustentado con la limosna que V. Magd. le hace, y la que juntan los que le tienen a cargo de los prelados y Titulados de Hespaña.

En este collegio preside un Religioso de la Compañia Irlandes y natural de las provincias subjectas ala Reyna y por consiguiente Scismaticas, el qual no

* Sic in Calendar of Carew MSS., an. 1602, p. 202; videtur fuisse ex familia Dominici O'Cullaine.

tiene pia afficion a los Irlandeses de Ultonia y Conaça y Catholicos declarados y que tantos años ha que tienen las armas en defensa de la Fee : y a esta causa no quiere recibir los estudiantes de aquellas provincias, siendo verdad que estos mas que otros debrian ser sustentados de las limosnas de los fieles, lo uno por ser verdaderos Catholicos y basallos de la iglesia y de V. Magd., por lo qual se espera haran mas fructo que los que se han criado con tan mala leche como la obediencia de la Reyna y entrañable amor a sus cosas, y fuera del gremio de la iglesia, que es fuerça que volviendo entre los suyos se haed de dexar llevar de la corriento, y hace mucho mas daño que sino huvieran estudiado. Por que estos enseñan que se puede obedecer ala Reyna y tomar armas contra V. Magd., y a los que hacen confiesan y absuelven y admetten alas missas y divinos officios.

Mas estos estudiantes son communmente hijos de mercaderes ricos que podrian a costa de sus padres estudiar, y sino fuese para ahorrar la costa imbiarian a Ingalaterra al estudio como otros de los mismos haçen y dentro de Irlanda en aquellas provincias sujetas ala Reyna tienen alguna comodidad para estudiar. Pero los nuestros son Catholicissimos tienen entrañada la obediencia de la iglesia, y desde la cuna aborrecen la maldita seta de la Reyna y predicán contra ella : por las guerras continuas no tienen modo ni aparato alguno para estudiar, los que vienen a Hespaña son hijos de nobles que han perdido sus haciendas por la Fee y no tienen comodidad por proveer los.

Por estas y otras raçones supplico a V. Magd. de parte de Onel y mia y que de aquellas dos provincias de V. Magd. mande que el dicho Seminario de Salamanca se reciban porlo menos la mitad de los estudiantes de Ultonia y Conaça, y para que se execute sera neçessario remover de la administracion el religioso que esta en ella que se llama Thomas Vitus y que se ponga Rector Hespañol que puntualmente obedezca lo que se le ordenare, porque este padre escierto que siempre pondra excusas aparentes, y quando los reçiba por fuerça, les hara tal tratamiento que no le podran sufrir, y en esto hara V. Magd. gran servicio a nro. señor, y los verdaderos Catholicos de Irlanda grandissimo beneficio y mersed singular. [Hoc videtur falsum testimonium.—E.H.]

Mauricio Ultano de la tierra del Conde Odonel y Edmundo Donaldino de la tierra del Conde Onel, hijos de basallos Ricos y Honrados de los dichos, que han perdido toda su hacienda y serviendoles por no ser admitidos a ningunas casas de estudios que los Irlandeses tenían en estas partes, Piden que su Magd. les haga md de alguna comodidad en Salamanca con que puedan estudiar, su Magd. podia remediar esta neçessidad de estos honrados estudiantes y de otros muchos que vernan adar enfado a esta corte, mandando que se reciba luego estos dos estudiantes en el Seminario Irlandes de Salamanca, y sera de mucha importancia y convendria para el bien de aquel Reyno que tambien mande

expressamente que se recibaro en aquel seminario en adalanto tantos de la provincia de Conaça y Ultonia quanteo de Monia y Laxenia pues aquellas dos tienen tanta tierra como las otras, y su Magd. fundo aquel collegio no para sola una provincia sino para todo el Reyno, y para que la dicha orden se guarde inviolablemente no no basta mandarla sin que señale su Madg. una persona del consijo por defensor y proctetor de aquel seminario.

Las raçones que al p^o fr. Florencio le parece que ay para hacer esta reformation son muchas de las quales algunas auia que no dexan de causar lastima en coraçon tan Catholico como el de su Magd. y en los muy Christianos coraçones de los de sus consejos.—MSS. Coll. Salmant., vide responsum sub an. 1604.

An. 1602 Socii omnes e Paraguaia revocati sunt; urbs Assumptio aegerrime eorum discessum fert, et interim unus P. Thomas Fildius, morbos et senium causatus, in urbe domus nostrae custos, et in aliquod afflictæ urbis solatium relictus est; sed Lorenzana et Ortega Tucumaniae Socii, trecentarum leucarum itinere euntes, se adiunxere. An. 1603 Ortega iniuste accusatur, Limae, Inquisitionis carcere detinetur duos annos, et ab sacris suspenditur; postea calumnia ad liquidum deducitur; pater tandem absolvitur, et honoratur.—Techo.

Hoc anno Societatem ingressi sunt Ricardus Daton, Kilkenniensis, et Ioannes Wall. Eodem anno Pater Mazarini, s. i. e., patruus celeberrimi Cardinalis Mazarin qui et hoc anno natus est, scripsit in libro qui nunc est in Collegio nostro Cluenensi—

“Io fi [fo] fide come il F. Uberto K [Ketel] Diacono dopo d'esser' stato molti a—i [anni] in questa Prov^a e servitola in molti luoghi con grande edificatione, è morto nella Casa Professa di Palermo alli .7. di Novembre del 1602 a cinque hore di notte. Pochi di innanzi alla sua morte dis—all' Infirmiero, ch'era Bartolomeo Puzzolo, et al f. Paolo Carbone ch'era sottoministro di questa casa et al f. Vincenzo di Carlo all' hora compagno del Proc^o della Casa, che questo Testamento nuovo era stato del B. N. P. Ignatio, e fu donato da lui ad un Padre che venne in questa Prov^a, e da quel Pre era stato donato a lui et in fede di ciò io essendo Preposito di questa casa in tempo ch' egli morì hò fatto la prente mem^a a di .8. di Novembre 1602.

GIULIO MAZARINI,
Pposito.”

In settybo libri sunt verba: “Novum Testamentum, quo Sanctus P. Ignatius utebatur,” et in 1ª pagina—“Della Casa Pfessa di Pal—r” [Palermo].

ANNUS DOMINI 1603: SOCIETATIS 64.

P. Fildius ad P. Generalem—Aliquas eiusdem pene argumenti literas ad R. V. dedi, sed cum nullum illarum receperim responsum, animi fuit ad R. V.

ire, aut aliquem e nostris mittere (quartus enim iam annus agitur ex quo ullas a R. V. acceperimus literas). Sed, re cum patribus communicata, non est nobis visum aut corpus sine capite relinquere, aut corpus visum [?] tam paucis membris constans mutilare; praesertim cum superior Anglicanae missionis spem magnam nobis dederit fore ut per literas Rev^{am} Vestram de rebus nostris possimus reddere certiore.

Sumus e Societate hoc in Regno in universum quinque, duo in Momonia quae est ad occidentem sita, P. Andreas Moronus et P. Nicolaus Leinicus in illius gentis salutem impigre incumbunt; duo in Lenstria [Lagenia], quae est versus orientem, P. Lenanus et ego ad reducendas animas ad Christi ovile operam collocamus: nonnunquam ad ceteras partes, ubi occasio se offert, omnium nostrum excurrit industria. Quintus, P. Henricus FitzSimons, adhuc captivus tenetur, sed sine vinculis aut arcta custodia. Noster autem conatus in eo praecipue est, ut Christifideles, quos hic plurimos reperimus, in fide corroboremus, et quos ad haeresim aut schisma prolapsos reperimus revocemus, capitalesque inimicitias ac discordias inter multos primarios viros restinguamus. Quanto autem fructu laboravimus in hac vinea hactenus vel constans multorum nuper in fide examinerum exemplum ostendit. Cum enim qui a secretiori Reginae Consilio sunt arbitrati essent bellum prope iam finem accepisse, cum Hispanorum copiae anno superiori repulsae, et Ibernorum Dynastarum vires fractae debilitataeque essent, "spirituales Commissarios," ut vocant, supra 60 per diversas Regni partes assignarunt qui negotiis ecclesiasticis invigilent. Et (ut iudicium inciperet a domo Dei) Dublinium, quod Regni caput est sedesque principis, primum putarunt reformandum; ecclesias primum restaurari, sedilia et reliqua eleganter aptari mandarunt; totam civitatem in sex paroecias distribuerunt, tum, concionibus aliquot per singulas paroecias habitis, populum ut suas quisque ecclesias frequentet et minis urgere et pollicitationibus allicere conati sunt. Demum cum nec hac ratione ad suas profanas ecclesias quemquam (qui catholicus hactenus habitus fuerit) possunt attrahere, diem statuunt in singulas hebdomadas, quo sisti debeant catholici (quos Recusantes appellant adversarii) coram Commissariis, e quorum numero sunt ipsi consiliarii Principis; et primum aggrediuntur Senatores, deinde plebeios, quos sigillatim interrogant velintne ecclesias suas frequentare, concionibusque interesse. Respondent singuli unanimi consensu, se nolle illorum profanas ecclesias adire, aut falsis dogmatibus illorum concionatorum aures praeberere. Nec aliam allegant rationem, plerique enim literarum ignari sunt, quam se fide maiorum et Catholica religione prohiberi ne cum ipsis in divinis communicent. Hinc mille iniuriae milleque calumniae in illos coniiciuntur: hinc rei maiestatis insimulantur, proditores et Hispanorum fautores vocitantur, carceres parantur ni pareant

Reginae legibus, quos cum primos alacri promptoque animo subire vident, reliquis minitantur multas pecuniarias 10 librarum, quoties ab ecclesiis dominicis diebus abfuerint.—Carceres patienter ferunt, multas solvere renunt, quia lege ad illas solvendas se cogi posse pernegant—*et hic civium status est quorum invicta fides animos erexit civibus ceterarum urbium, Generosisque*, qui in in Castris ruralibus degunt, ut, si quando ipsorum fides tentanda foret, non minus constanter in avita Fide defendenda se ostenderent. Sed, Deo omnia bene disponente, ad experientiam non adiguntur; prudentioribus enim ex commissariorum numero non est aequum visum ut populus, a cunabulis pene Catholicae Religioni, seu, ut ipsi aiunt, Papisticis caeremoniis deditus, tam severe, tantum religionis causa, mulctaretur tempore praesertim tam turbulento, quo et timetur Hispanorum invasio, quorum vel nomen ipsi perhorrescunt, Ibernî autem et nomina et personas venerantur. Et Ibernî Dynastae, nescio qua spe erecti conscribunt militem, et exercitum in apertum campum deducunt; iactant, infallibiliter hoc verno tempore sibi adfutura subsidia ex Hispania, qua spe iamdudum se sustentarunt. *P. Iacobus Ar.[cher] bis* terve actor extitit inter Hispanos Iberosque, sed nobiscum [nobis?] sua consilia non impertit; nec [et?] nos, qui inter cultiores Reginae subditos, animarum lucra quaerentes, degimus, cum iis qui hostilia arma gerere putantur, communicare non audemus, tum ne hos quibuscum agimus in suspicionem inducamus, tum ne nomen nostrum Iesuiticum, quod inimicis crucis Christi satis est odiosum, si rebellionis labe inficeretur etiam probis fieret execrabile. Frater noster Dominicus Collinus, qui cum Hispanis anno superiori in Momoniam appulit, et Hispanis, conditionibus acceptis a Prorege in Hispaniam regressis, remansit in praesidio Castri viri potentis qui se Hispanis coniunxerat, quod Castrum aliquot post menses obsidione vallatum in potestatem venit Reginae, in quo noster *Dominicus armatus et pugnans capitur*,* in vincula conicitur, et tertio die Octobris, [vere 31 die Oct.] cum nec minis nec pollicitationibus a religioso instituto, fideque Catholica, aut causa suscepta, ut Reginae partes sequeretur, dimoveri posset, in crucem agitur cum summa omnium aedificatione, prosequente eum lacrymis tota pene civitate Coragiensi.

Magna hic est operariorum inopia, nam licet multi sint sacerdotes sincereae quidem vitae et simplices, pauci tamen sunt docti qui populum instruere aut legem Dei edocere possunt, nisi quantum exemplar vitae ostendit. *Gens quidem docilis est, multumque tribuit Sacerdoti praesertim si vel mediocri eruditione polleat*; quam etiam ob causam nostros suspiciunt et venerantur. Et si quispiam sacerdos ex ultramarinis partibus huc advenerit qui aliqua doctrinae laude excellat, statim Iesuitam suspicantur. Utinam Paternitas Vestra rem ita animo conciperet sicuti revera est; tunc non dubitarem quin propediem novum operariorum supple-

* Videtur fabula ab Anglo-Ibernîs conficta.

mentum in hanc vineam mitteret. Interim nos pauci, qui illam pro modulo nostro excolimus, paternitatis vestrae aliorumque Patrum et Fratrum sacrificiis et precibus adiuvare cupimus. Dublinii 25 Feb. 1603—Rev^{ae} V^{as} in Chro Filius—Rich. Fildius.

“R^{do} admodum pri. Claudio Aquaevivae” P. FitzSimon scribit die 10 Apr. 1603.

“Admodum R. P., tandem nactus commoditatem copiamque scribendi, silentium libentissime abrumpo. Quo tempore Hispani se ad nos applicuerunt, ante universa regni negotia de me provisum est, ut, custodia districtissima (libris caeterisque solatiis disclusis) comprimerer. Timuerunt ubi non erat timor. Et certe, cui illa provincia concredita fuit, alter Ionathas scribe in utinam alterum Ieremiam, extitit. Qua enim, quos potest atrocissimos conducendo ergastulos, qua illos tanquam in me nimis propitios fustigando, et octo diversos illo solo nomine ablegando, qua falsos in me testes subornando, odium plus vatiniانو in nomen et propositum nostrum proficitur. Sed nihil illum tantopere dirumpit, ac in non repugnantem ferocire. Nihil praetermissum est ad illum placandum, et emolliendum. Cum me firmissime obstrinxissent, rumores undequē disseminarunt, in suam me transiturum sententiam, et propediem ad templa eorum aditurum; idque mea syngrapha esse consignatum. Ut id mihi innotuit (quod proclive fuit summa plurimorum utenti benevolentia), ex alta, in quam subinde capescendi aeris causa conscendere potui, paradromide, in subjectum hortum, quo plurimi tanquam ad omnium ludorum gymnasium confluerant, exclamavi, tantum abesse ut sectariis istis vellem me aggregare, ut potius Iudaeis et Turcis accederem. Sic eos rumores dissipavi, meosque corroboravi; sed gratiam favoremque adversantium ex eo tempore frustra sollicitavi. Fuerunt meo tempore Episcopus unus, tres Franciscani, Sacerdotes sex, vel prece, vel pretio, vel captivorum commutatione in libertatem tracti: at unum me e Soc. Iesu., infimi subsellii alumnus, nulla supplicatio, nullus favor, nulla aequitas aut iniquitas evincat. Beatum illud nomen, tam tremendum, et invisum Dei hostibus—solum qui in calculo candido illud scriptum accepit, scit et sentit, quam dulce sit, et gustat videtque quia bona est negotiatio eius.

“Quidam pseudodecanus edidit in Catholicos librum, meo solo nomine per provocationem et invidiam expresso. Insolens factum: non enim hactenus nostri Ecclesiae suas ineptias publicarunt. Mihi, superioris, nostrorumque, et omnium Catholicorum voluntate, incumbendum erat, ut futilitas, falsitasque, illius libri (in quo antiquos patres velle auctor videtur ad suas partes traduxisse: illa enim haeresis inconstantia est, ut ubi recens, antiqua, ubi antiqua, recens esse simuletur; iamque proprios parentes fastidians, claras antiquorum doctorum

familias asserere incipiat aequae posteriori audacia, et priori insania defendenda) propalam innotesceret. Dei ope implorata, ad scribendum mentem appuli; tantumque Eius auxilio, legendo scribendoque, uno et altero mense, profeci, quod (etiam suorum opinione) explodendus, exhibendusque noster antagonista habeatur. In ea tum ille, tum totus magistratus opinione versabatur, me in faucibus eorum positum, nihil ausurum mutire; idque erant illi, non iniquitati suae, qua ademerant scribendi idoneam facultatem, sed infirmitati causae relaturi. Sed desuper datus est mihi sermo in apertione oris, mysterium Evangelii cum fiducia notum facere, pro quo legatione fungor in catena. Cum responsonem illam elucubrassem, verbo tamen, vultuque sibi constare videretur adversarius, audaciam audacia superare proposui. Ipsi igitur proregi supplicavi, dignaretur nobis aures paucis tantum horis accommodare, deinde eum, qui causa cecidisset, pro arbitrato mulctaret, vel ad cauterium si voluisset. Fiduciam pluribus dicitur laudasse; at nihil respondit. Progrediendum putavi, ad ipsum primum Collegii in honorarium arbitrum provocandum. Dei enim certissimo fretus auxilio, et causae fultus firmitate, quidvis audendum (ut sum in Dei causa per Dei gratiam imperterritus) iudicavi. Id P. Superior, id nostri, id Catholici omnes quorsum evaderet anxie reputabant, variantibus preiudiciis. Cessit, ut certo praesumpseram, ad magnam Dei gloriam et ad plurimam Ecclesiae utilitatem: expalluit enim adversarius, fremensque frendensque, vix aliquando compos sui, aperte hactenus detrectavit omne certamen, cum tamen essent et sint tam iniqua omnia a parte ipsius. Verum cum ex eorum sit primoribus, aggreditur me splendida vitae proposita conditione, mille quingentorum florenorum quot annis, a sententia dimovere. Sed quod Satanus a Salvatore, et Symon Magnus a S. Petro responsum a me retulit. Librum meum responsorium tanto et tam continuo ardore plerique ambiunt, ut saepius consultaverit P. Superior, an expediret de ratihabitione V. Paternitatis tantum presumere, ut excuderetur. Neque etiam num definitum est, praestante illam constitutionem contradicentem pia interpretatione in tanta necessitate pertransire, an vero ex perfecta obedientia observare. Sed non commitemus, ut aliud sit apud nos tam commendatum, et antiquum (quantumvis grande et urgens) ac ipsa coeca et simplex obedientia: quamvis referre plurimum videatur, ut nobis tam dissitis extremisque terrae finibus constitutis, tum praesens quam celerrime, tum similis indulgentia pro futuro permittatur: quandoquidem ita simus comparati, ut nihil a nobis indignum, aut minus expensum, aut a communicatis consiliis non profectum, proficiscatur.

“Clam librorum meorum sum potitus: quibus non magis utiliter in aliquo Lyceo usus fuisset. Ingens derepente in Catholicos cum aborta esset tempestas, iussu superioris, Senatores Civitatis consolatoriis epistolis, plurimisque modis, ac

internuntiis a me stabiliendi erant : suisque perfuncti sunt ceteri Patres indefesse muneribus, zelo ac pietate flagrante. Erant isti cives in fide et Christiana doctrina tenuiter instructi, et hactenus consueti fidem cum externa commoditate metiri et mutare : omniumque praesumptio erat, etiam adversariorum, succubituros universos. Sex praecipua templa adornari iubentur, dispositis concionatoribus, censisque paroechianis, excubantibusque in singulis templis singulis dynastis e Senatu Secretiori, plurimisque quadruplatoribus, ne aliquis impune abesset. Tempusque praefixum est, ut omnes omnis aetatis confluerent. Verum ex tam ampla, et frequenti civitate, non fuit saltem unus, qui illorum voluntati obsequeretur. Ad tribunal ergo (sessoribus ad maiorem terrorem supra triginta) sistuntur : et ut paucis dicam, dempto uno, abibant omnes gaudentes a conspectu Concilii, quoniam digni habiti sunt pro nomine Iesu contumeliam pati. Quare cum praecipui cives incarcerati teneantur, nulla tamen laetior nobis unquam illuxit dies, aut adversariis magis luctuosa ; ita ut in salebris haereant, ambigentes, consultiusne sit progredi, an regredi. Inclitus quidam Baro (cuius uxor mea est praecipua benefactrix) filium suum in praefatum Collegium educandum exposuit : id illum, non obstante alimonia quam ab illis recipio, summa libertate et acrimonia docui tam impium facinus fuisse, et detestabile scandalum, ut confestim subductus sit puer, et alii eodem exemplo, et imitatione, non sine Collegiatorum ingenti fremitu, qui hactenus nullum alicuius estimationis ad se pellicere potuerunt, iam vero nullum ultra sperare valeant. Atque hinc, quicquid eorum impietas et odium conflare in me valuerit, ab iis expecto. Saepius mihi fuit elaborandum, ne mulieres Catholicae Sectariis nüberent (quae [quia ?] ea ratione exploratores in nos deveniebant), bono ut plurimum successu. Anglus quidam, qui non aliter quam corruptis custodibus, nec id nisi ad ipsam carceris ianuam, adeoque a me inconspetus accedere potuit, propositis ultro citroque rationibus, ad Dei caulas fuit perductus. Pari omnino modo absolutionis beneficium alius incredibili cum gaudio et lucro accepit. Cum essem valetudine semper infirma, ea tamen integra et nusquam intercisa usus sum, cum respon- sionem meam, saepius media hebdomada pervigil, elaborarem ; at vero simul ac vacare inciperem, pristina infirmitas me repente exercuit, recessitque resumpto negotio. Alia quaedam Dei providentiae argumenta inusitata, quibus illum meum qualemcunque laborem approbare est visus, ante sesquiannum prolixè declaravi. Cuiusmodi erat, tres diversos libros, singulos diversi idiomatis, per totidem prius ignotos homines, appositissimos ad materiam scribendam, eos denique rarissimos tum alibi tum hic maxime, in ipso temporis puncto, cum primam manum illi ipsi dubio enucleando adhibebam, suppeditasse ; necnon ita intellectum memoriamque prae solito illustrasse, ut plurima aut prius inconcepta, aut oblivione prorsus obruta, apprimè tamen necessaria, cogitanti sponte promptè obvenerint : ita

ut verba Ecclesiae vere usurpem, modicum laboravi et inveni mihi multam requiem. Quae ideo maxime a me enarrantur ut omnis laus illius libri in omnium bonorum largitorem redundet ; deinde ut vestra Paternitas consolationem, quam ex suorum laboribus appetit soletque haurire, ex istis sibi consciscat : ultimo ut omnis meus conatus vitae ipsa cui adversarii mille modis quotidie insidiantur, ianque opinione sua sunt erepturi, sacrosanctis sacrificiis precibusque Societatis in pium holocaustum Deo Opt. Max. offeratur, et ad eius nominis gloriam maiorem Ecclesiaeque utilitatem exhauriatur.

“ Tempestas in Catholicos praefata, inscio et inconsulto Praeside qui peregre erat profectus, excitata dicitur : is ergo reversus cum caeteris dynastis graviter expostulavit, quod rebus non nihil pacatis (ut tum videbantur, iam vero pristino more coniurati revirescent) novas turbas cierent. Omnes igitur religionis causa inclusos, dempto me, emisit ; ea tamen conditione, ut si quem e Soc. Iesu, aliumve reip^{cae} perturbatorem hospitarentur, aliove modo ei subvenirent, mille florenorum mulcta tenerentur. Diu certatum est, ut Captivi Catholici illam tales excludendi et declinandi in se obligationem, aliquo iureiurando aut saltem firmiore protestatione, reciperent. Sed ab iis responsum est, per officium Catholici id non licere, ne, pulvere pedum eorum excusso, tolerabilius foret Sodomaeis et Gommorrhianis quam ipsis ; satis autem esse ut mulctae periculo id facere prohiberentur. Sicque transactum est, sedata tempestate, et secuta ex turbulentissima epitasi placidissima catastrophe. Nam ex istorum constantia Decuriales coniecturam facientes reliquorum, placuit illos non irritare, vel maiorem invidiam in tam ancipiti rerum fluxu subire. Quod autem illi Catholici constiterint, et ea ratione ceteri immunitate fruuntur, dicant alii, non dicam, id secundum Deum Soc^{ti} acceptum esse referendum, cum nihil simile prius innotuisset, nihilque ceteri opis contulissent. Cum igitur sint in nomen nostrorum etiam num tam infensi, ut nostros velint ab omnibus peculiariter excludi, plane liquet conatus Soc^{tis} praeclare iam stetisse, uberrimumque emolumentum eosdem producturos ubi tantam in principio resistantiam offendunt. Quod Deus Opt. Max. pro Sua infinita clementia faxit. Dignetur supplico V.P. vel via Anglicana, vel Lusitanica ocyssimum responsum, velitne excudi praefatam opellam, ne nobis insolentius inequitet adversarius. His benedictionem V.P. nixus poplitibus cum omni demissione depono.

10 Apr., 1603. Ex Castro Dublinensi in Iberniam.

V. Paternitatis obsequentissimus filius servusque in Xto.

HEN. FITZSIMON.”

Pseudo-Decanus Riderus, ait FitzSimon, stolis sericis holosericisque hodie in Iberniam gestit, homo voce praeconis aliquoties infamis et ex molitore Wigamensi, invita Minerva, studiosus, ex periuro in Academia Oxoniensi abortivus magis-

tellus, ex imperitissimo grammaticastro ridiculus vocabularifex, ex convicto simoniaco verbi magister, ex deprehenso veteratore frequentissimus tam in Anglia quam in Ibernia ergastulus, ex profugo decoctore Pseudo-Decanus, ex litigioso denique nepote (heu !) Ministro-Episcopus. Ecce lignum ex quo hi Mercurii et Ministro-Episcopi fabricantur. Riderus noster a Prorege congressum mecum an. 1602 efflagitavit ; Prorex, conscius quo ad id animo ego essem, annuit, publico scripto de cunctis requisitis impigre procurandis cupidissime prospexit, hoc tantum a me per honorarium anteambulonem atriensemque, Henricum Knivet, precatus, ut censorium arbitrium ipsi delatum, tanquam invidiae obnoxium, in Collegistas puritanos, orthodoxae Fidei fiducia, nihil dubitarem transferre. Ego obtemperare non detrectavi ; sed Iubelius meus coepit de multis cunctari ; denique post duorum et amplius annorum moras in ipsa arena (cum tamen annulo aureo ipsi in manus ibidem tradito a me ad conductum urgeretur certamen) frendentibus haereticis, catholicis vero cum maximo plausu insultantibus, non erubuit pedem referre, "Et clypeo simul et galea nudatus et hasta." Solus qui potuit cum eo iniri conflictus inter vescendum erat, cum confidentissime priscos Patres negare diceret Christum "secundum literam" esse praesentem in Eucharistia. En, inquam, S. Augustinum affirmantem, retenta phrasi, "secundam literam." Quo attentius et anxius considerata, vecors sine vultu vocéque expalluit ingemuitque ; sed perfricta fronte occysse ad alia detorsit sermonem. In posteriore libello, in me immisso, profitetur, "nec se nec suorum centum eloquio in Iesuitam sufficere, eumque non comminus sed scripto eminusque esse impetendum. Mirum est quo modo tergiversationem suam excusant, qui in theatro Regni nobilissimo me conclusum Stentoria, ut, fatentur, voce disputationem instanter, vel iniquissima sponsione, requirentem habuerunt, in exilium tamen, intentata Disputatione, eiecere.—FitzSimon ad P. Aquavivam, in *Britannomachia*.

Dominus Cusac ad Archiepiscopum Armachanum scribit Bruxellis die 21 Iunii 1603, "Intellecta morte Reginae Praetor et Senatores (Drochedenses) congregati in domum civicam, concilium inierunt quidnam expediret fieri pro restitutione Catholicae Religionis priusquam mors Reginae publicaretur, et statim Missas etc. in Ecclesiis celebrari curaverunt, et perseverant facere. Sed et ante Reginae mortem P. Field, s.i., qui ab aliquot annis in Ibernia agit, scripsit huc (Bruxellas) ad P. Christophorum Holywood, se pro explorato habuisse, nobilibus Regni et praecipuis quibusdam aliis propositum fuisse, pro nata occasione, vitas, fortunas et libertatem suam potius obicere periculis quam diutius pati conscientias suas opprimi.

Pater Holywood P. Generali—"Quas scripsit mandato P. V^{ae} Bernardus de Angelis 8 Iunii redditae fuere mihi heri [die 29 Iunii]. Illae significabant de me

nihil statui posse priusquam vobis constet quo loco res Missionis Ibernicae (de qua iamdudum non audistis) futurae sint, interea temporis manendum mihi in Belgio ut Provinciae inserviam prout videbitur R. P. Provinciali. Cum Provinciali iam egi hic, Insulis, et redeo Duacum occupandus. Ceterum quum timor est ne citius avocer, cogitur P. Provincialis ita me uti ac si non uteretur; fioque proinde provinciae, in qua nunquam laboravi, onerosus et ipsi mihi onerosior. Quare P. V^{ram} oro, si me illi Missioni adhuc servat, ut liberam faciat potem avolandi ad Socios quando et qua lubebit; vel si aliud constituit, me sinat redire ad meam provinciam Dolam; nam status illius Missionis est incertus, sicut incerta sunt consilia Regis: et Dolani me alias invitarunt, cum molestus esset aer Mediolanensis. PP. Barnabas [Kearney] et Walterus [Wale] vos de suo discessu fecere certiores, eamque ob rem id tantum superest, ut P. V^{rae} gratias agam quod Ibernis, qui ad Societatem aspirant, certas sedes constituere decrevit. Insulis ultimo Iunii 1603, P. V^{ae} filius ac servus in Chro. minimus.

CHRISTOPHORUS HOLIVODIUS.

Litterae Patrum Kearney et Wale ad P. Generalem—Molto R^{do} in X^o Padre, Pax Xⁱ Essendo già arrivati in salvamento a Londra (lodato sia Iddio!) ho voluto dar ad intendere à v. Paternità R^{ma} quello che abbiamo saputo quà del nostro paese, se prima l'havero pregato di ringratiar grandemente il Superiore dei nostri in quel luogo [P. Garnett], il quale ci fece ogni sorte d'accoglienza e più forse di quel che ci farebbero li nostri parenti, imperciocchè subito che seppe del nostro arrivo ci mandò cavalli et un gentilhuomo per condurci à casa sua, dove abbiam' visto quello che ci consolò infinitamente, non essendo il luogo neant [niente] di manco provisto et apparecchiato di quel che sarebbe una gentilissima capella nel mezzo di Roma. Quà si sarebbero visti finissimi et preciosissimi drapi, quà bellissime reliquie, qua processione intorno della casa, messa cantata con ogni musica harmonia, essortationi, letanie et ogni simil essercitio della religione. Del paese nostro sappiamo di certo che in Waterfordia, Corcka, Clonmelia, città principali del Regno, intesa che han' avuto della morte della Regina d'Inghilterra, furno abbrugiati li libri dei ministri e l'istessi ministri scacciati via, e dipoi celebrate tante messe e processioni che potero in sì bella maniera che si fa in Roma istessa. Il Vice-Rè mal contento mandò soldati à queste città per guernigioni, come pensò lui, ma il bello è, che, come ha ben provisto Iddio, l'istessi soldati vanno à gara alle Messe e prediche dei Catholici. In Cassella, città Metropolitana, donde siamo noi, vi fu un solo Inglese heretico, e ricevuta che fu la nuova della morte della Regina li minacciano il fuoco et ogni altro tormento se non volesse convertirsi, et egli per paura d'esser ben scottato si finse catolico, e dipoi li cittadini abbrugiorno la sua casa, acciò non restasse ne pur la casa d'un heretico nella lor città. Ma poco appresso venuto che fu il

Vice-Rè à minacciar anco à questa città, questo Inglese si fece inanzi per accusar li cittadini, et il Vice-Rè altro non fece che comandarli di rifarli la casa alle spese loro. Qua ho visto il Conte di Tyrone, et li fece intendere della venuta mia et della cagione, la quali à lui fu aggradevole. Qui anco sono ambasciatori et, come chiamono loro, Agenti per la città di Waterfordia, per Dublinia, et anco altri in nome di tutto il Regno d'Hybernia, procurando tre cose : la prima che la nobiltà d'Hybernia sia del Consiglio del Stato del istessa Hybernia ; la secunda, che si conceda publica professione della Religione Catholica ; la terza, che la moneta nostra altra non sia che quella d'Inghilterra e di Scotia, cio è, buon metallo ed argento.

In quanto alla Religione speriamo senz' altro, se non publicamente al manco privatamente, d'aver l'uso e l'essercitio di essa senza pericolo alcuno. Et questo è quello che mi occorre adesso. Pretendiamo d'andar via domani verso Dublinia, per trovar là il nostro Superiore. Solo prego V. Paternità di mostrar questa lettera al Illmo et R^{mo} Armaçano, scusandomi per non haver scritto in particolare à sua R^{ma} per non moltiplicare lettere in questi pericolosi tempi ; pregando anche sua R^{ma} che comunichi l'istessa lettera all' Illmo Cardinal Mathei, protettore nostro et osservandissimo nostro padrone, significandoli che in Hybernia sia multo necessario che siano l'istesse facultà che sono in Inghilterra, come per esperienza noi medesimi (ancorche novelli missionanti) abbiamo addesso sperimentato. E però preghiamo instantemente sua Illma, che procuri da sua Santità d'aver le facultà del Arciprete d'Inghilterra concesse al Superiore della nostra Missione. L'istesso preghiamo dal Monsignor Primate e da V. Paternità. Et con questo facciamo fine alli 7 dî Luglio 1603, di Londra, donde noi, come l' ho detto, partiamo domane, raccomandandoci alle vostre s^{te} orationi et sacrificii, di V. Paternità R^{ma} servi in X^o.

BARNABAS KEARNEUS ET WALTERO WALE.

P. Holywood ad P. Generalem—Varios inter rumores, qui hic de rebus Ibernici sparguntur, diu desideravi aliquid explorati nostrorum literis accipere, quod ad Paternitatem vestram scriberem. Cum autem nihil ab illis afferatur, non ingratum fore putavi si significarem quae relatu duorum fide dignorum, qui per hos dies ex Ibernia et Anglia venerunt, intellexi. Atque ut inde oriar, proximis literis scripsi ortam ante Reginae obitum persecutionem Dublinii. Huius auctor fuit Dominus Terrellus, Maior urbis, pestilens haereticus ; instigator Rider, Decanus Cathedralis Ecclesiae S. Patritii, is, qui edito libro P. Henricum FitzSimon provocavit. Isti civibus adeo fuerunt molesti, ut nonnulli ex plebe (quae facilius domicilium mutat), urbe relicta, ad vicina oppida et pagos se receperint. Qui hac rãe [ratione] tempestatem effugere nequiverunt carceres forti animo pertulerunt primarii cives et alii, donec, reverso ex Conacia D.

Barone Montjoy Prorege 2ª vel 3ª hebdomada quadragesimae (contigit Quadragesima per mensem tardius apud illos), et ablato ipsi supplice libello, Maioris aevitiae iniectum est fraenum; ex quo tempore Dublinii nulli religionis causa negotium fuit exhibitum. Nec praetereundum, Proregem his verbis ad Maiorem usum—"ego foris bella sedo, tu domi bellorum semina iacis." Reor Proregem iam tum nuntium de Reginae aegritudine accepisse, et simul mandatum de pacando quibuscumque posset modis Insulam—sed hac de re satis.

Frequentibus, non dubito, literis in urbem perlatum, cives Waterfordienses, Kilkennienses et Corcagienses, audita Reginae morte, combustis haeticorum libris, et contemptis vel eiectis ministris, Sacra in templis Catholico more publice peragi curasse. Intellego v^o [vero] idem factum in variis oppidis et pagis adeo ut timuerit Prorex ne communi consensu defectionem cogitarit maxima Insulae pars. Quare vocato ad se ex partibus septentrionalibus (iam enim res cum Onello erant compositae) copioso exercitu, ad meridionales se contulit. Sed ubi vidit solum de religione agi, relictis in singulis maioribus civitatibus centum (non sine eorum consensu) praesidiariis militibus, rediit Dublinium, unde brevi post Angliam petiit. Waterfordienses noluerunt permittere ut Prorex nisi paucis comitantibus urbem ingrederetur. Kilkeni illud memorabile accidit: cives, restituto Catholico cultu solemnem supplicationem instituerunt, et flumen, quod urbem alluit, benedicendum (credo, quod sterilius videretur) curarunt; quo facto tantam coeperunt piscium copiam ut mirarentur omnes. Lepidum illud—est opidum Dublinio distans miliaribus 12, Narc [Naas?] vocant. Huic praefuit haeticus minister Anglus, Pilsworth, qui, cum videret opidanos confertim ad audienda sacra Missae solennia confluere, tanto timore fuit correptus, ut consensu statim equo, comitibus aliis duobus, nunquam substituit, nec cursum remiserit donec pervenerit ad quoddam hospitium Dublinii, ubi nec diu sibi haerendum ratus, abiit in Angliam. Nunc cum Rege tractant in Anglia praecipua Iberniae nobilitas, et urbium et provinciarum (quos vocant) Agentes; afflictas Insulae ut succurratur petunt; maxime urgent, ut concedatur liber usus Catholicae Religionis. Atque haec habui, quae ad P. V. hoc tempore darem, cuius benedictionem peto obnix. Duaci 16 Iulii 1603. R. V. servus ac filius, Christophorus Holivodius. Vocor ad sacrum, non possum ad Patrem Assistentem nunc scribere. Mitto ad illum inclusam schedam, ubi habentur nomina Comitum, Vicecomitum et Equitum Auratorum, qui nunc causam Iberniae tractant cum rege; sed opus habebit interprete"—HOLIVODIUS. A tergo scribitur manu, ni fallor, Aquavivae, "sara forse bene leggerla à P. L."

P. Holivodius in suo tractatu "De Morte Persecutorum," quaedam ad hunc annum pertinentia narrat. Anno 1603, ex nobili Donagalensi Monasterio deturbabantur decrepiti quidam Monachi, qui, ab obtutu hereticorum dissiti, suo

utcunque fruebantur coenobio, viceque eorum praepostere substituebantur Praesidarii. Cum, ut fit, sacratum isti locum nefario polluerent, nec aliquid quod possent non profanarent et diruerent, factum est, ut cum in portu, et certe non proximè, adesset navis in qua maxima copia erat tormentarii pulveris, ex coelo misso fulmine incensus est latens ille pulvis, simulque æ fuit inflammatus, magno venti flatu deferebatur in tectum coenobii, dictoque citius integram cohortem absumpsit. Non absimilis longe ante fuit Dirrensis Monasterii violatorum interitus anno 1570, iidem a fulmine [quod raro accidit in Hibernia] et tormentario pulvere, quingentis simul militibus in cineres redactis. Anno 1603, Adamus Loftus, Anglus Apostata Sacerdos, et totius Regni Cancellarius saepius credebatur ex remorsu conscientiae ad resipiscentiam propendere: Longe lateque serpebat illa suspicio, et ad ipsos Regni Moderatores pertingebat, timens sibi Adamus, ne ex ea minueretur ipsi dignitas, occurrere voluit infamiae, ut interpretabatur, disserendo contra Catholicam de Purgatorio doctrinam. Dies concioni habendae condicebatur ipsum Festum Animarum; ob rei novitatem, quia ut emeritus [non enim multum octogenario aberat] ab illo officio diu vacabat, ingens erat confluxus, et, ut propius adessent, ad melius audiendum concertatio; vix exorsus, torminibus ventris acerrime urgeri coepit, primo expalescere, vocem remittere, silere, vultum humerosque contrahere, gravissime laborare percipiebatur. Tandem exonerato ventre, non tantum strepitu sed foetore, toti multitudini apprimè intentae patellam concioni habendae magis idoneam proposuit, nec ulterius progredi potuit. Qui purgationem animarum improbare voluit, purgatione corporis, causa cedere coactus est. Cf. p. 105.

Anno 1603, longa Regni Elizabethae epitasis tragica catastrophe tanquam suorum facinorum idonea coronide debebat absolvi. Totis 44 annis nec per favores allicere, nec per furores impellere ducentos ex universo Ibernico populo in suam haeresim potuerat. Saepe enim, ne illam Patriam, ut Angliam, sanguine ad luendum religionis candorem purpuraret, obstitit vel procerum aliquorum vel totius populi ad propugnandam suam avitam fidem explorata propensio. Nunc autem pulsi erant ex Ibernia Hispani, depauperata tota regio, Comes Tironensis valde debilitatus, omnes a resistendo impotentes, et nullum subesse videbatur obstaculum quo minus vel inviti fierent sectarii. Instigabant Puritani, pestes et eversores Regnorum. A Dublinia, primaria civitate, ad quam credebant reliquam Iberniam se facile composituram, exordiri placuit, conscriptis quadraginta consessoribus, plurimisque quadruplatoribus, apparitoribus, et carcerum praefectis disseminatisque undequaque terrorum et periculorum rumoribus. Tandem condito die, Tribunali ad Maiestatem et severitatem valde composito, sistitur Senatus Populusque Dubliniensis. Reginae immensa clementia, et plurima in illam civitatem benemerita, nec non antiqua et intemerata in suos

Reges Dublinensium fides gravi et accurata oratione laudantur. Solummodo superesse dicebatur, ut quâ observantia in reliquis semper fuissent, pari etiam in amplectenda Evangelica luce, quam Regina semper voluit, nunc autem morti proxima debuit propagare, uterentur. Obsequentes omni honore, detractantes omni supplicio protinus esse afficiendos. Brevi responsione opus esse, et in alterutram partem definita. Responsum est igitur una omnium (dempta unius et alterius) consensione: Potestati Caesaris suas fortunas omnes, vitasque ipsas permitti: Deo autem fidem religionemque deberi et servari: illam fixam et immutabilem suam esse sententiam. Vultibus igitur verbisque atrocibus iubentur senatores civesque selecti in perpetuum carcerem abripi. Reliqui etiam, ordine omnes suo, non maiorem praestolari gratiam admonentur. Sed gnari eius quod dixit Abner, periculosam esse desperationem; ac prospicientes obfirmatos esse in avita religione universos, frementes frendentesque coguntur ab incoepto desistere, illosque celeberrimos Christi confessores (qui praeclara constantia impetum omnium, quae contra Iberniam fiebant, periculosissimum eluserunt) post quinque septimanarum carceres emancipare; quique eis animam addidit ad resistendum Deus, idem qui neminem patitur tentari supra id quod potest, de coelo prospexit ut audiret gemitus compeditorum, et sustulit illis e vivis Elizabetham, praefecitque Regem qui, ex morte utriusque Parentis suaque ipsius captivitate expertus indolem Puritanorum, immanem eorum insolentiam compesceret. De utrisque Elizabetha et Puritanis paucis diebus postquam Catholicos Dublinienses exercuerunt, exegit divina aequitas iustissimum hoc supplicium. Audita vero Reginae morte, Deus immortalis! Quis Catholicorum Ibernorum in profitenda Religione eluxit ardor, quae ad Templâ repurganda et restauranda alacritas! Qualis ad supplicationes, sacramenta, conciones fuit confluxus! Certe non modo dicendi facundiam, et facultatem humanam, sed etiam fidem superat. Elizabetha iam extincta morbi modo, ac morte ingloria (usque adeo ut de illis ipsimet sileant sectarii), succedente Iacobo Rege, delegati sunt ex Ibernâ nobilissimi ac prudentissimi viri, qui obsequentissimi quoad reliqua omnia regni demississimis precibus ante omnia Religionis Catholicae libertatem efflagitarent; sed in Angliam venientes clam moniti sunt a praecipuis, amicitiae ergo, religione praetermissa caetera proponerent. Illi vero omnia alia posthabentes, spretis insuper carceribus, quibus ab incoepto deterrendi credebantur, unius religionis indemnitate deposcebant. Rex in praesentia praecipuorum procerum, [dixit se esse] sollicitum tantum de officio fideque erga ipsum. Laetissima id ad nuntium Ibernâ. Sed inde frendentes, frementesque Puritani, prodi fidem evangelicam exclamarunt: permissa immunitate religionis Catholicae omnium mortalium Papistissimis, certissimum praeludium ac praejudicium ruentis Evangelii nec ob aliam causam a Rege in Puritanos animadverti, quam ut

sublati Evangelii defensoribus, Papismo fenestra vel potius ianua aperiatur. Importunitate ac impudentia tandem extorserunt nova edicta Catholicis in Iberniam opprimendis, quibus illorum nequitiae laxatis habenis, quidquid impietas, crudelitas, immanitas voluit, in eosdem exercuerunt. Et, quod tempora priora nesciverunt, lex, quam vocant, martialis (ut scilicet indicta causa innocentissimus quisque e vestigio in ipsis triviis ad libidinem non Iudicis publici sed nebulonis plerumque in eo officio constituti suspenderetur) introducta est. Quis strages, exilia, depopulationes, carceres, oppressiones illorum dierum dinumeret? Sed Deo suis athletis propitio, nihil perfidiae hereticae profuit mulieres crinibus per vicos raptasse, pucros virgis flagellasse, viros pugnis caesos, uxoribus, prolibus, fortunis spoliatis in humeris ad impia templa deportasse, minis ac terroribus in totam gentem fulminasse, unico tantum coriario ex universa Iberniam omnibus his laboribus gregi suo acquisito—incomparabilis forsitan in fide constantia: tanto sudore in duorum annorum Neroniana persecutione non nisi unicus potuisset, isque corpore magis quam anima sectario caetui consociari. Interim boni isti Puritani qui spe certissima devoraverant sanguinem fortunasque Catholicorum, qua fiducia freti animos ingentiores assumpserant, luxuriantes ipsi, coniuges ac proles insolenti suppellectili, ornatu, comitatu, tandem aere alieno obruti, sibi inter se, ut Cadmi fratres, dissentientes, Regi magis magisque invis, Deo et hominibus exosi, Catholicorum intemeratam fidem sua iniquitate, propriam vero erga Deum, Regem hominesque perfidiam sua explorata fraude liquido demonstrarunt. Indeque iam eorum Ministri nepotum ac nebulonum; eorum nobiles, decoctorum; eorum caterva, seditiosorum nomine ac loco recensentur.

Scripta sunt ad me a R. Patre Christophoro Holivodio (Holywood) Superiore Societatis Iesu in Iberniam, et vera esse testor.

HENR: FITZSIMON.

Eadem fere narrat Iacobus White, Vicarius Apostolicus Waterfordiensis—Scribit ad S. Pontificem—"Etsi mortua fuerit Elizabetha die 24 Martii, de ea tamen nihil intelleximus in diem usque nonum Aprilis. . . . Die 5ta Maii, laici et sacerdotes Catholici Waterfordienses fidelitatem suam satis testatam fecerunt [Iesuitae non subscribserunt, vide infra], dicendo: "Cum iure naturae, gentium et scripto regibus ac principibus a suis subditis debeatur obedientia, ideo nos infrascripti Sacerdotes Catholici notum omnibus esse cupimus regem nostrum naturalem ac legitimum esse Seren^m Iacobum, cuius Maiestati in omnibus rebus non derogantibus honori, obedientiae, obsequio et servitio Divinae Maiestati debitis, parebimus, et debitam a subditis obedientiam praestabimus. In cuius fidem subscripsimus die 5 Maii 1603." Die 29 Iunii, Morysonus, praesidiariorum militum Dux, iussit me coram vocari, misitque Maior urbis unum ex apparitoribus suis, qui me rogaret ut comparere dignarer. Erant

mecum tunc temporis e Societate Iesu R^{di} Patres Ricardus Fildius eiusdem Societatis in Iberniam Superior, et ipsius Socius, P. Patricius Lenan. Qui duo Patres suaserunt et rogarunt, ut me subtraherem, nulloque modo comparerem, praevidentes quorundam e iudicibus iniquitatem, accusatorisque improbitatem. . . . In profesto Nativitatis Morysonus et alii properant Clonmeliam versus, existimantes me illo die celebraturum in aedibus fratris mei primogeniti; revera fui apud Kilmedam. Triduo post Clonmeliam remearunt Waterfordiam, ibique retulerunt aucupii et venationis ergo se Clonmeliam ivisse. Huius figmenti falsitas paulo post innotuit; nam quidam e familia Aylwardi, haeretici, die 13 Sep. videns sub vesperum Patrem Nicolaum Laynach e Societate Iesu presbyterum, cui vultu et statura nonnihil a longe similis sum, id retulit suo hero, qui "venatores" adiit, dicens, sub noctis medium in lecto illos me facile capere posse dormientem. Postquam igitur vino epulisque se satis ingurgitassent, sub horam noctis mediam cum tribus cohortibus militum praesidiariorum accedunt, et ex omni parte cubiculum meum obsident, minanturque famulo meo vitam auferre nisi fateatur ubi ego sim.—Vide "Cambrensem Eversum," vol. iii., pp. 544-548.

Mense Maio, e carcere Framlingham liberati et in exilium "eieci sunt quatuor patres Societatis Iesu, scilicet, P. Holiwodus Ibernus, P. Floydus, P. Coffin, P. Bickley et Frater Rudolphus Emerson—Douay Diary, quod citatur a Patre Morris in "Troubles of Our Catholic Forefathers," 2^d Series, p. 270. In quo libro haec invenio de carceribus in quibus fuit P. Holiwood—

Fr. Garnet wrote 22 May 1600—"Fr. Holiwood doth much comfort our friends at Wisbech, and was of exceeding edification in the Gatehouse." (Stonyhurst MSS., P. fol. 552.) Fr. Bickley was the only Jesuit at Wisbech when Fr. Holiwood was removed thither from the Gatehouse in Feb. 1600, and Fr. Coffin was sent from the Counter and Brother Emerson from the Clink. Fr. Garnet wrote in 1601—"The prisoners are suffered to buy nothing but bread and drink. I understand that dured for few meals. Now they buy their own meat, but are kept from their chambers, and are not suffered to have their beds, but in two strait rooms forced to lie on mats on the ground to the number of twenty.

An. 1597, in congregatione Provinciali Olmutzii aderant Patres Professi 30, e quibus erat Joannes Gerott, ratione temporis in Societate transacti, 22us; idem erat 16us in congregatione an. 1603 eodem loco habitus; erat Ibernus.—(Smidl.)

P. Florentius Morus erat hoc anno Minister in Collegio Brunensi et Fundatricis Confessarius, atque erat pars magna eorum de quibus Historia Patrum Germanorum haec narrat—Dynasta Ioachim de Montfort-Neuhaus et Mater eius die quarto anniversario Fundationis cum multa nobilitate pransi sunt in novo nostro triclinio nobiscum, quo tempore Nostri super illa verba, "Simile est

Regnum Coelorum grano sinapis" *quatuordecim* linguis e loco superiore dixerunt. Mox septem adolescentes, totidem Artes liberales referentes, "Candelam Fundationis Ioachimo praesentarunt. Admirabile visum erat omnibus, in Collegio non magno tantam et quidem concordem nationum extare diversitatem; Socii erant Sacerdotes 8, Rhetorici 10, Magistri 3, Coadiutores 7. Haeretici viginti conversi sunt, inter quos Minister Concionator qui et discipulus famosi Viti Theodorici fuerat. Cuidam Sacerdoti nostro [Florentio Moore] qui ad "B. Virginem ad Cellas" Illustrissimam Fundatricem confessionis causa fuerat comitatus, quidam sacerdos, qui decennio apud Lutheranos militaverat, peccata sua confessus est et haeresim palam eiuravit.—Smidl.

ANNUS DOMINI 1604: SOCIETATIS 65.

Elizabetha felici Religionis fato perierat pridie Nonas Aprilis, anno 1603. Inter plurimos, qui vinculis soluti, exilio tanquam beneficio affecti, receperunt se in Belgium, quinque Societatis homines numerabantur, quorum unus, Pater Holiwood, die 9 Martii an. 1604 ad P. Aquavivam scripsit—"Scripsi ad R. V. P^{tem} Ambianis sub initium Septembris, a quo tempore menses quinque decubui Rotomagi e sinistro pede laborans, quem tantum non amisi confluentium humorum copia et putrefactione. Sed tandem propitio numine convalui, et ago nunc in litore Britannico transmissurus infra paucos dies in patriam, ubi, ut mercatorum, qui inde recens venerunt, relatu intelligo, non ita ut hactenus inquiritur in orthodoxos. Si dabitur nobis salvos appellere, reddemus vos primo quoque tempore de rerum statu certiores. Interim rogamus obnixè ut inter adversos hos eventus nostri non obliviscatur. Maclovii, 9 Martii, 1604. Filius indignus et servus, Ioannes Bus^c [*vere* Holiwood].

P. Generalem "nostrorum non oblitum esse" videtur ex epistola hoc mense in Festo S. Patricii scripta, in qua Pater Duras, Germaniae Assistens, ait—"Admitti Iberos desiderat omnino R. Pater Generalis [Aquaviva], cum ad Institutum nostrum facti quodammodo videantur humilitate, obedientia, charitate, et doctrinae laude, quibus omnium locorum testimonio valde excellunt. Ad Provinciales proinde plurimos scribit, ut erga eos dilatent viscera charitatis."—(Vide "Catalogum Sanctorum Ibern." a P. Henrico FitzSimon scriptum, ad calcem libri qui inscribitur "Hiberniae Vindiciae"). Revera circiter 22 Iberni in Societatem sunt admissi hoc anno, quorum 7 *Waterfordienses*, i.e., Ambrosius Wading, aet. 21, frater maior natu celeberrimi Franciscani; Michael Wading, aet. 17, Ambrosii patruelis; Ricardus Comerford, aet. 25, et Thomas Comerford, aet. 21; Eduardus Clare, aet. 24, Laurentius Laeus, aet. 20, et Ioannes Lombard, aet. 20. *Dublinenses* erant Eduardus Barnwall, aet. 18, Ricardus Carrick, aet. 23, Robertus Coutinus, aet. 20, et Robertus Gripeus seu Griphus aet. 19. *Midenses*

erant Robertus Bathe, aet. 22, Georgius Geraldinus, aet. 20, et Robertus Netterville, aet. 22. *Kilkennienses* erant Thomas Briones, aet. 22, et Ioannes Shaeus, aet. 23; Ioannes Baptista Duigin erat *Ossoriensis*, aet. 20, David Galway, aet. 25, erat *Corcagiensis*, et Thomas Halaeus, *Kilmalocensis*, ingressus est novitiatum Tornacensem 29 Sep. 1604, aet. 25. (Vide Catalogum, p. 290 libri a me scripti, qui inscribitur "Description of Ireland, an. 1598;" et cf. "Librum Nov. Tornac.") Waterfordia, magnorum ingeniorum foecunda parens, prioribus annis Societati suppeditavit doctissimos viros, quibus illustravit non ceteras modo Residentias Missionis sed et alias quoque Provincias Societatis in Hispania, Germania, Belgio et ipsis Indiis—sic Pater Yong in "Literis Annuis Provinciae Iberniae," Romae editis a Patre Nadasi circ. an. 1652.

Die 12 Martii Rex Britanniarum P. FitzSimonem e carcere liberari et in exilium pelli iussit, qui tamen tres menses postea in vinculis fuit detentus. Rex ait in literis ad Proregem et Concilium Iberniae missis—"Cum Henricus FitzSimon, Iesuita, in Arce Dublinensi quinque annos detentus sit, et sua Maiestas certior sit facta suam probasse fidem studiumque: voluntatem suae Maiestatis esse scitote dictum Henricum FitzSimonem esse emancipandum, non reversurum in illam suae Maiestatis ditionem non prius obtenta facultate"—Directed to the L. Deputie and Councel of Ireland. After our very hartly commendations to your Lordship and the rest. Wheras one Henry FitzSimon, a Jesuit, hath these five yeares past remained prisoner in the Castle of Dublin, on whose behalf humble sute hath been made to the King's Majestie for his inlardgment out of prison; And his Majestie hath bene informed, that he hath made so good demonstration of his loyaltie and dutyfull affection to his Majestie and the State, as deserveth that he should be used with as great favour as a man of his sorte and qualitie may be capable of. You shall therefore understand, that it is the King's Majestie's pleasure, that you shall release the said Henry FitzSimon out of prison, taking sufficient bonde of him, with good sureties for his avoiding out of the realm, within some convenient time to be by your Lordship limited unto him for his departure; and that he shall not at anie time hereafter returne into any of his Majesty's dominions without license first obtayned by him in that behalf. And so we bid your Lordship and the rest very hartely farewell. From the Court at Whythall the 12th of March 1603 [1604 stylo novo]. Yours Lordship's very loving friends—Lord Chancellor, L. Treasurer, L. Chamberlain, Earl of Shrewsbury, E. Devonshire, E. of Mar, L. Cecyll, L. Knollis, L. of Kinless. Vide "FitzSimon's Catholic Confutation," p. 225, et "Life and Letters of Henry FitzSimon," by E. Hogan, S.J., p. 62.

Adhuc detentus die 5 Aprilis FitzSimon ad P. Generalem scribit—Utinam nobis tandem aliquando contingat V^{ac} Paternitatis responsa exosculari, quibus

iam ab aliquot annis, non sine maximo nostro sensu, ex infelici longo locorum intervallo, caruimus. Ne igitur nostrae ad V. P^{tem} forte etiam interciderint, altius quaedam sed strictim videntur repetenda. Annum quintum ago in carcere, Supremoque Tribunali adstiti octies, semper, divina bonitate, obiectis superior. Utor infensissimo Carceris Praefecto et in caput meum saepius insidiosus; sed tam hostis iners quam malus hospes passim agnoscitur. Is cum toto triennio intensissime excubasset me in Sacro operando intercipere, tandem in Festo SS. Petri et Pauli irruit in facientem, dum Orationem Dominicam absolvebam. Hostiam Sacram ab impio eius liberavi sacrilegio; verum calicem circumfuso undique Cruore et casulam extorsit. Me mea conscientia confirmat nihil fuisse praetermissum quominus tam infandum flagitium evenisset; sed omni cautela, saepe maior esse solet insidiatoris nequitia. Eiusdem malignitate difficulter ad me acceditur, appositis atrocissimis, quos unquam conducere licuit, custodibus et syndicis; attamen, per divinam clementiam, *omnino septem, unius mensis spatio, et in iis* primarius meus custos, haeresim eiuravit.

Saepius V^{ae} Paternitati exposui, quam insolenter a quodam pseudodecano fuissem ad defendendam Catholicam veritatem provocatus, et quam perspicue et reliquorum et sua opinione id in eius infamiam cessisset. Cum scriptis utrinque actum esset, mea tamen responsio, quia V. Paternitatis calculis caruit, hactenus luci subtracta est, contra omnium non modo preces sed et contentionem violentiae proximam. Ut autem eius imprimendi fiat copia (post adhibitam diligentem eius a Nostris examinationem), quantum per modestiam et resignationem licet, a V. P^{ae}, pro bono publico, humiliter contendo; siquidem ea continet, quibus perspectis non pauci iam resipuerunt, et quae nulla iam arte ab adversariis excusari aut dilui possunt. Sed nihil tantopere Antisophisten meum exanimavit ac mea fiducia, qua ipsum Proregem, supremique Senatus proceres, necnon primicerium Collegii, quod hic est, inter nos arbitros provocavi, sicut Origines ethnicum philosophum contra Manetem adhibuit. Omnes enim inde expalluerunt, illi de suo athleta, ipse de sua causa. Tunc et deinceps alternabantur erga me blandimenta et terrores, amplissimi census et exilia, favores aut furores.

Qui nunc est Praetor aliquando fuit strenuus Catholicus; verum, ut fit, fidem cum externa commoditate mensus est et mutavit, saltem illorum se conventiculo aggregavit. Sed cum pro concione nuperrime asseverasset praeco sectarius Papam a Catholicis deum nuncupari, dictoque fidem postulasset ex glossa (credere autem dominum nostrum papam*), non potuit Praetor non contradicere, excipiens aut ficta aut perperam interpretata esse illa verba. Consensu partium lis a me erat dirimenda; ut facile fuit cuivis e plebecula, manifestam inscitiam

* Extrav. Ioa. 22, tit. 14, cap. 4. Cum inter. Glossa sub finem.

constructionis miserandam aut certe profundissimam perfidiam [monstravi]. Nunc igitur de me in exilium trudendo assidue deliberatur; nulla omnium ordinum supplicatio, nulla industria aut auctoritas pro me intercedat; quidvis aliud potius satagendum; sed Deum, Coelitesque testes habeo hoc odium exiliumque mihi omnibus ceteris praeter ipsam pro Religione mortem esse optatiora.

A tempore defunctae reginae incerta omnia fuerunt, nunc spe nunc timore plena; et quae nunc sunt praesagia malo quam bono propius accedunt. Non altas fixasque Religio hic agit radices, sed communi quadam propensione vocem magis quam rem Fidei Catholicae sectantur; adeoque paulo momento, quocunque edictorum minarumque vento huc illuc plerique feruntur et referuntur. Sed extitit, statque nostrorum, ex quo advenerunt, opera praeclare; tabulae namque rasae puraeque potentiae iam egregias exhibent facies, sinceramque induunt pietatem, quam antea ne auditu quidem perceperant—id ceteri copiosius et melius referre possunt, qui intersunt et praesunt. Minitabunda in nos omnes procella dicitur instare; sed navicula Petri periclitari nequit. Quanta et quam frequentia miracula per agnum cerealem [sic, sed recte cereum] designantur, exponi vix potest. Certe his diebus proxime elapsis, nempe in huius quadragessimae initio matrona quaedam grandaeva, usu linguae et memoriae toto triduo iacuit destituta, statimque inferenda, ut videbatur, sepulchro, simul ut ei agnus appendebatur, compos linguae ac memoriae et postridie firmæ effecta est valetudinis. Quod ut testatissimum, ita iucundum fuit videre multos, qui certa spe eius bona vorantes abstulerant, cum rubore reportare.

Ante obitum distraxerat Elizabeth omnes facultates ita ut militi solvendo non erat nisi per cupream monetam eandemque inutilem, quam respuentes multifariam mulctabantur. Inde commercium omne, nundinae, structurae interrompebantur, non sine penuria rerum omnium et perturbatione, cum nullus operam elocare, stipendium aut debita recipere, aut ditescere prox [imi?] [iac]tura [vellet]. Ingemiscuntibus prae inedia universis et impotentibus cuicumque subvenire, qui per corvos Eliam, Paulum solitarium aliosque aiebat, mihi in magna aegestate per Hanmerum (in Rationibus Campiani nominatum) succurrebat. Is duas Atticas et amplius amphoras, alteram byne [byre=beer?], alteram frumenti contulit. Is usum librorum omnium suorum permisit; is tantopere mihi studet, ut sectariorum neminem ferat obloquentem, neque ullius invidiam mei causa aestimet. Qui, cum ex quo congressi sumus suggestum refugiat, saepeque Puritanos, quos vocant, agitet, suspectus propositae defectionis habetur; sed totus est in symposiis, totusque scommatibus, dicterisque deditus, ut verear derisorem quaerentem sapientiam non inventurum.

Cum omnia divina et humana deformassent moderni (si Deo placet) reformatores, morumque censores, tandem ipsos suarum piget reformationum, placetque

omnia recognoscere; quorsum nunc vadant, ut ipsi sibi nunquam constant, incertum est; omnia implicata sunt sentibus, sive recudant totam fidem, sive partem, expedire se nequeunt; lux enim, quam venditabant meridiana clariorem vix [nox?] iam agnoscitur, et quae sancta fuerant videntur antiquanda ut non satis in aurora Evangelii animadversa—sic enim ipsi se defendunt. Parturiunt: ridiculus brevi egredietur mus. Hic progressus nubium sine aqua, quae a ventis circumferuntur, arborum autumnalium, infructuosarum, his mortuarum. Nunc superest, ut humillime supplicem V. Paternitati totique Societati, ut oretis pro nobis ut sermo Dei currat et clarificetur, sicut et apud vos, et ut liberemur ab importunis et malis hominibus; utque a V. P^{te} submississime contendam, suis hac ipsa commoditate dignetur nos literis; solet enim qui hās perfert *diutius in Hollandia ad quam navigat* immorari, et ad eum a Patribus Belgis transmitti, quae mittentur, facillime possunt. Ex Castro Dublinensi 5 Aprilis 1604, Vestrae Paternitatis obsequentissimus in Chŕo filius servusque.

HENRICUS FITZSIMON.

A tergo scribitur iussu vel manu P. Aquavivae “Liber in Flandria recognoscatur et mittatur,” *i.e.*, FitzSimonis liber contra Riderum. Hoc anno, ait Fitz-Simon, iuvenis minister (a Sacello Oliverio Lambert), praesente Tristramo Eccleston Turris Dublinensis Praefecto, item D. Marco Shee, et D. Patricio Archer, qui illustres Christi confessores in carcere mecum detinentur, mihi iureiurando asseveravit se vidisse, perlegisse et multum S. Lucae evangelium Hebraicum meditasse, in quo Salutationis primum verbum erat non ave sed chavech! Sic FitzSimon in “Britannomachia Ministrorum.”

P. Holywood ad Generalem scribit die 24 Ap.—Observande Domine, scripsi ad D. V. Maclovio initio Quadragesimae, cum iam pararem in hanc Insulam transmittere, ad quam salvus appuli 16 Martii, pervigilio S. Patricii, omen uti spero felix. Ultima Quadragesimae hebdomada perveni ad opidum, in quo per eos dies commorabantur M^r [Magister] Nicolaus [Leinich] et Mr Andreas [Morony]; apud quos tantisper mansi donec eo quoque adveniret Mr Ricardus [Field] qui cum suam commissionem me praesente iam expirasse affirmaret, idemque dicerent non solum supra nominati duo, verum etiam Mr Walterus [Wale] et avunculus eius Mr Barnabas [O’Kearney], qui advocati adfuerunt: coepi quae mei muneris dicebantur exequi. Tunc illis proposui quae mihi videbantur ad bonum nostrae Missionis pertinere, et simul expedivi nonnulla dubia, quae illis circa sua exercitia occurrebant. Nunc alio pergo ut mihi sedem deligam, ubi et tuto manere, et facile a sociis conveniri possim. Temporalis Regni status est iste: aliae eius partes rerum ad victum necessarium penuria, aliae peste laborant; sed et regii milites et praefecti adhuc afflictionem addunt afflicto. Spiritualis status multum pendeat ex futuris comitiis, quae ut infausta

nobis sint, multo artificio laborant novi Arpinates Ecclesiae spoliis ditati, quorum unus, ex Iro Croesus factus, praeter alia dr [dicitur?] possidere 30 monasteria. Interea temporis ex parte gaudemus libertate quadam religionis negativa; non enim, ita ac alias, nunc inquiritur in Catholicos. Dixi tn [tamen?] ex parte, nam etiamnum detinentur in custodia primarii cives Kilkennienses [Shee et Archer inter alios], quod templum Dominicanorum a quodam eiusdem Ordinis bono patre pio zelo reconciliatum nolint ipsi profanare, et ad usum provincialium comitiorum, ut prius erat, accommodare. Item adversarii omnibus vestigiis indagant Abbatem Monasterii Sanctae Crucis, sive quod pecuniosus credatur, sive quod praelatus sit, et forte immemor temporis, temporis inquam huius. Quin et audio equitem quemdam Auratum aliosque nonnullos potestatem a Gubernatore et Cancellario habere apprehendendi et in vincula, coniiciendi quotquot poterunt sacerdotes.

Lustravi, ex quo veni, bonam Momoniae partem; vidi urbes ac opida omnia Catholicam Fidem publice profiteri, et plebem utcunque bene de rebus religionis instructam; rem Divinam et sacram concionem in amplis coenaculis audiunt, neque enim eis conceditur templorum usus. Nostri, qui illam provinciam colunt, multum fructum colligunt; grati sunt domi forisque Ecclesiasticis, Nobilibus, plebi. Cum ad suas Residentias, facta aliqua expeditione, redeunt, has populi acclamationes audiunt; "Deus augeat numerum vestrum!" "Deus vobis restituat ius vestrum!" Mr Barnabas et nepos eius Walterus videntur mihi uteres novi pleni vino novo; eorum labores coactus fui moderari veritus ne in morbum inciderent; Mr Andreas et Mr Nicolaus sibi sunt regula, magna prudenter praestant. Mr Ricardus narrat se nullas a D. V. accepisse, praeter eas, quas initio statim me capto [1599] ad ipsum misit per quemdam suum D. C[hristophorus] Cusacus. Quare, donec nobis constet quam secure per D. Hen[ricum] Garnetum possimus epistolas accipere, quaecunque volueritis nobis reddi, mittite *ad Rectorem Collegii Burdigalensis*; illic enim habebimus hominem certum, et peritum artificem, qui pollicetur expeditam viam vobiscum communicandi. Consultum tn [tamen?] vr [videtur?] ut, propter pericula et distantiam, unas atque alteras literas, sive primas et secundas scribatis.

1. Invenio nostros, non obstantibus literis D[omini] Duras ad me in Belgium missis, interdum usos facultate communicandi suas facultates aliis propter urgentem necessitatem et paucitatem idoneorum operariorum, et quod diceretur F. D. protector piae memoriae, respondisse quibusdam petentibus facultates pro aliis nostratibus: "mittimus viros nobis notos (nostros intelligens), illi amplas habent facultates, et communicare poterunt iis quos dignos iudicaverint." Memini etiam meipsum rogasse per literas D[ominationem] V[estram] ut nobis liber huius facultatis usus relinqueretur. Idem postea fecit Mr Ricardus [Field];

quin et Mr Walterus narrat sibi hac de re dubitanti et interroganti in Urbe responsum, Superiorem missionis habere plenum omnium facultatum usum. Unde videtur colligi posse, Dominationem V^{am} amovisse lapidem quem apposuit ostio monumenti, quamvis eius literae non pervenerint, et forte fuerunt quas Garnetus fatetur se accepisse ante biennium. Magna est necessitas hic in praesens quia totum Regnum est Catholicum, et [sunt] multi operarii, qui nullam habent iurisdictionem, nec sciunt unde petant cum non habeant proprios episcopos nec vicinos, et de vicariis vicinis quis vere sit vicarius quis non, saepe sit cum scandalo controversia. Itaque nostri, qui procurant ut temporales Domini in suis beneficiis sacerdotes alant, mire vexantur. Quare expedit ut nos, qui in omnes partes excurrimus, possimus aliquid certi aliis communicare; dabimus autem operam ut nemo iure offendatur; nam cum certo constiterit de proprio Praelato, qui a nobis accipiet facultates aut iurisdictionem ad illum recurret; imo si sit aliquis dubius Praelatus aut Vicarius nihil faciemus scienter cum eius offensione.

Moris est in quibusdam locis hic, ut populus, qui interest rei divinae faciendae, eleemosynas ponant super altare ad sustentationem pauperum ministrorum, qui nunc nec ecclesiastica beneficia nec collegiorum redditus tenere possunt. Hactenus visum fuit nostris, cum consilio Episcopi Corcagiensis piae memoriae, huiusmodi sive eleemosynas sive oblationes admittere tum ut suis subvenirent necessitatibus, tum ne alios offenderent, in quorum praeiudicium forte cederet, si repellerent. In his quid facto opus sit, a vobis expecto cognoscere.

3. Amplam habemus messem et operarios paucos; postulat tum ratio et praesens rerum conditio ut numerum nostrum non nisi magno cum delectu et circumspectione augeamus; videndum enim, quis adiungendus, ubi occupandus, quomodo sustentandus, cum ager sit valde heterogenius, et nos rebus, (nos [non?] res nobis) submittendi. Tps [tempus?] omnia docebit; interim mitti poterit Mr *Ioannes Gerottus*, quoniam plurimum expetitur a multis, et est ubi valde commode et utiliter negotietur. Adiungi poterit Mr *Florentius [More]* Septentrioni necessarius; cogitent qui eos detinent sibi alia ratione subveniri posse, nobis non posse, nostrosque homines orbi natos.

4. Mr Nicolaus [Leinach] significavit mihi, se per literas intellexisse Bertrandi filium natu maximum, M. Iacobum [Archer], omnem lapidem movere quo huc denuo mittatur; nullo tamen modo id aut ipsi aut nobis expedire, quod etiam dicunt Mr Ricardus [Field] et Mr Andreas [Morony]; quare iudico expectanda meliora tempora, etsi eius praesentia nobis foret gratissima. 5. Sunt hic aliqui operarii utiles, qui cupiunt in nostrum numerum cooptari, quo et certius dirigantur et maiora lucra faciant. Si D.V. concedat potestatem admittendi eos, et alios quos messis Domini vocabit, dabitur eis tempus se colligendi, et m^r

[magister] qui eos exerceat ac institutum doceat ; nec ante expletum biennium ita occupabuntur, ut non habeant vacuas diei horas ad [ea] quae erunt sui tirocinii propria. Haec promittunt socii, et petunt, ut non postponantur vicinis, sed permittantur auxilium capere et laborum levamen ab hominibus notis, et in subigendo hoc solo exercitatis.

6. Mr Gulielmus [Bathe] nondum advenit ; necdum vidi Mr Patricium [Lenan] ; offertur M^o Henrico [FitzSimon] libertas trans mare avolandi intervenientibus certis conditionibus. Favor quidem est ; an et quomodo acceptandus primo quoque tempore perpendemus. Haec fere occurrunt, nisi ut me fratresque meos D. V^{ae} precibus commendem, ex Comitatu Kildariensi in nostra Iaponia 24 Aprilis 1604.

IOANNES BUSⁱ.

Excuset me D. Duras hac vice et procuret responsum."

Die vero 6 Maii scribit Holywood ad Patrem Duras—Scripsi ad D. Claudium [Aquavivam] literas 24 Aprilis, quarum exemplum aptum [apertum?], ne forte perierint, his includo. Nullas reperiō huc a R. P. N. [i.e. a P. Generali] scriptas, nisi eas quas ad m. Fild dedit an. 1599, 17 Aprilis ; itaque omnia sunt cruda hac de causa. Rogo ut binas de eisdem rebus literas in posterum scribatis, utrasque potestis mittere ad Rectorem Collegii Burdegalensis, monendo ut unas mittat per unum mercatorem, alteras per alium. D. Brenanus, qui aestate praeterita ex Urbe venit significavit D. Vestram cogitasse ad nos scribere per ipsum, sed morbo impeditam non potuisse. Similiter R. P. N. [Generalis] mihi ipsi (Iulio, ni fallor, mense) scripsit impetrata quae petebat M^r. Fild et brevi expedienda ; unde colligo e re nostrae Missionis fore, ut amicus aliquis nobis sollicitet negotiorum nostrorum expeditionem. Quid g^o ? Audio P. Maurishium Wyseum apud vos in Urbe commorari. An expediret ut illi haec cura committeretur, donec alius aliquis inveniatur, qui aliud agendo hoc praestare possit, et ille huc, si videbitur, mitti. Quae hactenus occurrerunt fere inclusis his continentur. Hac hebdomada D. P. Barnewallus [Sir Patrick Barnewall] fuit accusatus a Concilio Regio quasi perturbasset totum Regnum, dicendo Regem nostratibus concessisse liberum suae religionis usum. Quae illi responsa fuerunt in Anglia nomine Regis scripto dedit Concilio, et fuit dimissus. Interea missi fuerunt qui Episcopum quemdam Ultoniensem in his partibus casu oberrantem caperent ; illi, Episcopo non invento, Nobilem, in cuius aedibus nocte praecedenti fuit versatus, comprehenderunt, et in carcerem, ut audio, coniecerunt. In literis D. V. ad me an. 1598, 6 No[vembris], scripsit R. P[atrem] N[ostrum] nonnullas facultates mihi soli reservatas voluisse, ut alii nostri, nisi re prius mecum communicata, meaque licentia in particularibus casibus obtenta, iis non uterentur. Aliqui hac de re conqueruntur, alii multum distant, et forte conducirer ut res

haec tota superioris arbitrio relinqueretur. Hac de re non scripsi ad D. Claud[ium]; D. V. si ita videbitur suggerat ac respondeat. Expectamus in dies singulos libertatem m. Henrici [FitzSimon], si libertatem exilium libeat vocare. Quod superest, me suis ad Deum precibus commendo; ex Comitatu Dublinensi 6 Maii 1604. Dⁿis V^{rae} ad omnia paratissimûs,

IOANNES BUSⁱ.

Pater Henricus, de quo hic scribit Holywodius, hanc epistolam misit ad P. Generalem die 22 Iunii—

“Admodum R. P. Tandem aliquando, Regis nostri literis, multo labore et sumptibus comparatis, ex carcere relaxandus eram, plurimoque favore aficiendus, tum aliunde, tum praesertim quod saecularibus me nunquam principum negotiis implicuissem. Ita tamen haec omnia, ut tandem tempore rebus meis congruo, a Prorege praefiniendo, solum vertere, et non sine facultate remeare deberem, Acceptis his literis discruciabantur in regio Senatu eo quod, quomodolibet eram emittendus, tota provincia ingenti perfunderetur laetitia, multamque de Regis in causa religionis propensione fiduciam sibi praesumeret. Quot et quam ancipites habuerunt consultationes; ab una parte, non obsequi Regis edicto, ab altera vero hominem tam rebus suis adversarium emancipare trepidantes!

Mecum benigne egerunt, mira promittentes, si vel sancte reciperem obsidesque insuper adhiberem, neque Sacrum me facturum neque concionaturum; vel aliquantulum de Regis erga me indulgentia (in non determinando loco aut tempore, quibus apud illos consistere potui) renuntiarem; vel certe profiterer non gratum mihi sed potius maxime ingratum hoc Regis erga me propositum, quo eram a meis omnibus exterminandus. Verum ab indulto Regis, nullo divelli me modo passus sum, ingenue professus neque ipsorum neque meum esse Regis placito reniti. Quare malis artibus nequicquam tentatis, et variantibus usque ad grave schisma eorum suffragiis, Prorex consilium temeritatis et iniustitiae plenum iniit; nempe ut me proscriberet e vestigio, insciis amicis, nullo viatico, nullaque ratione habita regii edicti, aut commoditatis loci in quem deferri deberem, aut temporis, quo mihi prospicere possem de necessariis. Cum ergo requireret obsides, ut huic eius obsequeretur voluntati, essetque inexorabilis ad aliam omnem conditionem (quanquam huic eius furori refragarentur plerique, qui parum mihi prius studebant), me vix conscio, ipse Praetor Civitatis, amboque vicecomites pro me spoponderunt.

Vix potuit P. Holivodius in tam tumultuaria festinatione modicum mihi viaticum et patentes tempore submittere. Ex carcere igitur recta in navim deductus sum, comitante carceris praefecto: qui (ut plerique alii ex gravissimis hostibus gratissimi hospites et fautores extiterunt) partim mea mihi quae sustulerat reddendo, partim sua conferendo, ultra ducentos Flandricos florenos mihi

meisque erogavit ; et valedicendo a lacrymis sibi non temperavit. Navis, quam conscendi, in Hispaniam navigare habebat, cum mihi iter esset in Flandriam aut Franciam, quo per aliam navim in propinquo positam deferri potui. Verum hoc ipsum tam modicum tamque iustum desiderium, satagentibus etiam praecipuis intercessoribus (non sine fremitu et tumultu publico) non licuit implere. Ita divina dispensatione factum est, ut qui permanendo in patria solos haberem amicos mihi condolentes, vix aliquem in meo discessu non habuerim mihi compatiensem. Antequam discederem ex carcere novem haereticos ab ultimo paschate, plerosque insignioris notae, et in iis, duos Cantabrigienses graduatos Dei populo, Dei gratia, aggregavi. Inter navigandum iuramenta et discordiae sublatæ. *Bilboa 14 Iunii appulsus*, brevi post nautas universos, epibatasque (unico nauclero dempto) sacramenta frequentantes habui ; et inibi etiam Anglum et eum Academicum, non sine sudore, Christo lucrifici :

Consobrinum meum mecum conduxī, qui Caletō in Angliam traiciat, Regem ipsum de violata eius erga me voluntate docturum, et facultatem remigrandi ad pristinos labores imploraturum. Pater Superior et tota cum eo Ibernica Ecclesia suspirat, ut meus responsorius liber, de quo saepius ad V. P. scripsi, typis celerime mandetur. Id praecipuum ipse arbitror esse officium, quod in Dei causa facere possum ; adeoque partim licentia Superioris nostri, partim praesumpta ratihabitione V. P^{ris}, abiturio Rhotomagus, Antuerpiaeve, ut curem imprimi illud librum, non dubitans futuram mihi copiam redeundi, si annuat P. V., antequam absolvatur. Quicquid velit P. V. de me statuere obsequentissime suscipiam et pro virili effectum conabor reddere. Nostrorum in Ibernica clarissime stat opera, et si plures operarii submittentur, Deo dante, illud constabit operae pretium, quo tota Ecclesia et imprimis Societas Iesu mirifice recreabitur. Non aliud in praesenti, quam quod Paternitatis V^{ae} et SS. Sacrificiis, et omni statuto me demisse subiiciam. *Bilboa 22 Iunii 1604*, Vestrae Paternitatis tum filius tum servus in Christo obsequentissimus, Henricus FitzSimon."

"Cum has consignassem et ab alio melius quam a meipso transcribi expectassem, forsā non ita accidit, sed plures errores inciderunt quam si a meipso exceptae fuissent."—H. FitzSimon.

Sequens charta ad hunc annum pertinet etsi annus non notatur : "Ibernia. Degunt hi Patres in Ibernica. P. Barnabas Carneus ut professionem 4 votorum faciat iuxta responsum P. Nostri de Promovendis. In Belgio [fuit receptus], est 42 annorum, in Societate fuit 16 an. P. Andreas Moronus 42 aetat. 20 in Soc^{te}, professionem 4 votorum ; P. Nicolaus Leynich formandus—ita responsum de Promovendis Lusitaniae. P. Holiwood, Superior Nostrorum in Ibernica, petit ut facultates quas habemus liceat cum externis communicare iuxta facultates nostras. Has examinarunt P. Justinianus et P. Vipera, et dicunt Nostros habere sane

facultatem communicandi, sed iudicare non expedire ut externis communicent, ne, si id faciant, resciat S. S^{tas} et omnes nostras facultates aut saltem praecipuas revocet. Deinde incommodo, quod affert P. Holivodius, iam ex parte provisum est per Archiepiscopum Carneum, qui amplas habet facultates. Si de pluribus in Iberniam ex Nostris mittendis agatur, de quo tamen potest dubitari, iudicio P. Mansonii maxime idonei sunt P. Thomas Schein, 49 annorum, in Soc^{te} 20 an. professus 3 votorum, et P. Cornelius de Rocha, qui, etsi tantum quinque annos in Soc^{te} fuit, est tamen 36 annorum ac plane maturus ac securus. P. Gulielmus Batteus, etsi pro Missione Ibernica saepe expetitus est, ad eamque vel maxime utilis futurus non dubitatur: quia tamen singularem grām [gratiam] habet promovendi spiritum in nostris et externis, recte iudicat P. Mansonius mittendum esse *Ulisiponem* (iam ivit Ullissiponem) ad Seminarium Ibernorum, ut cum nova disciplina formentur pariter et inventur alumni in spiritu. Introducta semel bona disciplina, in Iberniam quoque destinandus videtur. Patres Schein, de Rocha et Batteus sunt in Hispania.

Respondendum literis P. Holivodii, et addendum, admissum in Societatem fuisse Davidem [Galwey], itineris sui comitem, qui et ciphras communicavit, quibus in posterum uti licebit.

Videndae Regulae Seminarii Ibernorum Salmanticae." [Vide infra, p. 152.]

Mauritio Barbarossa [i.e., Wyse] al molto Ill^{re} Signor il Signor Georgio Duras [s.l.] mio Patron sempre oss^{mo}. Arrivai a Londra alli 22 di Giugno sano e salvo, havendo scappato varii et evidenti pericoli, per la Dio gratia, in quel poco tratto di mare tra Caletto e Londra. Il Signor Thomasso Rosso [Sheyn], mio compagno, insieme con Giovan Sbarbato [Gerott? vel Lombard?], fratello di Pietro [Lombard, Primate?], arrivò 15 giorni prima di me per essermi trattenuto doi [due] giorni in Anversa per certi miei negotii. Pur noi tre, insieme con quatro altri del medesimo mestier, ci siamo ritrovati insieme in una casa con il Signor Henrico Garnetto, il quale ci trattò con quella amorevolezza maggior del mondo, provedendoci di tutto il necessario largamente. Mi sono molto consolato con haver visto et parlato con questo sant' huomo, il quale affatto sodisfece alla aspettatione et concetto, che molto prima haveva formato nella mente mia di lui. Io con la prima occasione me n'andero alla volta del paese, se non sarò sforzato d'aspettare per conto della peste, la quale sen'è partita d'Inghilterra et itasene in Hibernia, ivi facendo morire moltissima gente, massimamente in Dublino, dove ogni settimana morono dei centinaii. I nostri fratelli, come ho saputo da sicurissimo et ottimo loco, si affaticano con ogni diligenza possibile in far ben l'offitio loro: o quanto haveriano bisogno di piu agiutanti! per amor di Dio sia raccomandato questo punto a V. S. se desidera che le nostre mercantie vadino bene. Mio compagno, Thomaso Rosso [Shein]

et io ci raccomandiamo di core et chediamo le sua beneditione ; da Londra alli 26 di Giugno, 1604. Servo obligatissimo, Mauritio Barbarossa [*i.e.* Wise].

P.S.—Mi sarà gratia mostrar questa lettera al Signor Roberto Pers.[ons] al qual scriverò se havrò tempo.

“Bus! [*i.e.* Holywood] to his very loving M. Claudius marchand at his lodgings” [*i.e.* ad P. Generalem]. Scripsi ad P. V. ex quo veni semel atque iterum quae occurrebant de statu nostrae missionis significanda ; nunc ad P. V. mitto praesentium latorem, m. Davidem Galveum Societatis nostrae alumnum, qui illam possit omnia plenius edocere, cuius rei causa maxime eum mecum ex Belgio huc adduxi. Cupio autem ut P. V. ipsum ad domum Probationis S. Andreae mittat, indeque, expleto primo probationis anno, ad studia theologica in Collegio Romano peragenda vocet ; nam annus hic, quem in obsequio Soc^{tis} mecum transegit, potest merito probationis loco sic numerari, ut sufficiat secundum agere in Collegio. Examinavimus hominem et nro iudicio est ad Soc^{tem} aptus, estque ad hanc messem magis idoneus, quod utramque linguam callet, qua hic utuntur. Fuit in sua promotione ad gradum magisterii inter primos, et mercatura, quam prius exercuit, facit ut in transigendis negotiis sit cautior et promptior ; propter quam causam et quoniam statum nostrum plane perspectum habet, opto ut ubi ad Collegium Studiorum causa venerit, illi a P. V. cura procurandi nra negotia ipsi demandetur ; interea temporis P. Mauritius Wiseus, quem in urbe agere intelligo, poterit nobis subvenire, qua de re ad P. Assistentem et ipsum iam scripsi. Reliqui Parisiis, theologiae operam dantes, duos adolescentes, m. Edwardum Clarum et m. Iohannem She, quod hiems instaret, quem utrumque hunc comitari vel certe subsequi cupio. Si venerint, poterit R. V. de ipsis ut videbitur disponere. Scribo ad provinciale Franciae, ut eos, si per tempus liceat, examinet ; et ad P. Robertum Nugentium, ut ex Belgio mittantur apti (prout sese offerent) qui promissa nobis loca occupent.

Misimus Burdegalam elapsis diebus D. Patritium Strong, virum prudentem, qui illic resideat ; et nras ad vos, vrasque ad nos literas perferri curet. Vestrae dirigendae erunt ad Rectorem Collegii Burdigalensis. Spero P. V. iam a P. Henrico FitzSimon de suo statu intellexisse ; mensis enim est ex quo transmisit in Hispaniam. Si sine Regis licentia redeat, erunt fisco solvendae 400 li[brae] Anglicanae.

Domus in qua hospitabatur m. Richardus [Field] afflicta est peste, quae lues ita circa Dublinium dominatur, ut nos, qui in his partibus versamur, vix pedem efferre audeamus—ego non solum pestem verum etiam Gubernatorem fugere cogor ; facio tamen quod possum, nam conciones subinde habeo in locis opportunis ; et ago cum viris ex quorum bono aliorum utilitas pendet. Magna spes affulget rei bene gerendae in Septentrione ; laborat enim mecum vir quidam

nobilis, qui amplum in illis partibus habet dominium, ut impetret unum e nostris; omnem promittit commoditatem utiliter in sua ditione operandi. [Hic quaedam omittuntur, quae ad res nostras non pertinent] populus dicitur tractabilis, et qui iuari possit et velit a viro idoneo: hoc praevidebam cum ad nos mitti rogavi P. Florentium [More]; interim P. Nicolaus [Leynach] experietur quem fructum ager ille reddet. Reliquit amicus quidam possessiunculam Societati, interpretor eo modo quo capax esse possit; nimirum in usum Collegii futuri, vel domus probationis—qñ [quoniam] vº [vero] tempora sunt periculosa, videretur vendenda et in pecuniam redigenda: quare petimus a P. V. potestatem eam alienandi, et quamcumque aliam, durante hoc rerum statu, dum nihil tuto retineri potest.

Necessitas postulat, ut possim quascumque facultates generaliter modo huic modo illi committere; cum enim commercium sit valde in hoc regno infrequens, certi nuntii raro occurrunt. Itaque rogo P. V. amoveat si quem apposuit obicem, nostrosque conatus suis et aliorum ad Deum precibus iuvet. Iunii ultimo 1604. P. V. servus in Chrō.,

IOHANNES BUSI. [*vere* HOLYWOOD.]

Patres Wale et O'Kearney ad P. Generalem 4 Iulii 1604—

Molto Ill^{re} Signor. Dopo che son partito di là, ho scritto a V. S^{ria} da Fiandra, et d'Inghilterra come siamo arrivati in salvamento; venuti che eramo poi al paese scrissi che conteneva alla distesa tutto il nostro progresso. Ma perche ci fu dato ad intendere, che per disgratia del Curriere fu perduta la nostra, insieme con altre lettere et anche con la sua bursa et vinti scudi de' suoi danari, ho voluto di nuovo rescrivere, per quanto potro ricordarmi, quel che prima ho scritto et aggiugnerne di più quel' che d'hora in qua ci travenne. Et per il primo sappia V. S^{ria} che, quando partivamo da Londra, la peste cresceva per tutto, per cui cagione fummo esaminati da varii, et massimamente dal Governatore di Chester, porto assai commodamente per andar d'Inghilterra a Dublino, città principale d'Hybernia; et, vedendo che eravamo mercadanti, parlò un pezzo con noi, in maniera che eramo fatti già amici, in tanto che offerendosi l'occasione dipoi, alla riquiesta nostra, fece favore ad un gentiluomo hyberno, et così palesamente trafficavamo comprando drapi, harnese per cavalcare, come selle, briglia et altre per le piazze et botheche. V'era un marinaio che conosceva tutti parenti nostri, et pensandosi che cognoscerebbe noi, come in vero cognobbe, dalla sembianza del volto, il mio compagno, in un certo modo, ma l'habiamo dato la burla. Qui incontrassimo tredici paesani in ordine per navigare in Hybernia, ciascheduno de' quali s'offerse per imprestarci denari, se ci fusse di bisogno, tant' era l'amorevolezza loro, non cognoscendoci altrimenti, più che tanto solo sospettavano ch'eramo studenti; et ecco, parecchiati che eramo à

spiegar le vela, l'editto del Rè a commandarci sotto pena della vita, che niuno se partisse. Alhora, ancorchè suffiava il vento del giocondo sereno a proposito nostro, bisognava tardarsi sinche venisse particular licenza dal Rè per alcuni particolari, solamente a portar Lettere al Vice-Rè d'Hybernia in posta, tanto era difficile di partirsi da qual si voglia porto d'Inghilterra, per allora, imperciocche a quei tempi fu palesato al Rè il tradimento fatto d'alcuni furfanti et nemici della pace, contra sua maestà. Venuta poi che fu questa licenza ai currieri soli, alli marinari, et a due soli mercadanti che per denaro furono favoriti; per noi non v'era altro soccorso che la Divina Providenza, la quale mai ci mancò: imperochè se ben per denari ci fu negato ogni favore, tutta volta, come Dio ci provèdde, havendo lasciate a dietro le robbe et quelle poche mercantie nostre, andassimo in fretta, trovando l'opportunità del refluxo del mare, ad una rochetta et isoletta con grande stento et sudore, d'onde, prima che venisse il flusso, ci ricevette il maestro della nave senza pagarli altro più del solito: et se ben per un poco ci mancò il vento, nondimeno appresso, si levò in guisa tale che tra venti quatro hore ci lasciò felicemente in Dublino: ma da quel solo giorno insin d'un mese dappoi, quelli ch'habbiamo lasciati in Inghilterra, benchè havessero licenza di partirsi, non potettero tuttavia haver un fiato di vento al lor desio. Qui notassimo noi meritamente la cura che ha il grande Iddio de' suoi. Giunti che eramo in Dublino il lieto giorno della nostra Magdalena, alloggiassimo per buona sorte dove massimamente desideravamo. La matina seguente a buon' hora, venne il Signor Fildio senza saper neante di noi, et di cortesia ci diede il buon giorno, et non cognoscendoci l'un l'altro, il padrone di casa ci disse all'orecchia, che era lui: alhora, pensa V. S^{ia} che cari et scambievoli abbracciamenti, che dolci ragionamenti v'era fra di noi: qua ci fermamo una settimana invitati a pasti da tanti Signori, che fecero tant' accoglienza quanto desiderare si potrebbe; qua abbiamo visto li riti e ceremonie Catholiche, con canti, musiche et altri apparati, come si vide altrove, salvo che si facevano in casa e non in Chiesa: qua ancora ci facevano feste fuochi, mostre, e giochi per allegrezza dell' incoronatione del novo Re Giacomo, al giorno di S. Giacomo Ap^{lo}. Di qua andassimo poi con Fildio o trovare il nostro Patricio [Lenan] et, dopo d'haver ragionati insieme doi o tre giorni, il Signor Fildio col mio compagno andorno insieme, et io me ne restai con Patricio [Lenan] una settimana. Il Signor Fitzimon, sapendo del arrivo nostro, ci scrisse della prigione un' o due volte et li habbiamo risposto in un folio di carta tutto pieno a sua grande consolatione, imperciocche veder non si poteva, tanto era strettamente rinchiuso per un po di sdegno d' alcuni verso di lui. In questi giorni parlavamo con un Signore, che offerse spontaneamente allo Stato et al Vice-Rè per mantenere a spese sue sei de' literati Catholici et sei de' Ministri per tre anni et più, se bisognasse insin tanto che fusse pienamente

saputa per dispute et conferenze la verità Catholica; la quale offerta del gentil-huomo, se ben prima pareva gradevole allo Stato, poi con sdegno se la trascurò. Passati così alcuni giorni, il mio compagno et io venivamo al luogo natio, dove fu tanta allegrezza et contentezza de' parenti, amici et cognoscenti, quanta dir si puo. Havendo preso un puo di riposo per 'un mese, visitando pero li Signori del vicinato, et praticando il nostro mestiere andassimo a visitar li Signori Laynach e Mulrony con haver conferenza con loro. In questo mentre quelle mercantie et robbe, tutte come l'haviamo lasciate in Inghilterra vennero a noi senza haver perso neant, salvo ch'un pare di ligache, tanto Iddio ci favori. Per applicarsi poi all'arte nostra a fatto, ci consignamo l'habitatione nostra insieme, frai nostri cognoscenti et fratelli, per il vitto et vestito et 'ogni altra cosa ben furniti, (Deo gratia), non lasciando di fare il dovere nostro per noi medesimi quanto potiamo, come si suole in casa di V. S^{ma} et qualche cosa di più, havendone più di bisogno, come che siamo circondati di nemici del corpo et dell' anima. Poi, dopo che son dette le messe, ogni giorno dal Ottobre sin al Natale venivano a schiere a far le confessioni generali li popoli intorno, et a risolversi di casi di coscienza, che da hora in qua non si sono ladroni ne altri malvagi de' quali per avanti il paese se riempiva; s'insegnava la dottrina christiana, si predicava ogni mattina le feste et domeniche, et si faceva lezione spirituale il dopo pranzo della confessione; et questo è quello in breve, che ho scritto altre volte.

Hora scrivo quel che d' hora in qua ci travenne: Fatto Natale, l'arco non si poteva tener sempre teso, et il popolo in grande parte già restò soddisfatto, et caminò bene, pero ogni uno poteva venire il mercordi, il sabbato et tutte le vigilie delle feste a confessarsi; tutti li altri dì, a conferire et pigliar consiglio et fare cose simili; solo, le dominiche et feste s'andava fuori della città per servir alla commodità del popolo, per predicare, catechisare, et insegnare al solito. Et così si passò il tempo della Passione di quaresima et per tutto questo tempo bisognava che Dio aggiutasse la memoria, perche non v'eran libri ne altre cose necessarie. Ma come la Divina Maiesta sempre provvede, le cose lasciate in Fiandra vennero tutte, a consolatione nostra. Nel tempo della Passione et per otto dì dopo Pascha v'eran confessioni ogni dì con l'altri essercitii al solito ne' suoi tempi. Fatto pascha arrivò salvo il Signor Christoforo [Holywood] a noi, con il quale tutti quanti insieme ci siamo trovati, salvo il prigioniero [FitzSimon] et Patricio [Lenan] che era discosto assai, et quelli che si trovorno, ci sono rallegrati nel Signore. Partitoci da lui, il mio compagno et io habbiamo visitato sei o sette provincie (et li altri compagni per avventura più), dove ogni giorno si predicava, con favore grande di Dio, poiche quelli che nel principio sentivano difficoltà della lingua, alhora Toscanegiavano, per dir così, in Hybernese.

Qualche volta si predicava due o tre volte il giorno, si catechisava, si sentivan confessioni anco ogni giorno, massimamente generali, et si ministrava anco il S. Sacramento del altare. Imperciocchè questo è il modo che si teniva : s'andava in casa del più principale della provincia a riquiesta anco sua, et di là per autorità del Signore più grande si mandava a dir a tutti che venissero a trovar li santi padri, come loro li chiamano, et ancorchè non si richiedeva altre per la gente a radunarsi insieme, che il sentir solo della venuta de' padri nei confini loro, tanta è la pietà quasi natia loro ; tuttavia, anche per paura della pena temporale minacciata dal Signore della provincia, venivano tutti ; et alcuni 15 o 20 milla lontano. Parimente li sacerdoti della provincia tutti si presentavano, et a tutti insieme si dichiarava l'intento de' padri con un sermone all' utilità del popolo ; si riconciliavano i Sacerdoti ; si confessavano generalmente li Signori principali, le lor moglie et matrone, li consiglieri, li giudici, i secretarii, li figli et figlie, et la famiglia, con quelli che si poteano del popolo ; et la mattina seguente si comunicavano, et si faceva una predica, dove nel fine si pigliava licenza da tutti con dirli (quel ch'era) che li padri non spoteavno tratenersi à servir à ciascuno per alhora, imperocchè v'era da far altrove, ma che con altra occasione verrebbero a starsi più con loro, come andaranno se piace a Dio.

Come poi si partiva dalli Signori, li chiamavano da bando, dandoli consiglio et risolvendoli li lor dubii, dandoli anco alcune cose per augmentar la devotione, come corone, agnus dei, medallie, grani, crocette et altre simili, et non pigliando neante, il che l'incresceva, se ben del altro canto restorno d'ogni cosa sodisfatti et grandemente contenti. Di grande consolatione sarebbe di veder tante conversioni de' peccatori con pentimento di cuore, tante restitutioni fatte, estinti i furti, et altre sceleragini sbandite : dopo tante guerre et disordini di veder una primitiva chiesa con l'accordo de parti per pace et unione ; et di veder li padri conversar familiarmente con li figli et amici delli più grandi nemici che hanno nel regno. Perchè così va, che solo quelli che s'apostatorno perseverano nel male a malgrado loro, dove che lor figli et altri intrinsechi sono veri Catholici. Grande et spessa radunatione di gente si vedeva li giorni anco di lavoro, lasciando li negotii temporali in oblio per gustar di quelli che servivano per acquistar l'eterni beni. Un grande Signore v'era, et assoluto nel suo stato, che se bene sin hora era dato ad assassinare et a furti et altri mali, con l'opera dello Spirito Santo per mezzo de' padri diede bando a quella vita, et se parecchiò per farne una altra nuova et santa : et quando volse confessarsi preghe di darli tempo, et partendo li padri da lui, li prieghe che se degnassero di tornar a lui fra tre giorni, mentre che lui s'apparechiasse, et essendo tornati essi, per mostrar in fatti l'animo suo, fece impiccare tre o quatro ladroni avanti la porta per dove dovevano entrar li padri, come per la ben venuta loro, stavano tre o quatro altri per esser

sententiatì, et nove et dieci incarcerati aspettando la giustitia, et così egli medesimo con la Signora moglie, li consiglieri, li figli et famiglia fecero confessioni generali con una riformata vita di belli costumi. Et così vediamo che v'era et sarà sempre che fare. Mentre anco scrivo questa li padri son chiamati altrove et mi crede V. S^{ria} che li è grande fatica, solo di risponder o per lettere o per messaggeri a tanti, o che li vogliono, o che domandono qualche resolutione, o li raccomandano qualche pio negotio. Fatta già questa visita con haver visto tanto frutto de' padri, pensiamo di visitar tre o quattro provincie, prima che sia Settembre, al istesso modo, et cossi tutte le provincie per 40 milla intorno d'ogni banda saranno visitate. Col tempo poi bisognerà andar a confermarli acciò non si perda la fatica, se ben ogni giorno o per litere o per messaggeri o per mezzo d'incontrarsi per voler divino, non li manca consolatione, havendosi ogniuno il suo sacerdote in casa o vicino; nelle altre piu discoste provincie sono li altri padri. Solo in Connacia et Ultonia non vi è ne può esser ancora, et quando si potrà, non mancherà da noi per divino favore. Et in questo termine stiamo hora. Arrivo il Signor Costy, fratello dell' mio compagno et il mio zio,* a noi con grand bene del paese, come speriamo. E quanto allo stato del paese, vero e che vi è una grande pace dopo l' ultima guerra, et non mancherà g—no [grano?] ne altre cose, se si mantenera questa pace, la quale speriamo per mezzo del Clemente Re et del Re di Spagna et specialmente di sua Santità et delle orationi vostre. Quanto alla religione, dal tempo che siamo venuti noi, vi è una libertà et tolleratione (sia vera o usurpata) tanta che a noi la basterebbe per sempre, se havessimo l'uso delle chiese, imperochè il popolo non si capisce nelle case, et non vi è il millesimo huomo in tutta Hybernia, che va a sentir o scultar li Ministri, ne anco vi sono delli Ministri. Ogniuno grida et chiama et spera et parla come la vuole la libertà della coscienza, solo Iddio sa quello che sarà. Il parlamento continua in Londra, ben [che?] la peste sia altrove in Inghilterra; († prima di haver sigillata la lettera, ci fu detto, che cessò il parlamento sino al Ottobre) et da noi, quel che è cosa rara et non v'era da 50 anni in qua, la peste cresce grandemente; et quel che è maraviglioso, cont—sa [continua?] era in mezzo del inverno passato in così temperata aria, come habiamo; facciasi la volontà di Dio. Vero era quel che si diceva dell' assedio di Waterfordia come ha [vete] già sentito per haver mantenuta la religione Catholica. Vero anco che

* Rev^{mus} Archiepiscopus Cassellensis, David O'Carney, erat frater Barnabae O'Carney, et patruus Gualteri Wale s.1; die 21 Maii 1603 Summus Pontifex providit Metropolitanæ Ecclesiæ Cassellensis vacanti per obitum bonæ memoriæ Demetrii [O'Hurley an. 1584] de persona R. P. D. Davidis Karney; die vero 13 Aug. 1603 S. D. N. concessit pallium R. P. D. Davidi, Archiepiscopo Cassellensi.—Vide "Episcopal Succession in Ireland," by Maziere Brady.

† Haec sunt in margine.

s'erano consecrate chiese per tutto il regno, et ancorche han sentito grande cose fatte qua, alla morte della regina Isabella [Lisabetta] ne son pero fatte piu, come processioni, solennità etc. et d'averne p[osti] quelli, che non volevan' convertirsi a Xto, alcuni in prigioni, altri avanti del fuoco, [et d'] haver prima abbrugiati lor libri, et altre simil cose. Tutti han giurati di man[tener] la religion Catholica, et pensiamo che senza questa, Hybernia non sara mai quietà. Allora li piu grandi Signori andavan sotto il baldachino per riverenza al S^{mo} Sacramento—altri han riedificati monasterii; per le quali cose alcuni hoggidi sono in prigione alle grande spese loro, pero con animo più tosto di morire che di disdire quel che pare ben fatto. Si vegono molti mostri et prodigii questo anno da noi, come animali di più teste, et più piedi del dovere, et altre cose strane come di truovar un cagnuolo dentro un vitello di mezzo anno o manco, et varie cose se ben per errore della natura, tutta via più spesso et in più luoghi che mai. In Conacia se levò un spirito hora in forma di Lume [simia?], hora d' ucello, hora in altre forme et durò tre mese in circa et diceva varie cose. A Cassell se mostro un spettro ad una giovanetta in forma d' un huomo ecclesiastico con buoni segni et molte cose simili come ci dicono. Iddio sa quello che fa per noi, et se li piace lo preghiamo che ci lo dia; *habbiamo noi un reliquiario il quale con l'invocatione del B. P. Ignatio* fece due o tre miracoli, perche essendo due donne per morire per stento c' han supportato a partorire, mai per due giorni et due notti potettero partorire, ma subito applicato che fu il Reliquiario che ci diede il nostro Damiano et altri nostri là, li facilitò il parto et in mezzo quarto d' hora parturirono et furono et esse et li parti sani; et la terza donna doppo il parto era pro morire, et recupero similmente la sanità: tutte con il cuore chiamavano l'aggiuto del B. P. Ign. Et quando cominciai a scriver questo, ci venne un libretto di Reliquie mandatoci dal P. Giulio Mancinelli, per il quale lo ringratiamo grandemente et tutti li padri et fratelli che ci hanno furniti di simil cose, et che ci furniranno per l'avenire, perche simili cose quà sono di maggior consolationi et cagione di maggior merito de christiani, che dieci altre tante in Roma et altrove di là.

Il nostro Patricio [Lenan] incontrò una volta a caso un grande signor, consigliere del Re, il quale lo cognobbe, et non li fece altro, che disputarne un poco per la strada, et menarlo a casa sua, et far la vedere, et bere, et lo mandò salvamente, et il giorno sequente andò a truovar Patricio et trovandolo pransorno allegramente insieme, et non vi era altro. Il Signor FitzSimon, come haveran saputo, è liberato dal prigione con conditione di partirsi del regno et non tornarsi senza licenza del Re; li altri cinque fanno il meglio che possono, et questo è molto, perche han troppo che fare et Dio sa come siamo caricati et ingolfati noi. Desiderassimo grandemente che il charo *nostro Mauritio* [Wise]

ci verrebbe ad aggiutarci, per certo col aguito di Dio più farebbe quà a seruitio di Dio in uno anno, che là in quatro. Il Signor priore, suo zio, lo potrebbe furnire per la strada. Le cose qua van benissimo et noi usiamo la libertà per tutto il regno, se ben non si sa ancora la volontà del Re : ne si potera sapere si presto. In questo mentre si coglierà una grande messe, et poi più come speriamo ; perche verament poco curiamo d' incontrar qualsivoglia, eccetuando pero un solo, et questo non perche lo temiamo, che si possi in questo tempo de tolleranza far male, ma perche non curiamo di non incontrarlo, se ben l' incontrassimo non ci cognoscerebbe più di qualsivoglia altro gentilhuomo o mercante, perche così ci vestiamo, et tutta la famiglia sua agiutarebbono piu presto noi che lui.* Piace a Dio che ci dia tempo quando che potremo chiaramente scriver le cose nostre. Et per quello che si puo questa è la quattra lettera che habiamo mandato in un anno. Et per conchiuder, V. S^{ria} sappia, che si fa a li padri tanta riverenza et accoglienza in questi pàesi più che a vostri Vescovi, diro anzi che a li Ill^{mi} Cardinali da voi, imperoche quando li popoli sentono che li padri passono per qualche strada o castello, o altro luogo vengono a schiere a vederli solo, pregando la lor beneditione, con dir “felici noi perpetuamente che habiamo visti li padri,” et li vorrebbono toccare come tanti Santi se li padri li permettessero : et li più intelligenti soglion dir, “mi par che così faceva Christo nostro Signore quando li popoli andavan a dietro e lo seguitavano.” Iddio nostro Signore dia la sua santa gratia a li padri per servir sua Maiestà come si deve. Et così humilmente ci raccomandiamo a V. S^{ria} et alli Sigⁿⁱ Maselli, Perez, Alvarez, Duras, alli Mutii Fabii, Bernardi, Rossignuoli, al Signor Roberto [Bellarmino o Persons] et a tutti altri che teniamo sculpiri noi nei cuori nostri, pregando loro d'haverne memoria di noi nei lor essercitii. Dalla città nostra [Cashel] alli 4 di Luglio 1604, di V. Signoria servi nel Sig^{re}.

BERNARDO DE FRANCA [BARNABAS KEARNEY], ET
GEON. PHILALBERTO [WALTERUS WALE].

Aug. 14, 1604, Corcagiae prodiit edictum contra Iesuitas—“By the Lord President and Council of Munster. As it has long been made evident to the President and Council what enormities have grown in Munster by the maintaining for a long time hitherto of Jesuits, seminaries and massing priests, especially by the credit laid upon them in the corporate towns, the President and Council do strictly command that all Jesuits do before the 30th of Sep. depart and forsake any manner of residence within the province, and so to continue for the space of seven years ; and what person soever shall receive or relieve any of them shall suffer imprisonment during His Majesty's pleasure, and forfeit for

* Puto Milerum Magrath, Archiepiscopum Cassell., hic designari.

every such offence as often as committed £40, the one half to the informer, the other to his Majesty's use. And whosoever shall bring unto the Lord President and Council the bodies of any such, shall immediately receive a reward of £40 for every Jesuit, and for every seminary, £6 3s. 4d., and for every massing priest, £5."

In 1604 was presented to the King "A case of an arrear of rent for £6000 and upwards, due unto the King since the year 1582 by the concealed wardship of a Jesuit, Raft Casey." The L. Deputy and Council of Ireland write to the Lords—"Few of the best houses in the Pale are free from relieving and receiving the Jesuits, seminaries, friars and priests. The Council suggest a Proclamation from His Majesty for the expulsion of the Jesuits, etc., and punishing with severe penalties all their relievers and abettors, whatsoever they be." Were in Cork; enough of them said to be in Ireland to trouble four of the greatest Kingdoms in Christendom [there were not ten in Ireland, E. H.]; ordered to be banished; not to be tolerated in private houses. The Jesuits scoff daily and insolently at the ignorance of the Protestant Bishops. There was a statute made in England, an. 27 Eliz., "That it should not be lawful to or for any Jesuits, born within any English dominions to come into or remain in any part of Her Highness's dominions under pain that every such offence shall be taken as high treason." Chief Justice Saxey, in the year 1604, advised the Privy Council in Dublin that this Statute might take hold of the Jesuits in Ireland, and that they might be apprehended and sent to England for trial; but an Irishman of the Council gave his opinion that the words "Her Majesty's dominions," extended only to England and Wales.—Saxy to Cecil.—Vide Calendar of State Papers, Ireland.

In Seminario Ibernorum Salmanticensi degunt 22 alumni, et 4 patres, quorum unus praeest familiae, alter est a confessionibus, tertius docet, quartus spiritualibus instructionibus incumbit. Ex alumni sunt 4 tertii anni philosophi, reliqui theologi. Rursus ex illis octo ingressi sunt Societatem, et quatuor alias religiones. De doctrina, moribus et institutione Episcopus, Magister Scholae et alii doctores egregium testimonium praeberunt. Quinque famuli diversas religiones pro vitae instituto sortiti sunt; alumnus unus obiit feliciter cum voto Societatis. Plures e patria peregrini hospitio excepti sunt, et, vera religione imbuti, facta generali vitae confessione in Iberniam dimissi.—Sic Lit. An. Coll. Ibern. Salmant. Rectores huius collegii vehementer accusati sunt a Florentio Conry, ut videre est supra p. 106; et hoc anno Nobiles Ibernii eosdem patres excusant apud Regem Hispaniae: Cum textum Hispanicum non habeam, versionem Anglicam exscribam, quam dedit Rev. Gulielmus McDonald, S.T.D., et Rector Collegii Salmanticensis, in "Historia Collegiorum Ibernorum," edita in "Irish Ecclesiastical Record."

An answer to Conry's memorial, which was only one of several presented to his Majesty, in the name of different Irish chiefs, was written by the Irish lords and gentlemen resident in Valladolid, in which, after denying that the glory of the several wars between the Irish and English belonged exclusively to O'Neill and O'Donnell, the writers say :—

“1st. The provinces of Leinster and Munster are so far from being schismatical, that the natives of them of all conditions, viscounts, barons, knights, gentlemen, scholars, merchants, and ecclesiastics, with even those of inferior state, have suffered innumerable vexations from the heretical governors, because they would not abandon the Roman Church, some suffering confiscation of goods and property, others prison, torments and death, and others a pecuniary fine, every time they heard Mass, or performed any Catholic act ; to which the sufferers yet living, the persecutors, and even the very children, can bear witness, for the persecution of the heretics, and the great constancy of the Catholics are public and well-known facts. 2nd. If the students of our provinces were reared outside the pale of the Church, many of them could live comfortably at home, free from persecution, and avoid passing hard days and worse nights in foreign lands, as we find the case in other places where heresy has corrupted the youth ; for no matter what may be one's poverty, one can always live through it better in one's own land, and among one's own people than in foreign countries. But our youth, to avoid pressure in matters of religion, prefer to become exiles from their native land rather than from Heaven ; and so they come to Spain in preference to England, where the infernal flames of heresy are more intense than even in their own land ; and it would be no great advantage, though the memorialists may say so, to fly from one Babylon to another. If it were a saving to them, they would certainly do it, only for the great impediment of heresy, which they try to avoid ; and if they avoid it, they are so far from being schismatical, that, on the contrary, they prove themselves true Catholics. They leave, then, their own country, and come to Spain, and in Spain select the place best suited for learning letters and virtue, which is at the University of Salamanca, and put themselves under the direction of the Society of Jesus ; and all this prepares them not only to suffer on their return, but to fortify others, without a single case of apostacy having occurred among them yet ; nor have they given bad example, nor preached obedience to the Queen to the prejudice of Religion, nor incited people to take up arms against his Catholic Majesty, but all to the contrary ; so that the Queen has said that the seminarists and others like them have done her more harm than the Irish and Spanish armies, and she was right, for it was they animated the wavering and fortified the weak with heavenly reasons and exhortations. 3rd. God and the world know that the nobility of the said

two provinces took up arms for the King of Spain against the heresy of the Queen of England, as the Earl of Desmond and his brother John Geraldine, with many viscounts, barons, knights, and other lords of vassals ; and among the knights may be mentioned O'Sullivan Beare, and O'Driscol, great lords of vassals ; who gave up their ports and castles to the army of his Majesty, during the siege of Kinsale ; and there were others in the province of Leinster, O'Moore, O'Connor, and Donald Espanagh, with all their followers and vassals, who kept their loyalty to him till many of them lost their lives, and others their liberty. 4th. The fact that so many gentlemen took up arms against England, proves that there were people in those provinces capable of serving his Majesty, and who did serve him by the injury they inflicted on the Queen's troops, driving from the country over eighteen thousand heretics. The Earl of Desmond alone kept in pay four thousand strange troops for four years, besides his own soldiers and vassals. But our adversary may say that truly there were, but now there are not people, capable and willing to serve his Majesty, because all was lost in former wars ; from which we have at least, that he does us an injury, when he says that we lost nothing in past troubles. We were losers in former wars, not only in our property, but in the lives of those who fought to death, the number of whom was very large ; and if some survived, it was with such a pension of disaster, that it might be said it were better they had died, for the Earl of Desmond lives a life of death, a prisoner in the Tower of London, and his brother, John Geraldine, is, more fortunately, an exile at the Court of the Catholic King. Earl Macarthy More followed Desmond to the Tower, and his estates are possessed by the English. And of the inferior gentlemen, there is not one who has not met with misfortune, having lost the better part of their property, and many their liberty, by declaring against the Queen. O'Sullivan Beare, who gave up his castles to his Catholic Majesty, lost all his estates, and was compelled, to avoid losing his life, to fly to the protection of King Philip. And the Lord of Baltimore would have lost his, if the King of England had not restored it ; but his heir, Cornelius O'Driscol, is an exile, and lives at the Court of Spain. This occurred in former times, and at present we taste the dregs of our misfortune, for our adversaries, when they meet a vassal of any of these gentlemen, hang him on the spot, or inflict some other kind of death on him, as also on all those who favoured in any way the Catholic cause. All this caused our countrymen to fly from their native land, and seek a voluntary exile, to the great loss of their property and chattels, of which the memorialist makes very little account, though they were of immense value, but attributes all the glory and losses to two lords, O'Neill and O'Donnell. As regards the merchants, they were far from doing harm to the Catholics, as was seen in the demonstration they made, on the death of the Queen of Eng-

land, turning out the heretics, burning their books, bringing together the seminarists and other clergy, to purify and dedicate the churches, to erect altars, to preach the Faith in public, and form open and unwonted processions with the Blessed Sacrament through the streets ; although, in punishment of our sins, this lasted but a short time, and the English again seized on the towns and churches, and many of our merchants were hanged, and many others lost their property and liberty.—Valladolid, Sep. 1604."

"The memorials against the Irish Fathers were also answered by the Provincial of the Jesuits, who certifies that he knew the working of the house intimately, and that no such prejudice as that alleged existed against northern students, and if these were not received in equal numbers, it was because an equal number of fitting subjects did not present themselves; by the Bishop who testifies to the good conduct of the students, and the discipline observed in their government; by the Chancellor of the University, who gives the students the highest character, and says he never heard of any complaints of the rule of the Irish Fathers; and lastly, by the existing Rector of the Jesuit House, who says that no resolution about the admission of students was come to without his being previously consulted, and declares that all the charges made by the memorialists are false, and without any foundation whatever. Notwithstanding this array of testimony in their favour, the Irish Fathers were deprived of the government of the College by order of the king, who commanded that a Spaniard should be placed at its head. This regulation, however, remained in force but for a short time, and only three Spaniards held the office—Father Francisco de Zuniga, Father Martin de Vallejo, and Father Augustin de Muñesa. This last recommended the Provincial to appoint Irish Rectors, as their government would be more tolerable and satisfactory to the students, and less onerous to the Province. The matter was carefully considered, and the king was requested to revoke his former order, which he did on the 24th of March 1608, and Father Conway entered anew on the direction of affairs. In a letter dated Rome, 6th of May 1604, Claudius Aquaviva, General of the Society of Jesus, in answer to a request of Father Thomas White, established the office of *Prefect of the Mission* in the Irish Colleges. His principal duties were to visit the different seminaries; to procure peace and good understanding between the professors and rectors, and between the rectors themselves; to encourage harmony among the students, and aid the rectors in preserving it; to examine the accounts, and promote the material interests of the different houses, and to decide on the change of students from one college to another, after consulting the rectors. Father James Archer was the first Prefect. Father Aquaviva took a very lively interest in the Irish Colleges all through his life, and is highly complimented by FitzSimon in his

Dedicatory Epistle *ad Britanomachiam*, for his zeal on behalf of those seminaries which gave the Irish Mission a constant supply of Evangelical labourers. *Tuis etiam auspiciis*, he says, *tuoque dextro fulmine, per mille obstacula, tribus hodie in solis Hispaniis gaudemus Seminariis, ex quibus toti regno, vicinisque insulis, iugi inundatione profluunt ista fidei et pietatis columnina et lumina, illi Christi et Ecclesiae nobilissimi athletae, illi in reducendis ad Christum errantibus gregibus die noctuque, per mille discrimina rerum strenue incumbentes Pastores Apostolici.*"—Vide infra pp. 151, 152; et in Appendice.

Nondum est biennium cum Sichemis praesidium Ibernorum militum in hibernis collocatum erat. Aderat e nostris Castrensibus Pater Gualterus Talbot, is qui, quod saepe ipse insolito quodam animi sensu, ut referebat, preces recitans ibi magis quam alibi reficeretur, eo (ad collem asperum milliari distantem) milites suos misit et aegrotos saepe, quos manifeste videbat incolumitatem referre. Miratus loci sanctitatem, monuit accolae Virgini Matri electum esse collem illum. notarent porro locum totius Belgii celeberrimum fore. Oraculi loco vocem accepere rustici, et vera fuit; editis scilicet infinitis iam prope miraculis, iisque certissimis, quae multa ipsi Lovanii oculis nostris aspeximus. Haec et alia cum edita essent vernacule, clarissimus vir, Iustus Lipsius, quo fidem suam pietatemque Virgini probaret, latina fecit. Mirum est quam collis iste coeptus est frequentari; tota nobilitas Aulae Bruxellensis, imo et Serenissimi Principes eo profecti sunt; quotidianum est collem rhedis nobilium, curribus et equis peregrinorum coopertum videre; ex Anglia, Germania, Francia, Zelandia, Hollandia, Frisia fere quotidie sunt peregrini, et haeretici quidem, qui, testes miraculorum oculati, non convertuntur modo, sed alios complures convertunt; uno die aderant plures quam 20,000 peregrini.—Sic Lit. An. Lovanienses 1604 vel 1602. Vide elogium Talboti supra sub an. 1599.

Hoc anno edita sunt bina opera Patris Holywood.—“Defensio Decreti Tridentini et Sententiae Roberti Bellarmini S. R. E. Cardinalis de Auctoritate Vulgatae Editionis Latinae adversus Sectarios, maxime Whitakerum; in qua etiam fuse admodum refutatur error sectariorum de Scripturae Interprete et Iudice Controversiarum. Auctore Christophoro a Sacrobosco, Dubliniensi, Societatis Iesu, Olim Sacrae Theologiae in alma Academia Dolana Professore. Accessit eiusdem de investiganda vera ac visibili Christi Ecclesiae Libellus.” Antwerpiae apud Ionnem Keerbergium MDCIIII. Paginae erant 420. Die 26 Aprilis 1603, Tornaci P. Oliverius Manaraeus, per Belgium Visitator, scribit se permittere ut typis cudatur “Defensio;” die vero 24 Augusti 1603, Leodii dat facultatem excudendi “Libellum,” qui constat 32 paginis. Quaedam sunt errata “tam propter absentiam Auctoris” quam propter autographum intricate et contractim scriptum. De his erratis et de Libello sic scribit Holyvodijs in 2^a Editione an. 1619.—“In Anglia cum essem causa Fidei captivus, scripsi brevem

tractatum De Investiganda Ecclesia, non eo quidem animo ut typis mandaretur, sed duntaxat illo ut uterer ad adiuvandos Ministros aliosque doctiores qui me conveniebant. Incessu vero temporis utiliorem eius usum quam initio speraram expertus, cum Defensione Concilii Tridentini, et Sententiae Cardinalis Bellarmini de Auctoritate Vulgatae in lucem exire permisi. Verum ita incorrecta omnia dedit typographus ut de secunda editione cogitarem. Tractatum in duplum duxi, excitus non parum amicorum hortationibus. Feci quod per continuas occupationes, pericula ac morbos potui." Anno quo "Defensionem" vulgavit scripsit tractatum cui titulus est—"Magna Supplicia a Persecutoribus Aliquot Catholicorum in Ibernia Sumpta." Complectitur tempus inter an. 1577 et an. 1604, et materia sex paginas huius mei libri aequaret. "Hunc tractatum typis edidi, an. 1873, in "Irish Ecclesiastical Record." In fine hoc legitur—"Scripta sunt ad me a Rev. Patre Christophoro Holivodio Superiore Societatis Iesu in Ibernia et vera esse testor.—Hen. FitzSimon." In Salmanticensi exemplari dicitur: "Quod vero non impune cesserit Haereticos in Ibernia Religioni Catholicae insultasse, declarant sequentia exempla a Patre Superiore authentice collecta, et ad me ut publici iuris fiant transmissa." Hoc exemplar, ni totus fallor, fuit P. FitzSimonis manu exaratum; et quae ad se ipsum pertinent an. 1599 fusius narrat quam Holivodius—Sic dicit: "Petrus Nanglum, sanctum et celebrem Patrem Franciscanum, et quemdam Societatis Iesu Patrem Gualterus Ballus rimebatur," [confer p. 53 supra]. Addit, "eodem anno in eundem Patrem Societatis [*i.e.*, FitzSimon] Loftus, Regni Cancellarius, perium testem subornavit, et undecim diebus concinnabant in illum suas technas, futurum ominabantur inevitabile Patri supplicium, trepidantibus probis et Catholicis omnibus; sed Deo aliter disponente laqueus contritus est, et ipse liberatus, siquidem captavit testis occasionem ut Cancellario non adferret sed auferret praedam, adeoque, non modica pecunia illi direpta, aufugit evasitque." Tandem addit, "quod mense Maio 1604 Ioannis Rideri, Angli Pseudodecani, filius natu maximus imaginem piam impie confregit, adiuvante patris famulo; famulus eodem die peste periit, filius ex alto, violentia aliis imperceptibili, praecipitatus, comminutis ossibus impositus factus est mentis et membrorum." Hic pseudodecanus mense praecedenti (4 Apr.) ivit ad Castrum Dublinense ut ad disputationem provocaret P. FitzSimonem, qui sic rem narrat in libro cui titulus est "Catholic Confutation."—Mr. Rider, thinking that I would not like to risk my release after five years' imprisonment, by a discussion with him, came to me with the Mayor of Dublin, Justice Palmer, Captain Godl and others to the Castle to challenge me, and contrary to his expectation found me full of facility there and then. I gave him a gold ring, which he was not to return to me till I effected my promises for disputation, etc. He very promptly took the ring, but very suddenly his heart failed before the

Assembly and the Guard of the Castle, and Sir R. Cooke who saw all out of his Chamber in the Castle. He would needs restore me the pledged gold ring; but I would not receive and he would not retain it. The Lord Mayor took it in custody leaving all Protestants ashamed of their champion. I cannot have forged this ring affair, as it happened a short time since, before more than a hundred people; and Justice Palmer, the Captain and others publicly censured him for denying that my 'scrole' could be read, exclaiming that having been ordered by the State, with long allowance, to prepare a conference against me, he would not enter the lists at once, though I would accompany him instantly to the College. There was great hissing by the guards and soldiers against their dastardly champion, and eight or ten of them were shortly afterwards reconciled. Next day Mr. Rider dined among us, prisoners, and some gentle bickerings chanced betwixt us about the Angelical Salutation of Our Lady in Greek. He and his fellow, Balfé, in the presence of the Constable (who I imagine will not lightly lie on either side) were found so exorbitantly confounded and disgraced, that the constable, ashamed to impose silence, could remain no longer, and Rider fell from reasoning to railing, sparing and respecting me no more than his father's son's companion. . . . He went before the Lords of the Council to ask for a dispute, and Sir James Fullarton reproved him, whereat he burst out in a rage saying that 'he would be burned he and his books if he writ anything erroneously.' But that was no place to boulder out his vanities; he was rebuked for his arrogance towards them, for overmatching himself with me and discrediting his cause; he narrowly escaped prison. He reconciled himself to me for late insolence, and omitted till now to molest me further."

Hoc anno mortuus est Rev^{mus} Dermotus MacCrach; fuerat scholaris in nostro Collegio Germanico. Die 30 Nov. principes Ibernici scribunt ad Summum Pontificem, Episcopum Corcagiensem esse solum episcopum in Momonia, eumque esse senio et labore iam pene confectum. De eo sic narrat O'Sullevanus: "nequeo silentio praeterire, quod chirographum vix male effingeret, aliam vero ne litteram quidem unam visus sit unquam scribere, cum tamen adeo disertus atque sapiens evaserit, ut Doctor in utroque iure creatus sacram Theologiam Lovaniae annos aliquot publice professus sit, quippe tanto ingenii acumine, tamque felici memoria pollebat, ut ne discipulus quidem necesse habuerit lectionem notis excipere, et de doctrina Christiana libellum Ibernice scriptum posteris reliquerit, cuius praeceptis in hunc usque diem iuventus in ea insula excolitur."—Hist. Cath., p. 223, confer p. 129, supra.

Hoc anno Mussiponti obiit Pater Darbyshire, Anglus, qui Henricum Fitz-Simon ad Fidem converterat. Egit religiosissimum Novitiorum Magistrum, operarium strenuissimum usque ad octogesimum sextum aetatis annum,

catechistam parvulorum tam solidum clarumque, ut eius catecheses Theologi in commentarium referrent.—Sic Drews in libro qui “Fasti” inscribitur.

Ex petitione Marchioni de Villeno pro Catholicis oblata an. 1604 constat, Praesidem Momoniae “tractasse indignis modis Catholicos mense Iunio ; curavit etiam publicari die 17 Augusti edictum contra presbyteros omnes eorumque fautores.”—MS. Salmant. in Spicil. Ossorien. Quaedam alia, quae ad hunc annum pertinent, inveniuntur in Appendice.

Ad hunc annum, 1604, pertinere videntur sequentes literae. P. Duras ad P. Generalem—Molto R^{do} in X^{to} P^{re} Nostro. Con questa occasione ho voluto avisar V. R. P. ch' il P. Archerio sta in ordine per partirsene col P. Ignatio in Ispagna, però vorebbe visitarla per pigliar la sua benedictione, et conferir alcune cose, che non mi paiono di tanta fretta; come a dire del Seminario Ibernese di Salamanca che stessero i nostri con gli Alumni, et di alcune unioni di Priorati et Monasterii d' Hybernia, che si potessero unir per beneficio tanto della Espagna che per li seminarii. Diro di più che fra pochi giorni partirà un sacerdote Hybernese molto fidato in Hybernia [Lawler?]; se volesse V. P^a rispondere alle lettere che ha havuto dal P. Fildio, superiore di quella missione [quaere, an fuerit scriptum an. 1601 vel 1603?], et mandargli che con la prima occorrenza rimandasse il P. Henrico FitzSimon in Fiandra o in Espagna, già essendo liberato della priggione sarebbe buona occasione di richiamarlo. Mando insieme la lettera del P. Fildio. Mi pare che si potrebbe attendere ad unir alcuni Priorati per li scolari Hybernesi, affinche non si perda l'occasione che già si presenta. Se V. P^a lo prova, fiet in magno silentio et secreto. Georgio Duras.” Confer epistolam P. Fildii, 20 Iulii 1600, p. 68, ex qua videtur Patrem Duras scripsisse, an. 1601.

Pater Ibernus [Leynich?] ad P. Generalem. (Translated from the Spanish by Dr. Wm. M'Donald.)

As I thought your paternity would have pleasure and consolation in knowing what your children, and the Lord through them, are doing in this our poor and abandoned island of Ireland, I determined to jot down for the glory of God some things which came under my notice, and happened to ours in this no less glorious than fatiguing mission ; and to make a long story short, a few days ago we, who are here of the Society, met together in a certain place to treat and consult about the mode in which we should proceed and the manner in which we could best meet the great necessity we see about us in this land, dividing it among the few there are of us till our Lord God should send some more labourers. The Viceroy knew of our meeting, and wrote a letter to the Mayor of the place in which we were, reprehending and threatening him and calling our men seditious sowers of cockle and instruments of perdition. But we are not on that account

repulsed wherever we go; on the contrary, each one tries to bring us to his house; and they think they cannot make too much of us; and such is the credit and authority we enjoy among them that it is looked on as a grievous sin to impugn or contradict anything a Jesuit has said. We are on very good terms with the Secular Priests, and we occasionally avail ourselves of them. Through means of one of ours, a gentleman publicly retracted and begged pardon for defaming a priest; and another gentleman, who, on some suspicions of adultery, had abandoned his wife, and during her lifetime had married the daughter of a heretic, deceived as he was by a heretical preacher, who told him that it was lawful according to Luther's doctrine, repenting through the counsel of one of ours, undid this marriage, was converted and dowered the lady, whom he had taken in second nuptials, and he did all this with her consent. She also became converted to the Catholic religion, braving whatever discredit she might thereby have to suffer. It would take me too long to describe the reformation and amendment of life and customs which have taken place since we made our entrance into this island; the oaths and blasphemies we did away with, the discords, enmities, and public adulteries, to which a remedy was applied through the public penance of the delinquents, to the wonder and joy of those who witnessed all this, and to the encouragement of ours in their labours, seeing the abundant fruit of souls, which is gathered; so much so that the heretics themselves praise us, and say that we are learned men, that we remove abuses, teach the Christian doctrine, and reform the Nation. From twelve townlands about crowds have gathered to hear instruction, and confessions have been made, some of over forty years. Through means of one of ours, a gentleman was so truly converted to God, that he gave up some enmity he had, restored what he had ill acquired, built a house for the poor, and gave them a great quantity of wheat and a chain of gold valued 500 escudos (£50). He gave, besides, other extensive alms, and soon after our Lord was pleased to call him to Himself; and when one of ours was preaching and lauding his beneficence, another gentleman was at once moved to give 100 escudos (£10) to the poor, and four persons, who were ready to drink each others blood, gave up their hatred and disputes and were reconciled. One day of solemn festival, it happened that a heretical minister placed the bread for the communion of his people on a table during his sermon, and a dog seized on the bread and ate it, and left the disconcerted minister and his people without their unfortunate communion that day. On another occasion they published a great controversy in Dublin, and invited the Viceroy and the whole court; but at the very commencement one of the principal heretics went mad, and created great disturbance, crying out against the king and his religion, so much so that only for the excuse of his madness they would have hanged him. For fear of

being tedious, I will only add that our Lord avails himself very much of us in this land, and that for the work to be done our number is small. Do, for the love of God, with your accustomed benevolence and charity, come to our assistance and relief in our urgent necessity. We have somewhat more peace and remission of persecution; but we cannot have great confidence, for this does not come from love. The heretics took the lives of two priests, and shut up two others and a schoolmaster in prison, and some others they excommunicated, who, because they would not ask absolution from them, have had to remain some months in jail; so that we can expect very little good from them, if God do not entirely convert them; and this He will do at no distant date. May the Lord do so, and give us who are among them strength and a bold spirit, and protect your Paternity. Amen.”—Ex Arch. Coll. Ibern. Salmant.

Testimonium P. Gulielmi Bathe de Directorio P. Personii—“Nunquam audiui de libro, cuius sola lectio nostra aetate in hoc genere tot peperit fructus in Anglia et Ibernia. Inter plures hic radicaliter conversos multi erant homines durissimi cordis, utpote vel haereticæ, vel pessimæ vitæ. Inter haereticos hic ad lumen gratiæ reductos casu incidi in unum, tunc in suo itinere ab Anglia in Belgium, qui vehementi cordis compunctione mihi retulit, quomodo lectione huius libri impulsus venit ab Anglia ad inquirendam veram Religionem. Magnus quidem Reginae Consiliarius in Ibernia, mihi familiaris, honoribus et deliciis mundi multos annos immersus, audiendo lectionem huius libri, solet erumpere in voces insolitæ admirationis, dicendo, sibi videri quasi impossibile cum tanta energia scribere sine singulari adiutorio; et erat magni ingenii et iudicii; tantamque ex illa lectione audita concepit compunctionem, ut vix quiescere potuerit, donec, cum consensu uxoris, ad magnam totius Regni admirationem et aedificationem, publice repudiatis suis in Republica dignitatibus ad vitam segregatam se contulit in loco solitario, ubi gratia lacrymarum redundans durante vita mirabilem egit poenitentiam. In alio loco vidi nobilem, supra modum nugis facietisque deditum, qui, exigua huius libri lectione mutatus, ostium circumstantiæ labiis suis posuit, donec alii eius silentium a locis aegre ferentes violenter librum e manibus eius eriperent.”—Vide cetera apud Morum in Hist. Rov. Angliæ, p. 112.

“Officium et Regulæ Praefecti Missionum in Seminariis Ibernicis, quæ in Hispaniis Societatis nostræ Regimini subsunt. [Auctore P. Generali, 6 Maii 1604.]

Cum multa occurrant in Seminariis Ibernicis Societatis nostræ regimini commissis præstanda, quæ a Provincialibus et Rectoribus (cum eiusdem nationis non sint) facile sciri, aut commode, suoque tempore præstari non possunt: cuiusmodi sunt, iuvenum idoneorum ex Ibernia evocatio, et eorumdem, cum venerint, cognitio ac per seminaria debita distributio, vel ab uno seminario in aliud, sanitatis aut studiorum [causa], commutatio, vel etiam dimissio;

viaticorum limitatio vel dispensatio: missionum discretio, mittendorumque instructio, aliaque plurima, quae, ut rite ad Dei Gloriam Iberniaeque maiorem utilitatem fiant, peculiarem rerum Ibernicarum notitiam atque sollicitudinem requirunt. Ideo, praeter eam curam atque charitatem quam dicti Praepositi Provinciales atque seminariorum Rectores Ibernico operi promovendo adhibent, adiungendum etiam Patrem quemdam Societatis nostrae, ex eadem natione Ibernica in partem solitudinis et laboris duximus, ex quo tam Provinciales quam Rectores non solum lumen sed auxilium atque levamen multis in rebus accipient, eique sequentes regulas, directionis causa, praescripsimus.

Primo itaque ad hunc Patrem, qui Missionum Praefectus nominari poterit, praecipue pertinebit curare, ut iuvenes idonei ad Seminariorum institutionem ex Ibernia suis temporibus evocentur, quo Seminariis iustus alumnorum numerus non desit, non obstante temporum difficultate aut haereticorum contrario conatu.

Hoc ut efficacius praestet, nosse debet vias, modosque, quibus ante ipsum usi sunt alii ad iuvenes Catholicos evocandos; certasque personas, quibus fidere tuto possit, notas habebit in Ibernia, quarum ad hoc opera secreto utetur. Adventantes vero quoscunque iuvenes, sive a se vocatos, sive alia quacumque ratione accesserint, curabit sive per se, sive per alium sacerdotem Ibernium Societatis nostrae, ne fraus ulla aut fictio lateat, diligenter examinari, iuxta formam hac de re praescriptam, idoneosque inventos, adhibito Rectoris et Consultorum iudicio, admittendos curabit, eosdemque, cum opus fuerit, eadem ratione amovere poterit, observatis iis quae alibi de modo dimittendi praescripta sunt etiam, et in seminariis habentur.

Diligenter studebit conservare unionem et amorem inter Seminarium, omnesque ansas dissensionis ac emulationis (quantum in se fuerit) mature inibi praescindere; aequum se et indifferentem praebebit in Alumnis repartendis, ceterisque rebus distribuendis, quae vel ad honorem et commodum cuiusque Seminarii pertinent; et siquid aliquando Rectores, ut fit, de viaticis persolvendis, vel de Alumnis inter se permutandis discrepent, ipse controversiam cum amore dirimat, et intelligant hanc praecipuam esse officii partem, ut omnes difficultates, quae vel inter Alumnos domesticos, vel etiam ipsos Rectores oriri possint, prudenter componat, admonito semper Provinciali cum aliquid maioris momenti acciderit.

Hic Missionum Praefectus a Praeposito Generali assignabitur, cui, in iis, quae ad universale bonum Seminariorum, Iberniaeque reductionem spectent, immediate subesse oportebit, cum ad nullum illa certum Provinciale pertineat, neque ipse Praefectus certo aliquo in loco moram facere semper possit; sed, si in Hispaniis est, aliquando Valesoleti, aliquando Olissipone, Eborae, aliquando et in Curia Regia pro negotiorum necessitate versandum sit. Dum tamen in aliqua Provincia versabitur, Provinciali eiusdem in omnibus, quae ad personam

et ad ordinarium regimen disciplinamque Societatis pertineant, suberit, praecipua et negotia cum ipso communicabit, ut postea dicetur, ita tamen ut per eum impediri non possit in iis quae ad officium suum pertinent, neque in aliis occupari nisi prius consulto Praeposito Generali.

Rectoribus vero Seminariorum, dum apud eos morabitur, licet subiectus non sit, omnem tamen reverentiam eis debitam exhibebit, primumque locum dabit, ipse secundum in Seminariis habeat, et utriusque Seminarii indigena censebitur; regimen tamen Rectorum aut gubernationem ordinariam nullo modo impedit; sed si aliquid momenti in Seminario emendandum videatur, privatim cum Rectore vel Provinciali tractet: quod ea prudentia et moderatione faciat, ut auctoritatem Rectoris apud Alumnos vel domesticos vel et externos non imminuat; et querelis quidem domesticis, siquae oriantur, non se facile immisceat, sed ad Rectorem ordinarie remittat. Ipse vero universalioribus Seminariorum commodis praecipue insistat, et Rectores adiuvet tum in pace collegii conservanda, disciplinaque et virtute studiis alumnorum promovendis, tum et vel maxime in rebus temporalibus procurandis, et negotiis expediendis, missionibusque faciendis, ut dictum est.

Has ob causas Rectores eum libenter apud se in Seminariis habebunt quamdiu apud eos morari poterit, magnaque amoris significatione in omnibus tractabunt, consiliaque sua confidenter cum eo communicabunt, sive praesente sive absente, nec facile quicquam (quod maioris momenti sit) ipso inconsulto, aut contra ipsius iudicium vel ipsi vel Provinciales facient in rebus Seminariorum ac Alumnorum, nisi habito prius ad illud Praepositi Generalis consensu, praesertim in contractibus aut aedificiis faciendis: aut siquid mutandum aut innovandum maioris momenti videatur eorum quae antea facta, instituta aut recepta in Seminariis sunt, vel si aliquid de novo inducendum, quod parce quidem, et non nisi prius auditis seminarii consultoribus, ipsoque Praefecto Missionum consentiente, faciendum erit, ad incommoda plurima, quae mutationes frequentes consequi solent, evitanda.

In rebus autem temporalibus, quae ad seminaria pertinent, et quas Praefectus maxime curare debet, Rectores praeter eam rationem, quam semel quovis anno Provincialibus reddere solent, efficere etiam debebunt, ut saepe cum Praefecto statum collegiorum fidenter communicent, acceptique et expensi (quoties ipsi videbitur) rationes significant vel explicant, quo maturius eorum necessitatibus, quantum in ipso fuerit, opem adferre possit, in sumptibus etiam faciendis vel moderandis libenter eius iudicium audient et sequentur; quod si non fecerint, ipse Provinciale monebit, quo remedium efficax adhibeatur.

Cum tam seminariorum quam totius causae Ibernicae sustentandae firmitas mentum favore regio praecipue nitatur, eiusque rei gratia saepius ad Aulam

recurrendum sit, videbit Praefectus Missionum, si vel ipse vel suo nomine procurator aliquis, pro natione Ibernica per Generalem Societatis approbatus, apud Curiam tam in Hispaniis quam in Lusitania residere debeat; is autem, omissis, quantum fieri potest, particularium hominum negotiis, (quanquam etiam eorum necessitatibus charitas aliquando negari non debet) communia tractet, quae ad totius causae Catholicae et Seminariorum praecipue utilitatem spectent, eaque cum Provinciali, dum aderit, (quantum ei licebit et rerum ipsarum auditio postulaverit) communicabit, eiusque iudicium in exequendis, quoad poterit, sequetur.

Expensae vero, quas Procurator vel ipse etiam Praefectus necessario facient, tum pro se tum etiam pro literis, quae ex variis locis deferuntur, cum ad commune bonum Seminariorum pertineant, sumptus etiam itinerum quae Seminariorum causa facturus est Praefectus Missionum, ipsius distribuendi erunt iudicio in Seminaria, si aliunde non suppetat; curabit tamen ut quam minime fieri potest Seminaria hinc graventur, et Rectores ex alia parte ad id, quod iustum et necessarium est, facile benevoleque se accommodabunt: nec respicient solummodo bonum particulare cuiusque Seminarii, sed universale potius totius causae Catholicae quam tuentur, et ad quod sunt instituta Seminaria.

Mutatio Alumnorum ab uno Seminario in aliud ob rationes studiorum aut valetudinis aliaque de causa ad hunc ipsum Praefectum Missionum pertinebit, auditis Rectoribus et consultoribus Seminariorum quando opus fuerit; quod idem et de Ibernis Societatis intelligitur qui in Seminariis vivunt, consultis prius Provincialibus Provinciarum e quibus evocantur et ad quas destinantur.

Praefecto Missionum licebit ex eleemosynis quas ipse procuraverit vel aliis nonnullis aliquando in egenos Catholicos qui transierint distribuere, prout in conscientia videbitur ei expedire. Et quando eleemosynae extraordinariae non se obtulerint, poterit ex ordinariis Seminariorum redditibus aliquid excerpere; sicut etiam pro viaticis Patrum Societatis, qui mittuntur in Angliam vel evocantur ex Flandria, Italia, aliisque locis, cum haec omnia ad commune [Fidei] Catholicae tuendae bonum pertineant; atque ad hos ipsos usus generales poterit nonnullas pecunias deputare, vel apud se retinere, aut suo iudicio distribuere, praesertim earum eleemosynarum, quae suo arbitrio ab elargientibus permittuntur.

Ad maiorem autem Alumnorum unionem, notitiamque tum rerum tum personarum, et ut maiori luce, suavitate, et amore procedatur cum Alumnis, curabit Praefectus Missionum quantum fieri possit, ut sacerdotes aliqui Societatis ex gente Ibernica, qui boni exempli, probataeque virtutis sunt, in quolibet seminario collocentur, ut paratiores inde ad missiones Ibernicas exeant. Quod ut commodius et suo tempore fiat, aget Praefectus opportune cum Praeposito

Generali de personis quae maxime ei videbuntur idoneae; aget etiam cum Praeposito Provinciae, ubi situm est seminarium, qui libenter eum his de rebus, id est, de subditis aptis procurandis audiet, benigneque et mature prospiciet Seminariorum necessitatibus, cum plurimum referat tum ad Divinam Gloriam tum ad honorem et existimationem Societatis, ut Seminaria recte et per homines idoneos administrentur. Atque haec sunt quae de his in praesentia admonenda et ordinanda duximus; cetera tempus atque usus docebit. Interim haec tam Praefecto Missionum, quam Rectoribus atque Provincialibus observanda commendamus; a quibus animari atque paterne iuvari Praefectum Missionum in tanto opere perferendo ac promovendo ad Dei gloriam cupimus, Seminariisque ac Catholicorum Ibernorum causae, qui pro Fidei confessione tot ac tanta pertulere, omnem a Nostris impendi charitatem quam possunt exoptamus. Romae 6 Maii, Anno Domini 1604. [Claudius Aquaviva.]

ANNUS DOMINI 1605 : SOCIETATIS 66.

Pater Holywood ad P. Generalem, die 29 Jan., 1605. Cupiebam D. V^{am} fieri de omnibus certiore, quae placuit Divinae Bonitati per exiguum hunc numerum gerere. Scripsi alias quae a ceteris accepi; nunc tanquam xenia, novo hoc ineunte anno, mitto quae pertinent ad m. Nicolaum [Leynach] et m. Andream [Morony]; biennium autem elapsum est, ex quo illi per literas D^m V^{as} suae villicationis, rationem reddiderunt; quare paulo altius repetendum initium est. Post acceptum de obitu Elizabethae nuntium magna extitit in Momonia commotio. Vulgo Nostris vertebatur vitio, quod primas huius negotii partes sibi non arrogarent, quum, ut dicebatur, illis non deerat, apud populum gratia et auctoritas. Nostri vero hoc ut a se crimen depellerent, primariis viris, quibus danda satisfactio videbatur, significarunt, id minime fuisse conveniens; tum quod ipsi privatae essent personae ab alterius arbitrio pendentes, tum quod superiores gravissime prohibuissent, ne se status negotiis implicarent, in quale hoc videbatur degeneraturum; tum quod resideret in Provincia Vicarius Generalis [White], a quo potius dirigenda essent populi vota quam ab ipsis. His autem omnibus persuasi, illi D. Doctorem Whit, Vic. Generalem, adeunt, consilium petunt. Doctori placuit templa reconciliare, sacra publice facere, solemnes supplicationes habere; nostri interim quae sui ipsorum essent instituti agere, ex re nata ansam promovendi divinum obsequium arripere; populo in sacris concionibus suggerere quantum detrimenti passi tot annis essent, quibus caruerunt templis et publico religionis usu, tunc quandam modo postliminio restituto. Per paucas enim illas hebdomadas, quibus licuit, nihil pene fuit omissum, quod in Catholicis Regnis fieri consuevit. Exhomologeses hoc tempore et quidem maioris momenti adeo frequentes fuerunt, ut vix licuerit sociis respirare. Ministri rati de se actum ex

variis partibus ad eos confluebant, petentes in Ecclesiae gremium recipi, et distulerunt nostri, tum alias ob causas, tum ut constantiae illorum facerent periculum. Quod quam consulte fuit actum eventus docuit; nam ut viderunt ministri rem ex voto catholicis non successisse, quod metu susceperunt consilium facile deposuerunt plerique.

Presbyter quidam nomine Gulielmus Prendergast, qui in apostasia cum uxore et liberis vixit annos circiter 60, multaque habuit beneficia Ecclesiastica, et multum Catholicos prius fuit persecutus, cum circa vitae finem unum e nostris ad colloquium admisisset, conversus est, et peracta publica poenitentia, sumptoque sacro Viatico magna cum aedificatione migravit e vita.

Adiutus fuit et alius presbyter post 30 annos in ministerio iniquitatis consumptos. Hic, relictis Ecclesiasticis possessionibus non modicis, et peracta solemnī poenitentia, vitam adeo dignam laude instituit, ut admissus postea fuerit, meo concilio, ad sacramenta ministranda, nunc vero hoc pestis tempore factus est est perfugium eorum, quibus prius exhibuit malum exemplum. Sacra enim subministrat civibus sanis et aegris, nemine excepto. Secus accidit tertio veteri apostatae, qui in supradicta trepidatione sic volebat Ecclesiae aggregari, ut interim non relinqueret male acquisita per commercium cum pseudo-Episcopis sacerdotia. Qua in re cum utriusque socii mentem sigillatim explorasset, nec admitti ab alterutro potuisset, nisi se divinae providentiae, ut alii eiusdem sortis homines, committeret, in rabiem actus: “proh nefas! inquit, nunquam vidi tales carnifices. Deus a peccatore converso nihil praeter gemitum postulat; vos vultis nos bonis omnibus spoliare. Sic valedicens et ex cubiculo, ubi multi aderant praesentes, se proripiens ex altis gradibus praiceps inum recidit, cum omnium admiratione atque risu. Dum haec gererentur, ad Locum-tenentem Generalem advolarunt viri quidam perversi, mentientes, urbes et omnia oppida Momoniae a Principis obedientia defecisse. Quare ille, ne officium negligere videretur, cum copiis Waterfordiam versus iter instituit, urbem illam et reliquas meridionales praesidiariis militibus afflixit; per virum non suspectum, insolitum et suspectum exegit a Clero iusiurandum, quod Nostri, cum ad ipsos ventum est, prudenti responsione declinarunt. Tempus autem suadebat ut ex sua residentia alio se conferrent.

Alter in Corcagiensem comitatum est profectus, ubi ex prima nobilitate, quorum nominibus parcimus, nonnullos ad meliorem frugem reduxit. Unius conversionem lubet fusius describere. Hic fuit vir profligatae et perditae vitae; eius dominium perpetuum et tutissimum furibus et latronibus asylum. Ut egit cum illo Pater, sic alium in virum est mutatus, sic errata domestica et externa correxit, ut maximae fuerit eius reductio aedificationi et bono. Iussus a Patre publica scandala publica satisfactione delere, erexit in sua ditione, quae in longum

ad 30 milliaria extenditur, tria patibula, duo in extrenis partibus, in medio tertium: et obtenta a statu in sontes potestate vitae et necis, subditos ad se vocatos sic est allocutus:—"Vos latere non potest, amici, qualis ego hactenus fuerim, dux nimirum vobis, et auctor ad quaevis scelera audacter perpetranda. Sed huic errori indultum satis; stat modo in melius studia referre; quare vos hodie convocatos ideo volui, ut meum vobiscum consilium communicarem. Per sacra iuro Evangelia, si quis vestrum deprehensus in posterum fuerit exercere furtum, latrocinium, aut extorsionem; aut consilium, auxilium, vel favorem ulli tale quippiam facienti praebere, vita privabitur et bonis. Hunc enim in finem patibula erexi." Nec defuit promissis; nam varios post, ut tulit occasio, suspendit; unde apud vicinos tanta est sequuta quies, ut affirmarent nostros esse optimos reipublicae reformatores quin et ipsos propterea laudavit Status.

Neque hic constitit viri nobilis de quo scribimus studium; quatuor in suis terris, ubi nullae his sexaginta annis fuere, erexit ecclesias, quas et sacra suppellectili instruxit abunde. Varias etiam compositiones et restitutiones fecit vicinis Nobilibus et Dominis. Cum uxor videret eum saepius agentem publicam poenitentiam, incedentem nudis pedibus tempore rei Divinae, et lineo velo opertum, vice quadam in has voces prorupit. "Bone vir, nullus tibi hactenus occurrit nisi sacerdos 'parcat-tibi-Deus:' ast nunc invenisti qui te pro meritis tractet!"

Alter socius Limericum petiit; illic mensem unum, non obstante praesidiario milite, haesit; binas per hebdomadam conciones habuit, ad quas frequens populus veniebat. Fructus labori respondit; variae exceptae exhomologeses, maxime primariorum civium, restitutiones procuratae nonnullae, una bonae pecuniae summae; reconciliatae suis viris uxores tres, quae propter zelotypiam vivebant separatim, etsi res prius a variis tentata. Civis quidam, non infimae sortis, famae iacturam fecit; nec eius recuperandae spes ulla videbatur reliqua. Noster adduxit adversarium ut publice coram magistratu confiteretur, se ex odio crimen, quod alteri obiiciebatur, confinxisse. Civitas haec bene magna est, unde in ea non desiderantur pauperes viduae, et orphani humanis praesidiis destituti, atque id genus aliae personae. Harum solitudini non consuleret Pater, cum magistratu egit et civibus de aedificando Xenodochio. Placuit eius consilium, atque, ut operi initium daretur, collecti extemplo sunt aurei circiter ducenti; fuissetque, ut credibile est, iam bene provectum, nisi intervenisset haec recens a novo praeside excitata persecutio. Interea temporis provisum est pauperibus per eleemosynas, quas statis temporibus ex Patris praescripto conferunt ultro cives. Milites quii foedam potandi consuetudinem in hanc Insulam invexerunt, quam Limerici Pater suis concionibus extinxit. Sic et composuit graves controversias, ortas propter adulterinam pecuniam quam obtrusit, paulo ante obitum, Elizabetha. Erant enim qui pro vera argentea quam debebant aliam nollent solvere. Nonnulli

arbitrantur [sco]rium hoc non minus afflixisse Incolas, quam pestis aut bellum. Id ad quod maxime collimabat Pater, fuit, ut cives redderet in Fide ac Religione constantes; qua in re quantum profecit exitus probavit, nam sicut proximis literis ad Dominationem V. scripsi, nullis neque blanditiis neque minis abduci potuerunt; carceres et ludibria experti sunt, et, si per praesidem stat, evertentur omnibus fortunis. Multo antea excurrerunt hi patres in partem Momoniae septentrionalem cum fructu non poenitendo confessionum generalium, restitutionum, reconciliationum, et similium.

Pestis multum grassatur in Momonia; unde hi scribunt se, non sine vitae periculo, proximorum salutem vacare; vigere et illic Praesidis Edictum contra sacerdotes significavit die decimo quarto huius [mensis] D. Joh. Copingerus. M. Walterus Wale et eius Avunculus [Pater Kearney] menses duos agunt cum quodam aegro, [Comite de Ormond], cuius conversio in magnum Ecclesiae bonum redundabit. Perlatus ad nos rumore est, negotium esse transactum, et hominem, ut erat opus, maxima praestitisse verae resipiscentiae argumenta, quod indigne ferre dicitur Cancellarius, ideoque Bertrandi Filiis [Socii Iesu] irasci. Maior sive Praetor Dubliniensis paulo ante Natalitia fuit depositus, quod negavit in Regis Ecclesiasticum Primatum iurare. Multum ab adversariis laboratum est ut hunc pertraherent ad publicum scandalum, quorum conatibus per nos, per amicos, restitimus; eius in bono proposito perseverantia valde grata extitit totius Regni Catholicis; frendent sectarii et tabescunt. Mr. Mauritius [Wise] studet linguae vernaculae [i.e. Hibernicae], Ricardus [Field] melius valet; omnes D^{em} V^m salutant. Impetret nobis, obsecro, ut haec initia maiora indies capiant incrementa; atque ut sic servemus alios ut non perdamus nos. Ante incoepa, et finita comitia non possumus nova consilia capere. Raptim ruri, praesidio tamen firmae memoriae, Januarii 29, 1605.

IOAN. BUS.

P. Holywood ad P. Generalem, Feb. 16, 1605. Scripsi ad D. V. proxime elapso mense; exemplum literarum earum, quas tunc dedi, ne perierint illae, his inclusum mitto. Nihil novi ex illo tempore accidit, socii omnes bene valent et strenue huic colendae vineae incumbunt. Nihil literarum hactenus a vobis accepi, expecto indies. Trinae ad me perlatae sunt ab amico Burdegalensi, quare spero fore, ut a vobis frequentiores huc sint perventurae. Cornelius Cargius et Iacobus Everardus suos labores offerunt huic Missioni. Si non sit molestum Provinciae in qua sunt, et ita D^{oni} V. videbitur, veniant, et erunt nobis grati. Ex Anglia intelligimus non futura apud nos comitia ita cito ac expectabamus; unde si ante noster numerus aliquantulum augeatur, non multum laboramus. Ad P. Assistentem scripsi proximo mense. 16 Feb. 1605.

IOANNES BUS.

P. Wale al multo Illustre Signor, il Sign^r Claudio d' Ag : (ad P. Generalem Aquaviva), 28 Feb. 1805. Non ho lasciato mai di scriver a V. Sig^{ria} quando mi fu data l' occasione et la comodità, et perciò, trovando questo nobil personagio a mettersi in viaggio in quelle parti, ho voluto scrivere l' occorrenze nostre. Questo anno et mezzo ho scritto cinque o sei volte in la et spzialmente con uno per nome David Galway, ch' andava per militare sotto il nostro stendardo, et non ho ricevuto ne risposta, ne anche una lettera per consolarci ; ma spero bene, che con la presente occasione tutto sara pienamente ricompensato. Alli 26 d' Augusto del anno passato venne una ciurma intorno la citta nostra veder se potessero prender il mio compagno, il Signor Bar[nabo Kearney] et me ; e si son messi di tal maniera d'intorno le muraglie, che stavano due o tre a ciascuna porta della citta, ed anche ai luoghi per dove pensavano che noi potessimo scender e scampare. Ma il mio compagno, dopo aver rasa la barba, e mutata la veste, se n' ando come un garzone a piedi menando per la briglia un bel cavallo d'un signore, che a posta veniva di fuori per menarlo in qualsivoglia modo che potrebbe; e gli riuscì bene come disse. Quanto a me, bisognava che mi mettessi giù dalle mura per una fune, demissum lapsus per funem ; mi mancò solo la sporta. Disceso che fui, mi fu istantemente posto in ordine da un Signore, che a questo proposito veniva, un buon cavallo, e scambiato che ebbi le mie vesti con quelle del Signore, pigliando la sua spada e la lancia, come trasfigurato in lui montai a cavallo e me n' andai passo a passo soavemente, sperando in Iddio e nelle forze del bel fresco cavallo fin ch'eri fuor della vista de' nemici e allora spronai al curso sin ch'eri venuto al luogo sicuro. Un giorno dopo quella persecuzione, la nostra città in grande parte fu messa a fuoco, poco dapoi infetta dalla peste, multo contagiosa non solo in questa città, ma per tutto il Regno. Apresso tutto il paese intorno se lamentava dei furti, homicidii, ed altre sceleragini, commessi in maniera che tutti d'una voce dicevano, che non gli era travenuto male veruno, sin che si perseguitavano i nostri nemici. Poco apresso venne un Bando per isbandirci ed altri della nostra professione fuor di questa nostra provincia, al quale Bando ne noi, ne i gubernatori della città, obbedissimo, ancorche in esso v'erano minaccie di pene, prigionie, ed altre simili, con obbligo di pagare certe somme di danari. [vide hoc Edictum supra p. 141]. Ma abbian ripigliate le imprese nostre con maggior guardia, e più cura di noi e qualche volta più nascostamente che avanti, per rispetto di quelli, con che ci troviamo, per non farli danno, secondo le circostanze de' luoghi e tempi. Tutto questo sturbo nasce, diciamo noi, percióche il Re di Spagna habbi accordato con il Re d' Inghilterra senza far mentione di noi, per bene pubblico della Chiesa di Dio, al manco di impetrarci la libertà di coscienza ; onde tutti i Signigori del Regno si son scandalizzati, che abbia fatto così, se pure l' ha fatto, e se maravigliano

che lo potesse fare, e che sua Santità lo lasciasse fare, o permetterli in modo alcuno. Mi creda V. S^{ria}, che tutti son così bene disposti in questo Regno, che, se avessimo solo la libertà della coscienza senza ottener ne benefizii ne monasterii, ne altre simili cose dovute alla chiesa, non ci mancherebbe neante. Et quelli, che eran mali son ridotti a bene, i ladri ridotti ad esser contenti del suo, adulteri a viver castamente, anzi multi fan voto della lor virginità et castità: ministri convertiti alla obediencia della chiesa, et altri, ancora di grande nome [v.g. il conte d' Ormonia], come vi potera raccontare il portatore di queste: peccatori ridotti alla grazia, et li uomini da bene avezzati a confessare et comunicare spesso; religiosi et sacerdoti ben voluti da tutti, imperciocche son risoluti a perdere li lor beni et anche la lor vita li grand signori quà, per la defensione dei sacerdoti, et però esser leali a lor vero Rè nelle cose dove non sarà peccato. Il Signor Holivodio stava indisposto, ma ora sta bene et molto occupato; et tanto piu, che il Signor Fildio, come si teme, va in consunzione, et stava in letto 3, o 4 mesi, se bene ora va un poco fuori, per negoziare. Il Signore Lenan, Leynagh, et Molrony fanno come vorrebbe V. S^{ria}, et così fa ancora il Signor Maurizio [Wise]. Il resto vi dirà espressamente questo nobil personaggio, che v' apporta la lettera, al qual V. S^{ria} ha da dare credito come ad uno mandato dalla Chiesa nostra, come nelle sue lettere a questo effetto vedrà V. S^{ria} et perciò preghiamo V. S^a illu^{ma} di agiutarlo al meglio che potrà nei suoi affari et bisogni. Et così, con basiar humilmente [le mani] di sua Illu^{ma} [S^{ria}], fo fine, raccomandandoci a tutti Nostri caldamente et a lor divotioni. Alli 28 di Feb. 1605. Waltero W[all].

Archiepiscopus Cassellensis, Feb. 28, 1605, "Admodum Reverendo in Christo Patri, P. Claudio Acquaviva, Praeposito Generali Societatis Iesu.

Admodum Revde. in Christo Pater, e re nostra ac totius huius regni duximus, per presentium Latorem, nobilem ac Reverendum virum, D. Donaldum O'Caroul, sacerdotem nostrae provinciae, tanquam per proprium nuncium, negotia, necessitates, et alia omnia, quae nos hic vexant et angunt, Paternitati tuae significare. Et quia ipsi cui totum huius Regni statum notum esse non dubitamus, negotium hoc nostrum commisimus, aliud his non decrevimus inserere quam ut ipsum, tanquam nostrum fidelem et legitimum nuncium et procuratorem amplecti, ipsique, in omnibus justis suis petitionibus, maxime quae ad statum tam nostrum quam totius regni spectabunt, patrocinari non gravetur: ab ipso enim latore, quicquid actum sit, statumque rerum nostrarum ac totius regni necessitates Paternitas vestra intelliget. Interim, pro incolumitate vestra ac totius Societatis, quibus nos summe addicti sumus, Deum Optimum Maximum iugiter deprecabimur. Atque sic finem facimus, si prius nos Paternitati tuae, Reverendo Patri Georgio Duras ceterisque Assistentibus commendatos, ac singulariter vestris

omnium Sanctis Sacrificiis et orationibus esse peroptemus. E loco mansionis nostrae in Ibernia die ultima Feb. 1605.

Vestrae Paternitatis Amantissimus, David, Archiepiscopus Cassellen.

A tergo scribitur—"Allata a R.D. Donaldo O'Charoul an. 1606 [vel 1605, nam numeri nota est fere oblitterata]."

P. Andreas Morony ad P. Generalem, 3 Ap. 1605—"Nacta hac occasione, non omittam paucis salutare V^{am} P^{tem}. Lator hinc proficiscitur, ut statum Reipublicae Christianae hic summo Pontifici referat; tuto etiam ei poterit V^a P^{ras} fidem adhibere referenti de nobis rebusque nostris. Unum petam a V. P., et est, ne quisquam huc ex Nostris, precibus ullis, permittatur accedere, nisi qui annis pluribus probatus fuit in Societate, et inventus non habens minus. Vix credi potest quanti nos hic faciunt undique huius Regni incolae: quidquid dicimus aut facimus id sane pro oraculo habent; nova tamen plantatio est, quae adhuc facile unius levitate aut vanitate everti potest. Addam etiam, ne cura istius Provinciae alteri ulli extraneae demandetur, idque variis de causis, et praecipue quia isti vita et moribus longe ab omnibus aliis differunt. Quod ad fructum a nobis perceptum attinet in hac Domini vinea, id late referre Superiori relinquimus, cui nos passim nostra omnia significamus ut mos est. Precibus et sacrificiis V. P^{ris} plurimum me commendo, rogoque enixe ne oblivioni demur, quantumcumque terrarum spatio distantes videamur. 3 Aprilis 1605, V^{rae} P^{ris} filius indignissimus.

ANDREAS MORONUS.

Pater Leynegh ad P. Generalem, 3 Aprilis 1605:—

Habita hac occasione et opportunitate Latoris et mei intimi amici et nostrorum etiam in hac patria, D. Danielis O'Carul, Sacerdotis et Collegae Seminarii Olyssiponensis quondam, qui his sex annis superioribus officium Generalis Vicarii Dioecesis Laonensis summa cum laude et commendatione tam Ecclesiasticorum quam saecularium gerebat, et nunc omnium Ecclesiasticorum suffragio ad Urbem mittitur, ut miseriam huius Reipublicae calamitatem, et miseriam in Spiritualibus Suae S^{ti} et P^{ti} V^{rae} enarret ac manifestet. Habita, ut dixi, hac opportunitate, decrevi V. P. certiore reddere de mea salute, quae mediocris est (laudetur Deus) in hoc exilio, in quo ubique impugnatus et impetitus sum ab Haereticis, qui nusquam nos requiescere permittunt. Versamur bini et bini, secundum Christi Evangelium, quamvis non semper propter temporis incommoditatem et Haereticorum metum. Huc atque illuc digressiones facimus, secundum nostram instructionem, in quibus non exiguus fructus in animarum conversione percipitur, ut in nostris literis saepe superiorem advertimus. V. P^{tem} certiore reddere volo de incommoditate et inconvenientia maxima committendi curam huius Provinciae alteri cuiuscunque praeterquam curae ipsius, qui

immediatus est V. P. ; tum propter distantiam loci, tum propter infestationem haereticorum et continuam vexationem, ut vix ad Patrem Superiorem recursum habere possimus ; tum denique propter diversitatem Nationum, et praecipue istius, quae in omnibus ab aliis longe moribus et vita differt Praeterea ut non mittantur huc nisi maturi viri, et rerum Societatis periti, necnon in omnibus mortificati et probati, (nam tales requiruntur in hac nova plantatione, quae radices adhuc non egit), et non adolescentes indiscreti et suis opinionibus nimium confidentes. Denique operae pretium erit, si P^{ti} Vestrae in Domino visum fuerit, ut nullus Ibernensium, cuiusve dignitatis, gradus, aut conditionis fuerit, ad nullam Ecclesiasticam dignitatem promoveatur, absque literis commendatitiis, tum Ecclesiasticorum et praecipue nostrorum, tum et piorum Catholicorum de moribus et vita talis et talis, quia multum vexant et disturbant totam hanc Ecclesiam, ut superioribus annis vidimus cum D. Iacobo White, et modo in adventu D. Gulielmi Brenan, Vicarii Generalis Ossoriensis Diocesis, alumni quondam Seminarii Duacensis, qui nostros Patres valde inquietavit, et perturbare conatus est omnibus viribus, ne exerceant ministeria Societatis absque ipsius nova auctoritate et concessione in omnibus ; quod valde noster intimus amicus, R^{mus} D. David Cassellensis, stomachatus est, et quia tales plus scandali praebent Ecclesiae Dei quam utilitatis, eo quod inter se sint divisi et discordes, ut Lator harum verbis melius, tanquam testis oculatus, P. V^{ae} enarrabit quam ego scriptis, cuius prudentiae et discretioni omnia committo, et me V. P^{tis} sanctae benedictioni, necnon piis Sacrificiis et orationibus commendo, a qua consolatorias aliquas in hoc exilio, et longe a patrum fratrumque consortio, in medio nationis pravae et perversae vitam ago, cum summa haereticorum infestatione et molestia, consolatorias, inquam, summopere desidero a P^{te} V^{ra}. Ex Desertis Iberniae, 3 Aprilis 1605.

NICOLAUS LEYNEGH.

Pater Kearney ad P. Generalem, Ap. 28, 1605 :—

Scripsimus saepius ad V^m D^{ionem} et D. Claudium et Georgium, neque accepimus sed unas, a D. Georgio scriptas, sub initium Ianuarii, ubi sub principium nihil a nobis literarum datum conqueritur praeter schedulam ; sed vere integra folia et ad illos et ad vos aliquoties scripsimus. Sub finem videtur innuere, se literas nostras accepisse, et de nostris rebus multa intellexisse. Sed nihil tale a vestris Dominationibus accepimus. Et ne forte per negligentiam tabellionis nostra perierint, nostrum statum paucis accipite. Valemus et vivimus in Domino. Primo anno quietius actum est nobiscum, et munia nostra liberrime (sicut et Deo laus, modo, quamvis non sine aliqua timoris suspicione) exercuimus, non sine ingenti totius Patriae emolumento et fructu ; adeo ut soli videremur, de

nostris omnibus loquor, Domini rerum et Patriae Patres et instauratores : tantam gratiam in correctione fraterna, in publicis privatisque congressibus, in moribus Deus nobis concessit, (non in Nobis glorior sed in virtute Dei ostenta hic Societati) ut penes nos tota resp[ublica] Christiana consistere videretur ; quae res aegre ferri poterat ab Adversariis. Quare, cum viderent nostro arbitratu rem omnem geri, conatibus nostris obviare decreverunt. Cum agitassent varios principes viros, eosque minis, terroribus, concutere tentassent frustra, noctu miserunt turnam equitum tanta cum celeritate, ut omnes mirarentur, ut Socium W[alterum] W[ale] et me in concione cum tota civitate et nobilibus Patriae, ut putabant, interciperent. Tanta industria omnes vias intercluserunt, ut nemo, nisi Deus auxilio adfuisset, evadere potuerit. Monitus uterque periculi, separamur, vestimenta mutamus ; alter conscendens equum, ornatus more equitis, veluti nobilis quispiam pertransiit adversarios. Ego adhuc egressum tentabam. Dum haec agerentur, ecce undequaque nostrates nobiles, partim equites, partim pedites, circumvolitant civitatem ; ansam tandem arripuerunt, et civitatem ingressi ; cum vero ego turbam indigestam per quamdam fenestram contemplerer, in mediam turbam me conicio, et arripio per fraenum equum proximum, quem statim famulus dimisit, ubi me in veste peregrina vidit et novit. Obambulo cum ceteris notis et ignotis, ubi vero pervenimus ad portas civitatis, equum conscendo, calcaria subiicio, et adversariis valedico. Sic evasimus in nomine Domini. Conquievimus postea ad aliquot dies ; et “terrores fuisse vanos intelleximus, nihil illos habuisse mandati a sua Maestate, quae valde clemens fertur, et detestans sanguinarios.” Quare et nos rursum erigimus paululum capita, accingimur ad opus solitum multo quam unquam alacrius, peragramus provincias varias, nec unquam quievimus, donec multo amplius quam antea praestitimus, adeo ut modo grassationes, furta, latrocinia, exactiones iniustae, adulteria, cetera denique vitia paululum extinguantur, nostraque opera mirifice ab omnibus expetatur. Timent nos vehementer et venerantur, et amant, nosque plus efficere, omnium ore, fatentur quam exercitus regius vel omnes cauidici ; lites tollimus quae omnino invaluerunt, restitutiones fiunt ingentes, quae omnia per D. Sacroboscum intelligitis, et hic ea inscribere laboriosum esset. Ego modo post longos labores hic reficior, si refici sit, bis singulis dominicis ac festis concionari, controversias quotidie ac querimonias audire, et pacem inter litigantes componere. Proficiscor post duos dies ad nundinas, in nundinis concionaturus ; inde, sicut novit Lator, ad varios Magnates, quos Lords vocant, iter arripiam, qui nos evocarant. Socius occupatur, non sine totius Iberniae gaudio ; uterque illi provinciae [curae Comitis de Ormond] fuimus applicati, sed modo unus sufficit, nam obstacula omnia perfracta Dei ope. Subiunget cetera Lator. Casselliae 28 Apr. 1605.

BARN. KEAR[NEY].

P.S.—Lator hic [Daniel O'Carul] alumnus fuit Duacensium, evocatus a patre, viro prae nobili et equite aurato, nostris Benefactore et amico; quare illum his paucis multum commendo V. P^{di} et omnibus Nostris.

Pater Holywood P. Generali, 16 Iunii:—

Literas, quas per D. Vitum misit V. P., accepi in ipsius reditu, mense proximo, et Sociis, cum ipsos visitarem, communicavi. Consolati vero fuerunt illi plurimum, quod V. P. inter tot negotia, quibus obruitur, huius minimae suae Missionis nunquam obliviscatur, quin illam Deo saepe commendet. Neque sane vim et efficaciam huius patrocinii nos non sentimus. Imo vero minime dubitamus suis ad Deum precibus acceptum ferre quicquid divina bonitas per nos, inutiles homunciones, in hac gente efficit. Quanta autem ipsi cura sit de augendo sociorum numero, perspeximus satis ex admissione adolescentium, quos Seminaria Duacense et Salmanticense submiserunt. Annus hic in meo munere transactus maiorem mihi attulit lucem, maioremque locorum ac personarum notitiam. Nec modo audio, sed *video* planeque *sento plures operarios necessarios esse*. Nam hi pauci sunt supra modum, supra virtutem gravati, neque tamen quietis partem aliquam ante hiemem concedere possumus. Nicholao [Leynach] et Andreae [Morony] Connaciam percurrendam attribui, illic duos, si fieri possit, collocaturus, ubi pluribus aucti fuimus Sociis. Barnabas [Kearney] iuvabit ad mensem Vicarium Generalem Kildariensem; post alio, ut occasio tulerit, profecturus. Waltherum [Wale] reliqui cum languente Comite [Ormond] quem ipse ante menses aliquot Deo lucratus est. Mauritius [Wise] evasit in parochum urbanum, et minus audet pro rostris verba facere. Monui ut in vicina suae residentiae oppida ac pagos excurreret, retiaque in Christi nomine laxaret. Mr. Ricardus [Field] sub medici cura est; Patritius [Lenan] in perpetuo motu. Ipse post dies paucos hinc proficiscar, nova loca exploraturus, et fructum aliquem, si possim, collecturus. In Meridionali Insulae parte aliquantula difficultas occurrit circa modum agendi cum Vicariis Generalibus. Partim quid facto opus esset constitui, partim vitandam occasionem curavi. Socii ad dirimendas lites saepius vocantur, cum maioris, boni, ut ego quidem arbitror, detrimento. Quare significavi non placere, ut se huiusmodi negotiis impliceant, nisi raro et urgente necessitate. D. Duras scribit suam et aliorum sententiam, nullo modo expedire, ut facultates, nostris concessas, communicemus aliis sacerdotibus externis. Occurrunt apud nos loca, ubi presbyteri, ad psallendum tantum (ut Episcopi loquuntur) creati, Sacramenta omnia tam sine iurisdictione quam sine scrupulo ministrant, nec constat ad quem pro obtinenda iurisdictione recurrant. Huic malo ut occurratur *visum est Sociis permittere, ut aliquas ex minoribus facultates* huiusmodi Presbyteris concedant, si utcumque idonei reperiantur, pro locis illis in quibus nullus est Episcopus aut

Vicarius Generalis. Adiungit idem D[ur]as], illic obtineri non potuisse, ut nobis hic liceret *dispensare ad contrahendum in 3° gradu*. Id miratus valde fui; nam vidi M. Rich. Fildium hoc petisse, et memini P. V^m ad me in Belgium scripsisse quae petiit ille omnia concessisse Clementem. Ut sit, experientia docet, easdem facultates necessarias hic quae in Anglia. Quare optarem etiam quicquid Missioni Anglicanae, post institutam nostram, est concessum, quantum ad matrimonium tum contrahendum tum contractum, nobis obtineri. Status huius Insulae, ab Austro ad Aquilonem in duas quodammodo Gentes, in duos populos ingenio, studiis ac moribus dissidentes divisae, facit ut rigor Ecclesiastici iuris servari non possit. Unde fit ut potestas dispensandi in contrahendo matrimonium sit omnino necessaria, ac interdum in gradu propinquo. Iaveniunt Nostri, dum cum incultiori populo tractant, coniuges, qui contraxerunt cum impedimento affinitatis in 2° gradu nato ex peccato alterius. Horumne salutem contemnent? simile impedimentum per confessionem deprehenditur, cum omnes pro foribus expectant ut ineat coniugium. Homines etiam in haeresi ac schismate nati semper minus fecerunt affinitatis impedimenta. Cum huiusmodi viri facti poenitentes se supplices volvunt ad genua Sociorum, familiasne ipsorum dissipabunt, ut liberi pessum eant? Utinam haec nobis obvia non fierent, aut per alios satis opportune subveniri posset. Annum iam pene integrum insumpsi in reconciliando Baronem quemdam uxori suae alterius vicini Baronis filiae, et quae rei difficultas? Sunt consanguinei et dispensatio a praelato obtenta multis machinis impugnatur. Sunt qui dicunt ante concessam dispensationem Episcopi facultates expirasse, et nunc revocatas rumore fertur. Haec scandala absentes non movent; sed propter haec et similia quae magis libet plangere quam scribere, (ad quid enim?) blasphematur nomen Christi Sanctum inter gentes. Unum hic addam, (quo omnia pertinent P. V. facile intelligit): ex quo huc veni, curatum, ut plures qui dispensationes quaerebant alia quaererent matrimonia.

Petiit Mr. Ricardus [Field] potestatem erigendi sodalitates D. Virginis, ut fit in domibus et Collegiis Societatis. Si impetrari posset, cederet haud dubie in magnum bonum animarum, sic enim ad frequentem Sacramentorum usum complures in singulis nobilium familiis adducerentur. Hi etiam in officio continerent alios, et idiotas, in Nostrorum absentia, in Christianis praeceptis erudirent. Si impetrari haec facultas non possit, saltem liceat in Societatem Rosarii admittere. Henricus noster [FitzSimon] significavit in Urbe expectari, ut ego aliquos mittam in Orcades Insulas. Si adesset p. Florentius [More], homo Septentrionalis, haberem Residentiam in Ultonia, unde fierem certior quae spes esset iuvandi illum populum, nec occasionem rei bene gerendae omitterem. Wexfordienses pecuniam obtulerunt pro viatico Dⁱ Io[annis] Geroti, quam recusavi, incertus quid de illo fieret. Forte per aetatem videtur minus aptus laboribus. Ceterum

sat nobis foret ipsius praesentia in illo Comitatu ; non enim deesset Socius, qui ad eius nutum in omnes partes excurreret. Dublinii 16 Iunii 1605.

Io. Bus:

P. Wise ad P. Generalem, Sep. 6, 1605 :—

D'una lettera del Signor Duras ho compreso, che dispiacque a V. S. la mia mossa da Flandra senza particolar ordine suo. Non mi mossi senza ordine di Oliverio la cui volontà giudicai esser la sua, ne altrimenti per tutto il mondo mi sarei mosso dal loco dove stava volontier come stava volentierissimo a Roma. Se vorrà la pruova, accenni la sua volontà, che vedrà gli effetti. Dopo la mia venuta nella città, dove son nato, ho scritto almeno tre volte al Signor Duras, del stato mio et dei compagni, i quali, quando io scriveva questa lettera, erano sani, ma separati secondo la direzione del Caporale [i.e. Hollywood]. Quanto utilmente siamo impiegati, et quanto guadagno fanno, saprà dalla lettera annua del Caporale. Ci siam rinovati insieme secondo l'usanza il giorno del Corpo di Christo, eccetto Waltero [Wale], che fu legittimamente impedito, et Fildo et Lenano, che si sono rinovati la Dominica sequente; ne fu giudicata necessaria la loro venuta, perche dimorano, o col Superiore, o molto vicino à lui. Ora si fa quel guadagno in questo Regno, che in tanti anni addietro i giudici con impiccare e squartare non hanno potuto fare. Io stesso ho udito dire con li proprii orecchi da alcuni giudici scismatici, tra quali alle volte mi ritrovò sconosciuto, gran cose della fatica nostra, meravigliando essi, come i furti ed altri mancamenti siano cessati, et delle restituzioni che ogni dì si fanno. Di più gli istessi Catolici, avendo visto la differenza della vita et proceder nostro e dei preti ordinarii, ci riveriscono molto più; anzi i gentiluomini secolari tanto maggior stima fanno de loro preti secolari quanto li vedono praticare con noi et depender da nostri consigli. Noi anco ci sforziamo di conservarci li preti amici e di defender l'onor loro quanto possiamo. Dal che nasce, che essi ci amino et reveriscano. In oltre, in alcuni luoghi quando alcuni non vivono come conviene, i secolari soglion dire, che vogliono andar conquerelarsi con i Padri, così minacciando i dilinquenti. Non permetta che Archero venga mai nel regno, perchè nella fazione contro il principe s'impieciò, et per il suo proceder fummo tutti chiamati uomini sediziosi. La sua sorella mi venne a trovare ed inginocchiatasi avanti mi congiurò che io impedissi quanto potessi la sua venuta, temendo la bona matrona, che la sua venuta non dovesse cagionar persecuzione contro di noi. Ho cagione di saper qualche cosa intorno a questo, perche pratico nella città mia, con quei che hanno governato et che governano hora, i quali si son lamentati grandemente del suo impicciarsi tanto nei negozii della Fazione contro del Re. Et perche un' uomo di molta importanza, che molto pratica col Vice-Rè, si conquerelava molto meco del proceder di Archero in queste cose di Fazione

iucundissimum—primum quidem ut vobiscum coniuncti essemus nec longe a Nelli Filio,† si in has veniret regiones; deinde quod istic (si id quidem verum est) melius quam alibi doctrina traditur. Eo vero magis oportet ut Praeses me in locum aptiorem mittat, quod nihil aliud in causa antea fuit cur votum refugerem, praeter timorem illum ne minus ex sententia doctus evaderem; qui timor si in me inanis fuisse videretur, facilius certe ei alius quisvis praestaret votum. Deum autem testor, me nulla obstrictum necessitate in id consensisse, sed studio adductum obsequendi Praesidi; saepe enim accepi literas Salmantica et Vallisoletto, ubi liceret degere quin de doctrina timendum esset. Praeterea si Nelli Filius in has regiones veniret, credendum est me quidquid opus esset accepturum. Te autem in hoc nostro otio inviserem, nisi omni de causa sperarem, me istuc esse mittendum.

BRIGIDUS HOSSEUS.

Pater Holywood ad P. Generalem 4 Oct. 1605. Hactenus usi sumus libertate quadam religionis negativa, de cuius causis, ortu ac progressu scripsi alias. Nunc vero prodiit Edictum datum e Palatio Westmonasteriensi 4 Iulii, et publicatum cum extraordinaria solemnitate Dublinii Sep. 28, quo testatum vult rex, nolle se, quispiam speret tolerationem exercitii alterius cultus in hoc Regno quam Parlamentarismi. Itaque iubet, omnes et singuli subditi dominicis diebus ac festis suas frequentent ecclesias sive sacella. Abeant in exilium ante 10 Decembris sacerdotes; nulli post illum diem liceat hospitio excipere aut fovere huiusmodi hominem; qui secus faxit, gravibus subiaceat poenis, cum per statuta tempore Elizabethae condita, impositis, tum arbitrio Locumtenentis vel Deputati, cum consensu Concilii, imponendis. Significavi iam semel atque iterum, si animarum saluti consultum volumus, opus esse huic Missioni easdem facultates quas habent vicini. Rationes aliquas allegavi partim in vestris partim in literis D[omini] Duras; nunc, multos externos novae fidei homines inter nos vivere, addo: et indigenas orthodoxos infirmos, parum instructos, multum ab Urbe distantes, hoc tempore lacerae vestis Christi, leniter tractandos. Et quamvis Assistens literis 28 Iunii exaratis exiguum spem promittat, multum nihilominus confidimus in vestra prudentia, diligentia et gratia apud Caesarem: cui ut congratulamur, sic nobis futurum eum novum Greg[orium] 13, expectamus. Nuperrime accepi literas a Meridionalibus [i.e. Momoniensibus] amicis: bene valent et semper aliquid utile agunt. 4 Oct. 1605.

I. BUS.

[Extat aliud huius epistolae exemplum scriptum "Dublinii, 5 Oct. 1605."]

Archiepiscopus Cassellensis ad P. Duras, 4 Oct. 1605—

Pax Tibi:—

† Filio O'Nelli, Principis de Tironia.

Quas dedisti 5° Iulii accepimus 4° Octobris, et quia tam ipse in tuis voluisti, quam res ipsa id exigere videatur, ut si quid novi acciderit, hoc vobis scriberetur, et voluntati tuae, et utilitati nostrae hoc concedimus. Spiritus veritatis mentiri non potest, “extrema gaudia luctus occupat”: laeta nobis significasti, Regem Catholicum id contendisse, ut Catholicī hic nostri in causa religionis et conscientiae non vexarentur, imo accepimus etiam, legatum Regis Angliae id concessisse. Sed quid? Eo ipso die, quo tuas legimus, tristiora vidimus. Nam ipsi legibus et manibus nostris attrectavimus regium ipsum edictum, Londini impressum, eiusque nomine in Iberniam delatum, et a prorege missum ad Theobaldum Vicecomitem, Ormoniae haeredem, (Comiti enim infirmo indultum in hac parte est), ut illud promulgaret. Promulgat ille adhuc Catholicorum nemine consentiente, quis sit futurus exitus nescitur. Edicti summa haec est: ut Episcopi, Iesuitae, Seminaristae, et alii Sacerdotes, ceterique omnes qui a Sede Romana auctoritatem derivant, ab Iberniam decedant ante decimum diem proximi Decembris, nulloque modo redeant sub poena regiae indignationis, incarcerationis, aliarumque poenarum. Quod si non abeant, licere omnibus officialibus ac magistratibus, etiam iis quos iudices pacis seu *justices of peace* vocant, illos apprehendere, incarcerare, et regio tribunali submittere. Ceteri vero Catholicī teneantur singulis Dominicis et Festis conciones verbi Dei (haeticorum nimirum) audire sub poena iuris regni Iberniae, quo videlicet statutum est ut qui id recusat poena mulctetur pecuniaria et carcere. In fine cavetur, ut si quis Iesuita aut alter velit sese submittere et ecclesias (haeticorum scilicet) frequentare, ille benigne suscipiatur. Haec edicta leges, efficiesque ut ea sua Stas. intelligat. Ceterum vestrae Reverendae Dominationi gratias habemus pro labore in omnibus suscepto, Deumque precamur ut vobis pro re Catholica feliciter succedat. Illustrissimum Primatem a nobis saluta, Reverendum P. Claudium d' Acquaviva, ceterosque amicos, quibus haec ostendi possunt. Vale 8^{bris} die quarto, divo Francisco consecrato, 1605.

DAVID [KEARNEY] ARCHIEP. CASSELLAN.

Walterus Wale “R. Patri Nostro Claudio Aquaviva,” 4 Oct. 1605:—

Cum nil novi habeamus praeter ea quae ante saepius scripsimus, haec tantum R^{mi} Cassellensis [epistolae] adiungimus: quae ab eo scripta sunt nos ipsos

* “Catholicī hospitio Sacerdotes excipiunt, in aedibus et villis occultant, ab inquiringibus. Anglis occultant, victum illis large suppeditant; eos tanto cultu, tanta veneratione et observantia in hac rerum miseria habent, ut nec antea in Iberniam, nec alibi gentium fuisse tantus ecclesiasticis a laicis honor exhibitus audiat. . . . nunquam Sacerdotem prodent.”—O’Sullivan Historia. Tom. IV., Lib. I, C. XVI.

vidisse, neque tamen propterea animo cadere, sed pro virili parte, occultius tamen solito, animas Deo lucrari. Quare opem suae Sanctitatis et auctoritatem, Regisque Catholici auxilium, vobis intercedentibus, interponendum speramus, ut impune gregem Catholicum pascamus. 4 Oct. 1605.

WALTERUS WALE.

De hoc Iacobi Edicto scribit Jouvancius. "Cecilius, aulicis artibus gratiam Elizabethae aucupatus, ad summos honores, et formidabilem Catholicis, quos pessime oderat, potentiam obreperat. Iisdem artibus ad Iacobi regis familiari-tatem grassatus, Catholicos illi tam invisos reddidit, ut eos radicitus extirpare decreverit tanquam veritatis hostes et suos. Itaque publico edicto prohibitum fuit, exeunte Septembri, alterius cuiuslibet praeterquam Parlamentariae, ut vocant, religionis exercitium. Priscae leges ab Elizabetha contra Fidei Romanae cultores latae, recentioribus durioribusque cumulatae, tamque miserabilis evasis illorum conditio ut Elizabetha desideraretur."—(Jouvancy.)

Decretum quod die 4 Iulii prodiit sic traditur ab O'Sullivan in Historia Catholica, p. 268. "Per Regem . . Ideo declaramus, sancimus atque promulga-mus voluntatem nostram regiam et Placitum esse, ut omnes Iesuitae, Sacerdotes, Seminaristae et alii Sacerdotes ante diem 10 Decembris proxime sequentis ex isto nostro Iberniae Regno discedant, nec in posterum ulli Iesuitae . . . rever-tantur. Quin etiam si aliqui Iesuitae, Seminaristae, Sacerdotes . . . manserint, aut ad illud vel ad aliquam eius partem remeaverint, aut si aliqui ex dictis nostris subditis eosdem exceperint aut protexerint, iubemus ut omnes et singuli nostri Praetores, Praefecti, Iudices, Lictores, Connestabiles, aliique fidi subditi summa diligentia incumbant ad capienda corpora vel corpus omnium et singulorum Iesuitarum, Seminaristarum que Sacerdotum, et aliorum Sacerdotum, eosque depre-hensos et eorum singulos in tutos et duos carceres detrudant, donec noster Prorex in illos animadvertat."

Pater Garnet ad Patrem Parsons scribit, die 21 Oct. 1605—"I have a letter from Field, [F. Richard Field, s.j.] the journeyman in Ireland, who telleth me that there was a very severe proclamation against all Ecclesiastical persons, and a general command for going to church, with a solemn protestation that the King never promised nor meant to promise toleration. The Judges openly protest that the King now will have blood, that he hath hitherto stroked the Papists but now will strike. I pray you to speak to Claude, [*i.e.*, Father General], to grant them, or obtain for them, the same faculties as we have here, for so he earnestly desireth and is scrupulous. I gave unto two of them, that passed by me, [Fathers O'Kearney and Wall], all we have, and I think it suf-ficient in law : for, being here, they were my subjects, and we have our faculties also for Ireland, for the most part. I pray you procure them a general grant for

their own comfort." H. Garnett. Vide "Account of Gunpowder Plot," by Vindicator, p. 63.

Pater Kearney ad P. Generalem. Nov. 20, 1605 :—

Vestras accepimus et Danielis [O'Caroul], quibus sigillatim omnia intelleximus, gaudemusque si nostra negotia, uti speramus, felice sortientur exitu; alioqui sane non bene nobiscum cum adversariis, qui denuo mirum in modum in nos et omnes Catholicos saeviunt. Nulla nobis hic quies, Deo laus! sed semper occupamur et ingens messis, quae albescit et fructum offert maturum, si messorēs sufficerent; omnibus enim satisfacere, pauci qui sumus, non valemus. Iam a paucis diebus rediī a Midensi et Kildarensi provinciis, ubi hactenus a Festo Corporis Christi meam collocavi industriam, sed in reditu omnia reperi perturbata; nam Edicta undequaque personant, quibus cautum, ut omnes Episcopi, Iesuitae, Seminariorum alumni, et quicumque alii, qui suam a Sede Apostolica auctoritatem derivant, ante decimum Decembris anni praesentis a patrio solo exulent, alioqui gravissimas carceris subituri poenas, tam ipsi quam quilibet alius, qui nos foveri aut tueri inveniretur, cum ingenti pecuniae mulcta. Quamvis haec non nihil Catholicorum permoverent animos, tamen, quae Dei gratia est, his Edictis quantum fieri potest, resistunt, eaque contemnunt: contra illi nituntur omnes et minis et terroribus concutere; et Edicta sua in omnibus civitatibus, comitiis, nundinis promulgare, quod et effecerunt, excepta Clonmellia, quae adhuc contagione laborat; sed ubique etiam ipsimet sua promulgare coguntur, nemo enim, cui sua conscientia curae est, id attentaret. Hinc magnae ubique persecutiones, nam quicumque neglexerunt Edicta regia omnes citantur, ut suae inobedientiae poenas luant; quemadmodum intelligetis ab aliorum et relatione et literis. Sed unum hic attexere sufficiat, ex quo et adversariorum saevitiam et Catholicorum constantiam discetis. Casseliam Edictum venit, et statim Milerus [Magrath] pseudo-Archiepiscopus iussit Praepositum omnesque consiliarios ac cives ad forum, perstrepente tympano, convocari; ipse vero in pontificalibus egressus, elato supercilio, suis asseclis stipatus, manu sacrilega Edictum ad forum deferens, ne unum quidem ex tota civitate, imo ne puerum, qui tamen, ut leves sunt, ad nova libenter spectacula catervatim alias solebant concurrere, in foro invenit. Imo omnes ostia fenestrasque, ne tantum nefas vel leviter audirent, occluserunt. Quare vehementer exacerbatus, Milerus minatur toti civitati gravissima quaeque, ni statim ad Edictum promulgandum egrederetur. Sed frustra omnia; quare coactus est solus cum suis impium illud munus obire, affixitque Edictum, sed noctu quispiam illud egregie boum stercore perungens refixit laceravitque. Tandem Praepositus, cum 14 e praecipuis, a Praeside citatur, sed immobiles perstiterunt; condonasset omnia si semel vellent concionatorem audire, omnes uno ore renuerunt: capti fuerunt ad 8 vel 9 dies, sed

dimissi in proxima comitia, ut latius scripsi in Literis Annuis, eorumque utrinque responsa. Sane, si modo oculis faciem rerum nostrarum intueremini et crudelitatem tyrannorum, veram primitivae ecclesiae imaginem quasi expressam videretis: alii minis et terroribus, alii spoliatione bonorum et officiorum, alii praemiis et honoribus ut Fidem deserant attentantur; sed nemo adhuc, Deo laus, naufragium fecit. Ad vos, ad vos manibus supinis, post Deum, sese convertunt, ut opem feratis, ne totum Euphratem absorbeat draco: ut, inquam, in coelum clametis, Deumque Divosque omnes precibus fatigetis, donec, tanquam Moyses, manus eius, in nos veluti saevientes, cohibeatis. Valete in Christi visceribus, nosque nostraque omnia vestris orationibus et Sacrificiis commendamus. 20 Nov. 1605.

BAR. KEARNEUS.

Kearnei socius, Walterus Wale, die sequenti ad P. Generalem scribit— Molto Reverendo in Christo Padre, ho scritto più volte a sua P^{ta} dal tempo che io sono venuto a questa Isola, per sodisfar al' obbligo mio, et per l'avenire non mancherò, col aiuto di Dio, di dar ogni sodisfattione che io poterò. Et se bene fu scritto al Signore Daniel Caroul, Procuratore della Chiesa d'Hybernia alla Sua Santità, al mese passato, quello che occorre allora quà, per dar raguaglio anco a V. P^{ta}; nondimeno essendomi imposto dal mio Superiore, il P. Holliwodio, che io scrivessi quello che era intervenuto da ora in quà, volentieri li obedi in quello che altrimenti haverei fatto anco da me stesso. Ha dunque a sapere Sua P^{ta}, che doppo che abbiamo avuto l'anno passato al modo nostro, se ben però privatamente, alli 4 d' Ottobre di questo anno, il Vice-Rè di questo Regno da parte del Rè, che così è stampato, fece un Bando, dove commanda, sotto pena di prigionie, della indignatione del Rè, di pene registrate nei statuti loro, et altre afflitioni che parera alli lor giudici, che tutti recusanti, che così chiamano i nostri Catholici, vadino alle chiese dei Ministri per sentir le lor prediche: et che tutti li Gesuite, Seminariste, et altri Sacerdoti partino dal Regno alli 10 di Decembre di questo anno. Questo Bando fu pubblicato in alcuni luoghi dai Ministri heretici, in altri dai governatori politici, che sogliono servirsi del tempo come viene, se ben al' hora della morte vorrebbero haver il Sacerdote Catholico avanti di qualsivoglia. Nella città però di Cashel, dove son nato, mentre che il pseudo-Archivescovo, colli soi ministri, faceva pubblicare il Bando: li soi figli et il paggio se ritirorno in un cantone, et li cittadini tutti, che non si vedeva pur un putto nelle piazze, non uscirono di casa, ma anco fecero chiuder le lor porte et le fenestre, per non sentir ne anco veder quel atto della publicatione del Bando, et se ben eran chiamati a favorirlo con la lor presenza, non volsero [sic] però trovarsi presenti. Attaccata poi che fu la carta nel publico, fatta che era notte i putti la staccarono calpestrandola sotto i piedi et rumpendola in mille pezzi.

La Dominica poi seguente furono tutti chiamati a sentir la predica del pseudovescovo, et recusandosi di andare, venne li giorni sequenti un ufficiale de Rè, che chiamano Sargeant of arms, a cui niuno ardisce, ancorche sia il più potente del Regno, di fare resistenza, a chiamar questi cittadini in presenza del Preside et governatore della provincia per dar razione del fatto loro. Andorno adonque con questo Sargeant 14 persone delli principali di questa città, tra li quali v'era il pretore con un segnalato legista prattichissimo nelle leggi civili, et un altro nelle leggi del Regno. Li altri erano del Senato, et alcuni nel nome della Republica. Andorno tre giornate discoste da casa loro; arrivati che erano, furono mandati a libera custodia et alcuni giorni dapoï furono esaminati perche non andavano alla chiesa dei ministri protestanti. Et tutti risposero in effetto che questo era contra la lor coscienza, et in fine, dopo haver fatte grande spese, questi 14, in capo di 14 giorni ritornorno in casa loro con allegrezza commune per tutti luoghi, con obbligo pero di ritornar quando si chiamaranno, come che di questo nelle Lettere Annue si scrivera più distesamente. Le altre città vicine, come Clonmelia, Fildardia, sono ancora liberi da tali fastidii per conto della peste. Waterfordia hora si tenta, et non dubitamo, con la Dio gratia che li riuscirà al solito bene et catolicamente. Poco a poco anderanno li heretici a far prova dei nostri Catolici, et della lor constanza; speriamo che noi staremo saldi, et que in niun conto anderemo alla synagoga. In Dublinia li principali della città han dato li lor nomi scritti al Vice-Rè, confirmando che mai anderanno alla synagoga, et che si contentino che li nomi loro si mostrino al istesso Rè, et tutti de quei luoghi si fanno valere in questo negotio della salute loro.

Quella fu una bella burla che disse un contadino, quando vedde che li Ministri erano imbricati et huomini di pessimi costumi: "Rontà di Dio," disse egli, "che religione è questa, et che sarà di noi quando che la cura delle anime nostre si commetta a tali pastori?" Et un vetturino trovandosi nella piazza al tempo che si publicava la proclamatione, come si è detto di sopra, non scuoprendosi la testa, fu preso subitamente dai sbirri come ha voluto il pseudovescovo del luogo, et dimandato che fu perchè non scopri la testa a sentir il bando fatto dal Rè, rispose lui al improvviso: "io sono venuto qua in piazza a comprar mi tre ulne di panno a farmi una tunica et non per sentir simil cose," et con questa risposta lo lasciaro andare. Così V. Paternità vede come hora ci troviamo, et fra poco tempo, et forza avanti di questa lettera, riceverà di tutte queste et altre cose le nostre Lettere Annue. Ma per hora si son tanti bandi, tante proclamationi, tante minacce, che nissuno sappi che ne sarà: vediamo ogni dì, che cercano i sacerdoti, che si sono delle spie, che li signori et cittadini si tribolano, che alcuni se temono, che li ministri desiderano di triumphare, che bisogni che noi ci nascondiamo et fugiamo di luogo in luogo di et notte; et che non s'è

vista mai la persecutione così grave in Hybernia, quanto si comincia oggidì a fare. Ma per dir il vero abbiamo grand speranza che si mitigarà questo grand caldo; imperchè cominciamo adesso di far una supplica, in nome di tutto il Regno, a cui sottoscriveranno la maggior parte della nobiltà et delle Republiche, et presentar questo al Vice-Rè per ottener che niuno sia perseguitato per conto della sua religione et coscienza; et se il Vice-Rè da per se non la da, ci mettiamo in ordine di mandar alcuni al istesso Rè con questa supplica così da tutto quasi il Regno sottoscritta; et forse la vedrà sua paternità *quella supplica* che si mandará alla sua Santità, pregandola che scrivi una sua lettera al Rè d'Inghilterra, acciò lo movi per concederci questa libertà della Religione. Et veramente se Sua Santità col Serenissimo di Spagna et di Francia ancora, non ci aggiuti con scriver le lor lettere al Rè d'Inghilterra per ottener questa libertà, per la cui impetratione noi qua facciamo tutto quello che si può, et non ci sparagnamo ne denari, ne terre, ne vita, ne qualsivoglia cosa: non solo questo Regno andarà in ruina, che poco importa; ma l'anime d'un Regno intiero in 3^{am} et quartam generationem stanno per pericolarsi eternamente: imperciocchè qua appresso Inghilterra d'una parte et a Scotia del altera parte, esposti a li Hollandesi ancora et a Dania, scampare non si può. Perciò V. Paternità habbi commiseratione (come non dubitiamo che ha) di noi, et procuri quanto potera da parte sua, che in questo ci siamo aggiutati; per il che, si vi parerebbe, desiderassimo che comunichi questa afflitione nostra al *Illustrissimo nostro Primate*, et al Signor Procuratore, Daniel Carul, (che noi non potiamo scrivere a ogni uno, ai quali volentieri scriveressimo), et con questo mezzo si procuraran loro diligentemente di impetrar quella lettera della Sua Santità, et espedito li negotii del Signor Carull; massimamente che si costituisca qua da Sua Santità un suo delegato, che abbi ogni autorità possibile, che di questo e grandissimo bisogno per servar l'ordine qua, et per far valersi in tutti luoghi, come sa l'istesso Signor Carul, et saperebbe più si fosse qua hora. Il piu degno che sappiamo è il Illustrissimo de Cassel, [Kearney], che ora va per tutto il Regno, quanto puote, a coglier, per dir così, li nomi dei principali a quella supplica, et in questo fa valer l'autorità sua; et a noi è come amatissimo padre, et non fa neant senza consiglio dei dotti et prudenti, et ogni di se mette a rischio di pericolarsi per la salute delle anime. Se questa lettera avesse effetto, saressimo felicissimi. Prego la divina Maestà, che ci conservi V. Paternità, et che noi qua li serviamo come tutti altri della Comp^a per tutto il mundo. Datum Praesentationis B^{mae} V. Mariae die in Novembri, 1605.

WALTERO WALE.

P. Holywood ad P. Generalem. 10 Dec. 1605:—

Significavi publicatum sub finem Septembris hic Edictum. Ab eo tempore

pluribus modis tentarunt adversarii, cives Dublinenses Catholicos, qui in omnium oculis versantur, ad prophana et sacra pertrahere; quod ut visum frustra fieri, varii senatores et alii primarii cives in carceres sunt detrusi 22 et 27 Novembris. Ardente hoc modo proximo pariete, Kildarienses, Medenses et qui habitant Comitatum de Lowth communibus votis exhibuere libellum supplicem Deputato, postulantes ut suspenderet saltem executionem tam gravis Edicti et severi modi agendi per prerogativam (quam vocant) regis, donec ipsis liceret Regem adire et causam suam coram agere; continebat enim Edictum nonnulla manifeste falsa, ex quibus creditur manasse hanc indignationem. Sed quid? Post longam 15 dierum deliberationem, horum alios ergastulo mancipat, alios se domi continere iubet, nec ad quemquam scribere nec cum quoquam loqui, qui ex familia non sit, sub poena mille librarum Anglicarum. Quem exitum res haec habitura sit nescimus. Advocatus est Dublinium magnus militum numerus, quibus stipati incedunt Deputatus et Consiliarii; per varias regni partes discurrit cum potestate et milite ut capiat sacerdotes; hoc quanto cum populi damno spirituali fiat facile erit conicere. Incarceratis Senatoribus singulis imposita est mulcta centum librarum Anglic., aliis incarceratis civibus mulcta 50 lib. Ang. Neque putet non exigi hanc multam. Persecutionem hanc nunc perstringo breviter, scribam forte alias plura.

Accepinus nonnullas facultates concessas a S^{mo} D. P., aliis etiam externis operariis communicandas, pro quibus et pro tam bono protectore Dⁿⁱ V^{ae} gratias agimus plurimas. Addatur, quaeso, potestas concedendi ex[ternis] opr. [i.e., operariis] iurisdictionem sive facultatem administrandi omnia Sacramenta, ut possumus ipsi, et in locis quibus ipsi possumus, tum propter eos, quos socios Nostris adiungo, tum propter externos, qui vel carent iurisdictione, vel merito dubitant, nec sciunt ad quem secure recurrant, et fiunt anxii. Nam si forte hoc iam a pulo [Paulo?] concessum est, non tamen satis perspicue. Senator quidam et amicus contraxit cum affine in 2 gradu, Episcopus, qui dicitur dispensasse, negat. Alter contraxit cum impedimento cognitionis spiritualis; et Vicarius loci existimat Episcopum, qui tentavit dispensare, non potuisse. Nunc me super his consulit, et ut iuvem rogat. Quid faciam? Similia innumera occurrunt, et ad me, ac si essem Pontifex, recurrunt. Populi ignorantia existente tanta, et temeritate aliorum, expediret ut Nostri multa possent. De similibus alias scripsi, ac rationes multas ac efficaces collegit Mr. Rich[ardus Field], quas hic non habeo, sum enim in itinere. Literis Domini Duras datis 25 Aug. iam respondi, et quum difficulter haec epistola inveniat latorem, ad ipsum scribere omitto. Solum cupio intelligat, Dublinii, Galweiae, Knockfergus, et Loughfoyle, non deesse haereticos. 10 Dec. 1605.

Io. Bus.

Ad calcem huius epistolae dantur “Nomina quorundam inclusorum quos forte aliqui in Urbe norunt.” Propter characteres, quibus haec nomina scribuntur, a librario Italo vocantur carmina Hibernica. Nomina sunt—“Dublinienses: Mr. Walter Sedgrave, John Shelton, James Bedlowe, Thomas Plunket, Kennedy, Stephens, Tornor, Kearrol, etc. These and others were first commanded to goe to church, by proclamation; again by speciall commandment; last upon their duty of allegiance under the broad seal; and therefore examined in the Star Chamber, fined and committed for a contempt.

Noblemen and Gentlemen of the country committed: L. Gormanston; L. Lowth (as I hear); Sr Patrick Barnwell (close prisoner); Sir James Dillon; John Finglas; Richard Netirville and Henry Burnel (both committed to their houses or ly by reason of their adge); these were for putting in of a petition committed.”

De his vide plura in “Calendar of State Papers, Ireland.” Ad hunc annum videntur pertinere quae sic a Jouvancio narrantur. Quam gloriosa nece Religionem O’Colinus testabatur, eandem Catholici moribus ac vitae integritate comprobabant: Auditique sunt haeretici cum faterentur, paucorum sacerdotum opera totam Insulam expurgatam vitiis, et meliorem in statum repositam fuisse. Hoc uno argumento, nisi eos malitia excaecaret sua, videre poterant ab utraque parte Fides stare. Non aliis fuit opus miraculis, etsi alia quoque non defuerunt ac manifesta pluribus in locis documenta coelestis irae; quibus tamen deterriti non sunt Numinis contemptores quin promulgarent Dublinii Edictum atrox in Catholicos. Illi vero, ardore novo pietatis inde concepto, frequentius quam antea convenerunt ad Sacras Conciones, et divina Mystera privatis in aedibus usurpanda; nec dubitarunt aliqui testimonium Religioni tribuere et verbis et factis. Patricius quidem Mapersius [Mape?], cum Vice-comitis iniret munus (sunt illi Praetoris assessores, et legum administri), non modo Sacramentum recusavit, sed etiam Proregem, Cancellarium, proceresque ceteros ad valvas haeretici fani persecutus, obedientiae civilis causa—ibi constitit, neque ullis conviciis ac minis ut ingrederetur moveri potuit. Magistratu spoliatus graviore poenas effugit latebris, in eiusque locum sartor e Protestantium fece subrogatus est. Quantum lucri factum sit in moribus emendandis coniici etiam potest e regionum administrorum et tabellionum querelis, lamentantium fringere iudicia, inanem litum curiam, nihil e foro lucri fieri, quia nimirum nullae inter Catholicos rixae, aut si qua oriebatur, amicorum arbitrio statim erat composita. Quin etiam si qua uni cuiquam illorum erogata fuerit a Magistratu mulcta propter officium aliquod pietatis, hanc inter sese alii partiebantur ex aequo, ut ad omnes et poenae meritum et caritatis gloria pertineret. In hortis patentibus dicendum saepe fuit, ut multitudini satisfaceret; neque suus concionem

ullam fructus, ac memorabilis, secutus non est. Non enim ad inanem pompam compositus sermo mulcendis auribus dabatur ; sed cum vitiis gravioribus quasi manus conserebantur.”—Iouvancius.

An. 1605 Seminarii Ibernici Olisiponensis regimen traditum est Societati. Acceptavit foundationem vir nobilis et locuples, Antonius Ferdinandus Ximenez. Habitat illic sex vel septem de Nostris, duas habet Theologiae cathedras, ubi a Nostris edocentur polemica et speculativa ; collegarum numerus non est fixus sed pro reditu.—Franco in Synopsi.

Henricus Cusac, natus Dublini 3 Kal. Oct. 1588, ingreditur novitiatum Tornacensem 12 Kal. Oct. 1605. Eodem anno ingressi sunt Robertus Queitrot, Gulielmus McCreagh, Michael Cantwell, Thomas Hallý, Robertus Byrne, Gualterus Lynch, Daniel Caroll, et Michael de Moraes.

An. 1605 Societas Paraguaiae restituitur ; mandato Patris Generalis Aquavivae, PP. Lorenzana et Cataldinus ad urbem Assumptionem mittuntur ; naufragantur, undis emergunt ope Indorum ; benevole ab Assumptionis civibus excipiuntur. Ibi Thomas Fildius, senex optimus, triennio integro in Assumptione persistens, solus et aeger Societatis aestimationem vitae integritate magis quam literis sustentarat—(Sic Techo). Die 13 Dec. 1605, ait Lorenzana, “in nostra domo, magno nostri eiusque gaudio, invenimus optimum P. Fildium, qui, licet infirmus, tres annos solus hic laboravit, totamque urbem aedificavit sua religiosa et columbina simplicitate (simplicitad columbina). Perpetuo gratias agit Deo, quod nos iterum in hac terra videre licet.” Hi tres patres appellabantur ab Indis lingua Guaranica “Pay yequacubo,” i.e., peccati expertes.—Lozana “Historia de Paraguay.”

“April 3rd, 1605, F. Francis Fiorentini, Rector of the Jesuit College, Louvain, to F. Robert Nugent, s.i.—“Imparting faculties to hear confessions, and absolve from sins and spiritual censures, etc. P. ½. Latin. Signed and sealed. Endd by Cecil’s Clerk.

“Names of the devilish clergy which are in this province of Munster, as I could learn them, whereof most of them be in the country of Tipperare.”

David Kerney, Bishop, authorized from the See of Rome.

Father Brien Kearney, Jesuit.

Father Walter Wale, Jesuit.

Father Donogh Oglissan [O’Gleesan], Jesuit.

(Hic sequuntur nomina 14 Sacerdotum, *priests*).

Father Mollroney, Jesuit.

Father Nicholas Leinagh, Jesuit.

(Hic sunt nomina octo sacerdotum.)—Calendar of State Papers.

Epistola, quae sequitur, quaedam de Societate et de nostris collegiis alumnisque habet :—

"Wm. Aves, to Thomas Deis, a priest remaining at Paris, from Dublin, Sep. 1, 1605. Received his unexpected letter from Patrick Hanling of Dredathe [Drogheda] the last of Aug., with us A.D. 1605, and also his four books therein mentioned, two missals, one breviary, and his scholar's book, Compendium of Logic, for which he thanks him heartily in all kindness, as for his good done. To his friends herein mentioned, will make his commendations when he shall see them. His new-coyned Parres (Paris) ph[r]ases of English are scarcely understood to be good; for in London and Oxford they are counted no better than inkpott terms, and in poor Dublin superfine for them, people not caring for them, but rather thinking how they shall keep themselves upright, out of debt and deadly sin. These are the worst times that ever he was in. As for coin and money, there is none with them. All the fathers of the Society here cannot find money to send there to Parres, Bordeaux, Doua (Douai), Bruges, nor Antwerpe. All the parents whose children are there are most careless of them here, and but very few will send anything there. Speaking is in vain. Begs to be commended to Henry Stanihurst, and is glad of his well-doing. His brother James promises to send him something or some bare token by John Brenneghan of Garve, student of Doua, and to go over before Michaelmas next, as he says, for M^{res} Bosse Stanihurst, his sister. Would God some poor place could be provided in Paris for his sister Thomasen also! They would make some shift for some expenses to carry them there, but for no great succour; yet are they willing to see some goodness. Wrote to Mr. President Christofer Cusack hereof, but he defers, prolongs, and uses tergiversation. Mr. Stanihurst's two daughters, they hear, are placed in Lovan in a monastery, they know not how nor how cheap; and if cheap anywhere, would God they were there! Also, there is a nephew, *id est*, a sister's son of his, brought up by him in Dublin. He has learned all his grammar, two years at music, song, and play; and would God he were there, if he had known his charges by the year, per annum! His brother Robert B. at Salamanca, a Bernardine monk, writes for him very earnestly to send him to him by the first; but he is afraid of his health and the air, and his parents are not provided of helps or ready money for him as yet. Prays him (Deyse) most earnestly, therefore, to write by the first he can possible, his best advice where to send the boy, and also for the two maids and menials before mentioned, where to send them or direct them; and if a place were gotten fit, convenient, and good and cheap there, he would be content to walk with them there himself, and leave them there together, with his own boy and nephew, this next spring.—Dublin, 1 September 1605.

Postscript.—Symon Malone is now in Dublin. The plague is got into Manchester. His third son Walter is in Bilboa; both his eldest sons in Flanders;

his second daughter going beyond seas, if not already gone; his wife is come over to Dublin as soon as he can take and get a good house. Many are come out of England to dwell here for fear of persecution there; and they are greatly feared and threatened this next term and parliament. God help! If it shall be as they say, begs them to come over here in their places, and they will go over there in their stead; for they may do more good here, and be less known, spoken, and noted, or envied or exclaimed. Prays to be commended 1,000 times to all his dear countrymen, the priests and scholars, to Mr. Walter Taylor, and to good Mr. John Lee, his schoolfellow at Dredathe, to all the rest his acquaintances and good wishers. Would God he were amongst them there, especially now, seeing the Society of Jesus is admitted amongst them in Paris.—Calendar of State Papers, pp. 270, 309, 311, 380.

ANNUS DOMINI 1606: SOCIETATIS 67.

P. Stephanus White, [qui a Patre Radero, in *Bavaria Sancta*, dicitur gente Ibernus, Societatis nostrae theologus et simul polyhistor], e Salmanticensi Ibernorum seminario, ubi philosophiam praelegerat, ad Ingolstadiensem Academiam evocatus, die 7 Ian. 1606 professioni Theologiae Scholasticae solemne principium dedit, suffectus nimirum in Iacobi Kelleri locum, qui Eberspergam primum, deinde Ratisbonam ad regendum collegium missus est . . . Exacto triennio, i.e., an. 1609, Academiae huic valedixit P. White, eidemque successit Sebastianus Hessius, SS. Theologiae Doctor, et eiusdem antea Dilingae professor.—Sic Annales Acad. Ingolstad. t. II., pp. 186 et 194.

Die 26 Pater Archer ad P. Generalem scribit: Post diuturnae nostrae cum Fratre [Florentio Conry] litis molestias, reductis Salmanticam Adolescentibus, qui Valesoleti literis operam dabant, Regis praescripto et Sacellani, ut aiunt, Maioris, qui illi ab eleemosynis est, mandato, res Seminarii bene compositas, ut existimabam, reliqui. Ad oras maritimas Galeciae me contuli, partim ut stipem a Praesulibus necnon a popularibus cogerem; partim ut rationem aliquam certam inirem, qua de rebus Iberniciis certior fierem, sicque facilius eas V. P^{tas} per me scire posset. Interea me absente Frater Florentius rem antea inter nos controversam Fratri Dominicano, qui Regi a confessionibus est, detulit, cuius opera et industria factum est, nemine ex nostris repugnante, ut Florentius sui voti compos factus sit, nimirum ut Seminarium Ibernis Valesoleti regis sumptibus strueretur. Patres nostri in hoc negotio ita remis se gesserunt, ac si illud a V. P^{is} illis non esset commendatum, nec ullatenus ad Societatem pertineret. Quapropter obnixè rogo ut P. V. ad P. Provincialem rescribat, ut maiorem

nostrarum rerum curam suscipiat, vel saltem iubeat ut nos onus illud Seminarii omnino deponamus, et simul curet ut Iuvenes, quos selectos habemus, recipiantur inter Hispaniae provincias. Literas a P. Walleo ex Ibernia pro V. P^{re} accipi, quas una cum his mitto, quibus facile intelliget angustias in quibus nostri versantur ob novum Regis Angliae immane edictum. Caute ambulant, nihil tamen, quod ad nostri Instituti rationem pertinet et ad animarum salutem conducit, omittunt. Divina Providentia factum est, ut tres Angli mercatores haeretici ad Catholicae Ecclesiae gremium, me Divino numine adiuvante, hic in Galecia reducerentur. Dominus Iesus conservet V. P^{re} sanam et incolumem nobis in plures annos. Compostellae 26 Feb. 1606.

IACOBUS ARCHERUS.

Iacobus White ad Cardinalem Baronium die 1 Maii 1606 :—

Scripti aliquoties ad illustrissimam et reverendissimam dominationem vestram a tempore, quo appuli in afflictissimam hanc insulam de statu fidei, ac religionis Catholicae, praecipue vero in mense Octobri proxime elapso, statim a publicato edicto contra Catholicos omnes, sive de clero, sive de populo. Quo edicto strictissime praecceptum fuit, ut ante diem decimam Decembris superioris anni, omnes omnino Iesuitae, seminaristae, sacerdotes quicumque, et episcopi extranea auctoritate ordinati (sic enim sunt verba edicti) exirent ex universo hoc regno, et singulis eius partibus sub poena supremae indignationis maiestatis regiae, aliisque pro arbitrio infligendis. De cuius edicti rigore sperabamus aliquid detrahendum : hactenus tamen nihil factum est, immo vero adeo rigide executioni mandatur, ut non sit fere ubi catholicus consistat. Nam impius miles sacerdotes innoxios nocte dieque insequitur, et sine misericordia persequitur : hactenus tamen tres tantum comprehenderunt, ex quibus unus servatur in vinculis in castro Dublinski, alter in civitate Corcagensi, tertius vero omnium felicissimus nunc, ut spero, triumphat in coelo cum Christo Domino, nam in furore militum sine ulteriori processu, hoc solo, quod se sacerdotem esse fassus est, suspensus est patibulo. Sit felix, et faustum initium hoc, et omen ; talibus enim hostiis placatum speramus Deum nostrum ex alto sancto suo prospecturum, nostrique miserturum. Interea det nobis gratiam, ut in fide salutifera S. R. Ecclesiae ita radicemur, ne vel in minimo a portis inferi superemur. Uti sacerdotes sunt praeda crudelium militum, ita et Catholici e populo, modo rebus abundant, aulicorum quorundam avarorum ; quos hi incessanter vexant mulctis, carceribus, vinculis, minis, insolitis inhumanisque tractant modis, donec eos in extremam paupertatem, et penuriam adigant. His tamen pressuris non obstantibus currit verbum Domini, nec necessarium, quoad fieri potest, ovibus ministerium deest. Praeclarum plurimi fidei Catholicae dant testimonium, parumque (Deo laus) hactenus profecit, aut lucratus est fidei Catholicae adversarius et hostis. Fusius de statu nostro praesenti scripsi ad

reverendissimum nostrum Ardmachanum, et ad patres Societatis Iesu, qui et plene illustrissimae dominationi vestrae totius rei seriem referent. Interea, quum ab importunis, et malis vexemur hominibus, rogamus, ut pro nobis fiant orationes in civitate illa sancta coram sanctorum exuviis, nosque, quoad fieri potest, iuvet Petri successor, Christi Iesu vicarius. Inde enim fidem accepimus, inde etiam obsecramus, tueatur. Nostro per Christi gratiam non deerimus officio. Plurimos, et praeclaros hic habemus operarios e secularibus, et religiosis ordinibus, e Societate Iesu maxime, qui singulariter sese in hoc opere gerunt. Sistere nunc cogor, imminens cuiusdam admonitus periculi. Christus Iesus dominum meum illustrissimum nobis, et ecclesiae suae sanctae diu incolumem conservet. Waterfordiae in regno Hiberniae. Kal. Maii MDCVI.

IACOBUS VITUS,

Vic. Ap. Lismoren et Waterfordiensis.

Idem ad eundem, die 28 Maii :—

In mensibus Octobris, et Aprilis proxime elapsis, per viam Olissiponensem in Lusitania, scripsi ad dominationem vestram illustrissimam. Rerum statum in negotio fidei Catholicae tunc significavi, modo vero in longe maioribus versamur angustiis. Superiori siquidem hebdomada nova quaedam locis publicis affixa sunt edicta, ut sacerdotes omnes, quotquot comprehensi fuerint, absque ambagibus, aut ulteriori processu in viciniore arbore, aut patibulo suspendantur. Sit nomen Domini Iesu benedictum, qui palmitem omnem ferentem fructum purgare solet, ut fructum plus afferat, cuius divini amoris ista sunt evidentissima indicia, et certissima pignora, quando a sceleratis haereticis eodem afficiuntur corporis membra dedecore, quo a perfidis Iudaeis quondam affectus fuit, qui caput nostrum est Christus dominus in propria specie. Nunc ferrum; funesque data sunt impiis et sine fide militibus, ut sacerdotes Christi confodiant et strangulent. Nuperrime tres Catholicos comprehensos, quos persecutores suspicabantur fuisse sacerdotes, extremo affecerunt supplicio, e quibus unus erat vere sacerdos, reliqui duo erant laici, uti nunc plane constat. Sit felix, et fausta ista eorum nativitas, sitque precor modo foecunda martyribus contrita insula ista, quae olim emicuit confessoribus, et virginibus. In tantas angustias redacti sunt sacerdotes nostri omnes, ut non sit unus, cuius vita non periclitatur per singula momenta. Hactenus semper adfuit Christus, quem in finem usque nobis non defuturum confidimus. Praeclare se hactenus gesserunt Catholici laici, qui, cum squallore carcerum, aequanimiter etiam ferunt bonorum et fortunarum rapinam. Furori huic occasionem dedisse videtur adulterina quaedam bulla, Vicarii Christi nomine, a falsariis et maledictis haereticis conficta; quam non solum in iudiciis publicis iudices ipsi coram populo legere solent, sed et ministri etiam in cathedris in odium Sedis Apostolicae auditoribus suis proponere, et ostendere. Cuius figmenti transump-

tum ad dominationem vestram illustrissimam his iunctum suae Sanctitati (si ita visum fuerit) ostendendum transmitto, ut videat in tali casu, quid factu sit opus. Interea det nobis vires viriliter agendi in negotio animae. Et licet apud veritatis amatores tale commentum nullam habeat fidem, propterea quod stylus sit plane apostaticus, et Calvinisticus, tantumque differat ab apostolici oris oraculis, quantum distat haereticus a Catholico, et apostata ab apostolo; nec minimum quod contineat, dignum sit quod a Sanctissimi D. nostri ore proficisci putetur: pergunt tamen persecutores nostri, et tali fundamento innixi, funditus nos perdere, et extinguere decreverunt. Praeter alia multa, quae in hoc commento adverti possunt, nec nomen Sanctissimi Domini nostri habetur, neque secretarii eiusdem, nec mentio alicuius sigilli, anni domini, aut pontificatus sanctissimi. Insuper totus discursus nihil aliud est, quam verborum ineptorum confusio, sine ordine, methodo, et in multis sine ullo omnino sensu. Denique hoc solo comprehenduntur auctores huius figmenti, quod dicatur Consistorium ibi habitum fuisse in die omnium Sanctorum, eoque tunc pervenisse edictum publicatum contra Catholicos omnes in hoc loco die XXVI: Octobris. Fieri ne autem potest ut hinc in urbem volare poterit quinque dierum spatium? Transumptum illud, prout circumfertur, transmitto, quod facile in Latinam aut Italicam transferet reverendissimus noster Ardmachanus, aut alius quispiam linguae Anglicae peritus. Cum igitur in tantis pro gloria Christi domini versemur periculis, nesciamusque qua hora in collo comprehendendi simus a tenebrarum ministris, et militibus, extensis brachiis benedictionem Sanctissimi Domini nostri petimus, utque pro nobis oret Deum optimum maximum, ne in tantis periculis nobis desint vires, quibus contra veritatis hostes viriliter decertemus. Si fieri potest, obsecro, dignetur dominatio vestra illustrissima agere cum reverendo Patre Claudio Aquaviva Societatis Iesu generali praeposito, ut e suis aliquos ad nos mittat, nam quotquot ex ipsius filiis hic sunt, singulares sunt, in hoc, in quo pro gloria Christi versamur, certamine, et si iuvare possumus, iuvemur obsecro. Christus dominus dominationem vestram illustrissimam et reverendissimam ecclesiae suae sanctae diu incolumem conservet. Raptim Waterfordiae in Hibernia V. Kal. Iunii MDCVI.

JACOBUS VITUS.

Vide Dr. Moran's "Life of Dr. Plunket," p. 390; Bullam a Vito transcriptam habeo.

P. Holywood P. Generali, die 29 Iunii 1606:—

Socii omnes, quae Dei misericordia est, uno excepto Richardo, de cuius obitu iam significavi, salvi sunt et incolumes. Quisque hoc agit, ut suae curae commissi non modo a Fide non excidant, sed neque admittant quicquam Catholico nomine indignum, aut quod in religionis cedat detrimentum: ad quae omnibus, salva vita, modis sollicitantur a Statu. Certe R^{mus} Cashellensis [Kear-

ney], in suis ad me huius, scribit, variis exactionibus Meridionalium, ut verbum e verbo reddam, fracta corda, mancipantur "carceribus multi, mulctantur pecuniis. Neque haec sufficiunt, nam si quid domi est, emissi milites praetextu quaerendi sacerdotes, diripiunt. Accedunt variae et insuetae exactiones, discursus apartitorum, mariscallorum (ut loquimur), et onus alendi milites eorumque equos; de quibus malis si quis conqueritur hoc responsum fert—non paretis Regi, estis rebelles, non vultis ad ecclesiam venire." In his partibus, dum strenue resistunt Dublinenses cives, (a quibus est coeptum), minus sentiunt vim persecutionis, sed illis superatis extrema quaeque expectare possunt hi. A tempore publicati contra nos Edicti, quo capitibus impendentem seu potius incumbentem depelleremus tempestatem, semel atque iterum in Angliam misimus, et de mittendis aliis serio cogitamus, quum spes aliqua detur obtinendi levamen aliquod malorum horum. Ceterum non dormit Satan, imo tot obstacula conatibus nostris opponit, ut mihi sane his diebus languorem et tristitiam attulerit non mediocrem; consolatus tamen nos est Deus, dum illa Christi verba expenderemus—"quid timidi estis modicae fidei?" suggerens afflicti sui populi curam se habere, et per modos nobis incognitos posse subvenire. Consolatae sunt et Dominationis Vestrae literae oculis subiicientes quantopere S[ancitissimus] D[ominus] N[oster] [i.e., Papa], I[llustrissimus] Prot[ector], D[ominatio] V^{ra} ac Assistens cupiant bonum huius Missionis et gentis: Quod unum est, quo grati simus, nunquam desinemus pro vestra omnium incolumitate, felici gubernatione ac meritorum incremento orare. Facultatibus utemur ut monet, et de oblatiis eleemosynis fiet quod praescribit; novi autem operarii nobis erunt necessarii utcunque res se habebit, certe ne grex Christi minuatur: ut absentia D. Io[annis] Compingeri,* Societatis Candidati, qui Gallias petiit, factum minime dubitamus in Comitatu Wexfordiae, ubi quatuor magnae notae viri mense Aprili ceciderunt.

Ex veteranis, quos in subsidium mittat facile inveniet. *Iacobus Evrardus, Cornelius Cargius, et alius* quidem in Lusitania vel Hispania, (cuius nomen excidit) sese efferunt; in Belgio quartus haberi poterit Robertus Nugentius, qui

* "In Dr. Maziere Brady's "Records of Cork, Cloyne and Ross," we find a Protestant dignitary relieved in his conscience by a Jesuit. Philip Gould was Archdeacon of Cork and Cloyne from 1582 to 1612, and also Vicar-Choral, and had also the parish of Glanworth; he was married to Helena, sister of Patrick Sarsfield.—See Roche MSS. in British Museum, which contain a certificate from John Coppinger, Priest, S.T.B., formerly of Aquitaine, who acts by virtue of a faculty got from Rev^{mo} P. Christophoro Holiwood, Soc. Jesu in Iberniam. He grants a marriage dispensation "in favorem Helenae, quae semper in Catholica Fide perseveravit, [and he states that] Philip, "licet beneficia Ecclesiastica ab Haereticis obventa possideat, ac teneat, tamen pro viribus Catholicam Fidem fovebat, et Catholicos ubique fovebat et fovet."—Review of Dr. Brady's book in the "Athenæum"; see also "Records of Cork, Cloyne and Ross."

maxime erit necessarius ; cum enim de Septentrione iuvando agitur, ii omnium optime inservient, qui hominum istius partis ingenium habent exploratum. Evrardus [frater Ioannis Everardi Iudicis et Equitis] scribit suae se valetudini ubi est timere ; mallem vero ego illum nunc sanum quam post aegrum, verum quid his et nobis expedit D. V^{ra} melius novit.

Ut optem nobis fieri potestatem admittendi in Societatem certe certum numerum hae me rationes movent : una quod aliquos utiles operarios hoc desperantes amisimus, qui non minus potuerunt quam tot e nostris, pluresque amissemus nisi vi quadam retinuissemus, orbitatem gregis ob oculos constituentes et secutura mala, quorum utinam non haberemus exempla, exempla quae aliis scandala sunt, nobis ignis ; altera, quod remotiores Regni partes petant homines vegeto corpore, et qui multa citra valetudinis periculum ferre queant, huiusmodi autem non habeam (nisi forte Walterum [Wale] de quo tamen periculum nondum feci, quod principi cuidam viro [Comiti de Ormond] sit necessarius), nec habendi ex domibus vel collegiis sit magna spes ; tertia quod, cum pleraeque Regni partes sint prorsus Catholicae, possim de tironibus sic disponere ut intra biennium optime norint Institutum. Quantum autem ad Probationem ante ingressum, sunt hic qui triennium pulsarunt, et, tanquam essent domestici, missioni inservierunt et adhuc inserviunt : post ingressum, si libet, curare licet ut patiantur satis.

De vicinis [Hic quaedam sequuntur quae intelligere non possum . . .]
 vixerunt sub me, quamvis indigno, commissi a D. Henrico [Garnett] 5 minimum, qui in Anglia fuerunt admissi . . . illic . . . video esse spem martyrii, quo forsanc caremus,† quamvis videamus apud nos sacerdotes sine forma iudicii suspendi. D. Duras scribit Ioannem Gerotum ita esse gratum ac necessarium in quodam Societatis seminario, ut propter damnum, quod eius absentia afferre queat, scrupulus sit illum amovere. Sed ut clavum clavo pellamus, sciat ille bonus Dominus, fore ut in die Iudicii ipsum accusent de omnibus animabus quae Geroti industria fuissent hic Deo partae vel servatae, cum alius aequae utilis illic esse posset. Bertrandi filius natu maximus, pro munere quod illi commisit D[ominatio] V[estra], iamdudum mihi concessum detinet Bathaeum, causans illic esse magis necessarium ; sed non cogitat mihi ereptum Richardum [Field] cogique me nunc fere perpetuo residere, ut externis ac domesticis praesto sim, qui in suis difficultatibus e toto Regno consulunt. Ab his partibus pendet quodammodo bonum Insulae ; quare nisi aliud videatur, quaeso scribat Dominatio V^{ra} ut Bertrandi haeres [Archer] Batheum dimittat

† E. O'Donellus suspensus erat an. 1575, Eustachius an. 1588, McMahon an. 1594, O'Colan an. 1602.

cum eum vocabimus. Quod idem scribit D. V^{am} cupere Connaciam et Ultoniam a nobis iuvari, et mirari id non fieri: eramus missuri Nicolaum [Leynach] in Ultoniam, ut per Davidem Galveum significavi, sed ille vix erat destinatus ad illam provinciam excolendam cum laborare e stomacho ita coepit ut aegre cibum potuerit retinere. Ob eundem finem vocavi etiam Walterum [Wale], qui propter negotium summi momenti [conversionem nempe Comitis Ormoniae] quod per ipsum occurrerat praestandum, venire non potuit. In Connaciam excurrerunt duo ex Sociis, quo fructu cognoscet ex narratione gestorum an. 1605, quam misi, cum essem in fuga ante mensem, et ad scribendum vix suppeteret charta. [Hanc epistolam non inveni].

[Die] 18 huius expectabatur suspendendus per Mariscallum sacerdos, qui appulit ex Hispania. Examinanti illum per interpretem Deputato respondit "esne tu Episcopus"? et cum ex adstantibus quidam diceret, "est maior tuo Papa," adiecit "non credo." Ab homine nihil aliud possunt extorquere quam quod sit pauper sacerdos; unde stoicum putant vel vafurum. Praeter illum capti et in carceres trusi sunt a paschate plures alii eius muneris. Die 21 fuit e carcere ad tribunal ductus D. Robertus Lalor; ursit vehementer Iudex quod agnoscebat Summum Pontificem suum Superiorem; sed hic istud non est per statuta capitale. Die SS. Trinitatis missa ad nos fuit forma Libelli Supplicis exhibenda Gubernatori, qui pauciora nunc petit quam hactenus ab incarceratis. Missis aliis, nunc dimittentur, si veniam petant et partem aliquam mulctae solvant; sed nobis non placuit ut agnoscerent culpam, cum causa sit Dei. Hodie alia forma missa est hypothetica, qua petitur venia siqua subsit culpa. Interea crescit odium Status in nos, quibus tribuunt horum constantiam, quam vocant pertinaciam: falsi aliqui fratres semper produnt omnia. D. V^{ra} a Deo nobis obtineat, ut quanto per Fidei hostes sumus acrius oppugnati, tanto per Christum simus mirabilius liberati. E Comitatu Dub[linensi] 29 Iunii 1606. D. V. F. ac S.

Io. Bus;

P.S.—Grata erit Sodalitas cum concedentur. [De Fildii morte vide infra].

Hollywood ad P. Duras 30 Iunii 1606.—Gratae admodum fuere, quas per Lusitaniam Oct. 17 et per Belgium Dec. 17 destinavit cum facultatum exemplaribus, quarum quae externos sacerdotes concernebant, iam ante a D. V. acceptum exemplum vulgaveram, simulque renovaveram quae amplius Ricardus [Field] bonae memoriae huic vel illi concessit. Ceterum sic omnes S. D. N. [Papam] intellexerunt, ut voluerit eorum usum in Anglia et Scotia valere, tum quod ita pagina loqueretur clarissime, tum quod externi sacerdotes Angli utantur suis facultatibus in hoc Regno, quibus non alias sed plane easdem dari D. V. non semel scripsit, scripsitque Henricus G[arnett] cum in vivis ageret. Quae cum ita sint, videtur tacenda illa clausula literarum D. V^{ae} 17 Oct. ("Ceterum Sua

Sanctitas diserte et de industria apponi voluit, ut extra regnum Iberniae non valerent,") donec de hoc accidenti certior fiat S. D. N. Secus enim diceretur hic heri intra angustiores limites conclusit facultates ante ipsius adventum nobis concessas: pergit porro hodie, et adhuc peiorem facit nostram conditionem. Imo, quod caput est, pareret odium, invidiam, rixas et scandala. Huiusmodi enim facerent argumenta: an sic Sancta Sedes semper intellexit facultates Anglorum, quae sunt in eadem forma? Si ita, ergo hactenus nobis imposuerunt, suntque irritae factae illis confessiones etc.; si non, ergo pares nos illis fecerunt Pontifices in praesenti negotio; sed nunc ab Anglis in Urbe falsis suggestionibus est adductus [sic] S. S^{tas} ad hanc limitationem in nostrum dedecus adiiiciendam— hoc confirmabitur exemplis odio plenis ab alumnis Seminariorum Hispaniae, etc. Si statuit S. S^{tas} ut Britannorum facultates hic non habeant locum, nullum erit periculum significandi his simul quod D. V. scribit. Forte charitas postularet ut Britanni hic usum suarum facultatum haberent, cum praecepto se sublicendi locorum ordinariis, et ut concessarum nobis facultatum locus esset in Anglia cum simili cautione; praesertim eum raro hinc illuc profisciscatur quisquam nisi eiusdem educationis cum ipsis et in Seminariis institutus. Monebo tamen D. V^{ram}, sciscitanti mihi quid esset sentiendum de quodam Britanno, qui nunc hic agit, respondisse Henricum, q[uoad?] vixit, "ab operariis, qui hinc ad vos profisciscuntur, cavete, quoniam esse possunt exploratores, et nonnulli eorum se perperam hic gesserunt."

Quod ad Mauritii [Wise] negotium [pertinet], certo sciat Provinciam Belgicam ex pecuniis huic Missioni a Domino Patricio Sedgrave legatis nomine viatici P. Mauritii, quantum erat illud viaticum, retinuisse; pro quo habeo literas Bernardi Oliverii tunc Provincialis et nostri [P.] FitzSimons; sed neque hoc ignorare potest D. V. cuius autoritate est factum, et ego sentio; nunc vero quantum ad solutionem mihi aut missioni factam a Mauritio, sunt verba. Sic vero de his nugis certior a me factus [Mauritius Wise] 7° Aprilis scribit—"Ho ricevuto una lettera da Christophoro Cusaco, che hora si trova in Madrid, nella quale confessa haver ricevuto la metà del mio Viatico dal mio Zio [Il gran Priore], e che riceverà l'altra metà, quando il [sic] dimanderà." Itaque D. V. sua auctoritate, et mea, siqua est, hanc pecuniam sibi reddi curet, ut prius fuerat constitutum, quo vestris casibus illic serviat pro minutioribus expensis, ut pro mittendo aliquem, valetudinis causa, ad partes Patavio vicinas, nam de aliis expensis, nullum operarium ex Urbe expecta. Si Gerotus mittendus sit, est optime meritis de Provincia Austriae; dent illi mutuo viaticum et ego tempestive refundam, nam scio unde petam. Similiter *Cognati et amici Roberti Nugent* solvent moderatas expensas, quas ille faciet si veniet: hi duo dirigendi sunt Burdigalam. Praeter hos ex meridionali parte *peto, si videbitur, Iacobum Everardum, Cornelium Cargium* et

tertium innominatum. Batheum u [enim] mihi debent. De horum expensis, si quibus fuerit opus, Bertrandi filius natu maximus, et ego facile conveniemus. *Cargium eo vel maxime desidero*, quoniam bene novit Connaciam, et avunculum habet medicum animarum et corporum valde gratum Nobilibus illius Provinciae. In meorum numero si forte quis debiliior sit relationem dependentiae habebit ad alium fortius vicinum.

De approbatione eorum qui nostris facultatibus utuntur, sive domestici sint sive externi questio fuit mota ante meum huc adventum. In ea autem sum ego [sententia?] ut putarim nos specialiter a Prima Sede missos ad regionem schismate laborantem, hoc ipso cum iurisdictione universali approbationem quanta est necessaria accipere; idem sensit Superior Missionis vicinae. Hoc peto declarari vel de novo concedi propter Septentrionem, ubi promulgatum et receptum Tridentinum Concilium, et unde externi sacerdotes incerti suae iurisdictionis ad nos pro facultatibus interdum recurrunt. Nollem sane hominum salutem incertis theologorum opinionibus committere. Non erit vero opus hoc petat sub manu Ill^m Protectoris, sufficiet verbum vestrum. Reperio diversos qui contraxerunt cum affine in 2° gradu partim ex incuria dum erant extra Ecclesiam, partim ex ignorantia sacerdotum, qui nescio quas dispensationes a non habentibus potestatem procurant; ut cum his possim dispensare valde cupio, item cum patrinis ut contrahant, et cum iis qui habent impedimentum 2ⁱ gradus affinitatis ex for^{one}, quos casus vellem etiam ex praecepto Claudii [i.e., P. Generalis] Superiori Miss[ionis] perpetuo reservari: pro his dispensationibus occurrunt saepe causae valde rationabiles.

Dubitat Walterus, an Indulgentiam 4 Patronorum Hiberniae obtinere possent externi, ut in Anglia ex facultate ipsorum. His scriptis longius ab eo quod novas audio machinationes. Interea Deus Optimus Maximus D. V^{am} nobis quam diutissime servet. Oret, quaeso, pro nobis, et ut idem ab aliis fiat serio curet; nam non solum quaerimur nos Sociique sed et valde ad lapsum urgentur incolae; lapsis vero honor quilibet et gradus confertur statim; itaque spes et metus a X^o [Christo?] hoc tempore trahunt. Salutet, quaeso, ex me Davidem [Galwey], si in Collegio sit, salutabo ego ex D^{ae} V^{ra} Socios. D. P[atricius] Strong rediit Burdegala; nudius tertius tantum non fuit captus dum contra meum praeceptum interdiu Dublinii per plateas incederet. Rector Burdegalensis habet alium per quem D. V^a literas optime mittat; non est alia via melior nec expeditior. Ex co[m]mitatu D[ublinensi]. Ultimo Iunii 1606.

IOH. BUS.

P. Barnabas Kearney ad [P. Lombardum, Primatem Iberniae] 4 Oct. 1606:—

Postquam scripsissemus ad V. D. omnia sigillatim literis ad D. Danielelem Carul datis, dispersi fuimus, nam equitum turma sub auroram diei 5 Sep. 1606 a

D. Praeside missa Carigiam, ut nos tres, fratrem [Archiepiscopum], Walterum [Wale] meque comprehenderet; sed, Deo laus, hostium manus feliciter evasimus. Ego secutus D. Praesidis vestigia profectus sum Waterfordiam, ubi me multitudini securus ingressi, spectans Waterfordiensium triumphos illi exhibitos, et diligentius auscultans gratulatoria carmina et orationem pronunciatam de more, ut decuit, Regis Vicario; eadem dexteritate, qua accessi ignotus cuicumque, ubi primum omnia quae ipse cum suis gessit, quaeque aliud agens didici oculisque meis vidi, auribusque hausi, recessi. Haec itaque accipe, Ill^{me} Praesul! Sedit D. Praeses cum aliquot Consiliariis regiis in nativa V[estrae] D[ominationis] civitate pro tribunali, citatisque undecim civitatis primoribus, nimirum, D. Paulo Sherloco, qui Maior electus in sequentem annum est, Nicolao Madano vestro germano cognato, Michael Bruno, Nicolao Vito, Iacobo Fagano, Nicolao Strongo, Iacobo Sherloco, Ricardo Waddingo, Iacobo Valesio [i.e., Walsh], Patritio Vito, Ricardo Bouchero, omnibus D[ominationis] V^{ae} cognatis, quorum sex abfuerunt, ut alii ferunt et ut ego credo, ut hanc evitarent tempestatem; sed absentes graviter mulctati, quam mulctam libentius subeunt quam in eius conspectum venire, ne forte officiis suis, in praeiudicium reip[ublicae] Waterforden[sis] privarentur, evocandi tamen, ubi comparuerint, Corcagiam. Quinque alii Dei gratia fulti adfuerunt Praesidi totique Consilio, ubi, coram tota multitudine, non sine ingenti omnium Catholicorum gaudio et congratulatione, cum Christiana libertate unanimiter responderunt, se nulla ratione velle vel ad latum unguem ab avita Catholica et Romana Religione deflectere, obedientiam tamen suam in iis quae reip[ublicam] spectant politicam suo Regi eiusque vicario devotam dedicatamque esse. Qua responsione exacerbatus Praeses eos insigniter mulcavit, tradiditque commentariensi donec mutarent sententiam; ea tamen animi constantia illi in sua perstiterunt, ut ab ea minimum abire nefas dixerint quam maximum. Quare cum omnia incassum Praeses adhibuisset, a D. Praecipuo, ut vocant, Iusticiario evocantur, qui, semotis arbitris, eorum animos emollire nescio quibus immunitatibus et praeëminentis frustra conatus, tandem rogavit saltem semel ministri concionem, obstructis si velint auribus cera, adire, ut hoc signo suam Regi declarent obedientiam. Illi dissimulandum cum Deo non esse rati, hominis consilio minime acquieverunt, seque non dubiis argumentis subditos ostendere, et semper ostensurus Regi eiusque Vicario respondent; neque prodesset Regi, si ipsi reclamante conscientia templum adirent, neque putare se Regem hoc exigere; seque importunae hominis replicationi subdlexerunt. Citati insuper Assistentes Maioris, quos Shirivos vocamus, Iacobus Valesius Ioannis Filius [i.e., James Walsh FitzJohn] et Iacobus Briverius, vere duae olivae in domo Dei. Iussi fuere templum adire cum Maiore, Ricardo Elwardo, homine abortivo et reip[ublicae] Christianae nocentissimo, qui solus inter Athletas Dei et filios

spurius est, et templum semper cum asseclis petit. Negarunt illi abfirmato animo, tentantur, ut ceteri, pollicitationibus et civitatem donatum iri multis immunitatibus si dicto audientes esse spondeant; sed cum huiusmodi promissis nihil effecissent, terrores ingeminant, minas intentant, vincula, carceres, mulctas, et totius civitatis privilegiorum irritationem, ⁴ni mandatis pareant; ac proinde iubentur in sequenti die mandata facessere, alioqui omnibus Civitatem gratis et indultis a Regibus olim concessis spoliatum iri. Illi ad haec, causam hanc non esse Communitatis, neque civium esse peccatum, si peccatum sit nolle conscientiae contraire; sed suum esse factum, sibi que, si poena dignum commeruerint, infligendam non Civitati, cuius causa non agitur. Replicant illi, ab his Civitatis colunitatem vel incolunitatem pendere, illosque magistratum gerere, unde peccatum ipsorum in totam redundaturum Civitatem. Sed cum frustra tempus tererent, illi duo a Concilio demittuntur hac conditione, ut si sequenti die nolint acquiescere, et Maiorem comitari in templum abeuntem, sine mora Civitas privilegiis privaretur; sed illi neutiquam tam impio mandato, repugnante conscientia sua, parere voluerunt, seseque absentarunt, sed nihil super hac re postea actum cum illis, quare Dei beneficio atroci illa perfuncti sunt procella. Denique citantur 160 e promiscua plebe, ad persuasionem rati procliviores; sed Dominus, qui infirma mundi eligit ut confundat fortia, tantas eis vires suppediavit ut adversarios prostraverint; nam, cum nihil iis persuadere possint, eos mulctarunt, quibus omnibus fuisset mulcta condonata, si vel unus ex toto numero templum adire vel semel vellet, vel saltem coram tota multitudine fateretur se iturum aliquando, vel id saltem dissimulare. Sed nemo, Deo laus, e tanto numero, neque ex tota Civitate, ubi multa hominum millia incolae, id voluit fateri, vel dissimulare in re tanti momenti. Quare singuli mulctantur. Inde profectus est praecipuus Iustitarius, seque contulit ad civitatem Rossen[sem, New Ross]; sed nihil omnino effecit, et, re infecta, ut Ibernorum more loquar, abiit ori imposito digito, et veluti lappa percussus in aure.

Dominus Praeses Carrigium proficiscens admonitus fuit Nicolaum Madan, vestrum cognatum, in suo Castro Whitfield, tertio a Civitate Waterfordiensi lapide, quemdam sacerdotem Anglum, Doctorem Thomam Hill, quondam Seminarii Anglicani, Romae, alumnum habuisse; unde per summam simulationem Praeses eo iter intendit, quasi aliud meditans cinxit Castrum equitum turma, aliosque misit qui omnia castris loca explorarent. Sed nihil invenerunt, nam D. Thomas adhuc, Deo laus, incolumis in Ibernia est. Vides Ill^{me} Domine, quibus in periculis versamur; reliquum est ut communem nostrum Parentem Deum oremus, ut suae Ecclesiae Hibernicae, Anglicanae et Scoticae cito citius succurrat, ne longior mora et continuis haereticorum molestiis et saeva atrocique persecutione debiliores succumbant. Deus Opt. Max. Vestram Ill^{mam} D. diu

salvam incolumemque servet. Salutem impertior D. Rotho, et D. Licentiatu ex animo, illisque scripta intelligant quaecumque nos ad alios scribimus. Claudicat noster verior [vester?] nuntius, qui absens tam longam contraxit moram apud vos. E nostro latibulo, ubi frater [D. Kearney, Archiep. Cassell.] modo est, qui V. D^{nem} plurimum salutat et nominatos a me, 4 Oct. 1606. V. Ill^{mas} D. servus.

BERNABAS KEARNY.

[P.S.]—In Martio ultimo D. Praeses Waterfordiae invenit altare portatile in aliquo loco, quod ipse veniens ad mare in profluentem proiecit, unde tanta tempestas derepente exorta est, ut domus plurimae vi tempestatis Waterfordiae et alibi deiectae, cuius tempestatis testis oculatus ego sum ipse; nam eo die castrum, in quo latitabam, videbatur concuti, et tectum maxima ex parte fuit demolitum, ingentes acervi frumenti in aera exsufflati et in profluentem rapti: verissimum hoc est. Est hic quidam Anglus, qui olim fuit in mari Capitaneus et Pirata, Serment cognomine, qui constitutus est officialis quem *Sheriff* vocant, in Comitatu Kilkenniensi, qui divertit ad D. Ioannem [Walshe] de Kilcregan, 4to a civitate Waterfordiensi lapide, in cuius domo erat altare portatile, quod frater meus illi dono dedit; et cum ille Serment esset haereticus, absconderunt altare sub lecto in quo haereticus dormiebat, qui noctem inquietam egit, visus sibi tota nocte crucem erectam, ipsoque appropinquante cruci semper retrocedebat crux, et sic per totam noctem vexabatur dum crucem fugientem sequeretur. Valedicens mane hospiti egit gratias, sed nunquam posthac pro maximo pretio dormiturum iuravit; cumque alius eum adhortaretur ad crucis venerationem et ad Fidem Catholicam, abiit ille lassus a tormento et obstinatus.”

P. Holywood ad P. Generalem, Nov. 27, 1606:—

Literis quas D. F. [itzSimon?] ad me dedit 17 Decemb. respondi per viam D. Marguestaldi, et quae tunc occurrebant adieci. Nunc perstringenda quae ex illo tempore secuta est rerum mutatio. Socios e meridionali plaga duos Andream [Morony] et Walterum [Wale] vocavi ad laborandum in agro cultoribus vacuo; ceteri circa suas residentias morantur ut curent, quantum in ipsis est, ne hostis detrahat spolia. Praeses Momoniae, ut ex Sociorum literis intelligo, affixit urbes ac oppida illius Provinciae variis exactionibus, mulctis et incarceratione civium, et quidem adeo ut merito timeatur ne redigantur ad solitudinem. Vir quidam nobilis e Burcorum familia, Limerico distans miliaribus quinque, dum his diebus tueretur sacerdotem ne in adversariorum manus veniret, fuit a militibus obsessus. Quam obsessionem cum diutius ferre nequiret maxime ob aquae penuriam, e castro, nocturno tempore (re prius Deo in oratione commendata) cum paucis qui secum erant erupit, et, aliis caesis aliis graviter vulneratis, evasit; si tamen evasit, nam est denunciatus perduellionis reus. De huius pietate, cum in Turri

Dubliniensi ante annos aliquot detineretur ob eam commotionem, quae in Momonia accidit statim a morte Elizabethae, praeclarum testimonium dedit carceris custos, asserens illum pientissimum et orationi ac ieiunio summo opere deditum. Quid quod sub hoc tempus anno praeterito, cum esset publicatum Edictum, quo prohibebantur incolae hospitio accipere sacerdotes; venit [Burgus] ex Momonia ad Deputatum (non consuevimus vocare Proregem) nulla alia de causa quam ut significaret se vivere non posse sine sacerdote? item quod nunc, cum in extremo versaretur discrimine, non maiorem sui quam sacrae suppellectilis habuit rationem: eius partem in sinistra manu sub clipeo (calicem nimirum), partem in sinu, partem a tergo secum ferens? Scribunt Socij ex fide dignorum relatione, dum erumperet mire evasisse ipsum; cum enim miles lancea confodere praetereuntem vellet, ictus in aram incidit, quam, illaeso corpore, comminuit.

Primarios Droghedenses vexavit per aetatem excommunicatione Primas [protestanticus]; ab ineunte Octobri ergastulo Status: nisi quod nunc (ut audio a quodam qui fuit heri in Metropoli, et cui de his inquirendi curam commisi) eorum aliqui sunt permissi domum redire, cum obligatione iterum se sistendi iudicibus post natalitium iustitium et interea non recedendi a suo oppido plusquam quatuor milliaria. Dublinii, quod sciam, duobus tantum a Festo S. Michaelis negotium fuit exhibitum, et hoc ratione officij, gerebant enim magistratum, eosque eo nomine ad iurandum in spiritualem primatum Caesaris cogere volebant et renuentes carceri manciparunt. Die SS. Simonis et Iudae [Oct 28], dum navarchus Calvinista blasphemus in Apostolos Christi existeret, Festum vocans Simonis et Proditoris, ortus euro-aquilo (in anchoris stabat ad Insulam S. Patricij, Dublinium inter et Droghedam, navem ita vehementer impulit ut funes eam retinere non potuerint, et coactus fuerit homo illam in litus agere quo vitam quoquo modo servaret.

Ultimis literis petii mihi permitti ut aliquos hic admittam; idem nunc repeto nam e re nostra valde foret. Haec fere occurrunt nisi ut nos solitae vestrae charitati commendem. Ex loco solito 27 Nov. 1606.

Io. Bus.

P. Holywood ad P. Duras Nov. 27, 1606:—

Quas dedit 26 Iunii mihi redditae fuerunt. Quod scribit Clementem [Papam] concessisse nobis omnes facultates, quas habet Superior Missionis Anglicanae, id laetor D. V. tandem cognovisse vel fassam. Quod addit, quasdam in illis fuisse, quas limitandas P. N. [Generalis] censuit, qualis erat illa dispensatio in 2º gradu, quaeso, optime mi Domine, agat serio cum P. N. ut *liberam omnium facultatum usum* Superiori huius Missionis relinquat, ut illis utatur quando ad Dei gloriam videbitur ipsi expedire. Nam (ut non semel iam significavi) *hi casus* interdum occurrunt: matrimonium contractum cum affine in 2º gradu, contrahendum cum

affine in 2° gradu causa affinitatis existente, occulta, vel etiam cognita. Fit etiam nonnunquam ut expediat cum iis, qui contraxerunt impediti cognatione spirituali, vel volunt contrahere, dispensare. Matrimonium cum consanguinea in 2° gradu bene monet . . . ut non permittatur nisi inter Magnates et ob publicum bonum, qui casus ex quo veni semel tantum vidi habere locum. Cum autem dico hos casus occurrere, intellectum volo, legitima existente causa dispensandi; cum ergo sit in manu P[atris] N[ostri], ut scribit D^o V^a, non est, credo, pluribus opus. Deinde miror quod scribitis, P[atrem] N[ostri] censuisse has facultates limitandas, et causa quae me movet est ista: cum enim has facultates non habuissemus ab initio quo tempore Clemens agebat Ferrariae, (ut sumo ex pluribus probabilibus coniecturis), ad quid postea (solicitante Richardo nostro [Field] pia memoriae per literas) eas petiisset P. N. a Clemente si non intendisset ut uteremur. Ad haec, si aliter se res habuisset, quid movit P. N. ut scriberet ad me in Belgium, facultates, quas petiit Richardus, concessisse Clementem, et id tunc agi ut expedirentur literae; grataque S. Sanctitati fuisse quae ego de statu Catholicorum horum significavi. Sed super haec omnia, quod sequitur suo momento ponderet D^o V^a. Cum per quadriennium vel quinquennium nullas a P[atre] N[ostro] literas accepisset Richardus [Field], deque hoc amice conquereretur Henrico [Garnett] et suas difficultates ipsi exponeret, Henricus sanctae memoriae, qui statum horum optime novit, *Indicem praecipuarum quarundam facultatum Richardo misit*, quarum 2^a est haec facultas dispensandi super omnibus impedimentis iuris positivi in matrimoniis contractis et contrahendis quae impediunt ad contrahendum sed non dirimunt contractum; 3^a haec est, dispensandi in gradibus consanguinitatis et affinitatis tam in contrahendis quam in contractis, gravibus de causis, usque ad 2^m gradum inclusive, et prolem susceptam legitimandi in foro conscientiae tantum, cui adiecit per aliam specialem facultatem pro Anglia et Iberniam, dispensare in cognatione spirituali in contracto matrimonio, modo non sit inter levantem et levatum; sed hoc noluit textui addi, sed in margine per modum commentarii collocari; 6^a consecrandi calices et altaria portatilia. His autem et reliquis scripsit se et suos, si forte huc venissent, uti potuisset, seque existimare cum Sociis huius Missionis etiam communicare ipsum illud posse. Proinde quantum in se erat dedit Sociis qui tunc hic erant, et ab eo tempore illis qui per ipsum transierunt, qui [u]si sunt. Iam igitur videt D. V. quo loco res sit. Hoc scriptum venit in meas manus tantum post mortem carissimi nostri Richardi, et non est appositus annus communicationis, et tres Socii qui postremo fuerunt missi nihil, quod sciam, possunt ostendere praeter nudam affirmationem suam. Ut igitur gestis per Socios et gerendis provideatur efficacius, existimo valde expedire ut fiat quod postulo, simulque addantur annus, mensis et dies, quo concessit Clemens, et quo pos-

tulante, nec aliam confirmationem petam quam manum vestram, et, si placet, etiam Claudii, neque enim velim super hoc consuli Paulum, vel novam confirmationem peti, ne consulti illi, quos nominavi [in alia epistola], nocendi ansam arripiant.

Unum hic apponam, quo melius originalia inveniatis : constat clare ex Indice facultatum, quas ad me misit D^o V^{ra}, sive Claudius in Belgium, initio facultatem consecrandi altaria portatilia fuisse vicinis concessam ante institutam nostram Missionem. Deinde ante supramemoratas facultates recitat Henricus [FitzSimon vel Garnett] quaedam verba ex instructionibus pro officio Archipresbyteri missis ab Urbe per Ill^m Card. Caietanum 5 Martii 1598. Si autem supradictae facultates fuerunt tunc Nostris vel ante concessae, mihi certum est Clementem dedisse eas huic Missioni, et tunc bene constabit quod posterius literis suis scribit D. V^{ra}: Clementem omnia concessisse, sed P. N. quaedam limitasse, tacendo, uti spero, non auferendo. Ceterum in contrarium conclusiones occurrunt et quidem ex variis Dⁿs V^{ae} literis. Utut sit, videbis nunc, uti spero, quantis tenebris oppressi simis in rebus non levissimis et quae alios attingunt.

Venio ad 2um quod respondit D^o V^{ra}. Pro externis nihil amplius peto, modo illae non tantum facultates, quas facultatum indices etc. uti v. g. sub 1^a quam casus Bullae concedit, intelligatur potestas celebrandi bis in die quando est opus.

Quantum ad approbationem, mallet suam Dioecesim intactam relinquere Primati [Petro Lombardo] quam tanti emere potestatem approbandi, quam aliam ob causam non peto, nisi ut, ubi non esset Episcopus proprius aut Generalis Vicarius huius vel illius dioecesis, nos possemus nostras facultates cum externis, cum opus esset, communicare; et Deus novit quale sit illic invenire cui committam. Plures [Hic aliquid omittitur], plures se dedunt Superintendentibus, sunt autem hodie in illa provincia Superintendentes sive pseudo-episcopi ex Anglia et Scotia, et, quod magis mirere, ex Ibernia. Facultates autem, quas Clemens concessit, et limitandas censuit Claudius, scribantur distincte et clare, et addatur quibus placebit ut reserventur, Superiori, vel cui ille, aut qui eius locum teneret aut suppleret, in particularibus casibus committeret. Hoc petimus obnixè.

Primas longe abest; hic non occurrunt ubique ordinarii certe qui de sua auctoritate sint certi. Deinde si moriantur, non est Capitulum quod succedat; nam ab Austro ad Septentrionem, ab ortu ad occasum Ecclesias obtinent regii; Praeterea capto ordinario, et ita custodito ut nemo cum illo praeter custodem loqui possit, quid fiet de dioecesi, ubi nullus est parochus sed homines qui pro libitu abeunt. Propter haec et similia necessaria est ptas [potestas] Sociorum extraordinaria et certa quae non moriatur aut incarcerationetur cum personis. Inter Ordinarios qui hic degunt et nos (quod sciam) convenit bene; quod agere possint et velint non facile attigimus. Quem habeo unum hic, Dublinii nunc est

ut iuvet substitutionem alterius loco ordinarii qui est captivus. Si hac occasione hominem amisero,* quam mihi gratiam referet Primas? Siquis ergo nobis hoc rerum statu ligare cupiat manus, et ad se revocare quod* possumus, peccat contra Filium vel contra Sp[iritum] Sanc[tum],* ut potestis facile perspicere. Quare hoc velim a Protectore obtineatis ne quid in nostris facultatibus restringatur, nobis non prius consultis et auditis, ne fiat Christi Ecclesiae praeiudicium, cuius causam ob amorem ipsius non ob panis indigentiam tuemur. Si D^o V^a procuret quod peto, revocabo omnia ad certam methodum, conficiam duo vel tria exemplaria, ut, si forte incidat in adversariorum [manus], res missionis non maneant perplexae vel ex praeteritis inconveniens aliquod non oriatur. Agunt mecum amici, quorum opera est mihi perquam necessaria, ut dispensem cum quodam viro qui contrahere cupit cum consanguinea in 3° gradu, quod matrimonium dicitur sublaturum vetus dissidium inter duas nobiles familias; quia tamen ex una parte gradus est propinquior, differo respondere donec res tractetur inter vicinos, et intelligam neminem inde accepturum scandalum. Hoc scribo ut sciatis nos non temere in istis procedere. Vexantur Catholici hic et in Momonia magis, excutuntur paleae, et granum unumquodque, quod sit solidum, apparet. Si quos in prioribus literis petii mittatis, in tam vasto spatio erit ubi occupentur, cum minori periculo, et ingressus modo non est difficilis . . . Ex loco solito, 27 Nov. 1606.

Io. Bus.

P. Hollywood ad [P. Generalem.] 31 Dec. 1606:—

Cum a 10 die Decembris an 1605 usque ad praesentem ea fuerit Sociorum conditio, ut difficulter potuerint se incolumes servare, nosque D. V^{am} de iis quae interea acciderunt plerisque fecerimus subinde certiore: possemus, credo, sine offensione, aliam transacti anni rationem non reddere. Quoniam tamen omnia nostra vobis quam maxime perspecta cupimus, et ex nostris literis nonnullae forte non pervenerunt, statuimus potius de sociorum laboribus ac huiusce persecutionis statu paucula aliqua scribere quam contenti esse quantumcumque iusta silentii excusatione. Atque ut a Bertrando [i.e. Superiore] incipiamus, promulgato in metropoli minace contra Catholicos Edicto sub finem Septembris anni 1605, cum hic perspectum haberet civitatem illam primos impetus sensuram, et illius constantiam in totius Regni bonum redundaturam, vocavit ad se in villam quamdam [forsan in suum paternum castrum de Artane] primarios senatores, quibus pro concione naturam persecutionis et finem explicavit, hortatus ut et ipsi constanter se gererent, et pro viribus ad tuendos a luporum rabie tenuiores cives laborarent. Adiecit, si illis ita videretur, paratum se cum ipsis urbem ingredi, illicque discrimina quaecumque subire; quod, ne

* Haec sunt obscure scripta, vel fere obliterated.

irritarentur inde magis adversarii aut caperetur ipse, dissuaserunt, cetera promiserunt. Interea Status, externis ex hominibus et novae religionis conflatus, videns se suo Edicto profecisse nihil, mittunt apparitores qui iubeant ad certum diem coram adesse cives. Quod ut intellexit Ber[trandus i.e. Hollywood], quo esset populus labii unius, sicque responderent ut neque Iudices provocarent neque Dei Causam proderent, misit in scriptis quae ad interrogata singula praevisa dici possent commode; atque hanc quidem instructionem religiosissime servarunt illi quoties fuit postea cum ipsis actum; sicque habiti sunt digni non solum pro fundata a Iesu religione contumelias pati, verum etiam de gradu deiici, grandi aere mulctari et in carceres trudi. E numero carceratorum erant externi duo, quorum alteri nomen Franciscus Marcialis [Marshall]; hic procurabat negotia quorundam suorum popularium qui, ut audiverunt ipsum Religionis causa in quaestionem vocatum, mittunt qui eum a procuratore removeant, ac rerum commissarum ac creditarum rationem exigant: quam ille, ut erat asservatus, cum reddere sine maximo detrimento non posset, exhibuit Gubernatori libellum supplicem, postulans ut sibi liceret ad hebdomadas sex extra carcerem in civitate ad expedienda praedicta negotia agere. Id vero obtinere nequaquam potuit nisi, sub certa pecuniae summa, promitteret se per illud tempus: neque commercium cum aliquo Iesuita aut sacerdote habiturum, neque Missam aut ullum illegitimum officium auditurum. Quare ad amicum hac de re scripsit, qui respondit, propter temporis brevitatem et, quae urgebat forte, necessitatem, posse dictas conditiones acceptari, si tamen fieret exceptio articuli mortis, qui forte interea accideret. Itaque dicto fere modo, (nam posteriorem partem omisit), se obligat, et dimittitur. Ceterum hoc exemplum quaecumque sollicitabat reliquos, eorum negotiis domi frigentibus, ad expetendam libertatem, et animabat Gubernatorem ac Statum ad deteriores conditiones in singulas preces exigendas. Quam ob rem consultus Ber[trandus, i.e. Superior, P. Hollywood], scripsit ad confessores epistolam die 11 Ianuarii, in qua postquam eorum laudavit, ut par erat, constantiam, et, prout potuit, docuit quanta illis expectanda essent a Deo praemia, hortatus eos est ad perseverantiam et ad contemnendam libertatem quandiu vestiret degenere ulla conditione, quae aut Dei causae praeiudicium afferret, aut ipsorum gloriam labe aliqua aspergeret—quod sane constantissime ab illo die servarunt omnes, uno mollioris animi sene excepto, qui ad 21 Martii maluit spondere, non solum se privare auxilio Christi sacerdotum, sed etiam admittere ad conferendum sive agendum secum Calvinianum ministrum, quam absentiam a suis diutius ferre. Ob quam causam, licet nescio quas aliorum, in culpae excusationem, praetexeret resolutiones, ad eius emendationem et aliorum exemplum, ipsum ex amicorum albo [ego Pater Hollywood] delevi; et ad alium captivum, qui eodem 21 Martii petiit, quid de libertate sub hac conditione obtenta sentirem,

fuse scripsi quam pugnaret cum certitudine fidei, quam omnes profiteri coram regibus, principibus ac iudicibus tenemur, nos ministris instruendos tradere, ut, si melius quam Ecclesia sentiant, eos sequamur : quod implicite in hoc negotio, ut peragitur, procul dubio continetur. Est Dublinii civis ordinis Senatorii nomine Io[annes] Cusacus, qui, sive serio sive ut gratus fiat Statui, magnum prae se fert Calvinismi zelum. Is supplex petiit sibi uti liceret e carcere ad suas aedes ducere D. Ioannem Sheltonum (illum, qui an. 1604 fuit Praetoris officio privatus, quod nollet in Caesaris pontificatum iurare), eo fine ut auxilio ministrorum ac aliis rationibus posset eius constantiam labefactare ; quod et impetravit. Quantum vero hinc periculi Christi confessori, quantaque angustiae, ex epistola quadam ipsius, quae in manus meas pervenit, potestis cognoscere. Sic enim ait : “ Hic quotidie yexor a Praedicantibus, et aliis de religione disputationibus ; respondendo peto ut mihi liceat audire quid a doctioribus Catholicis dici ad obiecta queant, sed promittere illi nolunt ut cum quoquam conferam nisi cum ipsis, quod ego iniquum iudico. Promittuntur insuper honores, praemiaque non mediocria, si ad eorum partes velim transire,” etc. Ut hac de re certior factus fuit Bertrandus [i.e., Hollywood], indoluit, et non sine causa, plurimum. Meminerat enim hunc, ut erat primarius civis et vir magni animi, ita parum exitisse in rebus religionis instructum, quod experti fuimus ante biennium, cum tantum non fuit a Doctore Chalenero Calviniano seductus. Itaque cum, ut prius, non dabatur accedere, per literas suasit : ut athleta Christi a se excuteret ministros, iuberet ut siquid haberent scripto traderent, promitteret sine dilatione in scriptis responsum. Qua quidem ratione Bertrandus [i.e., Hollywood], licet alieno tempore, (si quis enim paucos libros uspiam haberet collectos nusquam licebat aliquamdiu habere) ad se ministrorum impetum deflexit, exitu non poenitendo ; nam ita datum est D. Sheltono quiescere, confirmatus est ille et alii complures, et ministrorum repressa iactantia, dum varia ipsorum transmissa scripta ita fuerunt refutata, ut ab anno et eo amplius nihil sit replicatum, quamvis nunc mussitent de edendo libro. Atque ut intelligatis qualia fuerint haec scripta : unum apostatasse, et antechristianam factam asserebat Ecclesiam ; alterum impossibilitatem adimplendi legem inducebat ; tertium continebat nescio quae ex Simanca de haeticorum poenis, ad augendum odium Status in Catholicos ; quartum ex formula indulgentiarum cuidam ecclesiae in Hispania concessarum inferebat Pontificem facere suis libere peccandi potestatem. Postquam adversarii in Metropoli promulgarunt regium edictum, idem fieri in variis provinciae locis, et, ad solemnitatem maiorem, adesse nobilitatem iusserunt. Super qua re, quum Ber. [trandum, i.e., Hollywood] adiere, fuerunt suasi ut neque persecutionem promulgarent neque eius promulgationem sua praesentia cohonestarent. Fuerunt nonnulli, non infimae notae, qui vel ex ignorantia vel metu aliqua praestiterunt quae vulgo non probabantur et

merito ; ideoque pro remedio ad hunc socium se contulerunt. Eos vero acriter obiurgatos, cum literis tamen, remisit ad Vicarium Generalem vel eius substitutos, quo magis in posterum a similibus detererentur, et foveretur cum Praelatis amicitia. Adversarii, quo facilius irretirent orthodoxos, persuadere conabantur hoc solum se a Catholicis differre, quod ipsi Anglice, catholici Latine divinum peragant officium ; praeterea nihil se ab incolis petere aliud quam temporalem obedientiam ; adsint in parochiis, diebus dominicis, recitantes, si velint, sua latina officiola, Pii 5 iussu edita. Accessit alia non levior tentatio, qua schismatici quidam persuadebant, leve erratum esse et cui Deus facile ignoscat, si pro tuendis ab extremo exitio suis urbibus ac oppidis sese Catholici temporari accommodent. Adversus haec ab antiquo hoste propinata venena scripsit Ber. [i.e., Hollywood] antidota, incitatus exemplo antiquorum qui vixerunt ante inventam artem typographicam. Eodem dirigente facta est restitutio valoris 800 ducatorum, et sopitae controversiae, quae scandalum procreabant, et ad Proceres pertinebant.

Patricio vestro [Lenan] commisimus curam eorum locorum circa nos, quae magis laborabant : quam provinciam, non sine frequenti periculo, hoc anno obivit. Cum versaretur in Metropoli, hospitium singulis noctibus erat interdum mutandum, nullam rei bene gerendae omisit opportunitatem, sed occurrit, omni postposito periculo, quoties erat opus, sicubi eius praesentia videbatur necessaria : exhortationibus et privatis colloquiis animabat et confirmabat eos, qui se sistere iudicibus cogebantur causa Religionis ; solvebatque eorum dubia, sic instruendo ut neque contra conscientiam facerent, neque plus quam necesse esset impingerent in leges poenales contra Catholicos sub Elizabetha latas, quae hic summo cum rigore executioni mandantur. Respondit ad varios consci[enti]ae casus, et concordiam inter diversos conciliavit, qui alioqui litigando et plurimum sibi nocuissent, et scandalo fuissent proximis. Scripsit insuper nonnullas consolatorias epistolas ad confirmandos animandosque melioris sortis viros, quo constanter perseverarent in Fidei confessione. Procuravit item non semel eleemosynas egenis incarceratis, et egit cum iis qui melius possunt, ut communi causae non deessent, sed de suo conferrent ad redimendam hanc vexationem. Operarii externi, ubi versatur, eius consilium et directionem sequuntur in rebus ad se suamque curam pertinentibus, quo factum ut nonnulla quae perperam fiebant sint emendata.

[P. Wise] quem postremo in subsidium misistis, bene aestimatur a suis, apud quos perpetuo residet ; negat sibi esse ad concionandum talenta ; quare catechizandis rudibus, resolvendis conscientiae casibus, reconciliandis dissidentibus, visitandis incarceratis, et consilio adiuvandis iis, qui clavum inter hos fluctus tenent, impendit tempus. Ex iis, qui nonnihil deliquerunt in modo se gerendi hoc tempore, conciliavit 6, invitatus a D. D. Vito [Dr. Whyte], iniuncta illis

publica poenitentia, variasque extinxit discordias. Quam difficile vero illi fuit hac calamitosa tempestate nostra munia obire quod subiiciam demonstrabit: in Natalitiis Feriis cum esset vocatus ad aegram animam agentem, oportebat illum incedere personatum, cum baculo in manu morionis instar, ut sic per medios milites transiret incognitus, ad reficiendam viatico transmigrantem—quae pia fraus nonnullis excussit lacrymas. Reduxit in gratiam cum viro mulierem quae per triennium male vixit.

A[ndream Morony] et N. [Leynach] alio ante finem anni vocavi et misi. Haec ad me ineunte Ianuario pro se et ipsis eorum Socii: Convenimus ut puncta annua 1606 ad V. R. transmitteremus, et quamvis nihil praeter temporis calamitatem et turbationem habeamus, hoc tamen ipsum paucis perscribendum duximus. Ut ergo ab Edicto incipiamus, partim per ignorantiam partim etiam ex subita animorum consternatione in aliquibus locis promulgatum ac receptum est; ac primum Corcagiae, idque ex ignorantia eorum qui interfuerunt, cum neminem haberent ad quem recurrendum putarent in tam ancipite et gravi causa. Sed ut moniti erroris fuere, facti eos penituit. B. [*vere* William] Sarsfield, qui supremum eo anno gessit magistratum, strenue se gessit in causa Catholica, et alii (praeter paucos) cives et magistratus; neque ulla ratione adduci potuerunt, ut vel pedem in adversariorum templum inferrent, multo minus ut se iuramento praeeminentiae obstringerent. Hinc mulctati ingenti pecuniae summa, et in vincula detrusi non sine magnis quotidianis impensis, et ita, Deo laus, ad finem vertentis anni perseverarunt. Quorum calamitati additum genus multo acerbius—comminatione ubique vocandos, et qui statim dicto Praesidis quocumque vocantis audiens non fuerit, denuntiandum proditorem. Quod terculamentum cogitat Praeses ad domorum ostia affigere, ut, velint nolint, cives, pro eius arbitrio, in prophanum loco dum prophanum agitur negotium compareant. Ac sane illic est calamitas tanta, ut plurimi statuerint solum vertere, nisi brevi remiserit severitas haec; nam armato milite adiguntur imbecilliores, reclamante conscientia, manus dare inviti, uti coram multitudine et in praesentia Praesidis protestatus est huius anni Praetor; protestanturque ceteri omnes qui labuntur—se nimirum, conscientia invita et scelus arguente, mandatis parere.

Yochelliae, Kinsaliae et Kilmalochiae eandem subire aleam coguntur oppidani; tympani pulsu adversariorum ad templum adiguntur; flectuntur nonnulli comminationibus, timore amittendorum privilegiorum ac immunitatum suorum oppidorum, et insueta praeter statuti intentionem mulcta. Cum enim statutum sub Elizabetha latum familiarum capita tantum complectatur, bonus Praeses ad omnes extendit, etiam pueros puellasque; ac tantum adhibent eius ministri scrutinium, ut non sufficiat illis certos homines per compita habere, qui notent eos qui templum non adeunt, verum in ipsas domos irruunt ut invitos abstrahant

et cogant parere, adeo ut aliqui coacti fuerint (cum nihil aliud effugii succurreret) sese in cistas abdere. Yocheliae habitum est concilium, et in acta relata omnia quae Praeses praestitit, quibus subscribere ipsius ministri et pseudoepiscopi; addidereque nihil utilius post hominum memoriam in Ibernia factum—praeclara scilicet res, ignaros ac rudes homines sine consilio, sine iudicio compellere suas polluere conscientias—quod tamen a miseris factum iactitant, sicque Regi persuadent. Kilmalociae est ministrorum collegium, qui dominicis diebus discurrunt per domos, ut multam illam duorum iuliorum a singulis colligant, ad sui sustentationem, ut ea ratione pauperes saltem in suam pertrahant nassam. E supradictis oppidis complures melioris notae, vocati Corcagiam, fuerunt in carcerem missi, non sine gravi incommodo; qui tamen ita hilariter inter se vivunt et agunt, ut adversariis simul et admirationem et indignationem pariant, eosque qui zelum Dei habent quantum fieri potest solentur.

Limericae anno superiore ante electionem novi Magistratus adfuit e nostris unus per duos menses, qui omnes animavit, ut sincerum ac constantem in Praetorem eligerent; quod et factum est (officium suscipit die S. Michaelis et durat per annum). Nam elegerunt virum, qui magno ac generoso animo, toto anni decursu, omnibus Praesidis designationibus fauste feliciterque restitit, quamvis ab eo plurimas comminatorias literas acceperit. Hic coram multitudine, accepta prius sacrosancta Eucharistia, protestatus est se nunquam, etsi ipsa vita privandus esset, vel latum unguem a Fide Catholica discessurum; atque hoc quidem exemplum ceteris calcar addidit. Vix porro ingressus erat officium, cum offertur illi illud Edictum proscriptionis sacerdotum promulgandum, sed, ut a Nostro intellexit id sibi non licere, reiecit: et, assecla quodam Praesidis publicante, invidiam effugit et impollutam servavit conscientiam. Erat gravis contentio inter civitatem et unum e Primoribus Regni, quae brevi tempore fuit extincta, non sine Nostrorum adhibito consilio. In Festo omnium Sanctorum eiusdem anni, [1605 reor], senatores cum Praetore praeclarum ceteris pietatis exemplum dedere, qui, quamvis quotidie quateretur civitas terroribus ac minis, nihilominus in conspectu multorum, expiatis salutaris confessionis sacramento conscientis, Eucharistiam e manibus unius e Nostris perceperunt. Lites hic sedatae, coniuges reconciliati nonnulli; cum Nostri oblationes, quae sub Missarum solemnibus de more conferebantur, in pauperes distribui iussissent, hoc exemplum aliis causa fuit, ut liberalius pauperibus eleemosynas largirentur. Ad nostros tanquam ad oraculum confugiebant, ut, quod decernendum erat, id ex Nostrorum consilio fieret, quamvis non deessent alii idonei. Sed fuerunt coacti tandem Nostri ad tempus furori cedere; non defuit tunc eorum industria per excursions, literas ac privata colloquia. Hic etiam puniuntur, mulctantur, ac incarceratione cives; e quorum unus, qui toto pene biennio fuit inclusus, squalore carceris et incommodis spiritum Deo reddidit.

Nunc quae gesta sunt Casseliae accipite. Edictum Casseliae nulla ratione receptum, et multo minus promulgatum per Magistratum aut cives extitit. Sed Milerus [Magrath, qui] Archiepiscopatum tenet, cum suis ministris, suis in pontificalibus, praeunte praecone et tympano, (ne uno quidem in plateis comparente, veluti si omnes mortui essent, clausis ostiis ac fenestris) in foro illud promulgavit et cruci affixit. Quod noctu a pueris fuit conspurcatum. Quare evocati Corcagiam a Praeside 15 praecipui cives in vincula coniiciuntur et mulctantur. Cum autem eos Praeses per duos aut eo amplius menses per se suosque tentasset, nec profuisset quicquam, censuit eos, (persolutis prius 120 lib. Anglicanis officialibus), ad certum tempus dimittendos, quo elapso denuo fuerunt vocati, pessime habiti, carceri mancipati, et mulctati grandi pecunia. Sed demittuntur tandem omnes praeter Praepositum, in quem Praeses maxime erat incensus propter consanguineos, [i.e.] Nostros et [Archi]Episcopum (Davidem) [Kearney]; et iuravit quidem se illi nullum favorem exhibiturum, et eversurum totam civitatem, (quod et fecit), nisi ad polluta sacra accederet. Mitigatus tamen postea, dimisisset hac lege, ut neque Iesuitas alloqueretur, neque audiret Missam; quod facere Praepositus cum recusasset, ferre ipsum oportebat suam crucem, donec Illustrissima Domina Comitissa [de Ormond?] ei obtinuit libertatem. Verum quid ipsi aut aliis profuit talis favor? Nam paulo post milites Casseliam missi in ipsorum domus et officinas irruerunt, bona aestimari fecerunt, fisco addixerunt omnia, quae sub Praesidis cura ac sigillo iam fere a medio anno obsignata putrescunt. Sed et modo iidem milites redierunt, ut quidquid inveniant auferant aut vili vendant, nisi solvatur ingens imposita mulcta. Neque contentus hac severitate Praeses, iussit comprehendi hos ut tertio in carcerem compingat nisi mandatis pareant; unde omnes consternati velut profugi et proditores fugiunt de loco in locum; tantaque eorum miseria est ut civitas illa plane sit deserta.

Clonmellae habita est consultatio de Edicto illo: conclusum, non promulgandum ab oppidanis. Cum autem Milerus [McGrath, Pseudoarchiepiscopus] negotium perfecturus ad forum procederet, ecce equitum turma irrupit, ut oppidanos, si resistant, compescat; tantus autem horror erat Edicti ut etiam pueri se domi continerent. Proxima post quadragesima habita sunt hic comitia de rebus Religionis, Praeside principe, ad quae convocati oppidanii primarii cum magistratu, et mirum in modum solliciti ut parerent edicto; sed renuerunt omnes, nemine excepto, adieceruntque passuros potius bonorum omnium ac vitae iacturam. Quare semel atque iterum cum Corcagiam vocati non venissent, tertio misit Honorarium suum lictorem, qui Regis nomine illuc eos pertraheret, ubi gravibus contumeliis affecti, proditores identidem vocati, mulctati et incarcerationi adhuc detinentur. Maxime enituit virtus Praepositi, et alterius qui fuit ob hanc causam privatus officio, necnon cuiusdam amicissimi Nostrorum, qui est praecipuus totius

loci. Horum bona, ut Casselensium, sub fisco sunt aestimata, et sic pene metu ceteri perterriti ut nullum in oppido sit commercium." Atque hactenus hi Socii.

Andreas [Morony] mihi narravit duo quae non putavi omittenda. Sub Festo S. Catharinae an. 1605, tendebat ex Anglia in meridiionalem Insulae partem navis ministris, ministrorumque uxoribus ac lib[er]is onusta, ut Momoniam inficeret quae, Deo pestem avertente, periit e regione Yocheliae; ieictos vero ad litus cum ministris intelligeret, noluit sepelire populus, nisi a Praeside male mulctatus et ad id coactus.

Dungarvani turbam rusticorum ad templum compulit Praeses, quos eorum Dominus recusavit sub se diutius permittere, nisi se reconciliassent Ecclesiae. Itaque Clonmellam veniunt decem aut undecim. Socii iniungunt longam peregrinationem, quam obierunt sotes, lineis vestiti cum crucibus in manibus, et occurrentibus narrantes se id facere in poenam delicti, quod, repugnante conscientia, adierunt Protestantium aedem. Atque hoc quidem exemplum multos confirmavit.

E confessoribus Dubliniensibus Iacobus Bedleus [Bellew ?] ordinis Senatorii, cum esset senex et valetudinarius, coepit in carcere aegrotare, aegre vero multis laboribus ac lacrymis obtinuit uxor ut domi moreretur. Occasione huius persecutionis a principio sunt sublatis tres; primus egregius adolescens Latine sciens quem Marescallus Comitatus Kildariae suspendit, quod patrum prodere nollit Christi sacerdotem; secundus fuit D. Bernardus Kearolanus, sacerdos, de quo alias scripsi. Tertius D. Ioannes Burck, vir apprime nobilis, quem Carigiae captum ac Limericum perduellionis instar misere tractum extremo supplicio affecit Praeses paulo ante Natalitia: quod, cum esset strenuus et zelo Dei plenus, e militum manibus suum excussit sacerdotem ac defendit, non sine vulneribus, ac morte unius ipsorum dum hostiliter eius castrum invaderent, ut extraherent sacerdotem. Verebar ne ieiunia et orationes, quibus hic erat valde deditus, eius cerebrum laesisset; sed hunc scrupulum mihi ademit vir gravis qui fuit Limerici cum causam diceret. Praeses obtulit illi vitam et alia multa si a Fide deficeret; sed omnia constantissime recusavit. Alia de eo narrantur quae nunc mitto scribere.

Domesticas res hoc anno magis curavimus quam ante; digitum Dei sensimus nunc dirigentem, nunc inextricabiles difficultates dissipantem, nunc laboribus nostris benedicentem. Patientiae materia non defuit; strages animarum e calamitates proximorum super omnia nos cruciarunt, nihil vero aequae solabatur ac confessorum constantia, quorum duo accita dicta referam, ut epistolam claudam. D. Nicolaus Stephanus, Dubliniensis mercator interrogatus a Cancellario, cur regio non pareret Edicto, respondit, "se parendo Edictis ad restem rem duxisse." Allusit ad Edicta quibus Elizabetha, recens, cuprum pro argento

intrusit hic, et plurimorum funditus evertit statum; et innuebat non esse cur illis fideret animam, quibus non potuit crumenam. Actum cum D. Patricio Browne, Dub[linensi] Sen[atore], viro qui propter hanc causam saepe carceres sanctificavit, ut impendentem vexationem pecunia redimeret. Respondit autem Proxenetæ digne, sc. "ne quidem pecuniam acciperem ut meam huius persecutionis partem amitterem." Et haec de rebus usque ad finem an. 1606.

I. BUS:

Hoc anno desideratus est P. Ricardus Field, seu De la Field,* qui ab an. 1599 ad an. 1604 insigni prudentiae et humanitatis laude Missionem rexit nihilque non egit quo salutem proveheret animarum, animosque Ibernīs, tum divitibus tum pauperibus, in Fide defendenda adderet. Natus est, ni fallor, in Comitatu Dublinensi, patre, Domino de Corduff; an. 1579 erat Duaci 'auditor theologiae et iuvenis magnae spei;' an. 1599 patribus FitzSimon et Archer adiutor et rector missus est ex Flandria mense Aprili, et de 1 Sep. ad P. Generalem scripsit de statu missionis, ad quem epistolas saepe misit, quarum tres, datas 1 Sep. 1599, 20 Iulii 1600, et 25 Feb. 1603, supra legere est. In ultimis literis dolet "quartum iam annum agi ex quo ullas a R^a V^a acceperimus literas; et dicit sibi esse in animo Romam ire ut P. Generalem de statu rerum certiore reddat, et addit, "quanto cum fructu hactenus laboravimus in hac vinea vel constans multorum nuper in fide examinerum exemplum ostendit." Die 29 Iunii 1603 erat cum Waterfordiensis dioeceseos Rectore, non sine magno periculo suo; post Pascha 1604, Limerici, vel certe in "Momonīa Occidentali," suam commissionem expirasse declaravit, praesente P. Holywodio, qui ei Superior suffectus est. An. 1603 praeter Patrem FitzSimon, qui in carcere erat, P. Ricardus Field solus in Ibernia erat sicut P. Thomas Field, Limericensis, solus e Societate extitit in Paraguaia; et Patres Kearney et Wale, in eum casu incidentes, Dublinii eadem laetitia erant perfusi, qua, invento eius cognomine, affecti Patres Lorenzana et Cataldinus ex Paraguaia, an. 1605, scripserunt—"In nostra domo, magno nostri eiusque gaudio, invenimus optimum Patrem Fildium, qui, licet infirmus, tres annos solus hic laboravit, totamque urbem (Assumptionem) aedificavit sua religiosa et columbina simplicitate."

Die 30 Iunii 1604 domus in qua hospitabatur P. Ricardus erat peste afflicta, quae lues circa Dublinium dominabatur; Ian. 29, 1605 aegrotus erat, sed melius valebat, die 28 Feb. tres menses in lecto iacuerat, et timebatur ne phthisi tentaretur; 16 Iunii "sub medici cura erat;" 21 Oct. P. Henricus Garnett scribit se a Fildio literas accepisse. Die 29 Iunii 1606 Holywoodus ait se iam de Ricardi obitu significasse, et postea addit: "ereptus est mihi Ricardus, cogorque nunc fere semper residere, ut externis ac domesticis praesto sim, qui in suis difficulta-

* Utroque modo suum nomen scripsit.

tibus e toto Regno consulunt." "Noster charissimus Ricardus bonae memoriae, quem anno elapso amisi et valde nunc desidero, erat vir cum primis obsequens, et ita iis, cum quibus versabatur, gratus, ut nescio an parentes eum copiosioribus fuissent prosecuti lacrymis. Et quid mirum cum amorem amor conciliet. Et certe vidi, et non sine admiratione, expirantem magis pro familia quam pro se sollicitum—quam charitatem Deus nobis infundat!" †

Erat omnium aptissimus qui ad clavum assideat, ‡ homo navus et prudens, cuius ad conciones, colloquia, consilia cum permisti Catholicis haeretici passim et schismatici convolarent, perniciosam illi famam conciliarunt, qua exploratores admoniti et irritati capto vincula iniecere cum incautius per Dublinum incederet. §

Catholicorum constantiam laudat, simulque Iurisiurandi Formulam damnat Paulus Quintus, in Brevi Pontificio ad Catholicos Angliae et Iberniae dato die 22 Sep. 1606. "Dilecti Filii, salutem et Apostolicam Benedictionem. Magno animi moerore Nos semper affecerunt tribulationes et calamitates, quas pro retinenda Catholica Fide iugiter sustinuistis. Sed cum intelligamus omnia hoc tempore magis exacerbari, afflictio nostra mirum in modum aucta est. Accipimus namque, compelli vos, gravissimis poenis propositis, templa haereticorum adire, coetus eorum frequentare, concionibus illorum interesse, profecto credimus procul dubio, eos qui tanta constantia atrocissimas persecutiones, infinitas prope modum miseras hactenus perpassi sunt, ut immaculate ambulant in lege Domini, nunquam commissuros esse, ut coinquantur communione desertorum Divinae Legis. Nihilominus zelo Pastoralis Officii nostri impulsus, et pro paterna sollicitudine, qua de salute animarum vestrarum assidue laboramus, cogimur monere vos atque obtestari, ut nullo pacto ad haereticorum templa accedatis aut eorum conciones audiat, vel cum ipsis in ritibus communicetis ne Dei iram incurratis. Non enim licet vobis haec facere sine detrimento divini cultus ac vestrae salutis; quemadmodum etiam non potestis absque evidentissima gravissimaque divini honoris iniuria obligare vos Iuramento, quod similiter maximo cum cordis nostri dolore audivimus propositum vobis fuisse praestandum, infrascripti tenoris videlicet." [Hic dantur verba Iuramenti.]

"Quae cum ita sint, Vobis ex verbis ipsis perspicuum esse debet, quod huiusmodi Iuramentum, salva Fide Catholica et salute animarum vestrarum, praestari non potest,* cum multa contineant, quae Fidei et salutis aperte adversantur.

† Vide hunc librum, supra, et Holywodii epistolas. ‡ P. FitzSimon. § Iouvancy.

* In England, "on the one hand, the oath was refused by the majority of those to whom it was tendered, on the other it was taken by many of considerable weight both among the clergy and the laity. Among the latter are to be numbered the Catholic peers, (they amounted to more than twenty), who with a single exception spontaneously took the oath on different occasions in the upper house of parliament."—Lingard's Hist. of England,

Propterea admonemus Vos, ut ab hoc atque similibus Iuramentis praestandis omnino caveatis; quod quidem eo acrius exigimus a Vobis, qui experti vestrae Fidei constantiam, quae, tanquam aurum in fornace, perpetuae tribulationis igne probata est, pro comperto habemus Vos alacri animo subituros esse quaecumque atrociora tormenta, ac mortem denique ipsam constanter appetituros potiusquam Dei Maiestatem ulla in re laedatis. Et fiducia nostra confirmatur ex his, quae non secus ac in Ecclesiae Primordiis resplendet novissimis his temporibus in Martyribus vestris. State ergo succincti lumbos vestros in veritate, et induite loricam iustitiae, sumentes scutum fidei; confortamini in Domino et in potentia virtutis Eius. . . Ipse autem, qui, coronaturus Vos, certamina vestra in coelo intuetur, bonum opus, quod in Vobis coepit, perficiet." . . . Vide totum Breve apud O'Daly in "Relatione Geraldinorum et Persecutionis Iberniae," p. 255; et apud de Burgo in Hibernia Dominicana, p. 613.

Hoc an. 1606 saltem tres sunt ingressi: in Lusitania Michael Barrick, Rosensis aet. 21; in Italia Gulielmus Malone, Dublinensis, aet. 20; et Ioannes Coppinger.

An. 1606, praecipuum nomen peperit Mildeburgi (urbe Flandriae) in milites in hibernis agentes labor impensus. Eo namque e Probationis Domo Tornacensi ivērunt duo Patres, quorum primus congressus fuit cum haereticis quadraginta, quos ad Fidem convertit, duobus obduratis exceptis. Milites edocti sunt, signo ad Anglicam Salutationem dato, Beatam Mariam Virginem genu flexo salutare; ab usu carnum ipsis in Quadragesima concessio sponte se abstinerunt. Iuramenta magna ex parte sublata, nemine cuiuscumque ordinis impositam poenam recusante, multis eam sponte exigentibus. Reconciliatis multorum gratiis, ortum est unum de principatu certamen, quod erat anceps et ad componendum difficile, et factiosi maiores etiam admovebant faces. Nihil Sacerdotum (qui plurimum semper apud Iberos valent) intercessione moveri; nihil religione Noctis, qua Christi Passio recalebatur, ab impio furore cohiberi: iamque alter duorum cum tota cohorte, expeditis armis, et tormentis ignivomis, hastisque adversis, alterum una cum sociis ex adverso maturantem praestolabatur ad necem. Hora undecima noctis advocati Patres eo prope nudi convolant, quorum tamen obsecrantium nihil commovit oratio. Iacens igitur alter† ad pedes, flensque Passionis memoriam proponit, et verbera et vulnera, quae Christiani ea nocte sponte acciperent, totius anni peccata vindicantes: adeo efferatos mitigavit animos, ut in terram abiecti duces inde ultro citroque in amplexus ruerent; et, quo firmior reconciliationis fides esset, in oculis suorum Eucharistiam, pignus pacis, lacry-

† Probabiliter hic erat Pater FitzSimon, qui ab an. 1605 ad an. 1608 erat in Missione Castrensi occupatus; et an. 1607 scripsit "I have noted in my accompanying sometimes the army." —Vide p. 22, et FitzSimon's "Words of Comfort to Catholics," a me edito.

mantes susceperunt postridie. Levata etiam gravis quorundam Ibernorum inopia, sumptis ab Episcopo Burgensi et quatuor membris Flandriae mutuo duobus florenorum millibus, quoad persolveretur militare stipendium, datis praeterea a Comite Fredrico quadringentis ad emendos sulphureos pulveres. Haec ex Lit. Annuis Tornacensibus; addunt vero Annuae Collegii Insulensis:—"Dum Iberni in hibernis agerent, utilis fuit illis et gratus noster adventus; Dei in iis excitatus est timor, sublatae libidines meretriciae, concubinae partim ad nuptias compulsae, partim e communi societate secedere. Quos haeresis excaveavit, omnes lucem videre, duobus e viginti trium numero exceptis."

Sequentes literae, hoc anno scriptae, sunt in archivio Collegii Salmanticensis; earum versionem Anglicam a Doctore McDonald concinnatam exhibeo, quoniam textum originale videre non licuit.

Letter of F. Eugene Bernard to Father Conway, S.J., 30 Sep. 1606.—"I have arrived, thanks to the Lord, safe and sound in Ireland, and have reached this city of Galway, after many dangers by sea and land. Here I found the flock of Christ worried by three infernal wolves, who reside in this town, and are considered the most famous of the heretical preachers of this kingdom. These ministers had unfortunately succeeded in inducing many to attend their meetings and services. I have commenced to exercise my ministry with all possible secrecy. I give sermons and lectures frequently; many come to be reconciled, and although I have been here but barely two months, I have disabused the people of their errors, and there is scarcely a person of any standing with whom I have not treated. I have made their reconciliation laborious, and painted in lively colours the enormity of their crimes, this has disposed them, not only to perform any penance that may be imposed on them but to sacrifice life and property before displaying the like weakness again. I have admitted all such, after proving them some time, to the sacrament of Penance. Their error has all arisen from the stupid ignorance of some priests who were never out of Ireland, of whom I think there are not [. Hic quaedam omittuntur] Some of these allowed themselves first to communicate with, and afterwards be deceived by, the heretics, who told them they could enjoy their benefices and say Mass. I have been on their tracks, and, thanks be to God, with such fruit that scarcely any one pays any attention to the heretics now, or speaks to them; and knowing that this comes from an alumnus of your college, your Paternity would scarcely believe the efforts they make to lay hands on me. And yet whilst I write this, there is only a wall between me and one of them; but I dare not venture out by day, and when I go out by night I am accompanied by a guard of Catholics, not in a body, but hanging about, lest the heretics should make any attempt on me."

John Wadding, a former student of Salamanca, writes to Father Conway from Waterford on the 18th of October, 1606 :—" I have tried to go and see if I could do any good in my own country, but I met with many obstacles, and so after travelling about a good deal, I have at last got to Waterford. I am the guest of the mayor, who is a very choice scholar, a person of great merit, and a great servant of God, just such a man as is wanting in these trying times, whom the heretics fear very much, for they know him to be a man of letters, and so they never venture to talk to him, which is a proof of their ignorance and darkness ; but they have worked with the President of Munster to have him appear before him in the city tribunal, which he dare not refuse. They also took prisoners with him several councillors, whom the President treated savagely, sending them to prison for refusing to present themselves in the church of the heretics. After a long time he determined to fine them heavily and deprive them of their offices, with which the prisoners were very content, for each and all were determined to suffer everything for Christ our Lord. In the course of this year there were five mayors deposed in this city in the same way as Mr. Paul Sherlock, which is my host's name. He is very fond of talking of things relating to religion, and his example encourages others to resist the enemies of our holy Faith. It is a great source of consolation to see the tenderness and devotion of these citizens, and the fervour, frequency, and reverence with which they approach the holy sacraments ; so that although there is a fair number of priests here, we have all plenty to do, though months pass without our meeting, so great is the precaution necessary, on account of the fury of the persecution raging around."

Letter of Dr. Kearney, Nov. 1606.—"The President of the province of Munster is one of those who employ most warmth and fury in this persecution. He began with supreme arrogance and cruelty, by abolishing the prerogatives and privileges of all the cities and towns of his jurisdiction, against all reason and justice. He has imposed on all magistrates, mayors, and their assistants, on all gentlemen of title, and even on their vassals of any weight or importance, the oath of the ecclesiastical supremacy of the King, with awful threats against those who should refuse. And for this purpose he collected a crowd of people of all classes, the agents of his wickedness, who so oppress the miserable and abandoned Catholics that they don't even dare to cultivate the land. The villages and country districts are harassed beyond description, and will become deserts, if what is going on at present lasts only six months more. The number of respectable people they take prisoners is extraordinary, and incredible the confiscation of property they have made, so that many illustrious houses and families are on the point of destruction. Groans and sighs are the language of the people, and yet it is consoling to see the great courage of these poor Catholics.

We attend to their wants in every way we can, and in this we have received great help from those who came this year from the College of Salamanca, who, with their virtue, zeal, and learning, labour with marked fruit, encouraging the weak, and exhorting the brave and valorous soldiers of Christ. They are divided among the places requiring their aid most. Through the grace of God, very few of our people have shown any weakness: in the city of Waterford, only one; in Cork, the mayor, and he said that what they asked him to do was against his reason and conscience, but he would obey the King; in Clonmel, one; in Limerick, two; and in Kinsale and Kilmallock, very few. The people of the other towns are so firm and determined, that they are prepared to die sooner than renounce the Faith."—David Karney, Archbishop of Cashel, in November, 1606.

Another correspondent says:—"The mayors of Dridat (Drogheda) and Dublin, with other gentlemen from the neighbourhood of Trim, are kept in prison—some of them because they would not denounce their neighbours for not going to church. They have, besides, taken prisoners many priests and alumni of the Spanish colleges—in the neighbourhood of Kilkenny, five; in Waterford, three; in the environs of Cork and Limerick, others; and many more in different places. They deposed Paul Sherlock, mayor of Waterford, for not taking the oath, and for absenting himself from church, and condemned him in £200; and they took his successor, named Leonard, with his officers and other gentlemen, prisoners to Cork. Many are condemned to pecuniary fines, amounting to more than their property is worth, and so they are languishing to death in prison. Some have fled to the mountains and solitudes, and many others of note are selling the little that remains to them, to go to die in some Catholic land. The insolence the Catholics endure cannot be described. Day and night, spies are set to ferret out friars and priests; and a religious has been known to carry the Blessed Sacrament to a dying Catholic with a mask on, for otherwise it were impossible. Besides all this, these diabolical agents have invented the plan of calling their exactions 'royal prerogatives,' which gives them the right of inflicting whatever injuries they wish. There have been some cases of weakness, but through the grace of God they are very few compared with the number of firm and consistent Catholics."

About the year 1606, at the request of the Protectors and Students of the Colleges of the Irish Nation in Lisbon and Salamanca, His Holiness benignly granted to the fishermen of Setnual and Casques, and other districts of Portugal, Galicia, and the provinces of Biscay, permission to fish on six Sundays or festivals every year, and to sell the fish thus taken for the benefit of the aforesaid Colleges, to aid them in their temporal support.—Vide "History of the Irish Colleges since the Reformation," by Dr. McDonald.

ANNUS DOMINI 1607 : SOCIETATIS 68.

Thomas Kyran natus 28 Nov. 1595 ingreditur novitiatum Tornacensem die 7 Sep. 1607; Michael Geraldinus, Dublinensis natus 29 Sep. 1588, ingreditur Tornaci 20 Sep. 1607; Thomas de Burgo, Limericensis natus an. 1588 "in die Iulii S. Ioan. Baptistae" [in Festo 24 Iun. vel in Octava 1 Iulii?]; Parentes habuit Thomam de Burgo et Ioannam Arthure; studuit ibi [Limerici], et partim Duaci, ubi Magister Artium admissus 19 Aug., ingressus Tornaci 6 Oct. 1607; eodem anno in Belgio ingressus est Ioannes Birmingham, Galviensis, et Iacobus Sall, Cassellensis.

Henricus Melan, alumnus collegii nostri Salmanticensis, qui postea martyr occubuit, scribit ex oppido Dundalk, die 31 Ian.—Never have there been such outrages on the part of the heretics as at present. The king lately granted our valorous Prince O'Neil permission to live in whatever religion he liked, notwithstanding which they dare, not only to molest his vassals in a thousand ways, but even to insult himself to his very face. An influential English heretic told him lately that his palace was a monastery of religious, friars, and priests; to whom the prince boldly made answer that so it should be till his death, let it please the other or not; that although he laid down his arms, he did not abandon his faith, which should be preserved in his country through the merits of the glorious St. Patrick, our apostle, from whose time to the present day there never was wanting a convent of religious in this district, even when all other parts of Ireland were sorely afflicted. At present he has in his town fourteen friars and many clergy; and through his valour and Christian spirit, this province is the freest from persecution, or rather the only one in the whole kingdom which is free; but if they catch any one outside its boundaries and jurisdiction, they take him prisoner. They were very near catching me once, for an heretical minister came to the town where I was, with power to seize me; but I was warned; and, taking four men with me, I was able to escape, through the mercy of God. To the confusion of heresy, the Lord has been pleased to discover an image of Our Lady in these parts, which works wonders in marvellous and real cures, which I have seen.

P. Holywood ad P. Generalem; a tergo inscribitur "Ex Hibernia 8 Martii 1607 P. Io. Bus. 1°. Refert et deflet calamitates Catholicorum. 2°. Petit subsidium et residentiam viciniorem (vide intus). 3°. Deflet mortem unius."—Epistola haec est:—Nosse forte desiderat D° V^a quid attulerit novus hic annus. De statu superioris anni haec D. Patricius Barnewallus [Sir P. Baruwall] ad Salsburiensem Comitem: "Liceat etiam mihi ex mea erga dominationem V.

honoratiss.^{am} observantia demisse audere pauca quaedam significare spectantia ad conditionem temporis huius. Hic in civitate nova agendi ratio coepta est; mittuntur mandata cum sigillo maximo [under the Great Seal], praecipientia sub obedientia Regi debita ut adeamus Ecclesias, de industria ad illaqueandos homines et trahendos ad cameram Castelli sive stellatam, ubi multi senatores et alii melioris notae cives fuerunt nuper mulctati: quod legum peritissimi quique affirmant contra ius factum,* quod (loquitur de Statutis sub Eliz.) praescribit certam poenam Catholicis recusantibus imponendam et omnem aliam prohibet. Hoc inventum adscribitur N. [Lord Chief Justice Ley], qui se toti Regno reddidit invisum. E tribunali in quo sedet, cum magno iustitiae scandalo, negat subditis exemplum suae accusationis," (agebatur causa viri Catholici). Et paulo post, "Executio huius sententiae putatur aequae inordinata; nam civium aedes ac fores effringuntur a regis ministris ad invenienda ipsorum bona: quo insueto procedendi [modo] valde vereri ne hoc ipso tempore iacta sint fundamenta futurae rebellionis: cui vel viginti abhinc annis coeptae ex causa quantumcumque nefaria recordatio huius violentiae colorem iusti belli praeberere poterit." Hactenus ille eques auratus e Carcere Dub[liniensi] ante Natalitia an. 1605; postea in Angliam vocatus illic adhuc detinetur.

Iam vero ut Dublinienses vexati fuerunt anno superiore et proximo, ita Drochedenses hoc a mense Februario, et alii nonnulli de quibus prius scripsi. Severiorem quoque solito se exhibuit Deputatus, significans sic velle D. suum [i.e., Regem]. Die 23 Ian. in Curia (in quod [sic] a mensibus aliquot conversum est vetus monasterium) lecta fuit epistola nomine Regis prohibens nequis in posterum de novo admittatur ad agendas aut solicitandas causas, sed neque ad officium amanuensis, qui Caesari supremam in causis ecclesiasticis iurisdictionem non contulerit. Sed et e Iudicum numero eiecerunt quem unum habebant Catholicum, D. Ioh[annem] Everardum, fratrem nostri Iacobi [Everard], virum ipsorum etiam iudicio integerrimum, et dignum meliore loco, qui cum magna laude socios deserebat quoties religionis causas tractabant. Ad haec iudicibus, qui ad ius dicendum provincias obeunt, praefixus est a Statu hoc anno Sessionum (ut loquuntur) primus dies is qui Insulae Apostolo est consecratus, ut sic apertum divis bellum denuncient.

Barbarossa vester [P. Wise] de sua civitate [Waterfordia] haec [scripsit] 14 Ianuarii: "Il nostro Pretore, Paulo Sherlogo, è stato deposto, et il dì che scriveva questa lettera venne un commandamento del Presidente per il novo Pretore et officiali. Il Presidente non serve modo ne misura ora con noi alteri, et con tante essattioni et mulctis omnes nos ad mendicitatem redegit." Barnabas

* "Hic vim legis habere non [censetur] nisi quod communi Ordinum consensu firmatum; itaque quod alibi forte esset in praedicamento est hic transcendens."—Nota Holywodii in margine.

[Kearney] autem et Nicolaus [Leynach] ex iisdem partibus sic Ian. 17 : “ *Dispersi sumus*, et veluti nocturni fures tenebras petimus ; noctu enim quod agendum est peragimus, [nec] loca ulla nobis tuta, propter multitudinem adversariorum qui nos quotidie insectantur.” A[n]dreas Morony] et W[alterus] bene valent et merces exponunt [i.e., ministeria bene exercent] ; si D. V. velit lucrum copiosum, curare debet ut natura iuvet gratiam, et habeam residentiam ad ursam † [in septentrione seu Ultonia?] ex cognotis [qu. cognatis?] et notis ; nam in remotis locis non possum bene per externos dirigere hos, hoc praesertim tempore.†

Valde nunc desidero [Ricardum Field] *quem* anno elapso amisi, virum cum primis obsequentem, et ita iis cum quibus versabatur gratus, ut nescio an parentes copiosioribus fuissent prosecuti lacrymis ; et quid mirum cum amor amorem conciliet? Certe vidi, et non sine admiratione, expirantem magis pro familia quam pro se sollicitum ; quam charitatem Deus nobis infundat, et D^{nem} V^{am} quam diutissime servet. Haec ideo scribimus ut suis et aliorum suffragiis misericordiam nobis coelitus impetret. Ex loco solito, Martii 8, 1607.

Io. Bus.

P. Holywood ad P. Duras Martii 8.—Ad eas quas misit per viam Dⁿⁱ Marguestaldi scripti quae videbantur, et meae redditae fuerunt D. Marguestaldo. Quare ad exemplum quod misit D. Praefectus [Missionis, seu P. Archer] hoc solum rescribendum, me ad vicinos viam nunc non habere, sed et ante super ea re eos consuluisse, neque explorati quicquam accepisse. De rebus nostris multa habetis in literis D. Claudii [Aquavivae] ; solum curate ut non militet contra charitatem quod pro charitate est factum. Nesciat qui nocere possit ; non dubito quin sint in Urbe qui cautissimum circumvenire queant, sin minus per se, certe per eos quos non habetis suspectos. Habemus hic duos alumnos in Urbe educatos, quos vellem ubi nocere non possent. Si impetrare possit quae variis literis intellexit nobis deesse, erit salutare. Quae cum his destino ad Praefectum, illum intelligo, qui est in Hispaniis, Bertrandi natu maximum‡ [Iacobum Archer]. Non sum modo Domi ; exterrito hospite ante mensem noctu aufugi neque redire audeo. Socii omnes bene valent et D. V^{am} salutant. Quod superest, suis orationibus etc. me commendo. 8 Martii 1607.

Io. Bus :

P. Holywood ad P. Generalem Ap. 4, 1607.

“ A Mouns^r Mouns^r Claude Aquaviva, Marchⁱ. A Rouen en Ffrance.” Res

† In margine scriptum est, (P. Generalis manu, ni fallor)—“ Permittitur iudicio ipsius, re communicata cum externis et nostris, ubi commodissima sedes ; subsidia autem operariorum iam destinata sunt.”

‡ P. Archer an. 1581 ingressus est Societatem ; Pater Gerott an. 1580, et P. Field an. 1574. P. Gerott erat in Germania, Fieldius vero in Paraguaia.

nostrae eodem loco nunc sunt ac cum datae fuerunt ultimae, quas cum his accipiet, ut reor. Deputatus Droghedae transegit Quadragesinam; scopus fuit ad Calviniana sacra cogere; alios in exilium quasi, ad remota Regni loco ablegavit, alios in ergastula trusit, alios vi ad pollutam aedem pertraxit. Nonnulla petii per literas a D^{onc} V^a et D. D[uraso], ad quae expecto responsum. Unum erat, ut liceret nobis dispensare cum iis, qui contraxerunt cum impedimento 2 gradus affinitatis, et qui volunt contrahere quando subest hoc impedimentum ex fornicôe, praesertim quando peccatum est occultum, et incommodum esset non contrahere. Videtur etiam opportunum, ut concedatur facultas dispensandi in cognitione spirituali, quoniam multitudo patrinorum non est hic sublata: et populus est rudis ac parum in rebus religionis instructus, exceptis nobilibus et aliis melioris notae, qui alere possunt operarios; et subesse possunt aliae causae iustae. Facultas concessa a Paulo [Papa] absolvendi a casibus Bullae Coenae, quae permittitur communicari cum externis, nisi comprehendat quae erant coniuncta prioribus, est minus sufficiens; nam requiritur ut possint omnia Sacramenta administrare: celebrare cum opus est bis in die, et reliqua, quae in prima facultate, quam accepimus ipsi, continebantur. Si nobis constaret § revocationem communicationis cum externis, factam a Caietano, subsecutam institutionem nostrae missionis, multis nos exoneraret molestiis. In vicina Insula quilibet habet generalem et antiquam facultatem [qua], ut audio, potest in quolibet loco quantum parochus in sua propria parochia—tale non est hic. Nonnulla invenio in Indice nostrarum Facultatum, quae desunt in textu || et scio a Clemente concessa, quale est potestas consecrandi altaria portatilia, cum subest necessitas, ut modo est in his partibus propter absentiam Episcoporum, quae facit ut a quibusdam celebretur in altari portatili enormiter, imo in 100 partes fracto, quod quidem fieri non crederem nisi istis oculis vidissem. Liber omnium ergo usus nobis certe concedendus videtur. E museo nostro Ap. 4, 1607.

IO. BUS:

Socii omnes bene valent et D. V. salutant: accepi literas ab ipsis cum has clauderem—Droghedenses valde affliguntur, neque sunt quieti in Momonia.—I. B.

Die 28 Apr. 1607 Lucas Bennet, olim alumnus Salmanticensis, scribit ad P. Ricardum Conway, s.i., ex Dunmore in Lagenia.—“The multitude of persecuting heretics who roam about these parts of Leinster, and their fierce cruelty to our brave Catholics, have been the cause why no passenger would venture to take my letters to your Paternity, though I had written two or three at different times.

“Among others whom they seized for refusing to acknowledge the king's

§ A tergo scribitur, ut reor, manu P. Generalis, “Hoc cum P. Personio.”

|| Nota P. Generalis: “cum P. Assistente et Secretario.”

supremacy, and go to church, were Luke O'Shea, your brother, and James White, your cousin, and my uncle. After great expense and loss of time, they were allowed out on bail, to appear for sentence when called on.

"By means of three or four priests from your College (David Doul, James Walshe, and Richard Henry), this district is preserved in the purity of the Catholic religion, though they cannot venture out by day, and with great risk even by night, on account of the spies the heretics have set to watch them. I know but one individual in these parts who has shown any weakness, and on account of it the Catholics cannot bear to see him, nor have any dealings with him, regarding him as excommunicated; so that I think the sting of his conscience, and seeing himself so despised by his own, will shorten his days—I hope for his own good—by bringing him to a sense of his error. It is strange to see how they enter the houses of God's servants here, and sack them before their eyes, and then auction their effects because they won't conform—a term they have invented to justify their barbarities. When they meet with any one they suspect to be a Catholic, they say to him: 'Do you go to church?' If he says yes, they put him down as one of themselves, and publish him as such, with great danger of scandal. If he says no, they charge him with it, and throw him into prison. Other times they ask if he knows the Scriptures command obedience to the king; others, whether he looks on the king as head of the church. Again they say, 'What do you lose by conforming with us? Do you not see so and so, how well he is doing, because he came over to us; and how poor and miserable so and so is, because he is obstinate?' And they employ many similar expressions, which they invent daily, and which make us think twice before we answer them. Our Catholics are now accustomed to remain silent, or to change the conversation till they make up their mind about what they are to say, to the security of their consciences and the confusion of those who put such questions to them." [This letter concerns New Ross and neighbourhood.]

Litterae ex Ibernia 1° Maii 1607, ad P. H.[enicum FitzSimon]:—Cum videatur querimoniis nostris V^{am} R^{am} hactenus fidem non adhibuisse indeque eas vel neglexisse, vel iis quorum interest non exposuisse, nolui has praesentes sine publica fide consignare, ne forte idem de iis contingeret. Noverit ergo R^a V^a, post publicam inter Regem nostrum et Regem Hispaniae pacem, Neroniana apud nos restituta esse tempora. Primum enim edictum prodiit 20 Septembris 1605, ut intra decem dies ex toto Regno proriperent se, sub poena capitis, Iesuitae, Sacerdotes, Seminaristae. Si eos deinde aliqui in domum exciperent, aut alerent, aut alloquerentur, aut non proderent, in propriis suspenderentur portis. Duo florenorum millia proposita illi qui Iesuitam, mille qui alium sacerdotem produceret, aut domos, quas frequentarent, indicaret; famuli sacerdotum

intercepti tamdiu flagris crudeliter sunt caesi, donec quaecumque possent manifestassent. Equitum turmae, indagandis grassatoribus et Presbyteris emissae, ut, ex Martiali quam vocant lege, quos deprehenderent e vestigio indicta causa de arbore suspenderent. Illi autem circumfusi, vias, agros, domos obsidere, viatores quos placuit tollere, sese inter se crudelitate superare coeperunt. Difficile dictu est, quot hac ratione enecti. Cum nihil tale per leges Regni fieri oporteret, Proceres supplicarunt ut non ita ex libidine privata, sed ex iure publico, subditi tractarentur. Sed care illis hoc stetit; plures enim repente incarcerati; aliqui domum donec requirantur remissi; omnes acriter reprehensi, quod ulla iura aut leges, Regiae Prerogativae (quam esse irrefragabilem decuisset) opponere sunt ausi. Hanc autem praerogativam esse Regis decretoriam, et ab omnibus Comitibus independentem sententiam, quae deinceps pro lege, proque ratione habeatur necesse est.

Omnibus in Regni Provinciis, Civitatibus et locis, quotquot erant helluones, decoctores, aere oppressi, hoc tempore Catholicorum bona sibi praedam proposuerunt. Hanc autem ad scelera licentiam, variis fraudibus, corruptionibusque, aucupantur, ut scilicet evadant Regii Quaestores. Id vero muneris adepti, gestientes prodeunt, et Regis nomen ambitiose reboantes viam vi quocumque lubet sibi efficiunt. Nihil fores, claustra, muri praepediunt: nihil foeminarum gemitus infantumve eiulatus flectunt. Recluduntur omnia, et quod pretiosum, seponitur, quod vero vile, in plateam aut ignem eicitur; scyphi mensales exportantur pro calicibus, gemmae omnes pro "Agnis Dei" diripiuntur; quidquid profanum est, in rem suam faciunt sacrum, et quidquid sacrum, auferunt, et efficiunt profanum.

Mulctae apud nos arbitrariae sunt pro commoditate cuiusque quaestoris; si is, qui mulctatur, non esse se solvendo parem asserat: itur ad domum ipsius, quaecumque sunt in suppellectili, in pecoribus, imo in scriptis, aestimantur vilissimi, ut fisco satis superque fiat. Hinc divites repente depauperantur, nec tamen audent obmurmurare; plebei vero ad decem quidem asses, quoties absunt a templis, condemnantur; sed dum isti, contra doctrinam et consuetudinem suam, festa multiplicant, nihil in fortunis pauperum non emungunt. Captivi iam tenentur Episcopus unus, Vicarius generalis unus, Religiosi aliquot, plurimi sacerdotes, ingens numerus ex omni ordine laicorum. In una tantum civitate, senatores successive quinque, (quia noluerunt nefarium nuncupare iuramentum, in adeundo Praetoratu), alterius item in ipso postremo Festo Paschatis, (quia Catholice communicarunt) facile triginta in ergastulum sunt contrusi, pecuniaria insuper gravi irrogata solutione. Ad horum clamores, ut etiam ad reliquorum Catholicorum obstestationes, nulla est exauditiō imo potius cachinnus et exsibilatio.

Sed et Ill^{mus} Comes Tironensis, Mardocheus Catholicus, varie prius oppressus, nunc autem a Prorege citatus Dublinium heri advenit; mali aliquid praesagire

non iuvat; haereticorum vero erga ipsum malitia et inveterata fraus saltem ut ipsi timeamus imperat.

Cum partim aufergerint mercenarii, partim delitescant operarii reliqui, etiam vestri (quos fatemur enixius quaeri) Patres: quid mirum si Drogheda, frequens emporium, Fideique hactenus tenacissimum, ad templa haereticorum pene totum, (vix enim duodecim constiterunt) hac ultima quadragesima concesserit? Sed cum de iis, qui apud vos in Belgio studuerunt, praecipuam spem concepissemus, ecce nunc et ipsi (ut inquiunt, egestate compulsi) domum remeant, et (horrescit animus dicere) non longe absunt aliquot a ruina. Ergo caritatem R^{ae} V^{ae} anti- quam obtestamur, ut haec curet patefieri Patri, et Pastori orbis terrarum, de quo ante annum tantam nobis spem peculiaris in gentem nostram affectus tu ipse peperisti; ut, si aliud nolit, saltem suis, et aliorum Principum Christianorum literis persecutionis huius atrocitatem mitigare nitatur; utque non gravetur tali ratione manifestare, se nostrae calamitatis habere sensum, ne sicut distantia, ita etiam eius sollicitudine videamur avulsi. Maxime vero pro virginibus castitatis voto obstrictis supplicamus ut vestra communi cura suffragium aliquod in illis partibus habeant, ne fragilis sexus, adminiculis pietatis destitutus, naufragium extimescendum patiatur. Quamvis paucorum tantum, qui hoc praesenti tempore una fuimus, suffragia subscribantur, omnium tamen in ista et in plura, et maiora, quae nec dici, nec credi valeant, consensum impressus liber adiunctus manifestabit. Dublinia, p^o Maii 1607.

Subscripserunt.

{ Episcopus Unus.
 { Vicarius Generalis Unus.
 { Eques Auratus Unus.
 { Sacerdotes Sex.

Haec epistola etiam cusa est, sed mendose, in "Historia Catholica Iberniae," ed. an. 1850.

P. Holywood ad P. Generalem 19 Iunii 1607. A Paschate ad D. V^{am} non scripsi, *coactus ad partes remotiores* me conferre, ut declinarem praesentiam adversariorum molestiorem solito. In hoc secessu dedimus operam iuvandae cuidam dioecesi admodum amplae [Midensi], invitati ab ipso Rectore, qui nostra usus opera provinciam optime distribuit, et accommodatis temporis ordinationibus temperavit. Andreas [Morony] et Walterus [Wale] valde satisfecerunt iis ad quos fuerunt missi, et fructum retulerunt non poenitendum; nunc cum ceteris versantur non procul a suis residentiis. In *Momonía* profecturus dicitur infra dies 15 Deputatus, occasione mortis Henrici Brunckard, Praesidis illius Provinciae, in qua, ut audio, adhuc detinentur qui fuerunt carceribus mancipati causa religionis. Cum Dubliniensibus in praesenti agi non audio nisi secundum formam statuti, de quo alias saepe. Droghedae versantur milites, onere eos alendi in

poenam imposito illis qui se tempori non accommodant. Isti noctu effringunt fores praetextu quaerendi sacerdotes, et rapiunt quicquid occurrit, sive sacrum illud sit sive profanum; sicque sunt religiosi, ut, quibus diebus regiae constitutiones ipsis praecipiant abstinentiam, hospites cogant carnes apponere elixas et assas. Furiis istis in vexandis Catholicis praeest Tannerus quidam, Anglo-Calvinista, quem Deputatus tempore Quadragesimae reliquit oppido corrumperendo indoctis concionibus et aliis artibus—sub isto fiunt quae sub Georgio Alexandriae.

Auctores huius persecutionis prae se ferebant initio, acturos se tantum cum oppidanis ac civibus; cernimus tamen hodie in Turri Dubliniensi viros honestos, qui urbes non colunt nec oppida. E Droghedensibus multi fuerunt in carceribus hactenus: quorum aliqui sunt modo dimissi hac lege, ut non conversentur cum Seminaristis aut Iesuitis; unde fit credibile hos prae ceteris promovere causam Catholicam, et quibus ea cordi est, optime facturos si seminarii alumnos curent augendos et Socios, quod non fecit qui tenue illud Mussipontanum Seminarium dissolvit. Expediret, ut arbitror, nostris facultatibus adiungi potestatem dispensandi in irregularitate ex bigamia ad ministrandum in susceptis, item in impedimento criminis ad contrahendum—nam inveni bonos sacerdotes vel ex inconsideratione propria vel ex temeritate aliena ordinatos cum essent bigami [i.e., plures successive uxores duxerant, et erant irregulares]; et [viros] qui in schismate, vivente priore coniuge adultera, [more haereticorum] contraxerunt cum secunda, cum qua [priore iam mortua] propter prolem etc. bene iniretur legitimum matrimonium; accedit in remotis partibus eam esse licentiam ut optabile saepe sit inducere hominem ad contrahendum cum illa, inter quam et ipsum exstat impedimentum criminis. Ex Media 19 Iunii 1607. D^{nis} V^{rae} servus in X^o minimus.

I. Bus.

P. Archer "Patri Duras Societatis Iesu Assistenti per Germaniam," Aug. 4, 1607.—Ad binas R. V^{rae} prius respondere non potui. In p[rim]is, ad id, quod de Patre Vito [White] scribit, dico, me ex V. R^{ae} literis nihil accepisse nec collegisse, sed ex ipsis ad alios eiusdem plane tenoris. Exemplar "Officii et Regularum Praefecti Missionis" ad V. R^{am} transmissum, non aliunde accepi quam ex ipso autographo nostri Ad^m R^{di} Patris [Aquavivae] nomine firmato, quod penes me hic modo non habeo. Sed si V. R^a ipsum autographum ad se mitti voluerit, scribat et statim proximo cursore transmittam. De viatico nostri Fratris Daton scripsi aliquoties ad V. R^{am} me illud in promptu habuisse, tantummodo expectasse quid V. R^a de illo statuerit, vel cui dari vellet. De reliquorum viaticis non video quid statuendum, praesertim si officium Praefecti coarctetur; nec enim videtur aequum, si omnium Praefectus non sit, ut omnibus prospiciat, sed potius ut Lusitani et Belgae suorum habeant curam. Expensarum ego Salmantinorum lubenter

curam suscipiam ; sed videat R^a V. et mature perpendat, si huiusmodi divisio sit in rem Seminariorum necne. Sane invidus daemon, prospiciens nostrates gregatim ad studia confluere, conatur omnibus modis tantum bonum impedire, seminando zizaniam in agro nostro, et alios instigando ad divisionem factiosam faciendam, ut factum est superioribus annis, cum oporteret viriliter resistere, et unionem et debitam subordinationem servare, et facultates ampliores praebere ad opem tam multis ferendam : praesertim cum hic et in Galliis ostium magnum nobis apertum sit, quod si non fiet, nihil heroicum et egregium faciemus sed potius Seminariorum res [pessum] ibunt. Officium Praefecti Lusitanis nihil praeiudicat, cum omnia secundum illorum voluntatem et directionem fiant. Utinam Patres nostri aequius oculis nos aspicerent, et nobis tantum negotii non facerent, nec communem Praefectum impedirent. De mutatione Patris Convei non est quod cogitet V. R^a, ut modo res sunt, quandoquidem ipse solus res Seminarii domi agit, ego in Aula versor. Literas V. R^{ae} ad Patrem Holivodum curabo mitti quam primum. De missione Nostrorum in Iberniam nihil scribit. P. Everardus et Pater Cornelius [Carrig] proficisci peroptant, et a nostro Adm. R^{do} Patre [Generali] patentes expetunt. V. R^a ad illos vel ad me scribat quid sint facturi ; et, si ad me patentes quas petii mitteret, facilius multo omnium nostratum, qui ibi degunt, et aliorum etiam viaticis providerem. V. R^a communi bono prospiciat et machinam istam collabi non permittat. Dominus Iesus incolumem nobis servet R^{am} V. in multos annos. His me SS. Sacrificiis V. R^{ae} plurimum commendo, Omnes nostros fratres ex me, si placet, salutabis. Matrity 4 Aug. 1607.

IACOBUS ARCHERUS.

P. Barnabas Kearney P, Georgio Duras "Assistenti pro Septentrionalibus," Aug. 20, 1607.—Spero V. R^{am} nostras frequenter accipere quia frequentius scribimus idque per diversas vias, ut, si una non successerit, alia atque alia saltem succedat. Non sit V. R^{ae} molestum, quod idem pene in singulis inculcemus, nam idem hic nos exagitat malum quotidie, et quotidie intenditur, cui remedium vestris orationibus et Sacrificiis adhibeatis efflagamus, ut vel Deus cito tantam cladem a sua hic Ecclesia avertat, vel augeat, uti vere augeat, in animis nostris fortitudinem et robur, quo Patria nimis afflicta et prostrata tandem suis superior adversariis respiret. Existimabamus nobis obortas tranquillitates, mortuo persecutionis praecipuo ductore apud nos, nimirum Praeside Momoniae quo crudeliorem Iberniam vidit neminem ; sed interregnum non diu duravit. Suffectus enim in eius locum unus atque alter, qui persecutionis procellas intendunt mirum in modum, adeoque vexant Catholicos non solum bonorum confiscatione et vinculis, sed etiam militibus, qui "Recusantes," ut ipsi vocant, premunt, coarctant, iniuriis onerant et ad tantam redigunt pauperiem, ut modo plurimi, relictis domiciliis,

obscuri in alienis provinciis degere cogantur, alii vertere solum dubiam sequentes fortunae aleam, alii arctis mandati custodiis, ita ut in una civitate 80 fere includantur, praeter sacerdotes aliquot, alii proclamati rebelles quia comparere recusant. Ceterum eiusmodi patriae facies quae olim in primitiva Ecclesia, praeterquam [quod] nondum fuerit sanguinis effusio tanta, quamvis etiam et sanguinem fundere incipiant, nam, uti alias scripsi, extremo affecerunt supplicio virum praenobilem Ioannem Bourcg, qui violentiae eorum restitit dum quemdam persequerentur sacerdotem, ut latius ex Annuis [Literis] narratur.

Catholicis hic nulla administratur iustitia, neque audent sibi iniuriosos vel regio administratui deferre, cum sciant certo se causa casuros si adversarii tantum obiciant, illos templum malignantium nolle adire. Expeditae sunt non ita pridem ab his novis Officialibus turmae equitum, qui duas civitates maxime opprimant, Casseliam scilicet et Clonmelliam, quoniam harum Magistratus et cives praecipui, qui Corcagiae vincti detinentur, noluerunt se, et merito, obstringere ut ad certum terminum neque cum Iesuitis, neque cum Seminariorum alumnis agerent; idque in odium Sedis Apostolicae, a qua suam derivant auctoritatem, ab eis exactum. Hinc nullus illis favor; sed, non sine magnis impensis, a Festo D. Michaelis an. 1606 constricti tenentur—quae res tamen illis maximo est solatio, se nimirum ob solam Sedis Apostolicae auctoritatem a se assertam, non argumentorum pondere, sed Matris suae sanctissimae Ecclesiae auctoritate subnixos, et Maiorum suorum inviolanda traditione permanente, ab ingressu D. Patricii Iberniae Apostoli usque in hodiernum diem accepta, a qua recedere nefas, haec omnia perferre. Qua fide animati in uno carcere 80 fere, coniunctis animis omnino apud se decreverunt vel ad latum unguem ab hac sua resolutione, diabolus machinetur quantum velit, non recessuros. Deus Op. Max., qui illis hoc robur indidit, confirmet solidetque!

Quoad nos ob quos praecipue excitata tempestas, cui causam non praebemus, nisi causa sit eorum malitiae occurrere, technas detegere, viam commonstrare ad salutem, errores sectariorum patefacere, debiles confirmare, quantum in nobis est iacentes erigere et erectos ad destinatum sibi bravium magis ac magis incitare; omnes denique, pro virili, in Fide Catholica, Apostolica et Romana confirmare—et valemus, Deo laus! Cum itaque malitia eorum tanti mali sit causa, vel potius tanti nobis Catholicis boni, furori eorum, quantum fieri potest, subtrahimus nos ad tempus, validiore impetu, collectis viribus spiritus [quod] corporis? et animi in hostes impressionem facturi, quod et quotidiana nos facere docet experientia. Hinc illi undique nobis insidias struunt, subornantque falsos fratres a quorum hactenus astutia Deus nos conservavit.

Fere oblitus fueram genus mortis nostri Praesidis [Brounker]. Huiusmodi itaque fuit; cum ad Comitium Waterfordiae celebranda venisset, multaque in

Iesuitarum ac Sacerdotum vitas ementitus [esset], inter cetera iactitavit sese nunquam alias melius habuisse quam ab eo tempore quo persequi incepit Papis-tas eorumque superstitiosos sacerdotes; adiecit multas blasphemias, ut assolebat, in sacratissimum Ecclesiae Caput eiusque administros, Iesuitas et Seminariorum Alumnos. Quo tempore adfuit illi Sacerdos, quem ante aliquot dies interceperat, ad quem conversus rogavit ut sibi maledicere vellet; ille renuit, suique officii [esse dixit] sibi maledicentibus potius benedicere uti Christus praecepit. Praeses in extremam actus rabiem, iuramenta iuramentis accumulatur, sacerdotem multis onerans conviciis iubet, ne extrema velit pati, sibi maledicere; sed ea usus modestia sacerdos, negativitudo esse suae religioni consentaneum, ut adstantes, excepto tyranno illo, aedificaret; sed Deus blasphemum impudentis belluae os non inultum habuit, nam eadem ipsa nocte tam acer et atrox eum invasit morbus, quo brevi, insanus, collo inflato, lingua in longum se distendere exerta, oculis circumactis emortuis, desperati hominis signa praebens ad Dei subsellia animam reddidit. Cuius mors tanta affecit laetitia universam nostram Insulam, ut certam pacem ac tranquillitatem sibi videretur consecuta; sed contrarium plane experimur, nam nunquam hactenus maiorem perturbationem vidimus, et ad arctiora loca nunquam fuimus compacti, adeo ut aliquando cogamur etiam nos sternere iuxta aditus cryptarum locorumque abditorum, et, velut cuniculi, ad primum adventantium sonitum ad foramina advolemus. Iucundi tamen sumus et animosi, expectantes oportunitatem egrediendi, ut aerem [inhiemus vel praedam capiamus];* et quamvis latrare iam non licet, licet tamen literarum retia expandere, quibus et praedam captam detinemus, et ut capiatur allicimus. Non ita pridem ad stationes nostras redivimus, dispersi enim eramus bini ac bini in aliis a nostris provinciis in quibus laboratum magno cum animarum fructu. Hic nihil attingam, nam omnia referenda ad Annuas [Literas]. Amamur hic, Deo laus, omnesque suavem suae conversationis ac doctrinae odorem spargunt, tantum naribus male imbutis pruritum et sternutationem excitat. Circumeunt "Commissarii Regii" quotannis omnes Iberniae provincias bis, praecipua eorum materies de religione; sed clament quantum volunt, vexent, onerent Catholicos exactionibus, multis, uti faciunt, et catenis, nihil efficient, Deo dante, neque hactenus multum, fundati enim sumus super firmam petram. Duae turmae equitum circumeunt hic iuxta rostras partes, ut Iesuitas, Episcopum Romanum D. Davidem [Kearney, fratrem eius qui scribit] et Seminaristas comprehendant. Intercepti sunt 20 sacerdotes hoc persecutionis tempore; omnes perseverant excepto uno, de quo subdubitamus, quem tamen inaudivi Marcellum imitatum; faxit Deus, nam aequae varii varia de eo spargunt. Salutat D. David [Archiepiscopus Cassell.] R^{dum} Patrem [Generalem], necnon V. R^{am}, rogatque summopere ut cura afflictæ Patriæ, ut

* Kearney scriptura est difficilis lectu.

hactenus fecistis, suscipiatis, nobisque, ubi visum fuerit et tempora permiserint, operarios submittatis. Deus aperiat ianuas illis quam citissime precamur, nam hic et in aliis circumiacentibus Insulis nova India, id est, ampla seges animarum reperietur. Deus Opt. Max. V. R^{tiam} salvam et incolumem diu servet. 20 Aug. 1607.

BARNABAS KEARNEY.

[P.S.]—Scribo per aliam viam in particulari statum Waterfordiensium et aliorum R^{mo} Armachano [P. Lombardo] et Sociis. Ne forte excidant, sciat Waterfordientes constantes in Fidei Catholicae professione, neminemque templa haereticorum adire, excepto illo quem novit, qui senex hīc cum oluit, Ricardo Eulardo [Aylward], cum fratre et quodam pelliario, qui duo electi a Praeside in vicecomites Maioris, cum nemo in tota civitate reperiretur, qui templum peteret. Cognatus Rev^m et frater D. Thomae Whitei privatus est summo magistratu quem hoc anno ad aliquot dies gessit Clonmelliae, quia templum noluit adire cum Praeside, sicut et D. Ioannes Bray et D. Edmundus Wale, qui tres cum novem aliis Clonmelliensibus et Casselensibus Corcagiae in vinculis non sine magnis impensis detinentur. Domum quinque Casselenses coacti deserere e praecipuis, eorumque bona magna ex parte confiscata, et frater noster Paulus [Kearney] coactus est solum vertere, qui undiquaque quaeritur cum multis aliis. Magna est tempestas. Valet.

Pater Wise ad P. Duras scribit die 22 Aug. epistolam cuius brevium sic tergo inscribitur:—"1. Mortuo misere Praesidente, mitius agetur cum Catholicis. 2. Sacrobosco in Curia Dubliniensi egregie laborat. 3. Walterus et Moronus obiere utiles missiones. 4. Ditiores in carcerem coniecti ob Fidem, constantes hactenus. 5. Scripsit Rex ad Proregem ut mitius ageretur cum Catholicis. 6. Doctor Iac. Vitus, Vicarius, de nostris benemeritus. 7. Thomas Giraldinus Franciscanus, malevolus et maledicus." Deinde manu (ut reor) Patris Aquavivae—"ad eum scribemus."

Epistola vero haec est:—Li Catolici d' Ibernia sperano più tollerazione di quel che sin hora è stato, per la morte del Presidente, il più grande persecutor in cose de religione, che mai hanno provato. Le particolarità occorse nella morte di quest' huomo Waltero suo le ha scritto a lei, eccetto questo solo, che havendo egli pigliato un offitio della Madonna et una corona, le buttò nel foco, et, cio fatto, subito si sentì amalar, ne mai poi guarì. Il nostro nochiere, Sacrobosco, fù fieramente perseguitato, ma scampò, et è si avezzo a queste borasche per esser egli d'ordinario in mezzo della corte in Dublino, o di là intorno, che non ne fa gran caso. Gli principali del Vice-Rè o della Nobiltà del Regno sono confirmati nella Fede per mezzo suo. Di ordinario Lenano sta seco, o vicino a lui, lavorando al poter nell' istessa maniera con molto frutto. Waltero [Wale],

et Morono il Portuguese, [i.e., educatus in Lusitania], hanno fatto una missione non molto lontano della Corte con gran frutto et approbatione de luoghi dove sono stati: le cose occorse in quella missione l'haverà nella Lettera Annua. Barnaba [Kearney], Leini, et io facciamo manch' escursioni, per esser i luoghi, dove dimoriamo, più soggetti alla cavalaria del Presidente, che non attende ad altro che a perseguitarci. Pur ciascuno, secundo il suo talento, lavora a maggior gloria di Dio. Li più ricchi de principali luoghi del Regno sono stati imprigionati per la Religione, et per gratia di Dio si sono portati costantemente sin hora. Se dice che il Rè ha scritto al Vicerè che non procedesse sì rigorosamente con noi: pur per conto del gran guadagno de offitiali Inglesi, che hanno comprati li loro offitii non si rilenta niente del primiero corso, perche li principali persuadono al Rè quel che voglino. Idio, nelle cui mani sono i cuori de Rei, converta il nostro! Alli 22 di Agosto secondo il compito antiquo 1607.

M[AURIZIO] W[ISE].

Le mie raccomandationi a Spitelli.

Il Signor Dottor Giacomo Vito, Vicario della nostra Città [Waterfordia], si porta molto bene et fa gran frutto, et è special amico de Nostri; però lei, quando accorse bisogno, l' agiuti, che certamente è meritevole. E arrivato quà questo anno un Frate di S^{to} Francesco, molto torbulo, mette quei della Compagnia in disgratia de secolari, quanto puol, dicendo che noi aggabbiamo li nostri penitenti, succhiando tutti i beni loro, et inducendo loro nel far i lor testamenti che lasciano ogni cosa a noi. Finge un caso acascato in Roma di un che noi haviamo aggabbato. In oltre, dice che egli ha provato in presenza del Rè di Spagna et del suo Consiglio, che noi siamo falsificatori de lettere al Rè, et mille altri impertinentie, Questo Frate si chiama Tomaso Giralдино, et è stato quell' istesso, che in in Spagna si sforzò di metter sotto sopra il nostro Seminario, opponendosi con scandalo contra di Thomaso Vito et Iacomo Arcero, ambi doi nostri compagni. Fu anche quello che fece quel empio et torbulo memoriale contra de Nostri tre anni fa. Provega lei.

[MAURIZIO WISE.]

Die 2 Sep. 1607, Archiepiscopus Cassellensis scribit "Admodum Reverendo in Christo Patri, Patri Claudio Aquaviva, Societatis Iesu Generali dignissimo." Admodum Reverende in Christo Pater.

Perdifficile nobis esset singula quae hic occurrunt literis inserere, tum quod illa varia sint et plura quam haec cartula capere posset, si tantum generatim omnia perstringeremus, tum etiam quod opus esset plures in ea re dies insumere, quam nobis vacat propter varias occupationes impendere. Quare cum sciam pridem omnia scripta et missa ad paternitatem vestram per amicos, qui in talibus partem temporis me teste praesente utiliter imponunt, illis praetermissis, alia

quae magis ad rem nostram faciunt paternitati tuae significanda duxi, ut ipse pro paterna sua de nobis et religione cura, in his quae rationi consona erunt patrocinari non gravetur; et ut multa paucis dicam, ex inclusis ad Illustrissimum Protectorem literis et ex adiunctis mentem meam et quid peto in subsidium animarum plenius intelligere licebit, quas ideo apertas reliqui tum ut labori parcerem, tum etiam ut paternitas tua cum Reverendo Patre assistente Duras, aut aliis, illas legat et examinet, si aliquid contineat quod possit offendere aut Illustrissimum Protectorem aut Suam Sanctitatem, cui omnium sollicitudo et cura incumbit, et sic lectas et obsignatas Illustrissimo et Reverendo Protectori nostro offerre non dedignabitur. Ceterum laus semper Deo, non obstantibus variis periculis, recte valemus omnes, et operi semper insistimus non sine uberrimo animarum fructu, nobis in omnibus assistantibus et strenue collaborantibus vestris militibus, quorum, ut est nobiscum in rebus agendis animorum coniunctio, ita et Paternitatis Vestrae et ceterorum debita et continua memoria; atque ita valeat Rev. Sua Paternitas una cum sua Sancta Familia in Christo Iesu. Die 2 Sep. 1607. Vestrae Paternitatis amantissimus,

DAVID ARCHIEPISCOPUS CASSELL.

Si forte ibi adhuc esset D. Daniel O'Caroul, Procurator noster, impendat laborem et industriam in expeditione facultatum quas requirimus.

Pater Wale ad P. Duras Sep. 23, 1607: —Se bene non mi son' mai scordato di scriver' a V. R^a ogni volta che [ho] havuto l'occasione, tuttavia non cerco cosi seriamente di trovar l'occasione adesso come prima, perche cosi il nostro Superiore Holliwodio ci significa, che non è di bisogno d'esser sollecito di scrivere da ciascuno a V. R^a et altri Superiori per mantener la subordinatione e solita corrispondenza di lettere con loro, impercioche lui stesso sodisfarebbe per tutti scrivendo continuamente là, in questa parte; pero, se avessimo qualche singular occorrenza, che potremmo scrivere. E questo è che mi fa di non mandar le mie lettere più spesso a V. R^a et altri, perche d'una parte non mi occorre neant in particolare, et dell' altra mi persuado che Holliwodio sodisfa pienamente per tutti in quello che li Superiori desiderariano. Con tutto cio non mi sono dimenticato mai del filiale affetto et amore che devo a sua R^a et li miei R^{di} Padri et Maestri. Et questo è l'unica causa, che hora mi fa scrivere di dar ad intendere a V. R^a che non per altro lasciai di scriver manco del solito, se non per quel che ho detto. Tuttavolta se mi farete sapere che haverete caro che scrivi di continuo, non tralascerò l'opportunità. Del resto non vi è altro che possa significare, se non persecutione et persecutioni. E nondimeno, con la gratia di Dio, stiamo qua tutti salvi et sani in medio nationis pravae, se ben non potiamo dormir mai sicuramente senza paura de sbirri, che ogni giorno et notte vanno intorno; di maniera che ci bisogna cambiar luoghi ogni altro di, o più

presto ogni notte, perche non ardiamo di uscir di giorno propter metum Iudaeorum. Alhora siamo più sicuro quando stiamo nelli boschi o montagne, o viemi [vimi?] o laghi o grotte o altri simili luoghi. Et con tutto cio visitiamo sempre li nostri penitenti, et li manteniamo come si deve.

Il P. Moroni et io siamo andati l'ultimo inverno et primavera al Settentrione [Ultonia], et così pensiamo di far ogni età mentre si puo, et li altri altrove accio nissuna parte del Regno sia privo del nostro ufficio; perche veramente altro non desideriamo che far bene a tutti, et nessuno puol dire che siamo fermi quà o là, dove non pare a tutti savii che così si deve fare; et nessuno puo giudicar meglio quel che convien fare più di colui che sta nella pruova. Stiamo allegrament, et sempre habbiamo bene che fare. Ho mandato a Thomas Vito [*i.e.*, White, s.j.] a Lisboa insieme con questa una general relatione del stato di questa Isola, pregando lui di mandarla anco a V. R^a, et penso che questo bastarà per hora. In questa Provincia sola di Momonia sono novanta prigionii, tanto preti quanto secolari, per la Fede: l'altri sono ugualmente tribolati, come di quella narratione sapera più al longo. Et così fo fine raccomandandomi intieramente al molto R^{do} Nostro Padre, il P. Generale, chiedendo in genochioni colle mane stese la Sta Beneditione di sua Paternità, raccomandandomi anco humilmente a V. R^a, al mio padre et charissimo maestro il p. Assistente di Fabiis; alli R^{di} padri, p. Perez et Alvarez, p. Rossignuolo, p. Antonio Spinelli; al p. B. Justiniano; alli miei diletissimi padri et Maestri, il p. Mutio Vitelleschi et il p. Pietro Arrubale, il p. Clavio, et a quella santa litania de Padri et Fratelli della Casa Professa, del Collegio Romano, Penitentiaria, S. Andrea, et Dei Seminarii, li quali potrei nominare, se converrebbe, et non li scordarò mai—al p. Malcoho, Bosco, Elcio, Plumeretto, Cassetto, etc., chiedendo cordialmente qualche participatione delle lor orationi et santi Sacrificii a noi poveretti qua. Alii 23 di 7bre 1607.

WALTERO WALE.

Ante diem 27 Sep. 1607 Pater FitzSimon scripserat consolatoriam ad Catholicos Iberniae cuius plenus titulus est—"An Answer to Sundry Complaintive Letters of afflicted Catholics, declaring the severitie of divers late proclamations, as of the speedy banishment of all priests, of death to them and their receivers if any remained, of the oath of allegiance, ransacking of pursuivants, and of utter ruin to any professing the Catholic Religion." Textus consolatoriae aequaret fere 64 paginas huius libri.

Hanc epistolam et alias a FitzSimone scriptas edidi hoc anno Dublinii. An. 1607 scripserat 1° "A Catholic Confutation of Mr. John Rider's Claim of Antiquitie." 2° "A Reply to Mr. Rider's Postscript."

28 Sep. 1607, "Thomas Quemerford," s.i., ad fratrem suum. "P. Ricardo Comofortio, mi hermano, Comp^a de Jesus etc. Roma."

Pax Christi.

Quum mihi proposuerim nullam ad vos, frater mi, scribendi occasionem prae-
mittere, hanc nequaquam praeterire potui, quum sit tabellarius et certus et
noster, benignus et benevolus, Thomas Wale. Sed quia Hispano vel inter His-
panos degenti violentum quodammodo est Latine agere, I say unto you in
Englishe that I have heard nothinge of late of o^r friends, nor yet, to tell you the
truth, had ever receaved letter from Ireland; belike they have forgotten me as
much as I should forgett them. Father Thomas Sheine and Father James
Everarde are gon for Ireland. Father Richard Walshe hath ended his studies
and is gon to his Third Probation; it is likely he shall beginne the next yeere a
course of Philosophie in the Seminarie of Salam[an]ca, if the Spaniards prevaile
not that procure to have him for themselves; the englishe of Valledolid hath
sought him, and many others cast eye upon him: I hope such as need him
most, and unto whom he may doe greater good, shall have him. He was liken
to go with F. Padilla to Rome and he was appointed for it; but the Spaniards
fearinge o^r F. Generall, if he did once see him, would not suffer him come back
to Spain, stayed him. All o^r fathers and bretheren here are well, by the grace
of God; onli Wale hath some falling [failing?] humors. B.[rother] Murtie was
all these three moneths sicke with fevers, he is now well, and liken to prove a
miracle in matter of lerning. He joineth with his great capacitie and witt verrie
great diligence, and hath notable good utterance and grace in setting forth. He
is the best friend I have of all that are heere; though what I say of him unto
you I doe not say soemuch as a friend or apassionated as whoe knoweth and
seeth his proceedinges; and here what others judge of him—God farther all!
I am not yet free from my continuall headache, though sumwhat better, and
feeling, by the grace of God, noe other indisposition. Here I am yet in Court
with F. Archer, with matter of the Seminarie; we have manie sutes on hand and
goe verie slowe in all. Commendations to all and cheefie to my good and well-
remembered brot^her, F. Thomas Quemerford. Farewell the 28 of September
1607. Madrid. Yours as you know,

JAMES QUEMERFORD.

Thomas Wale should have carried this but that he went away not taking
leave with me. I think it shall sooner com to you by the poste. Yo^r indisposi-
tion and spitting of blood I understood and feele it as I should. Yesterday I
communicated praying to the holly physicians Cosmas and Damianus, whose day
it was [27 Sep.] for yours and my good health, and soc will allwaies by the grace
of God but chieffe this octave of the good phisicians.

F. Duras wrote alsoe that the phisicians decreed you should be sent in partes transalpinas, vel in patriam. The great impediment he sayes there is—"non habeo viaticum;" F. Archer arrangeth that you be made priest a God's name, and sent into the countrie, that your friends will pay for all; and surelie I would wishe it were soe for the assurance of your health, the good and comfort of friends and many others, and chieflie for the conversion of the J[ustice] Walshe, [Sir Nicholas Walshe], with whom I hope you may doe great good. I have done sumwhat in the matter and doe what I may in absence; and if I were there, either he should die a Catholic or I a martir. God lighten him with his grace iacentem in tenebris et umbra mortis; and finallie I would you were thear for the educacion and bringing up of yor brother. I am glad in heart that my brother Thomas Quemerford is well; commend me unto him, Briones, and the rest. Farewell, the 28th of September 1607. Yours as you know,

JAMES QUEMERFORD.

De viatico et de Iudice Walshe, hic commemoratis, iuvat haec addere—P. de Buck in libello cui titulus "Archéologie Irlandaise," scribit:—Il est possible que le P. White, s.j. ait été rappelé dans sa patrie pour y exercer quelque temps les fonctions de missionnaire. Car, à cette époque, les allées et venues des religieux irlandais étaient très fréquentes. Ces braves gens avaient vraiment repris la coutume de leurs ancêtres de parcourir le continent avec une singulière facilité. On lit dans les Miracles de saint Gal par Walafrid Strabon (*Acta SS., tom. VII octobris*, p. 908, num. 77): "Nuper quoque de natione Scotorum, quibus consuetudo peregrinandi iam pene in naturam conversa est, quidam advenientes, etc." Au XVIIe siècle, dans presque tous les ordres religieux on dut prendre des mesures contre cette *seconde nature* des Irlandais. Vers le milieu du même siècle, le voyage d'un religieux de Belgique en Irlande coûtait 80 florins de Brabant, environ 150 francs, qui, vu la diminution de la valeur de l'argent, feraient aujourd'hui 500 francs. Les voyages étaient alors très coûteux. En voici une preuve tirée de l'histoire de notre Compagnie. Au commencement du XVIIe siècle, les frais de la Congrégation provinciale de Castille, composée de quarante Pères, montaient à 1400 ducats. Le ducat valant alors 6 livres 4 sols et l'argent représentant le triple de sa valeur actuelle, c'était une dépense de plus de 25,000 francs. Le voyage du procureur à Rome coûtait 600 ducats, soit environ 11,000 francs. On trouvait que ces derniers frais auraient pu être considérablement diminués. Voici les termes mêmes d'un des principaux Pères de la province de Castille: "En esta provincia, en ida y vuelta de los Congregados, en el tiempo y lugar de la Congregacion, y en la ida del Procurador a Roma, se gastan pasados dos mil ducados. . . . Seiscientos ducados que se dice gasta el Procurador. . . ."

De Walsheo vero ait David Routh, eum atque eius sororium, Geraldum *Quem-erford*, similiter Iudicem, fuisse Ecclesiae reconciliatos. Unde patet Georgii nostri ferventes orationes a Deo exauditas fuisse. Imo Iudicis Walshei filiolus unicus, et haeres opimi patrimonii, nullo terrore, suadela aut spe percelli potuit, aut deturbari a Fide.—Rothel "Analecta," Ed. an. 1617. Vol. 1, pp. 69 et 71.

P. Archer, Sep. 29, "al P. Jorge Duras, Assistente por Germania de la Comp^a de Ihs. Roma."—Accepi quas misit V. R^a 20 Augusti, cum P. Holiwodii inclusis, unas etiam a R. admodum P. N. [Generali], cursore postero, non tamen Regulas, quas optarem mitti quam primum. Fratres nostros non melius habere vehementer doleo; Richardum Comofortum, sacris initiatum in Patriam mitti peropto: Ambrosium [Wadingum, fratrem celeberrimi Franciscani], et Brionem ad nos divertere, si non sacerdotes, saltem cum demissoriis; Laurentium [Laeum] et Lombardum in Germaniam. Centum aureos nummos pro praesenti habeo; si potero manibus et pedibus aliquid pro viaticis corradere, faciam lubenter. Scio parentes Richardi pro illo soluturos, necnon Dominum Primatem pro Nepote [Lombard], si habeat unde. Sed quidquid sit, disponat Vestra R. de illis prout videbitur in Domino. Ego quidem spero, et etiam spondeo, quod V. R^a nihil in illis perdet, praesertim si nostra piscatio bonum exitum sortiatur; de qua re aliquoties scripsi ad Dominum Primatem, et ut congregationi Piscatorum Sancti Martini in quatuor villis, ut vocant, indulgentiam impetraret. Id quidem pollicitus est sed nondum promissum implevit. V. R^a intelligat velim quid in ea re factum sit, et procuret, quaeso, ut quamprimum mittantur, quod plurimum e re nostra erit.

Bene monet V. Reverentia de novitiatu in Belgio erigendo potiusquam alibi; eius consilii ego semper extiti. Faxit Deus ut ita sit! Sed opus est ad eam rem recte tractandam, ut V. R^a cum admodum R^{do} P[at]re agat serio, ut vel ego, vel Pater Thomas Vitus in Belgium sua venia proficiscatur, quia per literas haec res nunquam exacte fiet. Poterit autem fieri uno ex duobus modis, scilicet, exstruendo aedes proprias; vel, ut sumptibus parcatur, in aliquo Societatis collegio, ubi id commode fieri possit, nostris sumptibus alantur—videat V. R^a quid ex his magis probeat et rescribat.

P. Holiwodius inter alia scribit, se maxime egere facultate dispensandi in secundo affinitatis gradu, non solum cum contractis sed etiam cum contrahendis et simul in cognatione spirituali. De qua re libenter scriberem ad N. R. P. Generalem, nisi scirem V. R^{am} plus satis sollicitam de omnibus quae ad nostram missionem spectant. Hanc facultatem esse apprime necessariam compertum habeo, eo quod impedimentum illud admodum frequens in illis partibus est, et legibus Regni minime prohibitum. Hactenus mihi persuasi P. Holiwodum habuisse hanc facultatem, aliter illam procurare non destitidissem. Quaeso, me

certiorem reddat V. R^a quid in ea re factum fuerit, ut patri satisfaciam. Pater Everardus et P. Thomas Shein in Iberniam profecti sunt auspice felici; P. Holiodius petit ut Pater Gulielmus Bath, et P. Robertus Nugentius sequantur, quibus habet locum residentiae paratum in Septentrionali plaga. Tres Scoti hic ad Fidem Catholicam amplectendam inducti, ex quibus unus Puritanus mirum in modum obstinatus, adeo ut saepe diceret omnes mundi doctores non posse illum avocare a sua secta et opinione. Vicit tamen veritas, et ex leone agnus factus pro statu vitae familiam Capucinatorum elegit; alios prae manibus habeo ex familia Legati Angliae, quos ad meliorem frugem perducere conabor. His me SS^{mis} V. R^{ae} precibus et Sacrificiis plurimum commendo. Matriti, 29 die Septembris 1607. Prae dolore pectoris, alterius aux[ilio] uti cogor. Vale.

JACOBUS ARCHERUS.

[Hoc anno vel annis superioribus] Corcagia et vicinus ager est excultus. Hactenus nemo Societatis sacerdos inire Corcagiam ausus erat, quae primaria est Comitatus cognominis civitas, aut ibi consistere potuerat; ubi scilicet provinciae Praeses degebat, ubi regium consilium, et doctores Calviniani permulti. Refracta sunt omnia denique repagula. Sacerdos impavidus, contempto periculo, urbem ingressus, Catholicos certiores de suo adventu fecit. Ad illum in editiora domorum caenacula, per obscuram noctem omnis aetatis ordinisque cives confluxerunt. Ab urbe procurrit in vicinos pagos, ubi tanta mortales incultos obsidebat incititia, ut non pauci, annos ipsos septuaginta et plures nati, signum crucis ducere manu nescirent ac prima elementa Dominicae precationis appellare. Fuit, qui accedentem ad epulum coeleste turbam temere secutus, cum ceteris accumberet; huic porrecta hostia sacrosancta ore excidit; sacerdos casu factum ratus, Divini panis particulam colligit, orique rursum infert; rursum excidit. Idem cum tertio tentasset, nunquam hianti licet apertoque ori potuit inseri. Attonitum ac trepidantem interrogat, num conscientiae labes Sacramento detererit; at ille, quasi ad rem inauditam aures arrigens, negat se scire quid Sacramenti hoc sit, et annos quadraginta iam expleverat. Dimissus ut per otium erudiretur, postquam totius vitae delicta explicuit sacerdoti, ad sacram mensam impune, nimirum veste nuptiali ornatus, accubuit.

In Momonia Orientali et dioecesi Dublinensi, vicinisque locis, maior copia sacerdotum, atque adeo coelestis doctrinae lux uberior, quamvis non deessent solita pericula et aerumnae, in quibus fortiter ferendis eluxit non modo virorum constantia sed etiam puerorum. Erat pseudo-archiepiscopo Dublinensi filius; is Catholicam religionem colebat, patre vel inscio vel dissimulante; accusatur impietatis; iudices sciscitantur cur parenti morem gerere abnuat, nec sacris cum illo iisdem utatur, ac templis. Tum adolescens, veniam quod libere loqueretur precatus: "Parentis meus, inquit, patris sui, avi et maiorum vestigia Fidemque

deseruit—boni consulite si ego eius vestigia non sequor. Repetat avitam religionem, filium habebit obsequentissimum; quamdiu exemplis eius regor, succensere mihi nequit.” Iudicibus, quod responderent, nihil fuit. Ad eius patrem, nam inter ipsos sedebat, conversi graviter cum eo questi sunt, quod tam male liberos suos erudiret. Hoc pueri facinus praeclarum, istuc viri. Erat inter Inquisitores examinandis Catholicorum causis praepositos in Comitatu Tipperariensi catholicus, regis administris plus aequo indulgens, et in pios, quorum deferebantur nomina, pene crudelis: metuens videlicet ne se proderet intempestiva lenitate, agnitusque illorum aleam et infortunia subiret. A sacerdote Societatis reprehensus semel iterumque, ab illo demum exclusus aede sacra et proborum communione prohibitus est. Humanum timorem divinus vicit. Supplex sacerdoti se sistit, orat veniam ac meliora spondet. Haud minor fuit in praestanda emendatione quam in promittenda fides; Catholicorum paulo ante vexator, iam patronus, illorum causas contra vim et avaritiam acerrime tuebatur. Miratus mutatum hominem regius Praetor interrogat, num idem ille sit Regi nuper tam fidus; “imo, inquit, ille sum Deo perfidus, dum Regi nimium esse fidus volui, idem aliusque sum, delictum agnosco et detestor; vosque, Catholici qui adestis, precor ut ignoscatis dolenti et fatenti reo.” Perculit libera vox Praetorem; diris hunc et universos Romanae Fidei cultores devovet, illique vadimonium ad supremi tribunalis iudices obeundum certa die constituit, quorum sententia graviore poenas dependeret. Sed eum beata mors, velut appellatione ab iniqui edicto iudicis interposita, vadata est ad Summum Iudicem, a quo praemium defensae veritatis acciperet. Vix enim e conspectu discesserat, cum correptus morbo, sacramentis munitus et gloriosa Fidei professione lactus, vivere desiit. His exemplis Deus Catholicos confirmabat; interdum etiam prodigiis. Imbres continui spem messis ademerant, tristes coloni sacerdotem Societatis adeunt; ille supplicationem indicit in proximam diem; procedunt, et particulam adorandae Crucis ac Divorum sacra pignora circumferunt: fugere nubes, rediit sol, et aestivus calor spem messis prope perditam excitavit.—Jouvancius, p. 213.

CATALOGUS IBERNORUM IN SOCIETATE, 1609.

(Ex Archiv. Soc. Iesu, Romae.)

	Provincia.	Aetas.	In Socie.	Gradus.
IN IBERNIA.				
P. Christophorus Holivodius - -	Dublinen.	50	25	4 vot.
P. Thomas Sheyn - -	Clonmell.	46	25	3 "
P. Barnabas Carnaeus - -	Cassilien.	42	20	4 "
P. Nicolaus Leynich - -	Clonmell.	48	23	3 "
P. Andreas Mulron - -	Clonmell.	46	29	4 "
P. Patricius Lenanus - -	Medensis	48	13	
P. Walterus Waleus - -	Cassilien.	35	13	
P. Mauritius Wisaeus - -	Waterforden.	44	15	
P. Jacobus Everardus - -	Fetharden.	34	12	
P. Robertus Nugentius - -	Meden.	28	8	
P. David Galvaeus - -	Corcagen.	30	5	
P. Joannes Gerottus - -	Dublinen.	56	30	4 "
P. Jacobus Saulus - -	Cassil.	30	2	
P. Thomas Kiranus - -	Conacen.	34	2	
P. Thomas Briones - -	Kilken.	27	5	
P. Joannes Barnevallus - -	Meden.	33	10	
P. Henricus Cusacus - -	Dublinen.	26	4	
P. Robertus Bathaeus - -	Meden.	27	5	
IN LUSITANIA.				
P. Cornelius Rocha - -	Toumen.	40	10	
P. Petrus Nash - -	Fetharden.		1	
Andreas Nolanus - -	Galven.	24	9	
Joannes Morus - -	Meden.	27	9	
Robertus Queitrotus - -	Dublin.	20	4	
Robertus Coutinus - -		23	5	
Robertus Birnus - -			4	
Gulielmus Crevaeus - -	Cassilien.		4	
Joan. Bapt ^a Dugin - -	Ostrien.	25	5	
Michael Barick - -	Rossen.	24	3	
Michael Cantuel - -	Tipperar.		4	
Gualterus Lincaeus - -	Galven.			
Edoardus Clarus - -	Waterforden.	29	5	
IN BELGIO.				
P. Thomas Halaeus - -	Kilmaloc.	30	4	
P. Joannes Birmingamus - -	Galven.	36	2	
P. Isacus Briverus - -	Waterforden.	34	1	
P. Petrus Wadingus - -	Waterforden.	26	8	
P. Henricus de Simone - -	Dublinen.	42	18	4 vot.
Michael Geraldinus - -	Dublinen.	20	3	

			Provincia.	Aetas.	In Socie.	Gradus.
IN ITALIA.						
Joannes Lombardus	-	}	Waterford.	25	5	
Thomas Comefortius	-			26	5	
Odoardus Barnewallus	-	-	Dublin.	23	5	
Georgius Geraldinus	-	-	Meden.	25	5	
Robertus Netervillus	-	-	Meden.	27	5	
Joannes Shaeus	-	-	Kilken.	28	5	
Gulielmus Malonus	-	-	Dublin.	23	3	
Jacobus Morganus	-	}	Meden.	24	1	
Nicolaus Nugentius	-			22	1	
Bartholomeus Hamlinus	-	-	Meden.	20	1	
Georgius Galtromus	-	-	Dublin.	19	1	
Stephanus Gouldaeus	-	-	Corcagien.	26	1	
IN HISPANIA.						
P. Jacobus Archerus	-	-	Kilken.	64	36	4 vot.
P. Richardus Convaeus	-	-	Rossen.	37	17	
P. Thomas Vitus	-	-	Clonmell.	52	15	Coad. Spirit ^{us}
P. Stephanus Vitus	-	-	Clonmell.	34	13	
P. Richardus Valesius	-	-	Waterfor.	27	11	
P. Gulielmus Bathaeus	-	-	Dublin.	44	12	
P. Stephanus Mortius	-	-	Waterford.	25	8	
P. Gulielmus Morganus	-	}		26	8	
P. Jacobus Valaeus	-			27	9	
P. Jacobus Comefortius	-	}	Waterford.	26	9	
Patricius Sherlocus	-			25		
Gulielmus Vitus	-	-		26	8	
Michael Wadingus	-	-		22	5	
Joannes Laeus	-	-	Kilken.	26	11	
Jacobus Butlerus	-	-	Rossen.	30	10	
Richardus Carricus	-	-	Dublin.	28	5	
Jacobus Gripeus, seu Griphus	-	-	Dublin.	24	5	Coadiutor
IN SUPERIORE GERMANIA.						
Ambrosius Wadingus	-	}	Waterford.	26	5	
Laurentius Laeus	-			25	5	
IN AUSTRIA.						
P. Florentius Morus	-	-	Ultanus.	57		Coad. Spirit ^{us}
IN GALLIA.						
P. Richardus Datonus	-	-	Kilken.	30	7	4
P. Richardus Comefortius	-	-	Waterf.	30	5	4
IN PARAGUARIA.						
P. Thomas Fildens	-	-	Limericensis	62	38	

APPENDIX.

MISSIONIS PERICULA.

Nos Ecclesiastici, mediis semper involuti periculis, peritum nautam, qui vela, ingruente tempestate, contrahit coeloque expandit sereno, imitamur. Discurrentibus et inquirentibus nos militibus, ad secretiora loca confugimus. Sed quemadmodum ipsi ruinam nostram serio meditantur, ita nos nobis providemus ut vix unquam certi aliquid de nobis habere possint. Sumus enim in continuo motu saecularibus induti vestibus, ad altare solum longioribus contenti; ab una civitate in aliam, ab uno pago in alium plerumque remotissimum confugimus. Neque ullibi diu haeremus, sed ab una domo ad aliam, etiam in civitatibus et oppidis transimus, idque in matutino crepusculo, vel sub noctem, imo tertia et quarta vigilia noctis; filii enim etsi, speramus, lucis, pias tamen tenebras luci, atque adeo hiemem aestati praeferimus—in tenebris enim munia nostra peragere, vestes sacras circumferre, missas celebrare, exhortari oportet—Hactenus Archiepiscopus Casselensis an. 1609, cuius socii erant frater eius, Pater Kearney, neposque eius, Pater Wale.—Vide Dr. Moran's Archbishops of Dublin, p. 431.

“Mirum, scribebat, circa an. 1596, Protestans Spenserus, quod sacerdotes non dubitent ex Hispania, Roma, Remis, magnis obitis laboribus, per itinera periculosa in Iberniam venire, ubi compertum habent mortis sibi periculum impendere, mercedem in se nullam aut divitiis collatum iri, eo tantum consilio ut populum ad Ecclesiam Romanam attraherent.

Ut omnibus innotescat magnitudo periculi, quod indies incurritur ab operariis nostris dum in patriam ventitant, pro Christo et Ecclesia eius sudorem suum et sanguinem etiam, cum opus fuerit, profusuri, scire oportet innumeras esse difficultates assequendi securos et fidos homines, quibus pauperuli vectores suam credant incolumitatem. Nam si vel mercator ipse, (quod rarum est in genuino Ibero), vel rector navis, vel infimi naviculatores (qui non infrequenter sunt exterae nationis, puta e Britannica, Anglica, Scotica gente) errorum novitatibus imbuti fuerint, periclitabitur sacerdos, eo vel maxime si sit aliqua ecclesiasticae dignitatis opinione vel doctrinae fama; idque si vel nuda tantum laboret suspicione nautarum, quod sit ecclesiasticae cuiuscunque vocationis . . . sed Divina bonitas confidentes in se non deserit unquam, quinimo protegit in discrimine constitutos ne cendant, vel e discrimine subducit ne consternerentur, et ubique tuetur ac corroborat, ut nomen eius, si opus sit, coram regibus et principibus terrae confiteantur.

Sed de magnitudine hic agimus, imo de multitudine periculorum in quae saepe nec inopinantes illi coniciuntur, qui animum adiciunt procurandae proximorum in Iberniam salutis. Periculum est cum se dedunt in manus nautarum, ne in portum invecti naufragentur ab eorum perfidia, proditione vel metu damni incurrendi. Periculum est in ipso litore Catholico vel alibi ne anticipentur per exploratores, Corycaeos speculatores, quibus aliquando pleni sunt portus maritimi, etiam in Catholicis regionibus unde solvitur; periculum quoque in ipso patrio litore ad quod applicant, ne applicitos adoriantur et implicant custodes portuum et praefecti; periculum in ipso oceano, ne in piratas haereticos, tanquam in syrtis et charybdes impingant, a quibus odio Catholicae religionis absorbentur; periculum etiam toto tempore quo morantur in patria ab his imminet qui regimini praesunt, ne incidunt in manus adversariorum. Neque exiguum est periculum mercatorum vectantium eiusmodi personas . . . atque ita apparet nec ingressuros, nec egressuros, nec moraturos esse tutos a periculo.—Rothei Analecta, vol. ii. p. 52.

Horum periculorum exemplum extat in Epistola P. Roberti Rochefort, ad Socios et Collegas scripta Mar. 20, 1686:—Mitto vobis munus praeclarum—insigne martyrium familiaris mei Mauricii Kinrechtin, sacerdotis piissimi, inclyti Comitissae Desmoniae Sacellani, (quem bene nostis), ob eamque causam captus ab Anglis ad Clonmel, patriam vestram

ductus, plus anno in carcere detentus fuit. Vespere autem Paschae Dominicae Resurrectionis anni 1585, Victor White, eiusdem oppidi vir Primarius, Catholicus et pius obtinuit a praefecto carceris, ut apud se permitteret sacerdotem pernoctare; quod ille concessit, sed secreto admonuit Praesidem Momoniae, qui forte tunc aderat, quod si vellet comprehendere praecipuos cives audientes Missam, posset in aedibus Whiti sub auroram, simulque pactus est pro pretio perfidiae proditiōis. Milites irruunt, Victorem capiunt, alii omnes per posticas et fenestras fugiunt; matrona quaedam fugiens frangit brachium. Milites inveniunt calicem, etc.; quaerunt sacerdotem, nondum enim inceperat Sacrum; perveniunt ad cumulum stramineum sub quo iacebat, pungentes feriunt Mauritium in femore—taet tamen et paulo post rus se recipit.

Victor invictus, quod ad templa non iret, nec traderet sacerdotem, conicitur in vincula haud dubie extremum subiturus supplicium, ni Mauritius, audiens de periculo sui Damonis, seipsum obtulisset Praesidi. O amicitia vere Christiana! Praeses, post multa convicia et mortis latam sententiam, vitam obtulit si Fidem nostram negaret, summamque Sacerdotem reginam conclamaret. Accessit minister protestans, sed frustra—nec eos, qui eius Sacrum audierant, nec quibus sacramenta ministraverat prodere voluit. Ad caudam equi alligatus, tanquam reus Laesae Maiestatis, trahitur ad patibulum, docte et devote hortatus est populum ad Fidei constantiam. Semivivum de patibulo deponunt, et sacrum abscedunt caput, cui tunc minister monstruosi verbi colaphum inflixit. Catholicis precibus et pecuniis assecuti sunt ne ulterius carniifex corpus dilaniaret, et quibus poterant honoribus dederunt sepulturae. Valet in Domino et estote, si opus fuerit, fortissimi Domini Mauritii Kinrechtin imitatores! Ad hoc saltem disponite animos. Vestrum amantissimus,

ROBERTUS ROCHFORT.

Ex Collegio D. Antonii 1586 Martii 20." De hac epistola dicit Rev^{mus} Rotheus in suo *Processu Martyriali*—"Ita fert religiosus Pater Robertus Rochfort e Societate Iesu in suis literis ad socios et Collegas, quas de morte Mauritii concipis; quas etiam integras subiecimus."

P. Holingus idem multo fusius narrat, et omnia audierat a tribus oculatis testibus fide dignis, quorum unus altare ornat, quando milites venerunt.

"Quo tempore Baro Graius protegebat in Hibernia, totusque erat in insectandis Catholicis, insimulans eos falso, quod Iacobo Mauritiadi et Sanderò [qui a Gregorio XIII. suppeticolas Catholicis duxerant] faverent: quodque Hurlaenum, Tannerum, aliosque Epos. et Sacerdotes, qui praedictorum complices erant, impensius foverent, inventus est Robertus Dillonus, cocles, equestris, et supremi Senatorii ordinis, ambitiosissimi et perfidissimi ingenii vir, qui plurimos nobilissimos Episcoporum et Sacerdotum patronos probebat, reosque laesae maiestatis peragebat. Vah! Quot ille nobiles familias, quot perillustres Heroes evertit, quantumque patrii sanguinis per summum nefas exsuxit! Cum igitur undique Sacerdotes disquirerentur, et vix aspiam tuti esse possent, Immaculata Deipara Virgo, devotissimo famulo suo Patricio Nigramo, Sacerdoti, opportunè voluit subvenire. Nocte igitur in multo splendore apparuit Alisonae Fitzsimon, coniugi Richardi Bellingi incolyti iurisconsulti, tum Donamori prope Dublinium degenti, edocens illam, Patricium confestim quaerendum ad mortem, ideoque statim esse occultandum. Surgeret igitur ut eum accerseret et occultaret in crypta, quam infra lapidem in pennario reperiret. Obsequitur tandem, non tamen sine tergiversatione, Alisona, ducitque Patricium ad latibulum, quod non absque difficultate offendit. Gradus erant ad descendendum, lectus, mensa et cetera necessariis usibus commoda, visusque locus non minus amoenus quam securus. Tantisper illic delituit Patricius, donec, abeuntibus satellitibus, Alisona, a clementissima Dei Matre monita, illum evocavit. Quo egresso, et lapide ut prius reposito, cum postea curiose perlustrare locum percuperent, nullum eius vestigium, fodiendo et laborando, percipere unquam potuerunt. Ego certe hoc affirmare nolui priusquam non modo optima illa Matrona, verum plures alii omni exceptione maiores sanctum iusiurandum de rei veritate interposuissent. Ceterum Graius, ille Prorex, a Regina ipsa multifariam ob feritatem et impietatem obiurgatus, Provinciam abdicare, et despectus ab aula exulare coactus est. Robertus vero Dillonus, Deo et hominibus exosus, tandem perduellionis accusatus omni dignitate spoliatus, diffidit furcam evasurus diebatur nisi, ex morore, praematura morte fuisset extinctus!"—Hactenus Pater Holywood in tractatu, qui inscribitur "Magna Supplicia a Persecutoribus Sumpta" a me edito in *Irish Ecclesiastical Record*. Idem narrat FitzSimon in Consolatoria ad Catholicos, et addit: "Nigramus sacerdos erat non mediocri pietate praeditus, et religionis ardore inflammatus, qui vitam nulla macula infectam egit; illum condiscipulum quandam habui, ac morti

procurum de industria inveni, et narrationis huius ad me plurium sermonibus ante delatae veritatem ab ipso quam exploratissimam fuisse percepi: cubiculum erat viginti pedes longum et duodecim latum. Milites tres dies indagando frustra consumerunt, quo tempore Nigramus deliciis coelestibus circumfluebat—Sic FitzSimon cuius fuerunt narrationem anglicam legere est in *Life and Letters of F. FitzSimon*, a me edito, p. 20.

EDMUNDUS MAC GAURAN A B. VIRGINE PROTEGITUR.

Beata Virgo alium Ecclesiasticum Ibernum sub idem tempus ab hoste protexit, ut legimus in *Lauretana Historia*, a Tursellino scripta.

Edmundus Ibernus, Ardacacensis Episcopus, duplicis voti reus Lauretum venit. Veniendi causa haec fuit. Is ob religionem ab Elizabetha, Angliae Regina, pulsus in exilium cum fidis aliquot famulis profugerat in Scotiam. Sed unde praesidium quaerebat periculum extitit. Scotiae Proceres Angliae Reginae rogatu Edmundum in vincula conici iubent. At ille rem odoratus clam conscensa navi Reginae insidias solerter elusit. Ceterum manifesto periculo perfunctus hand multo post aliud occultum discrimen incurrit. Nec fortuita res sed divina fuit. Id adeo et discriminis tempus et oblatum in tempore coeleste auxilium ostendit, nam dum Galliam Edmundus petit, in Dracum, Anglum Archipiratum nobilem, incidit pridie Natalis Diei B. Mariae, qui dies ab Episcopo, eiusque famulis praecipua veneratione agitabatur. Et oblata in somnis uni e comitibus species omnes ad spem salutis erexit. Is ea nocte quae occursum hostium antecessit, visus sibi erat in quiete cum haereticis in magno hominum consensu disceptare nudus. Ibi nuditatem suam erubescens, virgo excellenti forma, candida in veste occurrit, quae illum enixe rogitantem ut suam nuditatem tegeret, benigne comiterque sua operuit palla. Hoc ille deinde visum cum enuntiasset Episcopo, communi consensu statuerunt obversatam in somnis virginem utique Deiparam fuisse, cuius praesidio tegendi forent. Itaque Edmundus, adventante hostium classe, cum humanum nullum pateret effugium, Mariae Lauretanae (cuius dies Natalis certam ei spem ostendebat salutis), cum suis implorat opem. Adiectum precibus Votum—hostium manus si evasisent ad Lauretanam Aedem ituros ac per triduum inibi sacris operaturos. Nec irritae preces votumve, Gubernator navis qua vehebantur, specie haereticus, Catholicorum fautorem se in ipso temporis articulo praebeuit. Namque ut Anglicam classem adesse vidit, ratus, id quod erat, Catholicos quos vehebat ad necem quaeri, Episcopum cum famulis oculuit in sentina remotissimo ab oculis tenebrosissimoque loco. Ibi navi iam ab Anglis capta et in Angliam abducta, octo ipsi latuerunt dies, Navarcho cibaria semel in die clam subministrante. Neque tamen interim praedones Angli segniter captam scrutati sunt onerariam. Quotidie certatim infensis animis omnes rimabantur angulos, Episcopum, de cuius fuga cognorant, quaeritantes. Ad ultimum accensis facibus cuncta intentius perscrutantes dilabuntur in sentinam. Ventum erat ad latebram. Quo praesentius periculum eo evidentius Deiparae auxilium extitit. Iam Sacerdotem, cui visum in somnis obiectum diximus, deprehensum in proximum detraxerant tabulatum, ceteros vestigaturi, cum Divinum Catholicis praesidium senserunt adesse. Mox quippe sacerdotem illum divinitus ex ipsorum elapsum manibus nunquam postea reperire potuerunt. Ergo octavo demum die scrutandi defatigatione, curam quaerendi Episcopum omiserunt; ita navis dimissa a praedonibus iter inceptum repetiit. Ecce autem aliud ex alio periculum. In eodem Gallicano cursu classis alia piratarum occurrit, qui truculentiores prioribus Edmundum Episcopum Elizabethae instinctu quaerebant ad necem. Hi, navi capta, in eam transiliunt, evertunt merces, admotisque hominibus cuncta loca scrutantur intentiore cura. Venitur ad latebram, tandem Episcopus et ipse comprehenditur. Actum erat nisi praesens Deiparae tutela furorem hostium retudisset. Ecce tibi dum captum extrahere conantur repente capti ipsi oculis lymphatisque similes errare coeperunt. Tandem haud dubia Dei vindicta ira confertim captam onerariam dimittunt. Illa repetito cursu optatum favente Virgine tenuit portum: bis, paucis diebus, ultimo periculo defuncta. Episcopus, eiusque familiares votorum haud parum memores protinus ex eo loco, ubi in terram descenderant, pedibus Lauretum usque venerunt anno post Christum natum, 1586. Episcopus, votis rite persolutis totam rem literis consignatam apud Aedem Lauretanam reliquit—duplicis in duplici periculo suo auxilii B. Mariae Argumentum.—Tursellinus in *Hist. Lauret.* Lib. v. cap. xv. p. 336.

Edmundus anno sequenti fuit creatus Iberniae Primas; an. vero 1693 ab equitibus Anglis interfectus est.—Vide *Annales Ibernicos Iberniae*.

2.—FIDELIUM CONSTANTIA.

Inter cetera multa et mira Dei magnalia versus Iberniam admiror vel unum illud de quo omnibus constat, qui vel pusillum norunt de eius instituto, quam perpetuo constans illa, quam semper sibi similis in Catholica Religione fuerit, qua semel imbutus cum plebe populus dimoveri nunquam potuit de recta Fidei sententia, et viscerali obedientia Sedis Apostolicæ, In hoc uno fere nulli secunda est, et plerisque antecellit, quod in orthodoxa fide et unione Catholica medullitus retinenda, et universe pro omni sexu, ætate, ordine, gradu, conditione hominum amplectanda et corde animoque colenda, omnia sibi postponenda existimet.

Tametsi non eamus inficias nonnullos e plebe nostra excidisse de gradu constantie, id certum est innumeros solidos consistere quantumvis exhauriantur a scribis et apparitoribus. Arctantur quidem gravissimis vinculis: hinc cura familiæ, quam dolent destitui si animam ipsi non prostituant, illinc cura animæ quam dolent prostitui nisi illa destituatur; et in his angustiis qua violentia, quo diasphendone credimus torqueri, hos præsertim inter illos, qui aliquo rationis et iudicii acumine pollent, et sollicitudine salutis tanguntur supra communem captum multitudinis; qua in re complures ex illis se exhibent simplices et rectos et timentos Deum, et recedentes a malo. . . . Accedit subinde armentarius, accedit ovium pastoreculus, accedit illius istiusve uxorcula, accedit bubulcus, et quisio ad pedes sacerdotis accidit, ut expiet conscientiam et benedictionem accipiat; post relaxationem criminum exonerat se, et relaxat tantisper animum, commemorando vexationes quas sustinet ab heterodoxis. Hoc mihi gravamen illatum, hoc mihi iumentum oblatum, istud tantillum mihi superest ad oneris mei supportationem. Ne amittam Deum aut scelus admittam in animam volo ipsum quidquid est reliquum amittere et abicere; melius mihi circuire orbem quam circumveniri ab eo qui circuit quaerens quem devoret. . . . Nec voce tantum ista proferuntur, sed magis opere demonstrantur: per aquam, ignem, gladium transire enitantur ad refrigerium.

In toto consensu Baronum, Vicecomitum et Comitum totius Regni (si de indigenis et genuinis Ibernis loquamur) vix erit reperire tres qui prostitutione suarum conscientiarum velint ullis honoribus velificari. Itaque omnes illi nostri sunt, orthodoxi sunt. . . . Neminem fere scimus qui a nobis recedit et deserit compagem Catholicam quin aliis peccatis et vitis antea servierit.—Rothei *Analecta*, p. 38, ed. 1617.

“Vix millesimus quisque ex ipsa Natione Ibernica hærescos labe notatur.”—(Lit. Archiep. Cassell. an. 1609.)

Si qui ex indigenis in adversum rapiantur, illi et paucissimi sunt, et plerumque non alii quam politici simulatores, qui etiam ipsi sub vitæ vesperam . . . suam salutem non audent concedere aliis quam Romanæ Fidei depositariis.

Magna est eorum sedulitas circa confessionis et communionis annuæ Sacramenta; sed et illud est singulare, quanta soleant aviditate, et quam longinqua faciant aliquando itinera ut concionibus sacris intersint; transiliunt colles, saltus et nemora, per diu et pernox magno agmine accedit populus, seu catuli famelici ad micæ de mensa dominorum decedentes, accurrunt ad verbum Dei audiendum.—Rotheus (p. 338).

Sacerdotes vitam tolerabant non censibus et redditibus, sed Catholicorum benevolentia, qui non qualemcumque sed lautam sustentationem omnibus suppeditabant: aliis continuo hospitio exceptis, ad alios, qui sub idem tectum instituti sui sanctius colendi causa concesserant, sumptibus abunde submissis; cuius ecclesiastico domos eorum adeunti potiores in mensa locum præbebant, et potiores quos penes se cibos habuerunt apponebant, nec honore sed veneratione quadam eos prosequabantur;* et, ingrediente domum sacerdote, universa familia in terram prostrata benedictionem supplex efflagitabat.†

In illa duodecim virorum iudicia, quæ superius explicavimus quoties tres vel quatuor Catholici adscribuntur et de Catholici, vel sacerdotis, vel laici causâ agitur, constituunt prius fame perire (nam dum iudicandi potestatem habent, cibo, et potu illis interdicti monestra vimus) quam contra conscientiam ferre sententiam, ita ut vel hæreticos inedia ococtos in suam opinionem trahant, vel consilium re infectâ faciant solvi. Tantum adest, ut Iberna iuventus hæreticis præceptoribus operam det ut in externas regiones, et transmarina seminaria multi studendi causâ transmittantur, rege, prorege, caeterisque regis ministris frustra renitentibus, et pueri domi a parentibus et sacerdotibus Fidei Catholicæ rudimenta excolantur. Hæretici quoque magistri, ne mercedem, quam pro docendi munere studiosi pendunt, totam amittant, dum eos studiosi nolunt audire, cum Ibernis præceptoribus

* Cambrensis Eversus, Vol. iii., p. 120.

† P. Redan Commentarius in Mach., p. 441.

paciscuntur, ut illi dimidiâ sibi mercede fruantur docentes, et alia dimidia otiantibus reddatur. Ne profana templa frequentare, mortiferis hæreticarum superstitionum solemnibus interesse cogantur, alii perpetuis mulctis affligi, alii morte affici se sinunt, alii certa pecunie summâ constitutâ, nec ad nefandas caeremonias accersantur, transiunt. Non desunt, qui Ministroclicos, etsi rarò, occidunt. Multi illis metum incutiunt, ut nec ipsi munus hæreticum exercere, nec Catholicos sacerdotes divinis officiis prohibere audeant. Ridiculum est quod in humilibus pagis ab ipsis agricolis et rusticis usurpatur, invitantis ministros ad ientaculum summo mane diebus festis, et vino, aqua vitæ, cervisia, tabaci herbae fumo et pulvere inebriantibus, sacrificantesque Baccho regiorum sacrorum immemores reddentibus. Omnes Catholicos reclamant iniurias toti regni inferri, cunctaque præter morem exemplum atque leges agi. Sacerdotes Catholicos hospitio excipiunt, in aedibus, et villis occultant: ab inquirentibus Anglis defendunt, victum illis large suppeditant, quanquam compellantur ecclesiae vectigalia ministris hæreticis pendere. Eosdem tanto cultu, tantâ veneratione, et observantia in hac rerum miseriâ colunt, ut nec, antea in Ibernâ, nec alibi gentium post hominum memoriam fuisse tantus ecclesiasticis a laicis honor exhibitus audiatur. Seu præmia, quantumvis magna, et pretiosa illis proponas; seu exquisitissimos, et horrendissimos cruciatus admoveas, nunquam tamen sacerdotem prodent. Neque officio suo se satisfacere credunt, nisi quando opus videtur, pro sacerdotis incolunitate faciant bonorum iacturam, et sanguinem effundant, et animam amittant. Quo efficitur, ut pauciores sacerdotes pro fide intereant. Nam cum regii ministri sacrilegas manus in sacerdotem iniiciunt, illum Catholicus variâ, et multiplici arte in libertatem asserunt. Ob quas causas magistratus, civitates, nobiles, et plebei coactionibus, et poenis gravissimis afficiuntur, multique summo supplicio puniuntur, quamvis alio crimine insimulentur. †

“*Summaria Relatio de Statu Rerum in Ibernâ a tempore quo Hispani appulerunt usque ad finem mensis Aprilis præteriti.*” [Scripta, ni fallor a Patre Bathe—excerpo ea quae non legere est in Relatione, pp. 83 et 85 vulgata].

(*Excerpta.*)

... “Post pugnam Catholicî reuniti inceptorum maturiori consilio ponderare sequentes rationes damni accepti 1° Locum, ad quem Don Johannes duxit Hispanos, erat maxime remotus a ditionibus Catholicorum præcipuis in parte aquilonari, et inter media maxima fortalitia reginae 2° Inopinatus accessus Hispanorum ad illum locum et in tempore hiemali coegit Catholicos longe distantes transire per multas inundationes, cum magno gravamine per fortalitia inimicorum, cum tantis incommodis, ut multi ab exercitu fatigati recesserint; quo factum est, ut inimici aggeribus fortissime muniti fuerint antequam Catholicî appropinquare potuerint: 3° His nonobstantibus propter maximum amorem erga Hispanos, licet cum magno periculo vitæ et patriæ, accesserunt Catholicî, sed inimicos ibi per mare, per terras, ita munitos invenerunt, ut spes expugnandi vix ulla relicta fuerit. 4° Don Johannes ita importunus urgebat suam necessitatem, ut Ibernus a prædicto maturiori consilio revocaverit, qui ex summo desiderio iuvandi Hispanos pericula qualiacumque aggredi voluerunt; et sic prædictis omnibus incommodis circumdati, cum magna illa penuria hominum et armorum, hostes aggressi sunt contra consilium principi O’Neli, indiscreto fervore ex quo secuta est, ut supra, confusio. 5° Quod aliis multis incommodis præponderat, quando perventum est ad punctum praeliandi et locum a Don Johanne signatum, tantum abfuit occursum eius ad locum signatum ut inimici fortissimi muniti in illo eodem loco inverti sint, illo interim intra moenia Kinsali quiescente, et hoc contra omnem expectationem percepto quidem ex nostris, redire inceperunt, ex quo incepit confusio supradicta cum damnis annexis augeri. . . . Hactenus de rebus Ibernîcis quoad præterita eo ordine et modo quo relata et intellecta sunt ex literis et personis fide dignis quae interfuerunt, ab iis qui hic Valesoleti curam eadem notandi habent usque ad finem Aprilis. In proxima relatione dicetur de similiter intellectis mense Maii et sic de ceteris.

Summaria relatio 2^a. de rebus Ibernîcis intellectis a fine Aprilis usque ad finem Maii. . . . Hæretici hoc anno multas iniquas vias cumulandi pecunias ad bellum exercuerunt, prohibuerunt mercatoribus accessum ad loca, unde de frumento et aliis Ibernâ subvenire possent; egerunt cum rege Galliae et aliis exteris ne Ibernus frumentum vendi sinerent; divitibus sub poena mortis praeceperunt tradere omnes suos nummos aureos et argenteos pro tantumdem monetæ ex cupro; prohibuerunt ne ullus ad liberandam suam vexationem transferret habitationem ad aliam gentem; quid ergo mirum si propter has et

† C’Sullevani *Historia Catholica*, p. 294.

innumeras alias iniurias, contumelias, et opes fraude pactas, regnum Iberniae ab Anglia in aliam gentem teste scriptura transferatur.

Inter tot angustias, fluctantes quidem cives Galvenses secreto deliberarunt de convocandis militibus ab exercitu Catholicorum et modo tradendi illis civitatem; tales fructus a bonitate divina ex malo tyrannidis sperare adhuc possumus, sed hoc non successit propter peccata nostra, nondum completa castigationis mensura. . . . Mense Maio hic Valesoleti accepimus libellum, ab haereticis quibusdam editum, de rebus gestis hieme preterita in Ibernia, ubi multa falsa, et non sabio [*sic*] modo inserta vera, nisi in quantum ad laudem suorum faciunt, et licet pro maiori parte de potestate Catholicorum contemptibiliter et de potestate suorum gloriose loquantur, tamen in aliquibus locis ea dicit, ex quibus colligi potest, tanquam ex fortiori testimonio inimici, quantum potuissent Catholici, si maiori cum cautela perseverassent et consequenter quantum poterunt in futuro et etiam quantum debilitatae erunt vires inimicorum. Et in primis de iis quae spectant ad potestatem nostrorum obiter haec verba habet—"His consideratis aestimari non potest nostros milites impendisse quoquam temporis otiose, sed mirandum potius talem inimicum (id est Don Joannem de Aquila) taliter munitum, non coactum, habentem etiam regale subsidium, (ut ipse ait), ad Hispaniam tam cito rediisse non solum locum occupatum sed etiam alia castella et nominatim illud Baltimori, tanti momenti, tam forte, ita munitum ad ducturam [*sic*] defensionem."

2º. Circa ea quae spectant ad debilitatas vires haereticorum haec alia narrat his verbis: "praeterea quam maxime necessarium erat amplecti pactum pacis manifeste videri potest consideranti statum exercitus nostri fere penitus fatigati; quam periculosum et difficile erat nobis attendere moenia Kinsali diruere, tot militibus in custodia constitutis; quomodo naves reginae brevi coactae essent nos deserere penuria victualium laborantes, quomodo ob contrarios ventos provisionem non habuimus nisi ad 6 dies tempore quo tractatum est de pace, quamvis post paucos dies supplementum appulit. In fine, si non successisset nobiscum negotium, totius regni damnum immineret; praeterea, quod maxime induxit proregem ad conclusionem pacis erat, quod Hispani in Baltimor, Beerhaven et Castlehaven, virtute pacti, debebant haec loca restituere"—haec ille. . . .

Praedicta missa in Italiam, Monserattam, et ad Procuratores.

De Intellectis Mense Iunio.

Circa 27 Maii discessit navis in Iberniam tendens et in ea legati nobiles Momoniae, per quos misit Rex 20,000 ducatos, dividendos inter nobiles certos nominatos in Ibernia. Circa principium Iunii intelleximus de Angliis qui venerant in Lusitaniā et rumore sparso de prodicione ibi, quomodo Capitaneus Blake venit cum literis O'Neli ad Regem de Frorege praeparante pro Septentrione et Praesidente pro Beerhaven; item per duos adolescentes qui venerunt Waterfordia, quod Beerhaven manet semper munitum, quod audiunt et timent Angli secundum Hispanorum recursum, quod adhuc naves Iberniae non prohibentur ad Hispaniam accedere, quod magnum est rerum pretium quando solutio sit aenea moneta." . . .

"*Supplicatio cum querimonia, nomine Procerum, Civitatum, Oppidorum, et Nobilium Regni*

Hiberniae presentata Regiae Maestati," an. 1603. [Excerpta solum do.]

1. Quod exigua ratio et immerita diffidentia habita de Proceribus et nobilibus Iberniae, eorumque exclusio a rerum administratione magna fuit causa ruinae et desolationis Regni.

Pro huius Articuli certissima confirmatione nemo poterit aut etiam volet negare, quod antiquitus qui in Ibernia nati, ii praecipuas partes in negotiis istius Regni [habuere]; sic ut ipsis, prout idonei quique et digni reperiabantur, delegata essent honoratiora passim officia tam regiminis quam iustitiae administrandae; et merito, tanquam qui et melius nosset ingenia popularium et maiori iudicio et cura providenter muniendis locis quam aptissimis ad suppressendos tumultus, si quos contra quietem publicam contingeret excitari; et maxime quod nulli possunt existimari tam sincero affectu et intentione recta studere communi bono quam ii, quorum posterius recepturi essent fructum eorum quae a maioribus fuissent bene gesta. Verum non ita pridem, seu fatali quadam sorte, seu potius offensa in nos Dei sui peccata vindicantis, ratio ista administrandi tam felix et optata immutata prorsus fuit; et alii ignori prorsus conditionis nostrae atque status surrogati in regimen et concilium Regni. Tunc Ibernorum nomen despectui et ignominiae coemptum est haberi, adeo ut ipsa eius probatio sine alia probatione cuiuscumque criminis stat adferret impedimenti ad excludendum quemcumque inter nos, quantumvis numeris omnibus absolutum et perfectum a spe emergendi [hic quaedam sunt oblitterata] . . . facturus unquam sumptus pro liberorum in bonis literis institutione, cum iam antea nosset certo eos, etiam post quantam-

cumque expectationem, nullam vel mediocrem virtuti debitam mercedem consecuturos. Quis filius qualicumque parvulum suorum suasionem et instigationem induci posset ad studiorum labores exantlandos, ut id evaderint tandem, quo conditio eorum et status redderetur nunquam melior. Quinimo ad hoc profundum miseriarum sors nostra miserabilis est delapsa, ut vix ullus e natione nostra admittatur ad inferiora quaedam officia, ut [v. g.] fiant vel scribae in ordinario aliquo iustitiae tribunali. Et quoad nostros militias adscribendos, licet necessitas ipsa ab aliquot iam annis premens omnino id coegerit, tamen quid inde nobis boni sperabatur demonstrat evidentem notissima constitutio, per quam cautum ne ex natione nostra plures quam sex in centuriam aliquam admitterentur. Cum igitur huiusmodi sit conditio in quam posteriorum temporum politia afflictam nostram patriam traxit, supplicamus humiliter ut maiestas tua excellentissimi sui iudicii trutina dignetur ponderari quantum distent haec ab antiquioribus illis temporibus, quibus a maioribus nostris administrabatur eadem regio. Maiores nostri multis annis tam utiliter et frugaliter res administrabant, ut inde ad aerarium tuorum progenitorum emolumenta provenerint, et ex quo iniquitas ingruentium postea temporum sumptuosam reddidit administrationem, sumptus illi intra moderatos quosdam terminos per eosdem continebantur. Sed ex quo ad alios tandem translata rerum summa, talis est sequuta administratio, ut pro iis tuendis infinitae sint exhaustae thesaurorum massae, et occasiones multae datae, quibus innumerabilium hominum sanguis est effusus. Maiores nostri vigilantissimi semper fuerunt, et admodum providi ad occurrendum, et initis ipsis opprimendum seditiosos omnes conatus et conspirationes, priusquam vires ullas acciperint. Sed illi, qui parum hic quod perderent possidebant, passi sunt rebellionem in conspectu suo suscitari, utpote ad quam tam manifesti praecedebant apparatus ut non possent eos non discernere, nisi sponte vellent avertere oculos a cernendo quod aliqui patebat toti mundo. Et sicut nunc affirmant qui in ea praecipui actores fuerunt (quod tamen ipsis probandum relinquimus) illi ipsi rerum administratores enormibus suis gravaminibus, quae vel moderatissimi et temperatissimi animi homines impellere possent in tumultum, originalem et primariam subministrabant causam, ex qua iidem ad arma prosiluerunt. Maiores nostri ea moderatione et temperie in sua usu administratione, qua curatum fuit diligenter ut subditi a violentiis et oppressionibus immunes servarentur. Sed ex quo imperium penes eos remansit, quorum parum intererat quid iidem paterentur, laxatae sunt habentae immoderate licentiae militis, cuius nefanda insolentia supra omnem modum ita saevit, ut subditi ex rapinis eius et concessionibus plus damni acceperint paucorum dierum spatio quam multis mensibus apertus et professus hostis, quem licebat propulsare, potuisset eis inferre. Quibus adiungere possumus complura vestigialia iisdem imposita ex sola et absoluta Concilii auctoritate, non convocatis regni proceribus et nobilibus, qui rationes praegnantissimas allegare possent, ob quas non deberent sic gravari. Sed tempus nos deficeret citius quam dicendi materies, si vellemus prosequi innumera mala et infortunia, quae ex infelici ista et praepostera regiminis immutatione sunt sequuta. Enimvero qui posset expectari, ut eiusmodi Praepositi ex animo studeant et incumbant eorum promovendo bono cum quibus nullum eis intercedit vinculum sanguinis, cognationis aut affinitatis? Quam vel umbram haberet alicuius apparentiae, quod aliquis vel paternam sollicitudinem atque providentiam, quam debet gerere magistratus, vel filialem amorem atque observantiam, qua solent homines affici erga natale solum, alienae exhibeat regioni, in qua nec proponit ut post se posteritas sua remaneat, ne, ratione malae administrationis, ruinae sit exposita, nec patrimonium quod relinquit habet, neque alia possidet bona quam quae pro occasione efferi inde facile possint. Quod si quispiam hic obiciendum putet, esse illis consiliarios quosdam, qui licet non sint ex natione nostra, tamen apud nos stabilia habent bona, ac proinde particulari tenentur obligatione ad quaerendum commune Regni bonum. Ad id possumus vero respondere: si eius quod in obiectione allegatur, circumstantiae penitus verae considerentur, nihil est quod magis possit confirmare propositum hic nobis seipsum quam illa ipsa allegatio. Siquidem notissimum est, quod nullus istorum cum primum veniret vel latum pedem terrae in hac regione possidebat. Unde merito persuasum passim, quod eiusmodi homines ideo Regni proceres et nobiles arcebant a regimine ut ipsi soli gauderent bonis quae redundant ex servitio Principis. Sed rursus contra nos fortasse allegabunt, quod addicti sumus religioni ei, quam nunc ferunt tempora et ideo inde idonei, qui in administratione rerum teneamus ullum locum. Ad quam obiectionem diluendam humiliter supplicamus Maiestati Tuae ut digneris gratissime ea considerare quae subsequens Articulus continet.

Quod concedere publicum exercitium Catholicae religionis sit certissima ratio ad securam stabilendam obedientiam et perpetuam firmandam pacem et quietem in hoc Regno.

Prisquam ulteriorem hac de re sermonem instituamus, supplicibus votis obsecramus, ut Maiestas Tua dignetur benigne acceptare hanc sinceram et fidelem protestationem quam in praesentia Omnipotentis Dei constituti, tanquam de ea rationem reddituri coram Eiusdem tribunali in tremendo die iudicii, praesentantis Tuae Celsitudini : nempe quod, tametsi profiteamur nos Catholicos esse religionis, et sic quidem ut nihil sit in mundo quod nos vel tantillum movere poterit ad eam unquam deserendam, nihilominus in Articuli huius veritate declaranda, quasi seposito tantisper a cogitatione nostra religionis omni sensu et apprehensione, nihil adferemus nisi quod conferre iudicamus, etiam in politica ratione administrandi huius Regni, ad consulendum ibi securitati et saluti regalis vestri status, ad minuendos sumptus, qui ab annis aliquot retroactis supra modum omnem et mensuram excreverunt, et ad stabilendam tam exoptatam pacem et quietem, quae in perpetuas duratura sit aeternitatis. Nam in primis concedendo publicum usum atque exercitium religionis absceinderetur prorsus praetextus omnis licitus tumultum aliquem excitandi, qualis pertraxit multos, ut in prostratis his commotionibus se adiungerent, quas certum est sine ista specie non potuisse tandiu perdurare, utcumque qui diversam sequebantur partem advertere facile poterant, quod quidem, dolosius aliud sibi propositum habentes, usurpabant nomen rei tam sanctae non sanctificatis labiis. Propterea nullus unquam externus princeps, his regnis hostis, concipere poterit spem quippiam contra Maiestatem Tuam inter nos aut per nos machinandi, quando omnes intellexerint, quod ex voto et voluntate vivamus sub eiusdem felici Dominio, quod nolumus in cuiusunque alterius super terram Regis imperium commutari. Insuper quod ad hanc rem spectat, Regionis nostrae status non potest accommodari ad normam vel exemplar aliarum Maiestatis Tuae ditionum, quandoquidem possumus certo affirmare, quod in tota Ibernica non sint ad summum viginti vel ad septem aureorum haereditatem nati, qui alterius sint quam Antiquae Catholicae Religionis. Demum subiiciamus igitur censurae providentissimae et benignissimae Tuae Maiestatis quam dissonum sit a regulis bonae polittiae ad continentendam nationem aliquam in vera obedientia obtendere ei religionem, cuius vel ut unum articulum ullus fere in ea amplecteretur, neque toleratio carcerum, neque impositio mulctarum, neque praedicatio quadraginta quatuor annorum inducere haecenus potuit. Et quia propositum argumentum induxit nos ad mentionem de his vexationibus faciendam, dignabitur Maiestas Tua certior reddi, quod fundi nostri calamitas exorta sit ab eademque causa, tametsi secundum rationes et considerationes differente. Ex una parte ab hostilitate communis inimici tempore belli territoria nostra et bona spoliuntur ex hoc nomine, quod in causa, quam ille ob religionis titulum legitimam praetexebat, nos non potuimus pertrahi ad defectionem ab obedientia et fidelitate qua tenetur subditi. Ex altera parte ab Ecclesiastica, quae nunc praest, potestate tempore pacis per diversas corporum restrictiones, pecuniarum mulctas, et similes alias vexationes, pro pura punimur religionis et conscientiae causa. Sic ut calamitas nostra utrinque procedens propter religionem ad fastigium miserationum iam devenit.

Sed hoc tamen intererat discriminis, quod ex una parte licebat nobis pro iusta nostra defensione vim vi repellere, ex altera parte non supererat aliud quam sub poenis nos prosternere, quas imponere libuit potestati. Quid mirum si in hac rerum desperatione seu deploratione aliqui non ea animi alacritate et excitato affectu intenderent conatus suos et vires ad extinguendam rebellionem (quod nobis tamen nunquam potuit merito imputari) cum in eo dubitare merito possent non aliud esse quam viam sternere ad alterius generis vexationem sibi accersendam? Nam ut cum hac appulerunt Hispanorum copiae et ad eos concurrere coepissent rebelles ex omnibus Regni partibus, quamvis nos tam in oppidis quam in agris fidelitatem nostram testatissimam reddidissemus, quando in manu nostra erat, si occasione ista voluissemus uti, id efficere quod in animum nunquam induximus neque induceremus : tamen ad primum statum signum et spem quietis aliqui ex praedicto clero et alii quidem similiter affecti [hic quaedam sunt oblitterata in MS.] quam essemus bene meriti confestim coeperunt ex [quaedam oblitterata in MS.] vocantes homines in questionem pro negotiis conscientiae et religionis, et multos contumeliose tradentes carceribus tam importuno tempore, ut res istae movere possent ad tumultus renovandos, nisi Providentiae Illustrissimi Prorogis (de cuius indefessis laboribus et sollicitis curis in defensione istius Status non possumus nimium dicere) violentiam istam et furorem cohibuisset. Unde potest colligi quam exiguum debeamus spem concipere alicuius nobis propositi boni, quando bene meri-

torum talis est futura merces. Cum igitur manifestum sit, quantum periculi et diffidentiae generet ratio ista observata in religionis causa, quid optatius esse possit pro securitate status Maiestatis Tuae inter nos, pro stabilienda pace et quiete istius Regni et subditorum, quam concedere usum illius religionis in publico quam ibidem omnis aetas, omnis sexus, omnis omnino conditio hominum corde et animo privatim colit, ut sic a timoribus liberati, qui numquam conquiescent nisi eiusmodi concessio per edictum publicum Tuae Celsitudinis approbetur, omnes unanimiter et alacriter conspiremus pro ea, quae accidere possit, occasione et ad effundendum sanguinem nostrum usque ad extremam guttam in servitio Tuae Maiestatis. At verostrarum hic adhuc non est finis miseriarum, sed, in augmentum afflictionis ad gentem afflictissimam, obtrusum nobis fuit numismatis genus, quod vel in se spectatum extrema est miseria, cuius fructus et effectus in sequenti articulo expenduntur.

Quod solum istud numismatis genus, quo nunc uti cogimur, sufficeret ad nos reddendum miserimos etiamsi praeterea nullam aliam miseriam pateremur. . . . Tota Insula per diuturnam calamitatem civilis belli, quae satis esse posset ad pessundandum quodcumque in orbe regnum, ita iacet desolata, ut, ob defectum culturae et habitationis, indigenis plerisque consumptis et vastatis ferro et fame, parum reddat tellus pro necessariis usibus et indigentis. Utrum vero teneantur subditi eiusmodi a suo Principe numisma acceptare, quocum, sic annonae caritas et fames premit, et non poterunt ab externis nationibus coernere alimenta necessaria, nolumus quidem presumere in disputationem mittere; hoc solum non possumus non dicere ex sensu nostro et experientia: ob hanc causam nullos iam nobiscum externos nequidem ex vicinioribus regionibus commercia exercere. Praeterea cum passim oclusae sint literarum scholae et ex eadem causa nos destituamur mediis ad emitendos liberos nostros in aliis regionibus erudiendos, an non inde sequutura sit brevi extrema hic barbaries, hoc evidenter est quam quod alia indigeat probatione. Sed neque existimamus, quod Maiestas Tua hinc magnum sentiet aerari sui commodum, quandoquidem in militum arma, vestes, annonam, et totum belli apparatus necesse sit argenteos et aures exponi nummos propter inexplicabilem cupiditatem nummulariorum, rem suam dumtaxat ex cambiis augere cupientium, ita ut quicquid lucri oritur remaneat inter paucos, et Principi soli dedecus cedat.

CONSTITUTIONES SEMINARII IBERNORUM SALMANTICAE.

[Excerpta aliqua exhibeo]. 1. Nemo admitti potest, qui non sit Ibernus ex utroque parente, et qui non sit ex legitimo matrimonio natus. 2. Sit aetate nec 18 annis minor nec 25 maior. 3. Sit integro et sano corpore, bonae indolis, et virtutis studio deditus, sitque bonae valetudinis ad studiorum labores facile ferendos . . . qui multos Christo lucrificare in Ibernia possit. 4. Habeat insignis viri vel personae ecclesiasticae testimonium, quod parentes eius non sint infames aut haeretici, aut infimae conditionis, quique non se in sordibus, ac vilibus ministeriis exercuerint, et quos non premat inopia, ut sine eius ope vivere nequeant. . . . 6. Boni consulat, ut antequam in numerum alumnorum admittatur, per quatuor aut plures menses, iudicio superiorum, de ipsius vita, moribus et aptitudine periculum fiat, et, si minus idoneus refertus fuerit, quiete dimittatur.

Cap. 2. De Ratione admittendi in numerum Alumnorum. 1. Post tres dies hospitii fiat de eius ingenio, probitate et literis experimentum. 2. Postea per octo vel decem dies Spiritualia Exercitia faciat et generalem totius vitae confessionem . . . ac tandem per quatuor aut plures menses in probatione detineatur. 3. Deinde professionem Fidei iuxta formam a Pio IV. traditam emitat; promittat et sub iuramento per schedulam propria manu scriptam, quod . . . vitam ecclesiasticam amplectetur, et quodcumque ei per superiorem Seminarium iniunctum fieret, in Iberniam ad iuvandas proficiscetur: quae schedula in libro ad hoc parato, et ubi nomen, cognomen, patria ac parentes cuiuscumque alumni describuntur, asservetur. 4. His peractis Sacratissimum Christi Corpus sumat, et postea habitu clericali indutum eum Superior amplectatur, quod reliqui alii omnes faciant; et in alumnorum numerum admittatur. Cap. 3. De Pietate et Virtutum Exercitiis.

Per mediam horam iuxta instructionem a Patre Spirituali traditam orationi mentali incumbant. Diebus dominicis, et festis statuatur una integra hora, qua alumni instruantur a Praefecto Rerum Spiritualium in omnibus quae ad institutum Seminarium pertinent, ut, de modo docendi doctrinam Christianam in Ibernia, proximos iuvandi, Sacramenta administrandi sacras ceremonias observandi . . .

* Illo tempore is erat celeberrimus P. Gulielmus Bathe.

9. Singuli quolibet die coronam recitabant et officium B. Virginis.

12. Quotidie omnes privatim orabant pro Ibernia, et pro conservatione et profectu huius Seminarii et maxime pro alumnis in Iberniam missis. . . .

Caveant ne in disputationibus sint iracundi, mordaces aut pertinaces, sed mansueti, mites, praelectis et repetitoribus obedientes; paratique sint studiorum rationem reddere.

Musicae et graecis literis, theologi vero hebraicis, quotidie aliquid temporis dare debebunt, et maxime diebus illis quibus studiis vacant." Has Constitutiones contraxi.

Nota ad p. 233—De Piscatione de qua scribit Archernus, haec addam ex "Irish Colleges since the Reformation":—The Irish merchants of Seville and Cadiz likewise undertook to pay a per-centage on every pipe of wine they should export to the British Isles. These offerings were of great moment in the struggling state of our Salamanca College, and gave great relief. No less so was the privilege granted by His Holiness to the fishermen to fish on six Sundays in the year for the benefit of the College. These poor men had offered their services to Father Conway, who immediately petitioned the Holy See in the following terms:—"Most Holy Father—In the year 1605, at the request of the Protectors and Students of the Colleges of the Irish Nation in Lisbon and Salamanca, your Holiness benignly granted to the fishermen of Setuval and Casques, and other districts of Portugal, Galicia, and the Provinces of Biscay, permission to fish on six Sundays or festivals every year, and to sell the fish thus taken for the benefit of the aforesaid Colleges, to aid them in their temporal support. It happens that the Seminary of the same Irish nation, in Seville, is now in the like need of succour or maintenance. Wherefore we humbly supplicate your Holiness to grant a similar permission to the fishermen of the coast of Andalusia, that this Seminary may thus receive some succour and emolument," &c.

Paul V, graciously acceded to this request, and in Sancta Maria Major, on the 9th of September, 1619, expedited an Indult, addressed *Dilecto Filio Officiali Hispanensi*, in which he commanded him to grant, by apostolic authority, to all and each one of the fishermen of the province of Andalusia, bordering on the Mediterranean and the ocean, permission for four years to fish on six Sundays or festival days, in the seas, rivers, lakes and ponds, even by night (*post tamen Divinorum Officiorum celebrationem*), the fruit of their toil to be given freely and without condition to the Irish College of Seville, for the support of the rector and students and the persons employed in their service; and to declare, by the same apostolic authority, that these fishermen were not to be molested, hindered, or impeded in any way, by any person, no matter what his authority.

Pars huius Brevis a Rev^{mo} Episcopo Ossoriensi datur in *Lines of the Archbishops of Dublin*, p. 279—"Sincerae devotionis affectus, quem dilecti filii, rector et alumni seminarii Hibernorum Hispanensis erga nos . . . gerere comprobatur, non indigne promeretur . . . ut eorum petitionibus . . . annuamus . . . Petitio continebat quod . . . inter seminarii benefactores nonnulli piscatores erga illos bene affecti inveniuntur, qui, pro illorum sublevanda necessitate, certis diebus Dominicis seu festivis piscari, pretiumque er huiusmodi piscatione proventurum eidem seminario gratis donare statuerint, si eis ad ix nostra et apostolicae sedis licentia desuper suffragetur et facultas."—Ex Secret. Brevium.

The Licentiate, Thomas Wise, writes from Rome to F. Conway, 26th of June, 1607;—"The persecution is daily increasing. They have written to me from Ireland that a priest called Thady Dimiran, educated in Salamanca, was taken prisoner by the heretical English in Ulster, and among the many other offers they made him was a certain bishopric if he would conform. To which he answered, that he would not abandon the Faith for all the bishoprics and goods in the world and would rather suffer a thousand deaths than do such a thing. Seeing they could not prevail on him, they announced that with balls and blows they would give him the thousand deaths he spoke of: and so they formed themselves in a long file, and charging their guns made the good priest pass between them and a wall; and as he ran along they fired their guns at him. Before he got half way he fell down breathless and choked with smoke, though none of the balls had struck him, and for three days he could not hear a word. They then tried him with more threats and promises, but could do nothing with him. In the end they tied him to a post, and flogged his naked back with extraordinary cruelty on two successive days, and then threw him, half dead, into a dungeon, where he lay when this was written to me. I afterwards learned from a priest who was not far away at the time, that when they were tying him to the post, to secure him the better, they bored holes in his arms and legs, through which they passed the cords, and this inflicted excruciating pain on him. The heretics finally offered him a professor's chair, and

the dignity of a bishop if he would give in. He told them to take him to their professors, and see if they could convince him, and then they might offer him their tempting rewards. They did so, and he carried himself so learnedly and piously in this dispute, that the Lord appeared to speak from his mouth, according to His promise: *Ego dabo vobis quid loquamini.*"

Nicholas Wise, elder brother of the Grand Prior of England, a person of Christian sentiments, and a great servant of God, and one of the most influential and noble of the city of Waterford, when asked to take the oath of supremacy, answered,—"Sir, that is a very novel thing for a man of my age, and so don't ask me to do it, for I won't, let what may be the consequence." After this they did not molest him more."

E. Bernard writes on Ash Wednesday, 1607, from Galway:—"From your Paternity's letter of the 18th of August I have received great consolation and courage to suffer whatever may turn up. I pursue my ministry *con amore*, and God sustains me with particular favours. The state of affairs here is totally opposed to repugnant sensuality, but is of infinite pleasure to the soul, which prospers in toil and troubles, of which we have indeed more than a fair share. The plague of persecution is general over the whole kingdom, but extraordinary in the province of Munster, where resides the desperate President, who bought his office for some thousands of ducados which he is drawing, not out of the legitimate produce of the earth, but from the blood and property of our poor Catholics. And things have come to such a pass that now they don't wait for any legal decision, but rush in crowds into the houses of these servants of God, break open doors, tear off locks, ransack shops, leave no corner unsearched, and dig up the earth and carry off everything they can lay hands on, besides taking the owners prisoners, and maltreating whoever should dare to blame or resist them. This perverse man has presented a petition to the English Council asking for power to deprive the Catholics of their very houses, as well in the towns as in the country; but though each member in the Council agreed with him privately, they yet refused in public. My neighbours, the heretical preachers I told you of, called Daniel and Walsh, are constantly writing against me to the viceroy and chancellor, proclaiming me a Jesuit. There are several heretics appointed and paid to seize me, one of whom is Captain Radra, an Englishman, and many friends advise me to leave this district, but I am deaf to their counsels, and say that to do so would be the part of a mercenary, *qui fugit quia mercenarius est*; but God grant I may never do anything of the kind. The Lord has been pleased, through my exertions in condemnation of discord, to effect a great improvement in this city, which was strangely afflicted with this vice. It is also a great source of consolation to see the fervour and frequency with which the people approach the holy Sacraments of Penance and the Eucharist, some every week, others every fortnight, and many at least every month. I can assure your Paternity that if I had only one virtuous and learned priest, if for no other purpose but to hear confessions, this town would soon give a good account of itself from the admirable inclinations of its inhabitants to all kinds of virtue. My friends and acquaintances among the gentry of the province do not dare to approach me for reasons of prudence, nor I them, for fear of my life, and to avoid the occasion of danger to them. I don't remember having passed, since I came hither, a single day or night without some fright or other; and what security could I have in the houses of Catholics, who are far from secure themselves of either their lives or property? My dear father, for the love of heaven get our friends out there to remember us in their prayers. Even if I were not a child of your house they should still do so out of compassion, knowing the great dangers we run. So I again ask your Paternity to get them to remember this afflicted province so wanting in labourers.

"In this city died just now one of the 24——, a person of estimation, and a thorough Catholic, who had lost large property for conscientiously opposing the heretics. Well, when he was about dying, the heretical minister determined to be present, and got through his ceremonies, which the sick man abominated. He forced his way in, thinking the Catholics, though they refused to go to his church, might communicate with him in a private house; but not one would go near him, so that he got into a great rage, and rushed out, cursing their perversity, and threatening them with all kinds of punishment.

"I don't know what may happen at the sessions or assizes to be held during Lent; but every one fears they will be terrible. I have had no opportunity of recommending the necessities of your college to the generosity of our people. May God relieve them, so that it may train up many labourers for the thousands of souls which are here perishing for want

of some one to guide and instruct them. Take pity on me, because I have no one to help me. Our Jesuit Fathers stand in high estimation in this city, but there is not one in it. If it were in my power to select, I know on whom my choice would fall."

One of the correspondents, who writes in English, says:—"There has been in Drogheda, in the year of our Lord 1606, in this Lord Chichester is days, who then was Lord Deputy, and is yet, such persecution as no man durst walk the streets that was a Catholic, but presently they should be apprehended, and brought before the Lord Deputy and Council to be examined of what religion they were. If their answer was that they were Catholics, then were they demanded if they would go to church. If they answer that they would not, then were they presently sent to the jailer to be kept in prison; they were kept so close for half a year that nobody was let go towards them but those that carried them their meat: thus did they live in this miserable case till it pleased the judges to set them at liberty. There was one Tanner there, who was a preacher, that did great harm to the common people, for he did nothing all day but watch the streets for the poor people, and when he had taken them, he would like to carry them to church against their wills, by which means he made the poor people so much afraid as they were glad to leave the whole town. 'One day an alderman was taken, and he was compelled to go to church and hear the sermon. This alderman had not the courage displayed by another gentleman, whom the Lord Deputy met on the streets, and compelled to go to church in the same way. Chichester being in Drogheda in 1607, met this gentleman as I said, and knowing him to be a Catholic and a person of high estimation, told him to accompany him to church and hear the sermon. Mr. Barnewell, for so the gentleman was called, went as far as the door, and there stopped, saying: 'This far, sir, God and my conscience allow me to accompany you, but no farther.' The viceroy told him, blandly at first, but then savagely, to go in, and seeing he could not prevail on him, struck him a cruel blow on the head with his stick. Then the macebearer attacked him so savagely that he fell to the ground like a dead man, and the viceroy had him dragged into church, where he lay insensible and gasping all the time of the sermon, and no one dared to approach him. Some of his friends afterwards took him home, where he gave his blessed soul to God in two hours. This act of cruel barbarity is related by Mr. Thomas Wise, on the authority of a gentleman named Dillon, from Meath, who arrived in Rome in 1607." The writer of the letter from which I have already quoted, goes on to say in his own quaint old English:—"In the same year Mr. Stone being walking without St. Laurence is gate, met with a poor friar alone in his habit; this Stone demanded of the poor man whether he had money or no, the poor man answered he had none; with that he took the poor man back and beat him till he was weary; the poor man took it very patiently, but hard by that place was three or four young men taking their pleasure, and by chance they overheard the cruel blows which the poor man felt. Hearing the noise, they come forth, but when they saw it was the poor man, they took the fellow and beat him excellent well. After he was beaten he made his complaint to the Lord Deputy, and he got a warrant to the sheriffs to apprehend those young men. Two of the young men were taken, and carried to Dublin, but they were kept in prison till they paid a sum of money to this man, and like to be cruelly punished for beating of that knave." Then he relates how the jury would not present, or find a bill against, the Catholics for absenting themselves from church; how Andrew Carroll, being chosen mayor, was asked to take the oath of allegiance and supremacy, and on refusing, was cast into prison, and had to pay £100 to an Englishman who had acted for him; and how Stephen Dowse, an alderman, being at Mass on a Christmas morning, was informed on by a maid servant, and committed to jail for six months, when he was liberated on bail; and finally we meet with the following most curious and interesting items:—

"The Lord Primate of the realm, dwelling within three miles of Drogheda, kept court in it every Tuesday in the year. He made a secret law in his own court, that whosoever was married since that time twelvemonth should pay unto him four pounds sterling, and every man that had a child borne him since that time twelvemonth, should bring the priest and the child to the church, or else they should pay four pounds sterling. It passed of four or five court days, and the people made no account of it; and when he saw that, he told them that he would excommunicate them all. The poor people hearing him say that, made great with as much money as they had to come to him; some brought ten shillings, and other some brought twenty, according their ability. One Mr. Harry Cormuck, an alderman of the town, seeing the extortion of this man, went to the Lord Chancellor, and told him how

his poor neighbours were used. The Lord Chancellor hearing it, did wonder at it, and gave him a commission whereby all those that did deliver any money unto the Lord Primate, that it should be restored unto them again, and that this law should be used no more. When the alderman came back he delivered the same to the Lord Primate, but the poor people could never get their money from him.

"The Lord Primate one day secretly did go about, searching of priests, and by chance he broke up a door wherein two or three friars did dwell, and on the back side there was a little chapel where the friars did say Mass. He broke up the door, and by chance he found a cup of tin, and the Lord Primate thought it was silver, and he clapt it up and gave it to his son to keep. They found a suit of vestments and other things, but he carried all away and locked it in the vestry in the great church, but that night all was taken away out at a little spike-window, and it was never known who took it away; thus was the Lord Primate served."

Letter of Fr. Holywood, S.J., in Dec, 1606:—"A gentleman named John De Burg, owner of great estates not far from the city of Limerick, a worthy servant of God and brave Catholic, had a priest in his village. When he was about to say Mass one day, before a large congregation, he found an armed force of the President's was coming, and animating the people to persevere in their faith, he advised them to hide; and he himself, at the gentleman's request, did the same. He only waited to gather the ornaments of the altar, and with these the gentleman retired to his castle, with three servants. The enemy set fire to the houses about the castle, and surrounded it. After a little, the gentleman resolved to make a sally with his people; having first recommended himself to the Lord. Taking the chalice in his left hand, under his cloak, and putting the ara between his shoulders, inside his shirt, and the other ornaments about his person, he thus, with his sword in his hand, broke through the ranks and camp of his enemies. He killed some and wounded others escaping (with his servants) with only a lance-thrust between the shoulders, which broke the ara without injuring him; and he was more sorry for the loss of the ara than if they had half killed him.

"The President afterwards proclaimed him a traitor, and he was soon taken and put in the public prison of Limerick; whence, after treating him very ill, they brought him to trial—offering him, at the same time, the restitution of his property and high offices in the state, if he would only render obedience to the king, by taking the oath of supremacy, and go to church. He answered that neither for rewards nor punishments, neither for threats nor promises, would he consent so do so; nor was it a good exchange to give heaven for earth, and so he would not for the whole world offend God, who had ever showered favours on him; that he renounced and abominated all the Church of Rome—the only Catholic and Apostolic Church—abominates and condemns; and that he firmly believed there was only one head of this Church on earth, the supreme Roman Pontiff, true and legitimate pastor of all such as are to be saved; and in defence of this truth I am prepared to lay down my life. The heretics, finding there was no chance of moving him, pronounced sentence of death on him. When they came to the gallows, he made a tender appeal to the bystanders, beseeching the Catholics to pray to God for his perseverance, and not to take example from the wretched prevaricators and cowards who complied with the demands of the heretics. With this they cut off his head, and all his property was confiscated."

De Patre Archer, Anno 1603.

Haec de Archero scripta sunt ab exploratoribus Anglis; sed multa quae dicunt omnino falsa sunt. "F. James Archer at the Spanish Court, and well regarded." In August, 1603, is said to be in England, and his brother Robert is gone over to meet him there. James is black of complexion, his hair spotted grey, and his apparel commonly a white doublet, and the rest of some colour to disguise himself, he is somewhat tall in stature, and visage long and thin. Sir Geoffrey Fenton writes to Cecil, "that if some of the Irish were called to the question for Archer, some light might be got for his apprehension. He might be laid for amongst the Irishmen about the Court, the Agents of Waterford, Cork, and Kinsale, and particularly the Mayor of Cork, are the men that he will soonest seek unto, for his former inwardness with them, both at the siege of Kinsale and in working the Earl of Tyrone to draw to Kinsale, he will use all the art he can to have intelligence with Florence M'Cartie, who was a principal plotter with Archer to draw the Spaniards, having used the ministry of the Roches of Kinsale. If Archer cannot be intercepted by other

means, the Mayor of Cork, M'Carthy, and the Roches of Kinsale should be severally put to the question [*i.e.* torture] for Archer. He passed here under the name of Bowman; at length he was discovered in Wexford county, and was near being taken by a draught laid by the Lord Lieutenant, but unhappily escaped." Calendar of State Papers, Ireland, An. 1603, p. 80.

Atkinson writes to Secretary Cecil as follows in the year 1603:—"At his Majesty's last being at Hampton, where he [Atkinson] was a suitor, he saw one called Father Archer alight from his horse, whereon he was well mounted, at the Earl of Tyrone's lodging in Kingston, whom he forthwith saw entertained by one of the Earl's servants, and conducted up to his lodging, wherein his lordship then was, and thither Archer often afterwards frequented, as he had formerly done at the Earl's being lodged at Chelsea, some whiles following the Earl to the court, and in company keeping of those Irish knights and gentlemen which are in the Tower, and Sir Christopher Plunkett, Sir Edward Fitzgerald, and others of that nation, in divers kinds of apparel, sometimes like a courtier, and other whiles like a farmer or chapman of the country.

"Him he well knew in Ireland, where he saw him as chief commander over the Irish troops of rebels, horse and foot, for his own guard, commanding as many as himself pleased, and for any murders, burnings, spoils, or other bloody actions that were to be exploited upon any of the English nation or favourers of the English Government, called commonly the Pope's legate and archpriest over all others in the provinces of Leinster and Munster, and also the O'Neals, or of others called Tyrone's confessor, as he had been the archduke's confessor of Austria, and in England is said to be the Earl's massing priest, daily to execute his function of a Jesuit for masses, absolution and such like, as for others the knights and Irish gentlemen with whom he is conversant, howsoever near unto the king's court they may happen to be lodged.

"By this traitorous priest, Archer, the Earl of Ormond was taken prisoner, in a day of parlance the Earl of Thomond held with the O'Moores and O'Connors in Leix, most perfidiously, against all laws of arms, and notwithstanding that he was born an obliged follower of the Earl's in Kilkenny, yet he practised much cruelty against him and sought his death; and of all the priests that ever were, is held for the most bloody and treacherous traitor; sure unto none in friendship that will not put his decrees into action, by warrant of his apostolic authority, as he calleth it, by bull from the See of Rome, from time to time renewed at his pleasure. And is grown to be so absolute powerful, in holding the greatest lords in awful obedience, as none dare or will, for anything, gainsay him; But, notwithstanding whatsoever oaths, vows, and conclusions are passed from Tyrone unto the king's majesty during his being here, at their returns to their counties, it is verily believed that he will, and can, divert Tyrone and all the rest from the king, and thrust them again into actual rebellion, as formerly he and Dr. Creagh did, not only Tyrone, but also the Viscount Mountgarrett, the Viscount Roche, and many thousands that would gladly live at rest, and cannot, for their restless workings; but, as sheep, are chased by such Romish wolves to their utter destruction, *are still laboured to run into rebellion*, and so would do in hatred of the English nation and Government, albeit they might have their unlawful desires for toleration of religion, wherein, without controulment, they run their own courses, without feeling of penal laws.

"At Kingston, also he often saw, in company of the before-named knights and gentlemen in the Tower, and that are their countrymen at liberty, a secular priest, called Father Hussey, well horsed, and in their companies, with feathers in his hat, as gallantly attired as any knight in the court, for whose apprehensions the Honorable Sir George Humes, Chancellor and Treasurer of the Exchequer, directed a warrant to one William Atkinson, a kinsman of this relator's. Howbeit this relator, for some friendly respects he bare unto some of the knights in whose companies it was intended he should have been apprehended, whereof they might have received discredit or trouble, gave such forewarning thereof to one of the knights as he escaped, and is thought to be returned, in Sir Christopher Plunkett's company, for Ireland, or to be with Archer, following of Tyrone, and, by policy, may be surprised together, either about the court or at their taking of shipping, about Westchester, for Ireland. He is also of opinion, that not only these Romish priests, but also many others, in their disguised manners, following of Tyrone, do much frequent the Spanish and French ambassadors, to pry into the secrets of states and foreign legations, with whom and their

priests there is overmuch correspondency, for better directing of their bad actions, and there may they be in some likelihood surprised.

"All which he leaveth, for discharge of his duty, to the honourable consideration of such unto whom the premises do most appertain, with confirmation of his subscription to be made good against Tyrone, if he shall stand upon the denial, as it is not unlike, as being unwilling to forego his confessor or ghostly father, no less able than ready, as they take it, for dispensing with any oaths, or other execrable impieties; in one day being of ability to put into actual rebellion many more thousands than, by all the Queen's forces and means used, have been recalled and repressed in many years, during whose sufferances, therefore, they may thus range amongst English or Irish subjects there, and be no hope of settled peace, in Ireland especially.

"Archer is in stature somewhat tall, black, and in visage long and thin; born in Kilkenny.

"Repeated and certified before me, by setting his name to every page as appeareth.

"In presence of

"WILLIAM HARRISON."

Another assassin of Atkinson's class, named Bird, who followed the same infamous calling in Ireland, wrote to Lord Devonshire, offering, if he were paid for doing so, to waylay the Jesuit Archer, "who," says this unscrupulous scoundrel, "hath been a most harmful traitor, and hath drawn more English blood than all others of his sort in Ireland."—Meehan's *"Flight of the Earls,"* p. 43. [Pater Archer erat tunc in Hispania.]

Ad

Iacobum Primum

Magnae Britanniae. Franciae. et. Hiberniae.

Regem Maximum.

ΕΠΙΣΚΟΠΙΟΝ ΔΑΠΟΝ

A Petro Lombardo, Archiepiscopo Ardmacano,

Primate Regni Hiberniae

destinatum ac dicatum

Pro

Religione et Patria.

Excerpto quae sequuntur:—"Britannicas Insulas, quae tam magnae, multae, pulchrae [sunt] ut eas non insecite quispiam descripserit, sic in terris esse sitas sicut in orandis coelis discernuntur luminaria duo magna et complures stellae, placuit coelorum Domino adunire tandem sub terreno tuo imperio, potentissime Rex Iacobe, Britanniarum prime Monarcha. Si progenitores tui recolantur, sive prisca illi proceres, qui egressi ex Ibernia, (ipsa est vetus Scotia), et occupata, praeter Hebrides Insulas, permagna Albioniae parte, in hac fundavere alterius Scotiae Regnum, quod te in lucem edidit et Regem primitus coronavit, sive" etc. Haec duo Regna conquierunt a bello, quo per multos eousque annos tam cruento decertatum fuerat, ut et Iberniam, decertationis illius area, plerisque vastata partibus, et Anglia viris suis et viribus non parum imminuta manserit . . . Natio Ibernica, quomodocumque alias institutione vitae et morum conversatione, uti notum est, distinguitur pars a parte, probatur tamen tota concordissime et constantissime tenax unius eiusdemque religionis, in qua nimirum ab initio sunt facti Christiani et Catholici . . . quarum subinde consideratio rationum cum me induxit ad scribendum aliquod opus, quod mundo testificetur quam in tam iusta et pia causa debeam Deo, Christo, et Ecclesiae fidem, patriae charitatem. Ex quo id institui scribere, statui pariter et ad testificandam observantiam meam in T^{am} M^{tem}, idipsum Tibi, Rex potentissime ac sapientissime, dicare ac destinare donum pro Religione et patria, debitum ab Episcopo illius praesertim Sedis, quae in universis Monarchiae Tuae ditionibus antiquissima est Metropolis, adeoque ex qua non solum processit fundatio et dotatio prima Ecclesiarum omnium in Iberniam, sed etiam prodierunt ad instituendos in Christiana et Catholica Religione cum Pictos Scotorum in Britannia antecessores, primi operarii Evangelici; tum Anglos Britannicos Saxones, plerique cooperarii: eoque proinde nomine et merito, Pictorum, Scotorum, Anglorum piis regibus et populis, maioribus et minoribus, amati semper atque honorati. In quo disponendo opere seu dono adornando, dum moram aliquam mihi facit studium notanter cavendi ne de rebus patriae ex aliquibus rumoribus, per quos uti alios, ita et me contingeret seu opinando seu scribendo falli, quidquam falsi evulgarem. Gaudeo interea innotuisse, et per certiores nuntios, quod in

Ibernia tolerabilius agatur cum Catholicis in causa conscientiae . . . Quod deinde pertinet ad Patriae causam, quae et de ipsa pertractare statui, ad religionem ita refero, ut ad inveniendam in conspectu Ma^{te} Tuae gratiam, qua statuas ac stabilias, ut natio haec frui possit libero exercitio religionis, in qua primum facti sunt Christiani, a qua numquam hactenus exciderunt, et pro qua conservanda, etiam interposita pactione, dudum est translatum dominium Iberniae ad Praedecessores tuos, Reges Angliae. [Hic enumerat res de quibus in libro tractabit.] Notum est quam constantes Iberni se passim exhibuerint in retinenda antiqua religione ab initio Christianismi sui suscepta, non obstantibus quibuscunque modis atque mediis ad ipsos inde abducendos attentatis" . . . Ex Archiv. Prov. Ibern. S.I.

ADDENDA ET CORRIGENDA.

- p. 30. P. Robertus Rochfort mortuus est die 19 Iunii.
 p. 47. "Declaration of Christopher Holywood, Jesuit, cousin of Lord Dunsanny, as to his detention in the Gate House."—Historical MSS. Commission, Marquis of Salisbury Papers. Appendix to 7th Report.
 p. 80. Hoc pertinet ad Patrem Leinich vel Patrem Archer :—The Protestant "Bishop of Limerick was rescued of a Jesuit, [an. 1601] the whole town for the most part rising and taking the prisoner per force as he was going to jail."—Calendar of Carew Papers of 1601.
 p. 81. "Advertisements referring to Fernando Alvarez and others referring to Jesuits captured on their way to Ireland. Information of Archer, names and Practices of Catholics in Ireland"—Salisbury Papers.
 p. 6. nota k. Adde—Sed ego, in posteriore parte libelli "Irish Ecclesiastical Record," monumentorum vim infirmare conatus sum. Pro Ecclesiastica scribe "Ecclesiastical."
 p. 16, line 21, recte "usci dalla casa."
 p. 17, l. 5, recte Davidis. p. 20, recte "Sic Bruodinus" in notis. p. 22, l. 20, recte "ut audivistis." p. 28, l. 23, recte Alithinologia.
 p. 50, l. 15, recte "dictu." p. 55, l. 12, confer p. 146. de militibus Ibernis. p. 55, l. 23, recte "nostros." p. 74, l. 27, recte "ob aliquam."
 p. 119, l. 22, recte "vocant, huic." p. 128, l. 14, recte oppida. p. 149, l. 3, recte Villena.
 p. 181, l. 35, recte "bonorum."
 p. 183, l. 29, recte "offerunt."
 p. 185, l. 29, recte "concedetur."

INDEX LOCORUM.

ULTONIA.—pp. 6, 33, 39, 49, 129, 134, 135, 165, 183, 185, 208, 222, 226.	DUBLINIUM.—28, 31, 33, 40, 43, 49, 51, 79, 80, 102, 105, 113, 117, 119, 125, 131, 133, 134, 136, 147, 150, 184, 187, 194, 201, 207, 209, 231.
MOMONIA.—12, 80, 81, 86, 109, 128, 137, 158, 161, 164, 177, 198, 216, 221, 222, 226.	WEXFORDIA.—27, 129, 165, 183, 189.
CORCAGIA.—12, 20, 25, 138, 141, 156, 198.	LEIXIA.—33, 69.
YOCHELIA.—23, 89, 198, 201.	DROCHEDA.—54, 115, 191, 207, 209, 211, 214, 215.
LIMERICUM.—13, 18, 20, 157, 190, 199.	KILDARIA.—28, 130, 164.
TUMONIA.—26.	KILKENNIA.—128, 164, 190.
WATERFORDIA.—27, 33, 58, 71, 121, 140, 156, 166, 180, 189, 197, 206, 209, 217, 219, 224.	NOVA ROSSA.—211.
CAHIRIA.—52.	CONNACIA.—140, 164, 185.
CASSELLIA.—140, 159, 162, 163, 187, 199, 217, 220.	OLISIPO.—31, 32, 33,* 55, 82, 133, 177.
CLONMELLIA.—199, 201, 217, 219, 230	SALMANTICA.—31, 107, 133, 142, 151, 179, 207.
LAGENIA.—109.	BRASILIA.—24.
	PARAGUAIA.—33,* 61, 108, 117.

INDEX ET SERIES

MONUMENTORUM ET RERUM PRAECIPUARUM

ANNUS.		PAGINA.	ANNUS.		PAGINA.
1540	16 Martii S. Ignatii Epistola . . .	I. et I	1575	16 Martii. Gloriosa Mors Ed- mundi O'Donnell . . .	20
	Mense Aug. S. Ignatii Epistola . .	I.	1576	31 Ian. Epistola Iacobi Fitz- Maurice ad Generalem . . .	21
1541	24 Ap. Breve Pauli III. ad Principem Ultoniae . . .	2	1577	11 Oct. Tannerus ad Genera- lem. Fildius ad Braziliam profisciscitur . . .	23
	10 Sep. S. Ignatii Monitum . . .	I. et 5	1578	28 Iun. P. Generalis ad Iaco- bum FitzMaurice . . .	24
	10 Sep. Broetus et Salmeron missi in Iberniam . . .	2	1579	Tannerus et Wolfius moriuntur Nigramus a B. Virgine protegitur .	25, 26
1542	20 Sep. S. Ignatii Epistola . . .	I.	1584	O'Hurley Gloriosa Mors—P. Carolus MacMoris . . .	28
	13 Feb. Literae Regis Scotiae ad Dominos Iberos . . .	5	1585	Ricardus Creagh Moritur. Fil- dus profisciscitur ad Tucum- maniam . . .	29
	18 Mar. Literae S. Ignatii . . .	I.		Milites Iberni a nostris curantur Edmundus MacGauran a B. Virgine protegitur . . .	29, 232
	1 Iunii. Literae S. Ignatii . . .	II.	1586	20 Martii. Rochfordus ad Socios .	30, 230
	Labores et Reditus Nuntiorum. II. et 6		1588	Fildius ad Paraguaiam profi- ciscitur. Rochfordi Mors . . .	30
	31 Iulii. Literae Gulielmi Paget ad Henricum VIII. . .	8		9 Iunii. Gloriosa Mors Mauri- tii Eustace . . .	31
1547	Tempore verno, S. Ignatii Literae . . .	II.	1592	Collegium Salmanticense stabili- tur a Patre White . . .	31
	26 Oct. S. Ignatii Literae . . .	II. et 9	1593	Collegium Olisiponense stabili- tur a Patre Houling . . .	31, 33*
1555	24 Ian. S. Ignatii Literae ad Cardinalem Pole . . .	II. et 9	1594	3 Iul. Gloriosa Mors Patris Mac Mahon . . .	33*
1556	S. Ignatius moritur . . .		1596	Mense Octobri Pater Archer in Iberniam redit . . .	33
1558	Wolfius regit Collegium Muti- nense . . .	10		Pater FitzSimon in patriam redit . . .	33
1560	Wolfius in Iberniam cum socio mittitur . . .	11		Articuli nomine Ibernorum pro- ponendi . . .	35
1561	Circa mensem Iulium, Wolfii Epistola ad Lainium . . .	12	1598	21 Maii. Cardinalis Mattei ad Generalem . . .	37
	12 Oct. Wolfii Literae ad Car- dinalem Protectorem . . .	13		10 Iunii. Holywood ad Gene- ralem . . .	38
1563	7 Dec. Wolfii Literae ad Ta- deum . . .	14			
1564	31 Maii. Bulla Pii IV. qua datur facultas erigendi Uni- versitates . . .	14			
	PP. Good et Edmundus veniunt in Iberniam cum Armacano . .	15			
1568	13 Martii. Sanctus Pius V. de Wolfii incarceratione scribit . .	17			
1572	Rerum Ibernicarum Narratio a Wolfio scripta . . .	18			

ANNUS.		PAGINA.	ANNUS.		PAGINA.
	10 Aug. Archer ad Generalem	38		Adam Loftus	105, 119
	25 Sep. Leinich ad Patrem		1603	25 Feb. Field ad Generalem .	108
	Duras	40		10 Apr. FitzSimon ad Gene-	
	25 Nov. FitzSimon ad Gene-			ralem (MSS. Stonyhurst, vol.	
	ralem	43		vi., p. 209)	111
1599	Mense Ianuario Superior Mis-			Mense Maio Holywood e car-	
	sionis, Pater Holywood in			cerere liberatur	122
	Turrim Londinensem conici-			30 Iun. Holywood ad Gene-	
	tur; ei subrogatur Ricardus			ralem	115
	Field	45, 46		7 Iul. Kearney et Wale ad	
	1 Maii. Holywood ad Gene-			Generalem	116
	ralem	45		16 Iul. Holywood ad Gene-	
	1 Sep. Field ad Generalem .	49		ralem	117
	7 Sep. FitzSimon ad Gene-			Catholicorum Constantia .	119
	ralem	51		Catholicorum Supplicatio ad	
	Mense Decembri P. FitzSimon			Regem	235
	in carcerem truditur . . .	52	1604	9 Mar. Holywood ad Gene-	
	25 Dec. O'Nelli Literae de			ralem	123
	Patre FitzSimon	52		12 Mar. Rex Angliae de Patre	
	31 Dec. Ioannes Houling mo-			FitzSimon	124
	ritur	55		17 Mar. P. Generalis de Ibernis	123
	Nicolaus Quemerford laudatur .	59		5 Apr. FitzSimon ad Gene-	
	Gesta Patris T. Field in Para-			ralem	124
	guata	60, 76		24 Apr. Holywood ad Gene-	
	Ibernus exul	66		ralem	127
1600	10 Apr. Archer disputat cum			6 Maii. Holywood ad Duras .	130
	Ormonio	69		6 Maii. Pater Generalis "Re-	
	20 Iulii. R. Field ad Gene-			gulas Praefecti Missionis"	
	ralem	67		scribit	151
	29 Sep. Literae Catholicorum			Constitutiones Collegii Salmant-	
	ad Patrem FitzSimon . . .	73		icensis, ab A. R. Patre	
	3 Nov. Bellarminus ad Gene-			Generale approbatæ . . .	238
	ralem	68		22 Iun. FitzSimon ad Gene-	
	Iacobus Usserius ad Patrem			ralem de suis libris edendis .	131
	FitzSimon	75		Missionis Status	132
	Bathei liber vulgatus De Arte			26 Iun. Wise ad Patrem Duras	133
	Musices	76		30 Iun. Holywood ad Gene-	
1601	20 Sep. Leinich ad Generalem	79		ralem	134
	20 Sep. Leinich ad Generalem	80		4 Iul. PP. Wale et Kearney	
	Collegium Duacense	82		ad Generalem	135
1602	31 Apr. Summaria Relatio a			14 Aug. Edictum contra	
	Patre Bathe Scripta	234		Iesuitas	141
	22 Maii. Memorial del Conde			Collegii Salmantini Defensio .	142
	O'Donel	106, 142		Libri ab Holywodio vulgati .	146
	31 Mai. Summaria Relatio 2 ^a			P. Duras ad Generalem . .	149
	a Patre Bathe Scripta . . .	234		Anonymus ad Generalem .	149
	31 Maii. Summaria Relatio 3 ^a	83		Bathei testimonium de Personii	
	20 Iunil. P. Bathe ad Patrem			"Directorio"	151
	Manzoni	85		Petri Lombardi Επισκοπου	
	13 Iulii. Examination of Domi-			Δαφου	234
	nick Collins	98	1605	29 Ian. Holywood ad Gene-	
	28 Sep. FitzSimon ad Prore-			ralem	155
	gem	102		16 Feb. Idem ad eundem . .	158
	31 Oct. Dominus O'Calan pro			28 Feb. Walle ad Generalem	159
	Fide moritur	89		28 Feb. David Cassellensis	
	7 Nov. FitzSimon ad Challi-			ad Generalem	160
	nerum	104		3 Apr. Morony ad Generalem	161
	8 Nov. Challiner ad FitzSimon	104		3 Apr. Leinich ad Generalem	161

ANNUS.	PAGINA.	ANNUS.	PAGINA.
28 Apr. Kearney ad Generalem	162	27 Nov. Hollywood ad Generalem	190
16 Iun. Hollywood ad Generalem		27 Nov. Idem ad Patrem Duras	191
1 Sep. Aves ad Thomam Deis	178	David Cassellensis ad [Patrem Conway]	206
6 Sep. Wise ad Generalem	166	Anonymus ad P. Conway	207
19 Sep. O'Hussey ad Robertum Nugent—State Papers	167	31 Dec. Hollywood ad Generalem	194
4 Oct. Hollywood ad Generalem	168	R. Fildius moritur	202
4 Oct. David Cassellensis ad Patrem Duras	169	Milites Iberni pacantur	204
4 Oct. Wale ad Generalem	169	1607 31 Ian. Melan ad Patrem Conway (MSS. Salmant.)	208
5 Oct. Hollywood ad Generalem	168	8 Mar. Hollywood ad Generalem	208
21 Oct. Garnett ad Personium	170	8 Mar. Hollywood ad P. Duras	210
20 Nov. Kearney ad Generalem	171	4 Apr. Hollywood ad Generalem	210
21 Nov. Wale ad Generalem	172	28 Apr. Bennet ad P. Conway (MSS. Salmant.)	211
10 Dec. Hollywood ad Generalem	175	1 Maii. Hiberni ad P. Fitz-Simon	212
Dublinensium Constantia	176	19 Iun. Hollywood ad Generalem	214
13 Dec. T. Fildius in Urbe Assumptionis iterum videt Socios	177	4 Aug. Archer ad P. Duras	215
Iesuitae in Momonina	177	20 Aug. B. Kearney ad P. Duras	216
1606 7 Ian. Stephanus White professioni Theologiae solemne principium dat in Academia Ingoldstadensi	179	22 Aug. Wise ad P. Duras	219
26 Feb. Archer ad Generalem	179	2 Sep. Archiepiscopus Cassellensis ad Generalem	220
1 Maii. White ad Baronium	180	23 Sep. Wale ad P. Duras	221
28 Maii. Idem ad eundem	181	27 Sep. FitzSimon finivit suam Consolatoriam ad Catholicos	222
29 Iun. Hollywood ad Generalem	182	28 Sep. Thomas Quemerford ad Ricardum Quemerford	223
30 Iun. Hollywood ad Patrem Duras	185	29 Sep. Pater Archer ad Patrem Duras	225
Sep. 22. Breve Pauli V.	203	Catalogus Ibernorum s.l.	228
Sep. 30. Bernard ad P. Conway	205	Appendix.—Pericula Missionis.	230
4 Oct. Kearney ad Lombardum	187	B. Virgo protegit sacerdotes	231
18 Oct. J. Wading ad P. Conway	206	De Patre Archer	242
		Petrus Lombardus	244

INDEX ELOGIORUM.

Roberti Armacani, 9.	Roberti Rochfordi, 30; 15, 16, 23, 27, 28, 238.	Florentii More, 58; 122.
Edmundi O'Donnell, 20.	Mauritii Eustace, 30.	Thomae Field, 60; 76, 19, 24.
Edmundi Tanner, 25; 16, 20, 23.	Ioannis MacMahon, 33.*	Ludovici Manzoni, 82.
David Wolf, 26; et supra.	Principis O'Neill, 34.	Dermittii MacCrach, 129, 148.
Ricardi Fleming, 26.	Gualteri Talbot, 54; 146.	Dominici O'Calani, 89, 102.
Demitii O'Hurley, 28.	Ioannis Houling, 55; 31, 33.	Ricardi Field, 202.
Ricardi Creagh, 29.	Nicolai Quemerford, 58; 26.	Mauritii Kinrehtin, 231.

Circa an. 1550.

David Woulfe.
Anonymus.
Edmundus.
Mauritius.

1561.

Tres Anonymi.

Circ. 1562.

Ricardus Flaminus.
Edmundus O'Donnell.

1564.

Robertus Rochford.

1565.

Edmundus Tanner.

1570.

Carolus Leae.

Circ. 1571.

Ioannes Houling.
Carolus McMoris.

1573.

Nicolaus Sedgrave.

1574.

Thomas Field.

1579.

Iacobus Barry.

1580.

Ioannes Gerott.
Gualterus Tayler.

1581.

Iacobus Archer.
Iacobus Walsh.
Andreas Morony.

1582.

Ricardus Conway.
Iacobus Sedgrave.
Florentius More.
Nicolaus Eustace.

Circ. 1583.

Mauritius.
Nicolaus Comerford.

1584.

Christophorus Holywood.
Thomas Sheyn.
Ricardus Field.
— Bray.

1585.

Ricardus Eustace.
Milerus Higinus.

1586.

Nicolaus Leynach.

Circ. 1587.

Mauritius Eustace.
Thaddaeus O'Sullivan.

1589.

Barnabas Kearney.
Mauritius Wise.

1592.

Henricus FitzSimon.
Ioannes McMahon.

1593.

Thomas White.

1595.

Gualterus Talbot.
Dominicus O'Calan.

1596.

Gulielmus Bathe.
Patricius Lenan.
Gualterus Wale.
Stephanus White.

1598.

Ricardus Walshe (FitzJames)
Ricardus Walshe (FitzRobert)
Iacobus Everard.
Ioannes Lee.

1599.

Cornelius Carrig.
Ioannes Barnwall.
Iacobus Butler.

1600.

Andreas Nolan.
Iacobus Butler.
Robertus Nugent.
Ioannes More.
Iacobus Wale.
Thomas Wale.
Iacobus Comerford.
Ioannes Barnwall.

1601.

Petrus Wading.
Stephanus Morty.
Patricius Sherlock.
Gulielmus White.
Gulielmus Morgan.
Robertus Lalor?

1602.

Ricardus Daton.
Ioannes Wale.
Mauritius Briones.
Patritius Strong.

1604.

David Galway.
Thomas Briones.
Robertus Bathe.
Ioannes Duigin.
Edwardus Clare.
Robertus Coutinus.
Ioannes Lombard.
Thomas Comerford.
Ricardus Comerford.
Edwardus Barnwall.
Edwardus Barnwall.
Georgius Geraldine.
Robertus Netterville.
Ioannes Shee.
Michael Wading.
Ambrosius Wading.
Ricardus Carrig.
Iacobus Griphus.
Laurentius Lea.

1605.

Henricus Cusac.
Robertus Queitrott.
Robertus Birne.
Gulielmus McCreagh.
Michael Cantwell.
Thomas Hally.
Daniel O'Carroll?
Michael De Moraes.
Gualterus Lynch.

1606.

Michael Barick.
Gulielmus Malone.
Ioannes Copinger.

1607.

Thomas Kieran.
Michael Geraldine.
Thomas de Burgo.
Ioannes Bermingham.
Iacobus Sall.

FONTES.

1. Epistolae S. Ignatii, ed. 1804.
2. Cartas de San Ignacio, ed. 1878.
3. Monumenta quae asservantur in Archivo Provinciae. Nisi aliter notetur, literae, in hoc libro vulgatae, ex hoc Archivo exscriptae censeantur.
4. Historia Societatis Iesu.
5. Epitome Historiae S. I. a Patre Jouvancy.
6. Historiae Diversarum Provinciarum S. I.
7. Literae Annuae Provinciarum S. I.
8. MSS. Collegii Ibernorum Salmanticensis, quorum exempla mihi commodavit Rev. Doctor McDonald.
9. MSS. Romani Tabularii, quorum exempla mihi data sunt a Patre Ffrench S. I.
10. Libro dei Novizzi di S. Andrea.
11. Liber Novitiatus Tornacensis, ex quo P. Morris mihi excerpta commodavit.
12. MSS. British Museum, et Calendar of State Papers.
13. Tableaux des Personnages Signalés de la Compagnie de Jésus, par le P. D'Oultreman.
14. Patrignani, Menologio.
15. Varones Illustres de la Compañia de Jesus:
16. Auctoribus Nieremberg et De Andrade.
17. Mortes Illustres—Auctore Alegambe.
18. Heroes et Victimae Charitatis—Alegambe.
19. Tanneri opera—Societas Iesu usque ad sanguinis effusionem militans; et Societas Iesu Apostolorum Imitatrix.
20. Bibliotheca Scriptorum S. I. Auctoribus Sotvello, et De Backer.
21. Imago Primi Saeculi.
22. "Synopsis Primi Saeculi" a Damiano.
23. "Historia del Paraguay"—De Lozano.
24. "Hist. Provinciae Paraquariae"—Del Techo.
25. Franco—Historia Provinciae Lusitaniae.
26. Tursellinus—Historia Lauretana.
27. Cordara—Hist. Collegii Germanici.
28. Historia Gymnasii Patavini.
29. Catalogus Sanctorum Iberniae—editus a Patre Fitzsimon.
30. Holywood "De Morte Persecutorum," a Patre Hogan editum in Irish Ecclesiastical Record.
31. F. Fitzsimon's Treatise "on the Masse."
32. Life and Letters of Henry Fitzsimon, a Patre Hogan editum.
33. Britannomachia—Auctore Patre Fitzsimon.
34. History of Limerick by Maurice Lenchen, Esq.—"The Limerick Jesuits," written by Fr. Hogan, S.J.
35. Oliver's Collections concerning the English, Scotch, and Irish Jesuits.
36. Annales Baronii.
37. Pacata Hibernia—38 Historia Catholica, ab O'Sullivan Beare.
39. D. Rothci Episcopi Ossorien.—1. Analecta. 2. Vindiciae Iberniae. 3. Ibernica Resurgens. 4. Processus Martyrialis.
40. Thomae de Burgo, Episcopi Ossorien.—Hibernia Dominicana.
41. Patritii F. Moran, Episcopi Ossorien.—1. Life of Dr. Plunket. 2. Archbishops of Dublin. 3. Spicilegium Ossoriense. 4. Monumenta Vulgata in Irish Ecclesiastical Record.
42. Lynch.—1. Alithinologia. 2. Cambrensis Eversus.
43. Bruodini Propugnaculum Catholicae Religionis.
44. Dominici a Rosario "Relatio Geraldinorum."
45. Stanihurst's Description of Ireland.
46. Wood's Athenae Oxonienses.
47. O'Renehan's "Archbishops of Ireland."
48. Shirley's Original Letters.
49. Dr. McDonald's "Irish Colleges Abroad," in Irish Ecclesiastical Record.
50. E. Hogan.—1. First Mission of the Society of Jesus. 2. Life of Henry Fitzsimon, in Irish Ecclesiastical Record.
51. Dr. Maziere Brady.—1. Episcopal Succession. 2. Records of Cork, Cloyne, and Ross.
52. "Flight of the Earls," by Rev. C. P. Meehan.
53. P. Houling, S. I.—"Compendium de Martyribus Ibernis," in Spicilegio Ossoriensi Vulgatum.
54. De Buck—"Archéologie Irlandaise."
55. Dr. Reeves' Memoir of S. White, S. J.

060.91

H679

42937

AUTHOR

HOGAN, S. I., EDMUNDUS

Ibernia Ignatiana Seu
Ibernorum Societatis Iesu Patrum
Monumenta.

TITLE

Tomus Primus. MDXL - MDCVII.

DATE DUE

BORROWER'S NAME

J. King
STORAGE - COSA

42937

